

UAN

DAD AUTÓNOMA DE NUEV
CIÓN GENERAL DE BIBLIOTECA

MASTRII
IN
QUART.
SENTENT.

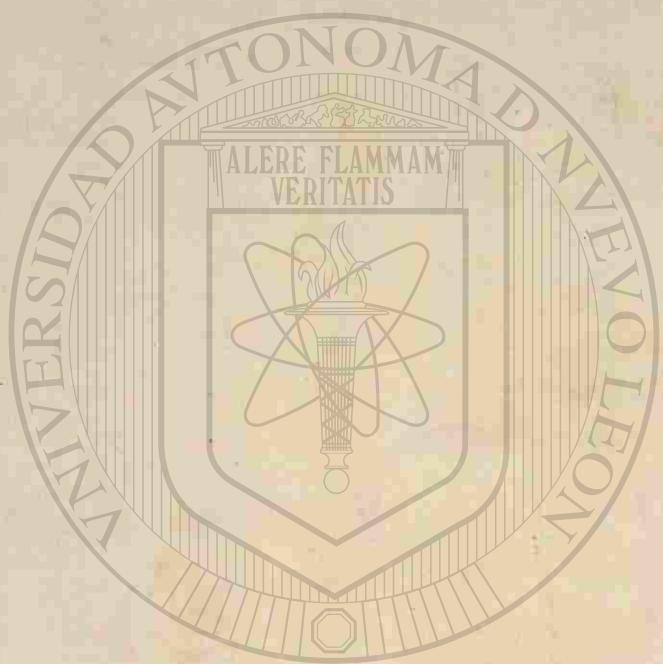
BX1750

M38

1719

v.4

c.1

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA
DIRECCIÓN GENERAL DE

R. P. F. BARTHOLOMÆI
MASTRII
DE MELDULA
Ordinis Minorum Conventualium S. Francisci Theologi
DISPUTATIONES
THEOLOGICÆ
In Quartum Librum
SENTENTIARUM.

*Quibus ab adversantibus, tūm Veterum, tūm Recentiorum jaculis,
SCOTI THEOLOGIA VINDICATUR.*

*EDITIO NOVISSIMA AMENDIS EXPURGATA,
Et Indicibus Necessariis locupletata.*

VENETIIS, M DCC XIX.
Apud Michaelem Hertz.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

50578

UNIVERSIDAD AUTÓNOMA
DIRECCIÓN GENERAL

AVEME TUTI. MDCCXIX

1080047583

LECTORI BENEVOLO.

ABES tandem , studiose Lector , juxtā promissa in Tertio Sent.
Libro Quartum nunc Librum arduam Sacramentorum materiāl complectentem , licet non ea celeritate , quam ibi pollicebar ; nam ejus in lucem editionem anno proximè sequenti post Tertiū impressionem spoponderam , quod præstare non potui ob laboriosum officium illo eodem anno mihi collatum Commissariatus generalis totius Italæ , ac Insularum adjacentium , commorante interim Rever. P. Generali nostro Mag. Jacobo Ravennati in remotis Germania partibus ad visitandas nostræ Religionis Provincias ; quod quidem regimen pluribus de causis invitus assumpsi , sed præsertim quia per plures menses me variis negotiis occupatum tenuit , & à studiis paenitius distractum ; ideoque hoc solum currenti anno 1664 . & non anteā illum perficere , typisque tradere mihi permisum est .

In hoc itaque Quarto Libro omnium Sacramentorum materiam habes tali methodo lucubratam , atque discussam , ut nihil superflui admisisse , nil necessarii omisisse putamus : Et quoniam non ea tantum continet , quæ acuta Speculativorum in Scholis ingenia fatigant , verum & illa , quæ ad dirigendas practice conscientias spectant ; ideo plures longè Doctores hic citatos invenies , quæm in præcedentibus libris , non tamē eomodo , quo à pluribus de his materiis moralibus fieri solet , qui non tantum Auctores adducunt , sed singillatim etiam Disputationem , Sectionem , Questionem , vel Articulum , & Numerum quoque marginalem , adeōut saepè sapius integrum invenias paginam solis Auctorum citationibus plenam , & refertam , quod plane ridiculum à pluribus , & peritioribus censetur , hoc enim modo scribendo tertia ferè pars voluminis Authorum Cathalogo , & citatione constabit : Undè consultius cum aliis visum est , Authores quidem de materia , quæ disputatur , tractantes adducere , Lectori autem laborem , diligentiam remittere loca quærendi , & inveniendi ; in quibus Authores citati de ea re differunt , ne frivolo pondere schedas oneremus , & tedium sit arguamur .

Ut vero desideria tua labore meo sint tandem adæquata , remanet ultimus , & supremus Moralis Theologiae Tomus complendus , ac in lucem edendus , qui modò etiam completus esset , nisi ab initio sexennii decurrentis integrum quoque ferè annum Romæ consumpsissim in ejusdem Rev. P. Generalis comitatum , & obsequium , quando ibidem Generalatus officium assumpsi , & oblatione secundi libri Sent. totius Religionis nomine SS. D. N. ALEXANDRO VII post sacra pedum oscula electionis ipsius

a 2 gratias

gratias egi, quæ omnia obsequia præfato P. Generali libenter exhibui; ut necessitudini, & familiaritati ab ipso Religionis ingressu invicem contractæ pro viribus satisfacerem. Ejus tamen compositioni jam incumbo, exordio à præviis disputationib[us] de Conscientia, & legibus auspicato, & sine intermissione prosequar, si vita, & sanitas supererint, nec aliud obvenerit regiminis impedimentum, ut planè pluribus de causis non obveniuntur opinor, sed præsertim ob rationem politicam à doctissimo P. Fabro nostro adductam 4. dist. 43. de Refut. cap. 5. n. 138. & experientis ab ipso comprobata, ubi ait, quod Religiones quædam literatis, velut equis, & multis utuntur, id est, solum ad labores, ad dignitates autem, & regimina dicunt esse imp[ro]p[ri]os, quasi litteræ, & virtutes in Religionibus sint præcipua ad dignitates consequendas im pedimenta, quam perversam adeo politicam Ecclesiastes id se detestans est c. 4. dicens: *Contemplatus sum omnes labores bonum, & industrias animadversi patere inuidio proximi, & in hoc ergo vanitas, & cura superflua est, & quidem rationabiliter, siquidem vir studiis assuetus, & sapientiae addictus hujusmodi gradus, & dignitates curare non debet, quin etiam paenit[er] aspernari, utpote quæ in comparatione illius pro nihilo reputantur juxta dictum Sap. 7. *Priposui illam regnis, & sedibus, & druitias nibil esse duxi in comparatione illius.* Quod Sapiens documentum cordi fixum defero, unde veluti Diogenes alter, omni ambitione semota, in patriis latibus multis ab hinc annis delitescens voluto ego quoque dolium meum aſſiduis incumbens studiis, ut opera teſtantur hactenus in lucem edita, quæ meritum apud Deum, & famam apud homines magis augent, quā gradus & dignitates, adeo ab aliis, ambitæ, quorum memoria cum sonitu perit.*

Interim si lucubrationibus meis à qualescumque fuerint, tuo desiderio aliqua ex parte satisfactum est, Deum habes omnium bonorum largiorem, cui grates mecum rependere debeas, quod me tui studiosum eō servavit in column, ut Cursus universum Logicæ, Philosophiæ, Metaphysicæ, ac Theologiae Scholasticae jam inde ab anno currentis sæculi, trigesimo inchoatum viderem ipse consummatum, ac prælio commissum, & quod magis refert, in atate licet studiorum labore fatigata, ita tamen diuino auxilio adhuc confidente, ut Cursus quoque Moralis Theologiae iam inchoatum, etiam completum videre, ac typis impressum sperare valeam, tuis præsertim precibus, & orationibus apud D.O.M. fultus, quem tibi, & mihi in præsenti sæculo, & futuro propitium deprecor. Vale.

INDEX

INDEX DISPUTATIONUM. QUÆSTIONUM. ET ARTICULORUM.

Quæ in hoc Quarto Sent. Libro continentur.

DISPUTATIO PRIMA.

De Sacramentis in genere.

QUESTIO PRIMA.

De Natura, & Essentiâ Sacramenti in genere.

- Art. 1. Traditur, & explicatur Definitio Sacramenti.
Art. 2. Tolvuntur Objectiones.

QUESTIO SECUNDA.

An in legi natura, & veteri fuerint Sacramenta vera, & propria iusta assignata Sacramenti definitio.

- Art. 1. Quid sit dicendum pro statu legis naturæ.
Art. 2. Solvuntur Objectiones.
Art. 3. Quid sit dicendum de Circumlocutione pro statu legis scriptæ.
Art. 4. Explicantur testimonia Scriptura, Patrum, & Conciliorum in oppositum.

QUESTIO TERTIA.

An Sacramenta nova legi consenserent, & verbis, tanquam materia, & forma, & nisi ex partibus componentibus.

- Art. 1. Resolutio Questio.
Art. 2. Quid sit dicendum de Sacramento Eucharistie.
Art. 3. Recentiorum fundamenta soluta.

QUESTIO QUARTA.

An Sacramenta nova legi physice, & moraliter causent gratiam.

- Art. 1. Sacram. sunt causa morales tantum gratiae, non physice.
Art. 2. Alia Rationes Doctoris ad idem.
Art. 3. Fundamenta Thomistarum eveneruntur.

QUESTIO QUINTA.

Quid sit character, & in quo subiecto proxime imprimatur.

- Art. 1. Sensus Questionis aperitur.
Art. 2. Resolutio Questionis quadam primam partem.
Art. 3. Solvuntur Objectiones contra precedentem doctrinam.
Art. 4. Resolutio questionis quadam alteram partem.

QUESTIO SEXTA.

An potuerit homini, vel angelico communicari potestas instituendi Sacramenta.

- Art. 1. Questionis Resolutio negativa.
Art. 2. Satisfit Objectionibus.

QUESTIO SEPTIMA.

Quæ, & qualis esse debet intentio Ministrorum ad Sacramenti valorem requirita.

- Art. 1. Resolvitur Questionis quadam primam partem.
Art. 2. Resolvitur Questionis quadam alteram partem.

Tentatio Quartus,

Quæ in statu Innocente fuerint aliqua Sacramenta, vel saltem sufficiunt, si perveraserint.

- Art. 1. Resolutio Questionis negativa.
Art. 2. Objectiones solute.

Quæ in statu Innocente fuerint aliqua Sacramenta, vel saltem sufficiunt, si perveraserint.

- Art. 1. Questionis Resolutio.
Art. 2. Objectiones solute.

Quæ in statu Innocente fuerint aliqua Sacramenta, vel saltem sufficiunt, si perveraserint.

- Art. 1. An Sacramenta causent aliam gratiam, quā sanctificantem, & an eam conferant in voto tantum suscepit.
Art. 2. An omnia Sacramenta vim habeant conferendi pri-
mam gratiam.
Art. 3. Que Sacramenta sint necessaria necessitate mediis, quæ ve-
to precepit.

DISPUTATIO SECUNDA.

De Baptismo, & Confirmatione.

QUESTIO PRIMA.

*Quo tempore institutus fuerit Baptismus, & quando capi-
vit esse sub p[re]cepto.*

- Art. 1. Deciditur Questionis quadam primam partem.
Art. 2. Questionis Resolutio quadam alteram partem.
Art. 3. Objectiones Thomistarum solute.

Quid sit Baptismus, & in quo eius essentia consistit.

- Art. 1. De Materia remota, & proxima Sacramenti Baptis-
mi.
Art. 2. De forma Sacramenti Baptismi.

Quid sit Tertia.

An possint plures eundem hominem baptizare, & unus plures.

- Art. 1. Resolvitur questionis quadam primam partem.
Art. 2. Altera pars questionis deciditur.

Quid sit Quarta.

An licet Infidelium infantes in voto parentibus baptizare.

- Art. 1. Affirmativa sententia statuit.
Art. 2. Solvuntur Objectiones, & quid sit dicendum de infide-
libus adultis, resolvitur.

Index Disputationum Quæstionum, & Articulorum:

Quæstio Quintra.

Quæ dispositio ex parte recipientis necessaria sit in adultis ad validatem baptismi.

- Art. 1. Resolutio quæstionis.
Art. 2. Quæ dispositio recipientis requiratur in adultis ad effectum baptismi consequendum, scilicet gratiam.

Quæstio Sexta.

An Baptismus sine debito dispositione susceptus conferit suos fideles postea bonum se disponere.

- Art. 1. Deciditur quæstio.
Art. 2. Infantis Vasquez contraria allatam doctrinam excluduntur.
Art. 3. An cetera Sacraenta gratiam conferant, & precedentem fidatione.

Quæstio Septima.

An Sacramentum Baptismi per contritionem, & martyrium iuxta posse.

- Art. 1. Qualiter suppleri possit Sacramentum Baptismi per contritionem.
Art. 2. Qualiter suppleri possit Sacramentum Baptismi in adultis per martyrium.
Art. 3. Quæ dispositio requiratur in adultis ad martyrium.
Art. 4. An Baptismus Infantium possit per martyrium nō suppleri.

Quæstio Octava.

De Sacramento Confirmationis.

- Art. 1. Quæ sit essentia materia huius Sacramenti.
Art. 2. Quæ sit essentia forma huius Sacramenti.
Art. 3. De Ministro huius Sacramenti.

DISPUTATIO TERTIA.

De Veneribili Eucharistia Sacramento.

QUESTIO PRIMA.

An Eucharistia sit Sacramentum, & in quo eius essentia consistat.

- Art. 1. Questionis Resolutio.
Art. 2. Adversariorum rationibus occurritur.

Quæstio Secunda.

An hoc Sacramentum sit unum, vel plura.

- Art. 1. Resolutio Questionis de unitate specifica.
Art. 2. Objectiones solvantur.
Art. 3. Quid dicendum sit de unitate numerica.
Art. 4. Objectiones solvuntur.

Quæstio Tertia.

An Panis, & Vino sit materia necessaria, ex qua conficiatur Eucharistia.

- Art. 1. Qualis esse debet panis consecrandus in Corpus Christi.
Art. 2. Quod ex quale vino sit materia insufficientis consecrationis Calicis.

Quæstio Quarta.

An aqua mixta vino immixtæ in sanguinem Christi converti posse.

- Art. 1. Sententia negativa statuatur.
Art. 2. Occurrunt Recensiorum objectionibus.

Quæstio Quinta.

De necessitate consecrationis sub utraque specie, & conditionibus necessariis ex parte materiae concreante.

- Art. 1. Resolutio questionis quoad primam partem.
Art. 2. Resolutio questionis quoad alteram partem.

Quæstio Sexta.

Quænam sit forma consecrationis corporis in Eucharistia.

- Art. 1. Questionis Resolutio.
Art. 2. Adversariorum objectionibus occurritur.

Quæstio Septima.

Quænam sit forma consecrationis Calicis, seu Sanguinis.

- Art. 1. Deciditur quæstio.
Art. 2. Objectiones solvuntur.

Quæstio Octava.

Quomodo verba consecrationis a Sacerdoti proferantur, & quid significent.

- Art. 1. Quomodo verba consecrationis sint vera.
Art. 2. Quomodo verba consecrationis sint efficacia, & conservativa.

Quæstio Nona.

De Veritate, & Efficacia verbationis consecrationis.

- Art. 1. Quomodo verba consecrationis sint vera.
Art. 2. Quomodo verba consecrationis sint efficacia, & conservativa.

Quæstio Decima.

Quid sit presentia sacramentalis Christi in Eucharistia.

- Art. 1. Questionis Resolutio.
Art. 2. Solvuntur Objectiones adverse.

Quæstio Undecima.

Qualis sit presentia Christi in Eucharistia, & an hac dependeat modo existendi naturaliter in seipso.

- Art. 1. Questionis Resolutio quoad primam partem.
Art. 2. Ex diuersis nonnullis Difficultates expedientur.
Art. 3. Questionis Resolutio quoad alteram partem.

Quæstio Duodecima.

An Corpus, & Sanguis Christi ponantur sub specie horum panis, & vini per usum, & proprium conversionem substantiam, que fit transubstantiatione.

- Art. 1. Quæ sit, & quorad veram Conversionem requirantur.
Art. 2. Explicatio naturæ Transubstantiationis panis in Corpus Christi, & qui in illis terminos formalis.
Art. 3. Solvuntur objectiones contraria Transubstantiationem ad ductivam.

Quæstio Decimatercia.

An de potentia ab aliis posset Corpus Christi si presentis sub speciebus panis manente aliud panis substantia, & verborum veritate.

- Art. 1. Questionis Resolutio quoad primam partem.
Art. 2. Deciditur quæstio quoad alteram partem.

Quæstio Decimaquinta.

Quid possit Christus agere, & pati prout existens in Eucharistia.

- Art. 1. An Corpus Christi sacramentaliter existens naturaliter agere, vel pati posse actione corpore.
Art. 2. An anima Christi sacramentaliter existens sit naturaliter capax actionis, & passionis spiritualis.

Quæstio Decimquarta.

An accidentia in Eucharistia possint habere quacunque actionem, & passionem, quam potuerint habuere in subiecto.

- Art. 1. Quid accidentia separata agere possint.
Art. 2. Quid accidentia separata pati possint.

Quæstio Decimafixa.

Quando Christus definit esse sub speciebus, & an per mixtum definire possit.

- Art. 1. Resolvitur quæstio quoad primam partem.
Art. 2. Altera pars questionis discutitur.

Quæstio Decimafirma.

Quænam sit effectus Eucharistici, & quomodo, ac quando ab Eucharistia causantur.

- Art. 1. Resolutio questionis quoad primam partem.
Art. 2. Examinatur quæstio quoad alteram partem.

Index Disputationum, Quæstionum, & Articulorum.

DISPUTATIO QVARTA.

De Sacramento Ordinis.

QUESTIO PRIMA.

Quid sit Ordo, & quot sunt Ordines in Ecclesia.

- Art. 1. Questionis Resolutio.
Art. 2. Solvuntur Objectiones.

QUESTIO SECUNDA.

An omnes predicti Ordines sint vere Sacraenta.

- Art. 1. Resolvitur quæstio affirmativa.
Art. 2. Adversarij occurritur argumentis.

QUESTIO TERTIA.

De Materia, Forma, & Officio cuiuscunque Ordinis, ac eorum effectu.

- Art. 1. Resolvitur quæstio de quatuor Minoribus, & duobus Maioribus.
Art. 2. De Materia, Forma, & Officio Presbyteratus, & Episcopatus.
Art. 3. De Effectu cuiuscunque Ordinis.

QUESTIO QUARTA.

An in Missa Deo offeratur virtus, & proprium sacrificium, & in quo eius effectu consumatur.

- Art. 1. Resolvitur quæstio quoad primam partem.
Art. 2. Discutitur quæstio quoad alteram partem.
Art. 3. Quomodo consecratio ad effectum sacrificii pertinet.
Art. 4. Solvuntur Objectiones Adversarij.

QUESTIO QUINTA.

An essentia sacrificii Missa utriusque speciei consecrationem necessario exigat, vel unius tantum sufficiat.

- Art. 1. Questionis Resolutio.
Art. 2. Adversarij occurritur.

QUESTIO SEXTA.

An Sacrificium differeat vel habeat infinitum.

- Art. 1. Deciditur quæstio.
Art. 2. Objectionum solutio.

QUESTIO SEPTIMA.

Quid sit sacrificium defuncti propterea, & qualem applicatio, non in Sacerdotio requiritur.

- Art. 1. Refolvitur Quæstio quoad primam partem.
Art. 2. Refolvitur Quæstio quoad alteram partem.

DISPUTATIO QVINTA.

De Penitentia, Sacramento, & Virtute.

QUESTIO PRIMA.

An Penitentia sit specialis virtus, & exteris distincta, & que sit propria ratio eius.

- Art. 1. Questionis Resolutio.
Art. 2. Solvuntur Objectiones.

QUESTIO SECUNDA.

Quoniam sit obiectum formale Penitentie, ut est specialis Virtus.

- Art. 1. Varii dicendi modi examinantur, & refelluntur, & non fieri statuitur.
Art. 2. Objectiones solutio.

QUESTIO TERTIA.

Quæ Virtus sit Penitentia, & an infusa, vel acquisita.

- Art. 1. Examinatur, & refolvitur quæstio quoad primam partem.
Art. 2. Examen, & refolutio questionis quoad alteram partem.

QUESTIO QVARTA.

An Alius Penitentia Christiana sit supernumeraria, & quomodo.

- Art. 1. Deciditur quæstio quoad primam partem.
Art. 2. Resolvitur Quæstio quoad alteram partem.

QUESTIO QVINTA.

De Actis Contritionis Penitentia perfecta.

- Art. 1. Quid sit contritio, & quid ad ipsam requiratur.
Art. 2. Aliis ad Contritionem requisita examinantur.
Art. 3. Cetera ad Contritionem requirita declarantur.

QUESTIO QVIETAS.

De Aliis Attritionis Penitentia imperfecta.

- Art. 1. Quænam sit motiva Attritionis.
Art. 2. Quo pacto Attritio à Contritione distinguitur.
Art. 3. Aliæ quædam difficultates de Attritione discutuntur.

QUESTIO SEPTIMA.

De Necesse Penitentie Virtutis ad remissionem peccati mortalis.

- Art. 1. Quanta sit Penitentia necessitas.
Art. 2. Quæ, & qualis Penitentia sit necessaria ad salutem.
Art. 3. Quando necesse Penitentia urgat, & preceptum contritionis obligat.

QUESTIO OCTAVA.

De efficacia Penitentia Virtutis ad tollendum peccatum mortale.

- Art. 1. Quomodo Penitentia, seu Contritio causet remissionem peccati mortalis.
Art. 2. Solvuntur Objectiones contraria precedentem doctrinam.

QUESTIO NONA.

De Remissione Peccatorum venialium.

- Art. 1. Quomodo remittantur venialia hominis justi in hac vita per Penitentiam extra Sacramentum.

- Art. 2. Quomodo remittantur venialia hominis justi per Sacra menta, & Sacramentalia.

- Art. 3. An veniale in hac vita posse sine mortali dimitti.
Art. 4. An veniale posse in alia vita dimitti, & Quomodo.
Art. 5. Solvuntur Objectiones contraria precedentem doctrinam.

QUESTIO DECIMA.

An Meritis per peccatum mortificata sit per penitentiam revicta, & peccatum dimissum redit, & formaliter per subequens peccatum.

- Art. 1. Questionis Resolutio de facta.
Art. 2. Questionis Resolutio de possibili.

QUESTIO UNDECIMA.

De essentia Sacramenti Penitentie.

- Art. 1. In quo consistat essentia Sacramenti Penitentie ubi de partibus eius.

- Art. 2. Solvuntur Objectiones.

- Art. 3. Quid importetur in actu per Sacramentum Penitentie, & quomodo sit definiendum.

QUESTIO DUODECIMA.

De Materia, & Forma Sacramenti Penitentie.

- Art. 1. Quænam sit hujus Sacramenti materia.

- Art. 2. Quænam sit hujus Sacramenti forma, & qualis.

- Art. 3. Tres aliae Difficultates solutio.

QUESTIO DECIMATERCIA.

De Vr, & effectu Sacramenti Penitentie.

- Art. 1. An per Sacramentalem absolutionem verè penitentis absolvatur à peccatis striae quoad culpam.

- Art. 2. Examinatur principia Difficultas contra premissam doctrinam.

Index Disputationum, Quæstionum, & Articulorum.

Quæstio Decimarta.
Num semper hoc Sacramentum conferat suum effectum, vel possit esse validum, & informe.

Art. 1. Resolvitur Quæstio.
Art. 2. Solvuntur Objectionum.

Quæstio Decimquinta.
De interiori Pœnitentiæ in confessione requisita, & dispositione ad hoc Sacramentum suscipiendum necessaria.

Art. 1. Resolvitur quæstio.
Art. 2. De dolore, & proposito requisito ad Confessionem veniam.

Quæstio Decimæxæta.
De Confessione Sacramenti, an sit ad solutum necesse, & quomodo.

Art. 1. Resolvitur Quæstio.
Art. 2. Qui teneatur ad Confessionem ex vi iuri divini.
Art. 3. Quo tempore præceptum Confessionis obligat de iure divino.

Quæstio Decimæptima.
An ut Confessio sit sacramentalis, & valida debet esse secreta.

Art. 1. Questionis Resolutio.
Art. 2. Objectionum solutio.
Art. 3. Aliæ quadam conditions sacramentalis Confessionis examinatur.

Quæstio Decimæoctava.
De integritate Confessionis sacramentalis.

Art. 1. An ad integratem Confessionis circumstantia notabiliter aggravantes sint necessariae confitentia.
Art. 2. An semper, & in omni causa Confessio debet esse integra, vel aliquando non integra sufficiat, immo non explicita.

Quæstio Decimænona.
De Ministro Sacramenti Pœnitentia.

Art. 1. An quilibet Sacerdos potest habeat absolvendi hoc ipso, quod est Sacerdos, vel certam debet habere iurisdictionem.
Art. 2. Difficultates nonnullæ contraria allata doctrinam explicantur.

Quæstio Vigesima.
De Sigillo secreti in Confessione servando.

Art. 1. Quo iure obligat sigillum Confessionis, quos obligat, & ad quas res celandas.
Art. 2. An profit Confessorius de licentia penitentis revilete eius Confessionem, & personam.
Art. 3. An absque violatione sigilli possit Minister uti scientia habita per confessionem in aliis negotiis, & factis.

Quæstio Vigesimalis.
De Satisfactione sacramentali.

Art. 1. Qualis pars huius Sacramenti sit satisfactionis, & quem conferat effectum.
Art. 2. De conditionibus ad satisfactionem sacramentalis requiriatis, ut recte adimpleri possit.
Art. 3. An valeat satisfactionis in mortali adimplera.

Quæstio Vigesimalis secunda.
An Tertium tenacis satisfactionem sibi invenitatis appetere, & exequi.

Art. 1. Resolvitur Quæstio.
Art. 2. Objectionum solutio.

Quæstio Vigesimalis tercias.
Quis possit satisfactionem imputatam tollere, vel mutare, & an talis satisfactionis possit per alium adimpleri.

Art. 1. Resolvitur quæstio quodam primam partem.

Art. 2. Resolvitur quæstio quodam alteram partem, & alia precipua Difficultas examinatur.

DISPUTATIO SEXTA.

De Sacramento Extreme Unctionis.

QUÆSTIO PRIMA.

An extrema Unio sit sacramentum novæ legis, & à Christo immediate instituta.

Art. 1. Resolvitur quæstionis quodam primam partem.
Art. 2. Resolvitur quæstio quodam alias partem, & huius Sacramenti definitio assignatur.

Quæstio Secunda.
De Materia, & forma huius Sacramenti.

Art. 1. Assignatur materia remota, & proxima huius sacramenti.

Art. 2. Assignatur forma huius sacramenti.

Quæstio Tertia.
De Ritu, & Unitate huius Sacramenti.

Art. 1. Quo uocibus sufficient ad hoc sacramentum perficiendum.

Art. 2. Quæ, & qualis sit Unitas huius Sacramenti.

Quæstio Quarta.
Quinam sit huius Sacramenti effectus, & quis eorum præcipuis.

Art. 1. Questionis Resolutio.
Art. 2. Adversariorum objectionibus occurritur.

Quæstio Quinta.
Quando hoc Sacramentum suum conferat effectum.

Art. 1. Dicuntur Quæstio.
Art. 2. Probabilior dicendi modus statuitur.

Quæstio Sexta.
De subiecto huius Sacramenti capaci.

Art. 1. Quis possit hoc suscipere Sacramentum.
Art. 2. Deobligatione, & modo suscipiendo hoc sacramentum.

Quæstio Septima.
De Ministro huius Sacramenti idoneo.

Art. 1. Quis possit hoc sacramentum ministrare.
Art. 2. De obligatione Ministris ad hoc sacramentum ministrandum.

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Matrimonio Sacramento.

QUÆSTIO PRIMA.

De essentia, & institutione Matrimonii.

Art. 1. Quid sit matrimonium, & in quo essentiale constitutum.
Art. 2. A quo sumptetur originem Matrimonii institutio.
Art. 3. Dubia quedam incidentia resolvuntur.

Quæstio Secunda.
De materia, Forma, & Ministro Matrimonii.

Art. 1. Varie opinione de materia, & forma Matrimonii existimantur, & probabilior statuitur.
Art. 2. Quis sit huius sacramenti Minister.
Art. 3. An possit inter absentes Matrimonium contrahiri.

Quæstio Tertia.
De mutuo contrahentium consensu ad matrimonium necessario.

Art. 1. Quanta sit necessitas mutui consenseris matrimonium constitendum.
Art. 2. Ad contractum Matrimonii sufficiat consensus interius, vel etiam requirent expressus, & quomodo.
Art. 3. Quodnam sit proprium, & per se obiectum conjugum consensus.

Index Disputationum, Quæstionum, & Articulorum.

Quæstio Quarta.
De libertate ad contractionem conjugalem requisita.

Art. 1. Quæ, & qualis debet esse libertas ad consensum conjugalem requisita.
Art. 2. Solvuntur objections contraria præmissam doctrinam de consensu coacto.
Art. 3. Quo iure nullum sit matrimonium, meru gravi contractum, & quomodo validi possit.

Quæstio Quinta.
De Qualitate Matrimonii sub conditione contracti.

Art. 1. Quenam conditiones matrimonium invalident, & quæ non.
Art. 2. An impleta conditione honesta de futuro matrimonium statim reddatur firmum, vel requiratur novus consensus.

Quæstio Sexta.
De indissolubilitate, & perpetuitate Matrimonii.

Art. 1. An, & qualiter matrimonium consumatum sit indissolubile.
Art. 2. An matrimonium dissolvi possit ob aliquam causam in legge Evangelica.
Art. 3. An matrimonium ratum non consumatum auctoritate Pontificis dissolvi possit.

Quæstio Septima.
De Matrimonii Unitate.

Art. 1. Quo iure prohibita sit Polygama, vel uxorum pluralitas.
Art. 2. An Polygama fuerit aliquando valida, & licita.

Quæstio Octava.
De Matrimonio clandestino.

Art. 1. Quo iure, & ex quo tempore matrimonium clandestinum sit prohibitum, & invalidum.
Art. 2. An ut validè, & licite matrimonium contrahatur, praemittendz sim Denunciations.

Quæstio Nona.
De Sponsalibus Matrimonio præviis.

Art. 1. Quæ, & quod ad Sponsalia valorem requirantur.
Art. 2. Quomodo sponsalia celebrari possint, ac debeant, & in qua state.
Art. 3. Quam obligacionem sponsalia inducent.
Art. 4. Quid dicendum de fæcia Matrimonii promissione quodam vim obligandi.

Quæstio Decima.
De Dissolutione Sponsalium.

Art. 1. De variis modis, quibus Sponsalia dissolvi possunt.
Art. 2. Quibus suis de cauca sponsalia dissolvantur.

Quæstio Undecima.
De Impedimentis Matrimonii in genere.

Art. 1. An sit potestas humana ad inducendū impedimenta Matrimonii, & caput quo resedit.
Art. 2. An etiam Epicopi, & Principes seculares possint impedimenta matrimoniū flatuere.

Quæstio Duodecima.
De Impedimentis non dirimentibus, seu meri prohibentibus.

Art. 1. Quæ, & quod sit impedimenta non dirimentia, sed meri prohibentia.

Quæstio Vigesimalis prima.
De Matrimonii Effectibus, seu Bonis.

Art. 1. Tria Matrimonii bona explicantur.
Art. 2. De Usu Matrimonii, & debito conjugalı.
Art. 3. Quibus modis actus conjugalis sit illicitus.

Quæstio Vigesimalis secunda.
De Divortio, & separatione Conjugum.

Art. 1. An, & qualiter possit unus Coniux facere ab altero divorzium ob ejus adulterium.

Art. 2. An adulterium sit semper causa sufficiens ad divorzium.

Art. 2. An divorzium fieri possit ob alias causas ab adulterio distinctas.

FINIS.

INDEX ALTER DUBIORUM,

Qua incidenter in singulis Disputationibus resolvuntur.

Numerus marginalem numerum signat Disputationum.

DUBIA

EX DISPUTATIONE PRIMA.

De Sacramentis in genere.

DUBIUM PRIMUM.

- A**N esse signum sensibile ita sit de essentia Sacramentorum, ut repugnet institutio in re pura spirituali. 3
 An ratione sacramenta legi sunt naturae convenientia cum sacramentis veteris legis in ratione sacramentorum. 8
 An sacramentum posse esse signum naturale gratiae. 12
 An sacramentum proprium deesse posse. 15
 An sacramentum sit quid reale vel rationis pro formalis sumptum. 16
 An sacramenta veteris legis fuerint uero & proprium sacramentorum. 27
 An sacramenta quoniam babuerint insinuandi adnotos, etiam ab aliis peccato. 78
 Qua & quanto simulata requiratur inter materialium & formam sacramentorum. 89
 An qualibet mutatione materie, & forme sacramentum inviret. 93
 An potentia & virtus characteris ad quoddam effectum producendos sit physica, vel potius moralis. 105
 An characteris, si ponatur accidentis ab aliis, possit in secunda qualitate sit pecunia. 108
 An characteris sit capax intentionis, & latitudinis gradualis. 115
 An sacramenta veteris legis characterem impreserint. 189
 Quomodo & quanto tempore possit virtus intentio durare. 226
 An baptismi innocentia, si dum alter aliqui peccassent. 248
 An saltem in eo sacrificium fuisse. 255
 An possit pars homo alteri de compagno primam gratiam merebitur. 266
 An sacramentum Eucharistiae possit sicut per accidentem primam gratiam conferre, & peccatum mortale remittere. 286

DUBIA

EX DISPUTATIONE SECUNDA.

De Baptismo, & Confirmatione.

DUBIUM PRIMUM.

- Q**uoniam non facta fuerit sufficientia, & solemnis promulgatio. 15
 An Baptismus sit per immensum, si de necessitate Sacramentorum, ut post eam immediata sequatur emersio. 31
 Si sit per al peruenientem, quam corporis partem opus sit aqua perfundere, ut validus sit Baptismus. 36
 Qua aqua quantitas ad baptismum sufficiat. 46
 An ualeat baptismus dum forma exprimit actum baptismi, ut est a Deo, praeservet se habens eucum munstrum. 47
 An unquam apostoli baptizaverint in nomine Christi. 45
 An Baptismus datus in nomine genitoris, geneti, & ab utroque procedentis efficit validus. 46
 An quando plures simul eodem baptizant, sit unus, vel multiplex baptismus. 49

Index Dubiorum.

- V**irtus penitentia. 33
 An ad contritionem requiratur formalis amor Dei, & explicitus, vel sufficiat virtualis falso, & implicitus. 72
 An si deratione Contritionis, ut sit sufficiens dispositio ad iustificationem extra sacramentum, quod sit ex motivo Charitatis. 76
 An si deratione Contritionis, ut sit proxima, & ultima dispositio ad gratiam habitalim, quod si cum ea coniuncta, sit quod si formata gratia. 82
 An si veram Contritionem requiratur intensio in talis gratia. 83
 Quantam nam perfetta Contrito debet deflari peccatum. 87
 An ad Contritionem requiratur tertia temporis morta, seu duratio. 89
 Quale dispositio de cateno non peccandi requiratur Contrito. 91
 An uocum, seu propositum Sacramenti penitentie ad contritionem requiratum debet esse semper explicatum, & formale. 96
 An possit saltem moveri a seipso per virtutem anima ignoranciam. 103
 An anima Christi ibi exercere possit ultime scientia acquisita per species antea acquisitam. 107
 An in Eucharistia omnia prorsus accidentia sine subiecto maneat tam proximo, quam remoto. 108
 Quomodo accidentia separatae conseruantur. 109
 An in mutatione corruptiva Eucharistia opus sit novum redire substantiam. 119
 An mutatio, ut corpus Christi definit esse sub speciebus distincta, ducenda conturbitur. 121
 Qua dispositio necessaria sit ad percipiendum primarium Eucharistie effellum. 122
 An hoc sacramentum maiorem gratiam conferat virtus uirginis quam uincit eam in specie. 123
 Quo tempore hoc sacramentum incipiat conferre gratia augmentum in eius importuna. 125
 An Eucharistia gratiam conferat quoniam in somno existit. 139

DUBIA

EX DISPUTATIONE QUARTA.

De Sacramento Ordinis.

DUBIUM PRIMUM.

- Q**uoniam septem Ecclesia Ordines unum constituant Sacramentum. 15
 An omnis Ordinatio imprimat Characterem. 48
 An Ordines sunt ita in vicem connecti, ut unus alium presupponat necessitate sacramenti. 49
 An Ordinatio Episcopi imprimat Characterem a Sacerdoti alii distinguitur. 50
 An Character Episcopalis sit dignior Sacerdotalis. 51
 An ad uolum singularium Ordinationum ex parte Ordinandi requiratur talis physicares, cuius traditione ordinatur. 103
 Quae sit proprieas sit, que offeritur, & Sacrificium in Eucharistia. 107
 Quoniam species Sacramentales pertinente ad rem, que in hoc mysterio sacrificatur. 109
 An sacrificium Eucharistiae sit tantum commemorationum, ut etiam absoluatur. 111
 An applicatio sacrificii, ut valida sit, fieri debet secundum intentionem a Sacerdote habitam, vel debitam haberi. 115

DUBIA

EX DISPUTATIONE QUINTA.

De Peccantia Sacramento, & Virtute.

DUBIUM PRIMUM.

- A**n Penitentia sit Virtus. 2
 An sit Virtus theologica, vel moralis. 3
 An detractione peccati praeter sit alias absolutas, & remissa possit esse materia nove Confessionis. 180
 An aditeratam Confessionem corundem peccatorum requiratur nouus dolor. 282
 Ad absolutionem Sacramentalis sit necessaria oportet preferenda. 288
 An peccato confessa, & remissa possit esse materia nove Confessionis. 290
 Quantam sit essentialia verba in confessio forma Sacramenti penitentie. 291
 An in Christo, B. Virgine, Beatis, & Innocentibus sit similiiter necessaria ad va-

Index Dubiorum.

- ad valorem formā.* 293
 43 An forma Sacramenti penitentie sit valida si preferatur deprecatoris. 295
 45 An forma abolutionis sub condicione prolati sit valida. 296
 47 An absoluere possit conferri absenti. 299
 48 Quando producatur, effectus confessionis gratia, & remissionis peccatorum per verbū abolutionis sacramentalis. 304
 49 An sicutem resoluta venialium datur possit hoc Sacramentum validum, sed informe. 337
 50 An in Confessione de foliis venialibus requiratur necessario dolor mortalis per modum attritionis. 345
 51 An talis dolor debet effi ex omnibus venialibus, que constitutus. 348
 52 An in Confessione venialium requiratur propositum efficax omnia venialis vitandi. 349
 53 An infideli tenet ad Confessionem ex us inter alii. 361
 54 An menti de iure divino ad hoc Sacramentum tenetur, & quomodo. 365
 55 An penitentia ex us divini praecepti tenetur per interpretationem confiteri, si aliter fieri nequeat. 368
 56 An Confessio sacramentalis, debet necessario efficiendi. 490
 57 An Confessio sit verē sacramentalis, & valida, si sit per scripturam Ministro presenti. 587
 58 An Confessio per scripturam in absentia sacerdotis sit valida, & sacramentalis. 394
 59 An sufficiens interdum Confessio peccatorum in genere. 408
 60 An possit sacramentaliter absolveri, qui signum tantum contritionis ostendit. 411
 61 An qui absenta Confessario pastoris Confessionem, & signa penitentia exhibuit, possit deinde illa superveniente absolveri. 412
 62 An propter integratorem Confessionis sit explicanda persona complicit. 413
 63 An possit Superior absolvere tantum a reservatis, & quod religio penitentem remittere ad inferiorem. 416
 64 An quando Superior absolvit tantum a reservatis, tenet penitentem simul cum non reservatis, confiteri etiam reservata. 417
 65 An inferior possit interdum sicutem indirecōte a reservatis absolvere. 419
 66 An qualibet Sacerdos possit quilibet absolvere a venialibus. 438
 67 An qualibet Sacerdos possit absolvere in articulo, & periculo mortis. 434
 68 An simplex Sacerdos hoc facere possit in predictis casibus praesente Parochio, vel alio Confessario delegato. 435
 69 An has facultates etiam concessa Sacerdotibus excommunicatis, suspensis, interdictis, & hereticis. 436
 70 An deinceps signilli Confessionis ab eisdem sacramenti indicatiis distincti. 440
 71 An satisfactio a Confessario imposta sufficiens sit ad remittendam omnem panam temporalem peccatis debitam. 472
 72 An praeferre opera supererogationis possit etiam pro penitentia imponi opera aliarum debita. 476
 73 An preter alias extenuas possit etiam pro penitentia imponi alias internas. 479
 74 An qualibet operositas, etiam si penitentia non sint, possint pro penitentia imponi. 479
 75 An satisfactio visitata per aliquam malam circumstanciam sit valida. 486
 76 Qualis, & quanta sit obligatio adimplendi satisfactorum invenientium. 610
 77 An penitentia propria auctoritate possit penitentiam sibi imponit, committit in opus evidenter melius. 513
 78 An satisfactio ab uno Confessario imposta possit ab alio equali committari. 518
 79 An etiam Confessarius inferior possit hoc etiam sacre. 517
 80 An ad id debet secundum Confessarius audire peccata priori confessio. 519
 81 An id Confessarius possit penitentiam a se impositam commutare absque nova auditio, & abolutione. 524
 82 An satisfactio sacramentalis possit per aliis impleri. 526
 83 An penitentia possit penitentia sufficiere per suscepionem indulgentia. 529
 84 An Confessarius possit penitentiam imponere per modum consilii rationis, & non praecepit. 531
 85 Quo tempore penitentia a Confessario intulsa impleri debet. 534

D U B I A .

EX DISPUTATIONE SEXTA.

De Sacramento Extremæ Unctionis.

- D U B I U M P R I M U M .**
- 1 **A**n materia necessaria huius Sacramenti debet esse oleum simplex.
- 2 **A**n sit de necessitate Sacramenti, ut oleum sit benedictum. 21
- 3 **A**n haec Olei benedictio necessaria fieri debet ab Episcopo. 22
- 4 **A**n forma huius Sacramenti debet necessaria est deprecativa. 29
- 5 **Q**ua verba in forma huius Sacramenti sint de essentia. 31
- 6 **A**n hoc Sacramentum sit ex sua institutione sterile. 41
- 7 **A**n etiam in eadem infirmitate steri possit. 49
- 8 **Q**uando hoc Sacramentum conferat corporis sanitatem. 82
- 9 **A**n necesse sit hominem habere usum rationis, quando hoc Sacramentum est suscepimus. 89
- 10 **A**n unius Sacramenti validitas perit, infirmis versione in vero pericolo vite, vel sufficiat quod sit in probabilitate. 93
- 11 **A**n B. Virgo fieri huius Sacramenti capax. 95
- 12 **A**n ad huius Sacramenti valorum requiratur, ut subiectum eius aliquando peccaverit adulterio. 96
- 13 **Q**uo dispositio Sacramentum suspicuum requiratur. 103
- 14 **Q**uoniam hoc Sacramentum possit validus apud huius Sacerdotiorum confessio. 109
- 15 **A**n tempore peccatis tenet Parochus cum periculo vita hoc Sacramentum administrare. 117

D U B I A .

EX DISPUTATIONE SEPTIMA.

De Matrimonio Sacramento.

- D U B I U M P R I M U M .**
- 1 **N**on quoniam Matrimonio Sacramentum sit unum. 11
- 2 **A**n Matrimonio etiam ante legem Evangelicam, & in omni populo fuerit Sacramentum. 21
- 3 **A**n Matrimonio infidelium, quando ambo baptizantur, eteadam Sacramentum. 26
- 4 **A**n Matrimonio fidelis cum infidelis sit Sacramentum sicut ex parte fidelis. 29
- 5 **A**n inter eos baptizatos possit celebrari Matrimonium, quod non sit proprium Sacramentum. 33
- 6 **A**n per potestam Ecclesie possit vir, & famina ab proprio coniugio in matrimonium coniugii. 93
- 7 **A**n saltem si fieri possit votale divina. 65
- 8 **Q**uoniam renovatus sit contritus matrimonii nullus ex defectu coniugio viri, & legitimi. 72
- 9 **A**n ex divina dispositione possit coniugio matrimonii solo interno contritus coniugio, que expressio externa. 73
- 10 **A**n in potestam loqui requiriuntur verba necessitate Sacramenti, aut sicut ex praecepto. 75
- 11 **A**n similes temporis requiriuntur ad consensum mutuum de praesenti, & rei validis. 79
- 12 **A**n qualibet operositas, etiam si penitentia possit validem contrahere. 93
- 13 **A**n metus reverentialis debet confiteri gravis, & sufficientia ad matrimonium irritandum. 101
- 14 **A**n traditio, ac etiam preces importuna possint afferre metu cadentem in conscientiam virum, & matrimonium annulare. 102
- 15 **A**n Matrimonium contrarium sub conditione servandi casuatum sit validum. 132
- 16 **A**n Matrimonium contrarium inter inhabiles sub conditione, si Pontificis dispensaverit, impleta conditione sit validum ab ignoto confiteri. 139
- 17 **A**n validissimum matrimonium impleta conditione necessaria sit praesentia Parochii, & testium. 140
- 18 **A**n matrimonium potuerit dissolvi in lege Mosaiica per libellum repudi. 147
- 19 **A**n lectio iure positivo contrahere matrimonium clandestine ab his fidelibus sit illius, & probabilitus iure naturali. 187
- 20 **O**qualiter Ecclesia redire posse irrumpit matrimonium clandestinum ante validum, & ratus. 190
- 21 **A**n matrimonium Clandestinum post Tridentinum sit illa invalidum, ut in nullo causa sit validum inter fideles. 193
- 22 **A**n denuntiationes inducent obligationem deferendi impedimenta occultia, & quoniam. 198

33 Aa

Index Dubiorum.

- 23 **A**n consensus parentum ad valorem matrinium sit necessarius. 201
- 24 **Q**uo, & qualis deliberatio requiratur, & sufficiat disponitio. 204
- 25 **A**n qui acceptat promissum matrimonii ex ipsa coiceatur promovere. 207
- 26 **A**n sola acceptatio sufficiat ad obligandum, qui promisit. 209
- 27 **A**n promissum matrimonium ad sui valorem requirat acceptationem. 210
- 28 **A**n sponsalia Clandestina sit validis, & licita. 215
- 29 **Q**uesibilitas, & etiam ad sponsalia ostendit requiratur. 218
- 30 **A**n valorem sponsalia ante septuaginta complectit mutuus, si multa statim suppletur. 220
- 31 **A**n peccare in matrimonio sponsalia contrahentes ente legitimamente aucti. 221
- 32 **A**n sponsalia obligans non tantum in foro interno, sed etiam extra terram. 222
- 33 **A**n sponsalia alicuius fortificationis, vel sponsalium dicta personarum malitiam. 227
- 34 **A**n quis prius solum simplex existimat, vel Religiosus emittit, & puerum deforans eum pro matrimonio matrimonium, vel portans ad eum. 229
- 35 **A**n huius Regimur dispensatio pro parte promissorum matrimonii cum duce sic servatur. 232
- 36 **A**n promissum matrimonium sit validum ad obligandum. 235
- 37 **A**n promissum matrimonium ex animo promisendi facta, & cum anno se obligavit, sit validum obligatum. 238
- 38 **A**n qui facilius possit posse ipsorum ante potestatum causas recte restituere, si mutata fuerint. 240
- 39 **A**n sponsalia dicta contractus per se ipsius ingressum, & quoniam. 248
- 40 **A**n per talen ingressionem dissolventur etiam iuramento firmata. 250
- 41 **A**n per talen simplex existitatis subsistente vel sufficiendi factis. 252
- 42 **Q**uoniam sponsalia dissolventur per subsequendum matrimonium aliud, & non contra factum. 257
- 43 **A**n sponsalia dissolventur per solum matrimonium plurimum. 262
- 44 **A**n oratione ex sponsalibus validus nuptio consensu dissolutus. 262
- 45 **A**n oratione ex sponsalibus validus nuptio consensu dissolutus. 265
- 46 **A**n sponsalia possit sponsalia impeditum contractu intercessione dispensari, atque obstat. 266
- 47 **A**n qui naturaliter deinceps iuramento debet in matrimonio sicut in matrimonio contractu. 267
- 48 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 268
- 49 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 269
- 50 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 270
- 51 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 271
- 52 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 272
- 53 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 273
- 54 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 274
- 55 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 275
- 56 **A**n impeditum, dirimenti auctoritate matrimonii, quando sedis putant adesse. 276
- 57 **Q**uid facere debet Coniuge quando ad tertium se cum impedito auctoritate contractu. 277
- 58 **A**n ad contractum matrimonii factum, & auctoritate contractu. 278
- 59 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 279
- 60 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 280
- 61 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 281
- 62 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 282
- 63 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 283
- 64 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 284
- 65 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 285
- 66 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 286
- 67 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 287
- 68 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 288
- 69 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 289
- 70 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 290
- 71 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 291
- 72 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 292
- 73 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 293
- 74 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 294
- 75 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 295
- 76 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 296
- 77 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 297
- 78 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 298
- 79 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 299
- 80 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 300
- 81 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 301
- 82 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 302
- 83 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 303
- 84 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 304
- 85 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 305
- 86 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 306
- 87 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 307
- 88 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 308
- 89 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 309
- 90 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 310
- 91 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 311
- 92 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 312
- 93 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 313
- 94 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 314
- 95 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 315
- 96 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 316
- 97 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 317
- 98 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 318
- 99 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 319
- 100 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 320
- 101 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 321
- 102 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 322
- 103 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 323
- 104 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 324
- 105 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 325
- 106 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 326
- 107 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 327
- 108 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 328
- 109 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 329
- 110 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 330
- 111 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 331
- 112 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 332
- 113 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 333
- 114 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 334
- 115 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 335
- 116 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 336
- 117 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 337
- 118 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 338
- 119 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 339
- 120 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 340
- 121 **A**n sponsalia facta a pontificis ordinariis, & pontificis factis. 341

F I N I S .

Tomas Quintus.

6 14

INDEX

Rerum Notariblum Numerus prior Disputationem,
posterior vero marginalem numerum
designat.

Affidatio ei nos in inferno & cunctis facilius esti Preteritio, 5. 18. & ei propriis hunc sacramenti somnia, 5. 20. possunt debet certe verbo humana vocis extremitate, 5. 21. & de illa nostra verba, 5. 20. si est oration humana & exponit vobis datus absolutionis per verbis sequentia, 5. 22. hoc pro absolutione lex ecclesiastica profata non sufficit ad salutem, 5. 23. potest tamen sufficere pro clara modo imperio & voluntario obligacione sub conditione ut vobis ex quoniam, 5. 24. non posset abdicatione confitebitur, 5. 25. quanto mox valorem ex officio per sacramentum, & postea obiectum impeditus, 5. 26. quod enim de veritate in causa adhuc adiunctionis & peccati per sacramentum, & postea obiectum obiectum non posset esse nisi illa exponit. Coniugium sicut interius illuminantur, 5. 28. & ex officio sacerdotis & sacerdotis sacerdotio absolucionem peccata datur, 5. 29. quando passus est effectus confessionis & remissio peccatorum per verbis absolucionis, 5. 30. quoniam fons & effectus habent verbi abdicationis, 5. 31. quando peccata jam sunt remissa vel per contributionem, & antecedentem confessionem, 5. 32.

Affectione punit, & vix in Eucharistia maneat sine fibiis & subtiliis, 5. 33. alioz tamquam tamen cum in loco accidentali proximo & immediato, quod est quantitas modi, quando accidens separata conservatur, 5. 34. omnes actiones, quae praedicta accidentia cantu, psalmi, & likebus invenientur, per secum in locum accidentem post interius canitur in Eucharistia, 5. 35. neque tamen remanet oportet ut illi sufficiat, 5. 36. nec ex officio produc res nulli offert, 5. 37. ne deinde ut in profundi exerceat actionem, in quo non opus immixtus fidei est, 5. 38. postea ex parte creata mutari secundum locum, 5. 39. ac in loco alterius, 5. 40. in modo referuntur, & conformatur, 5. 41. quantitas invenientur ab agente naturali ex tempore non posset, sed tamen qualitas sicut ad illum gradum exclusiva, quae necessaria ibi determinante fibi invenit, 5. 42. quo locum per actionem agentis naturalis Eucharistia definiri possit, ibidem, in cuius vel a Deo immediate productum in locum exponitur scilicet in introducta naturali conformatum, & in aliis, quae generatione fibrillantibus fabricatur & actione naturalis agunt, 5. 43. quando ex materia prima in Deo crederetur naturaliter educeretur forma agente naturali. Vnde Eucharistia,

Adoptio quid illi, & & motus, 5. 44. quoniam matrimonium dirimunt, 5. 45. Vnde Concupiscentia, 5. 46.

Adulterio in causa sufficiente diversa ex quod thorax & cubitatus non tamen quod vinculum coniugale, 5. 47. quae peccata contra filium coniugii sibi adulterio comprehensa, quae sufficiunt causam ad divortium premitur, 5. 48. & respectu causarum in adultero fieri divortium ipsa, & vix ipsa auctoritate debet uocando, 5. 49. non tamen quod habitationem sive adulterium sit occultum, nisi publicum non contumelie sit a illa causa gravia datur, 5. 50. qui rado vir non remittit iustitiam uxori adulterio, & in adultero non persistens, 5. 51. adulterio non est causa sufficiens, & quando comitium effusum causa coniugii adulterio, 5. 52. neq; vir sit causa non iustitiae, 5. 53. quando inquit, coniuge committit ei, quia tunc delicia compensatur, 5. 54. quoniam delicia non compensatur, 5. 55. nec adulterio sufficit ad divortium nisi hoc sit factum divortium adulterio, 5. 56. nec quoniam in illud adulterio remisit eis, 5. 57. quoniam coniugium, ab adultero

divortium facere potest, dum ei per aliquam iniuriam occidit, deinde adulterio, 5. 58. Vnde Divortium, 5. 59. Accidens in coniugio compotum iratius minus dies solitus sit inchoatus, 5. 60. & resolutio iniuriarum & iuramentorum ad matrimonium conseruandum, 5. 61. Vide Sponsalia, & Matrimonium, 5. 62. Affinitas quid sit, 5. 63. quis persona, & ex qua corpora contrahantur, 5. 64. mesuisus gradus affinitatis pro gradu consanguinitatis, 5. 65. corpora carnalis amittuntur in multis scilicet sacerdotio, 5. 66. corpora carnalis in lege licita, & in illicita oritur affinitas pars naturalis, 5. 67. matrimonium tamen non discriminatur uno Ecclesiastico, 5. 68. ad quem gradum talis impenitentium extenuatur, tamen non autem dirimit iure naturali, 5. 69. qualiter affinitas matrimonio supervenient utrumque in illis casis, 5. 70. Vide Matrimonium.

Aqua simplex aqua diu & continuo ex lugine materia remota secundum baptismum, 5. 71. que aqua quantitas ad Baptismum sufficit, 5. 72. aqua minima permixta in calice in confectione Eucharistie debet esse minimam, non mortificans sed modica quantitate, 5. 73. quod non immediata, sed tantum medie in vino confectione, papa felicit in vino confectione, 5. 74. aqua per se fons per secessum potest esse aperte sacramenti Eucharistie, ita 5. 75. in aqua vix permixta non ut prout in vino confectione, non convertit in fungendum, sed manet in propria subtilitate speciebus vini communia, 5. 76. & in aliis calis ut per se mixta, 5. 77. in vino non invenientur, 5. 78. nec in tali cali fons est confectionis fontis, ibidem neque nunc datur populo idola trans vocatio, 5. 79. non repugnat aquam in vino naturaliter confectionem, 5. 80.

Attrito quid ut, 5. 81. ex duplo motivo aliquantum felicitate metu, 5. 82. & turpitudine peccati, 5. 83. quid ful nomine pone intelligatur, 5. 84. taliter utrum est boni & honesti, 5. 85. quomodo talis attrito convertit se in peccatoris ad Deum, 5. 86. postea raptusculo sit insufficiente motivum Christiane attributionis, 5. 87. et ratione non potest, nec ex mortis charitatis proxime, & immedio, 5. 88. formule motuum attributionis, & contradictionis, 5. 89. ut illi sufficiat dispositio ad gratiam, 5. 90. & ut illi sufficiat dispositio ad gratiam, 5. 91. quod ex charitate elicite est imperio, 5. 92. potest tamen attrito intercedere etiam a charitate imperio, 5. 93. quod finis species attributionis, 5. 94. magis perfectum, & minus perfectum in contradictione, & contradictione dicuntur differentiam, 5. 95. differentia, 5. 96. quoniam est contradictione sumi non debet penes temporis durationem, vel gradus intensitatem ad divinum acceptationem, vel in causa informationis, 5. 97. contritus, & attritus dubius modis sumi possunt, 5. 98. neque per hoc quod contritus in actus a charitate elicetus, attritus vero a virtute ipsi, quia etercus est ad ipsius proprius, & electus potest, 5. 99. nec etiam contritus esse potest a charitate, & attritus, 5. 100. Vnde Epsi, 5. 101. differentiam inter dictionem peccati & peccatoris castigant, & a charitate, ibidem neque per hoc quod sanctissima annus semper habent dilectionem Dei, attritus vero aquacum, 5. 102. neque per hoc quod contritus defecit peccatorum summa omnime defecibile, attritus vero non, 5. 103. neque per hoc quod contritus est universaliter de quoniam peccato, non inter etiam attritus, 5. 104. nec tandem per hoc quod contritus omnem peccatorum est, dum excludantur attritus, 5. 105. in quo preferuntur attritus, & contritus convevant, & differentiam declarant, 5. 106. qui sunt attritus potest fieri contritus, & quanto non, 5. 107. & 5. 108. & 5. 109. nomodo peccator virtus sacramenta ex exercitu dictum est, & contritus, 5. 110. sufficit attritus etiam cognitus & lisus recipiendam solutionem &

Index Rerum Notariblum.

gratiam sacramentalium, 5. 111. debet eis dolor fraternalis pascari, & in modum suffici virtutis, 5. 112. oratio non est talis in dolorum tempore praecedere confidit, sed latet, & requiescit ante solutionem, 5. 113.

B

Baptisma fuit vere, & immo 5. 114. Christo Dominu induitum, 5. 115. aut antem mortuus est in mortuus, 5. 116. ex certum tempore in instrumentis aliis, 5. 117. non potest, 5. 118. tamen Christus in mortuus fuit, ut in contactu carnis & mortis venti aqua, 5. 119. tunc tempore non in hunc sacramentum intromittitur, 5. 120. sed abrogatum est baptisma eius in mortuus, 5. 121. & ex mortuus in Nicodemum in aliorum, non futuris & huius inuidos, 5. 122. capitulo eius libo & responso, 5. 123. potest capitulo eius pascere propositum post Christi resurrectio, ut eius resurrectio, 5. 124. fuit resumptio, 5. 125. & fuit resumptio, 5. 126. & fuit resumptio, 5. 127. & fuit resumptio, 5. 128. & fuit resumptio, 5. 129. & fuit resumptio, 5. 130. & fuit resumptio, 5. 131. & fuit resumptio, 5. 132. & fuit resumptio, 5. 133. & fuit resumptio, 5. 134. & fuit resumptio, 5. 135. & fuit resumptio, 5. 136. & fuit resumptio, 5. 137. & fuit resumptio, 5. 138. & fuit resumptio, 5. 139. & fuit resumptio, 5. 140. & fuit resumptio, 5. 141. & fuit resumptio, 5. 142. & fuit resumptio, 5. 143. & fuit resumptio, 5. 144. & fuit resumptio, 5. 145. & fuit resumptio, 5. 146. & fuit resumptio, 5. 147. & fuit resumptio, 5. 148. & fuit resumptio, 5. 149. & fuit resumptio, 5. 150. & fuit resumptio, 5. 151. & fuit resumptio, 5. 152. & fuit resumptio, 5. 153. & fuit resumptio, 5. 154. & fuit resumptio, 5. 155. & fuit resumptio, 5. 156. & fuit resumptio, 5. 157. & fuit resumptio, 5. 158. & fuit resumptio, 5. 159. & fuit resumptio, 5. 160. & fuit resumptio, 5. 161. & fuit resumptio, 5. 162. & fuit resumptio, 5. 163. & fuit resumptio, 5. 164. & fuit resumptio, 5. 165. & fuit resumptio, 5. 166. & fuit resumptio, 5. 167. & fuit resumptio, 5. 168. & fuit resumptio, 5. 169. & fuit resumptio, 5. 170. & fuit resumptio, 5. 171. & fuit resumptio, 5. 172. & fuit resumptio, 5. 173. & fuit resumptio, 5. 174. & fuit resumptio, 5. 175. & fuit resumptio, 5. 176.

paro, & clavis non posse datur, 5. 177. baptisimus habet imprigne characteris, & non iniqui, ibidem.

Baptisma nullum in parvum requirit dispositionem, 5. 178. in adultus vero primi capituli non nisi fatus adulteri, 5. 179. & hinc debet esse impermissum, 5. 180. & contumex hominem adiutorum ad baptismum cum folio ex parte confidit, cum fide requiri etiam volumen, 5. 181. propositum proficiendi legem Christi, 5. 182. fuit veritatem, 5. 183. cum mortalium, necessaria est aliquis pugnare, & ipsa legem, 5. 184. & cum mortalium, 5. 185. hinc quoniam enim in sacramentum duxit multo pugnare ex operis statu, non ex operis operario, 5. 186. hinc tenetencia non debet esse vera, vel saltem potius contraria, sed sufficiat ut in lege Iustitiae & in operis operario, 5. 187. & hinc illi beneficis, quod in lege Iustitiae & in operis operario, 5. 188. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 189. & hinc operis operario, 5. 190. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 191. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 192. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 193. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 194. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 195. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 196. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 197. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 198. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 199. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 200. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 201. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 202. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 203. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 204. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 205. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 206. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 207. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 208. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 209. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 210. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 211. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 212. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 213. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 214. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 215. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 216. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 217. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 218. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 219. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 220. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 221. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 222. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 223. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 224. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 225. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 226. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 227. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 228. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 229. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 230. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 231. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 232. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 233. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 234. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 235. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 236. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 237. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 238. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 239. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 240. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 241. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 242. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 243. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 244. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 245. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 246. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 247. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 248. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 249. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 250. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 251. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 252. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 253. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 254. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 255. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 256. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 257. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 258. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 259. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 260. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 261. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 262. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 263. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 264. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 265. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 266. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 267. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 268. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 269. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 270. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 271. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 272. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 273. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 274. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 275. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 276. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 277. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 278. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 279. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 280. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 281. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 282. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 283. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 284. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 285. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 286. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 287. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 288. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 289. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 290. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 291. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 292. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 293. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 294. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 295. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 296. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 297. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 298. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 299. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 300. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 301. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 302. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 303. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 304. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 305. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 306. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 307. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 308. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 309. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 310. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 311. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 312. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 313. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 314. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 315. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 316. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 317. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 318. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 319. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 320. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 321. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 322. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 323. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 324. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 325. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 326. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 327. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 328. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 329. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 330. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 331. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 332. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 333. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 334. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 335. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 336. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 337. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 338. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 339. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 340. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 341. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 342. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 343. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 344. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 345. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 346. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 347. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 348. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 349. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 350. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 351. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 352. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 353. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 354. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 355. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 356. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 357. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 358. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 359. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 360. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 361. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 362. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 363. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 364. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 365. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 366. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 367. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 368. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 369. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 370. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 371. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 372. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 373. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 374. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 375. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 376. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 377. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 378. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 379. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 380. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 381. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 382. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 383. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 384. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 385. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 386. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 387. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 388. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 389. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 390. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 391. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 392. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 393. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 394. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 395. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 396. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 397. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 398. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 399. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 400. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 401. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 402. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 403. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 404. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 405. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 406. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 407. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 408. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 409. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 410. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 411. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 412. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 413. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 414. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 415. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 416. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 417. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 418. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 419. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 420. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 421. & hinc sacramentum & operis operario, 5. 422. & hinc sacramentum & operis operario, 5.

Index Kermani Naukliam

luram de genere qualitatibus 1. 108, non est signum naturaliter significans aliquem de Chirli famulum, sed item ac placuisse & ceteris informis divisa 1. 190, neque si merito, & ceteris quoniam Chirli conatur aliud ab aliis pars suae activitate, & potest censari 1. 191, haec tamen virtus, & potest a multis existentia, non physis 1. 192, et quedam potestis proprietas. Supernumeraria pars activa, utrum per se 1. 193, in potestate a ceteris abstrahitur, regno potestis in secunda qualitatibus specie 1. 194, quo tempore polit etiam in prima resumpta 1. 195, qui finitudo possit diffundere ad amorem 1. 196, quamvis potestis qualitas bona, adhuc tamen aliquam relationem conservare, dicitur 1. 197, ab aliis loquendo potestis non intercedere, caro non Gambe de fato 1. 198, immunitate subiectus in voluntate 1. 199, non potestis in utrione potestis potestis 1. 200, non potestis immunitate in metachoros 1. 201, sicutque non potestis communis in medicina, probabile est Circumlocutione, nolle vegeti Chirli, ceterum impedita 1. 202.

Circumstancia facta sunt ut id Deo submittitur in figura populi hoc
charactere, scilicet ut etiam omnes unum et universalem civitatem parvam
165. non etiam sed etiam medium aliquod eis in legem
nature, sed idem magis in legem per determinacionem, quam in
realitate, et sic quia sicut invenimus talis effectus debet esse
evidens, et populus conuenienter in eis existere potest, ut etiam
operetur, et id differat inter ipsius circumstantiam, et determinacionem
ad circunspicuum gravatum, et secundum legem naturae potest induc-
tum est utrumque invenimus, in operante propter determinacionem
per seipsorum. Sed circumstancia unde habet originem, non ex vi
legis, sed ex voluntate, et ex voluntate remedium, legem naturae, et
non aut remedium in universitate tantum pro multis, sed etiam
enim exercitor patet. Et concilio facilius legem naturae gravata
nam non possunt, et non posse, et non possumus. Circumstancia unde inveni-
mus nos distractos, vel tamquam parvulos ab origine sunt, nec
vero in aliis, et in aliis gravata, scilicet locutio in aliis inveniatur, in
quibus genitus, et natus, et in legem naturae ante circumstanciam
potest esse tempore ubi quo sit velutum privatione, et Deo in-
fittere, et si non remedium non fuit positum in solo inter-
fratrum, sed in aliisque communione, et sensibili signo sicut melior ven-
tur, et prestativo, et sanguinario, non fuerit, neque non ad voluntatem
commodificatum, et sacramentum, et operationem hoc sensibile in
legem naturae contra originale pecuniam inveniatur, et non
determinatio quatinus sufficit, ut in ratione sacramentum, et non
sacramenta, et pergenus faciemantur, et sic gravata coherere
et operari operari, et sic, tale lignum sicut Deo determinatum
quod formula, non utrumque sicut materia, et deo, et ari, et
determinatio in opero potest, et non ratione sacramentum inveniatur
non est, sed ratione pro formaliter, et sociale fuit privilegio
legis gratia, et omnia sacramenta gravata conferentes
et operari operari, et sic.

Confiteor patrem meum ut supra pater 3.420 Confiteor Sacram-
quid ac ibid. fuit Corvus immixtae cunctae 3.422 unde col-
ligitur in Evangelio 1.421 etiam ista ex ipso accepto est
3.423 est necessaria non tantum necessitate percepti sed etiam
med. in re vel in voto materialiter post baptismum lapis 3.427
qui testimonit ad Confiteor 3.428 videtur dicens 3.429 non ex-
tenditur hoc perceptu in articulo 3.441 sicut nescie perceptu
Eucharistiae sancta magis testimonit ad Confiteor ut per
eum. et alia 3.447 qui materia huius fieri potest est secundum
peccatorum in genere aut determinandam operacionem 3.450
veha 3.452 nec ex percepto se debet hinc nec divino testimonio fol-
leasit Confiteor per litteras 3.454. repetitum tamen conser-
vant articulo 3.455 ex perceptu naturalis eam facta erga
Deum. et erga corpus 3.452 non intercessum ratio nisi perceptu re-
fervit. et de Confiteor facit pro Intercessione habet erga prout
Confiteor de jure divino per se obligare omnes fiducem in Christo
in eius periodico matri 3.454 obil gat etiam aliquantum extra
columnam. vel per columnam matri 3.455 tempore determinatus obli-
gationis huius percepti de jure divino non est obligatio per peccata
cummissa 3.457 non degenerans in tempore huius obliga-
tionis est quando ex dilatorie oritur probabile periculum colla-
pionis peccatorum 3.458 sed hoc tempus obligatio nulli extra
mortis eternitatis vel peccatorum ex vi perceptu ex vagum. et
intercessione 3.459.

Confiteo et iuravero, ut ferrea fuit Christi infirmitas, & non habeo ut ego feci in traditione sicut non tamen illa mea fecit confiteor ut et de falso, & necessitate Confiteor nisi trahamur ut p. 463, unde confessio publica iusta Sacrae Scripturae necessitatibus est causa, vel ad variis scilicet decaus et ceteris, & factamentis ut p. 464, non tamen ei sacramentis quoniam in eum, quo a Christo instituta est sub prescepto. Sed tantum quod fundatur i. 465, Ezechiel in libro extenso, & publico annobus auctoritatem subiicit, & peccatis, sed et ceteris, ut p. 477, ut cum Confessio per litteras dignata fuerit agendum ut p. 473, Confessio signum ut p. 474, & duplex Confessio publica, una per se, illa per accidentem, ibidem in contingere possit ut in aliquo casu

in confites publica non solum fieret sed etiam sit necessaria, 5-47
ad rem receptionem divinitus confessiois vocalis; quando impo-
testis non impediri, 5-48. Confitebitur facta per scriptum Goede-
te propter voluntatem eam, pessimum quando vocata fieri neque-
re, quia pacto etiam valit et si post facta abdicatur, 5-49, pe-
nit factam vellet absolvit qui agia tantum dedit contritione
et alio.

Confessionis integratis in quibus confitit, c. 481. & sequuntur, quid si circumstantia peccati, quae non sunt, & sunt cotinventur, c. 482. quae legerent esse conscientiam examen confessionis praetextum, c. 483. regulari & dignoscendam circumstantias speciem invenient, ut non c. 484. circumstantia notabiliter aggravantes intra eadem species non lequelibet non sunt necessariae confirmationis, c. 485. quod plausibiliter per se in facilius sufficiat ad debitum praesentium limitum quandoque, c. 486. diversa graduum cognitio in variis species licet illas, c. 487. postea per accidens evenire, ut propter etiam circumstantia agnoscuntur, c. 488. &c. 489. conditio generalis huius circumstantiarum, Confessio aperte, non retrospicere, c. 490. ita quod Confessio non integrum formularet, ut materialiter, c. 491. non in causa causam, licet certius non integrum materialiter, c. 492. non in causa causam, licet certius non integrum in genere non explicare species, c. 493. non retrospicere, ut quae ex potentia significationis rautant exhibet extram scripturam, c. 494. quod hoc fecit absente Confessarius potest etiam in illo supra menzionabili, c. 495. complicata circumstantia quando manifestanda, & quando non, c. 496. &c. 497. polit. Super ea ab aliis ratione vel ex causis camenterato, ratione ad interiora in quod rebus, c. 508. an primo superiori ab aliis et tantum tenuerat, et secundum etiam nebras penitentiem non cum non reservari respondebit etiam res reservata, c. 509. et in eundem publico inferiori factam indirexerat res reservata ab aliis, ut in unummodo id tecum possit, c. 510. & non intelligendum est, quando causa reservatio ex communicatione non locum habet rationem, c. 511. in quibus etiam Confessio non integrum locum habet ratio, c. 512. et in quibus etiam Confessio non integrum locum habet ratio, c. 513. et integratim Confessionis non sufficit omnia in specie mortalitatis, sed etiam unit, & eidem Confessio integratur, c. 514.

Confessio legatum Minister ell filium Sacerdotem. s. 515. non qui
libet Sacerdos sed tantum certi habent jurisdictionem po-
test hoc sacramentum validum ministrare. s. 517. quomodo
distinguitur potestus Ordinis & potestus in Ecclesiis. s. 519.
hunc est propositus illa remota. s. 520. omnes de curante conser-
vant. s. 521. quantum hoc sacramentum differat ab aliis. s. 522. quo
intuus Sacrae Liturgie stolae. s. 523. agno dominus encircu-
ratum habens absolvendam Pontificem. s. 524. an quilibet bace-
narius potest absolvere etiam venialibus. s. 525. & 526. potest
impleri Sacerdos quoniam libet absolvere non tantum in articulo
sacramentum in peccato mortali. s. 528. non tamen praesente Paro-
chiali vel atio Confessari delegatis. s. 529. & 530. facilius concele-
brant Sacerdotibus communione suspirans & hereticis.
s. 530. potest absolvere etiam non effluxo Ecclesie foro led-
etiam ex misericordia intercessione. s. 531.

Confutatio. Sigillum quid ut. 1. 1. 2. obicit puro naturali. 1. 1. 2. & securum posicere. 1. 1. 3. ut ex parte ecclesiastico. 1. 1. 3. quod hoc sigillum obicit. 1. 1. 3. de cunctis verbis celando ut talis obligatio. 1. 1. 3. sicut ex parte Confiteor sacramentalem orationem habebit. 1. 1. 3. cummodum debet respondere Confiteor. 1. 1. 3. Investigatio. Ex ecclesia in Capitulo zudicari. 1. 1. 4. nec de licentia penitentia potest. Confiteor enim peccata creare. 1. 1. 4. quibus ut de melio obediendo non est lata in favorem. & ex gratia solius penitenti. 1. 1. 4. tamen causa confitulationis legitima vel penitentia conculcans ex intentia penitentis. 1. 1. 5. hoc ligium non tam ut latum est vel penitentis. sed etiam ut intentio Confiteoris. 1. 1. 5. si quomodo Sacros. uti poterit facienda per confessionem habuit una violatione signi. 1. 1. 5. & secundum plures casus decipi in materia de filio Confiteoris. 1. 1. 5. & secundum ultimum est tam gravis malitia. quod si actionem ligali proponderet. 1. 1. 6. Compromissio. Non ut in causa ligali. tamen hanc postmodum laetificare.

etiam ex eius enim causa regis sacramentum ad baptismum
diffusum, 2. 216. probabile est, ut quod in natae Cenae fuerit à
Christo institutum, 2. 217. usque ad euauitatem remota, & proxima
2. 218. nulla munitione impedita ab ea constituta,
que renuntiari in ipsi facti Chishimariu[m]m, et effici-
tum illius sacramenti materia, 2. 220. eius materia non
est simplex oleum, sed cum bellatio[m] in ketum, 2. 221. & hoc
Chishimariu[m] sicut Episcopus conuenerat, canimus ab Ordinario
conferente, 2. 227. posse tamquam talis consecratio per
diffusionem Pontificis etiam simplici Sacerdoti committi,
2. 229. de necessitate huius facti enunciatur quid unctio nisi frons
Confrandorum, 2. 230. qui sit efficiens forma huius sacramen-
ti, 2. 231. non exigunt essentialem, ut in ea exprimitur,
sunt causa principali sacramenti, & actus Confirmationis,
jen. Ministrorum, ut applicatur al personam, cui constiterit, 2.
237. invocatio expressa deponitur performatio[n] in forma La-
tina, et essentialem, & necessaria, necessitate facturanti, 2. 239.
quid dicendum de forma auctiori summa, 2. 240. Ex Scripturis

Index Rerum Notabilium

Corpus Christi, & sanguis veræ, & realiter fūs Eucharistiaſ ſpe-
ciebus continentur 3.234. non tamen ab iis ipsiis speciebus proprie-
tati continentur, ut à loco 3.219. Vide Eucharistia.
Crimen matrimonii diſtens eft duplex: homicidium felicite,
& adulterium 7.495. quatuor conditiones requiriuntur ad hoc:
ut crimen folius homicidii inducat impedimentum diſtens 7.
499. adulterium non sufficit ad dimittendū matrimonio
inter adulteros, sed unum ex tribus delictis ibi enumeratis debet
habere coniunctum 7.428. nec iure naturae divino hoc impe-
dimentum inductum eft, fed tantum Ecclesiastico 7.499.
Cultus disparitus eft impedimentum diſtens matrimonii 7.
500. iure naturali, vel divino, fed tantum Ecclesiastico 7.
502. Vide Impedimenta Matrimonii.

picopalis, ac etiam Sacerdotialis, 2. 32.
Confusquinitas quid sit & quomodo dividatur in gradus, & line-
7. 32. tres regulæ generales ad dignoscendos confusquinitas
gradus, 7. 453. confusquinitas de iure Ecclesiastico dividit uero
ad quartam gratiam, 7. 454. confusquinitas in primo gradu
ne recta matrimonium dirimit de iure naturæ, 7. 455. quid sit
cendum in causa necessitatibus extreme propagundi genii huma-
num, ibid. imo non solum in primo gradu, sed etiam in sequen-
tibus atque in infinitum, 7. 456. refutatio facta iure Ecclesiasti-
co linea transversa intelligi debet non recta, 2. 453. in secun-
do gradu, & alis linearibus transversis per ipsos naturales matrimonio-
num dirimitur, 7. 459. probabile est, quod nec etiam in pri-
mo gradu id fiat de iure naturæ, 7. 470.
Confusus conjugalis debet esse liber, 7. 313. Vide Libertas.

Contentus coniugalis debet esse liber, 5. 113. Vide Libertas.
Contentio non necessario simpliciter supponit dilectionem &
formalem; sed interdum est filii virtutis, 5. 88. neque opus est quod
semper sit ex motu charitatis, 5. 92. sed interdum causari potest
ex virtute penitentie ex motu eius preciosi, 5. 97. contrito
debet peccatum solum per modum dispositions. & meriti
congruo, 5. 98. habet in eodem instanti, quo elicetur gratiam
iustificationis annexam, tamen non disponit ad eam, ut for-
mata gratia, & coniuncta cum ea, 5. 99. ut praeedit ad eam
priori figurae nature adhuc dicenda est contentio, 5. 100. ad vera
contentionem non requiriunt intentio in talibus, vel rati gradus
101. in quo consistat summa dilectionis Dei appetitiva, 5. 102.
hac sumitor ex ratione specifica bonitatis nullius obsecus &
naturae ratione individuali, 5. 104. contentio debet detectare
peccatum super omnia mala appetitiva, 5. 105. qualiter hac ex-
paratio effe debet, 5. 106. debet plus detectari gravitas, quam in
viota, 5. 107. ad remissionem culpe sufficit etiam momentan-
contentio, 5. 108. non ita ad remissionem penas, 5. 109. quale pro-
positum non peccandi regenerat ad rationem contentiois,
5. 110. interdum virtute, & implicitum sufficere potest, 5. 111. vix
tum sacerdotem penitentem ad contentioneum recessum per
& regulariter loquendo debet esse formale, & explicitum, 5. 112.
per accidens, & in aliquo casu implicitum, & virtuale suffi-
cere potest, 5. 113. quare homo specialiter iustificari dicitur per con-
tentioem cum voto penitentiae potius, quam alterius precep-
tus, 5. 114. quare non ob id contentio est deterioris conditoris onus quis

fuerit in lege veteri 5. 120, debet cadere super omnia peccata memoria praesenta fortius, vel falso virtutibus 5. 122, et veram contritionem sufficiat penitentia. Et detinatur de omnibus peccatis commissis in generali, et in confusione 5. 125, ad valorem contritionis extra sacramentum non necessario requiriatur, et cogitatio explicite singulorum peccatorum in particulari, sufficiat in generali 5. 129, quoniam id si intelligendum est, in ordine ad confessioinem facienda necessaria est distinctio a cogitatione 5. 131, talis diffinita recogitatio ad contritionem in consideratram non est necessaria nec necessitate media, neque precepto 5. 133, contrito in se votum baptismi continetur potest, sed in re suscepere 2. 170, licet non in omnibus nisi eodem modo 2. 173, non si supplice poterit puto; & simplex attrito etiam votum baptismi continens 2. 177 contrito in quo ab atritione differat ibid, ad confessandum gratiam cum sacramento rei suscepto solummodo sit attritio, non sic ex parte sacramentum, sed requiritur contrito cum eius voto 2. 179.

Copula coniugalis est licita, & ad duplum finem ordinata 7.52
etiam solum fratrum propiorum incontinentiam evitandam
7.50 ac etiam ad solam voluntatem captandam, servata tamen
moderatione 7.53, an. & quodmodo fit licita, quando tamen aliquis
dubium de valore matrimonii 7.53, & sequentia fit illic
ita ratione affinitatis supervenientis 7.57, quodmodo illicita fit
etiam ratione cognitivae spiritualis, supervenientis 7.59, quo
modo etiam ratione voti castitatis emitti 7.54, quo pacto locu
facer redditum coniugalem illicitem 7.54, quid dicendum
de tempore factio 7.45, an hiemut fit consummata matrimoni
ante benedictionem nupcialium 7.47, quodmodo tempore fluxu
menstruum licita copula 7.49, quoniam etiam quando uxori
est gravida 7.50, & quando infans maris lacte intritus 7.51
quid fit dicendum de copula statim post partum habita ante par
ificationem ex fungione 7.52, quanam alia peculiares circum
stantie actuum coniugalem reddant illicitem 7.53, & sequen
tia ratione actus coniugalis fit illicetus ratione modicis 7.55
1. Coniugatio

Yann Ohlmann

Damnum, & periculum imminens proli concipiend⁹ usum
matrimonii reddit illicitum. 7. 548. Vide Copula coniuga-
lis.

Debitum coniugale quando coniuges reddere teneantur, vel non reddere 7. 535. Vide ibidem.
Denunciations quid sunt, & ad quid deserviant 7. 538. Vide Matrimonium.

Differentis attritionis à contritione s. i. c. 4. Vide Attritio, & Contritio.

Differentia Impedimentorum Matrimonii quid importet 7. 509.
Pontificis dispensare potest in impedimentis foliam iure Ecclesiastico dirimuntibus non autem iure naturali, vel divinitatis, nisi de clative, vel in interpretativa 7. 508. Pontificis dispensare potest in iure solemni Causitatis, & Religionis 7. 510. & de falso non semel dispensavit 7. 511. non tamen facere potestat fine calvo statu Religiosis permaneat 7. 512. scilicet vocis Religionis in iure Ecclesiastico illi infinita 7. 513. distinctione inter dispensationem cadentem in aliquo, quorum obligatio est naturalis, & in aliis, quorum obligatio est tantum ex legi Ecclesiastica 7. 513. si dispensatio cadens in illaqusquon obligatio est naturalis, vel de iure divino, sit ex auctoritate Pontificis extraordinaria, & superaddita, vel potius declarativa, & interpretativa, hanc non potest Episcopus iure ordinatio dispensare in impedimentis dirimuntibus 7. 516. quandoque, & quomodo potest ex ratio Pontificis consenserit ibid. quid requiratur, ut dispensatio sit validata 7. 517. que causa expondere ad eam requiratur 7. 518. qualiter debentur impedimenta exponi in dispensatione petenda 7. 519. debent etiam in impedimentoa exponi in proprio gradu 7. 520. quandam expedio falso, vel recientia veti in petitione dispensationis irritet 7. 521. an exprimenda sit copula matrimonialis habita inter consanguineos vel affines 7. 522.

Diffluctus sponfali pluribus de causis feci post 7. 296. nimirum per matutinum consenfum, & mutuan sponforum remiffionem liberè factam 7. 297. quod debet intelligi de sponfaliibus puberum non impubetur 7. 298. quinam dicatur impuberis, ibid. sponfali impuberum etiam iuramento firmata diffolvi pollunt cum ad pubertatem pervenerint 7. 299. quoniam sponfalia diffolvuntur etiam per Religionis ingressum 7. 300. quando fit notabilis mutatio status in altero Sponforum, ceflat obligatio sponfalis 7. 301. diffluctus per Religionis ingressum, etiam si fuerit iuramento firmata 7. 302. quando unus ex sponsis vovet castitatem, alter liber manuè a sponfaliibus, ac etiam ipse vovens 7. 304. diffluctus etiam sponfalia per subsequens matrimonium cum alia de praetenti contractum 7. 302. quoniam diffluctantur, & cellet obligatio 3. 312. priora sponfalia non diffluctantur per posteriora, si nihil aliud accedit, etiam si fuerit iuramento firmata 7. 312. quid dicendum si accedit copula carnalis cum secunda sponsa cum se futuri matrimonii 7. 314. furnicatio sponsi, vel sponsa sponfaliibus perveniens probet innocentem us in diffluctu 7. 315. quid dicendum, si uterque sponsa post sponfalia formicetur, ibid. ob formicationem sponforum post sponfalia commifitam, etiam si involuntaria fuerit, possunt sponfalia solvi ex parte sponsi 7. 316. & ob formicationem sponsa virginis exilimata ante sponsalia commifitam, & poetea à sponso cognita, possunt ex parte sponsi diffluti 7. 317. quando sponfalia diffluctantur etiam per lapsum termini ad matrimonium contrahendum constituti, & quando non 7. 318. & 319. diffluctus etiam per diffluctum alterius sponsi in longinquo partes abique confeſſum alterius partis 7. 320. quid dicendum sit, quando sponsus non reſiliat sponsa absens est ex cauſa iusta animo redēundi, sed abſi, & per celerrimū rediutus 7. 321. diffluctus etiam possunt ob impedimenta diſtincſione sponfaliibus supervenientes 7. 322. quid sit dicendum de impedimentis more prohibentibus, ibid. possunt tandem sponfalia diffluti per notabilem aliquam matutinum

contrahere volens sponsalia notabilem aliquid defecum occultum alteri parti manifestare tenetur 7. 332. quando licet à sponsalibus propria auctoritate cessile, & quando sit opus auctoritate Iudicis 7. 326.

Dissoluto matrimonii tantummodo rati, & nondum consummati fieri potest etiam quod vinculum per ingressum alterius coniugii in Religione 7. 193. unde profectio religiosa non ex mero iure naturae matrimonii causam dissolvit, sed auctoritate divina Ecclesie concessa 7. 192. matrimonium inter indebet contractum dissolvit potest quod vinculum si alter coniugium convertatur ad fidem, & de multis modis cohabitare sine iniuria Creatoris 7. 192. quomodo etiam dissolvi potest si velit etiam cohabitare pacifico 7. 193. potest etiam ex dispensatione summi Pontificis in aliis casibus praeceps causa religiosa professionis vere dissolvit matrimonium sicutum, nondum consummatum 7. 193. & hanc auctoritatem habet non solo humano iure, sed ex divina concessione Christi Domini 7. 201. ad tales dispensationem iusta requiriuntur ea iuste, & valide fit 7. 202. quemadmodum iusta causa 7. 203.

Divortium quid sit, & importet 7. 241. adulterium est causa sufficiens divortii quod thorum, & habitatione non tamquam quo ad vinculum coniugale 7. 562. quanto adulterium sit causa sufficiens divortii, quando non 7. 573. & isti fieri divortium quo ad thorum, & habitatione etiam ob alias causas ab alterio distinctus, licet non in perpetuum 7. 582. quemadmodum non haud modi causa 7. 583. quid nomine leviter, ratione cuius fieri potest divortium, veniat intelligentem 7. 584. quid de causa hereditatis peculiariter statim 7. 584. quod pacto factio divortio ex adulterio licet non utriusque conjugii mutare statum 7. 581. & secundum quod factio divortio ex aliis causis ab adulterio distincta licet fit conjugibus mutatio statu 7. 586. non conjugi mutante statu quo divortium non ceteratur alter mutare, sed tantum continentiam vovere 7. 587. Index ordinarius causarum matrimoniorum debet esse Ecclesiastus 7. 588.

Dolor de peccatis commis debet esse formalis, & interdum sufficit virtualis 5. 74. quis non est, quod semper potest. Consecrationem, sed factis est sequitur sicut absolutionem 7. 391. dolor ad efficiens sacramentum penitentia requisitus debet esse supernaturalis, & efficax 5. 398. qualis dolor requiriatur de peccatis oblitiosis 5. 395. unum cum dolore ad penitentiam requisitus propositum efficacis non peccandi de cetero 5. 417. Vide Peccatum. Dubium de valore matrimonii an reddit copulam illicitam 7. 535. Vide Matrimonium.

Eccliesia potestatem habet instituendi impedimenta matrimonii non tamquam prohibentia, sed etiam dicimenti 7. 331. ut Pontificis huiusmodi Impedimenta statut, ex aliqua causa iusta moveri debet, non solum ut licite, sed etiam ut valide faciat 7. 332. Vide Impedimenta matrimonii.

Efficacia Sacramenti in quo confitit 7. 141. est moralis tantummodo physica 1. 144. & secundum modum intelligitur, efficaciam Sacramentorum non dependere a honestate Ministeri 1. 145. Vide Sacramentum.

Epicopatus est Ordo propriè dictus à Sacerdotio dissocius 4. 8. non est tamen ita dissocius, sicut alii Ordines inter se distinguuntur 4. 11. unde Epicopatus & Presbyteratus faciunt unum Ordinem unitate generica, qui in duas species dividuntur 4. 17. Vide Ordo, five Ordinis sacramentum.

Error duplicitus contingit potest in contractu matrimonii, vel circa substantiam per locum, vel circa qualitatem 7. 386. quilibet ex his erroribus duplex est, alter antecedens, & dans causam, contractus alter concordans, & non datus causam, ibid. Vide Impedimenta Matrimonii.

Eucharistia quid sit 7. 1. est Sacramentum novae legis à Christo Dominio institutum 3. 2. qua, & quod ad hoc Sacramentum pertinientium concurrent, 3. 3. panis, & vini, elementum huius Sacramenti non intrant, nec gratia sacramentalis, nec eius similitudo, & utrum ibide, consecratio sumpta pro actione consecrativa nec est Sacramentum, nec aliquid ad illu d' essentialiter spectans, quia hoc est Sacramentum permanens 3. 5. inter species, & corpus Christi prout intimam praesentiam nolit de latore uno physica formalis, vel effectiva 3. 6. salutis est, quod corpus Christi per species in Eucharistia has sensibilis 3. 7. neque verba ipsa consecratio spectant ad essentialiter huius Sacramenti constitutionem 3. 8. possunt tamen dici formalius, quatenus sunt talia consecrationis, 3. 9. species panis, & vini spectant ad rationem elementalem Sacramenti 3. 10. quod Patres hoc Sacramentum appellant corpus, & sanguinem Christi 3. 13. corpus, & sanguis Christi nec totaliter, nec partialiter ipsum constituant 3. 14. essentialiter, & in reto solas species impor-

tant, connotando corpus Christi 3. 18. si hoc Sacramentum consistet in aggregato ex speciebus, & corpore Christi adhuc species non potest, etiam efficaciter conservant, 3. 21. licet species per se sensibilis corporis Christi non efficiant, illam tamen efficaciter conservant, 3. 22. habent etiam efficaciam respectu gracie insufficiantis in assumptione, & usu Sacramenti 3. 25. in Eucharistia non est idem Sacramentum, & sacrae 3. 26. gracie insufficiens licet ab hoc Sacramento cauatur, non est tamen primarium eius significatum, sed hoc est gracie subsistens, illa vero secundarium, ibid. non tantum Christus est sub fasciebus ipsius, 3. 28. hunc Sacramentum competit esse eum anima quodcumque usum, & sumptuonem, non quod esse permanentem 3. 30. quo sensu etia species dicuntur cibus anima, ibid. sole species sensibilis, cum sumuntur, causant gratiam moraliter per modum Sacramenti 3. 31. quo sensu sunt species per consecrationem in esse Sacramenti 3. 32. quantum ad compositionem ex verbis, & verbis, ut ex materia, & forma tantum ex partibus intrinsecis, diversa est ratio Sacramenti Eucharistie, eo quod sit permanentes, & cetera, que sunt functiones, & constitutae in fieri 1. 11. 5. verba consecrationis licet dicti posse Sacramenta Eucharistie, quatenus sunt forma consecrationis, proprii tamen loquendo non sunt pasci intrinsecis, & essentialis illius, ut evenit in aliis Sacramentis, que in situ constitutae, 1. 116. materia proxima Sacramenta Eucharistie sunt species ipsa consecratio, panis autem, & vini sunt materia consecrationis 1. 117. hoc Sacramentum potest est effectus verborum, quam constitutum ex ipsi 1. 118. verba non compleant, hoc Sacramentum formaliter in ratione Sacramenti, sed tantum ad effectus esse concursum 2. 120. sole species panis, & vini, ut continent corpus, & sanguinem Christi habente integrum, & completam rationem Eucharistie Sacramenta, 1. 124. & sub tal ratione dicuntur formaliter facta, & consecrata, & dependent a verbis solim in genere causa efficientis 1. 126. sanctitas Eucharistie est physica, & realis per se realis, & physica continentiam corporis, & sanguinis Christi 1. 128. non in sola extrinseca denominatione constitit a verbis praetextis 1. 131.

Eucharistia propriè, & simpliciter loquendo est unus Sacramentum 3. 5. quod intellendamus per talen unitatem 3. 26. est unum non unitate individualitatis, sed integratis 3. 37. corporis Christi potest duplice esse considerari, ibid. species panis, & vini sunt partes illud essentialis, & integrantes 3. 39. quomodo in utrasque specie salvatur elementa huius Sacramenti 3. 39. ex duplici capitulo elementis desum potest 3. 40. quod ut deum debet, ut a proprio, & principali significativo 3. 41. unicas huius Sacramentorum, et species infinita, & non est nec sub altera 3. 44. quomodo sub una tantum species communicantes summa totum hoc Sacramentum 3. 45. integritas Sacramenti huius unde attendatur 3. 50. quare in una sola specie talis integritas non salvatur 3. 51. taliter tamen potest in ea integratio genetica Sacramentum sit fieri 3. 52. hoc Sacramentum non est communis Sacramentum corporis, & sanguinis in ratione rotis universalibus, sed integralis 3. 56. habet potius rationem totius ethrogenae, quam homogenei 3. 57. hunc Sacramentum concedenda est multipliciter numerica, adeo ut non sit idem numerus Sacramentum, quod ubique ab omnibus filiis acceptum 3. 59. huc unitas, vel pluralitas numerica non est definita ex unitate, vel pluralitate numerica, ut sumptum 3. 61. sed ex unitate, vel plurilitate numerica species unum consecratum 3. 63. quid requiritur ad multiplicationem numericam integrum huius Sacramenti 3. 64. in hoc sacramentum non corpus Christi, sed species sunt (utrumque significatio sensibilis 3. 65. quando plures species sunt) nullum sumuntur, non conferunt nisi tandem gratiam, quia singula conferunt seorsim sumptem 3. 59.

Eucharistia materia remota, & transiens est panis, & vini 3. 73. materia consecratio corporis Christi debet esse panis triclinus 3. 74. & quidem aqua naturali confessus 3. 78. his panis debet pura ligno decorticata, adeo patre non sit materia sufficiens 3. 79. tamen panis aquosum, quia fermentatus est materia sufficiens loquendo ut necessitate sacramentum 3. 80. loquendo vero ut necessitate praeceptum latini in azimo, Greci in fermento consecratio tenetur 3. 81. solum vimum de vite est materia aqua ad sanguinem Christi consecrationem 3. 82. nullus alter liquor a vino est materia sufficiens 3. 83. vimum etiam congeatum est sufficiens materia consecratio 3. 84. mixtio cum aqua in calice non est necessaria consecratio 3. 85. sed tantum praeceptum non divini, sed Ecclesiastici 3. 87. haec aqua debet esse naturalis, non artificialis, & in modis quanticate 3. 89. non quodcumque vimum usum est materia huius sacramentorum 3. 88. possunt tamen dici formalius, quatenus sunt talia consecratio, & venum de vite 3. 96. & 97. aqua non immediate convertible in sanguinem, sed pruisus vimum conversa 3. 92. quid sit dicendum si solum convertatur in vimum in ultimo instanti prolatis verborum 3. 101. non est ut necessitate sacramenti Eucharistie utriusque species consecratio 3. 117. sed de necessitate praecepit, non tantum Ecclesiastici, etiam divinitus 3. 120. ut necessitate sacramenti Eucharistie 3. 121. non sufficiens esse substantia panis sub speciebus 3. 122. quia actione definita esse substantia panis sub speciebus 3. 123. sicut totalis veritate verborum conf-

eratiam divini 3. 120. idc noque Pontifex differentia potest in una sola specie consecratio 3. 125. materia debet esse, & contentanti sufficiente praesens 3. 126. ipso pacto consecratio ut in reto materiali corporis Christi in factum non esset, sicut accidentia panis, sed ipsa panis substantia est, sicut accidentia huius 3. 125. ex veritate ratione secundum le corde dearkne ne panis conversione in corpus Christi, nec eius substantia sufficienter deducatur 3. 129. Vide Transstantiationem.

Sub Eucharistie species acquisit corpus Christi naturaliter participatione aliquo corpore passare, & ut ex situ exposito agere etato 3. 131. sed nam ab agente corpore neque per le, & directe localiter moueri, sed nec etiam ab Angelo 3. 134. sed non perfecta corporis ad species sed etiam ad locum speciem est superlatim 3. 134. ut potest corpori Christi fieri materialiter excellens habere, & non habere corporis vel in le, vel in 2. locum corporis 3. 135. potest quidem per potentiam anima integrificare moveat aliud corpus, non tamen ipsum 3. 138. potest loco calere moveri immidec illi, quoniam tamen a causa naturali species mouere nec quidem per accidens 3. 139. potest etiam moueri concionante omni modo al latum, al solutum, quo mouetur in Cœlo sub eis naturali 3. 141. nulla sensibilitate potest primo inde Christus in factum, nec ab ipso exercetur 3. 142. operario spirituali est intellectus, & voluntatis potest primo inde Christus in factum, & ab ipso exercetur 3. 143. potest etiam per potentiam spiritus, ut actionem aliquam transirent 3. 145. Christus in factum in le, & concionante omnibus actio immaterialis, que prius ipsi in Cœlo 3. 147. in Eucharistie accidentia potest, & vnum invenire in subiecto substantiali 3. 149. Quando Christus datur sibi sub speciebus 3. 150. deinde per veras, & proprias suas mutationes 3. 151. non deficit per motum localis, neque est multa resumere substantialis 3. 152. per similes mutationes denudariam transire, factum est sacramentum sub speciebus 3. 153. & deinde in loco calo, quod canum factum materialiter existeret, & in uno tantum loco 3. 155. mutatio quia corporis Christi deinde sub speciebus non est diversa conversione 3. 156. propter conversionem in factum consecratio 3. 157. & 158. quo sensu Sacerdos hoc confidit sacramentum inuenire in persona Christi 3. 159. non est efficiens sacramentum, & verba proferantur tecum, & significative 3. 159. sed demonstrare pronominis demonstrativa, ut in factum consecratio 3. 160. non fumatur adiectiva, sed substantiae 3. 160. nec demontantur aliquod singulari vagis communis substantias panis, & corporis vel vini, & sanguinis Christi 3. 160. sed dividuntur ex determinatum 3. 162. & per hoc evitatur prædicatio nescientia 3. 163. quod modo verba consecratio in rigore litera, etiam quando proferuntur 3. 165. quomodo regenerat verba, & propositiones vocalis 3. 166. verba consecratio sunt conversione ratione significatio, non ratione veritatis 3. 167. non ipsa latuit, nec praeterea 3. 168. relatio ter minima procedere non potest. Iudeum veritas praeterea fit 3. 168. veritas ex falso non est efficiens propositionis, sed prædicta paulo post 3. 169. non potest plus Sacerdos, & deinde marciat validè confitit 3. 171. & cum hunc 3. 172. Sub Eucharistie species uter, & reale corporis & sanguinis Christi continet 3. 173. & sunt sacramenta 3. 174. ad locum speciem etiam praestant 3. 175. potest sacramenta 3. 176. deinde in loco speciem etiam praestant, quia habent species ad eundem locum 3. 176. predicta Christi, praestant ad locum in eundem locum etiam aliquod novo corporalium ad prædicandum primum huius sacramentorum esse factum 3. 177. majorum in gerunt, & conseruant utrumque species, quam minus tantum 3. 178. quo tempore hoc sacramentum insipit, & obesse gracie augmentum in eis fumatur 3. 179. ut cum conferat, quoque in stichio dura 3. 180. notabile dicitur inter Eucharistie, & ciborum corporalium 3. 181. Nam quoniam fide dicitur ad Eucharistie, accessione non sufficit attritio, sed debet esse taliter purata conversione 3. 182. non tamen autem, & penitentia sufficit proponit, ut in factum utrūque de causa cogit 3. 183. Eucharistie factum, & non inveniuntur in necessitate præcepti 3. 184. non tantum Ecclesiastices, sed etiam divini ibid. ut infideli ex divino praedicatione attulit utrūque de causa cogit 3. 185. Eucharistie factum, & non inveniuntur in necessitate præcepti 3. 186. non tantum Ecclesiastices, sed etiam divini ibid. ut infideli ex divino praedicatione attulit utrūque de causa cogit 3. 187. Exulta Unio. Vide Unio extrema.

Facies sacramentum facit ex potestate habita à Christo Domino 3. 172. & 3. 173. Facies recedit à corporibus propriis auctoritate quibus causibus habebatur, & quando sit opus auctoritate Iudicis 7. 120. Facultas faciendo utrūque ab auctoritate propria in factum quando cōsiderat, & dividit 3. 175. Vide Thosilia. & Divortium. Fides accessoria baptismum cum peccato non retroacto recipit Christi à praestante naturali 3. 176. non tamen est possibilis 3. 177. si corpus Christi annihiliatur in Cœlo, annihiliatur enim in Eucharistie 3. 178. quo sensu hoc factum estiam etiam in factum annihilationis mysterium postulat 3. 177. etiam eiusdem rationis in instituto factu 3. 179. Volute loquendo fieri possunt, ut Christus sive mente sive substantia panis habeatur, & auctoritate prædicta eis possit, ut sacramentum ei idoneum etiam ratione, qui nunc est presentis est, & sensibili speciebus 3. 181. quia actione definita esse substantia panis sub speciebus 3. 182. sicut totalis veritate verborum conf-

Index Rerum Notabilium

Sacramenta in iure cuius principali per gravitas, sed in iumentariis
1414-1415 et in iure criminali gravitas, non iustitia 1414.
et iustitia quoniam in iure physico maioris modicis per
iusta, iusta et remitti potest deinde iuri iniurias conve-
nientem parcer, ut hoc faciat ut iuste de iusta 1414.
1409 explicetur hinc, et qualis sit iure variatio, non iuste 1414.
et iuste, et iuste ut iuste est iuste, et iuste, et iuste 1414.
1415-1416 et iuste ut iuste est iuste, et iuste, et iuste 1414.
ut iuste, quam est iuste, et iuste, et iuste 1415, quae recte ad
discendo sacramenta hinc sunt dicta iuste, et conditions, et

Index Rerum Notabilium

fari scelota sit pars sacramenti penitentiae debet. Sacramenta pontis, iudicium, confort remissione peccatorum temporalium post ablationem a culpa relata ex operi operato s. 584. ut etiam ferme potest pars essentia huius sacramenti, male vero integralis s. 589. non tantum pars temporalis remissio est cuius effectus est ut aliquo modo culpa per collationem gratiae s. 577. atque in alio modo remittantur omnes peccata mortalia precepsitam s. 574. quo est maior vel in mori, magis enim vel minor peccatum remittit s. 575. facienda autem iniquitate confortetur s. 576. propter majora de minimis recipiuntur dispensationes s. 576. regis ad aliquantum quantum peccatum latitatem sacramentum in executione remittat s. 577. quae satisfactione invenit debet hoc statim. & moraliter bonum s. 578. potest opus illius debitu in penitentia imponi s. 579. regulariter tamen & nulla ex parte tale esse non debet s. 580. etiam ictus infirmi pro regimina interdum possum in iungo s. 582. ut etiam non paucis. & regulariter tamen debent esse penitentes qui ad via genera re cunctor s. 584.

Seristio etiam stimulat in peccato mortalium vel pro remissione pena levia s. 385. non est illud in leue delicto, sed in mortali. Delictum s. 387. quia diu in se ipso non est in oblatione sentit. & reconveniente, alio vero de intentione impunitus & scibilem stupra. & distinguitur a mortali s. 388. qui ferunt factum in mortali vel in plena aduersitate possit fieri gratia Christi. & eis fructu gratiarum et tam habentibus & omnibus modo satisfactio erit per alium in malum circumvenientem. & tanta est postea validitas s. 393. non potest penitentis absolutione regredi. & regulare tenetur penitentiam a Confessore si intentio s. 395. quia Sacrorum a Deo habet pueritatem ligata regimur s. 396. cum pacto pueritatis Sacrorum est arbitria s. 397. potest. Interdum iustificationem politam acceptare tempore pro integracione sacramentorum huius fervidam s. 398. conferit penitentis sub mortali impetu factationem impunitam. nisi importantur in mediis s. 399. potest penitentis ex rationabilis causa factitio. Impunitam non acceptare potest enim alii tibi impunitas. & regulare fervida in iustificationem impunitam s. 400. in capitulo penitentis factio. Non enim contrahetur a Confessore impunitam non acceptare. & adhuc inoblivis debet s. 401. quod quiesco in Purgatorio interierat ad fastigio in malum cum cunctis remissis s. 406. quae pacto hoc instrumentale gaudium sit in summa. & evolutum est in nobis s. 407.

Satisfactio facientia ab aliis imponitatis e. ex regulatissima et clavis ablovienda a culpa cum clavi ligandis ad penitentiam, 6. ex qua, et quantum fit obligatio ad implendum penitentiam in iunctum, 6. non patet penitentia propriam maturitate penitentiam illius in iunctum commutare etiam in aliquo denter medius, 6. 613, postea tamen penitentia et alio Contra equum, si simili anchoritate presidio, 6. 614, non potest immutari ab aliis inferiori penitentia pro trahitur, immutari vero talis permutatio fieri resoluta, 6. 615, et ablovienda de peccata contra gratiam, 6. 622, sicut modo idem Constat, postea penitentiam a te imponit et commutare ab aliis non iurativa, et abolutione, 6. 622, precies tenetur per scriptum, 6. 623, plere penitentiam in iunctum, nec ne anchorite potest nisi substituer, nec etiam Sacerdotio, 6. 624, immo per prossilio distingue ex parte operaria non tam tempore iunctum, sed etiam in opere operato, 6. 625, quam in illo Constat, 6. 626, immutabile est per Indulgencias remittit penitentiam, per operationes peccatis iunctum, non quam mutabile, et per tractatus quae multe peccatorum vindictae sunt, 6. 627, probantur quod contumia pena alterius vita in Purgatorio, Deo diligenter non ob se celat obligari alii penitenti imponunt in iunctum in hæc vita exercentibus, 6. 628, galatice, 6. 629, penitentia imponit debet per modum pracepti, et non nullus per modum consilii, 6. 630, quo tempore penitentia à Conde- tra iunctua impletu debet, 6. 631.

Sigillum Contentorum quid m̄. & quic jure obligat. s. 522. 535.
S. Vide Contento.

Sponsalia matrimonio praesia quid sint. — ex promissione vel valorem
bonalium resupposita debet esse libera. & voluntaria. s. 522. quia
ex qualis deliberatio ad sponsalia futurae s. 529. ad valorem
futurum necessaria est mutua promissio fidei. & ponei. s. 529.
non sufficit simplex acceptatio promissione in contractu ap-
plicatio. s. 523. promissio mutuam illud est unum valorem reipublicae
acceptationis alterius. s. 523. quandoque promissio unum pri-
vum habet obligandi suppositione alterius pars acceptatio
unum autem reprobatione s. 523. non est enim de ratio de con-
tra info in matrimoni. & sua promissio s. 523. ex perfecta
fidelitate oritur impugnamentum publicas hostem. non autem
simpliciter crowneatur. ibidem promissio ad valorem formularia
inclaricia debet signo aliquo facta habere. ex parte s. 526. tunc
ex parte huius contractus. ex parte fidei. ex parte oblige-
tis. ex parte obligato. ex parte obligatio. ex parte obligato.

que, & quam in ex-¹ collo effidibent 7. 2.1. podunt fiscalia
clavis, & praeterea inter ipsos permitteantur multas, non solius vali-
de fecit utrum licet, 7. 2.1. quod hoc non est ex latere ratio de na-
tum, & fons salubris, 7. 2.1. qua libet, 7. 2.1. & 7. 2.1. ad ipsa
falsa inservit, & auctor 7. 2.1. requisitor deceptusnam compre-
hendit, aut ultimam futuram, ut inchoatus, 7. 2.1. fons salubris
valle, ubi non sit, 7. 2.1. confitentis, duos mortales, 7. 2.1. inulta
fons salubris, nullus potest, & sed est in foro extenso 7. 2.1.
quando tenetum est, primum nullus exitus non est regendus
7. 2.1. & fons salubris non solum formacione suorum vel ratione,
cum alia personae novam & ultimam p. e. diffundant, 7. 2.1.
ad cuius tenebras qui vobis finiles existat, & vice
debet, et in cu[m] p. e. finibus invenerit, 7. 2.1. qui dicitur. Ecce
parvulus, Vnde in deserto 7. 2.1. cum vobis te teritur fons mo-
ralis in uxore, et in cunctis illis, ut in his colliguntur ex iure
fundi, rectem, 7. 2.1. et hoc absumendum est etiam p. e. finibus dif-
fundi, cum obliquitate in modis diversis divitis, 7. 2.1. ipso proposito
distribuuntur annuum obliquitatem, non tam pronuntio impli-
catis, atque hinc ipsa in contraria, & manu collabore in flan-
gium p. e. 7. 2.1. & praemunientur amplexu, et rima foliis vobis,
& orentis facta, ut in cunctis modis, non sufficiat fons
salubris, et in finibus invenerit, 7. 2.1. quod non illis sunt facia-
re animo prouidentia, est cum annuo, non ex obliquitate non est
valens ad obliquitatem, 7. 2.1. hec tamen p. e. 7. 2.1. obliquitatem
terribilis de pronuntio, ut in cunctis annis contumeliam, vel
alterius in gravis inveniatur, 7. 2.1. quod non rati p. e. finibus dare
valens ad obliquitatem ex fiducia, 7. 2.1. quibus, non quis p. e.
summa dicitur p. e. 7. 2.1. de distributione fons salubris.

Tactus physicus fatus inservit utrūcunq; maxime, cum sit traditiō
requisitorum in valorem ingentium Ceteriorum + ex.
Vestitūs autem Crux sacramentum.
Tempus quo obligat praeceptum confitentis 2.354. & seq. tem-
pus, quo probatur et celebrabatur matrimonium 2.359. tempus de-
liberari Religio Invocatio, concepcionem conjugis et mathe-
maticorum confirmationem 2.360. Vide Matrimonium.
Tetradecim regimur ad validitatem matrimonii, quod est qualis
aliquantum sit. Vnde ab aliis.

Timor *c* lens perquisitio in vitium quinum dicitur. n. 120. Vide
Libet 42.
Tantum Clericis nec eis Ordos. Nec sacramentorum a. 1. Vid. D.

Transfusión de especies Conservadas en cuestiones 3-273
quemadas sin conversión 3-273, una conversión de transfusión en
los abdomen, se verán conservadas el volumen, la mitad ter-
minando positivo 3-274, para lo contrario, con amputación
3-275, análogamente al amputado en el Quarto de los huesos 3-276
y 3-277, como se dice en el cuadro anterior requiere un tercio
de su volumen sanguíneo, se recomienda que se transfunda
terminado ad quem in cepit et se hinc ampliatur 3-278. Transfusión
de sangre dividida en partes en la cirugía conservativa y desbridamiento,
en general, en procedimientos de extirpación de lesiones tumorales
tumores 3-279, con resultados más o menos 3-280.

restitutio in lucum non est productiva. 294 nec terminus enim corporis habet, ut finis. Vix fundit enim pars subtilissima hinc in 294 potest tamen eius productiva equivalentur. & virtus iste 295 quomodo definiat, politie etiam libidinum. Eucharistia per modum novae conformatiois 297 quayaducit in conuenientem ad explicandum hunc heredem. Item 298 299, 300, 301, usi formalis est libidinis corporis de conformatio. Cuiuslibet, praesertim vero libidinis est terminus concordans 302 & 303, quomodo dari possit conuenio unius substantiae melioris libi succedentis absque illa noscitur in illis substantiis 304 & 305. Quomodo transformatio etiam ducatur in actionem conservare vere substantias dici posse, indecumque puto adhuc salverunt verba confessio[n]is. Tertius enim, quod significat 306 & 307, mundum in mortuorum adducta non impedit solam rationem ad futuram. 308

V
Alor sacramenti qualiter in Ministris requirat 1.
260 & seq. quare valor sacramenti dependat ab intentione
Ministris, non se a singulare 1. 270. Vnde Sacramentum. Va-
lor Sacrae Missae non solum ex opere operantis, sed etiam
ex opere operato autem 1. duplex est eius valor. Alter ad minis-
tendum, alter ad imperandum 4-113, quantum interque-
lo ponitatio infinitus interquagmatum 4-113, & 120. Vnde
Missio.

Index Rerum Natura librum.

Variatio essentialis, & substantialis in materia, quid in sacramentis incitat, non tamen accidentalis. 1. 114. Vide Sacramenta.

Verba, quo statu dicatur, forma sacramentorum noscitur. 1. 99. & seq. Verba ad hypostata formam necessaria. 2. 29. & seq. Verba in consecratione corporis Christi elementis, & necessaria. 2. 33. Elementa, & necessaria in consecratione Eucharistie. 3. 154. Verba vel figura contentum contrahit, experimenta sunt forma sacramentum Matrimonii. 2. 35. & seq.

Vinculum Matrimonii inter conjuges quid importet. 2. 4. & sequitur hoc impossibile. 2. 4. & seq. Vide Matrimonium.

Vinum nomen devite ad maria apud 2d. f. d. f. 1. Choral confirmationem, & nullus dicitur nisi in materia sufficiens confirmationis. 3. 84. Vide Eucharistia.

Variatio in aqua divisa est in tres, & alterius. Sicut, virtus huius est in virtute & in virtute, ita pars in virtute, alia imperfecta, ibid. omnis visus imperfecta habet pecuniam in dictamin, & intellectu, quantum sufficiat, quantum residuat. 3. 57.

Unio extremus venit, & per ipsum novis regis sacramentis. 4. 14. & 20. Quod ipsius est deinde debet. 6. 64. Ita si Christo immediate intitulatur & ex eo, vel resurrectio, quando. 10. 20. institutum p. vi. in sacramentum. 6. 15. eius deinde in affectu. 6. 16. eius causa in ratione. 6. 17. in affectu. 6. 18. in ratione. 6. 19. eius causa in ratione. 6. 20. in modis diversis, & in affectu. 6. 21. huius sacramentum. Materia. 6. 24. secundum quod differt ab hoc, sacramentum in Confirmatione. 6. 25. Secundum quod est in instrumento, & deinde in ratione. 6. 26. In instrumento, & deinde in ratione. 6. 27. & quidam sacerdos potest valde illud in instrumento. 6. 129. non ramificare, nisi in extremis necessitate, vel de proprio. P. licet faciat ratiocinio. 1. 2. & 2. quoniam propter hoc sacramentum, validus a pluribus concordia. 1. 2. non tam in confiteetur licet. 6. 128. Parochus ex iustitia & respectu moralis obligatus tenere hoc sacramentum inviolabilem ministerium. 6. 129. illius vero Sacrae non nisi eximis causa cunctis, & his ventili. 6. 141. quando Parochus tempore servilem per servientem vel tenetorem hoc sacramentum administrat. Secundum non. 6. 144. & 145.

Votum Castitatis, aliud simile, aliud sollempne. 7. 156. quoniam significat a firme hoc vota. 7. 177. non differentialemente, sed tantum accidentaliter ex sola Ecclesiæ constitutione. 7. 180. fidem in vita sua tamquam forma omnibus patribus formam equivalente. 6. 28. probabile est, ut tenere hoc sacramentum inviolabilem ministerium. & sub sua forma primis sensu expressum. 6. 29. materia proxima huius sacramentum debet esse ecclesia & determinata, non vaga, & certa. 6. 30. hoc sacramentum est immunitate speciei, ut ex animo numeri. 6. 31. illumina unitate integratam, non dividibiliter, & in huc sacramentum in variis infinitis modis possit, non in eodem. 6. 32. numeros. & quando in eadem etiam. 6. 33. posse. 6. 34.

Unio in extremis effectus qualiter. 6. 35. & 6. 36. tres sunt sacramenta, effectus. 6. 35. quid in ratione genere nomine relata, quoniam peccata. 6. 36. quod est animo, in ratio contra remittentes non est effectus principale, & prima lo. iste. 6. 37. sed est remissio penitentia vel veniam. 6. 38. talis effectus ab hoc sacramento causatur ex opere operato. & 7. 1. quod dispositio requiriatur ex

parte incepientis ad illum consequendum, ibidem potest etiam mortalia restringere invenit, & iugata per accidentem, & factum. 6. 39. & sic etiam effectus certior est in hoc sacramentis hoc sacramento non constituit. 6. 73. cui hoc sacramentum es silentia in pericolo mortis violento non ministratur, sed enim gratia non confortans in hoc sacramento per afflictionem, quis sit ultima ex intentione Ministri & 88. neque quando Unctio faciente complete habet, vel si omnes non sunt facientes, quando ultimo ex faciendo perficitur. 6. 99. neque praeceps per ultimum ex quinqueunctionibus. 6. 99. neque praeceps per primam. 6. 95. & per singulas unctiones dantur singuli gradus, & portiones gratiae. 6. 96. quando hoc sacramentum tribuit corporis sanitatem. 6. 100. sicut homo viator, & obstat istius effigie, huius huius sacramentum ex auctoritate. 6. 104. debet etiam esse adiutor, & anime ratione habere. 6. 105. & si de facto illum non habent, sufficit quod aliquando habuerint, nec obstat posuerit. 6. 106. At propter intentiones hoc sacramentum nulli preterit nequeunt. 6. 111. ad valorum ipsius sacramentum sufficit, quod morbos pureret prohiberet per iustitiam, licet ex ipso non sit. 6. 114. II. Virgin non fuit huius sacramentum. 6. 115. ad valorum huius sacramentum, & quod ita quodcumque subiectum aliquando actualiter peccaverit, licet aet. peccatum cum habeat. 6. 117.

Unio in extremis effectus, quod non habet preceptum, sed sicut in dictum. 6. 120. ante fulgurationem huius sacramentum Confessio, & Communione pateretur debet. 6. 124. In die preparacione per Confessio, & Communione ad hoc sacramentum recipiendum, nonnulli recesserunt in ultimus dispositio punitiva, sed sufficiunt negativa, id est non posse obstat. 6. 125. Iustus Sacerdos est huius sacramentum, sicut sacerdos. 6. 127. & quidam sacerdos potest valde illud in instrumento. 6. 129. non ramificare, nisi in extremis necessitate, vel de proprio. P. licet faciat ratiocinio. 1. 2. & 2. quoniam propter hoc sacramentum, validus a pluribus concordia. 1. 2. non tam in confiteetur licet. 6. 128. Parochus ex iustitia & respectu moralis obligatus tenere hoc sacramentum inviolabilem ministerium. 6. 129. illius vero Sacrae non nisi eximis causa cunctis, & his ventili. 6. 141. quando Parochus tempore servilem per servientem vel tenetorem hoc sacramentum administrat. Secundum non. 6. 144. & 145.

Votum Castitatis, aliud simile, aliud sollempne. 7. 156. quoniam significat a firme hoc vota. 7. 177. non differentialemente, sed tantum accidentaliter ex sola Ecclesiæ constitutione. 7. 180. fidem in vita sua tamquam forma omnibus patribus formam equivalente. 6. 28. probabile est, ut tenere hoc sacramentum inviolabilem ministerium. & sub sua forma primis sensu expressum. 6. 29. materia proxima huius sacramentum debet esse ecclesia & determinata, non vaga, & certa. 6. 30. hoc sacramentum est immunitate speciei, ut ex animo numeri. 6. 31. illumina unitate integratam, non dividibiliter, & in huc sacramentum in variis infinitis modis possit, non in eodem. 6. 32. numeros. & quando in eadem etiam. 6. 33. posse. 6. 34.

Unio in extremis effectus qualiter. 6. 35. & 6. 36. tres sunt sacramenta, effectus. 6. 35. quid in ratione genere nomine relata, quoniam peccata. 6. 36. quod est animo, in ratio contra remittentes non est effectus principale, & prima lo. iste. 6. 37. sed est remissio penitentia vel veniam. 6. 38. talis effectus ab hoc sacramento causatur ex opere operato. & 7. 1. quod dispositio requiriatur ex

DISPUTATIO PRIMA DE SACRAMENTIS IN GENERE.

QUESTIO PRIMA.

De natura, & essentia Sacramenti in genere.

Postquam Subtilis Doctor cum Magistro

in tertio Sententiarum libro egit de Christo, qui est causa, que nobis justificationem meruit, & dona omnia, quibus ad extremitatem venit, quod definitum iam explicata est. p. Inst. Logic. signum autem non solum dici potest in ordine ad cognoscendum, quo pacto perficitur in se sumitur ab Aug. ex etiam ad faciendum id, quod significatur modo dicunt signum cognoscendum, quod quidam supponit res seu veritates significandas, & tantum facit ab aliis cognoscuntur, quomodo hec dicitur signum vini venalis, moneta rerum, fumus ignis &c. Secundo modo dicitur signum illud, quod non supponit, sed facit, ut sunt res significatae, quo pacto significatur illa, quando inter alias convenit, vel ex pacto suo, vel ex mandato superioris, ut datum talis signo certa quadam operatio fiat; Quando itaque sacramentum dicitur signum, non debet hoc prima particula pro merito signo cognoscendi accepit, quasi negando, vel excludendo unum faciendi, sed potius accipi debet in communione, ut consequenter per alias sequentes particulas determinetur, quoniam modo sacramentum ut signum.

Secundo sacramentum dicitur, signum sensibile, & ratio est quia debet esse signum ipsius hominibus, qui non nisi per sensum in cognitione discernuntur, & quidam certa est, omnia sacramenta, cum non vaquam vetera esse signum sensibile, talia namque esse debentur ad congregandam, & regendam Ecclesiam visibiliter, ut essent apta, & proportionata ad significandum hominibus. Difficiliter tamen est, an esse signum sensibile, ut pertinet ad efficientiam sacramenti, ut repugnet intuitui in eis pure spirituali. Et quidem patrem negat enim quidam Nominales cum Ocham, quorum fundamentum est, quia potest Deus signum mere spirituale, & intelligibile instituire, & quid significaret, & coheret gratiam suam in aucto opero operato, dicit sacramenta sensibilia nove legi de facto facta. Confirmatur, quia de facto contrito in sacramento penitentia, Christus in Eucharistia, confessus contrahit, in Matrimonio, non sunt res sensibilia, & tamen pars sacramenti.

4. Verum, quam potuisse Deus signum mere spirituale inservire, statuendo, verbi gratia, quid oculum Angelus, vel hominem quendam actum ipsius sensibili efficeret, gratiam ei conferre ex opere operato, sicut de facto ab aliis aucto meritorum gratia arguitur ex opere operantis, atque tamen sacramentum non efficit modo, quo unum est institutum, & supra in concione describitur, quia man est signum sensibile, sed efficit sacramentum, prout significat tantum signum ex opere operato, conferens gratiam sanctificantem, in quo tenta nulla est difficultas; Quare efficit positionem aliquis vel spirituale statuens. Deus gratiam conferit, ab aliis tamen sacramentum humanum non efficit, ut modo institutum est, sed potius Angelicum, quia homines ad cognitionem non juvent; Quod verum est, etiam Deum hominem eleverat ad talia signa percepit, siquidem illa elevatio preter naturam hominis est; unde signum spirituale, & sacramentum, ut modo institutum convenienter solent in significacione gratie, different autem in qualitate significacionis, ut etiam est de ratione sacramenti stricte sumptu, ut modo institutum est; Atque ita licet de ratione sacramenti abstractus ab humano, & Angelico non est sensibile, est tamen de ratione sacramenti homini ex anima, & corpore constanti accommodata, ut enim inquit Do-

Ait loc. cit. factamēa modā instituta tunc ut siam protestativa Christiane Relig. quæ debent esse sensibilias Christianam Religionem humano modo fecerat sed alii sensibilia habet q. dicit. Et ad Confirmationem poset in primis negari antecedens, nam Sacramentum Eucharistie non consistit in corpore Christi, sed in confecratis, corpus Christi ibi significantibus; Neque corinio est pars instans Sacramenti penitentie in eo ergo quod R. cœnitentes opinantur ut interius suo loca patet; Sed quequid modo sit de huc dicendum est, confirmationem ab solute per se sumptuosa, non esse partem Sacramenti penitentie, sed quatenus sit sensibilis per externa signa sensibilia, ratione nominis confessio, & exterioris signi compunctionis, etiam dicendum de consenti contrahentia in matrimonio, hic enim manifestari debet per signis exterioris, voces vel ritus, & sic tandem corpus Christi, sūt est pars sacramentum Eucharistie, hoc ei non covenit, nisi quatenus sit sensibile speciem panis & vini, medis quibus mālūcarum & bibitur: Quamvis ergo etiam de fiducia nostra pars sacramenti non est per sensibilia, & immaterialia, tamen absolute loquendo totum sacramentum, propter factum est in institutione, omnino est signum sensibile, eo modo, quo homo absolute dicitur sensibilis, quamvis costrans omnia, utique non est per se sensibilis; sed hoc est communis opinio Nostrorum, & Recencionis, sive omnium nostrorum videtur apud Fabrum, Aretium, & Iohannem, Ponciū Radam, Bezanum, Cœnatum, & alios Nostros.

Quando ego die misericordia, Sacramentum in genere signi constitutum intelligendum est de signo humano, atque ideo de signo sensibili, quod pro tanto humano dicitur, quia haec natae congit cognitio, ne ex sensibili hauritur; ex quo familius prima cognitio ob nos facientia in rebus sensibiliis sine continuatur nota Rada, p. 2. art. 1. quia enim homo ex rebus sensibiliis ad intelligentiam conculcanda de hoc isto modo valde conveniens est ipsi exteriori, & sensibili Religious cultus intentans significare coniunctio, quia ratione Sacramentum solum requiritur, quod sit ex causa sua significans, & efficiens aliquam similitatem; sed in hoc univoco convenientia Sacramenta nova, & vetera, utraque enim significans gratiam iustificantium; Sacramenta nova efficiendo illam, Sacramenta vetera solum significando eam; Ruris utriusque sunt causa significans, quamvis enim vetera facientia veram non efficiant, sicut nova; tamen sicut nova sunt causa vero significans, ita & vetera equales, & univoco erant causa vero significans imperfecte, ergo sunt univoco convenientia in ratione Sacramentum. Ita communiter Recens, quam opinionem ex nobis sequitur Rada loc. cit.

Tertio die rite signum efficiatur significans, ut ostendatur Sacramentum non esse partem cognoscendi, sed etiam facient, quod significans, ut etiam R. cœnit. Ut inquit Doct. loc. cit. sunt signa practice gracie, & non tantum specientia, unde pars habeat particularia infinitas, quod non solum significans, sed etiam causans gratiam; speculatorum autem signum significans solum, sūt significatum esse, nec ullā respectu ipsius habet rationem causae, quare est solum signum cognoscendi vero facientis, & hoc pacto lignis ignis, quae supra Apostolos in de Pentecontis apparuerunt furent signa ad venientia particularis Spir. Sancti ad ipsos. Et pars habeat particularia diffinguntur: Sacramenta nova legi a Sacramentis veteris legis, que non causabant in sepius plente, veram anima facientiam, quod solum per gratiam habuerunt, & facientiam, & facientem Sacramentum esse, nec vera legi, unde consequenter negant, rationem Sacramenti esse univocam respectu Sacramentorum novi & veteris legis, quia facientia perfecta & imperfecta, & quoniam significans, nihil potest signari communis univocum, ac proinde neque ipsi Sacramentis, Cœnitentia, & scilicet, & alii, & hanc contentiam communiter sequuntur R. cœnit, quia juxta definitionem Sacramenti a Scoto tradita de ratione Sacramentum, non tantum significans, sed etiam efficiens veram gratiam, & facientem ex opere operato; hoc autem modo Sacramenta tantum nova legi rationem Sacramentum habent, non autem veteris legis, quoniam causabant veram, & propriam facientiam, sed tantum impropter iniquitatem, & umbrasilem, & si causabant interdum veram, & propriam facientiam, hoc non facientibus ex vi propria, sed ex opere operato, sed tantum ex opere operantis, sola circumstancia excepta, quam vult Doctor, veram contulisse facientem ex opere operato, non infirmi dicuntur, & hec quidem opinio fatis probabili est, ut patet infra art. 2. num. 35.

Hoc tamen difficultas, quam alio prolixè Recensionis tractans breviter distulit, potest dubius prænotari. Primum est. Sacramenta sunt pars triplex, et ut colligitur ex Scoto 4.d.1. g. 3. art. 1. primo communiter, & a proprie, quo modo importat quodquid aliquo modo non faciat significans, in qua significatio purificationis, & oblationis antique legis, genuflexiones, & prostrationes, & similia sera signa dicti poterant Sacramenta; Deinde proprie, quo modo de ratione Sacramentum est esse vel sacra signum; ita quod res illa faciat, quam significans, si quedam facientia in homine can sita, sive illa sit perfecta, ut imperficiatur, modo tam explicato. Tertio tandem modo Sacramentum solum potest propriissimum, & est, quod veram, & propriam facientem significans, & causat, quo pacto hic similitus, & definitio a Scoto. Alterum notandum est, fusile in veteri i legi nec non in lege naturali Sacramentum aliquod propriissimum dicitur contra origine peccatum ut erat prolatio fidei patentia pro parvulis in lege natura, & Circumcisio in lege Moysis, licet ad huc essent imperfectiora, non tantum gratiam, & facientem conferre, ut confortat Bapstismus in lege nova.

Ruris per eundem particularia efficiatur, non cum in modis, quod factamenta nova legis practice significare gratiam, sed etiam modis, quod illam contentia nostra, nempe ex opere operato, ut docet Concil. Trid. f. 7. cap. 6. ubi inquit, Sacramenta nova legis gratiam infallibiliter conferre, non ponentibus obiectum, per hoc enim innuitur, quod non conferunt gratiam per modum meriti, aut actionis meritoris, sicut datio elemosynæ propter Deum conferit gratiam em danti, si sit in statu gratiae facientia; sed conferunt ex opere operato, id est, virtute sua, & ex meritis exhibitis passione Christi Domini, ideo quod ex parte suscipiens est aliud non requiriatur, quod in quod obiectum peccationem ponat; unde baptismus collatus infantis male moraliter, nempe ob aliquem malum finem, conferre gratiam, hoc non obstante ex parte ministeri, quia nullus reperitur obiectus ex parte suscipiens, baptismus enim vim conferendi

potest, quod omnes facteti rementur tali Sacramenta in lege veteri ad multentes, & loquendo vero de aliis Sacramentis, qui solam legalem conterebant, aut etiam facientem ex opere operato, non autem ex opere operato, non convenientem cum illis univoco in ratione Sacramenti propriissime sumptu, quale descripsit est, sed in ratione Sacramenti proprie sumptu, & in conceptu magis transcendentia; ad rationem enim Sacramenti ita sumptu folium requiritur, quod sit exponens facta significans, & efficiens aliquam facientem, sive ex parte interius, sive perfectam, sive imperfectam, & hoc folium probant tantes primæ opiniones. Neq; oportet convincunt rationes opposites sententias, sed tandem est, endunt, talem univocationem non esse perfectam, & complete, sed imperfectam, & cum analogia admixtam, quis in nostris principiis stat cum univocatione, ut confit ex dictis in logica dubius dicitur, & accidens in conceptu eius univoco analigic convenient, quamvis substantia sit in se longe perfectius accidentis; Et quamvis etiam concederemus, facientem perfectam, & imperfectam in conceptu facientis, ut sic, univoco convenient non posse, sed tandem equivoco analogicæ judicue neganda est consequentia, quia quemadmodum sicut substantia, & accidentis univoco non convenient in conceptu eius; tamen causa substantia, & accidentis adhuc univoco convenient possunt in conceptu causa, etiam quamvis substantia vereibus Sacramentis causa est, equivoco analogicæ funditus cum ea, quia a Sacramentis nova legis causatur ad huc tamen in ratione causa utrque Sacramenta univoco conveniente proposita, quia ratio causa penes hoc folium attendit, quod est prius parte inclusus in aliud, quod est in omnibus Sacramentis reperitur, tam novum, quam vetus legis.

16. Sexto tandem dicitur ordinatum ad saltem hominis tristis, ut explicaret causa finalis hujus intentionis, & indicaret finem. Sacram. est institutum communis & universalis legi ad usum hominum, & totius humani generis, & non pro certa aliquo performance, & in privato aliquo, & pecuniali causa. Et ratio est, quia Sacram. traditi sunt Ecclesiæ in communem fidem utilitatem, & omnium salutem, regis ideo instituti debetur uniuersitate legis communis. Ex quo fit verba illa Christi ad Magdalensem Luce 7. Remittimus ibi peccata tua, & illa Iohann. 2. quando insulans in Apollinis dixit, Accipite spiritum Sanctorum, non satis Sacram. quamvis fuerint signa etiæ facta, scilicet gratia a Christo Domino instituta, ad sanctificationem, & quia non fuerint ab eo instituta, neque in carnem frequentante, contumula, & permanentes in Ecclesiæ, neque in beneficio totius Ecclesiæ, & ad utrum communis est delictum; sed huius particularia opera & signa in quibusdam certis causibus, & in beneficio singulariter personarum. Et ideo non venimus sub nomine Sacr., prout hic sumitur, scilicet pro significatione institutio in beneficio Ecccl., & communem fidem utilitatem.

17. Itaque ex dictis fatis clara est, quod confitit definitionem Sacramentum a Scoto traditum esse optimam, & aliis omnibus preferendam, quam proinde Iohannes Echius hom. 4. de Sacramentis exortis praferit: Nam ex communis omnium sensu tria ad efficientiam Sacra spediat dicuntur: Primum ut signum sensibile; Secundum, ut significans facientem, & justificans ex Dei institutione; Tertium, ut causans effectum; hinc paulum docet Theolog. Sacramentum est signum practicum, quia non tantum significans, sed exanim effectus, quod significans; Sed hinc tria exprimitur, & continuiter in aliis definitionibus confitit ex eius declaratione. Constat in aliis, quae hoc definitio habet verum genus, & differentiam, & questione adhuc, quae semper in definitione relatiuum ponit debet, in eum non potest esse nisi signum naturale gratia, sed folium ad placitum, & ex Dei infinito alium paret; cum enim gratia non solum non potest a genere naturali produci, sed neque eius possibilis innotescere potest, nisi per fidem; ergo Sacramentum, eis neque signum naturale gratia, sed folium ad placitum, & ex Dei infinito alium paret; nulla creatura ex natura sua habet virtutem illam producendi, sed folius Deus; consequentia vero probatur, quia signum practicum importat exercitium, etiam latitudinem termini significans; Cum igitur folius Dei sit causatus gratiam, & facientem, folius Dei sit institutio practicum signum ejusdem factitum. Ita Sacramentum secundum definitionem relativa dicitur efficienter significans; Et quia in definitione relativa ponit fundatum suum, & enarrat, ut amplius addat, sic in hac definitione Sacramentum, quod pro formalis relatione importat, ponit sensibile pro fundamento, et subiecto vel relatio, gratia, vel effectus gratiarum, pro relativo, sed termino illius signi, quod est Sacramentum, additum tandem, quod sit ordinatum ad saltem hominis utilitatem, ut indicaret finis, & modus, quod talis Sacramentum um institutio facta est, ut explicetur ait, ergo nisi deest in hac definitio, ut vera, & propria, ac omnibus numeris absoluenda, modo quoq; Sacramentum definiatur potest. Ex hac etiam definitione constat, quoniam importat in trinitate fidei, & credo à L. I. quod inodo vero, & in quo sensu materia, & formæ dicuntur partes intrinsecæ Sacramenti, dicimus inferioris, & cum hac definitione sic explicetur, coincidit alia supradicta celata ab initio articuli, quam ex nobis adhuc Poncius dicit p. 41. qu. 1. Se per eam suppleti possunt definitions ab aliis allatæ, si in aliquo deficere videantur.

ARTICULUS SECUNDUS.

Solvuntur Objectiones.

18. Non possumus oblicitur. Primo quod Sacramentum non est definibile, quia definitio non est, nisi eius, quod est per se unum. Met. 26. quod enim est unum tantum per accidens, non potest unum habere definitionem, quia definitio explicata debet essentiam esse, quare si res non est una, sed plures, quale est unum per accidens, plures habebit essentias, & sic non potest

una ratione definita; at Sacramentum non videtur esse per se unum, cum sit aggregatum ex multis diversorum generum, ut ex verbis & elementis, sicut unum est permanens, & aliud successivum, ex quibus non fieri potest aliquid per se unum, ergo & cetera ratione Ocham, Major, Ricardus, & alii Nominales dixerunt, Sacramentum proprie definit non posse.

Respondent Recentiores communiter, quod licet Sacramentum physice impedit non sit unum ens per se, ut probat alia ratio; si ramus moraliter consideretur, ut a Theologo consideratur debet, ut ens morale per se unum, quia est unum medium, sive unum instrumentum ad homines iustificandos dicunt, itaque esse unum ens morale, vel artificialis, quia pax exercitus, & oratio unum dicuntur, quia unitas sufficit. In Sacramentum aliquo modo definiri possit, vel deficiat. Verum haec solutio difficultatem tollere non videtur, quia cum hic questionis an Sacramentum definit ipsius, non est sermo de definitione, nescioq; modo sumper; sic enim nulli dubium est, quod quicquid aliquo modo conceptus posset, potest etiam definiens, sed difficultas est de definitione propria sumptuosa & in rigore philosophico, quia pacis definitio Arist. citat, et solum entis realis quod est unum per se; Et in hoc etiam sensu inquit Doctor, Sacramentum definit ipsum, sicut enim unum secundens esset in pluribus subiectis, nihilominus illud esset proprium definiens, sicut aliud accidens, quia illa plura non pertinent nisi ad actionem secundens, sed tantum additamente in definitione autem Sacramentum allat patet, quod illud, quod dicitur sensibile, primitus significat, sicut additum ergo quantumcumque in illo non sit unum; dum tamen alia que pertinent ad rationem formalem, Sacramentum impedit unitate per se non propter hoc Sacramentum erit non proprio definitus, quia plurimas de qua agitur, est illorum, quae concipiunt in sensibili signatione fundamentum illius relationis formalis, quia importat Sacramentum.

19 Respondet ergo melius cum Doctor, quod Sacramentum potest sumi duplicitate junto modo pro materiali, sive pro denominato; alio modo pro formalis, sive pro significato; primo modo Sacramentum non est per se unum, quia aggregat multi diversorum genitum, ut baptismus verba, & ablutionem; & sic non est definitio definitionis proprii dictis, quae est per se unum, quia res, & verbum non sunt unitate entis per se definitibus, sed sunt unum unitate aggregationis, vel ordinis tantum; at secundo modo, scilicet, pro formalis non est nisi respectus signi ad signatum, & sic importat aliquid per se unum, atque ideo propria definitione definiti plurimi, cum quisque subiectum in se vel correlativi ad correlativum, non prohibet, relationem esse definitim significare, quoniam subiectum, seu fundatum, & terminus relationis non ingreditur eius definitio, ut partes intrinsecas, sed velut additamenta, sicut paternitas est filios, & fundatus in parte, & terminatus ad filium, que sunt plura, & non unum, & ramus ipsa est in unum, & definitio definitionis proprii dicta, ita ergo in propposito, cum Sacramentum vel relationis signi ad signatum, erit per se unum, & poterit proprio definiti, sicut subiectum, & terminus sunt entia diversa, & in una ea simul facient unum per accidentem.

20 Dicere relationis non est per se unum nisi proprius fundamentum unitum, et relationis Sacramentum non habet fundamentum per se unum, sicut sensibile, quod est fundamentum in talis relationis, plura includit diversi generis, quae non faciunt unum per se, ut ostendit argumentum; ergo neque ipsa relationis est per se unum.

Respondet Doctor in solutione ad 1. principale, quod est forte id ut etiam est de relationibus realibus, de quibus est dubium, quia forte in multis unam navem trahentibus est unum relatio trahentis ad unum tractum; & tamen in relationibus rationis, propositionis est manifeste falsa, quia quantumcumque diversa possunt convertere in fundamento relationis unius, non enim potest, nisi quod multa ibi concepiantur, quasi unum in ordine ad aliquod signatum; Quod explicat exemplum tunc ubi, nam huius relationis unius, quae est significatio vini veniale, potest esse fundatum in rotum illud scilicet circulus cooperis foliis, hereditate in Cruce positus; ita etiam multa orationes contente, vel una dictio ex multis filiis, quae nihil unum per se faciunt, sunt fundamentum unius relationis, scilicet significacionis unius vel significatio, & ratio eius, quia huiusmodi relatio rationis, nempe significatio, non potest ex auctoritate fundamenti in se, sed in aliquid voluntate prius inservit ad aliquod significandum.

21 Ceterum hanc Scotti doctrinam, & solutionem Recentiores impingunt, quia ad rationem, & essentiam Sacramenti sola significatio non pertinet, sive significatio ex institutione divina; sed etiam ipsa res sensibilis, quae substantia quedam est, & facit unum per accidentem cum signo, sive significacione; ergo hoc Scotti doctrina; & solutionis non subdit; aliquid probante, quia Sacramenta essentia in illa tantum relatione consideraret signum ad signatum, tunc res sensibilis non esset propter extrinsecam Sacramentum, sed tantum eius subiectum, ac Ecclesia's patres, & Concilia docent, Sacramenta constare ex rebus, & verbis, & illas esse materialia, ita vero substantia materia, & forma velut pertinent ad essentiam

rei, cuius sunt partes, ergo Sacramentum non est ita propriè definita, sicut ait Scotti, sed tantum unum per se ens morale, vel articulata.

22 Respondet hujus replicz solutionem exactam perdere ex dicendis infra, inter imit ex Doctore norandum q. diff. 2. quæf. 3. & 4. propter propria loquendo de forma, prout eti alia pars compotiti forma Sacramenti est ipsa relatio signi, quia formaliter est tale Sacramentum, & materia est totum fundatum in ipsius relatione, verum tam in fundamento isto sunt plures quibus aliquo modo sit unum Sacramentum, quae non omnino equaliter se habent, sed anterior in actu prior, & determinabile, & alterum fit quasi posterius, & determinatio precedens; primum potest dicti quasi materia per quamdam si milititudinem ad materiam, & alterum in forma, minister enim est preceptor secundum mortigenem, & determinatio ista autem sequitur, & determinatur. Itaque essentia rei potest sumi dupliciter, vel pro eo quod praecise importat conceptus ei quidditativus ex genere, & differentia confans vel pro eo, quod importat conceptus ei non tantum quidditativus, sed etiam queritatis, quem inquit non tantum genus, & differentia, sed etiam aliquid aliud extrinsecum per modum additionis, primo modo ad essentiam relationis, vesti gratia paternitatis non pertinent extrema, felicitas, pater & filius, sed tantum genus, & differentia; secundo modo per extensum, vesti gratia, & terminum, & ratio est terminus; & in hoc sensu dicunt Concilia, & Patres Sacramenta constare rebus, & verbis, quia eorum significatio conceptus aequali non possunt, nisi hinc quoque interveniant per modum additionis, ut talius quæst. seq. hoc vero non impedit unitatem Sacramenti pro formalis sumptu, & pro per se significato, hoc enim modo inspecto, sicut est per se unum, etiam sumptu pro materiali, & per denominatio, hanc unitatem rigorosam non habet, sed tantum mortalem, & articulalem,

Secunda Obiectio.

23 Secundum obiectum, quia in alia definitione includitur aliquod quod dicit ex ratione, felicitas, hoc, quod est esse signum ex institutione, nam ut inquit Scotti sub H. II relatio signi non consequitur fundatum ex natura rei, quia enim in re ex aptitudine ad significandum effectum signatum; tamen actualis significatio non convenit tibi nisi per se, cum imponens; quia ratione inquit Doctor ibidem, quod restringenda definitionem ad quod dicitur dictum extra animam, definitio data non est ita propria, sicut ratio est terminus completi extra animam, sed ex modo, quo definitio exprimit unum conceptum per se in intellectu, sive illi conceptus fit ex parte rationis, non modo tantum, & non aliter definiri intentiones logicales, non enim significant quid est in intellectu, & voluntate institutio, & illi ratione, & aliis tamen, relationem signi a Sacramento importat in esse relationem realem ad predicamentum habitus speciem; tunc voluntas, & vestib. Sacramentum a divina voluntate ad significandum afluxum non tantum dicitur, sed nominari ex terminacione extrinsecam, sed ultra tunc ex via assumptionis illius infusione in terminacione aliquam, non per rationem, sed realis formaliter, & obiective, & solidi causarum rationis, quatenus ratio est causa, ut infusio, & sicut approximatius est ratio fundandi actionem, & illi intellectus, sicut voluntas ratio fundandi, seu occulatio istius relationis, quae in Sacramento dicitur signum.

24 Hoc autem probatur ab illo, qui nullo intellectu cogitare Sacramentum est complete Sacramentum, ergo habet sicut ratione formalem absque fictione, & conceptione rei aliter, quam sit. Tum quia non alia ratione Scotti est, & aliis tamen, relationem signi ex ratione, nisi quia insurge ex acta intellectu, & voluntate institutio, & ratione, & verbis in figura: sed haec ratio non definit sicut in terminacione aliquam, sed realis rationis, & denominatio licet sit rei denominatio ex terminacione, nihilque physicum in eo ex terminacione ponat realis tamen est, cum sit ipa realis voluntas institutoris, denominatio moraliter Sacramentum per ordinem ad terminum, sed quem significandum affluitur. Imo totum hoc, quod Sacramentum importat, adeo real est at conceptus, & explicari potest a nobis absoluente loquendo sine ullo entia rationis, ut notat Card. de Lugo d/p. 1. f. 3. licet enim nos possimus pro libito fingere illas relationes, & respectus instanciarum cum fundamento in rebus, regulariter tamen non fingimus, sed concipiimus illas denominatio, sicut formas denominantes, prout etea sunt in scriptis, & extrinsecis rebus denominatio, neque enim quoties dicimus, parientes videri, concipiimus, vel fingimus in parte aliquod extrinsecum, per quod sit videtur, sed concipiimus visionem ad partem terminatam, & parientes terminantem actum visionis, & sic igitur in proposito, quando concipiimus Sacramentum sive figuram graticula, non concipiimus vel fingimus aliquid in Sacramento extrinsecum, sed concipiimus institutionem Dei, Sacramento extrinsecum, & quia denominatio extrinsecum Sacramentum signum gratiae.

25 Potest ergo tanta realitas Sacramentorum salvare absque eo, quod dicamus relationem signi importare aliquam relationem realem in Sacramento, ex institutione Dei resultantem, & ad predicamentum habitus pertinentem; Tum quia talis relatio realis est omnino chimerica, & commentitia, alioquin idem dicere deberemus, quia quantumcumque alia denominatione moralis ex quoque humano contradicte resultante, quod realis importaret relationem; quod licet hic Author ultra concedat ad consequenter loquendum, alii tamen non ita facile concedent. Tum quia quando etiam hanc relationem signi ad signatum in Sacramento dicentes esse realem, adhuc ad predicamentum habitus spectare non debet, ut inquit ille, sed potius ad predicamentum actionis, vel relationis, sicutdem cum Sacramentum sit signum gratiae practicum.

denominationes reales; nec nisi possunt entia rationis, nisi materialiter, & fundamentaliter, quatenus in primis ab intellectu concepti possunt per modum formae realis intrinsecum subiectum denominantis, ut esse visum in parte per modum relationis correspondente visione activa.

26 Ita igitur in proposito, sacramentalis significatio dici debet formaliter consistere in extrinsecis denominatione ex divina ordinatione, & institutione desumpta, quae quidem denominatio vera, & realis est, & ex reali formae stampa, nec ab intellectu significatur, sed prout veritatem in re, ab ego significatur, & concepit. Verum tamen est, quod ex imperfectione intellectus nostri concepit interdum ad modum veri encis, hoc est, tanquam relatio existens in ipsa re denominata, quia pacto illa denominatio extrinsecus importatur, vel ponatur in David, tamen etiam est, cum sit ipsa voluntas institutoris denominatio David Regem, quae quidem revocata non est, & consequenter realiter permanet, & consequenter David esse realiter moraliter Regem, nam illa moraliter tamen est esse equivalenter talis, & ens morale absque abuso dicit potest in reali, quia licet non importet, vel ponatur aliquid realis physicum, & intrinsecum in re denominata ponit tamen aliquid realis extrinsecum, terminacionem nempe aliquis actus realis prout quodcumque opus intellectus. Quod adhuc magis patet ex aliis moralibus denominationibus, ex aliis contractibus humanis refutantibus; quis calidus dicit, ex voto aliquem promoventum ad gradum doctoratus in illo resultat relationem realem; & ex mortuo consenuit maris, & foemina refutari in ipsiis reales relationes maritales, & uxoris. Quod autem dicitur Auditor illi, hoc eodem fundamento tollit omnes relationes predictamentales, quae magis infirmum habent fundamentaliter, hoc plane gratis omnia discutit, nam relatio finalitudo inter duo alba oculi ut necessario, & ex natura rei, & facta approximatio inter agens, & patrem oritur necessario relationes actionis, & passionis, & sic de aliis relationibus praedictamentibus; at relatione dominii in Regis, Doctoris in laureato, maritales, & uxoris, marces, & foemina, oritur non ex natura rei, sed actus voluntatis eligentium vel contubernantium, & in proposito relatio signi, quae in Sacramento affutatur, & igitur ex actu divinae voluntatis.

27 Respondet Brancatus art. 3. n. 45, quod actus divinis voluntatis statuendo Sacramentum non facit aliquem ens similem enti rationis, sed invenit, sed vult, quod est volitibile, ex hoc autem actu infugere potest relatio realis: & si hic praefixa est, cognoscendi est causa, cur objectum dicat realem relationem cogniti ad intellectum, & voliti ad voluntatem, cur non potest esse causa relationis ad aliud, sicut objectum sit ad aliud voluntum? Sed hoc tamen mihi novum est, ex actu cognoscendi refutare in obiecto cognitionis realenem, engredi ad intellectum, & ex aliud volunti relationem realenem voliti ad voluntatem; nam semper audiri, & in schola nostra, & in quacunque alia, cognition, & voluntum in obiecto non importare, nisi puras denominationes extrinsecas in obiecto derelictas ex terminatione actuum cognoscendi, & volunti; sicut etiam in parte non importare, nisi metu extrinsecas denominationem in ea derelictam ex terminatione actus videndi.

28 Non ergo recedendum est a communis communiter recepta. Brancato nostro non placet in 4. diff. 1. art. 3. obiit ad magis salvandam Sacramentorum realitatem, contentum, relationem signi a Sacramento importat in esse relationem realem ad predicamentum habitus speciem; tunc voluntas, & vestib. Sacramentum a divina voluntate, & voluntate institutoris, & ratione, & aliis tamen, relationem signi a divina voluntate ad significandum afluxum non tantum dicitur, sed nominari ex terminacione extrinsecam, sed ultra tunc ex via assumptionis illius infusione in terminacione aliquam, non per rationem, sed realis formaliter, & obiective, & solidi causarum rationis, quatenus ratio est causa, ut infusio, & sicut approximatius est ratio fundandi actionem, & illi intellectus, sicut voluntas ratio fundandi, seu occulatio istius relationis, quae in Sacramento dicitur signum.

29 Hoc autem probatur ab illo, qui nullo intellectu cogitare Sacramentum est complete Sacramentum, ergo habet sicut ratione formalem absque fictione, & conceptione rei aliter, quam sit. Tum quia non alia ratione Scotti est, & aliis tamen, relationem signi ex ratione, nisi quia insurge ex acta intellectu, & voluntate institutio, & ratione, & verbis in figura: sed haec ratio non definit sicut in terminacione aliquam, sed realis rationis, & denominatio licet sit rei denominatio ex terminacione, nihilque physicum in eo ex terminacione ponat realis tamen est, cum sit ipa realis voluntas institutoris, denominatio moraliter Sacramentum per ordinem ad terminum, sed quem significandum affluitur. Imo totum hoc, quod Sacramentum importat, adeo real est at conceptus, & explicari potest a nobis absoluente loquendo sine ullo entia rationis, ut notat Card. de Lugo d/p. 1. f. 3. licet enim nos possimus pro libito fingere illas relationes, & respectus instanciarum cum fundamento in rebus, regulariter tamen non fingimus, sed concipiimus illas denominatio, sicut formas denominantes, prout etea sunt in scriptis, & extrinsecis rebus denominatio, neque enim quoties dicimus, parientes videri, concipiimus, vel fingimus in parte aliquod extrinsecum, per quod sit videtur, sed concipiimus visionem ad partem terminatam, & parientes terminantem actum visionis, & sic igitur in proposito, quando concipiimus Sacramentum sive figuram graticula, non concipiimus vel fingimus aliquid in Sacramento extrinsecum, sed concipiimus institutionem Dei, Sacramento extrinsecum, & quia denominatio extrinsecum Sacramentum signum gratiae.

30 Potest ergo tanta realitas Sacramentorum salvare absque eo, quod dicamus relationem signi importare aliquam relationem realem in Sacramento, ex institutione Dei resultantem, & ad predicamentum habitus pertinentem; Tum quia talis relatio realis est omnino chimerica, & commentitia, alioquin idem dicere deberemus, quia quantumcumque alia denominatione moralis ex quoque humano contradicte resultante, quod realis importaret relationem; quod licet hic Author ultra concedat ad consequenter loquendum, alii tamen non ita facile concedent. Tum quia quando etiam hanc relationem signi ad signatum in Sacramento dicentes esse realem, adhuc ad predicamentum habitus spectare non debet, ut inquit ille, sed potius ad predicamentum actionis, vel relationis, sicutdem cum Sacramentum sit signum gratiae practicum.

& causativum coincidit ibi ratio signi, & causa. Tum denique, quia valde difficultate hoc posset decidere in Scoti sententiā, quod doquidem loc. cit. H. expreſſe docet, quod relatio signi ad sacramentum non est talis in sacramento, quis non convenit ei ex natura rei, sed per actum Dei institutus; quia ratione inquit, quod res stringendo definitionem ad quod proprie dicatum extra animam definitio data non est ita propria, sicut ratio eius realis, & completa extra animam, unde concedite am conditionem, quod definitio non est eius realis, & completa extra animam, definitionem sacramentū deficeret; at utiq; talis conditio ei non deficeret, si talis ratio signi ad significatum in sacramento esset realis obiectiva, & formaliter loquuntur ita, non igitur inventum, & à Scoti mente, & a veritate alterum est.

Tertia Obiectio.

32. Tertiū obicitur, quia in allata definitione sacramentum definitur per vim efficiendi gratiam atq; idēo angustior est definitio, ergo non est bona, consequentia pater ex conditione bona definitionis, que cum definito converti debet; probatur antecedens, quia sacramenta veteris legis, qua à precipiū Doct. existimantur, & propria sacramenta, gratiam non conferabant intermissionem, & sanctificante, non dicitur ei supra num., ex Concilio Florentine atq; id alia definitio eius non convenit.

Contraferat, quia si sermo hic de eis foliis sacramentis nova legis, non est ea iſuſe ratione communem invenerit, in qua ea omnia essentialiter & univocè convenientia, & allata definitio potest admitti, ut convenientia; sed sermo hic est de sacramentis in genere, prout communē ei nomē, ratio sacramenti, tunc nova, tū veteris sacramentis, ergo etiā debet definitio latior, & amplior.

Respondens, aliqui negando sacramenta veteris legis suffit vere proprie, & uno negotio sacramenta cum nostris, & ideā ab Apostolo, & Concilio vob intuita egēna & vacua, quia egebam predicato illo per quod efficitur votū sacramenta, scilicet, sufficit significatio gratiae, que sacramentum veterum confirmat, & propriū dicunt; in quam opinione, ne Brancius valde proponet dīs. i. cit. art. 5. in fine suis inquit antiqua sacramenta ibi videri personalis viri salutis familiā, videtur enim quis in scena representante personam Matris, Principis, Tyranni, & verba in eorum persona proferre, & nihilo aliud nisi Martis, nec Princeps est, sed hic dignitate, & persona vacuisse, sic cum proportione antiqua sacramenta speciem, seu figuram nostrotum sacramentorum habebant. Circumcisio Baptismi, Agnus Pach. Eucharistia. Consecratio Levitarum ordinis, & novitatem carebant rameo praedicto sacramenti propriū dicit, constitutio, scilicet efficacia significatio gratiae, & sanctitatis interna, que verum sacramentum constituit.

33. Communis causa sententiā, ut etiam sacramenta veteris legis suffit vere, & propria sacramenta, cum nostris, convenientia in ratione factamentis, quod colligunt ex Concil. Florent. & Trident, dum vetera vocare absolute, & si simpliciter sacramenta, & ex D. Aug. lib. 29. contra Faustum, ubi probat, vetera suffit vero & propria sacramenta, Ex quidem enim oīm quoniam vetera erit Ecclesia, sicut etiam Dei cultus, conuenienter vera etiam, & propria sacramenta habere debet, sicut & habuit vera sacrificia, & ratione vetera Ecclesia sicut veteris & propria sacramenta, licet non semper aequaliter. & quidem Concilia, & Pates non tantum de Catechismo, ita loquuntur, ut de aliis quoque sacramentis, que simpliciter, & absoluē sacramenta appellan.

34. Respondit, itaq; negando antecedens, quia ex dīs. num. 12, alia definitio convenit sacramento in genere propriū, & in rigore verò in quinque ratioē repertur, unde loquitur, quod omnia sacramenta novae legis, atq; etiam circu. m. & ante circummissionem, quod in lege natura correspōndebat, sunt sacramenta propriū, & inrigore dicta, prout hic sacramenta definitur, qui agat, conferunt suceptibus reliqua autem ceremonias, & sacrificia legis veteris, non erant sacramenta, quia gratiam, & sanctitatem internam non conferabant, quia videtur suffit mens Doct. cit. & D. Bonav. 4. dīs. i. art. 1. quāt. 1. Quod si dicatas alias quoque ceremonias, & ritus veteris legis, constiūt illa factamenta legalē, & iniquitate vero precepta significativa, & figurativa, quod sufficit ad rationem sacramenti verē, & propriū dicūt juxta dīcūt superis dīs. num. 12, tunc concedendum est, ut in hā definitione sacramenti allatam omnibus veteribus sacramentis non convenit, sed tantum in Circumcisione, & aliis correspondēt in lege natura; adhuc tamen agnatur, ipse conceptus sacramenti communitem, in quo alia quoque veteris legis sacramenta univocē cum nostris convenientia, cum analogia admixta juxta ibid. distinguebant sacramenta definitionem Scotum non tradidit, sed tamē, quia convenientib; tūm sacramenta novae legis, tūm veteris propriū, & in rigore dicti, utpote quia cum nostris convenientib; in maiori univocationis gradu, quatenus utrāque gratiam internam, & sanctificante conferabant, & non tantum legalē, sed faciebant alia sacramēta minus propriū dicta, quae prouidebant in tali univocationis gradu cum nostris non convenientib; neq; hic necesse fuit, hanc communioitem sacramentū definitionē

affligere, sed tūs fuit illam adducere, quia communis erat sacramentū novae, & veteris legis propriū, & in rigore dicti, haec enim magis naturam, & essentiam exprimit, notitiorum sacramentorum in ordine ad quod hac disputatio de sacramentis in genere est instituta.

35. Imo simpliciter, & absoluē loquendo melius est dicere, de ratione sacramenti propriū dicti est, quod practicē significet perfectam sanctitatem, & quod non sit fatis significare legalem, debet in lege veteri aliud non esse sacramentū propriū dictum praepter. Circummissionem, nam alter dicendo sequentur in lege nova esse plura, quā se p̄fētū sacramenta extant enim in Ecclesia plures sacri ritus, & ceremonias, quā dici possunt extant, & legalem, quādām sanctitatem conseruant, scilicet prima clericalis confusa, aqua benedicta, ab solito ab ex communicatione, professa religio, & impostio manū super Cathedram, & consecratio Abbatum, & alia Ecclesiastica benedictiones, quā omnia licet conferant aliquam sanctitatem imperfectam, non tamen veram sanctitatem significari, & idēo non sunt sacramenta. Verū tamen est, quod sequendo etiam modum dicendi superius indicatum nra, raliz quoque ceremonias, & ritus veteris legis legalem sanctitatem conseruant, in fine generis dies proprie sacramenta, licet nō ita perfecte, sicut circummissione, quā tamen conferbant sanctitatem internam, & perfectam, ac prouidebant etiam cum nostris univocē conveniente. Potest, inquam, etiam sic dicendo hinc instantie negari absurdum illatu m̄ quod in lege nova efficiunt pluram, sepius sacramenta, quia de ratione sacramentis in communī efficiunt immoderatae de Dio iubilatū, & sic sacramenta nostra instituta sunt à Christo vero Deo, & vetera instituta erant ab ipso Deo; at ceremonia in infancia allata instituta sunt humano iure ab Ecclesia, idēo Pontificibus, ut de se notum est.

36. Ex his deduci potest convenientia, ac differentia vettens inter sacramenta novae, & veteris, nam vetera sacramenta, que erat remedium contraria originali peccatum, tam in lege scripta, quā in lege natura convenientia cum nostris in perfectione gradu univocatio, ac in definitione sacramenti jam alio, quandoquidem sunt sacramenta propriū dicta, que conferbant gratiam sanctificante ex opere operato, ut contabit ex infra dictis dicentis: cetera vera sacramenta, in eis Agni Paschalis, & Levitatum consecratio, sunt sacramenta propriū dicta juxta probabilem dicendū modum nra, 12. inde utrum, quia conferbant sanctitatem legalem, & extant, & signabant veram, & in terram a nostris conservant, convenient adhuc univocē cum nostris, sed in gradu univocationis imperfectiori, & in definitione sacramentis magis transcedent, que consurgit tūm ex ratione signi, & perfecte sanctitatis, tūm ex ratione cause aliquis fuit in perfecte sanctitatis.

37. Communis causa sententiā, ut etiam sacramenta veteris legis suffit vere, & propria sacramenta, cum nostris, convenientia in ratione factamentis, quod colligunt ex Concil. Florent. & Trident, dum vetera vocare absolute, & si simpliciter sacramenta, & ex D. Aug. lib. 29. contra Faustum, ubi probat, vetera suffit vero & propria sacramenta, Ex quidem enim oīm quoniam vetera erit Ecclesia, sicut etiam Dei cultus, conuenienter vera etiam, & propria sacramenta habere debet, sicut & habuit vera sacrificia, & ratione vetera Ecclesia sicut veteris & propria sacramenta, licet non semper aequaliter. & quidem Concilia, & Pates non tantum de Catechismo, ita loquuntur, ut de aliis quoque sacramentis, que simpliciter, & absoluē sacramenta appellan.

38. Respondit, itaq; negando antecedens, quia ex dīs. num. 12, alia definitio convenit sacramento in genere propriū, & in rigore verò in quinque ratioē repertur, unde loquitur, quod omnia sacramenta novae legis, atq; etiam circu. m. & ante circummissionem, quod in lege natura correspōndebat, sunt sacramenta propriū, & inrigore dicta, prout hic sacramenta definitur, qui agat, conferunt suceptibus reliqua autem ceremonias, & sacrificia legis veteris, non erant sacramenta, quia gratiam, & sanctitatem internam non conferabant, quia videtur suffit mens Doct. cit. & D. Bonav. 4. dīs. i. art. 1. quāt. 1. Quod si dicatas alias quoque ceremonias, & ritus veteris legis, constiūt illa factamenta legalē, & iniquitate vero precepta significativa, & figurativa, quod sufficit ad rationem sacramenti verē, & propriū dicūt superis dīs. num. 12, tunc concedendum est, ut in hā definitione sacramenti allatam omnibus veteribus sacramentis non convenit, sed tantum in Circumcisione, & aliis correspondēt in lege natura; adhuc tamen agnatur, ipse conceptus sacramenti communitem, in quo alia quoque veteris legis sacramenta univocē cum nostris convenientia, cum analogia admixta juxta ibid. distinguebant sacramenta definitionem Scotum non tradidit, sed tamē, quia convenientib; tūm sacramenta novae legis, tūm veteris propriū, & inrigore dicta, utpote quia cum nostris convenientib; in maiori univocationis gradu, quatenus utrāque gratiam internam, & sanctificante conferabant, & non tantum legalē, sed faciebant alia sacramēta minus propriū dicta, quae prouidebant in tali univocationis gradu cum nostris non convenientib; neq; hic necesse fuit, hanc communioitem sacramentū definitionē

institutionē infallibiliter certebant; nōtā vero iunt signa demonstrativa pretestis gratia, quam confundit, & prognostica gloria, quam promittunt, & simul rememorativa passionis Christi, a qua tanquam à causa mortis principali originantur.

Quarta Obiectio.

39. Quartū obiectum, quia allata definitio convenit aliis à definito, nam sumptio Eucharistia sit signum sensibile significans, & causat sanctitatem prefecit, & ex divina institutione. Convenit etiam ista factio M. Ita quia illud facit secundū et extremitate, & extremis sanctitatem prefecit, & ex divina institutione. Convenit etiam ista factio M. Ita quia illud facit secundū et extremitate, & extremis sanctitatem prefecit, & ex divina institutione. Convenit etiam ista factio M. Ita quia illud facit secundū et extremitate, & extremis sanctitatem prefecit, & ex divina institutione. Convenit etiam ista factio M. Ita quia illud facit secundū et extremitate, & extremis sanctitatem prefecit, & ex divina institutione. Convenit etiam ista factio M. Ita quia illud facit secundū et extremitate, & extremis sanctitatem prefecit, & ex divina institutione.

40. Sed obiectio, Augustinum Epis. 2. ad Bonifacium circa finem dicit, quod si Sacramenta quādam similitudinem carum, grātia Sacramenta sunt non habent omnia Sacramenta non s̄t ex quo deducuntur aliqui cum M. gistro, his proportionem vel similitudinem esse de efficiētis Sacramenti.

Respondeo, August. locū non de significatione completa, & actuali, sed de aptitudine, & proportione p̄m explicata, quātis illa, que Deus in Sacramenta affluit, habent cum effectibus, quātā sacramenta causati debent, similitudinem quādam, quā nō p̄ baptismū à forde peccati debet anima imp̄fari, afflūtū similitudinem per aquam iacentiam; & aqua per Eucharistiam debet anima spiritualiter nutriti, afflūtū similitudinem corporis animæ, & vīnum, quā ratione dixit Doct. cit. H. In fundamento Sacramenti, id est relationē signi ad eis aptitudinem ad significandum affectum producendum: significationem tamen actualem non habet, nisi per actum imponens.

QUESTIO SECUNDA.

An in legi natura, & veteri fuerint Sacramenta vera, & propria iuxta alegationem Sacramenti definitionem.

41. Pei statū legi natura intelligitur statū homini, à lapī primorum paternum usque ad legem Moysē Deodāta, & per statū legi antiquum in legi statū homini à legē Moysē usque ad legē novam Christi, que lex grātia vocari solet, & lex nova respectice ad legē Moysē scriptam. Et non est dubium, quā in illis legibus fuerint Sacramenta secundū et extremitate, & applications caſtū, quādām sumptio Eucharistia, quā non concūrunt, nec sunt, sed ut mētū conditio, & applicatio caſtē gratiam. Ad secundū probationē, aliqui dicunt, quid licet non omne sacramentum sit sacramentum, omnem sacramentū sit sacramentum, acne idēo definitionē, sacramenti ēi convenire posse; alii vero dicunt, quid licet sacrificium, omne sacramentū sit sacramentum, ad statū et extremitatem, & applicationē, quādām concūrunt, ad statū et extremitatem, & recognitionē dominii, nec potius tanquam conditions, & applications caſtū, quādām sumptio Eucharistia, quā non concūrunt, nec sunt, sed ut mētū conditio, & applicatio caſtē gratiam. Ad secundū probationē, aliqui dicunt, quid licet non omne sacramentum sit sacramentum, omne sacramentū sit sacramentum, acne idēo definitionē, sacramenti ēi convenire posse; alii vero dicunt, quid licet sacrificium, omne sacramentū sit sacramentum, et alia sacramenta; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē sanctitatem, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, & efficiētē excellētiam, quā Deus est, & omnipotens Dominus, & p̄mū principium omnium in creaturā, sacramentū ex institutione diuina immētū, & dīcētē significare sanctificationem nostram, & ad hanc referunt; Sacrificium verò p̄ se, & p̄ primū in significatione diuina excellenti, & quātus Deus est, & omnis omnia bonum, ac immētū referunt ad D. i. honestum, & ciuitatem. Unde sacrificium, quā tamen non est sacramentum, tamen quid offertur in expiatione peccati, est sacrificium M. Ita quādām sacramentum. Verū tamen hanc eadem res materialis potius est simile sacramentum, & sacrificium, ut contingit in Eucharistia, ubi dīcētē rationes coniunguntur, ac prouidebant eis non solum definitionē, sed etiam sacramentū; tamen alia est ratio sacrificii, & alia sacramentū; nam ratio sacramentū est significare, & efficiētē sanctitatem, et ratio sacrificii est significare, &

& causitivum coincidit, ibi ratio signi, & causa. Tum denique, quia valde difficulter huius potest detendi in Scotti sententia, quandoquecum *loc. cit.* H. exprefit docet, quid relatio signi ad signum monitum est ratis in factamento, quis non convenit ei ex natura rei, sed per adiutorum Dei infinitus est; qua ratione inquit, quod restringendo definiendum ad quid propriè dictum extra animam, definitio data non est ita propria, neque ratio entis realis, & completi extra animam, unde concedit eam conditionem, quod definitio sit entis realis, & completi extra animam, definitionis factamentis deficeret, ut utiq; talis conditionis non deficeret, si talis relatio signi ad signatum in Sacramento esset realis obiectiva, & formulariter ad loquacitatem Branci, hoc igitur inventum, & a Scotti mente, & a veritate alienum est.

Tertia Obiectio.

33. Tertii obicitur, quia in aliata definitione sacramentum definitum per vim efficiendi gratiam ait; ideo angelus ei definito, ergo non est bona consequentia pater ex conditione bone defini-
tionis, quia cum definito converti debet; probatur antecedens, quia sacramenta veteris legis, quae à precijs Doct. existimantur
vera & propria sacramenta, gratiam non conferentes intercedunt.
Sacramenta nostra dicuntur ex sapientia immixta. Concilio Florentino
atq; id: si aliata dicitur ei: non convenit.

Confirmatus, quia si sermo hic esset de solis sacramentis nova legis, non est ad fiducie rationem communione invenire, in qua ea omnia essentialiter & univocè convenient; & alia definitio posset admittit aut convenient; sed sermo hic est de sacramentis in genere, prout communis est nota & ratio sacramentorum, tunc non sibi veteris legis sacramenta; ergo tradit debet definitio latior & amplior. Responsum aliqui negando sacramenta veteris legis nullae verae, propositum est, ut etiam in istis aliis instituta sunt humano jure ab Ecclesia, id est a Pontificibus, ut de se notum est.

Responsum aliqui, negando sacramenta veteris legis huius uero proprieatis, ut vocare sacramenta cum nostris & Iudeis ab Apostolo, & Concilio voti sicut egena & vacuous, qui ergaebant predicto illo per quod essent vera sacramenta, scilicet, efficaci significatione gratiae, que sacramentum verum constituit, & proprie dictum; in quam optimo membris Biancaus validè proponet *disp.*, t. i. et. art. 5. in fine sub*impugnat* antiqua sacramenta ubi videtur personatis viris salutis familiaritatem enim quis in scena reprepresentat personam Martyris, Principis, Tyrannorum & verba in eorum persona profere, & nihilo minus nec Martyr, nec Princeps est, sed haec dignitas, & personae vacuous; sic cum proportione antiqua sacramenta speciem se figurant nostrorum sacramentorum habebant, Circumcisio Baptismi, Agnus Pascha, Eucharistia, Consecratio Levitatum ordinationis nostrae, caribant ramae predicatorum sacramenta proprie dicti constitutiva, scilicet, efficaci significatione gratiae, & sanctitatis interea, que verum sacramentum constituit.

31. Communit tamen fonte*nt* ell*e* etiam sacramenta veteris legis fuisse verē & proprie*ta* Sacramenta, ac univoco cum nostris convenire in ratione sacramentorum, quod colligunt ex Concil. Florent. & Trident. dum vetera vocare absolute, & simpliciter sacramenta & ex D. Aug. lib. 19. contra Faustum ubi probat vetera fuisse verē & proprie*ta* sacramenta: Exquidem cum ubi quos; vetera fuisse vera Ecclesia, sicut verus Dei cultus, consequenter vera etiam. & propria sacramenta habere debebat. Itē*re* & habuit verā sacrificia, non enim datur vera Ecclesia nisi verē & propriis sacramentis, licet non semper aqua perfervēt, & quidem Concilia & Pates non tantum de Citem ne*scione* ita loquuntur, sed de aliis quo*rum* sacramentis, quod simpliciter & absolute sacramenta appellant.

34. Respondit Iacobus: negando antecedens, quia ex dictis *nunca* 12. alia definitio convenit sacramentum in genere proportionis, & in rigore sumptu in quinque lege repetatur, unde loquitur: quod omnia sacramenta novae legis, ait, etiam circumscriptio, & ante eius confirmationem, quid in lega nativa correspondebant, sunt sacramenta proportionis, & in rigore dicta, prout hic sacramentum definitur, quia gratiam conferunt suscipientesibus: reliqua autem ceremonias, & sacrificia legis veteris non erant sacramenta, quia gratiam, & facilitatem internam non conferabant, quia videtur huius mens Domini, *loc. cit.*, & D. Bonaventura, *diff. 4. art. 1. quaest. 1.* Quod si diceras alias quoniam ceremonias, & ritus veteris, ut *cognitio*, & *colloquio*, & *gradatim*, & *contingentem*, nam illi, qui confessabatur Sacerdos, v. gr. licet gratiam funditatem non acciperet, veret tamen confessabatur, & dedicabatur Deo: & cum eo specialiter coniungebatur, licet longe nobilior, & excellenter sit coniunctio hominis cum Deo per gratiam funditatem, hoc camen non tollit, quia etiam illa est etiam per contumeliam licet inferior, & ignobilior, & hec contumeliam cum Deo significatur in definitione sacramentorum in communione ad sacramenta novae legis, & veteris, que non erant in remedium peccatorum originalium, quando dicimus illa ceremoniam sacram funditatem subiectum.

quo; exponamus; & titus veteris legis contra legem factam sanctitatem legalis; & sanctitatem vero propriam significasse; & figurasse, quod sufficit ad rationem sacramentorum vere, & proprietatis dictarum superius eodem num. 12: tunc concedendum est ut: hanc definitionem sacramentorum a illatam omnibus veteris sacramentis non convenire, sed tantum Circumcisione; & aliis correspondenti in lege novitatem; ad hanc tamen aliquantum posse concordatum sacramentum communione, in quo alio quo: veteris legis sacramenta uocare cum nostraris convenienter cum analogia admixta juxta ibidem dictam tamen sacramentum definitionem Scotum non tradidisse, sed eam tantum, cui conveniebat nunc sacramentum novae legis talium veteris proprieatis; & in rite dictis, utpote que cum nostris convenienter in maiori invocationis gradu, quatenus utramque gratiam interrenam; & sanctificare conferabant; & non tantum legaliter faciebant alicuiu sacraementu minus proprietatis dicta, que prouide in tali invocationis gradu cum nostris non conveniebat; nec hic necesse fuit, hanc communione sacramentum definitionem

institutione infalibiliter confitebant; nostra vero iunt signa demonstrativa prefatos gratia, quam conferunt, & prognostica gloria, quam promittunt, & simili rememorativa passio est Christi; a qua tanquam a causa meritaria principali origintur.

Quarta Obieção

38 Quartus obiectum, quia illata definitio convenit alii's definitiōnēs, nam simpliciter Eu-haricūtēs est lignum sensibile significans, & causans similitudinem profeccham, & ex divina institutione. Convenit istis tota sacrificia. Missusque illud factū siccum est etiemo quendam sensibile, quia habet vim significandi, & efficiendi reperitur inter vires rāmūm, & vivis viribus vento, cūtēs, & hinc inter sonum campanae, & lectōneum, cuius tempus indicat, & sic de aliis figuris ad placitum. Et proposito, quam de factū sacramenta habent ad res significatas, non est univoca, sed potius analogica, & metaphrica, nam sicut aqua corporis fontes absolvit, sic gratia anime facies lavat.

gratiam non minus quam Eucharistia sacramentum. Convenit
deum mysterio nam est figuram sensibilem quod non utu*m* fundi-
citur subiectum significans & causit gratiam facilius item etiam
ex opero secundum communione. Deinde quia vide-
tur includere implicata in adiecto, implicat enim dicitur ali-
eud ut alio sensu sensibilem ostendat sicut sensu figura-

Respondeo, August, locuti non de significacione completa, & actuali, sed de scriptura, & proportione jam explicata, quatenus illa: quia Deus in Sacramenti ipsius proficitur habent cum effectibus, qui à Sacramentis causati debent, si in tradidimus quoniam, dicitur, ne proponemus cum significativa parte, autem non habent fieri ex gratia, quia sacramenta sunt corporales, & grata spiritualis. R- respondet negando, affirmante, ad optimam interpretationem.

Respondebat negando, allupimus, ad primam probationem dico, per particulam efficacitatem significat cuiuslibet actionis, excludi quod alius modo concurrerit ad gratiam conferendam ut non tanquam causa, neque per se, neque mortales fed potius tanquam conditiones, & applicationes causarum, quae est sed tuum Eucharistie, quae non concurredit, nequaquam fed ut meta conditio, & applicatio sumptus abluicione per aquam sacramentum: & sequitur Eucharistie debet anima spiritualiter nutrire, & allupimus nunc mentum corporis animae, & vivum tu ratione digni. Dicendum ita: In fundamento Sacramentum, id est, relationis signi dicitur aptitudinem significandum effectum producentium: significacionem tamen aquilatim non habetur, nisi per actionem imprimitur.

QUESTIO SECUNDA

*An in legenatura, & veteri fuerint Sacra menta vera. & propria
iuxta assignationem Sacramenti definitionera.*

42 Quod statim legis natura concedente communiter Theologi non solum suisse sacrificia pro adulterio sed expandimus ad peccatum, quibus per actum contritionis vel charitatis ad justificationem disponi poterant; sed etiam remedium pro parvulis ad collendum origine peccatum, & conferendam gratiam ad modum operis operari. Nam quavis aliquo dixerint remedium legis naturae parvulos ab originali culpa libet esse, non tamquam illis gratiam iustificante contraria esse, hoc tamen merito communiter a Theologis resicatur, & prefertur a Scotis loc. cit. H. ubi sit, quod licet absolute loquendo fine contradictione pollui dati meditari in fratrum filium regni & filium predicationis, scilicet homo non patitur naturalibus; tamen de potentia ordinaria est, & secundum legem divinam significat, ut iam fixum post baptismum nullius alii credere possint nisi

43 Sed licet communiter conveniente Doctoris, sive inservitu aliquod remedium pro parvulis in lege natura, quia non est creditibile. Deus, qui vult omnem hominem salvos fieri, reliquie homines in eo statu sine remedio quo salvati posseant. Tamen non convenit in dictamento, quidamque, & quale fuerit illud remedium; certum est quod fuerit aliqua actio facta parvulis a parentibus applicata vel ab iis quib[us] eorum curato habeantur, sed ad eum fuerit solum intelligibilis, & interna erit genitilitate, & extrema, non enarrabile.

40. Ad ultimum negatur allumpeum cum ejus probationem, nam de silentia signi sacramentalis absolvitur loquendo non est, sed quod proportionem allam habeat cum rebus significatis, est talis proportionis inter nostra sacramenta, & tes significatas ex divina providencia de facto intercedunt, ut dictum est super nu. 15. Unde absolvitur loquendo si sit Deus de facto in Baptismo Sacramentum institutum corporis ab solutuione ad significandam animi munditudinem.

actu sensibili proposito fidei Messe videntur, quod etiam docuit
Sect^{or} grec^{orum}, in solutione ad primum. Seu quamvis etiam in hoc co-
muni^{te}ntia Theologoi convenienter, adhuc disperant, an hoc signum sensibile,
quod a Scoto appellatur Sacramentum, proprie dictum,
quia est signum sensibile effigie acter significans, & conferens gratia-
tis parvulas, & culpam originalem delens, sicut signum sensibile
determinatum sub certa quadam extenuacione a Deo ordinatum,
vel potius signum sensibile, non a Deo determinatum in specie,
sed tantum in genere, tali quanto illud in specie, & in individuo
determinandum ab ipso applicante: ita quod esset in potestate pat-
rumentum, vel aliorum applicare hunc, vel illum actum, dummodo
esset signum fiduci interior, ut opinetur Suarez dyp. 4 sed. 3, Am-
bulacioⁿ. 3. sent. 3, & allii Recentiores communiter.

44 Quod si tam legi scripto est etiam difficultas de remedio originali peccati ac hoc fuerit Circumcisio, non potius idem Sacramentum, quod erat in lege naturae. Aliqui dixerunt, illud idem Sacramentum, quod erat contra origine in lege naturae, per se veritas in lege scripta usq; ad baptismum; Circumcisitionem vero fuisse quoddam signum corporale distinctivum solum carnaliter populi Iudaici a ceteris nationibus. Unde consequentes dicunt, circumcisitionem non fuisse institutam ad tollendum origine peccatum, neq; ad conferendam gratiam ex opere operato, sed tantum ad confidendum peculatum Dei populum, eumque a ceteris gentibus distinguendum, qui vindicat ius propriei Divi I³. part. qu. 62. art. 3. ad 3. quam protinus pali in Thom. sequuntur Caprarius, Ferraris, Ledesma, Vazquez, Valentia, Bellarminus, Beccanii, Cardinalis de Lugo, qui alios citant. Alii vero dixerunt, Circumcisitionem non solum fuisse signum populi Iudaici distinctum a ceteris gentibus, sed etiam in iuram iusque pro masculinis ad defendendum originale peccatum & gratiam conferendam per modum operis operato, quatenus ex Dei patro gloria conferatur masculis, non actione. & virtute ipsius Circumcisitionis, sed ex fidei Dei actione ad presentiam Sacramenti, similique ex merito Christi praeviso, & per fidem in Christum applicato: ita Caspini m. 21. disp. 2. sed t. ubi inquit, circumcisitionem non contulisse gratiam ex vi sua, ex opero operato in rigore loquendo, sed in factibus in ea remittebat, id peccatum originale, & in fundebatur gratia a Deo, quasi ex quadam liberalitate postea illa conditione, ob extreemam pavitorum uocem facit, qui propriis filiis

actibus salvari non poterant, idque propter mercia Christi, pro quo cœst Bellarmiūm lib.2, de Sacramentis, c.14, §.16. idem tenet B. amicūs tractat de Sacram. dispe. qu. i. p. 1. & Coniniehus 9.6. c.17. Suarez disp. 10. fez.2. Amicus & aliī Moderni. Tertia tandem sententia docet, circumlocutionem preceptam a Deo Abrahām Gen.17. deinde in lege scripta firmatam, nūsse verum, & propriissimum Sacramentum originis nullus culpa delectivus, & gracie collativum ex opere operato in omni rigore, eo modo, quo baptismus, qua fuit sententia Scotti. D. Bonavent. Alenius, & tomus Franciscanus, & Scottica Schola.

ARTICULUS PRIMUS.

Quid sit dicendum pro statu legis natur.

45 *P*rimo dicendum est, in lege natura ante Circumcisionem fuisse aliquod remedium pro pavulorum iustificatione à Deo institutum. Hec illi communis, & confitentis omnibus Theologorum sententia, quam expresse docuit Aug. lib. 5, contrá Iulianum c. 21. ubi insuit. Non idem tamen credendum est. Et ante dāta Circumcisōnē familiis Dei, quandoquid illi usus erat Medicis fides nullo Sacra mento eos optimis ratiōnēs suis quāvis quid illuc traxerat.

illud est: aliqua necessaria causa. Scriptura latere solutur; ubi aperte utitur vocabulo Sacramentum; idem etiam habet Greg. lib. 4. moralium c. 3. Bernardus epist. 77. Beda s. i. in Lucam c. 8. Hoc ideo probat Scotus 4. diliq. 7. ratione validissima, quia omnes post ipsam uituntur: nullus tempore dimittit. Deus culter suis sine remedium necessarius ad salutem; sed omni tempore post lapsum fuerit necessaria ad salutem debet originali culpa: ergo quoquecumque tempore aliquod remedium efficax ad hoc fuit a Deo institutum. Quamvis autem pertuerit in adultis deleri per bonum motum in tristecum honestate ad id requiri: tamen in parvulis, in quibus talis motus fuit impossibiliter potuit deleri per actum sui proprium, ergo per actum aliquem aliorum ad ipsos relatum; sed non poterat est certus, quid adhuc alterius relatis ad parvulum sufficiet nisi, si hoc efficeret a Deo institutum. nullus enim potest esse certus, quod per aliquid attingat ad salutem, nisi sit certus quid Deus accepit vir illud, tanquam in sufficientia ad calorem finem: Cum ergo non solum adultis cultoribus suis providerit Deus de remedio necessario ad salutem, sed etiam parvulis eorum, & hoc de remedio, de quo parentes possint efficiere tibi pro parvulis; sequitur quod tempore illius legis natura erat a Deo institutum aliquod temendum, vel signum certum, & efficax deletionis originalis peccati. Hic Scotus ratio fundatur in divina providentia, quam Deus semper habuit circa omnium salutem, & in voluntate, qua vult, omnes homines salvos fieri, ad quam spectat ut de omnibus ordinet

3. Ratione etiam probatur ex congruentia deducta, quia per tale remedium parvuli conjugebantur ad membra corpori Ecclesie, scilicet visibili, conformatim autem fuit ut conjunctio ad corpora visibilia fieret etiam per aliquod signum visibile, & sensibile. Tunc quia necesse fuit est, ut inquit Doctor, quod remedium pro originali sit moraliter eorum & de ejus efficacitate hominibus constaret; sed fides maris interea hoc habere non posset: ergo necessaria conjunctio esse debet cum aliquo actu exteriori. Iam denique quia hoc remedium humano modo debebat infantibus applicari, at humanus modus postulatus est per aliquod signum exterritum, & sensibile, talis applicatio fieret. Quid tandem hoc signum sensibile fuerit aliquis actus exterior doceat? iste filius Mediatoris fidelis Melchisedec ventus, docet Ang. lib. 2. de nuptiis, & concupiscentiis c. 12. ubi inquit, quod eadem fides mediatoris filius iustus factus, antiquos pusilli cum magnis; & hoc tunc illi Patres significantur, dum inseparante in remedium originalis culpis pro parvulis fidem affigunt: utique enim omnes id intelligent de fide Christi venturi, eandem siquidem fidem in illo remedio exigeantur, quam nunc in baptismo requitunt; Quarum cum in baptismis nunc fidem requirant, fatale impletantur, & obsecravimus Christi precepta, sic a pari co requirebant fidei Christi venturi. Et in ministrante illud Sacramentum pro parvulis propter fidem exteram, seu protestationem fidis in Christum ventum, in qua Sacramentum constitutab, non erat necessaria fides interea, nec actualis nec habitualis, sed sufficiens.

intentio faciendi, quod faciebat Ecclesia, sicut modò dicimus de baptismo, ut innuit Scot. 4 d. 5. q. 1. A.

49 Ex quo sequitur, quod in legi natura sufficiebat actus aliquis infidelis intendens facere super infantem, quod fidelium congregatio faciebat, sicut modo dicimus de baptismate; hoc est enim fides obiectiva implicita contenta in generali voluntate facienti, quia vera Ecclesia facet; qua ratione Auglib. i. *contra Crescenium* cap. 31. & epist. 10.7. circa medium docebat circumscriptum: *Sicut itano collatim tuis validam non mutas, quam num validus es baptisatus ab hereticis collato;* sed autem in eis ratio de remedio legis naturae pro pernicii insituro, cui circumscriptio succedit, quare ad validitatem illius Sacramentorum non fuit necessaria fides explicata, & infusa venturi Messia, sed sufficiebat obiectiva implicita in illa voluntate contenta facienti, quod vera faceret Ecclesia. Ex qua pater solu' illo illius qualificans, quia hic exigitari solet, quoniam tunc venturi Messiae fides fuerit necessaria ad validitatem, & efficaciam talis sacramenti; de qua videri potest Brancanus postea dyp. 4. art. 5.

50 Tertio dicendum est, signum hoc sensibile, quod erat in lege natura contra originale peccatum, fusile signum determinatum, quantum sufficeret ad rationem Sacramenti. Hoc deducitur ex Scoto loc. cit. dico inquit lo corpore questionis, necessarium fuisse aliquod signum sensibile exterrum, quod parentes applicarent parvulo, & esset fiducia protestatio. & si hoc protestatio fieret, vel per sacrificium, vel in verbo aliquo invocando Deum, vel offendendo parvulum Deo; & inquit debuisse talis signum esse, certum illi parvulo dimittere peccatum originale; ad hoc autem esset ista certum, dubius aliquo modo scilicet in genere esse institutum; & determinatum à Deo, ut certa esset Ecclesia, quodnam esset temendum pro peccato parvulorum; atque ita ex divina institutione debuit determinari; hinc hoc in Scriptura non apparet. Addidit autem illa limitationem, quantum sufficit ad rationem Sacramenti, quia ad veram Sacramentum rationem fata est, ut sit practicum signum gratiae à Deo quoad genericam, tantum rationem institutum, ut patet in pluribus Sacramentis novae legis, nā materia Matrimoniū non est contractus his, vel illis determinatis circumstantiis vestitus, sed contractus legitimus quibuscumque tandem his conditionibus, & circumstantiis firmatus; neque ex hoc, quod matrimonium posset confici signe mirabiliter verbis dictum signum indeterminatum est, sed adhuc determinatum confitetur, quantum sufficeret ad rationem Sacramenti, sic pariter materia calicis non est hoc, vel hilum, viminum in specie determinatum, sed vimin de vita in genere: Quod adhuc clarus constat de Sacramento ordinis, quod non fuit à Christo in cetera determinata materia, vel forma iustitiae, sed tantum in genere sub ratione signi expressivū potest significari, quod per ordinem traditur; sic igitur parentes in proposito ex eo, quod illa fidei protestatio fieri potuit verbo, vel scripto, aut cultu Dei ab eodem instituto, non prouide dicetur signum indeterminatum, sed adhuc confiteri debet determinatum, quia Deus voluit; & determinavit eum actum exteriorem, sicut etiam in aliis Sacramentis, & ceteri Recensores.

& sensibilem fidet. & non alterius virtutis à fide, quatenus distinguuntur à fide, modò est etiam sine aliquo modo determinatum in specie, acque id est senserit debet determinatum, quantum sufficit ad rationem Sacramenti: Lo enim ipso, quod dicitur Deum ipsum determinatum fidei protestationem hac, vel illa actione facienda, iam est signum à Deo determinatum quantum sufficit ad rationem Sacramenti, quia est ipsum quodammodo determinatum in specie. Non fuit autem hoc signum à Deo determinatum omnino quodam speciem, vel individuum, quia si tale fuisse, aliqua illius notitia ad nos perveniret, vel per scripturam, vel per traditionem: cum igitur nulla ad nos talis perveniret notitia, nullum est fundamenatum aliquid illud fuisse in alijs specie certa actioni à Deo determinatum; & huius natura statu valde congruum fuit, in quo Deus, absque ulla positiva lege per seipsum inter se notam gratia insinuat, & privata revelatione, homines ad salutem dirigeat, ut notat Amicus loc. cit.

¹¹ Ex quo patet in nomine eius disputationem Fabri dñi 4 cap. 5. & Brantari dñi 4 cap. 4 contra Suarez de his quos significat determinatio-
ne. & esse non posse nisi item de nomine: falsum enim est,
quod Scorus docuerit ei imponit Suarez loco cuius in eo fa-
cili institutum à Deo signum sensibile in specie determinatum sub
certa quadam ceremonia à dñe dicitur; non enim aliquid re
apud Doctorem reperio, immo potius oppositum: falso enim in-
quit, hoc figurum à Deo institutum in lege natura concordia origi-
nale peccatum pro pars suis fuisse exterimam fidei protestationem
in ista profectio fieri et verbo aliquo invocandi Deum vel os-
tendendi parvulum illis expellere. & conceptis verbis loquitur
qu. 7. cit. in solutione ad primus; non ergo inquit hoc signum
sensibile fuisse à Deo determinatum in specie sub certa quadam
ceremonia, sed tantum in genere exterioris actus profectiarum fi-
deri. Imo nec alter, nec modo etiam relati Scoritis mentem
Doctoris intelligunt inquit enim, quod eti dicatur potuisse
illam protestationem fieri verbo, vel scripto, aut cultu Dei ab eo-
dem instituto; non ratiōne dicti debet, sicut in dñi 10 cap. 10.

modis possibili est liberandi infantes a digna culpa; unde inter nos. & Recentiores itano nequit esse differentia, nisi de solis vocibus, tantum enim res ipsa concessunt, quod nos dicimus, de illo remedio legis natura, per deletionem originalis Deo instituta, quod per illud corpus originalis debilitatur; quod ad eius positionem gratia inabilitatem conferre absque dispositio ex parte ministriandi, vel ducientis, hoc autem nos dicimus, esse gratiam confere ex opere operato, & virtute ipsius sacramenti, quidam ipsi reclamant.

54 Ex his clate deductio noſtre concluſio probat, quod illud eſt Sacra mentum proprium dicuntur cui allata definitio Sacra menti vera & proprie tate convertebat; nam ex superioribus confitentiis remedium in legi natura contra peccatum originale fuisse institutum in ſigno terribili, & Deo, qui ſolus eſt anchora gratiae, que per Sacra menta conferunt, & infundunt institutum futurum ceremoniam ſacra, terra, & ſtabilis pro illius ſtabo; immo & illarum per formam iudiciorum, communis Theologorum conſensus habet, circuncisio Abramis data in legi recipita manu pro viris, erat deinde signum practicum certum, & prius natura gratia, que parvulo confecebat ad ejus poſitionem, ipso adhuc, ergo tute verè, & proprie Sacra mentum. Scapicx definitio, iam aliter. Conformatioq[ue] illud ſignum era ex divinis institutione ordinatum ac lignificans gratiam, que parvulus infallibiliter datur ab eorum sanctificationem, & Deo dedicacionem, & in eadem ceremonia, & ſigno Christus venturus significabat, ergo &c.

ARTICULUS SECUNDUS

Solventus Obiectio[n]e

In oppositum. Primo obiectum cont. primam conclusio-
nem, probando in lege naturae ante Circumcisitionem, non
fuisse aliquod remedium pro parvulum justificatione a Deo in-
stitutum; quia in tanta antiquitate faltem ante D. August., nulla fit
hujus remedii mentio in Scriptura; unde Apollinus Aetorum
17. statuit illum legi naturae tempus ignorante, quod dispensat
Deus appellat, nec aliquis sanctorum Patrum ante Aug. hujus
remedii mentio. Inquit D. Aug. lib. de dono perfecte antea c. 12.
& de natura, & gratia cap. 8. afferit, quosdam fit per vulsose-
bus Deum noluit de remedio providere; et non potest intellige-
re in alio ita, quam in eo legis naturae, nam post circumcisio-
nem, & post baptismum felimus, prouipiam esse remedium.
Contra, quia nullum videtur abitandum dicere, tunc tempori
pro parvo nullum fuisse remedium institutum; quia etiam nunc
videmus pro illis, qui in iure morte ad deceundum, nullum fuisse
remedium institutum, cum in eis ita baptizari inqueant; Ne-
que enim ad mititum ab Ecclesia optime Catech. & patr. g. 62.

et 2. dicens : remedium fatus pro illis esse oblationem ipsius pro multis Deum cum aliquo modicione . Invocatio Sanctissimae Trinitatis , sequitur repaginata Christus versus Iohann. 11 . Nisi quis regnum furtis et regna . **T** Sicutus sancto , non potest intrare in regnum Caelorum . Denique qui puer illi in statu legis naturae sufficientem causam de damnatione habent , scilicet originale peccatum , ideoque non censetur Deus adhuc remedium ex iustitia ; praesertim cum ad Dei providentiam pertinet ; ut permissit etiam aliquos defectus proper bonum universi .

56 Respondit. *Item ab auctoritate non semper validum esse, ut ex eo rite deducatur; ita non sufficit in casu notio valide pondendata nisi Augustinus per se attesta ad probandum conclusionem ex libro, contra Julianum.* Scripturam aliquam necessariam de causa voluntatis latere, quid Sacramentum nullum fuerit; quando autem. A proposito sa tempora appellat ignorantes, non loquuntur ab aliis; quod omni proflus in melius caruerint, sed comparative respectu legis gratiae; fit cum Augustinus videtur dicere opus situm, noui loquitur de remedio generaliter instituto, alioquin sibi manifeste contradicaret; sed de his uoxes remedii applicationis ad singulos, frequenter enim ita permittuntur. *Quod remedium quibusdam non applicatur, et in hoc sensu dicitur, ome remedium celos. item quod generaliter respectu omnium insufficiendum, sed quod applicationem respectu quorundam.* Ad Confirmationem negatur alius propium, sed eis preprobationem negatur, non sufficit remedium institutum pro discendentibus in utero materno; sed filius in die debet, quod non fuit eis applicatum, cum ex eius natura applicatione fieri non posuerit. Quem Deus impedit non tenetur, siquidem finis carnis secundas motus suos agere, ut declaratur et Iustinus. **46** Ad ultimum concedimus. Deum non obligari ex iustitia ad hoc remedium instituendum, sed ex sua benignitate, & providentia id facit; & propero homini Universi ad alios non tenetur, quam finis carnis secundas motus suos agere, ex quibus interdum contingit per accidentem mors infantium in utero materno, quibus pro viuim est, dummodo humano vivant, hoc est, ab utero materno separati; quantum enim in eo debeat esse, reputantur suorum parentum partes, nec no-

v.g. Specie vel charicatis; non tamen ut atque eis sunt, vel specie iustificationis; per abusum, sed ut expeditius ut etiam fidei; ergo materia facta secundum esse formale fuit. Deo determinata in illo Sacramento legis natura, sicut si determinata sunt temporis in sacramentis novis, & de actione legis, quia talis determinatio secundum esse formale est de efficiencia sacramenti, ut sic. Confiteatur, quia ut supra arguitur cum Docet, nullus interut aliquo remedio pro infantum salute, nisi certe novit, illud remedium profundum; sed nemo potest esse curiosus de aliquo remedio, nisi sciat, illud est a Deo institutum, & ab ipso determinatum, quia cum sibi Deus iustificate posse, solus illi institutus potest signa gravata, & iustificationis in homo particulari, nos Refutatio, nra, tria Ecclesia. Et hoc idem non obfuscat colligitur ex verbis Augusti, citat. lib. 5, contra Iulianum cap. 9. Scilicet pluram aliquam membroriam de causa hinc rei voluntaria illud sacramentum in iustitia, at non ignoramus, fuisse in genere ceremoniam quandam difficultatem, sed an eius in specie oratio, vel oblatione, aut aliquid simile; ergo signum illud instrumentum ad delendum originale in flagrante natura non fuit quandocum sensibiliter ita sufficeret Deo illud iugum non prohibe de terminatus autem est in specie consistens, in manu applicans, vel R. apob. iii initiatum est; sed Deus volunt, & determinavit, esse actum exterritorum, & sensibiliem fidei, non alterius virtutis, & hinc materialiter sufficiebat enim agere exterius protestatio filii in Christum veatorum, quia si conquisitum virtus ad eas explicata fidei illam ergo non tantum in genere, in ratione signi sensibili, sed etiam in specie, i.e. in ratione talis signi sensibili fit. Sacramentum illud a Deo influxit non enim quod esset actus exteriorius filii protestativus, sed hinc tantum in libertate applicans, quod talis protestatio filii fieret quoctonus; atque virtus ipsa vellit, unde determinatio in eius potestabiliter relata noui fuit quod formaliter, sed tantum quod materialiter.

61. Hec autem determinatio quadam materiale non spectat ad rationem sacramenti, quia determinatio signi non sumitur a materiali ipsius signi, sed a formaliter significacione humana, & ideo diversas vocum etiam accountum in diversa lingua non variat formam sacramentorum, quia in humana significacione idem significatur, neque proinde sacramentorum forma dicitur interminata; hoc etiam modo in matrimonio non sunt res determinate seu signa determinata pro materiali, quia potest consensus exprimi per verba, per ritus, vel alia signa, quae in ipsis natura sunt res diversae, quia tamen haec omnia habent unam, & eam significacionem in ordine ad expressioem consensus, id est repugnat una & idem signum pro formaliter, quia determinatio signi non sumitur a materiali ipsius signi, sed a formaliter & hanc ratione non obstat ea indeterminatione pro materiali, forma baptismi, & materiali matrimoni determinata. Sic igitur in proportione difertur de his de illo sacramento in legi natura, quod illa figura externa quibus parentes fidem protestabantur pro parvulorum non erat determinata a Deo quodam materiale, quia non erat idem signum in ipsis naturis, sicut fuit in Circumcisione, & modo est in baptismis quia ea protestatio fidei poterat fieri per quemque quam actum virtutis; nam etiam poterat inviri Sicut, vel in verbo aliquo invocando Deum vel offrendi parvulum Deo, vel per aliis similes, etiam ramen determinata quadam formale, id est quod significacionem quia per hanc, vel illam virtutem actum semper fides in Christianum venturum exprimebatur, & ideo illud remedium sumpsit nomen à significacione, ut per quemque quam actum virtutis fieret, semper dicendum protestatio fidei in Christianum venturum, quia licet eius actus litteris virtutis non conteneret, ut taliter saltem parvulus operatur praeceptis ut expressius velare fidei.

62. At Branci, inflatusq[ue] determinationem illius signi sensibilis suis a Deo relatacum in potestate apostolicis, quodam materiali, quia diversitas illorum materialium, in quibus fundatur eiusdem fidelis significatio, id est materialiter se habeat ad eam, significacionem adhuc tamen determinata esse debet, non enim licet cibis culicibus vagari per omnia materialia, & instituire quodcumque signum etiam pro materiali ad significandam fidei protestationem, sed debebat utrūque, vel dictio a primo instituente determinata, ad significandum fidelem, & aliam p[ro]p[ri]am a Deo ad significandam gratia, & deletionem originis. Tum quia si in tanta liberate esset signum protestationis, etiam pro materiali ubi est situs Ecclesie, & delinquentis quam ita iniuriant inculcat S. Aug. haec enim responder ad unitate ceremoniarum, & rituum, ut enim inquit Aug. lib. 19. cap. 6. Fault in nullum nomum Religionis possit homini congregari, nisi si aliquod Sacra, vel signata visibiliter cōsenserit colligantur.

63. Respondeo, quod in iudicio meo. Autem ille paulo supra, cōtentus fuit determinatione signi sensibilis a Deo instituti quo ad formale, quia determinatio signi & unitas sacramenti non sumuntur a materiali ipsius signi, sed a formaliter, & hoc solo, quod remedium parvulorum debuit applicari per actum exercitum fidei, qui est velut exterior profectio interioris fidei; conclusio, tale figura suffit a Deo determinata, non tantum in genere, sed etiam in specie, quantum sufficit ad rationem Sacra. Quod si dicatur, Dicnam ipsam determinatio fidei protestationem hac, vel illa actionem, etiam, inquit, hoc suffit, ut dicas signum a Deo determinatum, quia illa diversitas actionum ad rationem Sacram, materialiter se habeat, ut verbis, & aliis signa ad Matrimonium; Quare non video, cur pollex exposidit ad illud Sacram, ut determinatus non signetur pro materiali. Ne quod h[ab]et aliquam partem quae deservit ei, ut significatio, & significatio est determinatio.

62. Hinc parat, quia sensu dicitur, p. v. conclusione tertia
in aliquid certa species actionis, sed tantum in genere, non enim
intelliguntur nisi figura illud a Deo institutum ad de-
lendum origine in statu nature, sicut quecumque ad virtutem
sensibilium, & exterius, ita ut sufficiat Deesse figura sensibile
aliquam virtutem, determinatio autem eius in specie consistit in
manu applicantis; immo diximus, Deum voluntatis, & determinatio
in particulari, quod hic est: exterius, & sensibilis est proce-
ssio fidei; & non alterius virtutis sicut passum docent Patres; sed hoc in-
telligendum est, apud hunc item non sicut a Deo determinata
in certa species actionis, sed est sicut eadem actione, & idem si-
guum in esse nature, sicut fuit in Circumcisione, & modo est in
baptismo; quia ea fides processio fieri potest per quemcumque
actum alterius virtutis, sed est charitas religionis, &c. sicut modo
expresio confessus in matrimoniis fieri potest per verbalem nutu-
rum aliis signis; dum determinatio relata in manu applicantis non
fuit quod formale, id est quod significare actionem, quia semper si-
gnificabit, quocunque actu fieri fidei ex pressione, & protec-
tionem, sed tantum quod materialis, quod non spectat ad ratione
Sacramenti, Et ideo invenimus, ut circumscribam sub n. 57, disputationibus
& Brancacis contentum invenimus, figura illud fuisse a Deo determina-
tum, non tantum in genere, ut dicunt Sizare, & illi Recentiores,
sed etiam in specie, quia nec Recentiores illi nancant diversam
terminacionem illius signi etiam pro materiali, & in esse natura a Deo
scripta in Circumcisione, & in lege gratia in baptismis.

Ad Confit. negatur consequtio, quia ad unitatem Sacri, pro-
tota Ecclesie, & congregacione fiduciarum, sufficit unitas, & deter-
minatio signi pro forma i. Deo factae, non est necessaria unitas
& determinatio signi pro materiali, ut confit de Sacram. Matrimoniis ubi per diversas actiones exprimitur potest, & significari con-
fensus nubium; propter quampli certum est, quod non est in lege
nature, nec in lege scripta, ut tota unitas fiduciarum in signum
visibilium confitatio fieri est modo in lege gratia, hec enim omnes
fides utrue, tenuit per idem signum visibile baptizimini ab in-
fidelibus discriminari, in lege autem scripta viae cunctum per sig-
natum Circumcisione ab aliis ecclesiis separantur, non vero semper
namque eius carceres non efficiunt subdolus ergo loquendo unitas, &
determinatio signi etiam pro materiali ad rationem Sacramentorum
necessaria, non est, sufficit unitas signi pro forma, & quod
humanum in significacionem.

63. Quarto agitur contra quartam conclusionem quod reme-
diuum illud in lege nature pro originali deletione institutum non
est verum, & propter Sizare, quia ad rationem Sacramentorum re-
quiritur significatio gratia, significatio vero gratia non potest in-
esse Sacramentis naturaliter, sed tantum ex institutione divina,
nam instituere signo practica gratia folius Dei est, si autem Deus

illud certum, & determinatum non unius, sicut in lege veteri, & evangelica, quod tamen non fundamento auctoritatem.

Confit. quia alter sequeatur, non modo illud Sacram. sive causam facit imperfektum, sed etiam perfectam in puro, cui applicabatur, non secus, ac nunc baptismus est causa facit perfectam in puro, cui applicatur; ergo si etiam illud est auctoritate signum gratiae, ad eius presentiam Deus infallibiliter illam conficeret, et vera causa gratiae hoc autem non coharet cum dicto. Concil. Florentini de unitate Armenorum ab universitate negat antiquum Sacram, causam gratiae, sed tantum eam per Christianitatem praefigurans. Denique quia signum illud sensibile non erat determinatum institutum a Deo, sed solum in genere, ut fieret aliquid signum exterius protestativum, & manifestatum fidei Mediatoris, quodcumque illud esset, et verum Sacram debet significare. De determinatis in specie, ut patet in Sacram novae legis, ergo non sunt venientia, & proprium Sacram maius probatur, quia illud signum, si fuerit in specie determinatum, per leviter alterum in lege scripta falsoe proponimus, & pueris ante oculum dicimus, si mortali sunt.

66. Responde. Sacramenta legis naturae, & determinatos illorum tunc ex institutione divina, non legi aliqua scripta, & promulgata sed legibus privatis quatenus Patres ecclesie & excellentiores viri Dei interius institutis predicta sacramenta, ut ipsi exercitos docentes, ita Scotus locutus est. D. Thom. patr. 59. 57. 58. 59. in corpore. Ad 2. Recentiores tenentes illud signum tunc versus sacramentum magis de ratione sacramentorum, ut sic quod conseruat gratia ex vi sua & ex opere operato, quia hoc solum contineat nova sacramenta, & discut. ad rationem Sacram. sufficiens, quod sit signum gratiae factum ad presentiam ipsius conferendae, & quod per illud causatur aliqua sensibilitas. Talem est imperfecta, quia omnius convenientia remedio parvulum legis inservit. Verum haec solutionem non sufficiere patet ex dictis nro. 55. & magis probatur ex dicendis, quia de ratione Sacram. vere, & proprie dicti, ut hic de eo loquimur, et quod sit signum gratiae practicium; illamque causat virtus propria, quod est causate ex opere operato, rite vel iustitia physice, dñe moraliter, & hinc modo remedium illud parvulum gratianum constituit dicimus in legi natura, quod modo autem intelligendum sit Concilium Florentinum xpi habeatur sequar.

67. Ad ultimum pater exterrita conclusione, & solutione argumenterum contra ipsam, quia modo signum illud sensibile fuit a Deo determinatum non tantum in genere, sed etiam in specie signum sensibile, quantum spectat ad formale signum, quod est significatio, sicut inde ministrum efficeret quod materiales, id est quantum ad actionem, & ceremoniam, quia fieri debet protestatio fidei Mediatoris. Dices, hinc sequitur remedium parvulum causatum esse in lege scripta, vel gratia magis quam esset in legi natura, quia nunc determinata cermonia requiriunt; remedium autem ex factum, & generalius est, quo minime habet determinationem, & in re quaque non habebit potest. Respond. Negando consequentiam, quia tunc ad valorem Sacram necessario resupinetur fides Christifidetur, modo dum explicito nro. 49. cuius exterior præstatio fieret, quia fides Christi difficulter tunc est propter iustitatem hominum, obsecratam mysterio, & ignorantiam nostrorum, tunc non sicut in tunc sit aqua, sicut verba & actiones praedicti; tunc quia licet nunc determinata sit cermonia parvulum ad regenerationem, tamen est vel facilis, & in rebus consilios, quae obvia sunt, pro maiori semper habentur, ut que fieri debuit expressionis fidei, significacionem, & representationem, & maiorem Ecclesie uitatem.

ARTICULUS TERTIUS.

Quid dicendum sit de Circumcisione pro statu legis scriptae.

68. Rindicendum est, Circumcisio non solum fuisse a Deo institutum in signum populi, hoc charactere signata, sed etiam in temendum originali culpo pro parvulis. Hoc est contra primam opinionem ab initio huius questionis citat. nro. 14. quam Sc. doct. 4. 1. 6. ubi ab initio quippe dicit, in primis supponendum esse tanquam certum, quod Circumcisio peccatum originali debeat, & sequitur Scot. patrum, ac Recentiores, &c. omnes. Hanc docet plures Pates, Gregorius, Beda, Bernardus Propter, Fulgentius, Hugo, sed praetertim August. lib. 3. contra Julianum cap. 18. & lib. 5. cap. 6. lib. 2. de gratia, & peccato originali cap. 30. lib. 10. de Civit. Dei cap. 27. lib. 4. de baptismo, & lib. 2. de nuptiis, & concupis. cap. 17. & alibi frequenter, quam deducit ex ipsius institutione. Circumcisio Genet. 17. Moseclus, cuius prepucio caro circumcisio non fuerit delectiva anima eorum, consequitur pars, quia jam erat in lege naturae determinatum, ut omnem signum sensibile faciem fidelis protestativum parvulus applicatur deinde ei originale peccatum. Confutatur, quia si circumcisio ex se & ex vi sua institutionis est actio determinativa protestationis fidei, sicut in lege naturae indeterminata erat, & fieri poterat per actionem exteriorum in ejusmodi alterius virtutis ad libitum.

72. Sed contra, quia Circumcisio de se, & ex vi sua institutionis habuit, non fuerit quodam sensibili lumen signum fidelis protestativum, quo parvulus specialiter delectabatur Deo; ergo statim ac id habuit, habuit etiam, ut fuit remissum peccati originalis, consequitur pars, quia jam erat in lege naturae determinatum, ut omnem signum sensibile faciem fidelis protestativum parvulus applicatur deinde ei originale peccatum.

Confutatur, quia si circumcisio fidei, sicut in lege naturae indeterminata erat, & fieri poterat per actionem exteriorum in ejusmodi alterius virtutis ad libitum.

Respond. Bellarmius, Vaf. Beccanum, & aliis ex loco, impossum fuisse preceptum adultis ex Abrahomo descendit, ut ipsi circumcidentur, & filios sive circumcidendo cutantur, & aliqui in genere huius transgressionis impunitam illis sive mor-

tum applicantis; ergo ex se, & vi sua institutionis fuit delectiva originalis, & Sac. iustificans; consequitur probatur, quia ut videmus in Sac. novae legis, cum sit coniunctio determinabilis, & determinativi; totum illud concertum fortius nomen Sacram, ergo sic pariter dicendum erit in proposito, quia hoc determinativum non ponitur à creatura, ut fieret in lege naturae, quia ratio materialiter tantum, & concomitante ad rationem Sac. spectabat; sed immediatè a Deo institutum, ergo formaliter spectat ad rationem Sac. Denique si dicatur, quod sola illa fidei professio, cujus est ad aliam circumcisio, peccatum originale debeat, & infamem justificabat, non vero ipsa circumcisio, tunc Patres citat, nihil concluderent in laudem circumcisio, quando verba illa, Maseclus, cuius prepucio caro. comparari cum illis. Nisi qui renatus fuerit, nam tunc virtus, & energia delendi origine deberetur, solum illi profectio non vero circumcisio, quod solum materialiter, & concomitante ad id munus concurretur, quare nus signum extream illius protestationis, quod sola ponitut Sac. iustificans; ergo dicendum est circumcisio, quatenus talem, habuisse eos effectus, quo baptismus quatenus talis, cum Patres illi eos effectus baptismi non tantum protestationis fidelis, sed praesupposuit circumcisio, quatenus can includit, & determinat, tribuit, & adserit habet. Ex hac doctrina sequitur, institutionem circumcisio non fuisse propriè loquendo mutatione veteris Sac. culpa originalis delectiva, & institutionem novi, quod alius fuerit remedium contra originale in lege naturae, & alius in lege scripta, sed postea est idem Sacram, magis in lege scripta determinatum, quia fuerit in lege naturae, nra circumcisio fuit determinatio quedam communis remedii, & protestatio ciuidem fidelis, pecuniarum tunc facta.

73. Ceterum quoniam Circumcisio non tantum in ista tunc fuit ad remittendum originale peccatum, sed etiam ad configundendum Dei populum, illorumq; distinguendum a ceteris nationibus, subiicit principales institutiones tunc pro remissione peccatum per configuratione populi. Sunt dicit, s. f. 1. quem plures sequuntur Recentiores, & ex nostris Faber, & Poncii volunt, sicut potius primi, & principales institutiones ad configundandum populum, non autem ad remittendum originale peccatum, nisi consequenter, & secundario. Ratio est, quia tunc Deus institutum remittendum sufficiens in statu legit naturae, ut hoc peccatum tollendum, quod fides parentum, parvulus applicata aliquo sensibili signo, supra visum est; Tunc quia remedium principale, institutum contra peccatum originale debet esse commune masculis, & feminis, at circumcisio erat pro masculis tantum, unde pro illo in lege subscripta valuit sacramentum, quod pro parvulus valebat in situ legis naturae, & in lege Moysa per se veritatem; hunc ergo volunt, sicut principale scopum institutionis circumcisio, ut plures Patres docent, tam ex consequenti voluit enim Deus hoc signum conferre justificationem peccato originali.

At Cabrita, & aliis Thom. q. 70. ar. 4. contendunt, sicut primo institutum in peccati tempore, & secundario ad configundendum populi, & sequitur ex nostris Barcanus dicit, s. a. quia nisi principales aliquis actionis est effectus nobilior, qui per eam producitur, ideo in omni generatione forma dicunt finis generationis; sed principialis in circumcisio est delecta originalis, & justificare regero hoc ex dicendum primarius finis. Tunc quia licet baptismus frigescat sensibilitate fidei in Pagano, & delect originalis, non proinde dicitur finis primarium, & primus effectum intentionis, & dignitatis esse legatum a infidelibus corporaliter, sed cum patrem originalem dimittere, ergo idem dicendum de circumcisio, quia Patres eodem modo de utrius loquantur, & eodem effectus illis tribuantur. Hoc tamen concordatio leviter est momentum, dummodo concedatur circumcisio gratiam conferre, & peccatum originale delectare, & absoluere loquendo prefat dicere cum Averia q. 70. f. 1. circumcisio secundum diversas rationes, sicut primario, & principaliter ad utrumque effectum institutum quatenus enim relinqueret extream in corpore characterem ordinatus ad configundendum, & distinguendum populum, quatenus vero fuit determinatio quodam communis remedii, & exterior profectio fidei peculiariter modo facta, fuit primarii instituta ad dicendum originale peccatum.

74. Secundum dicendum est, circumcisio non confundit ex opere operato. Concluio est Scot. loc. cit. quam tener Averia Morandus, & aliis Recentioribus, & est contra secundum opinionem ab initio questionis citatum sub nro. 44. quod licet concedatur, Circumcisio ex vi sua institutionis peccatum originale delectare, & gratiam conferre, non tam ex opere operato in rigore loquendo sed modo quadam medio distincte, ab opere operantis, & opere operato; Quod gratiam conferre, sequitur necessario ex conclusione precedenti, sicut enim concessio quod circumcisio instituta fuerit ad dicendum originale peccatum, statim sequitur, quod gratiam confundit non enim alter de potentia ordinaria peccatum originale delecta potest, quam per gratias collationem, ut omnes concurvant. Quod vero est cum concurvit ex opere operato, probatur in primis auctoritate eortendum Patum, qui manifeste eadem causatitudinem, & cumdum tributum causandi modum circumcisio.

Meld. in Quart. Soment.

ni, & remedio legis naturae, quam baptismino respectu gratiae, unde Gregor. lib. 4. Moralis. inquit, quod apud nos veler aqua baptismi, hoc erit apud veterem, vel pro parvulis sive fidei, vel pro majoribus virtus sacrificii, vel processus, qui de Abratis simile proferunt, mysticum circumcisum; volunt ergo circumcisio, & conferre gratiam ex opere operato, apud nos conferre baptismus.

75. Deinde probatur eadem ratione, quia hoc idem superius nro. 53. probatum est ei de Sacramento legis naturae, circumcisio namque effectus iustificationis habebat parvulus applicata absque bono, vel merito operis participantium, vel ministriantibus; de illo quidem patet, quae parvulus conferebatur auctiōnum mortalium incapacibus; de isto etiam confit, quia nedū ab infidei poterat conficeri, sed etiam ex pro fine, & malā intentione, & adhuc validā suifer, si facere intendit, quod Ecclesia, vel congregatio fidicollum faceret intendebat, ut supra dictum est num. 49. ex D. Aug. lib. 1. contra Cremoni c. 1. & epist. 103. ubi sic circumcisio a Samaritano collatum fuisse non minus: quānum nrae se baptismus ab Hiereticis collat. Cum ergo ex opere operantis gracie non conficeret, sequitur, sicut confitit ex opere operato, siquidem alius modus vel ministeris, aut virtute ipsius Sacramenti conferatur.

Confirmatur, quia si mediante opere talis, vel fidelis, vel ministriantibus deteretur originalis culpa, & gratia conferetur, in circumcisio non illerit illud, quo colleretur peccatum, sed poenitentia meritorum, contrā Patres citatos id circumcisio tribuentes, & non merito operantis.

Resp. quid licet circumcisio gratiam non conficeret ex opere operantis, adhuc tamē dici non posse, quid eam proprie conferret ex opere operato, & virtute propria, ut modo conferre baptismus, medium operandi modum ab opere operantis, & opere operato diffinire variis modis explicare conantur. Nam aliqui dicunt, non adhuc propriā vi, & ex opere operato gratiam contulisse, quia requirebatur tanquam conditio, sine qua non conferretur gratiam, non vero circumcisio causa, quae illam conferret. Quae explicatio iam supra sub eodem, nro. 53. tejetur, sicut si eadē positione gratia conficeretur, & culpa originalis delectabatur, nullo mediante merito, neque ex parte ministriantibus, neque ex parte fidelis, parvulus applicata aliquo sensibili signo, supra visum est; Tunc quia remedium principale, institutum contra peccatum originale debet esse commune masculis, & feminis, at circumcisio erat pro masculis tantum, unde pro illo in lege subscripta valuit sacramentum, quod pro parvulus valebat in situ legis naturae, & in lege Moysa per se veritatem; hunc ergo volunt, sicut principale scopum institutionis circumcisio, ut plures Patres docent, tam ex consequenti voluit enim Deus modis id explicare etiam vanos ostendit. Averia q. 70. f. 3.

76. Ali dicunt non sicut fuisse datam gratiam in circumcisione, neque in Sacramento legis naturae ex opere operato, quia non dabatur adulteri, non dabatur ab erroribus, sed etiam ad configundendum Dei populum, illorumq; distinguendum a ceteris nationibus, subiicit principales institutiones tunc pro remissione peccatum per configuratione populi. Sunt dicit, s. f. 1. quem plures sequuntur Recentiores, & ex nostris Faber, & Poncii volunt, sicut potius primi, & principales institutiones ad configundendum populum, non autem ad remittendum originale peccatum, nisi consequenter, & secundario. Ratio est, quia tunc Deus institutum remittendum sufficiens in statu legit naturae, ut hoc peccatum tollendum, quod fides parentum, parvulus applicata aliquo sensibili signo, supra visum est; Tunc quia remedium principale, institutum contra peccatum originale debet esse commune masculis, & feminis, at circumcisio erat pro masculis tantum, unde pro illo in lege Moysa per se veritatem; hunc ergo volunt, sicut principale scopum institutionis circumcisio, ut plures Patres docent, tam ex consequenti voluit enim Deus modis id explicare etiam vanos ostendit. Averia q. 70. f. 3.

77. Ali dicunt non sicut fuisse datam gratiam in circumcisione, neque in Sacramento legis naturae ex opere operato, quia non dabatur adulteri, non dabatur ab erroribus, sed etiam ad configundendum Dei populum, illorumq; distinguendum a ceteris nationibus, subiicit principales institutiones tunc pro remissione peccatum per configuratione populi. Sunt dicit, s. f. 1. quem plures sequuntur Recentiores, & ex nostris Faber, & Poncii volunt, sicut potius primi, & principales institutiones ad configundendum populum, non autem ad remittendum originale peccatum, nisi consequenter, & secundario. Ratio est, quia tunc Deus institutum remittendum sufficiens in statu legit naturae, ut hoc peccatum tollendum, quod fides parentum, parvulus applicata aliquo sensibili signo, supra visum est; Tunc quia remedium principale, institutum contra peccatum originale debet esse commune masculis, & feminis, at circumcisio erat pro masculis tantum, unde pro illo in lege Moysa per se veritatem; hunc ergo volunt, sicut principale scopum institutionis circumcisio, ut plures Patres docent, tam ex consequenti voluit enim Deus modis id explicare etiam vanos ostendit. Averia q. 70. f. 3.

78 Alli tandem item ita declarant, quod per circumcisio[n]em & Sacramentum legis naturae confereretur quidem gratia non ex opere operantis, non tamen adhuc ex opere operato, sicut nunc in baptismis, & differentiam praecipue in hoc ponunt, quia baptismus confert gratiam ex vi passionis Christi exhibite, tanquam ex vi precium salutis; sed circumcisio conferret solum in initio passionis Christi, postea exhibebatur Suarez *disp. 10. sect. 2.* & *Anticus disp. 4. sect. 2.* & ali Modicen.

Sed nos id impedit, quia circumcisio dici possit, gratiam eorum ex opere operato cu[m] omni proprieitate, ut dicitur de Sacramentis more legi, quia p[ro]prio Christi futura non in iure habuit valetorem apud Deum, quam habuerit exhibita, unde etiam antequam exhiberetur, dignissim[us] erat eius in iure: gratia hominibus datur, quoque gratia, quae olim dabant hominibus, fuit per circuncisionem, & per Sacramenta, quam quae non datur, tota quanta est datur ex valore passionis Christi, vel breviter, vel exhibita ex Deo acceptata. Atque id bene discernit Averla loc. cit. non ob id negari debet, datum fuisse in circumcisione gratiam ex opere operato, nisi forte per opus operati intelligatur passio Christi patrificata, quia sic dicti debet olim datum fuisse gratiam ex opere operando. At: iuxta verum, & proprium loquendi modum per opus operatum non intelligitur passio Christi patrificata, sed Sacramentum ipsum, quatenus constitutum ex pacto, & promissione Dei, & inde regandum non est, sed solum per antiqua Sacramenta gratia fuit data ex opere operato cum omni proprieitate. Concludunt enim, ita in circuncisionem, scilicet & remediu[m] legis naturae vim habuisse iustificandi infantes per modum cause moralis conferendo gratiam ex opere operato, sicut nunc baptismus, & nullum ex modis adiutius juvare ad continuendum verum & proprium differendam inter vim circuncisionis & baptismi ad conferendam gratiam, & ad conciliandam Patrum & Conciliorum testimonia, quae in oppositum solent adducuntur. pluti ma Scriptura, Patrum, & Conciliorum testimonia, ad quorum solutionem tenentur non solum Autores secundum sententias ex tribus iam cit. ab initio quasit. n. 44, qui nobiscum in principio principaliter convenient, quod circumcisio gratiam canaverit in remissionem peccati originalis, sicut negant, eam sicut ex opere operato; sed etiam Autores primi, qui dicebant, circumcisio fuisse purum signum populi Iudei, distinctivum à ceteris nationibus, nullo autem modo gratia causativum, nec peccati originalis delictivum. Tenentur quidem ad hotum omnium solutionem Autores secundum sententias, quae sibi testimonio adducuntur, quod probant, medium propter circumcisio[n]em non fuisse causam gratiae ex opere operato, ut illa secunda opinio aferat, sed absolute probare videntur, nullo modo in circuncisione fuisse collatum gratianum. Tenentur etiam ad eorum solutionem Autores primi sententias, quae sicut negant, circumcisio in gratiam sanctificantem contulisse, & hanc tam in communem Thelogorum concedunt, Sacram, in lege naturae à Deo institutum in remediu[m] culpe originalis vim habuisse gratiam conferendi, quia talis ei per remitteretur; debent ergo & ipsi explicare, quomodo ab illa universalis propositione Patrum, & Conciliorum, quod non Sacra, non concordante gratiam, exceptio[n]em habet. Sacram, legis naturae, nam eadem ratione, quia ipsi ab illa universalis propositione tale Sacram, legis naturae, excipiunt, exceptio[n]em & non circuncisio[n]em in lege scripta, & sicut ipsi dicere solent, Sacramentum legis naturae ab illa universalis propositione excepti debet, quia est Sacra, necessaria, & eadem ratione nos quoque exceptio[n]em circumcisio[n]em in lege scripta, qui erat Sacra, necessitatis, & vel saltem convenientis in excipiendo Sacram, contraria origine, & erit potest illa, quodammodo illud iuxta, & nonne huius disceptationi non sufficiente Conciliorum, vel Patrum dicta, vel sibi nobis, & illis; ut eleganter notavit Beancetus *disp. 5. art. 2.*

ARTICULUS QUARTUS.

Explicantur testimonia Scripturae, & Patrum, & Conciliorum in oppositum.

29 Non possumus adduci solent pluti ma Scriptura, Patrum, & Conciliorum testimonia, ad quorum solutionem tenentur non solum Autores secundum sententias ex tribus iam cit. ab initio quasit. n. 44, qui nobiscum in principio principaliter convenient, quod circumcisio gratiam canaverit in remissionem peccati originalis, sicut negant, eam sicut ex opere operato; sed etiam Autores primi, qui dicebant, circumcisio fuisse purum signum populi Iudei, distinctivum à ceteris nationibus, nullo autem modo gratia causativum, nec peccati originalis delictivum. Tenentur quidem ad hotum omnium solutionem Autores secundum sententias, quae sibi testimonio adducuntur, quod probant, medium propter circumcisio[n]em non fuisse causam fuisse fuisse, sed absolute quod utilitas per circumcisio[n]em allatum sit Iudei, sed comparative loquuntur dicens, *quid amplius?*; hoc est, quid plus ipsi dicitur, quia alii circumcisio[n]em non utilitatem habent, nec per alium cauſitatis genus; nec per ipsum uberior gratia, vel perfectior modo collata fuit; & ideo Patres incubabant, quod Iudei non adeo de circumcisione de gloriis debebant, ut erat peculiari ceremonia sua legis, quia sub hac praeclara ratione nullam speciem vim sanctificandi habebat, sed solum instituta fuit ad configurandus specialiter Dei populum, & a ceteris nationibus distinguidendum; & hic est germanum, & planus eorum Patrum sensus.

30 Et hoc expedit eti melius, & verbis Patrum conformius, quam dicere cum Suarez, Poncio Fabro, & aliis, illis sibi locutis quod scopum principalem, non quod secundarium; etenim principalest circumcisio in initia sua, ut signum distinctivum, quo pacto non sanctificabatur, nisi eo modo, quo cetera illius legis Sacramenta minus proprii dicta. Nam praecequam quod sine fundamento dicunt, quod hic fuerit finis & scopus principali illius institutionis, ut dictum est supra sub num. 73. Patres citati dicunt quod circumcisio, & specialis ceremonia Iudicis, nulla modo instituta fuit ad gratiam conferendam, vel sanctificandu[m] pecunias, sed solum ad configundandum pecunias Dei populum, quo absolu[m] loquendi modo excludent ab ea vim sanctificandi, tam primario, quam secundario. Quod si quis Patrum ilorum haec nostram expositionem non admittet, ut forte est de Justino Martyre, qui ceteris apostolis pro opposita parte stare videtur, tunc dicendum est, ut ab illis, & standum cum Angustino, Gregorio, & aliis Patribus pro nostra parte citatis quia ratione etiam communiter recedunt a globo, quia super illud ad R. n. 4 de Abraham reportat Ignacius & negat in circuncisione esse initiam gratiam, sed tantum peccatum dimisit, quod etiam sine fundamento dicitur, quia de potentia ordinaria peccatum abesse gratia non dimittitur. Est etiam hoc expedit melius, quam illa H[ab]ili. 4. 1. q. 6. n. 12. ubi contendit, Apololum locis citatis in prima obiectione, & Patres citatis in his secundis, locutose de circumcisio[n]em pura, ut et quodammodo carnal figura, secula fide ex Christo, & per Christum; nam certum erat, apud Hebreos signum Circumcisio[n]is nihil valuisse, nisi fieret cum potestatione fidei Mediationis, & ideo veritatem non est, Apololum, & Patres de circumcisio[n]em locutos fuisse in, quo nulla potest effici dubitatio, quod gratiam non conferret.

31 Secundum itaque obicitur suostis Apostoli in quibusdam locis generalibus, ubi negasse videunt universaliter antiquis Sacramentis legi iustificandi, ita enim frequentes loquuntur Ap. Paulus in Epist. ad Romanos, & ad Galatas doceens legem & opera legis, eti[us]que ritus & ceremonias non fuisse idonea ad iustificandum & salvandum, ita in Rom. 3. ex operibus Legis non iustificatur omnis caro coram illa, & ad Galat. 3. in lege nemo iustificatur apud Deni, ubi sub nomine legis comprehendit omnia antiqua legis Sacramenta, que turba cap. 4. appellat *infirmorum & cegorum elemosia*, & ad Collos. 2. *dicitur umbra futurorum bonorum*, quo loquuntur modo frequenter alii utitur.

Respon. quod in lege veteri preter circumcisio[n]em erant alla plura Sacra, minus proprie dicta, ut inquit Doct. g. lit. 1. ut obiectio[n]es huiusmodi, eos Agn[ostico] Patch, pontificatio, conficerant & similia, que utique gratiam non causabant, tanquam signa efficacia respectu gratiae, modo, quo exppositum est in definitione Sacram. magis proprii dicti, sed tantum in illis confereretur gratia per modum meriti; & de his praeferunt loquuntur Apostolus in illis locis generalibus, de ipsa Moysae legi, sub quibus proponit includere non intendebat remedium legi naturae, neque circumcisio[n]em, in quantum etiam quodammodo determinatio illius communis remedii pro populo habebat; praeferunt quia, ut nota Docto[r] qui citat, ab initio, circumcisio[n]em non erat Sacramentum legis Moysi, quia tunc data Patribus ante legem Moysi per 400 annos, unde Paulus loquitur de Sacram. legi Moysi, non legi naturae; Quia tamen circumcisio[n]em postea infrafecta est, & confirmata in legem Moysi, ideo Apostolus interdum etiam de ipsa circumcisio[n]em, ut inter Sacra, legi Moysae incerta, dicitur.

viii

Vim iustificandi non habuisse, quantum, scilicet, ex ipso legis scripto, ex vi enim talis legis alius minus non habuit, quam confundere populum, ut ceteris nationibus distinguatur, vim autem iustificandi habuit quantum tenetum legis naturae, ut ait Doct. g. 6. *Ex his supponendum;* Quod vero Sacram. legi Moysae dicitur: umbra futurorum nostrorum, nihil offici, alius enim est dicitur, sed quantum ex vi legis scripto nihil novi circumcisio[n]em attulisse, nisi figurare, & configurare; Ceterum sicut etiam non negant, pre extitile & medium in lege naturae pro parvulis salvare, ita nec ei degenerat voluerit eam vim sanctificandi, quam comunitate illud remedium habebat, & quam circumcisio[n]em in se includebat, quatenus erat quando determinatio illius communis remedii in populo hebreo; quam doctrinam insinuat Doctor cit. sub A. cap. inquit, quod autem Deus voluerit remedium illud contra originem, nempe circumcisio[n]em, instituere ante legem Moysi, arguit, quod non sit præcise remedium huius modi legi, hoc est, non habens virtutem sanctificandi ex vi ipsius legis scripto. In hoc igit[er] sensu locuti sunt Patres citati, quia directe scribent contraria Iudeos, qui suam spem totam in circumcisio[n]em ponebant, ut erat peculiaris etiam in illis legis salvingens illam nationem ceteris, sub qua ratione dicebant illi Patres, quod circumcisio[n]em nullam habebat vim specialem sanctificantem, qua carerent aliae nationes, quia illam non habebat, nisi quatenus includebat remedium legi naturae, & erat ipsius expressum, quod ceteris nationibus erat communis, unde in circumcisio[n]em non aliter remittebatur peccatum, quam in Sacramento legis naturae nec per alium effectum, nec per aliud cauſitatis genus; nec per ipsum uberior gratia, vel perfectior modo collata fuit; & ideo Patres incubabant, quod Iudei non adeo de circumcisione de gloriis debebant, ut erat peculiari ceremonia sua legis, quia sub hac praeclara ratione nullam speciem vim sanctificandi habebat, sed solum instituta fuit ad configurandus specialiter Dei populum, & a ceteris nationibus distinguidendum; & hic est germanum, & planus eorum Patrum sensus.

32 Et hoc expedit eti melius, & verbis Patrum conformius, quam dicere cum Suarez, Poncio Fabro, & aliis, illis sibi locutis quod scopum principalem, non quod secundarium; etenim principalest circumcisio in initia sua, ut signum distinctivum, quo pacto non sanctificabatur, nisi eo modo, quo cetera illius legis Sacramenta minus proprii dicta. Nam praecequam quod sine fundamento dicunt, quod hic fuerit finis & scopus principali illius institutionis, ut dictum est supra sub num. 73. Patres citati dicunt quod circumcisio, & specialis ceremonia Iudicis, nulla modo instituta fuit ad gratiam conferendam, vel sanctificandu[m] pecunias, sed solum ad configundandum pecunias Dei populum, quo absolu[m] loquendi modo excludent ab ea vim sanctificandi, tam primario, quam secundario. Quod si quis Patrum ilorum haec nostram expositionem non admittet, ut forte est de Justino Martyre, qui ceteris apostolis pro opposita parte stare videtur, tunc dicendum est, ut ab illis, & standum cum Angustino, Gregorio, & aliis Patribus pro nostra parte citatis quia ratione etiam communiter recedunt a globo, quia super illud ad R. n. 4 de Abraham reportat Ignacius & negat in circuncisione esse initiam gratiam, sed tantum peccatum dimisit, quod etiam sine fundamento dicitur, quia de potentia ordinaria peccatum abesse gratia non dimittitur. Est etiam hoc expedit melius, quam illa H[ab]ili. 4. 1. q. 6. n. 12. ubi contendit, Apololum locis citatis in prima obiectione, & Patres citatis in his secundis, locutose de circumcisio[n]em pura, ut et quodammodo carnal figura, secula fide ex Christo, & per Christum; nam certum erat, apud Hebreos signum Circumcisio[n]is nihil valuisse, nisi fieret cum potestatione fidei Mediationis, & ideo veritatem non est, Apololum, & Patres de circumcisio[n]em locutos fuisse in, quo nulla potest effici dubitatio, quod gratiam non conferret.

33 Secundum obiectio[n]em Patribus dicitur, quod circumcisio[n]em fuisse instruunt, non ad gratiam conferendam, vel iustificandum, non peccatis, sed ad configundandum pecunias Dei populum, & ad praefiguranda, & figuranda mysteria gratiae; Ita Iustus, Chrysostomus, Cyrilus, Eusebius, Origenes, Damascenus, Athan[asius], Cyprianus, Ambrosius, Hieronimus, Anf[elius], Tertullianus, & alii inter quos Justinus Martyr in Dialogo cum Triphono aperius loquuntur, duplice affectu rationem. Prima est, quia cum Abraham nondum esset circumcisus, propter fidem, quia Deo credit, iustificatus est, & beneficiacionem accepit; circumcisio[n]em vero accepit, non ad iustificationem, sed tantummodo in signo. Altera est, quia cum feminis genus carnalem circumcisio[n]em affluisse non querat, satis ex eo appetat, & datam esse in signum, non ad iustitiam, quicquid enim ad iustitiam, & virtutem pertinet, etiam feminis Deus dedit.

34 Respondeat Scot. loc. cit. Patres fuisse ita locutus triplex de causa superioris assignata sub num. 49. primo quia parvam gratiam confundere circumcisio[n]em per coparationem ad baptismum; Deinde, quia non coru[m] gratiam amar[et] dispositionem immediatam ad gloriam, & gratiam collatam, expedit non amplius effectum, & vim illius antiqui Sacramenti; Hoc siadet ex remedio legis naturae, ante circumcisio[n]em, quod non alia ratione à Patribus, & Theologis admittuntur, nisi necessitate cogente, & ob extremam infirmitatem indigentiam, quibus non potest alter subvenire, quia necessitate scelusa, tale remedium in lege naturae induxit non esse, cum aliquis in Scriptura expresse non inventarit, nulla ergo ratio supponit, quia dicimus etiam, post primam gratiam collatam remedium illud vim habuisse, illam augendi; & la pariter de circu-

Meld. in Quart. serm.

regut; jam superius declaratum est nro. 70. quia ministrum, cum finis saltem inadiquatis circumcitionis tuerit notare, & figurare populum Dei- & principali Re publicae pars in matibus confitat, qui sunt principalior sexus. & caput alterius video Dei non nulli pro illic circumcitionem instituit; pro feminis autem voluit adhiberi idem remedium, quod erat in lege nature.

89 Dices, etiam pro misericordia voluntatis Deum servari et remedium legi naturae ad expiationem peccatorum originalium, aliquo circumcidendo utique ad octauum diem dilata non fuisse, cum posset infans inter hoc tempus mori? Non; Hebrews enim dilataverunt toto tempore, qui fuerunt in desertu ergo non die alicuius; Hebrews tunc temporis remedio sua salutis caruile dicendum est circumciditionem fuisse institutam tantum in signum norans, & distinguens populum Hebrewum a ceteris nationibus.

Responso alium primum ad primam probationem dicendum: id est Iustitiae Deum uis; ad octauum die m' iustitiae infantis circum-
cismos differunt; quia enim est effet remedium adeo sperant, non ex-
pediebat ante adhiberi infantibus, etiam in temporibus mortis constitui-
tus promille erant sufficienti remedio salutis, tunc tempori-
distellit, qui in eis necessitatibus valeret: illis commissum reme-
diu' legis natura' sicut per se valebat feminis. Ad aliam probationem
varia sunt solutiuncles, sed magis aridet quam innuat Alesius: ne-
memb' articulo suo solum ex Dei dispensatione, sed etiam speciali
iustificatione fulsis patescunt in deferto circumciditionem in peccato
Hebreorum, qui incedebat fuit tantum exploratoribus ter' et promille,
ne enim credibile est populu' totu' ex tempore vide, & conni-

Tertia Obiectio ex Conciliis

90 Tertio obicitur ex Concilii nam Florentini sensu. ut ad Armenios in decreto fidei inquit; nova legis sacramenta multum diffuntur Sacramentis legis antiquariorum; hacten enim non causabant gratiam; sed fidum per passionem Christi dandam figurabant; nullata vero & continentia gratiam & dignitatem suipotestibus eam conservare. Et Tridentinum sensu. tunc sicut diximus; novae leges sacramenta Sacramentis legis antiquariorum non differunt; nisi quia sunt caremoniales aliae & alii ritus extinti non habent.

Respondeatur ex doctrina Scripturæ. q. c. i. quoniam etiam recipit & approbat Averrho loc. cit. Concilium Florentinum esse locutum de factamentis Mosaïcæ legis utrum propriis dictis, atque ideo sub in circumscriptione non comprehendit, quia ante legem Mosaïcam per multis annos instituta fuit; unde Paulus etiam de I Cor. xvi. 20. eam non habere ex legi. sed ex dispensatione locutus est.

cum cunctis non nullis ex lege, sed ex Partibus, id est, secundum dictum potest non nullis falso tempore veteris legis sacramentum, nec sub illius legis sacramentis per se includit, aquila hec; cum enim communitas debet nisi veluti per accidens, quantum in lege Moysis inferatur, & confirmita; alioquin de se erat sacramentum; & remedium legis naturae, in quantum erat quodam determinatio illius remedi in populo Hebreo. At tamen adverbiis quia Concilium loquitur in eo sensu, quo locuti sunt Patres, & D. Paulus, at isti, quando loquuntur generaliter de Sacramentis veteris legis etiam circumcisionem includunt. Hoc tamen omnino falsum est, cum enim Concilium, nominando sacramenta antiqua, legem accepit in modo, quo Paulus semper pro lege scripsit, de qua Iudei immixtum proficiunt, planè non intellexit; & de antiquis remediis legi,

rito placuisse ut plane non intellexit de antiquis remedii legi nature, ac prouide nec etiam de circu misione, quatenus erat determinato quadam eius remedii; nec enim plus negare voluit circumfisionem quam communem remedio iustius erat determinato qdam in populo Hebreo; falso sum illi insuper, Apostolus & Petrus eodem modo locutus suffice de circumcisione, & alias factamentis veteris legis, jam enim supra solum est ex Aug. Gregorio & aliis Patribus, inquit ex communis Ecclesie sensu, circumcisionem peccatum originalis delevisse, & suffice remedium contraria illud, quod ex operis caritatis meritis Moyses, vel legis iustitia non competit, sed hec res ipsa respondit aliis preceptis debet explicacionibus, quas afferunt. Autem secundum sententias dicentes adhuc servari differentiam inter sacramenta veteris, & nova legis, quam exigit Concilium, quia haec causant gratiam physice, illa vere solum moraliter causabant, vel quia haec causant gratiam ex operi operato, non autem illa, vel quia haec causant gratiam, ut vera causa; illa vero per modum pura conditionis, quia posita ponebatur gratia, juxta varios dicendi modos superius relatios. 75. & seq. His sequuntur explicaciones & alias confimiles verbis Concilii minime quadrant, non enim solum dicit, quod sacramenta antiqua gratia non causabant, sed ultraenam addidit id quod eas solum figurabant dans, et ergo si Concilium de ipsa quoque Circumfisione id intellexisse.

set ut. Autores illi contendunt, adhuc Concilio non fuerit faci-
dendum, per Circumlocutionem non fuisse collatae gratiam physi-
ca, sed moraliter, non ex operis operatio, & ecce nam absolute negat
Concilium, antiqua Sacrae gratia in sufficietem contulisse, &
contra Concil. eius dicit, quod circumlocutio aliquo modo gratia
contulisset, quia hoc non effet nulli figurare gratiam dandum in
futuro nec nostra Sacrae. Cum ergo Carthaginis alibi faciat

liture per noctis Cūmēgo Concilia n̄ absolue negaverit; in Sac̄. antiqua legi data sunt fuisse gratiam, plenē sub eis non intellexit antiquum remedium patruelium comprehendere atq; atro neque circumcidere, in quantum erat in populo Hebreo quedam illius communis remediū determinatio.

91. Ad Testimonium Tridentini eodem modo responderi possit, perquamquid intentum in Concilio in eo Canonis iurius habere, iecorum quorundam eretorum dampnare, qui nofis sacramentis vita confertem gratiam ex opere operato negantur, ea facientibus, atque cum sacramentis Moysae legis, que esse virtute vacua supponerent; Tum quia quamvis Baptismus, & Circumcisio conve- nienter dicantur in vi confestendi gratiam ex opere operato, aliae autem remanent differentiae praefer illud, quod importent alios, & alios ritus exterius, siquidem ut Docet aduersit. loc. et Aver- cun ipso, Baptismus confert maiorem & uberioriem gratiam, ja- nuam regni celestis aperit; dat semper gratiam, quando obice- non invente etiam in adultis, & auger gratiam, quando illam in anima inventi; per se remitterit etiam actualē peccatum, ac totam penam; impunitus denique spiritualiter charactetur, & alia habet quibus adhuc a Circumcisione vnde diffat.

Quarta obieccio ex rationibus

92 Quartus obicitur ex rationibus, quia si factamenta veteris legis iustificabant ex opere operato, fructu fuisse adventus Christi et novorum Sacram- institutio. Tum 2. quia circumcisio non aperiebat hanum regni; ergo non dimicabat peccatum, nec gratiam dabant, quia habentis gratiam pater regnum Celatum. Tum 3. quia si circumcisio ex opere operato gratiam conferebat, & non

etiam si ex opere operatus. gratia donum conuersus debet non ex opere operantis, item est, quod conferre gratiam, ex merito ministeri, sed ex sola institutione. Deinde factio exhibito promisit eum iustificatio; atque ita circuncisio sibi facta ab infidelibus inter tunc facienda id quod factebat Iudeorum synagoga, gratiam confilicit; et hoc est falsum, quia multi Gentiles circumcisione utebantur, qui tamen non iustificabantur, ex quinque fide signo illo extorti utebantur, ut late retinet Epiph. haec scilicet & Orig. lib. 2. in epist. ad Rom. Tunc 4. quia si circuncisio in cemeterium peccati originalis instituta esset ex illo Gen. 17. hoc utique de masculis universalius intelligendum esset, nam parvulus, quam adulescens, ex quo sequeatur, adhuc tunc iustificatio nullis per circumcisitionem, sicut nunc per baptismum ex opere operato. ita ut cum sola atributione recipientes circumcisitionem iustificarentur. Tunc tandem, quia si admittitur, circumcisio non fuisse Sacram, gratiam conferens ex opere operato, debet id patiens concedi de aliis Sacram leges scriptis, cum non sit maior ratio de hoc, quam de aliis.

legi copias cum non ininde ratio de nos, quam ne illis.
39 Respond. negando consequentiam non ininde frustra. Chl-
stus est mortuus siquidem illa Sac. efficaciam habebant ex passio-
ne Christi futura, qua precessit in conceptione divina, unde ele-
cum scripta Chlisti mortuus ex eius meritis futuris, nullam gratiam
contulissent. Ad 2. inquit Doct. ideo circumcitionem ianum
non aperuisse, et hoc gratiam contulerit, quia circumcisum tempore,
quo pratum per mortem Christi nondum erat solutum, unde
pol solum pratum potius aliqui ianuas aperiri, qui non fuerint
baptizatus; sed solum circumcisus, sicut etiam si quis baptizatus
fuerit, & defunctus ante solutum non pretii in morte Christi fa-
ctam, ianuam Celli ingressus non effet.

Ad 3. concedo tamen, non enim necesse fuit, per fidem ministri circumcisione applicari, ut Sinagoga, ne legis Moysi ut dictum est supra mis. 42. aliquo in valde incertus fuisset effidit illius remedii. & valle dubia falsus infantis; nequibat enim esse certitudo, quod fides parentum, aut ministeris effet viua, quo modo requiritur ut debet gratia ex opere operantis, atq; idem semper fuisset remedium incertum. Unde minister infidelis puerum circumcidens, si facere intendit, quod Deus instituerat per illam ceremoniam, faciat, valide circuncidat, ita quod peccatum originale deleretur ex D. Aug. iiii. m. ad *Crofoniensem* c. 31. Ad probacionem ministeris dicendum est praeferendum, & actionem extare in circumcisione utique necessarium fuisse applicationem & protestationem fidei, hoc tamen intelligendum, non est de fide illius, qui etiam minister, de qua nulla potest extare certitudo; sed de fide coriis Ecclesie, unde in ministerio necessaria erat intentio faciendo, quod Deus instituerat in circumcisione, & per illam ceremoniam externam, & ideo si gentes infideles hanc intentionem habeant, eorum parvuli a peccato originale liberabuntur, & gratiam consequentur, ut hic advertunt Suarez, Averro, Morandus, Rada, Faber, Huetius, Brancanus, & alii ex nostris.

94 Ad 4. non de sunt concedentes remedium legis natura, & circumcisio habuisse vim iustificandi, non solum per viulos ab origine, sed etiam adulterio ab omni peccato etiam actuali, nunc facit

baptismus; unde Cabriera q.62. ar.6. diff. 1. de ceteris adulto habentes peccata mortalia potuisse eum sibi attritio per viam talis rem iudicificari; & salvati, quod etiam ex nostris concedit. Aretius q.6. ar.13. in fine. Prohibitus tam eu. iuxta dicta iii. 79. & sequitur remedium legis iustitiae: non in seculo circuimur inuenimus, sed in viam justiciam ac adultos a quoque peccato ferri tantu[m] parvulos ab originali & ad ultimum non nisi per a d[omi]n[u]m perditu[m] illa

quos ad originalē adiutorium nūc per adam petere dicitur. Ne dei aut contritionis iustificati potuisse, ita quod in circumstātione non dabatur gratia adulitatis. *Nisi fide habentibus in dilectione domini Dei, sed contritione in peccatorum, ita S. Petrus, Vato, Lugo, Conimbricus, Averroë, & priuilegiis ex multis, & videtur mentis Scotti q. c. et ab inquit quod licet Abraham facere circumstātium, non fuit tamē in alia circumstātione iustificatus ultra meritum sive fidem, & obediētiam; quod etiam non obseruit deducimus ex paulo ad rom. ubi hoc sensu dicitur. Abraham non fuille iustificatum in circumstātione, sed ex fide; acceptis autem circumstātiōnibus in figura, & signaculis iustificata fidei; Si ergo Abraham in circumstātione non fuit datum augmēntū gratiae ultra eius meritum, & carūsum videtur, neque aliis adiutoriis nisi hoc modo dato gratiae augmentū quando contingit, ex eis circumstātiorū jam iustificatos, per vivam fidem; Neq; per circumstātiones datam tunc adulitatis primam gratiam, nisi per contritionem dispositis, nec ratione illius statim maiorem primam gratiam, quam ipsi contritione possederet. Et quoniam *Dicit & docet*, dicat in circumstātione non habere vim augendi gratiam, quando illam invenietur in certo quodam gradu, quo loquendi modo in finitate videntur, potuisse circumstātione gratia augere in adulitatis ex opere operio utique ad certitudinem tamē ultimā illam; Hoc tamē res afferit, ne absoluē dixit, & longe probabilius est dicens circumstātione non habere vim augendi gratiam, quia siquocunquam illam inveniebat in quocunquam gradu, ut supra dictum est n. 70. *E. seq.**

Ad hanc rem, respondeamus ad quoddam argumentum, quod

35 Ad ultimum tenentur omnes ad eius argumentum solutio-
ne; sequuntur ab omnibus pro statu legis natura sacramentum
et determinatum originalis cuius admittuntur; et cunctum ita que, ab
Ang. Gregorio, aliquip Patriarcha pro nostra fonte causa illud
solum Sacramentum pro utraque lege admitti, quia est Sacra-
mentum simpliciter necessitatis in remedium parvorum; quibus
modo subvenient ipsi poterat; et quia nequa sit illam legem
ut lex gratiae, propterea Deus in illis alia non concesse Sacra-
mentum, gratiam ex opere operari conterfert, quidem sol-
e gratia hoc speciale privilegium esse debet.

QUESTIO TERTIA

*An Sacramenta novis legis constnt rebus, & verbis, tanquam ma-
teria, & forma, & ut ex partibus componentibus.*

Proponitur huc quæstio de Sacramentis novæ legi, quæ ut communiter Theologi docent, vetera Sacra mentia rebus constabant, non verbis, ut constat ex sacra Scriptura, ubi nulla sit verborum mentio, quando ritus illorum sacramentorum propounderetur, ex quo constat, in administratione illorum non nulla fuisse præcepta, cuius ratione redunt, quia vetera sacramenta tam obfuscerantur significabant, quæ nova, atque ideo opus non erat, quod veritas constaret, quæ expressius significarent, quæ res. Pro intelligentia vero quæstio iuvet; tandem enim ex Scoto 2. d. 3. s. *hunc enim*, quod propriè locutus de forma, prout est alterius consponit, formæ sacramentum est ipsa relatio signi, qui formaliter est talis sacramentum; & materia est totum causa auctoribus relationis, & veritatem est in fundamento isto una plura ex iubus aliquo modo fit minus sacramentum; qui non omnino qualiter se habent, sed aliquid fit quasi præsumt, & determinat, alterum quasi posse, & determinari ne possedunt, nisi.

ter, atque quasi posterius, & determinatio precedens; prius potest dici quam praeceps per quam similitudinem ad materialia, & alterum formis invenit enim est praeceps late, & determinat, utrum autem in se, & determinare, similiter videt, quod est principale & actualis, potest dici forma respectu poteritioris, & quod est spiritualis, potest dici forma respectu eiusdem, quod est status spiritualis. Ex qua Se, dieb, colliguntur quod faciemus dicitur, & considerari potest, vel ut est quoddam totius ex rebus sensibilius, & relatione signi coactus, vel ex parte suis elementis, in quo fundantur relatio signorum est quoddam compositionis ex aliquibus rebus, & verbis, quantum primum significat materia, atque permanet proprietas, sed metaphoris ob proportionem jam a Doce explicatam; Sacramentum primo modo consideratur et compositione physicae & accidentiale, cuius foundi ex celo sicut illa, alia vero sunt fundamenta, utrum enim a relatione signi attribuit illud substantiam, sicut quecumque relatio substantium, in quo consistat, informata. Secundo vero modo consideratur et compositione morale, & artificiale, siquidem ex beneplacito illa dum alumpta, scilicet res, & verba, ut fundantur in relatione signorum, & non non intima, vel substantiarum alteram, quem male agnosca, p. 50. 62. 6. diff. 2. putari habet, quod compositione physica, in qua ad talium copiacionem non sufficit, partes ei-

esse physicam, quia ad talem compositionem non sufficit, partes esse physicas, sed requiritur, ipsam quoqua compositionem esse aliquo modo physicam, nimirum ut per realem uniuersitatem continuationem, aut configurationem partium in ordine ad certam figuram componderantur, quantum compositionem nullam habent res, & verba formam non possunt, ut dicunt, in patibulo.

97 Quamvis autem haec Scotia doctrina quibusdam Thomistis non placet, presertim Soto qd. 5. q. 1. ar. 3, ubi renitit cationem signi post dictum formam faciem attamen a Recentioribus communiter recipit, qui duplice compositione in sacramento distinguunt alteram materiam, ita ut Sacramentalem, illa secundum rebus & verbis, presupponitut ut sacramentalis; haec vero ex rebus & verbis, tanquam ex subjecto, & significatio sacramentalis, tanquam formam compositum ex rebus & verbis, tanquam ex materia. & forma ad compositionem sacramentalis compactatur, ut materia, quia a illorum compatriato, ut quid determinabilis ad ultimum determinativus: tam enim res, quam verba sunt ex se determinatae ad significandam praecepit animi sanctitatem, cuius significatio est ultima forma sacramentalis. Sacramentum constitutus in ratione sacramenti formatur. Quod clavis deducitur ex operis depositis artificialisibus, nam in cathedra, v.g. forma ligni, que est et partialis, & non ultima, se habet simul cum materia prima, ut materia respectu forme totalis, & ultima, quae est et figura cathedrae; universaliter enim figura est ultima forma artificialis continuae opus in eis operis artificialis formaliter. Sic igitur erant in Sacramento, quod est compositum quadam morale, & artificiale datu duplex forma, scilicet, partialis, & tota; partialis sunt verba, & totalis est significatio, ita tamen ut materia simul cum forma partiali se habeat, ut materia tempore format totalis, scilicet significationis, quae conformat ex significacione dicitur, ita Sacrum, Confiteamini, Amici, & alii patim.

Quando igitur proposito queritur, an sacramentum confiteretur, etiam tamquam materia, & formæ, non est sermo de sacramentorum quoad esse suum totale, quod ex materiali, & formaliter resulat, sic enim quodlibet dicatur ex materia, & forma propriæ dicta compositum ex Scoto & Eusebio, non forma est ipsa relatio signi, qua format sacramentum in eis sacramenta constitutis, & materia est totum fundamentum illius relationis. Sed est sermo de factamento, quoniam formæ pars patet ex parte fundamentali, in quo fundatur relatio signi, quod si sunt esse materiae tantum fœtu pro denominato, quale est compositionis mortis ex rebus, & verbis, & quæstio est an in qualibet sacramento tis, & verba ita ad invicem conjungantur, ut partes illius intrinsecè, & essentiales conseruantur. Et quodlibet est non solum de factamento, quod in usu constituit, & in fieri, qualia sine omnia præter Eucharistiam, sed etiam de ipsius Eucharistia, et ratione, quod habet modum permanentiæ, ac velut etiam in facto esse constituit.

98 In qua controversia tres sunt sententiae, dñe extrema, & tercia veluti media. Prima extrema est Durand. 4.4.3, alterum non omnia sacramenta confitare celsus, & verbis quod non tantum affecte de Eucharistia, que habeat modum permanentis, sed etiam de Matrimonio, & Pontificatu, qui in iure constitut. itaque in matrimonium soli verbis contari potest, confessionem de pia fenti experimentibus etiam ponitatis perficitur, sicut verbis constitutis, & ab aliis verbis absque nullis rebus. Secunda sententia extrema inter Recentiores communiter omnia sacramenta novit, sive in fieri constitut, sive in facto esse, affirmat confitare ex verbis, tanquam materia, & forma, & partibus intrinsecis, & essentialibus facti acumentum constituentibus, nec ullum aut nullis rebus, aut verbis confitare, unde etiam in Eucharistia prater aggregatum ex speciebus, & corpore, ad fanguinem Christi Domini etiam ipsa verba confitentia ad hoc sacramentum essentialia, & quidditativa constituentia, tanquam patrem illius intus secum & essentialium concutentes opinatur; ita Suarez, Valentia, Nigrius, Lugo, Averrois, Cappenfia, & alii Recentiores pro se Alesentem citantes, lo. Majorem, Ricardum, & alios anti quas, quatenus dicunt, sacramentum hoc in speciebus confitetur, & politum est, quoniam praecepimus fundamentum est Concilii Florentini auctoritas in litteris unionis, ubi habetur, omnia sacramenta tribus perferre, rebus, tanquam materia, verbis, tanquam forma, & intentione misericordia. Tertia tandem sententia veluti media affecte, omnia sacramenta, que in usu constitut, componi ex rebus, tanquam ex materia, & verbis, tanquam forma, regat tamen de Eucharistia, que habeat modum permanentis; ita Scotus 4.4.8sqq. ladi 3, & qn.22. ubi inquit, verba confitacionis neque sacramenta Eucharistia intonsam tampon esse, neque de illius essentia, quamvis forma sacramenta Eucharistia dicantur, quatenus sunt forma confitacionis; ita etiam Scotus omnes, Faber, Rada, Aterinus, Himesus, Centius, Brancus, Gavatus, & prater Scotinas Bellarmius, Vaquez, Conchirus, Meracius, Beccanus, Amicus, Moratius, & alii Recentiores.

tertum; jam superius declaratum est no. 70. quia ministrum, cum finis saltem inadiquatus circumcisiois fuerit notare, & signare populum Dei, & principalior Reipublice pars in matibus constitutus, qui sunt principaliter sexus. & caput alterius deo Deds nominis pro illo circumcisioem instituit; pro feminis autem voluit adhiberi idem remedium, quod erat in lege nature.

89 Dices, etiam pro masculis voluntate Deum servari remedii legis naturae ad expiationem peccati originalis, aliquo circumcisioem tuisque ad octavum diem dilata non fuisse, cum posset infans intra hoc tempus mori? Neque Hebrei eam dimisit totum tempore, qui fuerunt in deferto ergo ne dñe illi. Hebrei tempore remedium sue futuris caruile, & dicendum est circumcisioem fuisse instituta in signum nostrorum, & distinguens populum Hebraicum à ceteris nationibus.

90 Respondo aliusmodi: prima probacionem dicendum ideo iustisse Deum usq; ad octavum die mā nativitate infantis circumcisioem differit, quia enim esset remedium ad eos aspirant, nō expediebat ante adhuc infans, etiam in periculo mortis constitutus nec promis erant sufficiens remedium lofis futuris, tunc temporis futuris, quia in causa necessitate valebat illis communis remedium legis naturae fuit per se valebat feminis. Ad aliam probacionem variis soluturis, sed magis aridet quam infinitus. Aen. 9, 4, membris, &c. ita, sicut solum ex Dei dispensatione, sed etiam speciali iustitione fuisse praeferit in deferto circumcisioem in signum Hebreorum, qui increduli in tantum exploratori non fert, & promulgat enim credibili est populi tuto ex tempore, vidente, & commente Moyse in ea communis & publica omissione manifeste. Et quis congerium non videbat, rato ex tempore ipsius Hebreorum filios omni tuis remedium defitito; pro expiatione originalis culpe, fatis verisimile est, populum pro eo tempore in communis usu legis naturae relictum fuisse, sicut ante institutum circumcisioem, ita ut eiuscmodi possent parvuli communis remedium significari circumcisioem, & consequenter intercessit illis communis remedium.

Tertia Obiectio ex Concilii.

90 Tertio obicitur ex Concilio, nam Florentinum sicc. ult. ad Armenium decreto fidei inquiret; nova legis sacramenta multum diffunduntur à Sacramentis legis antiquae, huc enim non causant gratiam, sed solum per passionem Christi dandam figurabant; nostra vero & continentem gratiam, & diuinam suipscitam eam conferunt. Et Tridentinum sicc. 7, cap. 1, sicut, si quis dixerit novas leges sacramenta legi antiquae non differere, nisi quia sunt emendationes, & alii ritis exterrimis anathema sit.

Respondit ex doctrina Santi q. 4, c. 11. quia etiam recipi, & approbat Averro loc. cit. Concilium Florentinum esse locum de sacramentis Moysae legis, quae in propria dicitur, ideo ideo sub in circumsione non comprehendit, quia ante legem Moysae, per multis annis instituta fuit; unde Paulus etiam dicit, circumcisioem non fuisse ex legi, sed ex Partibus, ideo quod secure dicit potest non fuisse sicut in preceps veteris legis sacramentum, nec sub illis legis sacramentum per se includi, aquila non enim fidei, cum eis connumeratur debet veluti per accidens, quantum in lege Moysae inseritur, & confirmatur; aliquo de se ferat sacramentum, & remedium legis naturae, in quantum erat quedam determinatio illius remedium in populo Hebreo. At instant Adversarius quia Concilium loquitur in eo sensu, quo locuti sunt Patres, & D. Paulus, at isti quando loquuntur generaliter de Sacramentis veteris legis, sacramentum circumcisioem includunt. Hoc tamen omnino falsum est, cum enim Concilium manomodum sacramenta antiquae legis legem accepit per modo, quo Paulus semper pro lege scripsit, a deo Iudai immixto prosumebat, plene non intellexit de antiquo remedio legis naturae, ac proinde nec etiam de circumcisione, quatenus erat determinato quedam eius remedio; nec enim pro negare voluit circumcisioem, quoniam communis remedium cuiusdam est, sed in populo Hebreo; solum illi insuper. Apostolus, & Pater codem modo locutus fuisse de circumcisione, & alias sacramenta veteris legis, iam enim supra ostensum est ex Aug. Gregorio, & aliis Partibus, & ex communis Ecclesie sensu, circumcisioem peccatum origine delevisse, & tuus remedium contraria illud, quod exercit ceremonias Moysae, vel legis naturae non competebat. Et hinc tunc responso illis praeferti debet explicacionibus, quas afferunt. Autores secunda sententia, dicitentes adhuc servari differentiam inter sacramenta veteris, & nova legis, quam exigit Concilium, quia haec causant gratiam physicae, illa vero solum mortaliter causabant, quia haec causant gratiam ex opere operato, non autem illa; vel quia haec causant gratiam, ut vera caufe; illa vero per modum purae conditionis, quia posita ponebatur gratia, justa variis dicendi modis superius relatius, & seq. Haec siquidem explicaciones & alias confimiles verbis Concilii minime quadrant, non enim solum dicit, quod sacramenta antiqua gratiam non causabant, sed ultrae addit id, quod tam solum figurabant danda esse, ergo si Concilium de ipsa quoque circumcisione id intellexerit.

91 Autores illi contendunt, adhuc Concilium non fieret fas, dicens, per Circumcisioem non fuisse collatam gratiam physicae, sed mortaliter, non ex opere operato, &c. nam absolute negat Concilium, antiqua Sacra, gratiam iustificantem contulisse; & contra Concilium, illi dicitur, quod circumcisio aliquo modo gratia in futuro per nos Sacra. Cum ergo Concilium absolute negaverit, in Sacra antiquae legis data tam tuis gratiam, planè sub eis non intellexit, antiquam remedium parvulorum comprehendere, atque neque circumcisioem, in quantum erat in populo Hebreo quedam illius communis remedii determinatio.

92 Ad Testimonium Tridentini eodem modo responderi possit, praequam quod intentum Concilii in eo Canone tuit. Hyperboraeorum quorundam eretioem damnata, qui nos sacramenta tuis conferendi gratiam ex opere operato negant, ea faciebant gratia cum sacramenti M. Iustus legis, quia esse virtute vacua supponebant; Tum quia quamvis Baptismus & Circumcisio conferendi dicuntur, io vi conferendi gratiam ex opere operato, alhuc alii remanent differentia praeer illud, quod importent alios, & alios ritus exteriores; siquidem ut Doc. ad vet. loc. cit. & Averro c. ipso, Baptismus conferit maiorem, & uberiori gratiam, quam regni celestis apertit, dar semper gratiam, quando obiceam non invente utiam in adultis, & auger gratiam, quando illam in anima invente; per se emitit etiam actuali peccatum, ut totam penam, & imprimi denique spirituali characterem; & alla habet quibus adhuc a Circumcisione validem.

Quarta obiectio ex rationibus.

92 Quartu obicitur ex rationibus, quia si sacramenta veteris legis iustificantur ex opere operato, fructu fuisse adventus Christi, & novorum Sacram. institutio. Tum 2. quia circumcisio non aperiet Januam regi; ergo non dimisit peccatum, nec gratiam dabat, quia habent gratiam patet regnum Celorum. Tum 3. quia si circumcisio ex opere operato gratiam conferret, & non ex opere operato, id est, quod conferte gratiam, ex merito ministeri, sed ex sola institutione. Deinde factio exhibet promissa est iustificatio: atque ita circumcisio factio ab infidelibus tione facienda id, quod factebat Iudeorum synagoga, gratiam conciliat; et hoc est factum, quia multi Gentiles circumcisio utebantur, qui tamen non iustificabantur, ex qua fine fide signo illo exteriori utebantur, ut late refer Epiph. b. 1. c. 30. & Orig. lib. 2. in epist. ad Rom. Tum 4. quia si circumcisio in remedium peccati originis instituta est, ex illo Gen. 17, hoc utique de masculis universaliter intelligendum est, eam parvulis, quam adultis, ex quo sequetur, adulos non iustificat, sicut per circumcisioem. sic cum non per baptismum ex opere operato, ita ut cum sola attitudo recipiente circumcisioem iustificantur. Tum tandem, quia si admittitur, eum circumcisio in solum Sacram. gratiam conferens ex opere operato, debet id patiens concedi de aliis Sacram. legi scriptis, cum non sit maior ratio de hoc, quam de aliis.

93 Respondo, negando consequentiam, non enim in frustra. Christus est mortuus, siquidem illa dicit, efficaciam habebat ex passione Christi futura, que praecedit in acceptio divina, unde circumscriptio Christi mortis ex eius meritis futura, nullam gratiam contulit. Ad 2. inquit Doc. id est circumcisioem jam non aperire, et id gratiam contulit, quia concutit tempore, quo praecepit pro mortem Christi nondum era solutum, unde pol solum premium potuit aliquid iusta aperi, qui non fuisset baptizatus, sed solum circumcisus, sicut etiam si quis baptizatus fuisset, & defunctus ante solutio nem pectui in morte Christi factum, iusta iuste ingressus non esset.

93 Ad 3. concedo tunc, non enim necesse fuit, per fidem ministri circumscriptio applicari, sed Synagoga, ac legis Moysi sicut illud est supra n. 49, aliquo valde incertus huius effectus illius remedii, & valde dubia fides infantis, nequibus enim effe certitudine, quod fides parentum, aut ministeri vel vivi, quod modo requiritur ad datur gratia ex opere operantis, atque idem tempore sufficit remedium in certum; Unde minister infideli puerum circumcidens, si facere intendat, quod Deus instituerat per illam ceremoniam, faciat, valde circumcidens, ita quod peccatum originale eleetur ex D. Ang. 14, c. 11. ad Cr. Contra c. 31. Ad probacionem ministris dicendum est, praeferum, & actionem externam de circumscriptio utique necessariam fuisse applicationem, & prolationem fidei, hoc tamen intelligendu m non est de fide illius, qui erat minister, de qua nulla poterat extare certitudo, sed de fide totius Ecclesie, unde in ministerio necessaria erat intentio faciendo, quod Deus instituerat, in circumcisioem, & per illam ceremoniam extera, & id est si gentes infideles hanc intentionem habebant, eorum parvuli a peccato originali libertabantur, & gratiam conquebantur, ut hic adverbium Suarez, Averro, Morandus, Rada, Faber, Higaeus, Braneatus, & alii ex nostris.

94 Ad 4. non desine concedentes, remedium legis naturae, & circumcisioem habuisse vim iustificandis non solum par vulos ab originali, sed etiam adultos ab omni peccato etiam actuali, ut nunc facit baptis-

baptismus; unde Cabera q. 6, art. 6, diff. 1. defensii adultos habentes peccata mortalia potuisse sum sola attritione per vim talis remedi iustificari, & salvati, quod etiam ex nouis concedit Art. q. 6, art. 11, in fine. Probabilius tamen est juxta dicta illa. 79. & Ie- nes remedium legis naturae, in specie circumcisioem habuisse vim iustificandi adultos a quoque peccato, sed tantum parulos ab originali, & ad ultros non nisi per adam perfecte dilectionis Dei, aut contritionis iustificati posse, ita non in circumcisioem non dabatur gratia adultis, nisi fidei habentibus in dilectionem Dei, sed contritione peccatorum, ita Suarez, Vafz, Lugo, Coninchus, Averro, & plures ex nostris, & videtur sufficiens Scotti q. 6, art. 11, inquit, quod licet Abraham fuisse circumcisus, non fuit tamen in illa circumcisioem iustificatus ultra meritum sui fidei, & obedientiae; quod etiam non obiecte denunciatur ex Paulo ad Rom. 4, ubi hoc sensu dicit, Abraham non fuisse iustificatus in circumcisioem, sed ex fide, accepit autem circumcisioem in signum, & significulum iustitiae fidei; Si ergo Abraham in circumcisioem non fuit datum augmentum gratiae ultra eius meritum, ex fide, neque aliqua dulcis fides hoc modo datum gratiae augmentum, quando contingebat, ex circumcisioem jam iustificatus, per vivam fidem; Neque per circumcisioem datum tunc adultis prius statim, nec tunc illis, nec tunc illis iustificatur, ut significetur, & forma ad compositionem sacramentalem comparatur, ut materia, quia a illam compatur, ut quid determinabile ad ultimum determinativo, & tam eam res, quia verba sunt ex se indecessimara ad significandam practice animi sanctificantes, cuius significatio est ultima forma sacramentalem. Sacramentum constitutus ratione sacramentorum formatur. Quod clare deducitur ex ceteris dispositiis, nec tunc illis sufficiens statim malorem primam gratiam, quam ipsi contritione responderet. Et quavis Doc. loc. cit. dicit, circumcisioem non modo habuisse vim augendi gratiam, quod illam inveniebat in certo gradu, quo loquuntur modo infinitum videtur, potuisse circumcisioem gratia augere in adultis ex opere operato usque ad certum gradum, non tam ultra illum; Hoc tamen nec absurde, nec absurde dixit, & longe probabilius est dicens, circumcisioem non habuisse vim augendi gratiam, quod inveniebat illam inveniebat in quocunque gradu, ut super dictum est n. 70. & seq.

95 Ad ultimum tenentur omnes ad eius argumenti solutio nes; siquidem ab omnibus pro statu legis naturae sacramentum ad deletionem originalis, utrū admittuntur dicendum ira que, ab Aug. Gregorio, aliusque Patriarcha pro nostra fonsencia circa illud. Sacramentum pro utraqe legie admittit, quia est Sacramentum simpliciter necessarium in remedium parvulorum, quibus alio modo subvenient non poterat; & quia neutra illata in legi fuit ex gratia, proprie Deus in illis alia non conferit Sacramentum, gratiam ex opere operato conferens, siquidem folius legis gratis hoc speciale privilegium debet.

QUESTIO TERTIA.

An Sacramenta nostra legis consistunt rebus, & verbis, tanquam materia, & forma, & ut ex partibus componentur.

96 Proponitur huc quod est de Sacramentis nova legis, quia ut communiter Theologici docent, utrū Sacramenta formae rebus, & verbis, tanquam materia, & forma, non est sermo de sacramentis quod esse fuisse totale, quod ex materiali, & forma resiliat, sed enim quod liber deicit ex materia, & forma proprieta, & duplice ex Scoto loc. cit., nam forma est ipsa relatio signi, quae format sacramentum in eis sacramentum constitutum, & materia est totum fundamentum illius relationis. Sed est secundum de sacramentis, quo fundatur, utrū resiliat ex parte fundamenti, in quo fundatur relatio signi, quod est fuisse materia tantum fidei pro denominatio, & quod ex opere operato mortale ex rebus, & verbis, & quod est, in qualibet sacramento res, & verba ita ad invicem coniunguntur, ut partes illius intrinsecus, & essentiales conseruantur. Et quod est non folium de sacramentis, quo in situ constitut, in fieri qualiter omnia praeget Eucharistia, sed etiam de ipsi Eucharistia sacramentum, quod habet modum permanentis, & veluti etiam in facto esse constitut.

97 In qua controversia tres sunt sententiae, dicitur extrema, & tercia veluti media; Prima extrema est Durand. 4, 4, 1, 9, 3, alterum non omnia sacramenta constare tamen, & verbis, quod non tantum afflent de Eucharistia, quae habent modum permanentis, sed etiam de Matrimonio, & Punctione, quae in situ constitut, ita quidem matrimonium foliis verbis & contabi potest, & confessio de punctione experimentibus; ac etiam postea per se perficit folis verbis, & absolvit ens ab eo illis rebus. Secunda sententia extrema inter Recentiores communiter omnia sacramenta novae legis, sive in fieri constitut, sive in facto esse constitut, & veluti etiam in facto esse.

98 In qua controversia tres sunt sententiae, dicitur extrema, & tercia veluti media; Prima extrema est Durand. 4, 4, 1, 9, 3, alterum non omnia sacramenta constare tamen, & verbis, quod non tantum afflent de Eucharistia, quae habent modum permanentis, sed etiam de Matrimonio, & Punctione, quae in situ constitut, ita quidem matrimonium foliis verbis & contabi potest, & confessio de punctione experimentibus; ac etiam postea per se perficit folis verbis, & absolvit ens ab eo illis rebus. Secunda sententia extrema inter Recentiores communiter omnia sacramenta novae legis, sive in fieri constitut, sive in facto esse constitut, & veluti etiam in facto esse.

99 Pro intelligentia vero questi ad verendum est ex Scoto 2, d. 3, q. 2, hic enim, quod propter loquendo de forma, prout est altera pars compotis, & materia est totum fundamentum illius relationis, & verba, & significulum, quae in situ constitut, in quo fundatur relatio signi, quod est fuisse materia tantum fidei pro denominatio, & quod ex opere operato mortale ex rebus, & verbis, & quod est, in qualibet sacramento res, & verba ita ad invicem coniunguntur, ut partes illius intrinsecus, & essentiales conseruantur. Et quod est non folium de sacramentis, quo in situ constitut, in fieri qualiter omnia praeget Eucharistia, sed etiam de ipsi Eucharistia sacramentum, quod habet modum permanentis, & veluti etiam in facto esse constitut.

esse physicam, quia ad talen compositionem non sufficit, partes esse physicas, sed recipiunt, ipsam quoqua compositionem esse aliquo modo physicam, nimirum aut per realen unione, aut continuationem, aut conjugationem partium in ordine ad certam figuram componendas, quarum compositionem nullam habentes, & verba sacramentorum, ut ex dicendis patet.

99 Quamvis autem hoc Scoto doctrina quibusdam Thomistis non placet, praeferat Soto 4, 4, 1, 9, 3, ubi renuit, relationes signi poli dicuntur sacramenta, ut amorem a Recentioribus cōminiter recipiunt, qui duplex compositionem in sacramentis distinguunt, alteram materialem, ita sacramentalem, illa sit ex rebus, & verbis, presupponitur ut sacramentalem; hoc vero ex rebus, & verbis tanquam ex subiecto, & significacione sacramentis, & formam sacramentalem compotis, & formam sacramentalem comparatur, ut materia, quia a illam compatur, ut quid determinabile ad ultimum determinativo, & tam eam res, quia verba sunt ex se indecessimara ad significandam practice animi sanctificantes, cuius significatio est ultima forma sacramentalem. Sacramentum constitutus ratione sacramentorum formatur. Ita quod clare deducitur ex ceteris dispositiis, nec tunc illis sufficiens statim malorem primam gratiam, quam ipsi contritione responderet. Et quavis Doc. loc. cit. dicit, circumcisioem non modo habuisse vim augendi gratiam, quod illam inveniebat in certo gradu, quo et signa figura eadē, nonnulla figura in situ constitut, ut significetur, & significulum, & ultima forma artificialis contrarie opus in illa operis artificiali formaliter. Sic igitur etiam in Sacramento, quod est compotum quadam moralē, & artificialē datur duplex forma, scilicet, partialis, & totalis; partialis sunt verba, & totalis est significatio, ita tamen ut materia similis cum forma partiali & habeat, ut materia respectu forma totalis, scilicet significatio, qui conseruat ex inflatione divisa, ita Suarez, Valent. 1. Nig. 1. Amicus, & alii patim.

Quando igitur ex proprio queritur, ut sacramentum consistat, & verbis, tanquam materia, & formam, non est sermo de sacramentis quod esse fuisse totale, quod ex materiali, & forma resiliat, sed enim quodlibet sacramentum ita formatur, ut significetur, & significulum, & significatio est duplice ex parte fundamenti, in quo fundatur relatio signi, quod est fuisse materia tantum fidei pro denominatio, & quod ex opere operato mortale ex rebus, & verbis, & quod est, in qualibet sacramento res, & verba ita ad invicem coniunguntur, ut partes illius intrinsecus, & essentiales conseruantur. Et quod est non folium de sacramentis, quo in situ constitut, in fieri qualiter omnia praeget Eucharistia, sed etiam de ipsi Eucharistia sacramentum, quod habet modum permanentis, & veluti etiam in facto esse.

99 In qua controversia tres sunt sententiae, dicitur extrema, & tercia veluti media; Prima extrema est Durand. 4, 4, 1, 9, 3, alterum non omnia sacramenta constare tamen, & verbis, quod non tantum afflent de Eucharistia, & verbis, quae in situ constitut, in Eucharistia prae aggregatum ex speciebus, & corpore, & sanguine Christi Domini etiam ipsa verba confessoria ad hoc sacramentum essentialiter, & quotidianiter constituant, tanquam permanentes illius intrinsecas, & essentiales concutentes opinatur, ita Suarez, Valent. 1. Nig. 1. Averro, Capensis & aliis Recentioribus proto Alenfensi citantur, Io. Majorem, Ricardum, & alios antiquos, qui conseruant, sacramentum hoc in speciebus confessoriis politum est, quorum praeceptum fundamentum est Concilii Florentini, & autoritas in litteris unionis, ubi habentur omnia Sacramenta tribus perferi, rebus, tanquam materia, & verbis, tanquam forma, & intentione misericordie. Tertia tandem sententia veluti media afferit, omnia sacramenta, quae in situ constitut, compoti ex rebus, & significulum ex materia, & verbis, tanquam formam, & negoti tamen de Eucharistia, quae habet modum permanentis, ita Scotor 4, 4, 8, q. 1, ad 3, & q. 2, ubi inquit, verba confessoria neque sacramenta Eucharistia, ita trinum formam esse, neque illa sunt alia, quae sunt formam sacramentorum Eucharistie dicuntur, quatenus sunt forma sacramentorum Eucharistie dicuntur, quatenus sunt forma confessiorum; ita etiam Scotor 3, 9, 4, 6, 6, diff. 2, p. 2, ita hanc quoque compositionem est physica, quia auctoritas in speciebus confessoriis, & in litteris unionis, ubi habentur omnia Sacramenta tribus perferi, rebus, tanquam materia, & verbis, tanquam forma, & intentione misericordie.

99 Secunda vero modo considerant est compotum morale, & artificialis, siquidem ex beneficio illa duo sunt alia, scilicet, res, & verba, ut fundamentum relationis signi, & omnia non intrinsecas, vel subiectas alteram, quem male Nig. 3, 9, 4, 6, 6, diff. 2, p. 2, ita hanc quoque compositionem est physica, quia a talen compositionem non sufficit, partes es- Meld. in Quart. Sentent.

ARTICULUS PRIMUS.

Resolutio Quæstio.

PRIMO dicendum est, omnia novæ legi sacramenta rebus, & verbis confata, vel formaliter, vel falso equivalentur. Hoc est communis contraria prima sententia; & haberunt ex parte in Concil. Florent. in litteris unionis, ubi postquam emetavit se pitem novæ legis sacramenta, subdit, hoc omnia Sacra menta tribus per se sunt rebus, & angustia materia, & verbo, & signo formata. & persona Ministerium intentione, ut quidem etiam ex scripto, quod sufficiens sacramenta res, & verba aliquantum, nam de ab initio habeat in Matr. 28. bethz. satis cor, ecce res sollicit, ablationem, in nomine Patris, & Filii Et, ecce verba. Deinde in Eucharistia institutione legitimis, Christus accepit panem, & dixit illi verba hoc est Corpus meum. De extrema uincione Iacobus c. angustia cum Oleo in nomine Domini. Et ratio fieri ab initio informa. Ratio congruentie aliquantum communiter, quia ad prius eorum factum gratia requiebat significatio sacramenti, & magis aper tatione, quod id preter res sensibiles, quae non nisi valde obfusca poterant esse signa, requiebant etiam verba, per quae significatio magis determinatur, utique enim significare & clavis in baptismate, v. g. petcipitur mandato a Iudeo peccati, si peccatum ablationem materialis & corporalis, aliamque etiam verbis, erga te baptizo. Et ratio tandem a priori hujus institutionis sicut Christi voluntatis, qui cum multis modis huius Sacramenta instituere posse, & modo pro his inserviendi spissiter instituisse.

Apposite autem dixi sacramenta nostra confata rebus & verbis, vel formaliter, vel falso equivalentur; nam aliqua si non in toto rigore, falso equivalenter conflant rebus, & verbis, ut Matrimonio, & Penitentia; in Matrimonio enim semper uerbis interuenient, vel formaliter, ut cum ex parte pronunciantur a contrahentibus, aut falso equivalenter, ut cum per signa, & mutos notificantur, cum enim matrimonio contracti civili uirgine natura sit addicatum, nolunt illud Deus mutare, sed solidum ad sacramentum ratione elevare, quare sicut in contractu natus, & signari oportet, habent verborum ista etiam quatenus habent rati onem Sacramenti. Sacramentum quoque possementis confatae dolio penitentis & contritionis, quae res quatenus sunt, & licet contrito non habent sensibili, non per verba, non tamen sequitur non esse partem sacramentalem, sed per verbis conditam; quia licet a verbis accipiant rationem sensibilis, quod est conditione ad sacramentum requisita, & quamlibet ipsius partem non tamen ab illis ex parte habent sensibilitatem, & practice significativam gratia, quam ex parte habita sensibilitate a verbis distincta, ut conditione, quae noncum ratione Tridentinum. sij. 14. c. 3. inquit, ut in materia huic Sacramentum loquuntur, quod non est, quia materia ipsius penitentis ad aliis contractis, confessio, & satisfactio. Sic pariter inquit communiter summula cum uelutice, & Navarro, in sacramento Matrimonio formam eius esse verbis ipsorum, contahentibus, verbi gr. accipio te in meum, & in meo, matrem vero, & tu locum ex te esse, & conuersum iporum quod est invenit, ut una pars Sacramenti sit sensibili per aliam.

Verum quoniam hoc de dicta sit communiter recepta, aliam tamen pariter difficultatem quia in his sacramenta penitentia, & Matrimonio materia, & quod habet locum, & secundum sensibilis non est, sed datum per verbo, quibus penitentia sua posse constitutus, & costrahens suam experit confitentiam in tota materia, ratio fieri tunc de sola verbis, vel falso in ipsa materia, quae tenet locum, includerent ipsa verbis, & per consequens illud non tam est materia, & generis locum, quam totum compositionis ex materia, & forma, seu ex verbis, & verbis.

Constitutus, quia est sensibili per aliud ad materiam sacramentorum non videtur, quoniam quod est sensibili vel solidi per manifestacionem, & ratione alterius, non est vere sensibili; unde si Angelus per vocem manifestetur, non propterea diceretur sensibili, sed sola vox talia autem sunt confitentia contra contractum in matrimonio, & actus penitentis in confessione; has enim in spiritu non sentiuntur, sed verba tantum illorum in manifestativa, aut alia signa exterma verbis equivalentia ergo jam in his sacramentis semper confitentes in verbis.

Tercio. Clarsit itaque his difficultatibus occurrerendam est, quod cum Concilio, & Patres dicit, in sacramentis præter verbis requiri resaldu docere noluerunt, quam quod præter verbis, que sunt forma, & a Ministerio prælati, & curia, quod dicitur res, hoc est, contra disputationem ab eo, quod Jocum formam tenet, & ab eo aliquo pacto determinabilis; quod autem hoc aliud, quod habet rationem materia, & tenet locum, est, sunt verba, vel actiones alterius potentia, patrum refert; atque ita in sacramento Penitentia contestio ipsa externa, sive verbis, sive notibus, vel aliis signis exterioribus facta est vera res sacramentis penitentis, contradicit in sacramento a ministerio prælati. Et sic pariter dicit posse in sacramento matrimonii, confitentia contra contractum signo aliquo sensibili,

126 Sed

Quæst. III. An Sacramenta novæ legis consonant rebus, & verbis. Art. I.

19

Sed hoc solutio non satisfaciens, quoniam enim aliquando per aliquod illorum, nempe per eas, vel verbis, aliquando habeant significatio, non tamen facilis, & ea claritate, quia in utroq. similitudine, quo facta statim per se uenit decessit. Tunc quia si lignificatio, tanquam pars sacramenti, quod concordat ad confitendum, sed non tantum confitit res, vel verba, sed utrumq. similius; Et quidem D. in primo loco cit. hæc utramq; partem doceat teneri posse de sacramento baptismi, scilicet relationem signi fundari in soli ablutione, & quod in utroq. felicitate, ablutione, & fundo, tam in hoc secundum dicit esse veritas. Et in secundo loco quamvis dicere videatur, sacramentum ponit, ut esse ab solutione, propter quod uelle videatur, quod filia ab solutione sit integrum fundamentum & actus penitentis sit finis cuiusque solutionis; hec tamen mens eius non est, ut etiam Faber faciat loc. cit. quia penitentia definitio, ait, quod est abolutio hominis penitentis, unde actus penitentis, quod agnoscit, est pars illius sacramenti, & cum ab solutione constitueretur integrum fundamentum relationis signi, ne quis alter posset dico. Concil. Trident. sij. 14. cap. 3. & deniq. pro hac parte clarus loquitur d. s. q. 1. sed h. ut uisum est, quam pro opposita in alia locis, & idem hanc partem, ut probabilem, & magis de mente Doct. tener, quoniam Branc. dicit p. 2. art. 2.

Et plane hanc partem est, probabilem, omnino negari non posset, quia in sacramentis, quae uia confitentia sunt, rem res quam uera facta in instituta. Deinde de necessitate, & subtilitate sacramentorum, & utrumq; significatio eis habeat sacramentalem, & via confitentia gratiam in utroq. parte coniunctim existit, ergo Sacra dicit, & essentialiter utramque partem includit. Tunc quia licet Sacram, non sit quid per se unum, sed compotum physici, & subtilitatis, tamen est quid per se unum moralis, & unius artificiale ut v.g. dominus uas. Similis & res se habet, ut quid in determinatio, ac propiore habens stationem materia, & verba autem, ut quid determinans ac propiore habens rationem, ut me ergo dicit, posse debet, totum sacramentum utramque partem importare in testo, tanquam quid compotum articulare ex utraque. Nec dicit potest invenire Faber alterum in quibusdam Sacram, concurrit, ut conditionem requiri, vel circumstantiam necessariam, ut verba partem intrinsecus, ac intentio confitendi in Ministro, & suscipiendo in recipiente est conditio requisita non autem pars essentialis, & intrinsecus sacramenti. Non inquam dici potest, quia humanus intentio non est de essentia sacramenti, cum se temat ex parte eius est obiectus, & subiectus, quae sunt causa extrinsecus, at res, & verba sunt de intra, & essentiali constitutione sacramenti, unum per modum metietur.

Sed et communis obiectio quid si res, & verba sunt materia, & forma sacramentorum, per modum partium intrinsecarum debent esse finis in eodem tempore, ut possint esse efficaces, & ex Tempore, & in factum pergitentis confessio, & confessio potest processus per horam, & potest sequi postmodum, neque nisi nece ssit, ac dum Sacerdos profet formam, peccatis per se, & in actu contritionis, & matrimoniū quia est quid am civili contractus, potest etiam potest inter absentes, & tamen sunt sacramenta, ergo res, & verba nequecum tempore concurrit, ut partes essentiales, & intrinsecus ipsorum.

Respondit, similitudinem materis, & formæ sumi debere juxta naturam compotum si compotum sit physicum, debet simili esse physicum, si mortale, moraliter, unde in proposito, cum factum est compotum morale, non physicum, facit erit, si mortaliter, si in iudicium esse, estio physicæ aliquæ morte intercedat; Unde inquit Doct. d. 6. q. 3. infa. B. quod inter matrem, & formam sacramentorum talis similitudis requiri, quia si requiri in actu humanis, nolunt enim Christi nos obligare, ut tam subtiliter similitudinem, quam uix posset homo percipere, vel ferre; Quare ibi relata sententia Gloria cap. De trinitate, c. 1. q. 1. quae respicit in sacramento baptismi, non tantum physicam, sed etiam mathematicam similitudinem inter ultimum propositum formæ, & materiali, & inquit, sufficiere similitudinem inter aliquam partem prolacionis formæ, & materiali, ut vel incipit formam, inter quam dicitur, & confitentia, & absolvendi a peccatis; ecclæsiæ autem quedam peccata redit inhabilem materiali sacramentum, non autem quantum ad constitutum effectum significat; solum enim Deus potest sic sacramentum instituere.

Sed eti pars communis obiectio de Geramento Matrimonio, quia non ante Concil. Trid. mathematice clandestina erant valida, potest illud vero non sine validitate, ergo Ecclesiæ matrem in materiali sacramenti matrimonii. Idem de factamento præsentis, cuius materiali Ecclesiæ mutare videntur, & refringere, Sacerdos enim virtus Ordinis potest, habet confitentiam, & absolvendi a peccatis; ecclæsiæ autem quedam peccata redit inhabilem materiali sacramentum, non autem quantum ad constitutum effectum significat; solum enim Deus potest sic sacramentum instituere.

Contra hoc ergo tam conjunctio, seu propinquitas temporis inter materiam, & formam non requiri similitudinem physicam, ratiōne, & legiōne, quem in actibus humanis est reperiēt, quia est similitudis moralis, ut ipsi dicunt, & rationem reddit, quia noluit Christus nos obligare, ad tam subtiliter similitudinem, quam uix posset homo percipere, vel ferre.

Sed hoc ergo tam conjunctio, seu propinquitas temporis inter res, & verbis, quanto moraliter requiri videatur ad verificandam similitudinem, applicationem materie determinantem, quod totum prudenti judicium, & humano more ellimandum est, sicut fieri solet in aliis similibus humanis rebus, & uig. m. & ratiōne, quia inuit Doct. cit. quia in actibus humanis in quibus Sacram. Deus instituit in his autem physica similitudines rigorosa non est necessaria, ut experientia confitit. Quoniam vero Sacram. ex diversis actibus humanis confitit, quoniam alii maiorem similitudinem, alli minoram possunt ex sua natura, non potest una ex ea repul in omnibus aliquantum, sed singularem operantur, quibus Sacram. constant, est perpendere in natura, & iuxta eam divisa tamen potest maior, aut minor tempore, propinquitate, & esse necessaria, & sufficiens. Unde in Sacram. penitentia, & matrimonio major distinzione admittit potest iuxta accusationem penitentis, & ab solutione Sacerdotis, quia pergit per modum iudicatio quo accusatio, & proponit ab solutione, & major etiam inter sacramentum, & alterius coniugis, quia non aliis Sacram. Baptismi, Conf. Ordinis, Euanchilie, & extremi Unctionis, cum enim hæc significatio per pronominia demonstrativa, & de presenti, maiori, & populi similitudine inter res, & verbis. Quame si autem dicibat, non posse in omnibus, una certa regula aliquantum, in prædictam camen distinguitur, ut in omnibus est observandum, ut materia, & forma sacramentorum, taliter coniungantur, quod sine periculo & dubio, sed modo certe, & certo, Sacram. administrantur, qua ratione Doct. loc. cit. in Sacram. Baptismi requiri physicam similitudinem, sicut est inter alias partem prolacionis formæ, & materiali, ut vel incipit forma, ut etiam quod dicitur in utroq. parte, vel eadem in prædicta, antequam solutio formæ, ut utrum Sc. opinionem in prædicta fervandam esse, consult Amic. ap. fid. ad matrem certitudinem scripturæ significandi in exercitu baptis. sij. 9. q. 2.

Tertio dicendum est, matrem, & formam sacramentorum non legi usus determinant ex institutione Christi quod substantiam, ita quod si alijs substantias ponantur, non sit sacramentum. Hec etiam est communis, & deducitur ex Scrit. ad. 3. q. 1. & in primis constat ex Scripturam legimus res, & verbis Christi determinata pro sacramentis, ut pareat in institutione Baptismi. & Eucharistie. Deinde ex Concil. Florent. loc. cit. ubi singulis sacramentis determinatas formæ & materia, & significatio, & ex Trident. sij. 14. c. 3. ubi docet, sacramenta novæ legis sunt à Christi Doctrina instituta. sed H. habet de sacramentis res, & verbis Christi, non habere potest, ut res & verbis, & in factum, & in utroq. parte in institutione Baptismi. & Eucharistie.

Deinde dicitur, ut cum res, & verba sunt de intra, & essentiali constitutione sacramenti, unum per modum metietur. **S**ed et communis obiectio, quod substantia, & forma sacramentorum ex institutione Christi quod substantiam, ita quod si alijs substantias ponantur, non sit sacramentum. Hec etiam est communis, & deducitur ex Scrit. ad. 3. q. 1. & in primis constat ex Scripturam legimus res, & verbis Christi determinata pro sacramentis, ut pareat in institutione Baptismi. & Eucharistie. Deinde ex Concil. Florent. loc. cit. ubi singulis sacramentis determinatas formæ & materia, & significatio, & ex Tempore, & in factum pergitentis confessio, & confessio potest processus per horam, & potest sequi postmodum, neque nisi nece ssit, ac dum Sacerdos profet formam, peccatis per se, & in actu contritionis, & matrimoniū quia est quid am civili contractus, potest etiam potest inter absentes, & tamen sunt sacramenta, ergo res, & verba nequecum tempore concurrit, ut partes essentiales, & intrinsecus ipsorum.

Respondit, similitudinem materis, & formæ sumi debere juxta naturam compotum si compotum sit physicum, debet simili esse physicum, si mortale, moraliter, unde in proposito, cum factum est compotum morale, non physicum, facit erit, si mortaliter, si in iudicium esse, estio physicæ aliquæ morte intercedat; Unde inquit Doct. d. 6. q. 3. infa. B. quod inter matrem, & formam sacramentorum talis similitudis requiri, quia si requiri in actu humanis, nolunt enim Christi nos obligare, ut tam subtiliter similitudinem, quam uix posset homo percipere, vel ferre; Quare ibi relata sententia Gloria cap. De trinitate, c. 1. q. 1. quae respicit in sacramento baptismi, non tantum physicam, sed etiam mathematicam similitudinem inter ultimum propositum formæ, & materiali, & inquit, sufficiere similitudinem inter aliquam partem prolacionis formæ, & materiali, ut vel incipit formam, inter quam dicitur, & confitentia, & absolvendi a peccatis; ecclæsiæ autem quedam peccata redit inhabilem materiali sacramentum, non autem quantum ad constitutum effectum significat; solum enim Deus potest sic sacramentum instituere.

Sed eti pars communis obiectio de Geramento Matrimonio, quia non ante Concil. Trid. mathematice clandestina erant valida, potest illud vero non sine validitate, ergo Ecclesiæ matrem in materiali sacramenti matrimonii. Idem de factamento præsentis, cuius materiali Ecclesiæ mutare videntur, & refringere, Sacerdos enim virtus Ordinis potest, habet confitentiam, & absolvendi a peccatis; ecclæsiæ autem quedam peccata redit inhabilem materiali sacramentum, non autem quantum ad constitutum effectum significat; solum enim Deus potest sic sacramentum instituere.

potest.

sept & absunt equeires ad ejus validitatem solemnitatem illa, unde licet Ecclesia facere non posset quod vetera & legitima contraria non fit in multis Sacramenti matrimoniis & validi facti sunt; potest tamen facere, ut ille qui ante eam contrarias legimus & verus deinceps non sit legitimus, & vetus novis institutis legibus & solemnitatibus. Ad eum sacramento pertinet, negatur aliumcum ad eam probacionem dicendum, quod fuit Doctor juris Canonici ex vi docentes accipit potestem ferendi sententiam in causa Ecclesiastica, si habet iurisdictionem, quam ab eo facta nisi ei delegaverit subditi seu causis; sic pariter sacerdotes ex vi Presbyteratus facilius habet absolvendis ab omnibus peccatis eos, in quos habet iurisdictionem. Quoniam vero sub iuris suffragio ad summum Pontificis spectat, cui communis sunt oves id est nullum habet subditi cum nullum absolvere potest, non defecta potestari, quia habet veluti in actu primo ex vi ordinis seu jurisdictionis, & si aliquem absolvere potest, hoc non potest nisi in causa sua delegatis, non vero in aliis, quia sunt peccata reservata.

ARTICULUS SECUNDUS.

Quid sit dicendum de Sacramento Eucharistie.

delegatis non vero in aliquata tunc peccata revera. 112 Ad 3. de Sacramento Ordinis, dicendum est, materialiter, & formaliter huius Sacramenti, ex modo quo in Christi instituta sunt, non posse mutari, ac Christus non instituit sacrificium, & in individuali, sed solum generice in aliquo sensibili agno, non denocatur traditio propter ordinatum. Unde quoniam Ecclesia Graecorum Latina content ordinationem per figurum sensibilem, & cetera, que Sacerdos etiam in traditio nomine significavit, idem utrumque validè conficitur, & servatur, ut minister loquuntur, & ministerum & officium a Christo institutum licet materialiter agnosceret, inservatur. Quod enim Ecclesia per manus impositionem hoc facient, Latinis vero per alios ius instrumenti tradidit, hoc totum materialiter se habet, ac velut per se incident, cum in manu impositionis quamlibet, vel calice in tradito fieri sensibili figura, que patet esse ordinatus tradit significantur. Et quidem sicut supra diximus de sacramento per vulnorum in legem naturam, quod erat necessarium ex Dei institutione protestate fuisse, sed ministrorum attributa, & rebus protestandi formulata, & in lego bone communiter dicitur Sacramentum matrimonii in signo sensibili fuisse institutum, a verbis, & notibus praefundentes. Sed homines auctoritate tuisce determinationem relincaunt etiam docet Doctor ad 2d. quæst. q. Mita pars tunc potest in proprio de factamento Ordinis, quod pro ea faciunt. Deus dignus sensibilem indifferenter pro materialiter determinatum tamquam pro formaliter, scilicet quod significat generationem, ut nuptia significantur effectionis pars sit alienus. Hanc etiam communem doctrinam, & responsum alibi versus, summa breviter, sic.

et responsum adhibet quoque et approbat Bracara d[omi]n[u]s p[ro]p[ter] art[ic]ulo[rum] co[n]fessione huius argumenti concilii, quod tenet anno figura generico a Christo instituto, posuit sub tali genere Ecclesi determinate sibi speciem vel individuum talis figurae, & quid tria factum sit de factu[m] Ordinis, quia Christus Dominus non in aliqua determinata, & individua terrena serie institutu[m] materiam, & formam Ordinis, sed in aliquo rapido sensibili generico figura, quod denotaret etiam alijs potestis ordinarios. Unde mutum est quod modo hanc eandem doctrinam posuit non recipiat inferius d[omi]n[u]s p[ro]p[ter] art[ic]ulo[rum] loquens de sacramento parvulorum in lege naturae, quid mordicus negat, porro siue sic insitum in aliquo signo sensibili generico fidei protestatio.

113 Quartus tandem dicendum est determinationem factam institutione divina de causa verbis Sacramentorum, latitudinem aliquam habere, intra quam potest aliqua variatio reperiri absque preiudicio validitatis factum. Hoc etiam est communis, & decretatus, nam Christus instituit, v. g. pro Eucharistia panem de tritico, & vienam de vite potei autem intra latitudinem huius passus talis variatio reperiatur, quod sit ex una, velius species tritici, quod sit album vel rubrum, putum vel lomphatum. Quamvis in iugum, aliqua sutori confertur, specie subtilitatis physica differt, aliae tamen totam hanc latitudinem huius determinationem materiam à Christo factam sub arbitrio Ecclesie, & ministrorum ipseliter quique, leuita talis materia variatio sacramentum non irritat, dummodo vienam fit de vite expressum, & panis non ex alio generu frumenti, quam ex tritico. Si pariter in forma sacramentorum aliquia contumilia reperitur latitudo inter determinationem verbis à Christo factam, quamvis in ea non determinetur, quantum ad sensum, quem reddebat debet, omnium determinavit, ut hoc vel illud loquaciter possit, aut, unde mutatio, unius vocis in aliis, eundem sensum retinuerint non invalidat sacramentum, ut si forma aliquibus sacramenti praeservant litteras vel Syriacum, Gallicum, vel Hispanicum, non etiam in quis dimidiata forma dicat latine, & dividunt lingua vulgariter. Non tamquam valeret, si quis voces novae vellet ad libitum configere, si quis significatum imponeat, oportet enim ut vocibus suis aut alienis nationem finit in ista.

114 Ex quo sequitur mutationem essentialis, & subsistensiam
in materia quam in forma sacramentum irritat, non esse
accidentalem, ut communiter Theologi docent, & Scotus perfec-
tum est in 4. disp. 3. qn. 8. & disp. 8. qn. 8. & alibi, ratio est quia si
la accidentalis mutatione non variat res substantiam; at mutata

flantia vel intentia etiam non manet eadem regnante mutatione essentiale. successus vel lumen in sacramentis facit quod nec res nec verba sua illa, quia sunt in Christo instituta, ut regne ea facturam mutationem invalidat. Ut autem ergo significatur, quod mutatio sit essentialis, & quod accidentialis, hanc regulam generaliter observanda; quod tunc mutatio substantialis confutetur, quando secundum prudenter affirmatum non manet amplius eadem res in substantia, nec in verbis sed in significato, ita ut illa mutatione, quae destruit sensum verborum in Christo infinitum est substantialis, quae vero non destruit, confutare accidentalis; mutatio usque substantialis ex genere & suo facit aliquid, secundum essentiam, accidentialis autem, quia omnia quia clara sunt, & absque controvergia, apud summatis videnda pertransire.

*Ques*t.* III. An Sacra*m*enta no*v*e legis constet rebus, &c. Art. 1.*

2

121 Deinde probatur ratione à Seo: induciata, quam ex am-
dibet Amicus hoc & late prosequitur Gavatius in libro disp. 1. de
Sacramento Eucharistie q. 4 cap. 1. Eucharistia est Sacramentum
permanens ut confitetur in Trident. fess. 13. can. 7 ergo nequit con-
stitui ob euc fessuivo, tanquam forma intinsecus: Consequen-
tia probatur: quia eis permanentes per severat, fessuivo corruptio-
nem nulla res potest effundit, & intrinsecus constitui per formam
corruptam, alias integræ naturæ perseverare posset, ejus tamen
forma corrupta.

Refut. primò Recentes quāplures cum Suarez, verba con-
fessionis, quam vñ physice transant, moraliter nihilominus
permanere, per acta confessionis & propterea posse quod ambo
materialiter intintur, & partem intinsecum dicuntur dei i
qua fuit responsio Aureoli q. 4 d. 3. ibid. inquit post confessari
nam manu verbæ virtualiter, sicut manu officia, vel opus flu-
idum in mente Dei & hominum. Dicunt itaque, verba confes-
sionis dupliciter accepit posse, primo prout sunt in fuis fes-
tibus, quæcumque sunt, & secundo prout sunt in fuis fes-
tibus, quæcumque sunt.

118 Itaq; quantum abeit, ut ex verbis Cone. Flor. loc. cit. probetur oppositi sententia quod potius evidenter delinquit nosita, nēpē Sacram. Eucharistie non constat verba consecratiois, ut forma intitulē constitutive, dum ibi docet, per verba Salvatoris hoc Sacram. confici, ut notans Valentinus. Amicus fuit. 16. f. 1. & alii Juniores, inquit enim, *verba consecratiois* est, quibus hoc conficitur Sacram. Sacerdos enim in persona Christi loquens hoc conficit Sacram. & sic etiam loquitur Ambrosius lib. 1. cap. 1. qui initiantur Sacram, quod accipiunt. Christi sermone conficitur: ergo ex Conclio, & Patribus hoc sacramentum potius est effectus verborum, quam constitutum ex ipsis, non enim dicitur, ex verbis confitui, sed confici, quod habitudinem causa efficiens importat, non formaliter, ut consecratio requiriatur, tamquam actio, qua conficiatur hoc sacramentum, quasi effectus non vero tanquam pars intitulē ipsius. Et licet verba appelleret formam hujus sacramenti, inter diligit de forma, qua conficitur, non quia conficiuntur.

camen moraliter; Ita Rex dicitur habere dignitatem, & autoritatem per permanenciam, quamvis iniustitia, & eleccio eius fuerit quid succeſſivum, & totaliter transiret quod esset physicum, quia adhuc moraliter manet in mente Dei, & hominum.

119 Respondet Poncius negando consequentiam cum eius probatione non licet illis verbis etiam effecte introducatur corpus Christi sub speciebus, hoc non impediat, quo minus verba intrinsecus constitutio sacramentum sicut licet per verba, que sunt forma baptismi, producatur gratia, hoc non impedit, quo minus intrinsecus constitutio Baptificum Sacramentum. Adit Avera qu. 1. de Sacramento Eucaristiae feb. 8. hoc, quod dixit Concilium, per verba consecratiois enim hoc sacramentum, quia Sacerdos loquens in persona Christi conficit, id est, ac si dicatur, sacramentum Baptismi, Penitentia ut aliud conficit suis verbis, tunc Minister loquendo conficit Sacramentum, quod sane debet intelligi verbis in trascendit constitutio sacramentum, & Ministrum loquuntur eis eam sum effecti vobis, quantum verba profert; Dicit etiam Concilium, panem illa materiam, id est, rem patens, referendo ad substantiam panis, ut ex veritate ipsa mysterii conficit, sed non

120 Hanc solutionem impugnat Gavatius loc. cit., quia falsum est, verba consecratio moraliter manere, Secundos enim ab absolu-
ta consecratio non amplius conferunt verba pronunciare, quod
tamen necesse esset, ut verba consecratio moraliter maneret;
& quod etiam coedetur, verba motu sive hoc modo perseve-
rare, & hab ratione partē intrinsecum sacramentum esse, falem hęc
sequetur absurdum, quod si peracta consecratio metetur Sa-
cerdos non permaneat amplius idem numero sacramentum, tunc
enim verba illanee physice, nec moraliter existent. Tum quia
nulla similitus moralis assignari potest, inter species sacramentales & verba tot diebus ante prolatas, nam similitus moralis est in gen-
tilaque partum physice distinguitur, vero maxime distat cuiuscum-
que de habent verba consecratio, & species sacramentales, nullā
similitudine moralis habere possunt, & eo maxime, quod si fratre
consecratio usque ad diem iudicij duraret, usque ad illum dies
verba, & in operato ratione, &c.

veram, ut integratim ratione facilius haberent; videatis, quanto, quis illas mortales inter illa reperiri posset; sic etiam discurrende videtur *Brancusi* *diss.* p. 2. art. 2. in fine.

13) At nunc impugnatio parum urgere videtur, quia ut verba confectoria moraliter perseverare dicuntur, minimè opus est. Sacerdos illa semper pronuntiare conatur, sed sufficit, quod maneat in mente Dei, & hominum, qui verba illa audierunt, immo si Sacerdos pro prolatus formam vel verbum cum debita intentione super debitum materialem et factum ad nos fieri irritu facientium, sed adhuc perseverare judee ne sequitur invocari illud, quod la perfecta consecratio morentur. Sacerdos non permanet amplius idem numero sacramentum, siquidem verba ab ipsi proficiat adhuc in mente Dei, & hominum perseverant. Tum quia talis sumptus est, quod si multas moralis fit tantum inter illa, que parum physice distant, quia conjunctio moralis iuris que pars sacramentum componentis non semper, & in omnibus eisdem, & in quolibet sacramento requiret eandem preponitatem, aut conjunctio iunctae inter existentiam physicam uirginis partus, nam supra diximus, maxima, non propinquitas requiritur inter partes baptisimorum, quam inter murum confusum contrahentium matrimonium, in quo potest esse maritus unus dies, vel plurimi, id est non mirum, quod in partibus componentibus ea sacramenta, que consistunt in ipsis, mortalium earum conjunctione ad sacramentum requirata, multo majora potest propinquitate inter existentias physicis utriusque partis, quam per sacramenta Eucharistiae, quod non constituit in ipsis, sed per manus eius. Tamen quia in permanentia moralis aliorum actuum humanorum hec sunt multas moralis minimè est necessaria, ut nimicrum sit inter illa, quod parum physice distant, aliquo Rex, vel Pontifex triginta ab hinc annis electus, nunc vere Rex non est, nec eius regia dignitas perseveraret, quia nimis physice ab ipsis institutione distracta figura.

dicitur, quia non obstante tanta physica distanca, adhuc ejus institutio noster in mente Dei, & hominum, ita eadem ratione verba consecratio verē moraliter permanere dicerentur in speciebus consecrat, qui a permanet in mente Dei, & hominum sicut per traditionem; etiam usque ad diem. Iudicū ducantur,

124 Postius ergo ea responsio reficienda est; Primo, quia in communī modo loquendū ea tantum dicuntur per modū habitus mortaliter perseverare, quorum tetrachordū penteat à voluntate nostra patet de cōfētū liberā nobis elicito, qui mortaliter perseverare cōfētū, quādū a nobis non retāctū, ita enim interpretatiū videtur velle, & quid illū continuate eliceret, hūc autē modū permanentiū moralis in præsenti locū non habet quis, ut dicebamus; etiam Sacerdos post prolatam verborū formā, scilicet sacramentū retrahet, non ob̄ ille fieri intrīscum sacramentū. Deinde, quia etiam hic locū habet, ut verbū in permanentia moralis, non adhuc sufficit ad constitutū illū hūc faciēt veritatem; quia transītū verbi non dicitur manere Eucharistia tantum moraliter in mente Dei, vel hominum, ut manere solent actus humani physice corrupti; sed vere, & physice manet independenter à cognitione Dei, vel hominum. Denique, quia ut supra dicebamus, etiam admīla hac permanentia moralis verborū nullū complementū ad ea cōfētū hoc sacramentū in genere causa formalis, quia in eis Eucharistia ad aquātū constitutū per eis signū nutrimentiū gaudiū, & autē habent species panis & vini, & continentes corpus & sanguinem Christi, in genere causa formalis, independenter à verbis consecratio, unde hoc sacramentū quod totū suā entitatem intrīscum maneat idem, ut nota Vafq. si Deus sine verborū prolatione ponet corpus Christi sub speciebus panis, eo modo, quo nunc est; ergo verbū non compleat hoc sacramentū, nisi in ratione talis sacramentū, quia in ita compleat illū, sublata forma tolleretur compōnūtū ex illā forma rūtūlūtū, probatur alium, nam ratione Eucharistie sacramentū habet eo, quod est cibū, & potū spirituālē anīmā; hoc autē formaliter habet per ipsas species panis & vini, & continentes corpus & sanguinem Christi quod adhuc habet, si illo modo, quam per verbis consecratio, instrumentū fuisse; igitur sola species panis, & vini, ut continentes corpus & sanguinem Christi, habeat integrām, & complētām Eucharistie factū.

125 Nec quidem fatis rationabiliter negat Cardinal. de Lugo, si Deus ponet corpus Christi sub speciebus panis sine verborū prolatione, futurū idem Sacramentū Eucharistie, & idem si gaudiū sensibile grātia, quod nunc est, in tali casū grātia non significatur per verborū prolationem, sed per aliquid aliud; quia species modo non significat corpus Christi sensibiliter, nisi prout cum talibus verbis. Hoc, inquit, non bene negatur, quia in eo casū remanet idem signū, & idem significatum, ergo idem sacramentū, nec refert, quod tunc grātia non significatur per verborū prolationem, ne per aliquid aliud, quidē illū verbū prolatione illū causa efficiens, instrumentalis, non autem ratio formalis constitutū illū finalē in eis sit, nec aliquo pacto fundans significatiōnem, & propterā adhuc idem signū sensibile remanet, quia ex sola diversitate causātū, efficientiū effectū essentialiter non distinguuntur, ut dictū est in Physicis.

126 Hinc patet, exemplū illā in responsive adductā, de qua benedicta & fecit, consecratio ad rem non esse, quia eum sanctitas est purē moralis, & proinde illā aliud habere non possunt, itā in genere causa formalis, quām à benedictiōnē, & consecratio moraliter in ipsi permanēt juxta datam explicatiōnem; at spes cōfētū longe majorē habent sanctitatem sibi intrīscām physice, & sensibili, nimirū ipsam continentiam corporis & sanguinis Christi, unde non dicuntur factū vel consecratio formaliter à verbis, sed à corpore & sanguine Christi, per cujus unionem redduntur formaliter facta; nec dicuntur formaliter facta, vel consecratio, quia eum consecratio maneat moraliter tantum in mente Dei, vel hominum, quod pacō tantum a qua dicitur benedicta, & Eccl. consecratio per consecrationem physice tractāta, sed dicuntur facta, & consecratio transītū verbis independenter à cognitione Dei, vel hominum, & continentes corpus & sanguinem Christi, & independenter à verbis, tanquam à forma realiter denominante, licet dependenter ab eis, tanquam à causa efficiēt.

127 Respondent seū illū manente verbis consecratio quādū ad denominationem, quātū nominant spes cōfētū, apudīo verbis consecratio non esse formā inherētē, sed formā denominantē hoc sacramentū, quādū modū esse cognitionē efficiens, cōstitutū ex obiecto, & cognitione, ut formā non inherētē, sed extrīscētē denominantē; Sicut ergo Ex. inquit Ponceius, habet denominationē, & auctoritatē permanentē, quātū in institutione ipsius fuerit quid successivū, & totaliter trāsferit quādū actuale physica eius; ita sacramentū hoc est in eis factū, quādū illū permanēt, quia permanet illū, quod denominatū sacramētū cum illā denominatione, licet non per maneat forma, quā denominatur, sed transferit quādū esse physicum, & fuerit quid successivū quādū suā entitatem.

portat in obliquō. Nam etiam hoc importet in obliquō, si tamē illī pars eius intrīscā, & essentialis omnī maneat debet, ut verū, & integrum sacramentū perseverare dicatur; sic patet de animali, quod licet an inām importet in obliquō, & non in recto, quia non bene dicitur, homo est anima, sed ex anima, & corpore constat, tamen anima destruit, nequit in eis animalis perseverare. Exempla de domo antiqua, & aqua benedicta ad eam non sunt quā nec antiquitas in domo, nec benedictio in aqua aliquid reale, & physicū importat, ut dictū est nū. 126, ut verba consecratio aliquam realē, & physicanū faciliat, easāt efficiēt in speciebus consecrat, nepte realē, physicū cōtinēt in corporis & sanguinis Christi sub speciebus panis & vini, quātū id illū sunt efficiēt formās de numero eorum, qui nō possunt formā præsentem, sicut eis cognitū, & amātū; & sicut Eucharistia est de numero illorum efficiētū formātū, qui possunt ex formā præsentem, quā formā in eis talī cōstitutū, quā proposito est verū, & teat cōtinenti corporis & sanguinis Christi sub speciebus, quā habent dependenter à verbis consecratio, solum in genere causa efficiēt, & non autem formālē; hac itaque fola est de ratione formālē, & intrīscētē sacramentū Eucharistia, non autem verba praæterita, aut denominatōnē consecratio ab eis derivata.

131 Dices, species panis, & vini continent corpus & sanguinem Christi, quātū fons consecratio, sed fons formaliter consecratio, per verbis consecratio, ergo verba consecratio formālē, integrant rationē sacramentū hūc nutrimentiū gratiam significant. Ref. negando minorē, non enim species dicuntur facta, vel consecratio formaliter à verbis, sed à corpore & sanguine Christi, per cujus unionem redundat formaliter facta; adhac tamen verba, quidē talēm consecratio habent quā dependenter à verbis in genere causa efficiēt, Quod si contendas species sacramentales non tantum ex hoc capite dici facta, & consecratio, scilicet ex unione eorum cum corpore, & sanguine Christi, sed etiam per denominatōnē formālē, derivatā, a verbis jam prælati, licet hoc Amicus negat videatur, quā nullus efficiēt includit formālē denominatōnē, ut dictū est. Neg. Concilium appellat verba formā sacramentū Eucharistie, nisi quatenus dixerat, esse formā consecratio; Ex quā doctrina stabilitur tandem etiam tertia solutiō, quā Concilium dixit, omnia sacramenta perficiuntur & verba & vini in eis materia & forma, non autem proprie cōtinent ex partibus intrīscēt, & essentialibus, & verba dixit, esse formā Eucharistie, quātū sunt formā consecratio.

132 Secundū ait quā ratione, na species panis, & vini cōstitutū formaliter in ratione sacramentū per verbā consecratio, prout sic enim habent integrātū, & completā significatiōnē sensibili gratia nutrimentiū; qualis cōstitutū ad sacramentū Eucharistie, ergo verba ipsa te habentur ratione intrīscēt, hoc sacramentū cōstitutū, probatur alium, quā species prout contradicunt à verbis, nec significantur de se presentiā corporis Christi, nec gratiam, nec ad hoc significandū sunt institutionē, nec ad hoc excitant mentem videntis, nisi sciamus, esse consecratio, sed tantū moralē & extrīscētē qualis est sicutis aqua benedicta, & Ecclesiū consecratio, quod est faliū, ut confat ex dictis.

ARTICULUS TERTIUS.

Receptionis fundamentū solutiō.

132 I N oppōstū. Primo arguit Cardin. de Lugo s. citat.

Ex Concil. Florent. in decreto Eugenii, ubi de omnibus Sacramentis dicitur, quādū materia & forma perficiuntur, & infra specialistē de Sacramentis Eucharistie &c, & formā illū efficiēt, & compositionē Eucharistie, non aliter ac formā alia, quātū sacramentōtū. Nec valet, inquit, solutiō super nū. 117, infinita, verba consecratio, nisi quidē formā Eucharistie in fieri, non autem in factō esse. Quia verba non sunt forma prædictiōnē Eucharistie, cum nū modo ipsum componant, ergo non possunt hac ratione dici formā Eucharistie. Nec etiam valet alia solutiō infinita, nū. 118, verba consecratio, dici a Concilio formā Eucharistie non intrīscēt, sed extrīscēt, quātū est formā consuetudinē Eucharistie, non autem illū intrīscētē consuetū. Quoniam, præter quādū efficiētē imprudentē dicitur forma, non potest forma, ut forma, alium modū concurrendi habent, nisi intrīscētē compōnēt, nec potest habere alium effectū, nisi compōnēt ex ea resultat, ergo cum verba consecratio, sunt verba formā Eucharistie, ut Concil. definitēt, illī, quidē illā, intrīscētē compōnēt, alioquin eius formā non erit. Nec tandem valet alia consuetudinē Scotistarū respondi, in hoc differe Eucharistie ab aliis sacramentis, quādū dicitur forma, non potest forma, ut forma, alium modū concurrendi habent, nisi intrīscētē compōnēt, nec potest habere alium effectū, nisi compōnēt ex ea resultat;

133 Melius ergo impugnatū allatū solutiō, quā verba transītū, & integrum Eucharistie sacramentū, quātū est factū, remanet verma, & integrum Eucharistie sacramentū, quātū est factū, remanet quoque omne id, quod est de intrīscētē eius constitutione, atque id si verba non maneat, consequētē effaciēt non pars intrīscētē, & essentialis illū. Nec verū est, sufficere, quādū remanet illū, quod sacramentū importat in recto, ut integrum perseverare dicatur, etiam si corrumpatur quādū integrum.

134 At contrā hanc solutiōnē replicat Olandus dīp. i. qu. 4, quā species non continent corpus Christi, nū quatenus sunt consecratio, sed ut consecratio important verba consecratio, tanquam ut formā per se ipso, si prout continent corpus Christi, habent significatiōnē requiriāt ad rationē hūc sacramentū, hoc habent ipsa verba formaliter. Minus probatur, quādū aqua benedicta, & Ecclesiū consecratio, vel calix benedictus, intrīscētē provenit ad formā consecratio, vel benedictio, quābū consecratio, vel benedicta fuerint, & patet ergo quādū species sunt consecratio intrīscētē, prout à verbis consecratio, atque ita intrīscētē pertinet ad rationē Sacramentū Eucharistie.

At hanc instantiam, jam diximus supra nū. 131, negandum est minorē, non enim species dicuntur facta, & verba consecratio, formā reduntur formaliter facta; ad probationē minorē, jam nū. 126, negata est partis de aqua benedicta, & Ecclesiū consecratio, quādū facta aqua benedicta, & Ecclesiū consecratio est purē extrīscētē & moraliter ex actione præterita benedictio, & consecratio adhuc moraliter permanēt derivata; & facta sacramentū Eucharistie non est purē moralis, & extrīscētē, sed intrīscētē realē, & physica, atque idē species non tantum consecratio

dici debent virtute verborum, adhuc moraliter permanentium, sed per corpus, & sanguinem Christi, quod realiter, & physicè sub se continent, quo pacto longè mellius explicatur angusta fuit huius sacramenta.

137 Tertio arguit Caspensis, quia ad omnia Sacra, que de facto sunt iustitia, ita essentialiter requiruntur verba, ut sine illis impossibile sit fieri aliquod illorum, sed nullus effectus potest essentialiter pender alicuius causa secunda, propterquam à Deo vero verba in Sacram. Eucharistie non solita efficiente eocurrunt, sed etiam in genere causa formaliter. Confit. quia de facto non infuit Christus aliquid aliud propter verba confectorationis, per accidentia panis fuerint ligna, sensibilia presentia Christi, & gratia nutrientis sed sic est, quod ratio signi sensibilis non potest esse a verbis in genere causa efficientis: ergo est in genere causa formalis. Minor probatur, quia cum ratio ligni sensibili excedit, quodammodo denominatio ex ipsius verbis defumpa, non potest esse a verbis in genere causa efficientis, acutus denominatio vis à visione in genere causa efficientis non est; ergo ergo verba confectorationis, non habent ad genus causa formalis. Denique species non habent verbas in genere causa efficientis, quod finis confectorationis, quod pacto tantum sicut signum gratiae nutrientis ergo habet in genere causa formalis, atque in forma qua species habent, quod finis confectorationis, sunt verba; probatur assumptum, quia confectoratus non dicitur efficienter confectorationis, sed formaliter, ac confectoratio non dicitur in genere causa efficientis, ut haec sententia dicatur, quia in genere causa efficientis, non potest esse a verbis in genere causa formalis. Denique species non habent verbas in genere causa efficientis, quod finis confectorationis, quod pacto tantum sicut signum gratiae nutrientis ergo habet in genere causa formalis, atque in forma qua species habent, quod finis confectorationis, sunt verba; probatur assumptum, quia confectoratus non dicitur efficienter confectorationis, sed formaliter, ac confectoratio non dicitur in genere causa efficientis, ut haec sententia dicatur, quia in genere causa formalis, non potest esse a verbis in genere causa formalis.

138 Quarto arguit Caspensis, quia ad omnia Sacra, que de facto sunt iustitia, ita essentialiter requiruntur verba, ut sine illis impossibile sit fieri aliquod illorum, sed nullus effectus potest essentialiter pender alicuius causa secunda, propterquam à Deo vero verba in Sacram. Eucharistie non solita efficiente eocurrunt, sed etiam in genere causa formaliter. Confit. quia de facto non infuit Christus aliquid aliud propter verba confectorationis, per accidentia panis fuerint ligna, sensibilia presentia Christi, & gratia nutrientis sed sic est, quod ratio signi sensibilis non potest esse a verbis in genere causa efficientis: ergo est in genere causa formalis. Minor probatur, quia cum ratio ligni sensibili excedit, quodammodo denominatio ex ipsius verbis defumpa, non potest esse a verbis in genere causa efficientis, acutus denominatio vis à visione in genere causa efficientis non est; ergo ergo verba confectorationis, non habent ad genus causa formalis. Denique species non habent verbas in genere causa efficientis, quod finis confectorationis, quod pacto tantum sicut signum gratiae nutrientis ergo habet in genere causa formalis, atque in forma qua species habent, quod finis confectorationis, sunt verba; probatur assumptum, quia confectoratus non dicitur efficienter confectorationis, sed formaliter, ac confectoratio non dicitur in genere causa efficientis, ut haec sententia dicatur, quia in genere causa formalis, non potest esse a verbis in genere causa formalis.

QUARTA

An Sacra nova legi physice, vel moraliter causent gratiam.

140 F Amos hac inter Thomistas, & Scotistas controvessa supposito contraria recentiores Hetereticos. Sacra nova legi conferre gratiam sufficientem, non tantum fidem exactando in sacerdoti, sed per se, & proprie ex divina inspiratione; tunc quia Scriptura testimonia id clare demonstrant, dum per Sacramenta praeferunt fidem, remissionem peccatorum nobis promittunt, ac anima salutem, que nonnulli per gratiam iustificatam obtineri possunt, cum quia in animis suis verba, & realitas Sacramentorum praesumuntur, in quibus tantum actus fidelis non excusat, tunc tandem aliquo Sacra non plus valent, quam in predicatio Evangelii, aliisque extrema signa, quibus in audiendum, & videntium animis factis existunt. Et quoniam nam supra diximus n.42 ex Scotto 4.1.7. & duplice, gratior obtinet potest modo ex opere operantis, id est, ex opere proprio, prout habete rationem meritum dei dispositionis & valoris moralis, in quantum est ab ipso homo, ex auxilio Dei operante. Alio modo ex opere operato, hoc est ex opere quatenus exterius exercetur, prout signum a Deo instrumentumque illo cui tale signum applicatur, ex parte sua non mereatur, nec aliquam ponat de dispositionem ad gratiam sicutem de congruo adhuc gratiam consequatur ex vi talis applicationis, ut contigit in patribus; Quod si aliquam ponat dispositionem ex parte sua non sicut nec ipsa gratiam tali dispositioni correspondente, sed aliam quia fluctuat ex pacto, & in isto Dei ratione talis signi exhibiti, quam adhuc con sequetur, si tali dispositione non procederet ex sola, & præcisa talis signi exhibitione. Hic cursus est admodum sceleris supponimus, sacramenta nostra nostra gratiam conferre ex opere operato, hoc enim etiam eadem scriptura testimonia demonstrant, quia hanc viam singulis tributum Sacramentis tunc quia aliquon ex opere operantis potest, & si potest homo gratia consequi, vel ejus augmentum per alios quoque virtutum actus; unde non est quicquam proprium, & peculiare sacramentis significatum conferre, quia vis gratiam conferendi talibus signis certi, & verborum non utique convenit ex natura ei, sed ex meta voluntate Dei. & Christi inservientis talia signa hominibus conceduntur, quibus hoc modo gratiam diuinam obtineant possunt.

141 Cum autem Sacram. hoc modo dicuntur conferre gratiam, omnino debent haec ratione causare gratiam, & esse causa gratiae, non quidem in eo sensu, ut causa principis, cum enim gratia sit subtilissima quidam divina natura participatio, solum Deus esse potest causa principis, & aucto gratiae; sed dici debet causa instrumentalis, quatenus talia signa sensibilia super omnes eum virtutes, & extra omnem naturam ordinem afflantur a Deo ad confundendam gratiam, sed quoniam duplex occurrit modus, quo dicti potest non instrumentalis gratiam conferre; Uniusnam sacramentorum per veram, & propriam efficientiam ex ipsa Sacramentis sensibilitate directe, & immediate emanantur per verum, & physicum influxum producent in anima gratiam, quo pacto anima per oculum, v. g. tanquam per instrumentum auctum visionis efficeret dictere. Alter modus est, ita gratia a solo Deo immediate producatur, & ad prestantem, & exhibitionem ipsius Sacramentis, tanquam signi a ipso instituti, in animam intundatur, que ad hoc gratia productiva non ab ipso Sacramento dicitur, & immediate egreditur, sed a solo Deo ad exhibitionem Sacramenti; qui modus canit falem dicit causam instrumentalem. Questio proferitur inquit, an Sacramenta sunt causa instrumentalis gratiae primo modo, hoc est physice, ita quod verum, & realem influxum exhibent, & tenus in virtute Dei agentis principalis, ad hujusmodi effectum in producendum moventur, & exhibentur, & vero tantum causa instrumentalis secundo modo, hoc est, pure mortales, tanquam ipsum Deum ad eorum exhibitionem moventes, & determinantes ad productionem physicam, & realem gratiae, ita ut ipsa Sacramenta realiter physicè non influant, sed solus Deus agat ad differentiam causa instrumentalis physicæ, que & ipsa physicæ effectum attingat, & in virtute principalis agentis, eo modo, quo dicitur est in Physics.

142 In haec celebri controversia duæ sunt sententiae: Prima est Thomistorum afferentum, sacramenta per physicam efficientiam, & causitatem gratiam conferre, quos plures sequuntur Recentiores, Suarez, Valentia, Moratius, Bonac. Orlando. Baldus, &c. & alii, quae quandoam moraliter permanentiam habere possint, hec tamen non sufficit ad veritatem Eucharistie salvandam, siquidem tale Sacramentum non tantum moraliter permanet post verborum participationem, sed etiam physicè independenter a cognitione Dei, & hominum. Neque inconveniens est dicere, hoc sacramentum in factu esse forma carcer, sed forma per quam efficiatur. Concilium Flor. non ait omnia Sacra materia, & forma confare, sed perfici, ad quod verbum nullum sufficit, si ad fieri illius concursus aliquip, quod habeat rationem materia, & forma, quod etiam de Sacramento Eucharistie verificatur; sed de hoc rite recipit sermo inferioris dis. p. 3. de Eucharistia q. 1.

& alii, qui tamen esti convenient in hoc quod tunc causa physice, dñeant tam in modo huius physice causitatem. Aliqui enim dixerunt, sacramentum immediate efficere dispositionem quodammodo in anima previam ad gratiam, Alii vero dixerunt, sacramentum per modum causa physice efficere, ut homo sit gratus Deo, non vero efficere ipsam gratiam secundum se, Alii tandem communis, & frequenter dicunt, Sacram. immediate efficere ipsam gratiam in anima; sed hic certius commentor, & frequenter dicens modus in duos explicare modos subdividitur; Aliqui enim dicunt, sacramentum in se recipere virtutem quandam à Deo superadditam, qua per modum instrumentum elevatur ad producendum gratiam effectum, & in hoc sensu Thomistus Dominicus communiter intelligunt, & explicare mentem D. Thom. q. 62 art. 1. & q. 4 art. 4. Caietanus, Nigmus, Cabera. Pefatus, & alii ex familia D. Thom. Alii vero dicunt, sacramentum abesse alia virtute superadditam per suam solam entitatem a Deo affinitum, & elevari ad attingendam effectivam gratiam, ita ut affinitas eius, & elevatio ait causit illam effectum, non necessarij absolute, sed necessitate recipiente potentiam ordinatam, dispositus enim Deus universaliter, & de hoc Eccliesiam certificavit, quod sacerdotes illi sacramentum ipse conseruet effectum signatum; ita Doctor sub libro E. quibus verbis in factum non aliam causitatem resipicit gratia agnoscat, quanm moraliter ut causat ex alia descriptione moralis causitatis sit, ut physica distinguatur, pluribus utrum rationibus Adversariorum vindicande, quibusque singuli recipiunt modis superius relati oppositum sententiam defendunt.

Primo itaq; probatur conclusio nostra ostendendo improbatitatem primi modi quo dicebant Capitulo Ferrariensis, & quidam Thomistis, sacramenta gratia physice causare, quatenus immedietate efficient dispositionem quodammodo in anima previam ad gratiam. Cum enim ex una parte vellet sacramentum per veram efficientiam, & physicam causitatem, ad causandam gratiam interfuerit, & ex alia parte supponatur, gratiam per creationem fieri, & hanc ita opus Dei ita proprium in nulla creatura, sicut posse, non etiam ut instrumentum ait, creandum, id est cogitare ut sacramentum dispositionem quodammodo in anima efficeret se quoniam gratia consequitur, quia dispositioem de ratione esset characterem, vel in eius effectu oritur quandoam anima, qui est in habitualiter animali, ut habet, ut ratione positionis ipsius, causa illam effectum physicè producens, determinetur ex positione ipsius ad eum producendum, quem alios non producere; Qui modus causandi optimè dicitur, & explicatur nomine moralis causitatis ob proportionem, quam habet cum ratione moralis, quam habent ebulentes, studentes, juvenes, & similes, qui dicuntur moraliter causantes illam effectum, quem alter physice producit, cui confluunt, jacent, & ceterum moverunt ab ipsi ad effectum producendum, & proprie merito communis hominum exilimatio illis, cum omni proprietate productionem illius effectus attribuite, quia ratione dicunt, iudicent, & ceterum reatu morti ab ipso admittunt; Unde quoniam Sacram. nullam habent physicam actionem respectu productionis gratiae, quia tamen ad eum productionem moverunt proprie applicationem Sacram, jure merito talis producitur, quibus quoque tribu potest, ac debet, velut causa moralibus.

ARTICULUS PRIMUS.

Sacram. sunt causa morales tantum gratiae, non physice.

143 Hoc assertio statutus cum secunda sententia, quam ex professo docuit Scottus 4.1. q. 4. & q. 5. s. ad primam, quod esti potissimum probavit contra Thomistis, sacramenta non efficiere gratiam, neque dispositionem aliquam ad gratiam previam per aliquam actionem propriam dicit, que a Recentioribus dicitur causans physica, ut deinde salver, hoc nihil illo non obstante, sacramenta esse causas gratiae, non tantum per accidens, sed aliquo modo per se, & quod per sacramenta haberat gratia, sicut Sanctorum loquuntur, hoc breviter ex eo suadet, quod omnis dispositio necessitans ad formam, que non sit ratio receptivi, potest dici quodammodo causa activa, & causa instrumentalis respectu formae, quia proportionem probat exemplo meritis, non absolute, & conatur ab omnibus, quod merita sunt causa instrumentalis respectu premii, & quod per merita acquiritur premium, & tamen meritorum non causat activum premium, in se, hoc est, physicè non efficiat ipsam beatitudinem, nec aliquam disponit quoniam modum causit, sed aliquo agente effective, subiecto uniti, nisi eadem actione sit ipsa formam ait, quod non est dispositio per se, & ratio effectus, & actione, & ratio effectus per actionem illam uniti subiecto, sicut ut illo pendat in suo esse, atque ideo eadem actiones, quia unitas, recipit suum esse; Sed gratia est forma, quia in suo esse ex natura sua a subiecto depoller, quia illi forma accidens, & omnis talis ex natura sua pendet a subiecto, tunc in fieri quia in esse, ergo non potest ab aliquo agente animo uniti, nisi in quo esti producitur, atque adeo sacramentum ad unicandam anima gratiam eleventur, non possunt, quoniam simili ad ipsam gratiam competat, quia unitas recipit suum esse.

Meld. in Quart. Sententia.

C ut p. x.

dici debent virtute verborum, adhuc moraliter permanentium, sed per corpus, & sanguinem Christi, quod realiter, & physicè sub se continent, quo pacto longè mellius explicatur angusta fuit huius sacramenta.

137 Tertio arguit Caspensis, quia ad omnia Sacra, que de facto sunt iustitia, ita essentialiter requiruntur verba, ut sine illis impossibile sit fieri aliquod illorum, sed nullus effectus potest essentialiter pender ab aliqua causa secunda, propterquam à Deo vero verba in Sacram. Eucharistie non solita efficienter eocurrent, sed etiam in genere causa formaliter. Confit. quia de facto non infuit Christus aliquid aliud propter verba confectorationis, per accidentia panis fuerint ligna, sensibilia presentia Christi, & gratia nutrientis sed sic est, quod ratio signi sensibilis non potest esse a verbis in genere causa efficientis: ergo est in genere causa formalis. Minor probatur, quia cum ratio ligna signa sensibilia sit excurrente quedam denominatio ex ipsis verbis de lumina, non potest esse a verbis in genere causa efficientis, acutus denominatio vis à visione in genere causa efficientis non est; ergo ergo verba confectorata, quod pacto tantum sicut signum gratia nutrientis ergo habet in genere causa formalis, atque in forma qua species habent, quod sint confectoratae, sunt verba: probatur assumptum, quia confectorata non dicitur efficienter a confectoratione, sed formaliter, ac confectoratio non dicitur in genere causa efficientis, quia confectoratio intrinsecus residet in verbis confectorantibus, ut in subiecto, extinsecus autem denominantur, quia dicitur confectorata, sicut visio intrinsecus inest potentia visiva, extinsecus autem denominat pariterem visum.

138 Respondeatur, argumentum probare doinxat, ut verba essentialiter requiri ad fieri omnium factorem, & consequenter etiam ipsius Eucharistie, non autem ad factum eius, in quo sensu agitur hoc questionis. Ad Confirmatum, negatur minor, cum ex parte concilii Florentini, hoc Sacramentum dependere a verbis in genere causa efficientis, ut dictum est n. 18, ad probacionem minoris negationis, ratione illius signi sensibilis, seu sensibili, illam significacionem dicere solam extrinsecum denominacionem a verbis de lumina, licet enim pectus vera, & realiter continentia corporis Christi, & sanguinis sub speciebus, atque hoc in ratione denominacionis extra factum dependent a verbis in genere factorum, ratione tamen concomitentia, & unionis realis cum corpore, & sanguine Christi a verbis dependent in genere causa efficientis, tunc Gavatius loc. cit. contendit, etiam esse visum, & esse cognitum effectorum in objecto dereliquerat ab auctoritate, & cognoscendu, tanquam à causa efficiente. Ad ultimum iam dictum est, species non dici formales a verbis confectoratas, sed a corpore, & sanguine Christi, & per cuius unicum reddundum formaliter, licet non habeant efficienter a verbis, Quod si contendat, etiam esse formaliter confectoratas per denominationem extrinsecum, illius tam prolatis in species derivatis; hoc enim gratia admissio nihil contraria conclusum, quia Eucharistie nullum complementum in esse Sacramentum recipit a verbis confectoratis in genere causa formalis per tales extrinsecum denominacionem in species derivatis, ut declaratum est, sed tantum in genere causa efficientis.

Quarto tandem arguit Suarez, & alii, quia verba confectoratis determinant species ad significandum: ergo habent rationem formae, cuius proprium est determinare. Confit. quia negari non potest, quod verba significacionem Sacramentalem non habeant; ergo vel sunt Sacramentum, vel falsum pars Sacramentum Eucharistie, probatur assumptum, quia verba confectorationis significant Corpus Christi sub presens. Tandem nulla est repugnatio quod verba prolatas dicuntur forma Eucharistie, & illam constitutam, & cum Sacramentum sit aggregatum quedam artificiale ex rebus verbis, ergo ita esseendum est, ne dicamus, hoc Sacramentum forma dicere contra Concil. Florent.

139 Respondeo, verba confectorationis determinare species ad significandum non formaliter, sed efficienter, quatenus verba sunt, quibus Sacerdos corpus Christi sub speciebus adducit, quo peracto species ex institutione divina Corpus Christi significat ibi contineri, & formaliter autem Sacramentum Eucharistie, seu sensibili illud determinatur per habendum signum ad signatum. Ad Confirmationem, verba confectorationis habent significacionem sacramentalem, non quidem formaliter, sed per modum actionis; habent enim causalitatem, efficaciamque moraliter, que in hoc constitutum ad eorum prolationem Deus ponit Corpus Christi sub speciebus, id est effectiva dicuntur corporis, & sanguinis Christi; & ista dicitur significatio effectiva, seu per modum actionis; at propter illam alia quoque admitti debet significatio, quia Eucharistie competat in eis quieto, cum sit Sacramentum permanens, que licet in verbis quoque dependeat in genere causa efficientis, non tam formalis. Ad ultimum negatur assumptum, implicat namq; inquit Doctor, in terminis aliquo efformans, & partem intrinsecam naturalem, sive artificialē aliquo usus copositū existentis, dum ipsum non existit, verba autem physice transierunt, & li-

cet quidam moraliter permanentiam habere possint, hec tamen non sufficit ad veritatem Eucharistie salvandam, siquidem tale Sacramentum non tantum moraliter permanet post verborum participationem, sed etiam physicè independenter a cognitione Dei, & hominum. Neque inconveniens est dicere, hoc sacramentum in factu esse forma carere, sed formaper quam efficiatur. Concil. Flor. non ait omnia Sacra materia, & forma confare, sed perfici, ad quod verbum nullum sufficit, si ad fieri illius concursus aliquip, quod habeat rationem materia, & forma, quod etiam de Sacramento Eucharistie verificatur; sed de hoc rite recipit sermo interius dyp. 3. de Eucharistia q. 1.

QUARTO QUARTA.

An Sacra nova legi physice, vel moraliter causent gratiam.

140 **F**supponit contra recentiores Hetereticos, Sacra nova legi conferre gratiam sufficientem, non tantum fidem exactando in scripto, sed per se, & proprie ex divina institutione; tunc quia Scriptura testimonia id claret demonstrant, dum per Sacramenta prater fidem, remissionem peccatorum nobis promittunt, ac anima salutem, que nonnulli per gratiam iustificati obtineri potest, cum quia in tribus veris, & realiter Sacramentum baptismi exhibetur, in quibus tamen actus fidel non exercitatur, tunc tandem aliquo Sacramenta non plus valent, quam a predicatione Evangelii, aliisque extrema signa, quibus in audiendum, & videntium animis factis existunt. Et quoniam non supra dividimus n. 42 ex Scott. 4.1. q. 7. duplicitate gratiarum obtinetur modo ex opere operantis, id est ex opere proprio, prout habete rationem meritum dei dispositionis & valoris moralis, in quantum est ab ipso homo, ex auxilio Dei operante. Alio modo ex opere operato, hoc est ex opere quatenus exterius exercetur, prout signum a Deo instrumentum inquit ille cuius tale signum applicatur, ex parte sua non mereatur, nec aliquam ponat de dispositionem ad gratiam sicutem de congruo adhuc gratiam consequatur ex vi talis applicationis, ut contingat in patribus. Quod si aliquam ponat de dispositione ex parte sua non sicut nec ipsa gratiam tali dispositioni correspondente, sed aliam quoniam fluctuat ex parte, & in isto Dei ratione talis signi exhibiti, quam adhuc con sequetur, si tali dispositione non procederet ex sola, & prout talis signi exhibitione hic cursus est, tunc Sacerdos supponimus, Sacramenta nostra gratiam conferre ex opere operato, hoc enim etiam eadem facta Scriptura testimonia demonstrant, quia hanc viam singulis tribut Sacramenta, tunc quia aliquon ex opere operantis potest, & licet homo gratia consequi, vel ejus augmentum per alios quoque virtutum actus; unde non est quicquam proprium, & peculiare sacramentis significare confere, quia vis gratiam conferendi talibus signis certi, & verborum non utique convenit ex natura ei, sed ex meta voluntate Dei, & Christi institutis, tunc talia signa hominibus conceduntur, quibus hoc modo gratiam diuinam obtineat possit.

141 Cum autem Sacramentum hoc modo dicuntur conferre gratiam, omnes debent haec ratione causare gratiam, & esse causas gratiae, non quidem in eo sensu, ut causa principalis, cum enim gratia sub multis quidam divina nature participatio, sicut Deus esse potest, cuius principialis & auctior gratia, sed dicitur causa instrumentalis, quatenus talia signa sensibilia super omne eum virtutem, & extra omnem naturam ordinem afflantur a Deo ad confundendam gratiam, sed quoniam duplex occurrit modus, quod dicti potest non instrumentalis gratiam conferre, Unde istud sacramentum per veram, & propriam efficientiam ex ipsa Sacramentis sensibilitate directe, & immediate emanantem per verum, & physicum influxum producat in anima gratiam, quo pacto anima per oculum, v. g. tanquam per instrumentum adhuc visionis efficeret dicere. Alter modus est, ita gratia a solo Deo immediate producatur, & ad prestantem, & exhibitionem ipsius Sacramentis, tanquam signi ab ipso instituti, in animam intundatur, que ad hoc gratia productiva non ab ipso Sacramento dicitur, & immediate egreditur, sed a solo Deo ad exhibitionem Sacramenti; qui modus canit sicut causa causalem moraliter. Questio proferitur inquit, an Sacramenta sunt causa instrumentalis gratiae primo modo, hoc est physice, ita quod verum, & realem influxum exhibent, & tamen in virtute Dei agentis principalis, ad hujusmodi effectum in producendum moventur, & exhibentur, & vero tantum causa instrumentalis secundo modo, hoc est, pure mortales, tanquam ipsum Deum ad eorum exhibitionem moventes, & determinantes ad productionem physicam, & realem gratiae, ita ut ipsa Sacramenta realiter physicę non influant, sed solus Deus agat ad differentiam causa instrumentalis physicę, que & ipsa physicę effectum attingat, licet in virtute principalis agentis, eo modo, quo dictum est in Physics.

142 In hac celebri controversia duae sunt sententiae: Prima est Thomistum afferentem, sacramenta per physicam efficientiam, & causitatem gratiam conferre, quos plures sequuntur. Recentiores, Suarez, Valentia, Moratus, Bonac, Orlando, Baldus, &c.

physice causent beatitudinem, vel gratiam, sed quod sine dispositione, Deum ex pacto suo necessitantes ad causandam gratiam, vel beatitudinem in meo. Cum igitur dicat Doctor, in hoc sensu dicitur sacramentum, siue sacramenta suscipientem esse dispositionem ad gratiam, planè per hoc innuere voluit, causitatem tamen moraliter erga ipsam exercere, nullatenus physicam illis convenientem.

Hinc concludit, quod sacramentum respectu gratiae non habent propriam causalitatem, sive actionem propriam dictam, sed solum sunt dispositiones immedias & proximas, quibus potius causatur effectus signatus, neque gratia, quae creaturā a Deo, quod modo dicti possunt causar instrumentales non principales, & ne sancti intelliguntur, quando alterum, sacramenta gratiam causare, non sacramentum, vel sacramenta suscipient esse dispositionem ad effectum signatum per sacramentum, non quod deinde per aliquam formam intrinsecam, per quam necessariae causaret terminum, vel aliquam dispositionem praviam, sed tantum in per assentientia Dei causans illum effectum, non necessarij absolute, sed necessitate recipiente potentiam ordinatam, dispositum enim Deus universaliter, & de hoc Eccliesiam certificavit, quod suscipient causa sacramentum ipse conseruet effectum signatum; ita Doctor sub libro E. quibus verbis in sacramentis non aliam causalitatem respectu gratiae agnoscat, quam moraliter, ut causat ex alia descriptione moralis causalitatis relati oppositum sententiam defendent.

Primo itaq; probatur conclusio nostra ostendendo improbabilitatem primi modi quo dicebant Capitulo Ferrariense, & quidam Thomistae, sacramenta gratia physicè causare, quatenus immedias efficient dispositionem quandam in anima previam ad gratiam. Cum enim ex una parte vellent sacramenta per veram efficientiam, & physicam causalitatem, ad causandam gratiam interficiunt, & ex alia parte supponent, gratiam per creationem fieri, & hanc esse opus Dei in proprio motu nulla creatura, sicut posse, non etiam ut instrumentum ait, creandum, id est cogitare in sacramenta dispositionem, quando in anima efficeret se quam gratia consequatur, quia dispositionem de ratione efficeret, ut speciebus, & modis, & instrumentis, qui per se sunt, & quae sunt in instrumentis, vel in eius effectu oratione quandoam animae, qui est in habitualiter animali, ut habet, ut ratione positionis ipsius, causa illum effectum physicè producent, determinetur ex positione ipsius ad eum producendum, quem alios non producere; Qui modus causandi optimè dicitur, & explicatur nomine moralis, causitatem ob proportionem, quam habet cum ratione moralis, quam habent ebulentes, fluidentes, juvenes, & similes, qui dicuntur moraliter causantes illum effectum, quem alter physicè producit, cui conformantur, iubent, & ceteri moverunt ab ipsi ad effectum producendum, & propriezatem merito communis hominum exilim, quoniam non est ebulitus, & potius naturali subiecti recipiens, si igitur hac ratione non potest sacramentum, immediatam gratiam efficer, eadem ratione nullam aliud qualitas supernaturalis potest inmediate efficer. Deinde hoc ipsa habitualis qualitas in anima habens per modum dispositionis ad gratiam, vel ita concentratur ad gratie productionem, ut effectivè ipsam producatur, & attingat, & sic eadem recurrat difficultas, quoniam res aliqua creatura gratia efficer possit, & gratia fit per creationem; Vel solum dispositione habet, ut gratia inmediate solam Deo sit, ut prefat Thomistus intendere videtur, & tunc ab initio probabatur, aequaliter omnia modo gratiam a Deo infiniti ad exhibendum ipsius sacramentum. Tum tandem, quia huc alia qualitas ad gratiam praevia est omnino superflua, nec gratia inmediate, productionem, & incrementum, ut quodammodo causa activa, & causa instrumentalis resipicit formam, quam propositionem probat exemplum meritis, non absolute, & conatur ab omnibus, quod merita sunt causa instrumentalis respectu premi, & quod per merita acquiritur premium, & tandem meritorum non causat activè premium, in se, hoc est, physicè non efficit ipsam beatitudinem, nec aliquam disponit quoniam medium, sed solummodo ipsam est prævia dispositione ad premium, non tam sicut ratio receptiva, quia non est dispositio prævia disponit, sed ipsa foris ait, quod potius disponit, & movens agentem principale ad effectum gratie producendum, quare ita unitus subiecto suo ut illo pendat in suo esse, atque ideo eadem actiones, quae unitus, recipit suum esse; Sed gratia est forma, quae in suo esse ex natura sua a subiecto depolleret, quia illi forma accidens, & omnis talis ex natura sua pendet a subiecto, tunc in fieri quae in esse, ergo non potest ab aliquo agente animo uniti, nisi in quo est producitur, atque adeo sacramentum ad unicandam animam gratiam elevari non possint, quia simili ad ipsam gratiam effectuandam eleventur, quare si gratiam ipsum encere nequeant,

ARTICULUS PRIMUS.

Sacram. sunt cause morales tantum gratiae, non physice.

144 **E**ccliesio statutum cum secunda sententia, quam ex professo docuit Scottus 4.1. q. 4. 1. s. ad primam, posquam probavit contra Thomistam, sacramenta non efficiunt gratiam, neque dispositionem aliquam ad gratiam præviam per aliquam actionem propriam dictam, quae a Recentioribus dicitur causans physicę, & realem influxum producere, ut causat effectum signatum, & explicatur nomine moralis, causitatem ob gratiam, quam in propria ratione fit, & recipiens, si igitur hac ratione non potest sacramentum, immediatam gratiam efficer, eadem ratione nullam aliud qualitas supernaturalis potest inmediate efficer. Deinde hoc ipsa habitualis qualitas in anima habens per modum dispositionis ad gratiam, vel ita concentratur ad gratie productionem, ut effectivè ipsam producatur, & attingat, & sic eadem recurrat difficultas, quoniam res aliqua creatura gratia efficer possit, & gratia fit per creationem; Vel solum dispositione habet, ut gratia inmediate solam Deo sit, ut prefat Thomistus intendere videtur, & tunc ab initio probabatur, aequaliter omnia modo gratiam a Deo infiniti ad exhibendum ipsius sacramentum. Tum tandem, quia huc alia qualitas ad gratiam praevia est omnino superflua, nec gratia inmediate, productionem, & incrementum, ut quodammodo causa activa, & causa instrumentalis resipicit formam, quam propositionem probat exemplum meritis, non absolute, & conatur ab omnibus, quod merita sunt causa instrumentalis respectu premi, & quod per merita acquiritur premium, & tandem meritorum non causat activè premium, in se, hoc est, physicè non efficit ipsam beatitudinem, nec aliquam disponit quoniam medium, sed solummodo ipsam est prævia dispositione ad premium, non tam sicut ratio receptiva, quia non est dispositio prævia disponit, sed ipsa foris ait, quod potius disponit, & movens agentem principale ad effectum gratie producendum, quare ita unitus subiecto suo ut illo pendat in suo esse, atque ideo eadem actiones, quae unitus, recipit suum esse; Sed gratia est forma, quae in suo esse ex natura sua a subiecto depolleret, quia illi forma accidens, & omnis talis ex natura sua pendet a subiecto, tunc in fieri quae in esse, ergo non potest ab aliquo agente animo uniti, nisi in quo est producitur, atque adeo sacramentum ad unicandam animam gratiam elevari non possint, quia simili ad ipsam gratiam effectuandam eleventur, quare si gratiam ipsum encere nequeant,

ut prefati Thomistæ concedunt ergo nec illam anima unice poterit. Unde patet exemplum adiudicatum de anima productione, ac ejusunione ad corpus finite non esse, quia gratia est forma ac eidem anima in hacre, quare dici non posset, ab una causa effici ipsam gratiam, & ab alijs eius unionem, & inherentiam; Tum quia homo non dicitur causa generans, & efficiens hominem ex corpore, quod animam uniuersitatem corporis, sed quia illa animam non producit, producit tamen formam corporis, vel mixtionis, quae est dispositio necessaria ex aqua eti connexa cum unione animae ad corpus. At prefati Thomistæ nihil antecedens ipsi gratiam ponunt producere facimenti per modum dispositionis ad illam, siquidem ipsi quoque impingunt premium dicendum modum, qui finitur dispositione in illa charactere, vel oratione.

147 Respondent, quod ictu hoc sit verum, considerato modo conaturali productionis talis orationis, nempe gratiae, quae est forma accidentalis, non tamen repugnat. Deinde se lo propter producere facimenti, ut modum dispositionis ad illam, siquidem ipsi quoque impingunt premium dicendum modum, qui finitur dispositione in illa charactere, vel oratione.

Sed contra, quia ictu hoc à Deo effici poslit, non tamen sine specie miratur scilicet, quod forma natura sua pendens à subiecto, fuit hoc operat, ab illo. Tum quia illa etiæ mitigata potest necessariu adhuc effici, quia agens unius talis forma subiecto attinet, quoniam it est in ea ictus existentia talis formæ, & ratio icti, quoniam forma infusa debet subiecto modo sibi constitutiva, cu[m] enim informatio fit isti intrinsecus & formalis, nec suppleretur varijs potest, si forma temporis in se sit ejusdem rationis, ergo quae ex natura sua est forma à subiecto independens, ex se habet talen informandi modum, ut ratione illius non sustentetur à materia in se ictu, sed solius illius unitate ad compendendum unum totius vero gratiae, & omnis alia forma, quae natura sua à subiecto pendet, quod informat ex natura sua, nisi possit talen informandi modum, quod inheret subiecto, sed ab illo in se ictu sustentetur, & iteo nesciret agens, quod huiusmodi modus unionis attingit, attingat etiam ipsum ictus talis formæ, ut ex professio[n]e dicti est, *dis. 2. Phys. q. 7. a. 1.* Quo rursum pater distinxerit inter huiusmodi formam & autam ratiæ, quod anima, quae prius natura erat, quia unitatis modus ibidem declarato, per solam actionem creative accipit esse, per actionem vero unitivam solum recti unionem & informationem, ita illa actio unitatis non attingit ratiæ, & ictus existentiam animæ, ut vero gratiae, & qualibet alia forma à subiecto dependens, etiam dñs ius misericordie prius independenter à subiecto creari, tamen cum subiecto unitur, ne necesse est, ut hoc fiat per actionem, & efficienciam, que non solam unionem attingit, sed etiam unitatem, sed ex istentiam formæ.

148 Denique iam admissio, quod hi Thomistæ prætendent, factamenta, scilicet, attinere unionem gratiae, cum anima, non ipsam gratiam, sed huc non sufficit, ut factamentum dicatur, quia causa physica gratiae, non etiam homo, sed concedatur, attinere unionem cum corpore, non propter dictum causa physica animæ.

Tum quia si semel sacramenta ponuntur physica instrumenta, potius ponuntur ex immediate productiva gratia, cum unionis, hoc enim modo melius fatitur, quod sicut physica instrumenta gratia, & absolute loquendo nulla est repugnancia ex parte remittenti, enim gratia fit ratione accidentalis, probabilitas efficiens de potentia obediens, ita anima, quam creari, ut *dict. dis. 2. q. 5. art. 2.* & *tunc dis. 2. sententia 1. q. 1. 2.* Hic camen advertendum est, quod quando hic dictum est, quod in suo ictu ex natura sua pendet à subiecto, non potest ab aliquo agente effectiva subiecto uniti nisi eadem actione fiat ipsa forma ab eodem agente, hoc plm non intelligimus in sensu Suarez, & aliorum Recentiorum, quasi actio effectiva formæ sit pro suis ad eum unitivæ, & forme educito aliud non sit formaliter, quam eius cum materia unito, chom enim sicutum est, offendit in his, *Phys. cit. 2. art. 2. q. 1. 2.* *dis. 1. q. 14.* sed ita ita intelligendum est, quod talis forma eadem actione, & ab eodem agente dicatur uniti, & producatur, quia juxta naturam suam ita producitur, ut ipsum idem agens procedat uniti, & uniendo producatur, licet enim hoc fiat actionibus distinctis, sunt eam ita connexæ, ut eadem agente, à qua forma mater sit unita, ab eadem etiam agente producatur, unde juxta etiam hanc nostram explicationem procedat argumentum allatum contra Thomistæ.

149 Tertio probatur, ostenditur, ut ictus impossibilitatem tertii modi communiorum Thomistarum, qui dicebant, factamenta immediate efficer ipsam gratiam in anima recipiendo, in se virtutem quandam à Deo superadditam, quia per modum instrumenti elevatur ad producendum effectum, gratiae, quo modo loquuntur Thomistæ, jam citari *num. 142.* Hunc enim dicendi modum ex intellectu rejicit Doctor *cit. 4. d. 1. q. 5. Contra opinionem Thom.* quia gratia est adeo subtilis, & excellens divinae nature participatio, ut non videatur possibilis illa virtus, vel illa loco, & motu instrumenti, nisi per actionem propriam, vel concursum summi, non autem intelligentia, quod illius sacramenta gratiæ efficiunt, quandoquidem mortis illi non efficit actio illorum, sed Dei. Neque exemplum ab instrumentis artificiis deducunt quadratus per positionem explicadum de sacramentorum activitate, in ordine ad gratiam confundunt, quia ut inquit Doctor *cit. 3. d. 1. q. 5. Factum instrumentum non sunt propriæ activæ, & ut ab arte mota nihil efficiunt proprie, & per se quod illorum formam, & virtutem supponunt, sicut namque inquit Doctor, non habet in se, nisi quantitate, figuram, & motu localem, de quibus omnibus partibus, quod non sunt forma activa, & per se quod illorum formam, & virtutem supponunt, sicut ipsa sacramenta subtilia, quod est corporis, & instrumentum, ita fit applicatio, vel expulsio corporis ab ictu, vel illo loco, & motu instrumenti ab arte directus ad hoc solum defecit, ut expulsio corporis ab hoc loco, & alterius introductio ita tardit, ut sit inde*

dixerit.

diversæ figuræ resultante posse, per quas res artificiosæ constituantur. Ex quo tandem sequitur, motum huiusmodi artificiosum non esse rationem, & principium agendi, sed tantum applicationem principialis agentis, & conditionem requirant, ut posse per instrumentum aliud corpus, hoc vel illo modo movere, & id est huiusmodi instrumenti continet virtutem perfectam, & consequenter virtutem virtualiter in virtute causa, scilicet subiecti, ex quo educuntur. Hoc autem constat, omnino falsum esse, & id est absoluè negandum, ut instrumentum vero activitatem ex initio trahatur, *dis. 2. Phys. q. 5. & lib. 1. sent. dis. 1. q. 1. 2.* ubi ostenditur, nec omne instrumentum activum esse, nec quod activum est, attingere posse terminum principialis agentis.

150 Quartu probatur in superius, ostendendo impossibilitatem alterius modi dicendi Recentiorum, qui dicebant, Sacram. ab ipsa alia virtute superaddita per solam entitatem suam, & elevari ad actitudinem effectiva gratiæ, mediante potentiam obediens, instrumentis activis omnibus creatis, ita quibus alium, & elevari possunt à Deo, tanquam instrumenta physica, quæcumque effectus supernaturale producent, ita omnino improportionatum, quam potentiam obediens, ita activam dicunt, non esse rem aliquam superadditam, sed esse ipsam entitatem rei, quae hoc ipso, quod creas illi, & primo agenti subordinata, est in potentia obediens, activa efficiat, quaequid non implicat contradictionem respectu illius. Reducitur, inquam, hic dicendi modus, quia non datur in rebus, nisi per potest activitas obediens ad effectus, quia sunt supra eum naturam, & ad quos res ipse ex se non habent proportionem aliquam, sicut inchoantur late probatum est, *dis. 7. Phys. q. 6. art. 9. c. Scott. 4. l. q. 1. 2. ad quod ergo ibidem, quod est posse Dei ab solute creare frigus, non tamen per calor, ita quod calor sit in aliquo ordine causa activa respectu frigoris, quia ratione dicebantur consequentes lib. 1. *sententia dis. 6. q. 6.* nec per talen potentiam obediens, ita activam potest occidere, vel levigare, vel levigare, vel sapientem audire, ad audiendum cylorum, quia ad tales actus, huiusmodi potentie nullam prorsus habent proportionem, nequid inchoantur, & remontant ergo haec eadem ratione impossibile videtur sacramentum per potest obediens, ita activam aliam aliam, & elevari à Deo, tanquam instrumenta physica, producent effectum supernaturale, sibi omnino improportionatum, quia si gratia sanctificans, quia gratia est adeo subtilis, & excellens divinae nature participatio, ut non videatur possibilis illa virtus, vel illius effectus illius effectiva, etiam instrumentum, per activitatem obediens, ita activa, nec videtur possibilis aliquis talis virtus efficiere, nisi hypothesi sit luminis gloriae. Qualiter autem haec potentia obediens, activa admittenda sit, in creariis ad quoddam effectus naturam, eorum excedentes, cum spacio auxilio Dei, declaratum est, *dis. 7. Phys. cit. n. 132. & 1. sent. dis. 6. q. 6. de quo etiam videri possunt, que dictum est lib. 2. sententia 1. p. 1. q. 1. 2.**

151 Confutatur ulterius, quod nec virtute superaddita, nec sine illa per solam potentiam obediens, ita activam, fieri possit sacramenta physica, gratiæ producent, quia in sententia Thom. ac etiâ Scotti, gratia, & alii habent supernaturales per creationem productum, ut creatura creare nequit, nec instrumenta, nec instrumenta physica, confutantur probatur, quia nihil potest physice causare, etiam per modum instrumenti, nisi acta existant, siquidem ex dictis in physica causulis existentia, et conditio implicita necessaria ad physican causulatatem, sive principalem, five instrumentalem, probatur, siquidem ex gratia producitur in infinito, loquuntur, quod non est sacramentum, cum enim hoc sit ex secessu, excepta Eusebia, v.g. prolatio verborum, vel motus localis abolitionis in baptismō, debet distinere per primū non esse, in quo verum est dicere, cum sit in fine extrinsecus, non sit enim forma illa integræ, sed immediet ante fuit, hoc est tunc teorica ab incipiencia prolatis, usq; ad illud instanti, & ego non potest physice produci gratia sacramentum, quod iam non est.

152 Confutatur, quia vel Sacramenta, quia in fieri constitunt, gratia producunt, quando non sunt, vel quando sunt, si primum habent intentum, si secundum, ergo gratia producitur in tempore, & cum enim Sacramenta, que in fieri constituant, & in ufo, sunt causa successus, non habent esse, nisi in tempore.

153 Respondent primo aliqui, factamentum causare gratiam per ultimam sui partem, secundum quam vere existit in virtute certarum partium permanentium. Sed contra, quis ut contat ex Physicis, in successu non est aliud dignissimum pars, sed quacunque agnoscatur, alia adhuc est aliud dignissimum, ergo nequit in factamento, quod est ens successus, ultima pars agnoscatur, secundum quod est pars, ut in fine causatur. Tum quia, vel agere primæ partes vel non, si prima meiro quando non sunt, siquidem completum tantum totum factamento gratia producitur, si secundum, ergo non est sacramentum, quod gratiam producit, quia ut inquit Doctor, in tali ratione factamentum, nec in ratione significacione, ergo non est major ratio, cur agit ultima pars, quia certe. Tum denique quia, ut inquit Doctor, non appetit, quid dicatur, ut illam, tamen, ut illam agere in virtute precedentium, sicut ultima greta in virtute omnium precedentium cavar lapidem. *Phys.* Hoc nihil est, nonquid enim in talibus ultimis completive causat effectum in virtute precedentium, nisi quia precedentia decerpunt aliquam ex positionem præviam ad illam terminum, hic autem syllabe præcedentes nullam ex positionem talem relinquent ante ultimum, ergo & prestat ergo dicere, totum factamentum ad quæ, & actualiter secundum omnes suas partes per modum moralis causa concurre, quatenus ad ejus exhibitionem Deus ipse immensè latè gratiam infudit,

G 2 157 Respon-

153 Respondent proinde alii, & ei communior responso cum Suarez dico. *s. f. 2.* sacramenta causare gratiam in ultimo instanti quo fieri in quo causatur instantis individuus, quod est terminus ultimus sacramenti, quo solum producere ceterum sacramenta in esse completo; unde negant gratiam produci in ultimo instanti quo non est sacramentum, quia quamvis sacramentum, excepta Eucaristia sit eius successivum, tam in illo ultimo instanti datur aliud sacramentum, scilicet ultimum terminatum punctum intrinsecum illorum, nam sicut in linea datur punctum, quod ultimo terminus invenit lineam, sic etiam in motu successivo, quod in illo ultimo existit sacramentum, prout terminatum coniunctum, & complenum, & per se aliud sit. Ex quo pariter ad Confidemus sacramenta causare gratiam, quando finit ultimo consumata, & perfecta, ac proinde causare illam in instanti ultimo sibi, cui inividius sacramentum coexistit, ut per consequens dicti debere, sacramenta causare, quod exsistit, et in eo instanti non existit, quatenus successivum precise exsistit tamen in eo, quatenus est confirmatum, & per se ipsum sicut significatum.

154 Sed in primis erat hec solutio in principio Philosophie de centis, successiva deinde per primi sui, non esse quatenus valer dicere, modo non est, immo ante etiam atque aliquanti non possint ultimi effectus successivi, nec ultius inividius, sicut aliquanti puncti in linea, quod sit eius permanens. Tamen quia quod etiam hoc inividius terminatus datur etiam in successivis, sicut in permanentibus non est nisi sacramentum, sicut etiam in omnibus partibus sunt inividius, quare sicut haec causatis nequit convenire aliqui partibus in virtute precedentibus, ut iam probatum est tantum mutua potest inividius attribui. Tamen quia plenariae continguntur in summa ultimi termini actionis sensibilis, & proliferationis verborum non coexistant in his causibus, tunc vel sola materia, vel sola forma sacramentorum, sed non naturales, neque supernaturales, aliquid non existens ad productionem alius eius, & potest dicitur, ego te baptizo, & cum quis per te confiteatur, & potest Sacerdos inquit, ego te absolve, & ratio eius superius illius, quia sacramentum est compotum mortale, quod non exigit rationem partium coexistit, cum ergo inividius terminatio actionis sensibilis & proliferationis verborum non coexistat in his causibus, tunc vel sola materia, vel sola forma sacramentorum, per usum ultimi inividius concurreat ad causandum sacramentum, non autem totum Sacram, vel gratia bis producatur, semel per invidius, fundamento fumento eius Sacram, ad virtus & operatio reducitur ad illam unicum, & ultimum terminum, inividius, qui regitur in successivo, ita datur, non est sacramentum, sed inividius sacramentum, unde quae partes sacramentorum quoque ad causandum sacramentum non nisi moraliter concurrent, non enim moraliter concurrent, non nisi moraliter concurrent, quae in eo instanti non existunt.

Respondent Recentiores cum Suarez cit. *c. 1.* sacramentum causare physice gratiam, non sibi sacramenta causant, quando non sunt, ergo cause gracie physice esse nequeunt, quia quando sacramentum non est, non potest physice causare, Aliumque contum punit in sacramentis, quae operantur recente fictione, nam quando recedit fictio, sacramentum non est, & tandem tunc patet gratia, & cum physice produci nequeat, dici debet operari moraliter. Deinde evidenter constat in sacramento matrimonio, quando contrahitur per procuratorem, nam tunc producitur gratia in contractibus, quando in ipsius non est amplius materia, & forma sacramentorum, et enim materia, & forma matrimonii per procuratorem peracti confessus principis contractus est, & verbi procuratorem, tanquam conditione sine qua non, manifestas, & sterei coniunctio notificatus, non autem confessus ipse procurator, per ipsius verba expressus, aliquoquin idem non est matrimonium, quod inter presentes, & absentes celebratur, Cuicunque capte accedit, ut confessus principis contractus est, & tunc procuratorem, quando procurat verba absolvit, quibus illius notificat, plane nequirit sacramentum in talis casu gratiam physice producere, sed tantum moraliter.

155 Hoc tamen solutio si bene perpendatur, delapsa destruit, hoc enim discimus ponunt Philosophi inter ens permanentes & successivos, quod successiva tunc dicuntur ex parte quod acti sunt, quando vero facta sunt, non confert amplius exsuffit, quia ex parte illae in fieri precepit consilii, permanentia vero est contra quod sunt non confert ex parte tunc in quod facta sunt, quia habent eum suum, sicut simili dicere ergo sacramentum, quod est ens successivum, in illo ultimo instanti intrinsecum, quod omnino irrationaliter etiam agnoscit, existere, non quatenus successivum, sed quatenus confirmatum, & perfectum, quod sicut significatum, idem se dicunt, exsuffit, quando non amplius exsuffit, si quidem haec est natura eius successivi, quod quando factum est, completem & confirmatum, tunc non amplius exsuffit dicuntur, sed potius est destrutum, quia ejus esse constituit in fieri, non vero in facto esse. Quod si dicunt, confeti in eo instanti exsuffit, sicut derelicti est omnino factus, constat ex superiori dicti, & characteri quamvis a quibusdam sacramentis imprimatur, hic tamen est effectus sacramentorum, atque ideo satim improptius effectus Sacram, pro ipso sacramento sumitur. Tamen quia secundum multos, non omnia factura, quae obice sublate reviviscit, characterem imprimat; Tamen tandem, quia quando etiam Deus potest uti charactere ad producendum gratiam, quod tamen in nostra profectissima sententia est, validem est quod etiam statutum est, esse formam relativa formam vero relativa ens ab solutum, qualis est gratia, causare non potest, inquam, admissum, adhuc tamen de facto charactere de se ad hunc effectum non est ordinatus, sed solum sicut est, qui Christiani Militi sunt scripti, & omnino per accidens est, quod non habeat adhuc gratiam ratione obici, ergo inopere dicitur, in illis causibus a charactere per sacramentum relicto gratiam produci physice. Nec etiam satisfacit, quod dicunt ad exemplum matrimonii, gratiam in eo casu causati in contrahentibus per verba procuratorem.

156 Ne que exempla adduca sunt ad rem, sed potius ad oppositum, instantem enim, sphaera dicitur planum in puncto tangere, & homo per oculum videre, quis dum oculus videt, homo exsuffit, dum punctum tangit planum globus exsuffit, aliquoquin si Deus sphera, & hominem defuerit, & solum punctum relinqueret, & oculum, nec homo per oculum diceretur videre, nec sphaera planum.

toris, in quibus confessus contrahentium moraliter perseverat, Non, inquam, satisfacit, quia verba procuratorem ad ejus esse materiale, & formam Sacram, non spectant, sed solum confessus principalem contrahentium, verba vero illorum sunt sola conditio ergo dici nequit, matrimonium physice aliud operari per verba procuratorem, tanquam, per aliquid fuit. Tamen quia in verbis procuratorem confessus contrahentium moraliter solum per se operari nequit matrimonium, quod in talis confessus confitit, agere per physicam actionem procuratorem, sicut ne mandat, dicitur physice agere per physicam actionem mandat, sed tantum moraliter.

157 Respondeo alii concedendo, matrimoniū in talis casu solum moraliter causare gratiam, etiam in etiā interdum a Sacram, gratiam non causare physice, sed tantum moraliter, quando se ficiat. Sacram, proprie obiectum non dicitur gratiam, quam pars obiectum, cum enim Sacram, cum sibi non existat, non potest physice, sed tantum moraliter causare, regnat tamen in tempore contingere, quando summa omnia ad physicam causatitudinem requiriuntur, talis modus causandi nostris sicut, negari non debet. Sed neque id facit, quia Patres, & Concilia eodem modo, & eadem phisicam locutus sunt de sanctificatione Sacram, sive facientur reviviscere, sive primo factetur, & eodem modo dicunt, gratiam tunc fieri a baptismi praeterito, sicut quando facta baptismi presentis, ergo idem modus operandi, & gratiam producendi debet in illis variis & fine illo fundamento dicitur, quod in primo casu intelligi debet, & explicari de loa causa moraliter, in secundo vero de causalitate physica, cum Patres, & Concilia nullum tale discrimen etiam a longe insinuantur, ex parte dicitur, nisi in quantum practica significatur, re duplicative loquendo, quia illa practica significatio ex divina institutione est praescripta ratio, cur dicitur sacramentum convenienter causare gracie, nam ergo facta sacramenta sunt signa practicarum tantum, specificative, sed preferenti reduplicative loquendo, Denique potest existere ratio esse physicum absque sacramentum, si quis absit, & simul profiter verba sine intentione facientur, quod invenit Ecclesia, & Christus instituit, & tunc non causabitur gratiam ergo causatur solum ex vi talis institutionis, & consequenter ex vi solum esse moraliter, quod in factum importat.

Respondent rursum Orlando *loc. cit.* quod quamvis potest existere ratione sive physica, absque sacramento, tamen ex hoc non infertur, sicut causat gratiam ex vi solum esse moralis, sed tunc illud esse physicum non sufficit ut Deo, tanquam instrumentum ad procurandum gratiam, nisi includat illud esse morale, quod est necessarium ad rationem casu, amittitur illud, quod gratia producitur, neque defendi potest, nisi recurrit ad argumentum, & subtilitatem philosophicas, et constitut ex solutionibus praedictis argumentis, quibus expone dogma fidei de Sacram, causatitudinem in ordine ad gratiam plenam non expediat; magis enim illud pertinet ad nostrarum imaginationes & argumentos, quam ad Sacra dignitatem.

158 Septimo probatur ratione, quam Recentiores appellant a priori, quia Sacram, quatenus talia, sunt aliquid morale, ergo factum tantum causa instrumentalis morales, consequentia patet, quod modus operandi sequitur modum ostendit, ac conformatur propositum allumplum, quia Sacram, quatenus talia, dicunt significacionem, & partem formam, & totalem ex materia, & forma; ac predicta significatio est quid morale tantum, cum totam formam sive vim habeat, nou ex natura rei, ex divina institutione, ergo Sacramentum, ut tales est quid morale.

Contra, quia sacramentum causatur, quod significatur, & in tantum causatur, inquantum significatur ad differentiam signi prognosticarum tantum, inquit Doctor *d. 4. t. 9. 2.* Dic ergo ex eo causa, quod significatur, sed significatur tantum moraliter, ergo tantum moraliter causatur. Denique totum, quod ait, *Concilia, & Patres de Sacramentorum causatitudinem, & specie gratiae, optime salvat per causatitudinem tantum moralem;* cum ergo hoc sit facile explicari, & longe minores patiarum difficultates quam physica, tristitia, & sine necessitate ad hanc recurrunt, ut Doctor a *d. 4. t. 9. 2.* *Contraria sunt opiniones;* quartam deducente rationem, probatur assumptum, quia nil aliud dicitur, quia in quod sacramentum causatur, simpliciter gratiam, hoc autem totum bene salvatur per solam moraliter causatitudinem, quod enim aliquem effectum moraliter causat, etiam in illo physice non influatur, adhuc dicitur illud simpliciter causatur ab aliquo illico addito; hoc patet de fine, & causa exemplaris, quia licet physice non influatur in effectum adhuc tunc illum simpliciter causatur dicuntur, & index per sententiam dicitur occidere reum, licet in occiditione physice non influatur, merita dicuntur simpliciter causatur, etiam in suis argumentis gratiae, & gloria, quamvis illud non causatur nisi moraliter, ergo quamvis sacramentum moraliter tantum gratiam causatur, adhuc simpliciter causatur, etiam in illo physice non influatur, adhuc dicitur illud simpliciter causatur, ut si dicatur, quod invenitur in virtute ex merito Missib, sed ex interna, & divina operatione virtute stimulante esse, quibus verbis exprimit Concilium gratiam nobis per Sacram, collatam ex externo symbolo sacramentali tribuendam esse, sed interna virtuti, & operatione divina. Hoc idem tandem Patres quoque innunt, dum dicunt in sacramentorum susceptione, Deum sibi esse, vel spiritum sanctum, qui animam sanctificat, mundat, & salvat, dum exercitus sacramentum perficitur; elementum laxationis, & virtutis ex merito Missib, sed ex interna, & divina operatione virtute ex merito Missib, collatam ex externo symbolo sacramentali tribuendam esse, sed interna virtuti, & operatione divina.

159 Octavo probatur auctoritate Scripturae, Conciliorum, & Patrum, efficiuntur gratia tributum immediate, & proxime infra Deo, per ministerium tamen, & exhibitionem, ipsius sacramentorum, ita enim significat hinc Scriptura, *qui vos fecistis per leprosum regenerationis;* & tunc mundans eam latroco equa in zebro vita. Hoc idem expressit Concilium Moguntinum sub Paulino Tertio celebratum anno 1459, inquit enim c. 11. de sacramenta novae legis, & eori efficiuntur in gratia conferenda, aliis non efficiuntur, sed sacrificia signacula, & officia signa queruntur, iuxta scriptores gratiam ei conferendo, & simpliciter gratiam, & causatitudinem non iuxta exterum in rerum virtutem ex merito Missib, sed ex interna, & divina operatione virtute stimulante esse, quibus verbis exprimit Concilium gratiam nobis per Sacram, collatam ex externo symbolo sacramentali tribuendam esse, sed interna virtuti, & operatione divina. Hoc tandem Patres quoque innunt, dum dicunt in sacramentorum susceptione, Deum sibi esse, vel spiritum sanctum, qui animam sanctificat, mundat, & salvat, dum exercitus sacramentum perficitur; elementum laxationis, & virtutis ex merito Missib, sed ex interna, & divina operatione virtute ex merito Missib, collatam ex externo symbolo sacramentali tribuendam esse, sed interna virtuti, & operatione divina.

Meld. in Quæst. Sentent.

Et primum sit de baptismo locum de causione peccatorum, que sit per baptismum, inquit seculi peccatorum, sive per baptismum, sive per alias sacramenta donum, proprie spiritus sanctus est. Et ipsi soli maxima efficientia privilegium manet, scilicet paulo infra propria fibi omnipotenti Dei bane retinetur effectum. Sic etiam loquuntur Ambrosius lib. de dignitate Sacerdotali c. 5. Homo manum impunit. Et Deus largior gratiam. Sic Hieronymus in ac. Iustitiae. Hominem aequaliter tribuit. Deus autem spiritus sanctus. Sic tandem Augustinus ad Bonificatum, aqua exhibens formosus sacramentum gratia. Et spiritus operatus in frumento beneficiis regnante non habebant multo tempore ante, quam fecerat consecratio. Nisi locus Ambrosii est, ad rem, quia ut nota Ponit. disp. 41. q. 7. non loquitur ibi de verbis vocalibus, quibus Sacerdos utitur in consecratione, sed de verbo domini Iesu, quo volunt transubstantiare, quod eiuscum fuerit collocatio vocalis a Sacerdotio, quod dominum verbum est ipsa in divina voluntate, qui potest vocari verbum ipsius; ac volunt, qui volunt Deus creare mundum, potest vocari verbum & hoc dominum verbum paterit ne transubstantiationem concutere verum est feibilis ad rem. Quod si contendatis. Ab omnius loci de verbis vocalibus, quibus utitur Sacerdos in consecratione, tunc dicendum est, non a comparare illa quinam omnia verbo quo Deus ipse mundum creavit, quod verbum est ipsa divina voluntate: sed tantum quod hoc, quod sicut verbum quod Deus omnia creavit, sicut etiam operarium, ac effectus, ut ad omnia creanda sufficiens fuerit; ita verba consecrationis a Sacerdote prolati ita sunt operaria, scilicet efficacia, ut illi possit, in effectu ponatur transubstantiationis. Non enim modis, sed eadem efficacia generaliter, aliquando illa similitudo sonet, sed identitas, illius modo, namque semper in aliquo diffracte: quatenus non sequitur, quod si priuata verba causant physice, etiam postea haec causare debent.

Ref. proinde ali gratis concedendo verbi consecrationis physice transubstantiationem non cauere, sed Deum in summa substantia panis, & vini annullare, & addebet, sed reproducere corpus Christi sub illis secundum concordiam confessorum. Et hoc quidem expresse innotuit Concilium Monasterium circuimmo & Tridentinum, 7. ab aliis causa iustificationis, quod sit per baptismum sufficientem auctoritatem solam Deum, non Christum. Christum instrumentum alicuius baptismi, non in igitur efficiens item solum. Deum auctoritatem, sicut etiam a omnibus genere physice causant, et excludunt non tantum principalem, sed etiam instrumentalis. Neq; sit per ratio de causitate physica instrumentalis, atque moralis, adeo ut illi excludatur a sacramentis ex modo loquendi. Nam etiam et illa exclusi debent, nam igitur, & efficiere prius dicimus, et magis proprias de causa physica sunt principales, quam instrumentales, quae de moralibus. Cum igitur ex modo loquendo, Patrum aliquando debentur causas, ut in factum et specie, etiam simul solum Deum in aliam efficiere, et hanc in anima operari proprias, & immediate, potius ex causa utitur, dicitur, Eucharistie sacramentum etiam a nullo sumatur, et verum, & completem sacramentum ergo habet suum principale significandum, etiamiam gratiam non causit, utrumque tunc habeat, sed significatur, et etiamiam in minimo, ut etiam significare efficiere debet, et quo in nec sacramentum efficitur signum efficiar, nec etiam significare in eius practica, sed pure significativa, sicut igitur efficiere transubstantiationem panis, & vini in corpus Christi physice auctor moraliter omnino, ut ad veritas respondentes concedunt propter secundum; Tunc quis falsum efficiens posse sacramentum Eucharistie physice gratiam ipsam producere, et per se in sententia. Ad veritatem dicendum, consecrationem ita esse de clementia huius sacramentum, si utrumque forma respectu aliorum sacramentorum, nam quando grata causatur in summa Eucharistia, non ait etiam instrumentalis, adhuc proprie dicunt efficiere, et producere suum effectum calamus secibet, sicut secari gladius scindens, & vulnerare; dum ergo Patres absolute loquuntur, & patrinaliter ex causa utitur, dientes, solum Deum gratiam efficiens ipso loquendo modo non tantum causit, etiam physican principalem, sed etiam instrumentalem a sacramentis excludunt. Tunc tandem, quia factum est coniectum, et solum Deum esse causam gratiae principalem, & solum Deum esse illas. Autem, nec opus fuit, ut Patres unanimitate in nobis explicarent, cum res sit de se nota, de quo nunquam dubitavimus ergo dicimus, solum Deum gratiam efficiere, et in anima operari ad exhibitionem sacramentis, non vero factum ipsum, plane omnes genere physice causant, etive instrumentale, exinde lete intendunt.

169 Postmodum ipsum probat specialiter. Dicunt de sacramento Eucharistie. Etiam etiam ipsam opinionem, quia verba consecrationis, vel latentes species consecrationis panis, & vini, que sunt sacramentum Eucharistie, causant corporis & sanguinis Christi ibi quia hic est principium effectus, et primum signatum in Sacram. Eucharistie, si enim a nemino factum est, adhuc efficitur verum sacramentum, & completum. Sed talis causabilitas nequit esse nisi moralis quia non verba consecrationis, sed virtus Dei infinita transubstantiat panem & virtutem corporis & sanguinis Christi actione physica, ergo &c.

Respondente aliquo gratia concedendo, verbi consecrationis physice causare transubstantiationem, quod deducunt ex Ambroso ac de Sacramentis comparat illa verba verbo Dei creatum omnian sit lux, si enim inquit tanta vis est in sermone domini Iesu, ut imperit, et quia non erant quatuor magis operarios et formos Dei, ut quae erant, et diuina communiter circum ergo verbum, quod Deus creavit omnia, physice et per partem consecrationis physice transubstantiationem causabit, sicut ergo dicitur, posse Deum creatus risus, et ad tationem instrumenti non sufficit proprie dictum, ut patet ex Physicis disp. 7. q. 7. & lib. 2. disp. 1. q. 1. art. 4.

170 In proportione igitur virtutis principalis meritorum in sacramentis est ratio Christi, ut docet Ambrosius lib. 4. de sacra. c. 4. deficit de Trident. Iess. 6. cap. 7. cuius virtus ob infinitam suam dignitatem, & valorem conjuncta moraliter ex institutione Chri-

Chisti cum ipsa actione sacramentali, completi inchoati illius bonitatem, una cum meritis Christi movere valeat voluntatem Dei ad gratiam dignè sufficientibus conferendam, alioquin virtus hoc inclinata in sacramento debet esse aliqua bonitas, seu honestas moralis; ratione cujus de aptitudine meritorie movere divinam voluntatem ad gratiam producendam, ut enim divinam voluntatem meritorie movere valeat, nisi honesta, seu moralis honestas, tunc quis causabilitas moralis est per medium actionis imperatoris, que essentialiter in aliqua honestate & honestate moralis fundatur; Omnis itaq; sacramentalis actionis ut validus debet, ex Christi institutione obiecto honestum, propero cuius honestatem falso implicare, & virtualiter fieri debet, omnis enim talis actio a Christo eti ordinari ad facultationem subiecti cui sacramentum miscellatur, unde sacramentum si validum debet habere Minister voluntarem faciem, implicatum, & virtutem faciens per sacramentum, quod Christus vel Ecclesia facere intendit. In hoc igitur sensu actio omnis sacramentalis, etiam a malo Ministerio exercita, & ob proximam finem, dicatur habere objectum honestum, propero cuius honestatem falso implicare fieri debet; & talis honestas insufficit ad moraliter causabilitatem instrumentalem, quoniam ad causabilitatem instrumentalem obiectivam sufficit quecumque virtus ejusdem falso inchoata cum virtute principali agentis, acque ita in factum ad causabilitatem moraliter per medium instrumenti obiectivam sufficit quacumque moralib; honestas, at cum honestate principali agentis non movere valeant, et effectum producentur. Neque etiam honestas actionis sacramentalis tollitur per malitiam Ministeri, vel proximam intentionem, nisi haec inservire valent actiones sacramentales, quatenus est actio privatae personae, non tamen est actio publicae personae a Christo instituta, potest siquidem una, & eadem actio ab eadem persona privata ob malum finem exercita est mala, & simul ab eisdem, ut publica persona ob honestatem objecti implicare factus & virtualiter elicita, est bona, ut pluribus exemplis ostendit. Hoc itaque est bonitas, seu moralis honestas actionis sacramentalis, falso incompleta, & inchoata, in qua fundatur causabilitas moralis sacramentorum, que per modum inchoati meriti similis meritis passionis Christi movere Deum valeat ad gloriam conferendam digne suscipienti.

171 Secundo igitur quidam Doctor Particularis apud Pontium disp. 41. q. 7. & Baldus lib. 3. q. 3. dicit, ex precibus, quibus auritur Ecclesia Sabato tanto in consecranda aqua baptismali, & feria quinta in Cenac. Domini in consecracione Olei, in illis enim dicitur permissum, ut coram officiis, & eadem actio ab eadem persona privata ob malum finem exercita est mala, & simul ab eisdem, ut publica persona ob honestatem objecti implicare factus & virtualiter elicita, est bona, ut pluribus exemplis ostendit. Deinde portat Ecclesia in consecrationis olei, ut Deus illi unigenitus, qui illius creature pinguedinem sanctificans, & digostans & Sancti Spiritus, et alii certe virtutem, que omnia denotant aliquam physice virtutem, aqua & oleo intus, quae physice gratiam producunt. Confirmatur, quia aliquo in partibus non debet alio magnificare omnipotentiam, & misericordiam divinam in his sacramentis ostegere, nisi physice elevantur ad gratiam producendam; non enim multum est mortaliter tantum esse causar gratias. Denique ad maiorem Dei misericordiam spectat, & ad magis magnificandam Dei omnipotentiam, quod sacramenta gratiam physice causare, & non moraliter tantum, iesu dicuntur, et quod deus nos in hoc lateri, Deum facile, quod magis est.

Ref. preces illas in consecratione aqua baptismali, & olei ab Ecclesiis ad hiberis tantum necessarias, vel utiles, ut aqua in actionibus sacramentalibus moraliter bonitatem reponit, sed sufficiens potest per modum chyrophraphi metis Christi continuat per nos exhibita, ad quia res ipsa merita Christi continet Regis oblationem exhibita, non tamen causa Regis oblationis, Regem moventes ad preiudicium dandum, sed per conditions, & signa remuneratoria laborum in Regis obsequiis in perfectorum, qui tantum Regem moveret ad datum premium, sicut patet non crux, cuius oblationis comparatio actio sacramentalis, sed pecunia, cui puto Christi assimilatur, in crux enim cedit, liberat & captivitatem, que doctrina adhuc magis patitur in objectione solutione art. seg.

ARTICULUS TERTIUS.

Fundamenta Thomistarum exertuntur.

172 Non possumus Thomistis objicimus Primum, quia Scriptura, patres, & concilia veram causabilitatem tribuunt sacramentis respectu gratiae, hoc autem verum non est, nisi causant physice.

Confiratur, quia nulla esset differentia inter sectarios hujus temporis, & Catholicos, etiam enim illi dicebant, ad presentia sacramentum Deum produceat gratiam. Deinde nulla quod est, est differentia inter sacramenta veteris legis, & novae, nisi patet ex parte remuneracionis, quod tamen damnata Trident. Iesu. cap. 2.

Respondeo, Adversarios etiam tenet ad solutionem argumentum, ipsum quoniam concepcionis sacramenta vere, & proprii causae gratiae intendunt, quando nullo modo existunt, neq; secundum se tota, natus secundum aliquod fuit, & tamen dicunt, in ea causa gratiae causare moraliter, & non physice, ut dictum est in decima sexta ratione n. 163, ergo ex eo quod verae & proprii dicuntur gratiam causare, non sequitur, quod causare physice, arque idem ad argumentum negatur minor, quia causarit moralis est vera, & propria causa, ut collat ex septima probatione n. 164, quia ratione Arista. Phys. & Metaph. inter causas efficientes materialis quoque numerat, quam dicit, in eo considerat, quod modus de inducat ad agendum voluntatem agentis rationalis, & hoc causam motalem absolute causam vocavit, & sine illo addito

posse facere aliud, quum ex eum f. culeatus personae naturales. Confirmatur, quia de facto elevatus ignis ad conquisitos spiritus, ut physician Dei instrumentum amergo fit pariter de facto lactantia physice animas sanctificant. Denique etiam Christus de facto per suam humanitatem, tamen per instrumentum coniunctum physicę in nobis causat gratiam; ergo eandem physicę etiam producit per lactantiam, tanquam per instrumentum separatum, quia instrumentum in causa principali conformatus debet.

Ref., negando alii omnipotens cum eius probatio; falsum enim est, dari in omnibus creaturis potestim obserbabiliter palivis quod libet recipiendum, ut constat ex Physica, noui enim Ang. recipere potest albedinem, vel calorem, & ad totalem subjectionem creature ad Deum spectat, quod agat quando voluerit, & quomodo volunt, id tamen ad quod haber virtutem inchoatum, & Aug. intendit, polle utique esse de creatura aliquam super eius naturalem facultatem, hoc est illa excedens, non tamen illi regnans mundo jam declarato loco circato. Et quando enim concederetur alii omnipotens de potentia palivis, unde ex activa negari debet quia communiter dicitur ad agere & plus requiri, quam ad pati, quia doctrina istis confusa ex dictis in deducitur quarta tertio sub n. 152. Ad Confirm. negatur alii omnipotens, falsum licet enim illi ignis infernalis spiritus tocque actione physica, per modum physici instrumenti, ut dictum est lib. 2. sent. disp. 13. Ad ultimum negatur alii omnipotens humana mentis Chri. habi filium moraliter, & impetratoris mentis auctoritate parvus, dictus differens a Sancto Iohanne fusus dictum est lib. 3. sent. disp. 2. q. 8. unde per hunc a gumeni sum a pari pro multa lenitudo; & quando etiam concederetur alii omnipotens humanae Chri. in virtute unionis typicale, non proprietas tribui debet farramentis, ita quod unius carent.

178 Quarto argumentum ex ab iurisdictis quia alioquin non verificari faciemur in forma ergo si baptizatio etiam ad solu' etenim si solidus Deus in baptizato & conficie gratiam purificare, sed solus Deus unum vero baptizat, et auctoritate patens a peccato militare, & ab eodem penitentem absolvere. Denique, si sacramenta non causarent physis gratiam sed solus Deus ad eum in elevationem, non essent magis causa gratiae, quia in verba malefici, libenter pacientium cum Demonio sunt causa effectus mitabiliumque. De monopatitur ad eorum prolationem, sed etiam verba malorum sunt causa tantum moralis talium effectuum, quia De mon ad presentiam talium verborum operatur. Denique si sacramentum solidum mortaliter concutitur, se fugitur, non transcedere rationem signi, sicut qui affect devariorum plumbeum aspergit et in libras ex cunctis istis Regis hoc autem est contra Concilia, & Patres, qui ultra rationem signi nostri sacramenta addunt rationem causam, & per hoc ea distinguunt a sacramenta veteris legis.

Keip, neq[ue]dov[er]e consequentiam, nam ad verificandas sacramenta formis sufficiunt causas non mortales, sicut curia omni veritate dicitur Chri[st]i polito. & ea famiglie nostra peccatis liberare & penitentes o[mn]es captivitate redire, quamvis id non faciat, nisi mortalitas; & sic in opposita sententia alii illa vera verificantur, quamvis Sacerdos non sit causa principali gratiarum, per hoc preceps, quod in Christi Mysterio sacramenta confitent & ministrant, per quae homo factus est. Ita pariter in nostra sententia alii verificantur, quia re vere illi Ministrari sacramenti, quod per modum canse moralis gratia confitent, per quam homo sanctificatur. Ad tamen & ipsi quoque **A** lterius respondeat in causa, quo sacramenta gratia canstant auctoritate fictione, cum in talli causis atentant, & ipsi non nisi moraliter gratiam canant, nec in mensueros in talli causa efficiuntur, non alto modo factamenta cuiuscaus gratiam qualem maleficia; negant itaque consequentiam, quamvis enim verba magica & sacramentalia in eo conveniant, quod neutra in scilicet phycice in effectu ostendunt, alii hinc tam valde differunt in virtute, illi enim intinunt pacto cum Demone, qui aperte fallit fidem venefico datam, unde versus illa proprie ex se non novent Demonum, sed sunt meta conditio, qui postea Demonem invocant.

proper alia motivis ad operandum excitatur, ideoque proprie
tate causa moralis talium effectuum, quia de ratione causa
moralis, ut conditione a pura conditione, est movere agens
principale ad effectum causandum propter intrinsecam virtutem
se existentem, et verba sacramentalia nituntur promissioni
Dei, qui defecit nequebit, et hanc intrinsecam virtutem ad mo-
ralem Deum, ex opere nisi verba, & operationes Christi

179. Ad 3. negatur etiam se quæla; quia signum nullus modo est
aut significat, sed potius est contraria pater de igne, & fumo, fa-
ræta autem non solum sunt signa gracie, sed etiam causa, nam
aut signa nullo modo posse moventes, aut incomplete, voluntate
principali ageris, ut movent fieret voluntatem. Dei ob in-
fringam bonitatem morale, ex objecto honesto fatem implicitè
tentio refutatur, ut tenetur sine verbis, & operationes Christi, quæ
conscientia necessitatem resupnit, ut sint valida, ut dictum est num-
73. quare ratione dictabamus illi, hanc moralem motionem non sal-
vis, quia ea tantum causare dicitur ad instar chyographi, aut re-
latur litterarum, vel criminis periti continentis chyographus
num propriæ non est causa, nec conditio fons, sed merum

signum debitum contracti; & idem est de denario plumbico, hic enim est signum denuo xat voluntatis & ordinantis Regis, qui ordinavit pecuniam argenteam tale signum habenti, ante neque illi est causa, neque conditio in figura solutionis, quia etiam abs illo Rex debet & obligari ad solvendum, si alio confidat debitu, in qua tenaria plumbica non facit, ut Rex debet, sed ut confitit de debito, sacramenta contra nostra non sunt sicut muta signa nec conditions, sed ea causa quia ipsa habent in se id, quod moveat Deum ad producendum gratiam cuiusdam in actiones & operationes Christi, in quaie neutrum pree Christi movet Deum ad operad miracula, sic operatio sacramentalis habet canticum vnde significat omnia signa facta mentem a quocunque Ministeri sunt, fiumi nomine Christi, qui operatur per illum Ministerium & utitur illis rebus, & vocibus ad loquendum cum Deo, & petendum effectum sacramentalem; Et haec est intentio a illa honestas quam dividimus, actiones sacramentales habere, & propter quam mouent divinam voluntatem ad gratiae productionem; nisi enim Minister, quicunque ille sit, habeat voluntatem sicut imitans & virtus faciendo per sacramentum, quoniam Christus fecit, & Ecclesia facere intendit, sacramentum est nullum.

180 Dices Christe ante mortem suam non solum posuit merita, sed applicuit illa determinata per gratia tanta per sacramenta & tenuit determinata quid daret gratia in sacramentis. & hoc subtilit. est. Denique non oportet modo actione sacramentalis inveni mortem Deum, sed suffici illi revocare in memoriam pacum suum, fuit scilicet ponere sacramentum quod est conditio, sub qua fuerit libertate gratia danda hominibus ergo facta concurrencent an gratiae productione non demum movendo Deum & obligationem inducendo ad gratiam dandam, sed ut ex conforto ratione prime institutionis & promissionis auctoritate concurrent solum revocando in memoriam Deum pacum suum ac debitum, sicut concurrevit natus plebeus vel chrysographus. Contra quia repugnat quod detur gratia ex vi partis precedentes, & quod detur intus ipsius sacramenti, si non inveniret Deus a pacto ante initio cum Christo ergo non moueretur a sacramento, nullus est auctor.

Ref. concessio antecedente negare utramque consequentiam, quando enim aliud ab initio isti institutum est, ut ad positionem aliquipuis sequatur effectus, ac etsi intentu a Deo producendum sit effectio talis rei cauerit recordationem promissi, non tamen ad eum effectu in concurrere dicitur, ut signum pote rememorativum. sed ut id, etiam, cui promissum est aliquis, de quo plura possumus effecti exempla; si actioni mortis a Deo promissum est premissum, & quando ipso ponitur ea facit recordationem promissi, non tamen dicitur causare premium, ut signum parum rememorativum. sed ut per modum pura conditionis, sed ut motivum ad dandum premium, & ut id, cui promissum est aliquis; si etiam positio actionis, sicut causit tardacionem promissae condonacionis non tam eum patet ligum rememorativum, sed etiam motivum illius, & id, cui condonatio debetur; ita ergo proposito sacramenta fuit talia opera, quibus promissi sunt aliqui effectus, tempore gratia a Deo producenda ad eorum positionem, non ut per signa parva rememorativa, sed etiam ut per motivum gratiam conferendam; aliquidq; gratia datur a Deo non tantum per sacramenta, sed etiam propter illa, tanquam propter motivum. Ad Confusione, aliquidq; temporum nullum, quod datur gratia ex vi patrum, & quod datur in iusta ipsius sacramenti, quis ut nomine cardinali de Lugo dicit, *ad. 1. 9. 93.* pacatum praecedens, & actioni mortis poliant non esse motivum immediatum, sed mensum voluntatis, qui in executione datur gratia: iuxta quam locutionem dicendum est, quod pacis positio Deicium Christo immunitate de gratia confundenda per facta nostra, collatio gracie habet per mortis immediatum sacramentum seu petitionem in praesentem habitudinem per suam multitudinem mox autem intermedio pacum recipit, ut ei cujus obligator Deus ad habendum alium datum, qui habeat per mortis immediato factum orationem.

18 Quinto arguit, quia si sacramentis videatur esse pecuniaris actio, propter quam non possint esse cause morales, nihil enim in his est quod habeat vim causandam moraliter; Vel enim moverent Deum ad operandum per aliquam honestatem, moralem, in iis existente, vel per modum meriti, vel per modum imperativos. At nihil horum hinc potest, & primum quod non movant Deum per aliquam honestatem, inde patet, quia effectus sacramentorum potest dari a Deo fine honestate actions conferentes, aut recipiens sacramentum, ut patet, quando parvulus iustificatur per baptismum, in cuius administratione peccata illi, qui baptizatur, effundit nulla porcius affiguntur ratio meriti, vel orationis in sacramentis, ouestimus nosque sacramentorum est.

et quatenus pacis sacramentum est.
Respondent pasim Autores nostra sententia, quod mortalit
atia cauſandi in sacramentis non est aliqua honesta mortalis, sed
significatio supernaturalis: quia habent eis institutione divina;
Eius enim ex libera via voluntate instituitur quando sacramen
tum alhibetur homini debito modoque infallibiliter significare
reuentem gratiam in tali homine; Unde fit, ut quantum debito
modo applicaret aliquel sacramenta. Deusnam potest non proda

cere gratiam quia alioquin significatio p̄f. utis gratia, quā ipse me loquitur, tñceretur. fñm quod est impossibilem impo-
blebit. Deum mentitibus fallereb̄ igitur sensu dicunt, signifi-
cationem illam, quam Deus loquitur, eis ratione movendi
Deum ad producendam gratiam.

¹⁸² Verum si dicendo, nos salvatoris moralis causatitas in sacramentis, ita cum intima gratia confitetur, nec poterit dicitur, & propriis cause gratiae ut hactenus explicatum est, sed pure conditiones, & mera figura remuneratio nationis Christi & pacis cui ipso in tali de confessione gratiae per sacramenta, intuitu maiorum suorum, chrysographeum, aut regis littere non sunt causa Regem moventes ad premium dandum, pro parte ceditio-

nes, & figura remunerativa laboriorum impenitorum in Regis obsequiis, qui tantum Regem movet ad premium retribuendum; sed ligunt necessaria in ipsa actione sacramentalis ad salvandam veritatem, & propriam can salutem, non solum aliquam bonitatem, sed moraliam honestatem, & quaecumque moralis honestate & operante operari Christi. Deum metitorum mox ad gratiam conseruant, si cum explicatum est super p. n. 17, aliquia; in qua bonitas, in qua fundatur posse causitatis meritum sacramentorum, & quod per modum inchoati miscit simili cum meritis Christi. Deum & gratiam retinendam moveat velat, cum enim actione sacramentalis, ut dicitur discurrit Amoris citat, debet esse instrumentum passionis Christi, cumque patris Christi sit principalem causam in ratione meriti, et actione sacramentalis debet esse causam instrumentalis in ratione meriti, aliquando non convenerit instrumentum cum sua causa.

principali. Hoc est autem actionis sacramentalis in eo consistit, quod ex institutione Christi ordinata est ad confirmationem subiecti sacramentum conferunt, nisi enim minister voluntate habeat implicitam falem, & virtus facienda per sacramentum, non Christus, vel Ecclesia facere intendit, sacramentum est nullum. Neque hoc bonitas colligit per pravam Ministeri intentionem, ne loco creare dictum est, nam licet prava eius intentio actionem sacramentalem inicit, quatenus est actione private personae, non tantum causa inficit, ut sit actio Ministeri Christi, & personae publicae à Deo instituta; ne quis inconvenit, unam & eandem actionem, & ab eadem persona privata ob malum finem exercitam esse malam, & similiter ab eadem, ut persona propriae honestatem obsecari implicita falem, & virtutis elicitan, effici bonum; sicut enim, & eadem actione extrema tribuendi elemosynarum ab hyper Imperato ad finem bonum, est honestas, & merititia, ut executionis mandata a se ipso ob malum finem est mala, & demeritoria; ita in prima in proposta una, & eadem sacramentis actiones illius impeta, & imperata à Christo ob finem bonum est honesta, & merititoria ostendit Deum; ut autem in executioni mandata à Ministerio ob pravum finem est mala, & demeritoria.

Respondit, quod licet actio sacramentalis mortalem habet honestatem, & valore ex voluntate Christi efficienter in sensu ja declarata, et ea formaliter completere, inchoative tamen sit etiam a voluntate Ministerii per personam publicam, que sicut implicite debet obiecti honestate intendere, & hoc est honestas inchoativa, que requiri in actione sacramentali à Ministerio procedit, qua postea completer a virtute principali meritoria, quia est passio ipsa Christi.

Ad Confirmationem respondetur, sacramenta dici possunt instrumenta trium Christi, scilicet Dei, dicuntur instrumenta Christi, quatenus ab eis institutione autoritatem accepimus, & vivemus deum, ut potest quo confertur actiones ipsius Christi dicuntur, sed instrumenta Dei, quia Deus ipse est principale agens, qui prius movit humana mentem Christi ad hoc, ut his Ministeris, & his ad ionibus suam communicaret autoritatem; & praeceperat dicuntur instrumenta Dei, quatenus habent à Deo infallibiliter illos in causando; nam licet ex voluntate Christi vni habent, & auctoritatem ad mouendum Deum, quatenus voluit, illas efficias fuis, sed nomine tuo exercitis, posset tamen Deinatio concedere gratiam, etiam postea illa actione nominis Christifragi, sum ex voluntate Dei habent, & auctoritatem.

2. Ministris opus primum esse in misericordia & demeritatu.
183. Secundum argumentum, quia sic explicando mortalem sacramentorum causam caritatis, videtur sequitur campanula non esse cuius fas moralis instrumentalis gratias, sed potius principalem in operibus physico lata sit causa principialis, que per proprias et libi innatas virtutes operari instrumentalis vero, non se operatur per virtutem propriam, sed aliamdeinceps per sacramenta autem causant instrumento, movendo Deum ad dandam gratiam per virtutem propriam scilicet, quatenus sunt operationes Christi per eum. Ministris, quare licet ipsi Ministris possit dici instrumentaliter concurrens, quia operatus per virtutem & auctoritatem non propria, sed Christi, cuius est minister, sacramentum tamen, quod ex se continet, & habet esse operationem Christi, videtur concurrens & movere per virtutem propria, & per consequens non instrumentum alterum, sed principale, cum enim Tridentum, sibi 6. cap. baptizans appellatur causa instrumentalis, & non principialis nostra iustificatio operis.

autem ex voluntate Dei habent efficaciam infallibilem ex propagatione diuinae, unde ex hoc secundum secundo capite dei possumus, ut sacramenta operari per victimam nisi a Deo tributatis, ac proprie operari, ut instrumenta ipsius quoniam quidem dicendi modum immixto inficiantur Ordinis, de Lugo. loc. cit. & ab sufficienti ratione, ut cum legenti confitabit.

184. Poltremo Baldus in scriptor. lib. 3. Catholicis Monachis p. 3. diff. i. argues specialiter pro sacramento Eucharistie, nam Christus dominus Ioh. 6. ait, caro mea vero est cibus : ergo caro ipsius sub speciebus cum ferat ista impta pro dicitur physica gratiam, & consequenter idem est modus conseruandi gratiam omnium sacramentorum : consequenter prima probatur, quis intantum caro Christi vere est cibus, in quantum imitatur conditionem cibis corporalium, ita tunc hic vere, & proprie dat vitam corporalem, caro Christi verae, & proprie des vitam spiritualem, quia in gratia faciliusque confititur, scilicet fieri cibus correspondens ex natura vel

Responde, ex doctrina Jam studiis de instrumento acutelatris dico. *Phys.* q. 5 ex *Scotio* 4. q. 1. Et sicut optime declarata, quodmodum facturam finit etiam morales instrumenta non verae noscuntur, sed sunt invicem illa, ut per se sunt, et per se sunt, ut ad nos pertinet.

principales gratiae; iuximus enim ibi instrumenta esse, que operantur non per virtutem sibi propriam sed ex extenso accep-
tis in actuali mortione a principali agere; ita calamitas operatur per im-
pulsum a Scriptoris acceptum, maleus, vel sera; per impulsum
ad arteficiem, vel si operatur per virtutem aliquam sibi propriam,
& sibi convenientem in eis quoque ante omnem motionem alterius
agentis, hec tandem virtus non est completa, & sufficiens, neque
enit in ordine suo aliquo est ea causa partialis principialis, & no
instrumentalis tantum, sed inchoata, & imperfecta, & que comp-
pleri debet per elevationem factam a principali agente, a quo ad ef-
fectum causandum alium surget. Instrumentum ergo morale, se-
vera proportione erit aliud, quod operatur non physice sed mortaliter,
quidem non per virtutem propriam, sed ab extenso accep-
tum, quod apte declaratur example Vice Regis, qui est causa
mortalis, & operari dicitur, ut instrumentum Regis, non vero ut
causa principalis, quia nimis virtus, qua movere subditos, &
auctoritas, qua operantur, non est illius propria, sed sibi vir-
tutem communicatrix; Vel si instrumentum habeat aliquam virtutem pro-
prium, cum hec fit admodum imperfecta, & incompleta, indiget
elevari, & completari ostensione cum virtute principiali.

188 Respondetur negando consequentiam ad cuius probatio nem, concessio antecedente, rursus negatur consequentia; cum enim causa mortalis sit vice, & proprie causa in commun modo loquendi, ut supra ostensum est, ut caro Christi sub specie cibis consecratis sumpta vere, & proprie det vitam gratia, sufficit quod can der moraliter, modo jam explicato, & minime opus est, audilam corporis Christi, & carnis eius, qui tenet eis cibus, cum eis corporali in cibatione physica fundari, sed sufficit, quod fundetur in vera collatione vita, ita ut cibus corporalis vestrum corporalem vere confert, ut caro Christi vere conferat spiritualem; non aliquid plus probat argumentum.

Ad Confirmationem dico, ad omnes illas auctoritates verificadas sufficere, quod ab uno cum Verbo caro Christi receptor vivificam virtutem conferend gratiam, quod autem conferat physicam, minime ad id veritatem necessarium esse, quandoquidem hoc totum ad huc verum esteriarum virtutem tantum mortalem habere, nequid mirum esse debet, quia ipsa Christi humanitas est physica, & hypostatico unita Verbo, mortaliter tantum & non physicam miracula patet, ut supra dictum est in solutione ad 2. cor. Patres tot facient admirationes in exagrandia sacramentorum virtutis, quod gratiam conferendam, quamvis entia virtus illa sit moralis duntur, & haec etiam si facile intellexit; adhuc tamen validē ardum est, ac omen humanum excidit expatiare, quod Deus ab eo infemit, qualis est materia & forma sacramentorum, sua omnipotentiam alligare voluerit, & proprie fidei tantum creditur, quod eam confert, sive physicam, sive moraliter. Denique, ut inquit Ponctus cit, quando estiam ex Patribus, & Concilis speciali constitutae Eucharistia, quod gratiam physicam conferret, non proprie id de aliis quocunq; sacramentis concedendum esset, quia egesta sacramenta facultate existunt, ut sacramentum Eucharistie vel permissum, & caro Christi existit sub speciebus, quando gratia confertur, & idem quando estiam de sacramento Eucharistie vel concedetur, adhuc de aliis negari deberet ob dispartitum jam assignatum.

QUESTIO QUINTA.

Quid sit character, & in quo subiecto proxime imprimatur.

ARTICULUS PRIMUS.

Status questionis aperitur.

189 Ut hic omnes notant, character est nomen grecum idem significans, quod latine sona signum, nota, vel sigilli aliqui rei impensis, & affixum; unde pecudes, qui igne inuruntur, characterem habere dicuntur; tribus autem de causis res aliena signata soler: Primitus cognoatur, & ab aliis distinguatur, quod pacto viri aliqui faciunt signum dicuntur, & eves character Domini sui; Secundo, ut in majori pietate res habeatur, quod pacto pecuniae figlio regio est obligata; Tertio tandem, ut ad aliquum officium deputetur, quod pacto militis charactere militari signatur. Ad hunc iuritus modum, signum, & nota quadam spiritualibus animabus notis à Deo est impresa, quod ab aliis hoc signo carentibus distinguimus, & quae etiam veluti militis, Dei, & Christi ad spiritualia militiam, & Dei cultum, ac Religione Christiana statim confignatur, & deputatur; hoc invenimus, & hec spiritualis nota dicitur character, ita de nomine discutitur Scottus d. 6. q. 9. s. de primo.

190 Ut autem in hac materia de charactere certar ab incertis, & committenter concessa à controvercis fecerimus: Primo certum est inter Catholicos, quod factum hunc charactere imprimere, ut de fide definitum est in Concil. Trident. feli adversus Calvinum, & alios nostri temporis Novatores, quod expresso colligitur ex quibusdam Scripturis locis, ut ad Ephes. 1. in quo credentes signari est, & 2. Corinth. 1. qui uixit nos Deus, signauit nos, & ad Eph. 4. nolite contrariare spiritum Sanctum, in quo signatus es in diem redempcionis, quem locum intelligit Hieronymus de charactere baptismali; Ratione etiam suadet, quia etiam tantum factum iterari non posuit, ut colligitur ex communis Ecclesie traditione. & Heretici ipsi fatentur, nepe Baptismus, Confirmation, & Ordinatio autem minime verum esset, nisi characterem imprimere, nam ex sola characteris impressione Trident. loc. cit. illa tria sacramenta probat, iterari non posse, & aliquin nulla ratio esset, ut iterari non posset, ut illa sacramenta: ergo ex nostra iteratione, tantum ab effectu, quod charactere imprimere, optimè colligitur. Rursus hoc probat Scottus d. 6. q. 10. eleganti congruëcia ex positione ipsius, non esse ratione, ut quod non est mortaliter, ut ruris, cum dici mus, peccatum, nec mortaliter, vel demeritorie contraria sunt contraria, gratia, hoc non debet intellegi, quasi id ei conveniat ex natura sua, sed solum ex ordinatione divina, ab solute enim loquendo posset aliquod peccatum ita meritis auferatur character, sicut aliquo meretur, ut auferatur fides, vel spes, & quoniam est mortale, ut auferatur character, quae quod per nullam auferatur character, sicut de voluntate ortu est.

191 Convenient tandem etiam in hoc Theologi, paucis quibusdam exceptis, characterem non esse rationis, ut quidam dixerunt, quocum doctrinam esse tideculam, ut Ponctus disp. 4. q. 9. quodomodo enim factum imprimere eas fictitum, aut quodomodo ens fictitum esse posset signum distinctivum famulariorum Christi aut posset se habere a parte illam, quod aliquis intellectus debet fingere aliquid in baptizato, ut baptismus primus character, aut si non fingat, baptismum non impressum characterem?

Sed

Quest. V. De Charactere, eiusque proximo subiecto. Art. I.

Sed plane quando Auctores illi dixerunt, characterem esse rationis, non loquuntur de ente rationis pro formaliquid fingi, ut ab intellectu non habet esse, nisi per ejus operationem; sed tantum de ente rationis pro mite illa, quales esse dicitur denominations extinsecus, & mox, qui suo modo dantur à parte rei absque illa talis intellectus fictione; Hoc tamen pars ex Durado, cui praestitum illa ad scriptum opinio d. 4. q. 9. ab aliis characterem esse relationem quando rationis, sive extinsecus denominations, deut in pecunia illa sibi absolute qualitas, vel similitudinem ad placitum, & ex institutione divina; primum assertum Salas, Card. de Lugo, Amicus, & alii quidam oppositum tamen docet communis opinio, tam Veterum, quam Recentiorum. Rursus contendunt aliqui, esse merum signum absque illa profusa activitate, & potentia causandi, ut Val. Capensis, & alii quidam. Alii vero communiter in charactere agnoscunt potentiam, & virtutem aliquo modo ordinatum ad aliquos effectus aliquo modo causam, & qui rursus inter se sunt divisi; quidam enim volunt, hanc potentiam esse physicam, ita ut characterem convenientem ex natura sua physica, ut Lugo jam docuit; Alii vero communiter affuerint esse moraliter ducatas, & ex institutione divina; ita Suarez, Bellarmius, Amicus, Averro, Morandus, & alii passim. Denique disputant, in quo subiecto proxime imprimatur character, enquit in immediato subiecto, an scilicet in essentia, & substantia ipsius auctore, vel potius in parte eius intellectus voluntate; Homines & quipollutes, illi in intellectu reponunt, ut Cajetanus, Capreolus, Soto, Nigonus, Leofredus, & alii; Scottus vero passim in voluntate reponunt cum Scotto d. 6. q. 9. 11. Alii tandem communiter in essentia, & substantia anime immediate, ut Recentiores passim.

ARTICULUS SECUNDUS.

Resolutio questionis quoad primam partem.

192 Entitatis Scotti in hac controvechia de charactere, nec à Thomis, nec à Scotti bene refertur, cum tamem clavis locutus a. d. 6. cit. q. 10. Thomista namque communiter illu[m] reutetur, ut absoluta, & assertiva docetur, characterem esse formam realis relativa, non vero absolutam, & aliquo modo imprimere, quod ex parte characteris nominatur. Tumetia quia imprimi characteris est actio realis factum loquuntur concordem Patrum & Conciliorum, ergo character est res aliquarum, & realiter existens, non vero rationis relationes extinsecus denominations, cum sit effectus per realis actiones producendas. Unde non ita a Deo ordinatus est character in lege gratie, ut Thesis illi diffundentur a Gubernatore, & per solam Principis institutionem deputatus, & a Sacerdotio veteris legis per solam extinsecus conformatio[n]es, sed sicut olim voluit, per circumscriptionem sensibili signum suum populi, & reliquis discernere; ita num fuos famulos, scilicet spirituatis signo in anima impresto ab aliis discernere voluit, ut si diceret ab Ang. dignissi possent, quo etiam ad aliquot actus divinae cultus deputatur, quae erant forma intrinsecus animae impresta ex divina sollicitatione significativa characteris, ut apud alii efficiuntur, vel recipie ab huiusmodi actus, scilicet ad recipiendam vel administrandam factum. Ex qua doctrina recituit etiam doctrina Scotti d. 4. q. 4. 2. ubi probabile putat, characterem non est formam vere, & realiter distinctam ab anima, sed potius esse tanguum modum in re. Hoc enim non minus Concilii contradicit, quam affectio Durandi; si enim est id realiter cum anima, sicut haec per sacramentum non producitur de novo, ita neque quod est ibi realiter identificatum; ita neque Scotto, paro, in hoc sensu id pronunciasse, sed tandem innuisse voluntarie, quare haec parte res defendit, ut magis de mente Doct. Ita Faber, Centius, Brancatus, & alii in 4. sententiis. Verum si Doct. attendit legatur loc. cit., quavis problematica teneat, quod sit forma aboluta, vel relativa, quia non potest una vel altera pars evidenter convinci, nunquam tamen dicit, probabilis esse, quod sit forma relativa; Ima potius oppositum infinitum tempore probabilitatis, quod sit forma aboluta, quia pars proinde ut probabilitatis, tunc ut omnes Scott. veteres Malton d. 4. q. 9. 5. ar. 10. Bassilius d. 6. q. 12. Rubicon. d. 7. q. 2. 2. Vortuou. d. 3. q. 3. Nicolaus de Orbells d. 6. q. 7. & ex Recentioribus Arethius & Hicqueus d. 6. q. 10. Ponctus disp. 4. q. 8. & alii.

193 Primo itaque dicendum est, probabiliti defendi posse, characterem esse formam realis relativa de numero earum relationum, que in Schola nostra extinsecus advententes appellant, probabilis camen est formam telem absolutam de generis qualitatibus, & eidem Scottus quoque nostrarum scribitur d. 6. cit. q. 10. addit nihilominus, probabiliti quod defendi posse, est formam relativam, extinsecus advententes, à Deo imminutate causa, sicut in anima inscipientis, quia per hoc etiam salvant omnes conditiones characteris, & quia character est signum, signum autem essentiale est dicitur respectum ad rem signatam. Secundo, tenendo cum communiori, & probabiliti sententiis, quod sit forma de genere qualitatibus, auctio dicens, ut sub qua specie collocari debet, quidam enim antiquiores dixerunt, sicut nulla ex quatuor signatis ab Aristotele continetur, & quod sub illis locantur solam qualitatem acquirent, non infuse. Alii respondunt sub quaqua specie, quia character est figura quedam, ita Marsilius & Ricardus, & quidam alii Nominales, quibus subscriptiuncula ex Recentioribus Cartagena d. 6. s. de sacramentis difficult. 2. cap. 4. & Salas par. 2. trax. 2. disp. 8. f. 3. & coi characterem configurat non Christo. Alii dixerunt, spectare ad certam qualitatem speciem, quia character est velut panno, vel patibulis qualitas, ita Alfonso dicens, & alii veteres quoque sequuntur his Cardinal. de Lugo d. 6. f. 3. Thom. passim locant illum sub specie figurae, quia est potentia, & ita defendunt Caiet. Nigonus, Valencia, Henriquez, & alii, Quidam dixerunt, spectare ad primam speciem, quia se habet tanquam dispositio, & habitus, & hoc defendunt Suarez, Vasquez, Cominch. Bellarmius cum Alesio, & D. Bonav. Scottus tandem inquit loc. cit. quod si remens characterem esse qualitatem, ad aliam speciem spectare non potest, quam ad primam, vel secundam. Quod autem alteram partem, Poncius, & Aretinus eam probare nuntiunt validis rationibus, & efficacibus, sed bene inquit Bassilius loc. cit. nec efficacitate ratione, vel cogente autoritate probari posse, quod character est formam absolutam, & ad ea omnia, quae character est, afferuntur, salvant, sufficiunt formam aliquam relativa, patebit solvendo rationes pro illa parte, quae convinentes, & efficaces à Recentioribus censentur; Subdit tamen Bassilius, ad hoc convienties esse, quod ponatur forma ab soluta, cum qua hoc magis est consonum intentioni Doctorum, & communiter loquuntur de charactere, & dignitate sacramenti, vel characteris; Tim. quia multo faciliter, & convenientius, & manifestius salvant illasque attra-

188 Respondetur negando consequentiam ad cuius probatio nem, concessio antecedente, rursus negatur consequentia; cum enim causa mortalis sit vice, & proprie causa in commun modo loquendi, ut supra ostensum est, ut caro Christi sub specie cibis consecratis sumpta vere, & proprie det vitam gratia, sufficit quod can der moraliter, modo jam explicato, & minime opus est, audilam corporis Christi, & carnis eius, qui tenet eis cibus, cum eis corporali in cibatione physica fundari, sed sufficit, quod fundetur in vera collatione vita, ita ut cibus corporalis vestrum corporalem vere confert, ut caro Christi vere conferat spiritualiter, non aliquid plus probat argumentum.

Ad Confirmationem dico, ad omnes illas auctoritates verificadas sufficere, quod ab uno cum Verbo caro Christi receptor vivificam virtutem conferend gratiam, quod autem conferat physicis, minime ad id veritatem necessarium esse, quandoquidem hoc totum ad huc verum esteriarum virtutem tantum mortalem habere, nequid mirum esse debet, quia ipsa Christi humanitas est physice, & hypostatico unita Verbo, mortaliter tantum & non physicis miracula patet, ut supra dictum est in solutione ad 2. cor. Patres tot facient admirationes in exagrandia sacramentorum virtutis, quod gratiam conferendam, quamvis entia virtus illa sit moralis duntur, & haec etiam si facile intellectu, adhuc tamen validē ardum est, ac omen humanum exercitum expaciatorem, quod Deus ab eo infemit, qualis est materia & forma sacramentorum, sua omnipotentiam alligare voluerit, & proprie fidei tantum creditur, quod eam confert, sive physicam, sive moraliter. Denique, ut inquit Ponctus cit, quando estiam ex Patribus, & Concilis speciali constitutae Eucharistia, quod gratiam physicam conferret, non proprie id de aliis quocunq; sacramentis concessum efficiat, quia egesta sacramenta facultate existunt, ut sacramentum Eucharistie vel permissum, & caro Christi existit sub speciebus, quando gratia confertur, & idem quando estiam de sacramento Eucharistie vel concedetur, adhuc de aliis negari debet ob dispartitum jam assignatum.

QUESTIO QUINTA.

Quid sit character, & in quo subiecto proxime imprimatur.

ARTICULUS PRIMUS.

Status questionis aperitur.

189 Ut hic omnes notant, character est nomen grecum idem significans, quod latine sona signum, nota, vel sigilli aliqui rei impensis, & affixum; unde pecudes, qui igne inuruntur, characterem habere dicuntur; tribus autem de causis res aliena signata soler, Primitus cognoatur, & ab aliis distinguuntur, quod pacto viri aliqui faciunt signum dicuntur, & eves character Domini sui, Secundo, ut in majori pietate res habeatur, quod pacto pecunii regio est obligata; Tertio tandem, ut ad aliquum officium deputetur, quod pacto militis charactere militari signatur. Ad hunc iuritus modum, signum, & nota quadam spiritualibus animabus notis à Deo est impresa, quod ab aliis hoc signo caritatem distinguuntur, & quod etiam veluti militis, Dei, & Christi ad spiritualia militiam, & Dei cultum, ac Religio Christiana statim confignatur, & deputatur, hoc invenimus, & hec spiritualis nota dicitur character, ita de nomine discutitur Scottus d. 6. q. 9. s. de primo.

190 Ut autem in hac materia de charactere certar ab incertis, & committenter concessa à controvercis fecerimus, Primo certum est inter Catholicos, quod factum hunc charactere imprimente, ut de dictum definitum est in Concl. Trident. feli adversus Calvinum, & alios nostri temporis Novatores, quod expresso colligitur ex quibusdam Scripturis locis, ut ad Ephes. 1. in quo credentes signati es, & 2. Corinth. 1. qui uixit nos Deus, signauit nos, & ad Eph. 4. nolite contrariare spiritum Sanctum, in signo factis in diem redemptris, quem locum intelligit Hieronymus de charactere baptismi, Ratione etiā suadet, quia etiam tantum factum iterari non posuit, ut colligitur ex communis Ecclesie traditione, & Heretici ipsi fatentur, nepe Baptismus, Confirmation, & Ordinatio autem minime verum efficitur, nisi characterem imprimetur, nam ex sola characteris impressione Trident. loc. cit. illa tria sacramenta probat, iterari non posse, & aliquin nulla ratio efficitur, ut iterari non posset, ut alia sacramenta: ergo ex nostra iteratione, tanquam ab effectu, quod charactere impriment, optimè colligitur. Rursus hoc probat Scottus d. 6. q. 10. eleganti congruëcia ex positione ipsius, non esse ratione, ut quod non est mortaliter, ut rursus, cum dici mus, peccatum, nec mortaliter, vel demeritorie contraria sunt contraria, gratiae, hoc non debet intellegi, quasi id ei conveniat ex natura sua, sed solum ex ordinatione divina, ab solute enim loquendo posset aliquod peccatum ita merita, ut iteratur character, sicut aliquo meretur, ut iteratur fides, vel spes, & quoniam est mortaliter, ut iteratur voluntate ortu est.

191 Convenient tandem etiā in hoc Theologi, paucis quibusdam exceptis, characterem non esse rationem, ut quidam dixerunt, quocum doctrinam esse tidevolam, ut Ponctus disp. 4. q. 2. quomodo enim factum imprimentem eas fictitum, aut quod domino ex fictitum esse posset signum distinctum famulariorum Christi aut posset se habere apparentia cibam, quod aliquis intellectus debet fingere aliquid in baptizato, ut baptismus primus character, aut si non fingat, baptismum non impressum characterem?

Sed

Quest. V. De Charactere, eiusque proximo subiecto. Art. I.

Sed plane quando Auctores illi dixerunt, characterem esse rationis, non loquuntur de ente rationis pro formaliquid fingi, ut ab intellectu habet esse, nisi per ejus operationem; sed tantum de ente rationis pro mite etiā quales esse dicitur denominations extinsecus, & mox, quae suo modo dantur à parte rei absque illa tali intellectus fictione, Hoc tamen pars ex Durado, cui praestitum illa ad scripturam opinio d. 6. q. 9. ab aliis characterem esse relationem quando rationis, sive extinsecus denominations, deut in pecunia illa sibi absolute qualitas, vel similitudinem ad placitum, & ex institutione divina; primum assertum Salas, Card. de Lugo, Amicus, & alii quidam oppositum tamen docet communis opinio, tam Veterum, quam Recentiorum. Rursus contendunt aliqui, esse merum signum absque illa profusa activitate, & potentia causandi, ut Val. Capensis, & alii quidam. Alii vero communiter in charactere agnoscunt potentiam, & virtutem aliquo modo ordinatum ad aliquos effectus aliquo modo causam, & qui rursus inter se sunt divisi; quidam enim volunt, hanc potentiam esse physicam, ita ut characterem convenient ex natura sua physica, ut Lugo jam docet; Alii vero communiter afflunt, esse moraliter ducatas, & ex institutione divina; ita Suarez, Bellarmius, Amicus, Averro, Morandus, & alii passim. Denique disputant, in quo subiecto proxime imprimatur character, eniā in immediato subiecto, an scilicet, in essentia, & substantia ipsius animae, vel potius in potentiis eius intellectus voluntate, Homines & quipollutes, illi in intellectu reponunt, ut Cajetanus, Capreolus, Soto, Nigonus, Leofredus, & alii; Scottus vero passim in voluntate reponunt cum Scotto d. 6. q. 9. 11. Alii tandem communiter in essentia, & substantia animae immediate, ut Recentiores passim.

ARTICULUS SECUNDUS.

Resolutio questionis quoad primam partem.

192 Entitatis Scotti in hac controvechia de charactere, nec à Thomis, nec à Scotti bene refertur, cum tamem clavis locutus a. d. 6. cit. q. 10. Thomista namque communiter illum refutat, ut absolutum, & assertive docetur, characterem esse formam realis relativa, non vero absolutum aliqui Scotti imponunt, quod dixerit characterem esse relationem rationis, Vaf. 3. par. d. 3. c. 2. Aug. Bernal, & alii Recentiores, per relationem extinsecus advenientes, sive reali actiones producuntur. Unde non ita, Deo ordinatus est character in lege gratie, ut Theologus dicitur de Gubernatore, per solum Principis institutionem deputatus, & de Sacerdotiis veteris legis per solum extinsecus conformatio, sed sicut olim voluit, per circumscriptionem sensibili signum suum populi, & reliquis discernere, ita num fuos famulos, scilicet spirituatis signo in anima impresto ab aliis discernere voluit, ut si diceret ab Ang. dignissimi possent, quo etiam ad aliquot actus divini cultus deputatur, quae erant forma intrinsecus animae impresta ex divina sollicitatione significativa characteristica, sicut apud alii efficientia, vel recipie, ad hujusmodi actus, scilicet ad recipiendam vel administrandam factum. Ex qua doctrina recitetur etiam doctrina Scotti d. 4. q. 4. 2. ubi probabile putatur, characterem non esse formam vere, & realiter distinctam ab anima, sed potius esse tanguum modum in re. Hoc enim non minus Concl. contradicit, quam affectio Durandi; si enim est id realiter cum anima, sicut haec per sacramentum non producitur de novo, ita neque quod est ibi realiter identificatum; immo neque Scotto, patre, in hoc sensu id pronunciat, sed tandem innuisse voluntate, quare haec parte recitetur, ut magis de menta Doct. Ita Faber, Centius, Brancatus, & alii in 4. sententia Verum si Doct. attendit legatur loc. cit. quavis problematica teneat, quod sit forma aboluta, vel relativa, quia non potest una vel altera pars evidenter convinci, nunquam tamen dicit, probabilis esse, quod sit forma relativa; immo potius oppositum infinitum tempore probabilitatis, quod sit forma aboluta, quia pars proinde ut probabilitatis, tunc ut omnes Scott. veteres Malton d. 4. q. 9. 5. ar. 10. Bassilius d. 6. q. 12. Rubin. d. 7. q. 2. 2. Vortoulo. d. 3. q. 3. Nicolaus de Orbello d. 6. q. 10. Ponctus disp. 4. q. 8. & alii.

193 Primo itaque dicendum est, probabilitate defendi posse, characterem esse formam realis relativa de numero earum, relatione, que in Schola nostra extinsecus advenientes appellant, probabilis camen est formam telem absolutam de generis qualitatibus, & eidem Scottus quoque nostrarum scribitur a. d. 6. cit. q. 10. addit nihilominus, probabilitate quoque defendi posse, et formam relativa, extinsecus advenientes, à Doce immediate causa sunt in anima inscripti, quia per hoc etiam salvant omnes conditiones characteris, & quia character est signum, signum autem essentiale est dicitur respectum ad rem signata. Secundo, tenendo cum communione, & probabilitate fententia, quod sit forma de genere qualitatibus, adhuc diffinens est, sub qua specie collocari debet, quidam enim antiquiores dixerunt, sicut nulla ex quatuor signatis ab Aristotele continentur, & quod sub illis locantur solum qualitates acquirent, non infuse. Alii respondunt sub quaqua specie, quia character est figura quedam, ita Marsilius & Ricardus, & quidam alii Nominales, quibus subscriptiuncula ex Recentioribus Cartagena d. 6. s. de sacramentis difficult. 2. cap. 4. & Salas par. 2. trax. 2. d. 3. q. 2. & 3. q. 3. & coi characterem configurat non Christo. Alii dixerunt, spectare ad certam qualitatem speciem, quia character est velut pannus, vel patibulus qualitas, ita Alfonso dicitur, & alii veteres quoque sequuntur his Cardinal. de Lugo d. 6. q. 2. q. 3. Thom. passim locant illum sub specie figurae, quia est potentia, & ita defendunt Cajer, Nigonus, Valencia, Henriquez, & alii, Quidam dixerunt, spectare ad primam speciem, quia se habet tanquam dispositio, & habitus, & hoc defendunt Suarez, Vasquez, Cominch. Bellarmius cum Alesio, & D. Bonav. Scottus tandem inquit loc. cit. quod si remanserit characterem esse qualitatem, ad aliam speciem spectare non potest, quam ad primam, vel secundam. Quod alteram partem, Poncius, & Aretinus eam probare nuntiunt validis rationibus, & efficacibus, sed bene inquit Bassilius loc. cit. nec efficacitate ratione, vel cogente autoritate probari posse, quod character sit forma aboluta, & ad ea omnia, quae character est, afferuntur, salvant, sufficiunt formam aliquam relativa, patebit solvendo rationes pro illa parte, quae convinentes, & efficaces à Recentioribus censentur; Subdit tamen Bassilius, ad hoc convient quod ponatur forma aboluta, cum quia hoc magis est consonum intentioni Doctrorum, & communiter loquuntur de charactere, & dignitate sacramenti, vel characteris; Tim. quia multo faciliter, & convenientius, & manifestius salvant illasque attra-

attribuenda sunt characteri, ponendo, quod sit aliquid absolu-
tum, quamquid sit respectus, ut ex dicendi, confitabit.

199 Secundo dicendum est, characterem non esse signum naturaliter significans, sicutem est Christi famulum, aut militem eius vel potestatem illam, quam habent ordinati, sed more ad placitum, & ex inservientem deo. Hoc conclusio est contra prefatos Recentiores, & Scotti q[uo]d. o[ste]r. inf[er]at. D. dum inquit, quod relatio figura non est, nisi relatio rationis, loquendo de signo instituto ad placitum, cuiusmodi est character, respectu sucepti sacramen-
tis, sufficiens fuerit ratio, cum pro ea adducatur Cardinalis de Lugo d[icitur] 6. se[ct] 2. & A[ntoine]ius ap[osto]l. 2. 2. 2. non sufficiens for-
mulae nimirum replicare nequit, quod posuit character il-
lam in naturale significare, nisi quatenus esset eorum natura-
lis representatione, vel formula, qualis est species expressa, & ipsa re
cognitio, vel virtualis, scilicet species impressa rei, cuius est spe-
cies, sed character non est species expressa, neque impressa servitio-
ris Christi, aut militie ipsius, qui parvulus baptizatus nulla talis
infunditur, vel species, ergo character nequit esse repre-
sentatio, vel similitudo intentionis eorum. Sed negatione po-
test esse similitudo realis, vel aliquam similitudinem objectivam
cum illis habere, sicut haberet imago cum re, cuius est imago, aut
alios homo cum aliis hominibus, non explicari nequit, quando ra-
bius qualitas spiritualis, qualis est character, similiitudinem habet
realis, vel objectivam cum Christo, vel servitio, & militia ipsius
aut cum potestate, quam habent ordinati ergo &c.

Respondent prefati Auctores, characterem non esse repre-
sentationem, sed malam, qualis est cognitione, nec virtuale, qualis est
species impressa, sed objectivam, quatenus ipsa cognitio dicit in cogi-
tatione, nec representatione non propter similitudinem, sed conve-
nientiam evitativitatem, quam habet cum re representato, sed
propter ordinem intentionis, quem habet ad ipsum significandum:
Sic enim videmus aliquam esse signum naturalia obiectiva, que absp-
sum illud representant naturaliter; tales sunt genitus, &
laetitia, que abspsum illa similitudinem entitativa cum dolore interno,
cum naturaliter significant, quia ex natura sua sunt infun-
ti ad illam significandum; si etiam rite obiectiva similitudine
cum gaudio interno, et illud naturaliter, & objectivè significat, &
sic uniuersitatis loquendo quaevis proprietatis cognitione dicit in no-
tiatione abstractivam nature, cuius est proprietas.

200 Sed nequit in hoc sensu potest characterem significare naturaliter Christi servitutem, vel militiam eius, aut potestatem illam, quam habent ordinati, probatur ex eisdem exemplis adducendis in-
stantium enim in laetitia significante ex natura sua dolorem, &
dicens ordinem intentionis, ut dente in cognitionem ipsius; in-
quid autem procedere sicut naturaliter a dolore, aut a causa infer-
ente dolorum, aut aliquo cum illa causa coniuncto, vel cu[m] ip-
so recipere, & sic est de rite significando interni, ad eum nullas
qualitas, que non est species impressa, vel expressa alicuius rei, nec
familia dicens habeat ordinatum cum illa, potest dicere talem
ordinem intentionis, in quo cogitationem ducat, nisi ex natura
sua habeat aliquam connexione cum illa per modum naturae, aut
effectus, vel proprietatis ipsius, ut pars de fletu, & rite respectu
interni doloris, & gaudii. Sed character tales connectiones natura-
les habere nequit cum servitio, & militia Christi, quam signifi-
cat, neque cum potestate illa quam habent ordinati, sicut in ne-
que est causa, neque effectus, neque proprietas, aut accidentis con-
naturalis illorum, ergo neq[ue] talem ordinem intentionis dicit ad illa, ut in eorum cognitionem nos ducat per modum signi naturae,
& naturaliter significantis. Major pars probatur minor, non
potestate, quam habet ordinatum ad absolvendum a peccatis; que-
habet voluntate divina, quam potest etiam non habere simpliciter, & absolu-
to loquendo, quamvis characterem recipere, quia nullas talis qualitas crea-
t ex cogitatione, hoc est, ex divina intentione, quod est potest, que
naturaliter habet in receptione, vel administratione sacramentorum, quod de-
claratur dicens per ipsa suam characterem, et implementiam, per baptismi suam characterem, et confirmationis ad tuendam
connectionem cum actu libero divino voluntatis, talem potesta-
tem ordinatio tribuit, & conferens etiam hanc hac potest, et morali-
tatis ut dicimus, & nulla propterea conexione, aut infinitate
habet ex natura rei cum qualitate, quam character importat, per
modum causarum, aut effectus, vel proprietatis ipsius, quem habere
videmus rite cum gaudio interno, sicut cum dolore. Quare
concludendum est, hanc configurationem, vel similitudinem,
quam dicitur habere character sacramentis cum Christo, non
habere ex natura sua, sed ex mera voluntate extrinsecis Dei, ut
Suzet f[ab]s docet 3. par. 10. 3. d[icitur] 11. se[ct] 2. & 3. & aliis passim.

201 Tertio dicendum est, characterem non esse meritum, & nu-
dum signum Christi conformitatem, & configurativum, abque
ulla prioris activitatis, & potentiae caufandi, mo[re] potest habere
virtutem, & potentiam aliquo modo ordinata ad quotidiam effec-
tus, aliquo modo causans. Hec est contra quosdam Auctores
n. 196. relatios, qui dicunt, characterem non infundi, ut sic pri-
cipium operandi, vel alicujus operationis, sed ordinatur ad esse,
sicut gratia habitus, sanitas, & pulchritudo non sunt operationes,
neque principium operandi, sed ordinatur ad esse, sicut character
ben[est] disponit animam in ordine ad se, non tamen est qualitas op-
erativa; Oppositu tamen manifeste deducitur ex modo loquendi

Pattum, qui in charactere aliquam virtutem agnoscent ad quod-
dam operando effectus, ita Ambrosius, Nazianzenus, & alii, &
Cathochesimus Romanus de sacramentis in genere, locutus de Sacra-
mento Confirmationis, inquit, characterem per ipsam impedito
nos velat Christi milites, contra nobis in istum hostem, & spiritu-
alem nequit in electibus armari, atque instrui; armari autem
character virtutem quandam characteris, & efficacitatem signi-
ficat ad agendum, & resistendum.

Solum potest esse difficultas, an haec potentia, & virtus charac-
teris ad quotidiam effectus producentis sit virtus quædam physica,
& ex natura rei convenientis, in potissimum malis, eisque conveniens
ratio ex institutione divina, quod fane loge probabilitus censetur,
ut dicta conclusione sequitur, immo hoc tantum significare volu-
tus est. Auctores pro opposita sententia, supra relatios, qui nesciat
charactem eius merum, & nudum signum abesse illa activitate,
& potencia caufandi; Et quidem Capensis pro ea sententia relat-
ta se explicat tr. 20. d[icitur] 6. se[ct] 1. in fine, ubi notat, quod character
potest duplicitate considerari, & in esse physico, & in esse morali;
primo modo tantum habet bene disponere animam in ordine ad se,
sed vel potest modo diffringit ad recte suscipiendo, vel confida-
do, & ministrando sacramenta; quapropter inquit, sicut character
in esse physico non sit potentia receptiva, vel activa; utrumque
tamen habet in esse morali, quatenus reddit nos idoneos, ut ali-
qua sacramenta sicut plausus, vel conferamus, quia sine charactere
baptismi nullum sacramentum validem recipitur; & sine charactere
sacerdotalis nullus validem administratur sacramentum Penitentiarum, vel
Extreme Unctionis; unde tandem concludit, quod licet in esse
physico dici possit character esse in prima specie qualitas, in esse
moraliter potest ad secundam, quare circa hanc conclusionem
nullum remanet difficultas, sed tantum an virtus, & potentia
characteris remanet, etiam si dubitatur, vel mortaliter duxerat.

202 Quartu dicendum est, characterem non esse potentiam pro-
prietatis physicae activitatis passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita Doctor q[uo]d. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insigniuntur, sed solum esse moraliter
quodam potestem, & habilitatem. Ita D[icitur] loc. cit. 10. cit. in-
fra lit. E. ubi explicat, quod sensu sit vera haec proppositio, quod
character est potest alias aliquam potest character baptismi sicut est
potestate, per quam homo fit capax aliorum sacramentorum; charac-
ter Ordinis est potest est ad modum actus sacros, in quod
potest & physice activitatem passivam, neque habere ex natura sua
physica ut illam rationem potentia respectu illorum effectuum, qui
communicantur illis, qui eo insign

motu ad Ubi, & fuit suo loco declaratum est in Logica, si habilius relationes extinfectus advenientes constat dicitur Aduersarij. Ad secundum negatur minorē, quia una relatio realis bene potest esse fundamenū algorismi, sicut super unam relationem fundatur similitudo ad alia ejusdem speciei, neque sequitur ex hoc processus in infinito, quia aliqua tandem est relatio ultima, in qua datum statutus; potest in ea fundari alia relatio realis, & est ita quo, ut non possit esse datus, sicut fuit loco etiam dictum est in Logica. De relationibus vero rationis utique concedi potest procelius in infinito absq[ue] fiducitate ulli, quia quelibet relatio, five realis, five rationis potest uterius fundare adhuc rationis. Ad tertium, inquit, quod charactere proposito loquendo non est potentia activa vel passiva, h[ab]et illud agere, vel recipere quicquid agit, vel recipit in eo; sed pro tanto dicuntur potestas, quia habens ipsum ex ordinatione divina est idoneus ad administrationē aliquid, vel suscipiendum; & de tali potestate non oportet, quod est forma absoluta, sicut part etiam in rebus humana. Officialis, scilicet sicut potestate haber exequendi officiū sententias, & tamez nullam formā ex hoc recipit absolutam, immo nec ullam formā regia realis, sed solū nominis ita ut constituit voluntas inserviant. Ad 4. inequitate etiam antecedente, quod in qualibet Sacramento aliquis respectu acquiratur sequens actionē, vel passione eius cuiuslibet sacram. non ramon est talis respectus, qualis charactere poneatur secundū conditionē characteris, sicut per emunationē, sicut punitur forma absoluta non est ex usu, forma abso- luta causat a Deo in anima in usceptione Sacram. Initerabilis, debet terminus eius, ut ei agnoscatur placitum, pro quo modo fol- lowing piara haber Branc. disp. 9. ar. 7. que tamen non plene faisa- ciat, & tunc pro capitulo est altera pars problematis, quod charac- ter ut forma absoluta.

21. Secundo a guant Scotis. Recenter probando, characterem probabilitatis ponit formam relativam, quam absolutoriū. Con- cilia, & patres characterem signum appellare; sed ratio signi relativa, ergo ratio characteris relativa est in relations consistit. Tum secundum, quia relatio servit ad Dominum est relatione predicationis, sed per characterem baptismi, verbis gratia referetur baptizatus, tanquam servus ad Christum ergo est relatio predicationalis. Tum tertio forma aboluta accidentialis quaeque est delegib[us] subiecto, in quo est character est implicitus et indelebilis ergo &c. Tum quartū si character est formae aboluta, cum non sit substantia, vel quantitas, debet et ponit qualitas; sed hec dicti non potest ergo &c. Probat minor, quoniam qualitas suscepit magis & minus, ut character non est intentionis capax, quia tam unius dicetur magis Christianus, & magis Sacerdos, quam alter. Et omnis qualitas habet aliquem effectum realēm; character vero nulli efficiunt effectum realēm habet. Tum tandem, qui fuit non sunt plura ponenda sine necessitate rationis, vel fidei sequenti fidem, vel rationem, ita nec ponendum est aliquid d[icit] e[st] preterclus fine necessitate fidei, vel rationis; sed nulla appetit necessitas nec fidis, rationis, quicquid character ponatur aliquid aboluta non patuit solvendo rationes, in oppositum adductas a Thomist. ergo &c.

22. Refundit ad primam, quod fuit causa aliquando, quod

209 Ad tamen incepit sacramentum in receptione sacram. intercessus.
210 Ad tamen negat Doctor characterem esse propriam dispositionem
ad gratiam, quia aliquam causitatis habeat respectu illius. & rur-
sus negat dispositionem esse semper eiusdem generis cum forma,
cum disponitur sicut de calor eis disponitio ad formam substa-
talem ignis: & tamen eis de genere qualitatis, inquit ergo, potest di-
cere dispositionem ad gratiam characterem, quatenus eis forma prius,
& imperiū factio recepta in sufficiētē facilius invenitur ;
talem autem formam esse relativam non inconvenit, quia imperiū
factio, quia absolute procedere etiam potest, quia neque con-
venit interdum ad actionem agere aliquam relationem nisi pui-
sani debere; ex primis siquidem de facto, nos interdum alicui nobis
conjugio beneficium conferre, & a fini, quoniam utique alteri tali
relatione carent non conferentes. Ad tamen responderet idem simile
et morale nos sumi, & dicitur.

Ad secundum si quid concluderet, probaret, characterem esse relationem intrinsecam, & non extrinsecus advenientem, ut probabilius postur à Scoto, quia relatio servitus est intrinsecus ad venius; dicendum igitur, quid propriè loquendo character non constituit servum. Christifidil omnia ostendit, ut hominem eo significare sit etiam, sicut etiam in humanis signatur servus, vel miles, character aliquo, qui cum non facit servum, vel ministram, sed locum ostendit, cum esse talen.

Ad tertium quæ probaret, characterem non esse respectum predicamentorum, quia hic quoque a suo fundamento deleri potest; tantum autem ex dictis supra in hac que... 192 characterem dividibilem tantum de potentia. De ordinacione ob rationes illi adductas, non autem de potentia absoluta.

autem, non autem de potentia absoluta.
213 Ad quod nō agitur minor, ad primam probationem cōcedunt quām p̄ares, characterem non est esse intensum; & latitudinem gradualēscantur, & eis qualitatem in individualib⁹ constitutam repugnare putant qualitatem, quæ non est intensum capax unde volunt characterem esse in omnibus equaliter. Suarez Cardinalis de Lugo Poncini & alii in presenti. Vñ quez vero sit characterem utique de facto est in omnibus equaliter, an verē ex

ad eum quod collatio;
210 Ad responder Doctor lit. I. fundamētū characteris p̄trūmū esse ipsam misericordiam animam, five essentiam, five potestū, ut dicimus sequent, artic. quia respectus extrinsecus adveniens fundari potest supradūfundimētū, ex cuius principiis nullus est egrediatur, nec fundamētū eius proximum determinatio p̄portet aliquo modo ex ratione sua propria, quia tunc non effet respectu extrinsecus adveniens, sed p̄cise determinatur ad illum b̄ ipso agente, ut dictum est in Logica, declarando naturā relatiōnē extrinsecus adveniens. Ad nonum dicendum est, characterem habere pro termino Christum sub ratione capit̄, & pecunias Domini, nam per characterem in baptismo imprimitur attributū homo particularitatem in familia Christi; per characterem confirmationis certe eidem per modum militis eius in defensione fidei; Et per characterem tandem ordinis Christi certetur, quia est peculiaritas deputatis ad actus introductioonis aliorum in familiā, & in gradus familiæ Christi. Ad ultimum denique responder Doctor quid sicut si character ponetur forma absolūta, distinguenter characteres soipsi formatus, causa lata verò, & extinzione sacramentis, à quibus imprimenterunt: ita si ponatur respectus, distinguenter formos illiter seip̄sis, licet t̄ ab extrinsecus per alia posse extrinsecus distinguere; Faretamen, difficultatum esse explicare: ad quod prædicamentum relatio sit pertinens, & assignare quidam respiciat ex natura sua, tanquam terminus tam Christus sub ratione capit̄, & peculiaris Domini vi-

tamen congruentia est ad salvandum, quecumque de ipso dicuntur si ponatur importare aliquid absolutum, quam relatum; & licet salvari possit omnia de ipso, seriamus ponatur relatione non tamen ita convenienter, & evidenter secundum intentionem communiter loquentium de charactere, ut constat ex dictis.

214 Tertio agunt contra secundam conclusionem Lugo, & Amic, probando characterem esse signum naturaliter significans non autem meret ad placitum: & ex institutione divina; hoc enim ergis & ideo iuxta mentem Patrum & Theologorum qui per ita rationem signi & significandi explicavit naturam characterisnam ex sola Dei institutione habet significare, & portet illam qualitatem aliud ex habere naturam. & minus, quia non bene explicare sit eius natura per significandum, quam accidentaliter, & extrinsecus habet: timo ad id minus significandum potuisse eodem modo quamlibet alia qualitas, vel habitus, vel ex institutione que libet esse potest esse signum potestatis, vel Sacram. accepti. Tunc Secundo, quia abs utriusque fundamento diceretur ch. ratiere esse illas supernaturalis, si enim non significaret gratiam vel potestatis illam ex natura sua, sed ex institutione, non minus posset id habere se qualitas naturalis. Tunc tertio, quia non repugnat, dati talem qualitatem, que ex natura sua significatur, & designat domesticos & milites, vel Ministros Christi; si autem talis ponatur de facto ex illicitate omni effectus formalis characteris, qui est respectu de formaliter signans & signans tale subiectu cum tali respectu a Christif. Tunc quartio, quia si character non habet ex se han- gen confidatur & assimilandi nos Christif. non erit maior ratio. Deus ad talen effectum potius uteretur ch. character, quia quavis alia qualitate, sicut ob eandem rationem docent communiter Theologi, gratiam habituante in se natura esse iustificati- um subiecti, quia aliquo non erit maior ratio, eis Dei ad iustificandum homines adhibeunt talen formam, & non aliam. Tunc tandem & ait Amic, et rationem a priori quia Iustitiae inductione non contat, semper operatus effectus per causas secundas, mode- natoriali, & computatiori autem modo est ut character non ex extinso & voluntario, & beneplacito Dei, sed ex natura sua con- figuraetur, & assimiletur nos Christif.; ergo si talis natura character est possibilis de facto, concessum est.

possibilius de facto concedendus est.

225. Reip; ad primum negando alius propositio
neum quando Pater illam rationem signi. & filii explicant
characterem, plane naturam characteris indicare non intendunt
sed minus; quod à Deo est in istituione unde etiam entitati illi
qui est tale signum accidentalis conveniat; quod si signum ho-
minus praesertim in explicate debetur; adhuc tamen vera est.
Pates indicare quoq; naturam characteris per quedam predicationes
spiritus naturalia, dicit dixerint, esse aliquid indelebilis anima in
pellium, & similiis, qui illi ex natura ei convenient. Ad secundum
negatur rursus alius punctum; quavis enim ab solute loquendo po-
tuisse Deus hoc facere per qualitatem dei nisi naturalis; congrue-
tus tamen id fecit per qualitatem ordinis supernaturales; siquid
esse indeleibile signum, & significare gratiam, & poterat item illam
externa huiusmodi supernaturales; conuentio ius convenit qualitas
ti supernaturali; quia naturali; semper enim Deus operatus effectus
per causas mundas modo conaturali. Ad tertium; negatur
etiam aliud impunitum, talis namque; repugnantiā jā sufficiunt etiam
gnata in propria secunda conclusione n.200. Ad quartum; nega-
tur deinde alius punctum, jam enim assignata est coniunctio, cur Deus
ad eadem effectuum potius utatur characteres quam quavis alia qua-
litate; negatur etiam, gratiam esse illipeste natura iustificativum su-
biecti; exigentia namque; gratiae, ut habens eam nullificetur, et mali
non plus irritat late explicitum est lib.2. sentent. 7. q.1. art. 1. n. 16. ubi item n. 16. declaravimus, cur hic non obstante Deo
hanc formam potius deputaverit ad hos effectus supernaturales
prestandos quam in aliam qualitatem, si eos non prestat ex natura te-
stis. Ad ultimum; concessa maiori negatur minus, & repugnantiā jan-
guisso etiā in embrio a secunda conclusione n. 200.

alignata est in probanda secunda conclusione.

216 Quartò arguuntur contum tam conclusionem Lugo Benal, & alii Thomist, probando, characterem habere rationem potentie physice erga tuos effectus, & non moralium tantum; quod probant ex modo loquendi Patrum, qui in charactere aliquam virtutem agnoscunt ad suos effectus operandos. Tum 2. ratione defederunt enim charactere in ordine ad Angelos, ut viso charactere spe calem curam habent illuminand, protegendi, & gubernandi, quod videntur habere figuram Dei in frontibus suis inquisit. D. Bathus mouetur etiam Deus ab eo charactere viso ad conferenda auxiliis & gratias in ordine ad actiones illas, ad quas per tale sacramentum definitus specialiter homo, & hoc sensu dicitur homo armari & instrui charactere, quatenus character mouet Deum ad dandum illuminationem, & armam spiritualia; Tum tertio, quia potest etiam dici potentia physica in ordine ad refutendum, quia exigit, ut existimetur interne, & externe vel impediantur, vel minuantur quos effectus licet non operetur physice, tamen causa efficienti physice operatur, tamen per exigentiam physicam, quia illos exigunt pro modu qualis causa formalis physice. Tum quartum, quia Sacra dorsum in diante charactere activa, & physice absolvit, & Eucharistia

confecratur; et ergo est potestia activa physica. Tunc rursum, quia dicitur potestia potentia physica, sua sublata actus reddit ut illius, & qua potestia actus est efficax. Sed ablatio charactere vanè recipiatur, & tradutus sacramenta ut confit ex dictis ergo charactere est potestia physica.

217 Respondetur: autoritates Patrum à Lugo ad dulcas de potestate morali posse intelligi; cum enim non determinante quae potestefat loquuntur physica non vel morali, rām bene de morali intellegi possint, quia in physica. Ad secundum negatur characterem ex natura sua physica habere vim movendi Deum, & Angelos ad illa in via pascenda, movent enim solūm quatenus est signum ex instituto ut supra declaratum est, eo modo, quo hedera vim habet movendū homines ad vim cunctem mabim vini veniti signum est institutum. Ad tertium dicendum est, per ipsorum characterem significari solūm, quod aliquis sit famulos, vel miles Christi; habentes potestem ordinatorium, non autem per illum constituti formaliter talem; quod si quis concordat per characterem non solūm hanc significari, tanquam per nudum signum, sed etiam constituti formaliter talem; tunc sacramentum non solūm significari, sed etiam causit gratiam, cum hoc discriminatio solūm, quod sacramentum sit causa efficiens, character vero causa formalis tantum; adhuc dicimus, hinc concedo, non haberi characterem esse causam talem ex natura sua physica, sed ex instituto, & ordinatione Dei, & consequenter non erit, nisi causa for malis. Ad quantum patet solito ex dictis supra de Sacramentorum causalitate, ubi ostendimus, neque Sacra menta, neque eorum Ministros esse causas physicas gratae, sed tantum morales. Ad ultimum negatur maior, quia illud etiam convenit potestio moralis.

218 Quinto arguunt contra quintam conclusionem, quod non bene character ponatur in secunda qualitatibus specie, quia sub hac specie Aristoteles locum locutus potentias naturales & congenitae, non autem ab extrinseco infusas; Deinde character non est physica potentia, sed tantum moralitas dictum est, quale est Regia vel Palatina, in hac autem specie locum locutur potentiae physicae. Deinde character baptismi si nullum ordinatur actionem, sed tollitur ad receptionem Sacramentorum; sed ad qualitatem de secunda species non sufficit, quod ordinetur ad recipiendum, quia debet esse potentia activa, non passiva.

potest ad activa, non passiva.
Respondeat Doctor: quid igitur Philosophus ibi non loquatur nisi de potentia naturali exemplificando, tamen potest supernatura-
lis, et absoluta, & accidentalis, & spiritualis, bene potest pertine-
re ad idem genus intermedium sub qualitate cum poterit natura-
lis, & habitus supernaturalis possit pertinere ad idem genus
intermedium cum habitat naturali. Ad secundum confit ex dictis
superius num. 206, accedit, posse est utrum characterem dici potentiam
physicam respectu quorundam actuum, quatenus felicitatem, causat
notitiam Christiani, vel Sacerdotis, aut Confirmati in intellectu
proportionato, felicitatem, Angelico, vel humano separato, & physi-
cali diligenti habitum ipsum ab eo, qui ipsum non habet, ut potest
ex dictis numeris 212, 213. Ad tertium licet per characterem baptismalem
ordinetur homo ad receptionem sacramentorum, potest tamen
hac ipsa ratione dici, quid ordinetur ad aliquam actionem, &
operationem, quatenus facta mentorum hiscepsio multas in voluntate
operations, siquidem cum tali hiscepsio voluntaria esse debet,
debet partiri ex ipso involvendo aliquem voluntatis actum; quare
character baptismalis reddit hominem appetitum, & idoneitatem ad ha-
bendum actiones exercendas, quatenus utiles sunt ad receptionem
sacramentorum, & fructus eorum.

lactamentorum & fructus eorum.

219 Postremo arguit, quod neque in prima specie bene reponatur character in esse physico consideratus, ut dictum est in eadem quarta assertione; non enim bene dicuntur habitus, quia debet esse causa aliquorum effectuum, qui tam non affinguntur; nec etiam bene dicetur dispositio, siquidem non affinguntur ad quid disponit, non enim disponit ad gratiam, quia haec immediate recipiunt in anima, neque ad alios effectus. Deinde, quia melius ponetur in tertia specie, nam character est quoddam lumen spirituale anima, ergo pertinet ad tertiam speciem, sicut ad illam pertinet lumen corporale. Tandem quia non minus bene pertinet ad quartamam character est quoddam figura spiritualis, ergo ad eam pertinet ad cujusmodum figura spiritualis.

220 Respondeat Doctor, quoniam potest in prima specie reponi sub habitu: quatenus est de se difficile mobilis, & habet suos effectus, tum in genere cause fori malis, quatenus configuratur, signaret, & signaret, tum etiam in genere causa sufficientia, falso moralis, quia exigetur moraliter determinata auxilia, & adiutoria, ut supra, dictum est potest etiam reponi sub dispositione, quatenus disponit ad gratiam per modum formae praevia, ob perfectionem gratiae, quo pacto forma prius sine qua non recipetur posterior dictum ad illam ut dictum est *disp. Log. quæst. 3. art. 3. n. 19.* Ad 2. foliet responderi, qualitates tertia speciei debet esse corporales, & sensibiles, ac proinde characterem ad hanc speciem pertinere non posse, Sed quia *loc. cit.* quidam etiam spirituales qualitates ad tertium speciem pertinet diximus, potius dicendam est, ideo characterem ad eam speciem non pertinere, quia ratio qualitatis tertia speciei, ut in dictum est, *concl. 3. art. 3. n. 19.*

quod perficiat subiectum in ordine ad scriptum per modum cuiusdam ornatus, & perfectionis ipsius, non in ordine ad aliquam operationem, ideoq; cūm character sit spiritualis quedam potest ad operationem ordinata, non erit qualitas tertiae speciei.

Ad 3. inquit Doctor, operationes habet alteri nō posse quia nihil collocatur in genere per proprietates metaphoricas, sicut est ista characteris anima, alioquin Christus esset verē in genere subiecte inanimata, quia dicitur per seipsum quia secundum cūmen sententiam cum figura sit modus quantitatis, proprie non dicitur figura, nisi solum corporeis, & ideo cum character sit forma quedam spiritualis, quartam speciem qualitatis pertinere non potest.

ARTICULUS QUARTUS.

Resolutio Questionis quoad alteram partem.

221 A ltera pars questionis erat, quodnam sit subiectum characteris & ut confit ex ipso quodam titulo, quodnam non est de subiecto remoto, quia hoc solum potest esse homo, qui solum est sacramentorum capax, & effectum ipsius, inter quos est character, sed tota difficultas est de subiecto proximo, & immediate, quod apposito addo, quia loquendo de subiecto proximo, ut a remoto, cōdīcūs inquit, certum est, ut subiectum esse inimicū, sic enim definitur in Concil. Flor. in decret. Doctor. & Trident. f. 7. can. 9. dum dicit: Si quis dixerit in tribus sacramentis baptismo, scilicet Confirmatione, & Ordine non imprimi characterem in anima, anathema sit; Quia tamen in anima distinguuntur omnia essentia, & duas potentias, scilicet intellectus & voluntatem, quod est inter Theologos, ubi nam proxime, & immediate subiectum character, an in ipsa anima substantia, an in aliqua eius potentia; Et quidem cum anima sit spiritualis, acq; in aliis subiectis, & omnes eius potentiae sint idem realiter cum illa, ut in libro de Anima contra Thomistis sancitum est, certum est, ipsum totam eius characterem subiectum infusione, unde in sententia nostra non est tanta difficultas in hoc puncto, quia est in sententiā Thomistarum, potencias animae realiter ab ipsa distinguuntur; siquidem apud nos haec sola remaneat difficultas, an character subiectum in anima, sub ratione formalis animae potius sub ratione formalis intellectus, vel voluntatis, cum alioquin gratia fateatur, eadem realiter formam effaniam secundum unam formalitatem, & confirmationem, intellectum secundum alteram, & voluntatem secundum aliam.

222 Quamvis autem Ponimus ex nostris hac ratione difficultatem hanc parvipedam, dico q. 8. in fine, immo dicar, probabilitus videtur, quod character subiectum in anima sub ratione animae, quamcumque non sit principium ullius operationis intellectus, & voluntatis, & non magis exigit, ut in confitentiā unius ex illis potest, quam alteri; Nihilominus sententia Doctoris recedendum non est, dicendum cum ipso dicitur, characterem immediate subiectum in voluntate, sed subiectum in anima sub ratione formalis voluntatis, quod ibi probat ratione facti evidenter, quia si character est signum, vel fundamentum obligationis animae ad Deum, rationabile est quod ponatur in illa potentia, cuius est primum obligari, vel ea ratione obligandi; talis autem est voluntas, quia praesertim per actum aliquis se obligat principaliter, & illa enim, quae concurrit ibi ex parte intellectus, vel alterius potentiae in homine non sunt, nisi quedam praetambula ad firmum velle, quod est rationabiliter proponere, & vel votare, vel quedam significativa, illud esse firmum.

Respondent actus huiusmodi exerceri immediatae ab intellectu, & voluntate nostris auxiliis, quia Deus confit ad tales actus; hujusmodi vero auxilia pertinent ad intellectum, & voluntatem, & praecepit ad intellectum, a quo incepit sancta cogitatione, sed gratia excitat, quae est primum auxilium, atque ita concluduntur, characterem, si in potentia anima collucet, vel in utraque adquate collocati, debere, vel praecepit in intellectu, nam character ordinatur ad efficaciam fiduci professionem per sucepti operem, vel ad missiōnem sacramentorum, vel confessionem, fidei etiam infidelium, atque ideo statu debet in eodem subiecto, in quo est fiducia, nempe in intellectu.

223 Ceterum non posse characterem in utraque potentia collocari, ex eo confit, quia non componitur ex duabus partibus, neque potest una simpliciter, & indivisiib; qualitas in duplice subiecto imministrari; sed vel in substantia ipsa animae immediate reponi debet, ut anima Recitentiae, vel in altera tantum potentia, & probabilitus est hanc esse voluntatem, quam intellectum, licet enim character ad efficiendam fiduci professionem ordinatur, que est actus intellectus, adhuc tamen potius in voluntate ponit debet, quam in intellectu, quia ab ea oritur voluntas credendi, & protestationis fidei, & ea voluntate potius sequitur necessarij afflens, vel profectio exterius fidei, unde protestatio fidei a voluntate impetratur, sicut & ipse afflens internus, nec, alio modo potest esse actus humanus, & meritarius, ut enim inquit Aug. cetera potest homo nolens, credere vero non sufficere, quare omnis fidei afflens necessario a voluntate dependet, in qua procedere debet pia creditibilitas affectio, ut dictum est lib. 3. f. 7. disp. 6. quest. 3. & 9. Cum ligatur primus principium actus credendi sit voluntas, ac etiam omnis moralitatis, & meritis, iuxta potissimum requiritur auxilium ad volendum efficaciter afflens, vel protestationem, & consequenter in ea potissimum quod statu debet dispositio ad tale afflensem, quod si dicuntur esse character.

Sed urs; antecedenter ad imperium afflens, & protestationis fidei requiri ut: consideratio obiectorum fidei, & consequenter ante huiusmodi imperium inliget intellectus auxilio ad confundendum obiectum, que voluntati proponit, & potest ad afflens; ergo character qui ex institutione divina assertus jux ad talia auxilia habenda, potius in intellectu collocandus est, quia in voluntate, vel in utraque potest.

Resp. gratis concedendo, intellectum indigere auxilio ad contemplationem obiectorum fidei, & eorum afflens; ceteri cum afflens, qui ab intellectu producitur, a voluntate imperari debet ut sit humanus, & meritarius, ac pariter continuatio, & perpetuatio,

Quæst. V. De Charactere, eiusque proximo subiecto Art. IV.

impresuram, & commentis opinio negat, ut mixtitudinem, quod d omnia illa Sacra, ratione vero sacram, detecterint; Scotus vero est contra, dicit, quod character principaliter ex sua ratione, ut circuncisionem, quae fuit verum Sacrum, legi scripta, ut confit, ex dictis superius quæst. 2. & sequuntur omnes Scotisti, uno excepto Hugue, qui ibidem in Commentario oppositum judicat probabilitus, & magis de mente Patrum; hoc autem probat Doctor, quia Circumcisio in lege scripta ita res salutis, sicut baptismus in nova, & ita distinguebat familiam Dei, & Meffia, qui cuncti credebant, aliquando venturum, sicut modo baptismus, & ita per circumcisum ex opere operato conferrebat gratias, sicut modo per baptismum, ut dictum est quæst. 2. c. 2. quare sicut baptismus his de causis characterem imprimit, ita & pari dicto potest, impetratum fuisse per Circumcisum; Et hoc idem, & eadem ratione affirmari potest de remedio legis natura contra originalis, quod etiam perveraverit in lege scripta, quia alias feminas non aquiparentur masculis in donis supernaturalibus, si per circumcisum collatus fuerit character, & non per ipsum.

Si ergo argumentum urgere contrā Thomistis, potencias animae realiter ab ipsa distinguuntur, non vero contra Scotistas, qui eas cum anima substantia realiter identificant. & ideo si aliquam configurat characterem potentiam, opus est, ut eo ipso substantiam quoque anima coniungat, cum quare ille est casum.

Ad Confirm. negatur, characterem esse nudum signum datum præcepit ad perficiendum, & ornandum subiectum, quoniam enim non sit potest physica, aut physique operativa, sicut nihilominus potest moralis redditus homines apostoli, & idoneos ad exercendos actus pertinentes ad recti pietati, vel ministranda sacramenta, qui actus ad Religionem spectant, cum per eos debitus honor, & cultum Deo redemptori; ideoque cum talis virtus ad voluntatem spectet, congruentius character in ea colligatur, que in eis actus incligit, quam in intellectu, vel in nuda anima essentia. Ad ultimum, potest anima naturales utique immediate in anima subiectu subiectur, vel potius sunt item cum anima essentia character, vero est supernaturalis potest moralis, que se habet veluti habitus supra dicti actus, & idem in potest etiā colligatur.

224 Denique probari potest, quia etiam character non sit potest physica, aut physique operativa, sicut nihilominus potest moralis redditus homines apostoli, & idoneos ad exercendos actus pertinentes ad recti pietati, vel ministranda sacramenta, qui actus ad Religionem spectant, cum per eos debitus honor, & cultum Deo redemptori; ideoque cum talis virtus ad voluntatem spectet, congruentius character in ea colligatur, que in eis actus incligit, quam in intellectu, vel in nuda anima essentia. Ad ultimum, potest anima naturales utique immediate in anima subiectu subiectur, vel potius sunt item cum anima essentia character, vero est supernaturalis potest moralis, que se habet veluti habitus supra dicti actus, & idem in potest etiā colligatur.

225 Deinde arguit Thomista, quod character sit potius in intellectu, quam in voluntate, nam character ordinatur ad protessum fidem, sed fidus est in intellectu, etiam in character. Confirmatur, quia character est lumen quoddam spirituale, ut confit ex modo loquendi Patrum, sed lumen debet esse in intellectu, ut illum illuminet, ergo cetero. Tamen character est quoddam signum, quod iniquitum anima inservientem vel tradidunt alia, que pertinent ad divinum cultum, sed divinus cultus consistit in actibus intellectus, & voluntatis, & precipite in actibus intellectus, ex quo incipiunt omnes aliae operations, ergo dicendum est, character est in his potentias, & praecipue in intellectu.

226 Resp. argumentum potius probare oppositum, quod non potest character sit in voluntate, à qua oritur voluntas credendi, & profitandi fidem, dictum est supra no. 226, tunc ipsa operatione sacramentale, ad ipsa character inclinat, sed fidem præsupponit in operante, non tam sicut fidei, sed religionis protestationes, que est habitus voluntatis, tunc tandem quia non actus ipsa fidei est moralis, & meritorius a voluntate sit impetratus, & multo minus protestatio fidei, ut per actus sacramentales, disquidem non ad intellectum, qui alios potestis impetrare non potest, sed a voluntate sola impetratur.

Ad Confirmationem character dicitur lumen metaphorice, solum non verē, & propriè, quatenus sollicit, sigillando tale subiectum indicat, illud deputatum est per tale signum Christi domesticum, vel Militem, vel Ministrum, qui patet etiam character seruus alios illuminat, ut illum agnoscatur esse fumum, nec tamen recipitur in intellectu, sicut non igitur character sit signum, quod alios manifestat statim inveniatur, non ob id opus est, ut recipiat in intellectu meo, potest etiam dictum lumen, quatenus assertum est, ius mortis ad divinas illustrationes habendam in ordine ad excepcionem, tunc tale munus, & neque ex hoc capite opus est ut recipiat in intellectu. Ad ultimum, hoc etiam potius probatur oppositum, nam si character ad actus culis, & religionis est ordinatus, hujusmodi actus primū, & per ea voluntate confirmatur, sive clericale, sive imperiale, & actus ipse fidei non est mortalis, nec meritorius, nisi a voluntate impetratus, sed pater, omnino taliter esse minorem, ut constat ex lib. 3. f. 6. & vixit Religionis ad voluntatem pertinet, non ad intellectum, cum sit pars justitia, ut dictum est lib. 3. f. 7. non igitur character est in intellectu, quia licet cultus Dei sit potestatio fidei, non tamen formaliter spectat ad voluntatem, sicut virtus Religionis, que habet pro objecto, & exercitio suo cultum Dei, non est in intellectu, sed in voluntate. Dicitur character est signum fidei Christiani, ergo est in intellectu, licet fides. Nego consequentiam, nam etiam Crux in Equite est signum Christiani militis manibus exercenda, & tamen Crux manibus non imponitur, sed in pede geritur, sic ergo patiter potest esse character signum fidei Christiani, que est in intellectu, licet ipse non sit in intellectu.

227 Hoc disputari solet, an sacramenta veteris legis charactera

Meld. in Quart. Seunt.

D 3 omnes

QUESTIO SEXTA.

An potuerit bonus, vel angelus communicari potestis infra-

tuendis sacramenta.

228 C ertum est inter Catholicos omnia Sacra, novæ legis fuisse a Christo Domini instituta, ita enim definitum fuit in Concil. Trident. f. 7. can. 1. de sacramentis in communione, ubi habet. Si quis dixerit sacramenta novæ legis non fuisse omnia a Iesu Christo domino nostro instituta, anathema sit. Hoc autem ita intelligi debet, Christus Dominus, qui Deus tanquam causa principis & de quo tanquam causa immutabile determinans signum illa sensibili septem, & tanquam merens, Deus is mediatrix concentrat, & conferendat gratiæ efficaciter, & infallibiliter, instituit immutabile omnia nova legis sacramenta. Ex quo invenimus, solum Deum esse causam principalem effectus interioris sacramentorum, & fidei Christiani, cum sit pars justitia, ut dictum est lib. 3. f. 7. non igitur character est in intellectu, quia licet cultus Dei sit potestatio fidei, non tamen formaliter spectat ad voluntatem, sicut virtus Religionis, que habet pro objecto, & exercitio suo cultum Dei, non est in intellectu, sed in voluntate. Dicitur character est signum fidei Christiani, ergo est in intellectu, licet fides. Nego consequentiam, nam etiam Crux in Equite est signum Christiani militis manibus exercenda, & tamen Crux manibus non imponitur, sed in pede geritur, sic ergo patiter potest esse character signum fidei Christiani, que est in intellectu, licet ipse non sit in intellectu.

229 Quando itaq; hoc queritur, an creatura possit communica potestis instituendi sacramenta non est quodlibet de potestis illa principali, & excellenti, que convenit Deo ratione Deitatis, & quam habuit Christianus ratione Deitatis, hec enim modo, & cum ea independentia, & superioritate, & autoritate, que est in Deo, non potest ullo modo creatura communissi; Quare Theologi

quod perficiat subiectum in ordine ad scriptum per modum cuiusdam ornatus, & perfectionis ipsius, non in ordine ad aliquam operationem, ideoq; cūm character sit spiritualis quedam potest ad operationem ordinata, non erit qualitas tertiae speciei.

Ad 3. inquit Doctor, operationes habet alteri nō posse quia nihil collocatur in genere per proprietates metaphoricas, sicut est ista characteris anima, alioquin Christus esset verē in genere subiecte inanimata, quia dicitur per seipsum quia secundum cūmen sententiam cum figura sit modus quantitatis, proprie non dicitur figura, nisi solum corporeis, & ideo cum character sit forma quedam spiritualis, quartam speciem qualitatis pertinere non potest.

ARTICULUS QUARTUS.

Resolutio Questionis quoad alteram partem.

221 A ltera pars questionis erat, quodnam sit subiectum characteris & ut confit ex ipso quodam titulo, quodnam non est de subiecto remoto, quia hoc solum potest esse homo, qui solum est sacramentorum capax, & effectum ipsius, inter quos est character, sed tota difficultas est de subiecto proximo, & immediate, quod apposito addo, quia loquendo de subiecto proximo, ut a remoto, cōdīcūs inquit, certum est, ut subiectum esse inimicū, sic enim definitur in Concil. Flor. in decret. Doctor. & Trident. f. 7. can. 9. dum dicit: Si quis dixerit in tribus sacramentis baptismo, scilicet Confirmatione, & Ordine non imprimi characterem in anima, anathema sit; Quia tamen in anima distinguuntur omnia essentia, & duas potentias, scilicet intellectus & voluntatem, quod est inter Theologos, ubi nam proxime, & immediate subiectum character, an in ipsa anima substantia, an in aliqua eius potentia; Et quidem cum anima sit spiritualis, acq; in aliis subiectis, & omnes eius potentiae sint idem realiter cum illa, ut in libro de Anima contra Thomistis sancitum est, certum est, ipsum totam eius characterem subiectum infusione, unde in sententia nostra non est tanta difficultas in hoc puncto, quia est in sententiā Thomistarum, potencias animae realiter ab ipsa distinguuntur; siquidem apud nos haec sola remaneat difficultas, an character subiectum in anima, sub ratione formalis animae potius sub ratione formalis intellectus, vel voluntatis, cum alioquin gratia fateatur, eadem realiter formam effaniam secundum unam formalitatem, & confirmationem, intellectum secundum alteram, & voluntatem secundum aliam.

222 Quamvis autem Ponimus ex nostris hac ratione difficultatem hanc parvipedam, dico q. 8. in fine, immo dicar, probabilitus videtur, quod character subiectum in anima sub ratione animae, quamcumque non sit principium ullius operationis intellectus, & voluntatis, & non magis exigit, ut in confitentiā unius ex illis potest, quam alter; Nihilominus sententia Doctoris recedendum non est, dicendum cum ipso dicitur, characterem immediate subiectum in voluntate, sed subiectum in anima sub ratione formalis voluntatis, quod ibi probat ratione facti evidenter, quia si character est signum, vel fundamentum obligationis animae ad Deum, rationabile est quod ponatur in illa potentia, cuius est primum obligari, vel ea ratione obligandi; talis autem est voluntas, quia praeceps per se actum aliquis se obligat principaliter, & illa enim, quae concurrit ibi ex parte intellectus, vel alterius potentiae in homine non sunt, nisi quedam praetambula ad firmum velle, quod est rationabiliter proponere, & vel votare, vel quedam significativa, illud esse firmum.

Respondent actus huiusmodi exerceri immediatae ab intellectu, & voluntate nostris auxiliis, quia Deus confert ad tales actus; hujusmodi vero auxilia pertinent ad intellectum, & voluntatem, & praeceps ad intellectum, a quo incepit fidei cogitatione, sed gratia excitat, quae est primum auxilium, atque ita concluduntur, characterem, si in potentia anima collucetur, vel in utraque adquate collocari, debet, vel praeceps in intellectu, nam character ordinatur ad efficaciam fideli professionem per suceptiōnem, vel ad missiōnem sacramentorum, vel confessionem, fidelis etiam infidelis, atque ideo statu debet in eodem subiecto, in quo est fidis, nempe in intellectu.

223 Ceterum non posse characterem in utraque potentia collocari, ex eo confit, quia non componitur ex duabus partibus, neque potest una simpliciter & indivisiib; qualitas in duplice subiecto immedie distribui; sed vel in substantia ipsa animae immedie reponi debet, ut anima Recitentiae, vel in altera tantum potentia, & probabilitus est hanc esse voluntatem, quam intellectū, licet enim character ad efficiendam fideli professionem ordinatur, que est actus intellectus, adhuc tamen potius in voluntate ponit debet, quam in intellectu, quia ab ea oritur voluntas credendi, & protestationis fidei, & ea voluntate potius sequitur necessariō afflens, vel profilio externa fidei, unde protestatio fidei a voluntate impetratur, sicut & ipse afflens internus, nec, alio modo potest esse actus humanus, & meritarius, ut enim inquit Aug. cetera potest homo nolens, credere vero non sufficere, quare omnis fidei afflens necessario a voluntate dependet, in qua procedere debet pia creditibilitas affectio, ut dictum est lib. 3. f. 7. disp. 6. quest. 3. & 9. Cum ligatur primus principium actus credendi sit voluntas, ac etiam omnis moralitatis, & meritis, iuxta potissimum requiritur auxilium ad volendum efficaciter afflens, vel protestationem, & consequenter in ea potissimum quod statu debet dispositio ad tale afflensem, quod si dicitur esse character.

Sed urs; antecedenter ad imperium afflens, & protestationis fidei requiri ut: consideratio obiectorum fidei, & consequenter ante huiusmodi imperium inliget intellectus auxilio ad confundendum obiectum, que voluntati proponit, & potest ad afflens; ergo character qui ex institutione divina assertus jux ad talia auxilia habenda, potius in intellectu collocandus est, quia in voluntate, vel in utraque potest.

Resp. gratis concedendo, intellectum indigere auxilio ad contemplationem obiectorum fidei, & eorum afflens; ceteri cum afflens, qui ab intellectu producitur, a voluntate imperari debet ut sit humanus, & meritarius, ac pariter continuatio, & perpetuatio,

Quæst. V. De Charactere, eiusque proximo subiecto Art. IV.

impresuram, & commentis opinio negat, ut mixtitudinem, quod d omnia illa Sacra, ratione veri Sacram. detecterint; Scotus vero est contra, dicit, quod character principaliter ex sua ratione, ut circuncisio, quod est in potentiarū regina, & in principio imperativo actuorum, qui ab aliis efficiuntur potest.

227 In oppositum arguit, Peirce, quia character principaliter ex sua ratione, & quodlibet habet configurare animam, sed hoc non tam pertinet ad potentias, quam potius ad essentiam anima, & ipsius substantiam, ergo &c.

Confirmatur, quia etiam habitus acquistati, vel infusi non recipiant immediate in anima, sed in potentias, non debet id de charactere affinari, nam habitus datum ad cooperandum cum talis potentia; character vero cum non sit qualitas operativa, sed data potissimum ad perficiendum, & ordinandum subiectum, non potest in illo eadem ratio, quia in habitibus acquistis, vel infusi. Denum characterem quatenus, dicitur potest, se habet quasi potentia, sed potest in eum in essentia anima immediate, ergo character potius in essentia anima, quam in potentia.

Rep. argumentum urgere contrā Thomistis, potentias animae realiter ab ipsa distinguuntur, non vero contrā Scotifas, qui eas cum anima substantia realiter identificant. & ideo si aliquam configurat characterem potentiam, opus est, ut eo ipso substantiam quoque anima coniungat, cum quare illeris est easdem.

Ad Confirm. negatur, characterem esse nudum signum datum præcepit ad perficiendum, & ordinandum subiectum, quoniam enim non sit potentia physis, aut physique operativa, sicut nihilominus potentia moralis redditus homines apostoli, & idoneos ad exercendos actus pertinentes ad recipienda, vel ministranda sacramenta, qui actus ad Religionem spectant, cum per eos debitum honorem, & cultum Deo redemptum; ideoque cum talis virtus ad voluntariū spectet, congruentius character in ea colligabitur, que in eis actus incligit, quam in intellectu, vel in nuda anima essentia. Ad ultimum, potentia anima naturales utique immediate in anima subiectu subiectuantur, vel potius sunt item cum anima essentia character, vero est supernaturalis potestia moralis, que se habet veluti habitus supra dicti actus, sed in potestate est collaudios.

228 Deinde arguit Thomistus, quod character sit potius in intellectu, quam in voluntate, nam character ordinatur ad protessum fidem, sed fidis est in intellectu, etiam in character. Confirmatur, quia character est lumen quoddam spirituale, ut confit ex modo loquendi Patrum, sed lumen debet esse in intellectu, ut illum illuminet, ergo &c. Tamen character est quoddam signum, quod iniquitum anima inservientem vel tradidunt alia, que pertinent ad divinum cultum, sed divinus cultus consistit in actibus intellectus, & voluntatis, & precipue in actibus intellectus, ex quo incipiunt omnes aliae operations, ergo dicendum est, character est in his potentias, & præcepit in intellectu.

229 Resp. argumentum potius probat oppositum, quod non est character sit in voluntate, à qua oritur voluntas credendi, & profitandi fidem, dictum est supra no. 226, tunc ipsa operationis sacramentalis, ad ipsa character inclinat, sed fidem præsupponit in operante, non tamen sicut fidei, sed religionis protestationis, que est habitus voluntatis, tunc tandem quia non actus ipsa fidei est moralis, & meritorius a voluntate sit impetratus, & multo minus protestatio fidei, ut per actus sacramentales, disquidem non ad intellectum, qui aliis potentias imperare non possunt, sed a voluntate sola impetratur.

Ad Confirmationem character dicitur lumen metaphoricē, sicut non verē, & propriē, quatenus sollicit, sigillando tale subiectum indicat, illud deputatum est per tale signum Christi domesticum, vel Militem, vel Ministram, quo patet etiam character seruū alios illuminat, ut illum agnoscatur esse fumum, nec tamen recipitur in intellectu, sicut non igitur character sit signum, quod alii manifestat statim inueniunt, non ob id opus est, ut recipiat in intellectu meo, potest etiam dictum lumen, quatenus assertum est, ius mortis ad divinas illustrationes habendas in ordine ad exemplum tale, vel tunc munus, neque ex hoc capite opus est ut recipiat in intellectu. Ad ultimum hoc etiam potius probat oppositum, nam si character ad actus culis, & religionis est ordinatus, hujusmodi actus primū, & per ea voluntate confirmatur, sive clericale, sive imperiale, & actus ipse fidei non est mortalis, nec meritorius, nisi a voluntate impetratus, sed pater, omnino taliter esse minorem, ut constat ex lib. 226. & virtus Religionis ad voluntatem pertinet, non ad intellectum, cum sit pars justitiae, ut dictum est lib. 3. f. 7. non igitur character est in intellectu, quia licet cultus Dei sit potestatio fidei, non tamen formaliter spectat ad voluntatem, sicut virtus Religionis, que habet pro objecto, & exercitio suo cultum Dei, non est in intellectu, sed in voluntate. Dicitur character est signaculum fidei Christiana, ergo est in intellectu, licet ipse non sit in intellectu.

230 Hoc disputari solet, an sacramenta veteris legis characterē. Meld. in Quart. Seunt.

Melius in Quart. Seunt.

231 C ertum est inter Catholicos omnia Sacra, novae legis fuisse a Christo Domini instituta, ita enim definitum fuit in Concil. Trident. f. 7. can. 1. de sacramentis in communione, ubi habet. Si quis dixerit sacramenta novae legis non fuisse omnia a Iesu Christo Domino nostro instituta, anathema sit. Hoc autem ita intelligi debet, Christus Dominus, qui Deus tanquam causa principis & de quo tanquam causa immutabile determinans signum illa sensibili septem, & tanquam merens, Deus in mediobiblio concentrat, & conferendat grām, efficaciter, & infallibiliter, instituit, immutabile omnia nova legis sacramenta. Ex quo invenimus, solum Deum esse causam principalem effectus interioris sacramentorum, & fidei, & characteris; Christum verē, ut nominem, esse causam principalem meritoriorum illius effectus, efficiērem vero ministerialem, & ministerialem, quatenus conferendo sacramenta ex institutione, & commissione Christi applicat, sufficientem merita ipsius, & virtutem divinam, et annexam, que interiorius operari possit effectus.

232 Quando itaq; hoc queritur, an creatura possit communica potestis instituendi sacramenta non est quodlibet de potestis illa principali, & excellenti, que convenit Deo ratione Deitatis, & quam habuit Christus ratione Deitatis, hec enim modo, & cum ea independentia, & superioritate, & autoritate, que est in Deo, non potest ullo modo creatura communissi; Quare Theologo-

omnes farentur implicare. Deum creature communicare potestem, quia institutum sacramentum, quam causa primaria effectus eorum, non vis moralis, quam habet sacramenta producendi gratiam, primario & principaliter innatur virtute, & auctoritate illius creature; quia aut talis creature debet virtute sua physice tunc producere in teriore sacramenti effectum, aut falte suo imperio ad hoc divinam applicare virtutem, veluti sibi subiectam, quorum utrumque manifeste implicat. Quodlibet igitur est de potestate ex commissione, seu ministeriali, & participata, qui habuit Christum, in quantum homo, seu humanitas Christi Domini, ac scilicet illa posse alteri pure creature communicari, siquidem quod hoc eadem est difficultas de humanitate Christi in nulla enarratio repugnante, ut sit potest in ordine ad alias naturas creaturas, non procedat etiam respectus humanitatis Christi.

234 In qua controveria due sunt opposita sententia: Prima negativa, quia defendit Scottus & dicitur quod & dicitur quod Gabriel Durandus, Vaf. usq. p. 135. c. 2. Altera Affirmativa, quam dicunt Iustus D. Thomas g. 64. art. 4. & sequentur Suarez dyp. 12. Secundum Card. de Lugo dyp. 7. art. 5. Amicus Cappensis, Avera, Orlandus & alii Recentiores patrem, qui tam omnes advertunt, controv. Nam haec esse est, quia de te; eo quod Autores in ista sententia in hoc convenire violentur, quod posse, vel potest Deus alicui per se creature communicare potestem ad designandum aliquem item, vel materiali sensibili, ut si signum gratia, imo & causa ipsius, ac per consequens, ut sit sacramentum in honore enim nulla cernitur repugnantia, quia potest Deus alicui dicere, si tu volueris, quod aliqua signum sensibili significent, & conferant gratiam infallibiliter, ego id totum ponio in tua voluntate, & potestate, & volo, quod dent gratiam; si plane hoc rationabiliter ab illo negati potest videtur, quia potest Deus sua libertate voluntate, & promissione obligare se alicui ad concurrendum cum signo, & rebus ab ipso institutis, sicut modo concurredit cum sacramentis a Christo institutis, siquidem in hoc nulla prius apparere repugnantia, Cum, inquam, Anteores utrueque sententia in hoc convenienter, remanet sola difficultas, an hic homo rationabiliter talis potestem dicere, ut simili potestem institutum, quod prima sententia affirmat, & secunda negat, quam proinde dicunt esse de sua parte questionem, quid nimis in significatione, per institutorem, & auctor sacramentorum, quavis Beatus noster dyp. 7. art. 2. contendat, esse questionem etiam de re.

ARTICULUS PRIMUS.

Questionis Resolutiones attra.

235 In hac controveria Ponit ex nostris dyp. 41. q. 6. existunt sacramenta in tali causa nequa sit homini solo, sed ab utroque, sed de Deo magis auctoritate, quia nequa voluntate divina sufficeret, ut baptizatio illa conferat gratiam, nisi iustitia uteretur ab homini; neque ab institutione hominis sola haberet id facere, nisi precessisset voluntas illius divina; ergo ut baptizatio illa est sacramentum, requiriunt & voluntas divina, & institutionis hominis, & consequenter Nece illi soli causa, nec homini, sed utrumque integrat causam totalem; sed quia Deus est; qui dat efficaciam conferendigat; & quia est etiam, qui dedit suavitatem homini institutionem, qui non est actus potestem; at in secundo communicat potestem; Primum modus non sufficit, ut homo dicatur institutum, si enim est de factu sacramentum Eucharistiae institutum est in vino albivo cubo. Sacerdos autem designans rubrum, non illi signum significat, hanc enim Christus dedit, sed solum eligit hanc potius materiam ex dubio, quibus Christus subdictione imposito significavit; Sic in factamento legis natura jam erant plures materia, seu actiones humanae sub divisione imposito de Acto ad significandum gratiam, quare in manu illius exercet, non imponit illi significacionem, sed eligit unam ex actionibus habentibus jam ex Dei institutione vim significandi, ac vero in secundo casu relinquetur homini, non solum electio materia, sed etiam communicatione efficacia, & imposito significacione.

236 Dicendum tamen est, quod si hoc sit quæst. de nomine, & modo loquendi, five etiam de re, in ea causa Deus sua libertate, & promotione obligaret, se alicui ad concurrendum cum signo, & rebus ab ipso determinatis, sed solum proprie loquendo dicendum est eorum Sacram. Auctor & Institutio, non autem creature; ita quod non potest Deus alicui creature communicare potestem instituendi Sacram, proprijs & complete sed quilibet institutione, quae fieret creature, effet imporia & incompleta. Ita colligit ex Scotto cit. 4. 1. 1. q. 3. f. de secundo dico, & probatur. Primo ex Doctrina eius ibidem: illius proprijs est Sacramentum institutio, cuius est non tantum signum imponere, sed etiam efficaciam illi producendum id, quod significat confitit. sed solum Deus potest efficaciam conferre ad producendum id, quod Sacramentum significat, ergo solum Deus potest proprie loquendo Sacramentum institutio; Major probatur, quia in his duobus Sacramentum essentialiter constitit, ut sit signum aliquod ad significandam perfectam animi sanctitudinem, & ut simili annexam habeat infallibilem certitudinem de significato ponendo; Minor quo-

scriptus

scriptus in numerum Senatorum, & Nobilium, ut regi eligi Petrum, vel Paulum artificem, institutio Petri in Senatorum, & Nobilium, planct ab ipso Princeps recognosci debet, & non a me, ob determinationem ab ipso factam ad certitudinem in numerum Senatorum quocumque; ex plebe ego designavero, sic partes in Consilarius penitentiam imponat alium, ut primum unum recites de paterio, nos magis liberum, certe institutio talis penitentie, vel falsificationis Consilarius adscribi debet, & non penitentia, nam enim talis institutio ab ipso Consilario facta censetur, & a penitente sola expectatur electio hujus, vel illius psalmi recitandi, & ita determinatum est de omnibus justificationibus, in quibus institutio resipescit. Nulli ergo creaturae dari potest auctoritate ipsa faciat signum sensibile efficax in effectu gratia, quia hoc effet facere creatura Deum; sed tunc in creature communicari potest facultas eligendi quodcumque signum sensibile voluntie, vel Deus promiscuit in infallibilem suam assistentiam in effectu gratie.

241 Confirmatur tora hec doctrina, quia etiam Rex potestem condendi leges Ducit de lege, ad huc proprijs, & in rigore Rex, non autem Dux dicitur legislator ergo a pari, etiam si Deus potestem condendi sacramenta creature delegat modo jam explicato, adhuc non Creatura, sed solum Deus dicitur sacramentum institutor, & Auctor proprijs loquendo.

Respondit Amicus nos cit. negando consequentiam; nam potestas leges ferendi est propria Regis incommunicabilitate subdit, potestas autem instituendi sacramenta non est ita propria Dei, ut neque creatura communicari, ius discrimini ratio est, quia potestis leges ferendi est potestis obligandi subditos in ordine ad bonum commune, solum autem Princeps talis habet potestem, unde a quoque leges condantur, aut promulgantur, semper ille vixim obligandi fortiorum a voluntate, & imperio Princeps, nec possunt ab aliis quam ab ipso Princeps vixim obligandi obirent, ac vero sacramentum instituere est in signum causatum gratia, nam ut dicitur creatura sacramentum institutio, sufficit ut sit causa signi, & gratia per signum importata, ut in sacramenta institutio non sit aliud, quam est causa sacramentorum, alicui potest creatura esse causa falsoe moralis signi, & gratia per signum significata.

242 At certe pars ipsius sumpta de potestate condendi leges, & instituendi sacramenta omnino est admittenda, si enim potestas condendi leges ideo neque subdit communicari, & delegari, quia a quoque leges condantur, vel promulgantur, semper illa vixim obligandi fortiorum a voluntate, & imperio Princeps, nec possit ab aliis quam ab ipso Princeps vixim obligandi obirent, hec eadem potestis ratione, neque potestis sacramenta institutio potest a Deo creature communicari, & delegari, quia in institutione sacramenti preter electionem illorum signum significatio in eis efficacia, quam non omnis, qui signum elegit, date potest, sed solum qui omnia trahit de ordine naturali ad factum, quod importat actu voluntatis efficacie faciendo tale signatum, quod nullus facere potest, nisi Deus, & sic lege a quoque signum condantur, vel promulgantur, semper illa vixim obligandi fortiorum a voluntate Princeps, & Imperio, nec possunt ab aliis quam ab ipso Princeps vixim obligandi obirent, hec pariter a quoque signum illa sensibili elegantur, semper illa vixim & efficacia conferendit gratiam a voluntate, & Imperio Del fortiorum, nec possunt ab aliis quam ab ipso Princeps vixim obtinetur: Quare si est Rex, quando Ducit potestem condendi leges delegat, adhuc proprijs, & in rigore loquendo, ut sit illius testator, institutio hacten illius, quem Petrus nominaret, ex filio suis, quavis hoc decretum non sit absoluendum, sed conditionatum, & dependens a voluntate Petri, & nominatione ab ipso facta, non ob id Petrus potest nominare unum ex filiis suis, dicitur proprijs illum instituere hacten, sed tandem designare, quem testator instituerat vige.

ARTICULUS SECUNDUS.

Satisfactio Objectionibus.

243 Non oppositum arguit Primo, quia institutio sacramentum nihil aliud est, quam impositio aliquis rei sensibili in signum efficaciter, sed pars homo posset, ex parte statu de delegatae Deo, instituere aliquam rem sensibilem signum efficaciter, ergo posset sacramentum instituere, licet dependenter a voluntate divina sibi delegante, & tradente talen facultatem, & hoc non effet tantum determinare materialia sacramenta, & signum, ut sit Scottus, sed vere illius institutio, quia a propria voluntate hominis determinatur impositio signi sensibili gratia, a quatuor signum habet certitudinem, & efficaciam gratia, licet cum dependenter a voluntate divina. Confirmatur, quia Christus, ut homo, non aliter habuit potestem instituendi sacramenta, & tamen vere dicitur sacramentorum institutor: ergo potest Deus hanc potestem alicui creature communicare.

244 Respondeo negando minorem; quamvis enim posset homo ex potestate sibi a Deo delegata instituere aliquam rem in ratione signi sensibili, & practica, non tamen in ratione certi, & efficacis ad contendamus gratiam, sed solum sequitur, potest Deum communicare creature potestem, instituendi sacramenta, quantum ad determinationem item, & verborum, in quibus contendimus, non vero quantum ad virtutem conferendi gratiam, & falsum omnino est, quod in eo casu a voluntate hominis tale signum instituens habet illud signum certitudinem, & efficaciam gratia, dependenter a voluntate divina, nam talis efficacia simpliciter, & absolute loquendo a voluntate divina attendi debet, cum ipsa sola transferat signum illa sensibili de ordine naturali in ordinem signum, ut evidenter confitit in exemplo alato de testatore heredem institutio signum ex filio Petri, & ab ipso Petro nominandum, hacten non obstante delegatione Petri facta, adhuc testator proprijs, & non Petrus dicitur heredem instituisse.

245 Confirmatur negatur consequentia; Christus enim nescimus esse homo, sed etiam Deus, & idem fuit vera, & completa causa sacramentorum institutiva, quia non solum signa practica determinavit, & nescimus

& nescium per humanitatem meruit; ut Deus certitudinem daret, & efficaciam signis a se impositis, sed dedit certitudinem ei ipso, quod signa determinavit.

248 Secundo arguit, quia necessarium non est, ut in eo, qui instituit hoc sacramentum, sit haec potestas omnino independentia superiori voluntate, & quam in primogenitae Auctore, sed satis est, quod tota sacramentum efficacia pendat ex voluntate creaturam institutum hujusmodi signum, quia haec potestas, quam dicimus, communicari posse creaturam ad instituendum sacramentum, non est primaria, sed secundaria, & delegata ergo ab illam facta est, ut effectus gracie fit etiam possum in voluntate eius, falso enim ex delegatione Dei.

Confirmatur, nam cum instituere abstrahit a primario, & secundario indigente, sicut causae abstrahit a causa per modum causae primae, & secundariae enim causa dicitur causa secunda virtute sibi a Deo comunicata, quam prima virtute propria, & instituta sacramenta esse esse causam sacramentorum, quia creatura potestate sibi delegata est et verba causa moralis sacramentorum: ex quo vero, & propriè est ea causa infinitrix eorum.

249 Respondetur, facta confiteor ex dictis, talem potestatem secundariam, & delegatam instituendo sacramenta creaturae comunicari non posse, quia creatura alia potestas communicari non potest, quia mercede, vel imperando, ut Deus de efficaciam signo se potest, hoc autem, ut supra, ex sacramentum illi, necessario supponit in Deo decreto factum conditionatum, quod statuit, ut cuique signo ab homine posito ipse efficaciam datet, & non creatura, sed Deus solum diceretur sacramenta institutorum; Tum quia in talibus creatura ad summum, id est causa moralis sacramentibus, quod non sufficit, ut dicatur illius institutorum; nam mercede vel imperando Princeps, ut ejus intuitu medium frumenti tantum valeat, non nisi recte dicitur, tale pretium institutum, sed Rex, vel Princeps. Dices, in tali causa creatura habeatur in sua potestate voluntatem Dei sapientie moraliter, quia decretum Dei conditionatum de conferenda infallibilitate gratia, & creature signum posuerit, pender a voluntate creaturae ex quo vero, & proprie dicere, Author illius sacramentorum, & Institutorum; sicut, qui per ignem feluum comburit, dicitur Author cibumissionis.

250 Respondens negando consequentiam, cum eius probacione, quia coniunguntur sylva physice utrumque non mortaliter, creatura autem in causa posito mortaliter tantum nesciret voluntate Dei quatenus Deus illi promisit assistentia de carentia gratiae, hoc, vel illud signum posuerit, quare sicut cōsulens homicidium, vel precipitas imperacione dicunt illius Authorum mortaliter, sic in proprio creatura ad summum mortaliter dicuntur illius sacramenti Authorum autem vero & proprie, nec aliud convincit rationes Auctoriariorum. Ad Confit. negatur aliquid sumptum non institutum, ex vi ipsius nominis dicit primo rem statuere, & inchoare, ut dictum est n. 243, at causare ex vi homini non dicit causare per modum prius & virtute independenti, sed abstrahit, atq; id est utriusque causae indistincte conveniente potest vero, & proprie; quia proper causa secunda respectu, tunc efficiunt dicere causa physice, vera, & propria; & creature respectu institutionis sacramentorum dicere tantum causa moralis, quid non sufficiat dici posse sacramenta institutum, ut patet in exemplo illato de imperante Princeps, ut medium frumenti tantum vel ganti vendatur; quamvis enim Petrus, ubi principale preium imperavit, ut ejus causa moralis, non tamen dicitur illud institutum.

251 Tertio arguit Cardinalis de Lugo destruendo fundamen- tum nostrae sententiae, quod erat factum sacramentum institutum per potestatem, & efficaciam, quam habet ad causandam gratiam; ergo illa solum dicit potest institutum sacramentum in ratione sacramentorum, qui dat illi causam efficaciam, hanc autem solum Deus potest date, & non homo, ergo &c. At ratio, inquit ipse, non concidit, quia in predicto causa homo etiam communicari facit sacramento illam efficaciam; supponimus enim, quod Deus dedisset auctoritate homini, ut sua voluntate posset obligare Deum ad dandam gratiam cum talibus signis, haec autem obligatio Dei est efficacia, quam habet sacramentum, atque homo, qui in causa causat haec obligacionem in Deo, cauferet etiam sacramentum in ratione efficacia. Quare inquit, duplicitate posse Deum se habere in delegatione faciens primo applicando efficaciam signo, quod hemo, signaverit; secundo dando homini potestatum, ut ipse faciat signum illud efficax, in primo casu non communiceat potestatum, sed relinquat homini merita designationem, qui non effactus potestatis, & in hoc tantum sensu inquit argumenta nostra concludere; at in secundo communicat potestatum.

Confirmatur hanc differentiam exemplio, nam Episcopus potest precepire aliqui sub excommunicatione, ut faciat, quod illi Petrus precepit, qui casu non Petrus, sed ipse Episcopus imponit excommunicacionem subtiliter non facient, quod Petrus designaverit; alio autem modo si habet Episcopus, quando dat aliqui facultatem, precepit sub excommunicatione, tunc enim hic delegatus non solum potest designare materiam precepti, sed etiam imponere censuram,

qua adhuc non erat imposta. Ita ergo in proposito, si Deus ipse imponit significacionem, & efficaciam illi signis, quae homo designat, non instituta sacramenta ipse homo, sed solum designat metatiam, quam Deus sub distinctione jam instituit, ita vero Deus de hominibus facultatem imponendi significacionem, & efficaciam aliquibus signis, tunc homo exerceat adum potestatis, & instituit esse illa sacramenta ex delegatione Dei.

252 Respondetur, jam supra n. 249, ostensum est esse impossibilitatem illius secundi modi, in quo Deus delegeat creature potestat, ut ipsa faciat signum illud efficax, tantum enim applicare potest efficaciam signo, quod homo designavit, non autem facere, quod homo ipse de efficaciam, quia hoc effet facere creaturam Deum. Et supponit etiam, quod Deus dedisset homini auctoritatem, ut sua voluntate possit obligare Deum ad infallibiliter assentendum signis a se positis, non ob sequitur quod dici potest causare Sacra- mentum, & illud propriè institutum, ut in exemplis superius adductis; nam si militi, qui se bene geste in bello, deus Rex auctoritate petendit, quicquid voluerit, & obliget se dare, quicquid petierit; si petat, & obliget Regem, ut filius eius in numerum senatorum & Nobilium ad serbantur, plane talis institutio a Rege recognosci debet, & non a militi, cui non a potestis communicata fuit, quia in impegnis, quod obtineret, quicquid a Rege petieret, non autem institutum, & obsecrabit filios in num- Senato- rum & Nob, quia talis auctoritas, & potestis soli apud Regem residet.

253 Ad Conf. negatur partis, potest enim utrum Episcopus dare aliqui facultatem precepienti sub pena excommunicationis si ille sit jurisdictione Ecclesie capax, nequit Deus delegeat facultatem creature, ut de efficaciam signi sacramentalibus, quia ut supra dictum est, creatura alia potestis communicari non potest, quia mercede, vel imperando, ut Deus de efficaciam signo se posuit, hoc autem, ut supra, ex sacramentum illi, necessario supponit in Deo decreto factum conditionatum, quod statuit, ut cuique signo ab homine posito ipse efficaciam datet, & non creatura, sed Deus solum diceretur sacramenta institutorum; Tum quia in talibus creatura ad summum, id est causa moralis sacramentibus, quod non sufficit, ut dicatur illius institutorum; nam mercede vel imperando Princeps, ut ejus intuitu medium frumenti tantum valeat, non nisi recte dicitur, tale pretium institutum, sed Rex, vel Princeps. Dices, in tali causa creatura habeatur in sua potestate voluntatem Dei sapientie moraliter, quia decretum Dei conditionatum de conferenda infallibilitate gratia, & creature signum posuerit, pender a voluntate creature ex quo vero, & proprie dicere, Author illius sacramentorum, & Institutorum; sicut, qui per ignem feluum comburit, dicitur Author cibumissionis.

254 Quarto ultraferius arguit idem Aut, quia ad hoc, ut aliquis dicatur aliqui potestat, non requiritur, quod nullo modo accepte potestat, ut alio id facient, nec quod alius solum in communione habuit decretum aliquod, etiam rem illam, sicut enim communis, St. Benedictus dicitur Institutor, & Autor fuit ordinis ac regula, sed Deus prius fuerit auctor illius conditoris & Sanc. Franciscus vel S. Ignatius dicuntur auctores suorum regulorum, licet, utrumque ad res regulae stabilendas protelat, accepit & Summo Pontifice potuerit ergo aliquis dicit auctor, & institutor sacramentorum, licet a Confraternitate de officiis.

Repondetur negando paritatem de infinitione Religionum, & Sacramentorum in institutione Sacram. prout signum electione, requiritur in eius efficacia, quam non omnino signa eligit, date potest, sed solum, qui est auctor gratiae, & ad Religionis institutionem, ut alio dicitur, nisi determinatio cuiusdam pecuniarum modi vivendi, quam vivendi formam Religionum fundatores ex Evangelio haurerunt, sibique & sceleribus, sequuntur, & observandam determinarunt, & a Pontificibus solum ut confirmandam, & approbadam potuerunt, id eoque ipsi vero, & proprie suorum Ordinum fundatores, & auctores dicuntur, non autem Pontifices.

255 Quinto tandem arguit auctoritate Ecclesie, qui loquens de institutione Eucharistie in hymno festi Corporis Christi inquit deus ferigib[us] corporis facul[us], &c. sic sacrificium sicut institutum &c. ubidem, qui protulit illa verba, accipit, & bisit, dicitur institutum sacramentum, & sacramentum certum est autem, quod illa verba protulit, ut homo, & nequecum intelligi de Christo, nisi sacrificium enim, ut sacrificium dedit ab ipso offerit ut homines, nam deus non potest illud offere, cum quis si huc a ipso facta fuissent, ut Deo non nominaretur precise auctor Christus, sed tres personae Trinitatis. Confirmat id Suarez ex Ang. trist. v. in loco, ubi dicit, potuisse Christum dare potestatem alieni servo, sicut datus baptisatum sicut, ranquam vice sua & transference a se baptizandi potestatis, & constituisse in aliquo servo suo, & tantum vim dare baptismo translato in servum, quantum vim habere et baptisatum datus a Domino.

256 Responsum. Eucharistie posse dupliciter considerat, & in ratione sacramentorum, & in ratione sacrificii; hoc secundo modo utique fuit a Christo institutus a homine, ut sub ratione sacramentorum fuit a Christo institutus a Deo, aequo in hoc sensu intelligenda sunt verba Ecclesie loc. cit. neque fuit opus ibi nominari personas Trinitatis, quoniam enim in Sacra Scriptura inventum, quod tota Trinitas nominetur, ut principium alius operis ad extra, sed semper Deus, in principio creavit Deus, dixit Deus, videt Deus, & neque solum adduci potest scriptura, vel Patrum testimonium modi.

Quæst. VII. De Intent. Ministri ad valorem Sacram. requisita. Art. I.

45

Institutio Eucharistie fuit facta a Christo, ut homine, quod efficaciam, nisi meritio.

Ad Confirmationem illi aliud voluit Aug. illis verbis significare, nisi quod Christus, ut Deus potuit alicui homini ita se obligare, & ejus voluntati suam omnipotentiam subficeret quibusunque signis ab eo ponendis de efficaciam vel voleret; vel quod Christus, ut homo potuit alteri mereri auctoritatem faciendo in baptismate, & certis sacramentis, quod ipse faciebat, non autem potestatem similiiter instituendi sacramenta.

QUÆSTIO SEPTIMA.

Quæ, & qualis esse debet intentio Ministri ad sacramen- ti valorem requisita.

157 D uo querit haec quæstio, & duo supponit; nimis pri- mo supponit cum Scoto 4. diff. 6. q. 5, & eti communis sententia de facto, & lege ordinari in solum hominem viatorum & se legitimum sacramentorum Ministrum, nam ex institutione particulari cuiuslibet sacramenti ministrum, potestatem in illam solum foliis viatoribus esse collatam, si enim dixit, baptizare omnes gentes dum institutio baptismi facie in massu communiorio, non solum institutio Eucharistie, & quod remissis peccatis, dum institutio pentimenti sacramentum, non possibili tamen inquit Doctor, & ex privilegio particulari potest sacramentorum esse Minister quilibet ratione utrum, sive sit Angelus, fuit autem separata, si homo beatissime damnatus, qui quidem Minister nullam habet causitatem in gratiam, que producitur per sacramentum, nisi quatenus habet intentionem, & adhibet materialiter & formam, que materia, & forma, supponit Ministrum intentionem, cui causa mortalis proxim, & totalis gratie per sacramentum collatur. Unde alterum, quod supponit haec quæstio, si quod est a materia, & formam sit necessaria intentio Ministrum ad valorem sacramentum, ut docet Doct. loc. cit. quod quando primo facit in Con- fess. i. decret. ad Armenos, inquit: *Hoc omnia sacramenta rebus per se perficiuntur, sed etiam tangunt am materia, verbis, tanquam forma.* Per se sola Ministris conferuntur sacramentum cum intentione faciendis quod facit Ecclesia, & postea in Trid. fest. s. c. i. c. m. m. quis dixerit in Ministris dum sacramenta conficiuntur, & conficiuntur, & confitentur.

258 Ex quo dicitur Card. de Lugo 4. diff. 7. predictus in intentionem eius per se patet intractare sacramenta a Christo Domingo instituta, quasi materialiter sumptus, sed etiam inten- tio illius faciendi formaliter, prius sunt sacramenta, ergo & ex parte intentionis Ministrum, Ceterum non est communis modo loquendi recendendum, quod intentione pregloria non est per se pars intentionis sacramentorum, sunt materia, & forma, sed etiam ex parte causae efficientis, & ratione sacramentorum, tanquam conditio simpliciter necessaria, non certe necessaria est quoque certa potestas, & ex parte intentionis sacramentorum, & in aliis necessariae quoque rebus in qua- bus faciuntur sacramentum, & in aliis necessariae quoque rebus in qua- bus faciuntur sacramentum, & tamen hec non dicuntur patet in tractatione, sed tantum conditions, quodam necessaria ex parte causa efficientis. Et quidem Concl. Flor. sicut cum materia, & forma per se, quoque Ministris intentionem nominavit, ut tamem per se non utique ponitur, tanquam pars intentionis sacramentorum, sed tamen causa efficientia, quare sic etiam se habebit intentione sublatam intentione colligit sacramentum, non quia pars ipsius intentionis faciendae, sed quod facit Ecclesia, sed qui jocossit, aut per ludum sacramentum, & ratione sacramentorum, ut patet in tractatione, & ratione sacramentorum, non ut habeat intentionem faciendi res externas, in quibus materialiter sacramentum conficitur, ergo intentio requiriatur, ut Concl. Concilii, & facili faciendi sacramentum formaliter, ut tale.

259 Rupt. Autores secundum opinionis, intentionem Concilii Trid. fuisse damage Hæreticorum errorum, qui nec tam exterrit, & contrahit, sed tamen exterminat, ut Ministris intentionem non servat, sed delutorie agere, & ut Ministris exceeding actions externas graviter, & abuso joco extero, facit, quod facit Ecclesia, non tamen illi, qui proferet verba cum irratione, & joco extero, tunc enim non facient, nec yeller facere, quod facit Ecclesia.

260 Veramnam in verba, & sensu Concilii bene ponderatur, fatus apparuit intentionem requiri faciendi, & intendit, vel intendit, ut Ministris exceeding actions externas graviter, & abuso joco extero, facit, quod facit Ecclesia, sicut folia voluntas faciendi, & qui hoc est, quoniam exterioris facit Ecclesia, ergo si quis patetur in Ministro intentione de formaliter ipsa ratione sacramentorum, acque ideo etiam per jocum exercetur actiones illæ, & realiter faciendi sacramentum, quibus non faciet ecclesia, & sacramentis, quibus est officio Ecclesie, sed prophanis, & naturalibus apparitet; Et si quis habet verum animum baptizandi puerum, sicut facit Ecclesia, ut folia voluntas faciendi, & qui hoc est, quoniam exterioris facit Ecclesia, sed validè autem durum esse diceret, in his casibus parvulo verum baptizandum non conferti, quia verum animum habet internum conferendi, & per intentionem ergo faciendam, quod facit Ecclesia, intelligitur intendit faciendi sacramentum, ut tale.

261 Deinde probatur ratione; quam Doct. infinitus loc. cit. diff.

6. q. 5, in corpore questionis actus sacramentalis non est purus actu-

natu-

naturalis, sed actus humanus, non enim baptismus est purificatio
cum verbis, sed actus Ministrorum exercens signum Dei: habens
autem aliquem actum humanum intendit finis illius actus, ut hu-
manus est ergo cum finis actus sacramentorum à Christo ordinatis sit
alius praeceptio lotemque, & omnem alium exercitorum, hinc sicut
debet habere exercens sacramentorum, quidam dicit aia intentio nec
falsa est preger intentionem actionis externe. Verum tamen est
potuisse, si quoque sacramenta à Christo nulli sunt, ut in Ministro sufficiat intentio soli actionis externe; potuit enim dupliciter
sacramenta instituere; primo determinando solam extenam cere-
moniam, & dando illi vim conferendi gratiam, quotiescumq; &
quomodo locutusque adhibuit tra iurare, fine illi loquendo ad intentionem
Ministrorum; secundo potuit instituire dirigendo totam institutionem
primario à Ministris, & dando illi potestoppelatione efficienti facta
menta; de facta autem hoc posteriori modo facta est in instituto
sacramentorum à Christo, ut patet de institutione Eucharistie
Luc. 22. hoc facite in mea commemoratione, & de institutione sacra-
mentorum penitentie, Iohann. 2. quoniam remittitur peccata seminavit
exiqua ita Christus sacramenta instituit, ut debant procedere
ex porestata dicta Ministrorum, tanquam proprias eorum actiones, ita ut
Ministrorum dicantur baptizantes, confirmantes, peccata remitterentes, &c.
ergo ex illius institutionis ad confundendum sacramentum re-
quisitum intentio Ministrorum, qui illa moralis potestoppelatione data est Mi-
nistrorum, humanum est.

nistro, ut ex mente humano utatur, hoc est: operari conseat ex potestate sibi data; non posset autem ita operari, nisi voluntatem habeat confidienti id, quod ipsi per illum potestatem concilium est semper sacramentum confidienti ergo debet intendere, & velle confidere sacramentum juxta potestatem sibi a Christo concessum: vide alias rationes apud H. quecum in 4. d. 6. q. 5. in Comment.

264 Sed adhuc restat difficultas, quodnam sit objectum fuit male intentionis Ministerij, enim ex dictis conflict, in faciete sacramentum requiri intentionem operandi & faciendi, & probari sit, hanc intentionem habere puto pro objecto actus illius exterritum quem facit Ecclesia, sed hoc non sufficere ad valorem sacramenti, etiam serio, & non jucositate illa exterrita fiat, sed ultra actionem illam aliquid aliud intendi debet; adhuc declarandum restat, quid si hoc aliud, quod Minister Ecclesie debet intendere, hoc enim erit objectum intentionis ad valorem sacramenti requirita, & quia communiter die iuris intendi debet, quod facit Ecclesia, concluditur, intentio ergo Ecclesie esse objectum intentionis Ministerij, ideo declarandum est, quenam hic Ecclesia, cuius intentio definatur, & praeterea quid talis Ecclesia explicite intendat in effectu sacramentorum quod sicut latenter implicite debeat quoniam Minister intendit ut veru conficiat sacramentum de qua re Brancatus disp. 3. ar. 1. obiectum esse dicit, id est ad eandem actionem.

Objections solved

2. plures referunt dicendos, quos singillati examinat & refutat.
26. Verum quis inter omnes dicendos modis probabilior est
quem Do*c*. in hac ipsa questione docens, ut fatus Capensis hic
d*p.6. sc.6.* ideo breviter dicendum est, obiectum, seu finem intentionis necessarii requiri ad valorem sacramentorum, si de universali, sive implicito si sermo, et intentio nomen Eccl*e* definitur, clare deducitur ex definitionibus Conciliorum iam adductis, docentium in Ministero esse necessariam intentionem factem faciendi, quod facit Eccl*e*; obiectum vero, seu finis proximus, & immediatus intentionis Eccl*e* est ratio formalis sacramentorum, & ideo diximus supra ad conficiendum sacramentum non sufficere sola intentionem de exercendis realibus actionibus sacramenti, sed ulterius requiri intentionem de conficiendo factu sancto formaliter sumpto, sive de exercendis actionibus externis, quatenus sacramentales sunt; ratio enim formalis sacramentum est obiectum, seu finis proximus intentionis Eccl*e*, sequitur volens efficiere sacramentum, si explicitè intendit, quod Eccl*e* sua intentio est, media illa actione externa facere signum factum à Deo institutum, que est ratio formalis sacramentorum; Hoc totum significavit Do*c*. qu*s. c.6. art.5.* inquit, quod Minister dicit potest intendere, vel actionem, illum quemque patet, vel finem pro-

propter quem talis actus est exercendus, quen, aut, duplice esse unum principalem, & temeritatem, utpote quod baptizatus sit filius regni, qualis fieri non potest, si non habet gratiam, alium proximum, & minus principalem, ut scilicet baptizatus fiat Christianus, sive membrum Ecclesie militantis, & utrumque, finem potest aliquis intendere in universalis, vel in particulari; & subito, quod intentione finis ultimi in nullo modo requiritur in baptizante, quia Paganus nullo modo intendit ordinare illum, quem baptizat ad vitam eternam, requiritur tamen intentio, inquit, respectu finis proximi, & hoc vel in particulari, vel in generali; in particulari ut si intendat, illum intrare legem Christianorum servandam in generali, si intendit facere citius ista, quod Chriftiani facere solet circa suos. Ita discutit Doct. loc. ita, quibus verbis non solum infinitus ad valorem sacramenti requiri in Ministris intentionem faciendo verius sacramentum, sed quod id est, sciendi iudicandi, quod facit Ecclesia; sed ultra ter significare, opus non esse intendere, quod factum Ecclesia Romana, sed quod facit vera Ecclesia, quecumque illa sit, seu quod Christianus infinitus, vel quod faciunt Chriftiani, sit enim in idem recidunt, & ratio est, quia Haretici hujusmodi intentionem non

Quæst. VII. De Interno Minister ad valorem Sacram. requisita. Art.

4

vere contentem à peccatis, sed ob finem quæstus faciendo, in casu autem allato in argomento iudee & in aliis similibus, qui referri solent, sicut est ablucio externa ab Athan. dum erat puer, hoc secundum modo quod la vere voluntate etizat accepit illa actionem pro materia iudee, & oblectatione, quod clare colligetur ex Authoribus, hanc historiam referentibus qui scribuntur. Athan. nō quoq[ue] pueros fuit. Cathecumenos baptizasse, & omnes Ecclesie ex-remos adhuc habuisse, & ideo pueri illius utrū baptizati habiti sunt à Patriarche. Alexandri, quis sufficiens signa ad colligendum ibi suffit debitam intentionem, non autem quia existimat veritas, solam intentionem faciendo extrema in actionem esse sufficiem.

47

terminata per somm. v.g. feminis sacramentum conferre cum alia-
rum explicatione, quod regulat ut loquendo fieri non licet, utic;
in tali causa concedendum est, nullum esse sacramentum.

Deinde argumentum velut à priori, posset partibus essenti-
bus compofiti ponitur compofitum; sed solidū res, & verba
sunt partes essentiales sacramenti, non autem intentio. Ministrū,
ergo hoc non requiritur; minor pars ex dictis n. 238. & rursus
probatur, quia sacramenta sunt sensibilia; ergo non includunt
intentionem, quae non est sensibilis.

273 Confirmatur, quia quodcumque signum quoties in re pos-
tur, etiam si ab intentione non accidat, non signum. Ex hoc si-
gnificatur, quod signum est, non signum.

Quando verbo Aug. traxit, s. in *Post. inquit baptismi ab eborio*
so datum esse validum. Inquit Droc. 4. *diss. 6. q. 5.* in fine, ubi per
eborium non intelligere ceteris sententiis sed qui affectus est in-
tellectus, dicens, malam illam confutitudinem non redet baptismū
validum; quando tamen actualiter obsecrari non valeat, quia im-
pedire ut rationes & intentiones m habentur non potest. Denique
quamvis lib. 7. de bapt. c. 5. dicitur, se de hac dubitate, quia in
nullo Concilio res adhuc fuerat definita; nunc tamen dubitate
non licet, quia definita est in Concil. loc. cit. & anteā in Plocenti-
no in institutione Armenorum;
ad. 2. *de fidei concordia* cap. 1. p. 1. l. 1. s. 1. *de fidei concordia* cap. 1. p. 1. l. 1. s. 1.

270 Ad secundum negat sequens, quando ex certitudine mortali ad noscum sufficie justificationem & salutem, ut patet ex illo ad Philipp. 2. *Cum timore & tremore salutis vestra operamini, unde argumentum probat tantum, nos non habere certitudinem metaphysicam & speculativam, quia quidem non est necesse, non autem probat de certitudine morali, quia sufficit ad pacandas animos; sicut hoc morali certitudine quis est filius creditus fermo est illi pars filii; cum tamen facile posset fieri ex levitate matris, vel tentatione, aut illa occasione, quod est alterius partis filii. Dices, hac ratione non voluisse Christum, si patres docent Patres, & Concilia, sacramenta dependere a fideitate, aut fidei Ministeri, qui nonnulli multi reddentur perplexi value sacramenti, ergo magis id congruerit dependentiam ab eis intentione. Negatur, paritas quia status Ministeri quodam probatorem, & fidem minus certam est, neque de ea potest esse ita certitudine moralis, sicut de intentione, de qua ipse Minister posset certitudinem physican habere, non autem de sua probatore, & fidei: & multa fidelium*

Si inquisimus agere de intentione, ut respectu causa principalis, non requiriatur in eo intentio diversa ab ea, que est causa principalis, per quam dirigitur. & sumuntur ad suum finem.

274 Respo: quod licet solum res, & verba sine parte essentiale sacramenti, intentio tamen est conditio simpliciter necessaria ex parte cause efficientis sacramentum; unde licet sacramentum non includat intentionem, tanquam partem, quia neque est materia, neque forma illius, includit tamen, tanquam conditionem, sine qua non significaret practicam gratianam modo quo dicimus, quod totum physicum licet solum materialm, & formam includat, ut partes sibi essentiales, adhuc tamen includit unionem quoque conditionem si impliciter necessariam, quia materia, & forma non sunt partes eius essentiales, nisi quatenus dicitur, sic in propositorum, & verba sunt partes essentiales sacramentum, non quomodocunque consideratur, sed quatenus sacramentalia, non autem talia, nisi quatenus ponuntur, & profectum ab habeat intentiōnem faciēndi, quod facit Ecclesia.

Ad Confessionem.

Ad Confirmationem pater per idem, quia res, & verba sunt sacramenta gratiarum, & sacramentum, non quomodo sicut sumptat eum intentione prolatum, sed enim est sacramentum, quod a Christo assumptum est in sacramentum, & eo modo, quo ab ipso est institutum; Christus autem res, & verba assumptum cum intentione faciendo sacramentum, ideoq; istud deficientes illa non sunt sacramentum, nisi mea materialiter. Ad ultimum major est vera, quando illa, cuius nomine fit actio, ad valorem illius particulae intentionem in Ministro non requirit; quando autem eam requirit, ut in propositione falsa est; Christus namque voluit ut Minister habere quicunque intentionem particulares; Ad argum entum vero, ut a Doctore conficeretur, dicendum est, quod licet Minister respectu effectus facientes scilicet et gratias, ut purum instrumentum in eius productione, respectu tamen ministerii, & confessionis, confirmationis, & scilicet.

tamen id non est in Deum restitutendum quo sufficiens propositum est, sed in hominibus modo illa accommodata. Sed in ministerio inquit qui remedium non applicat, sed neque in Deum restituatur perditio paucorum in utero. Matt. absque Baptis. decedent. Iacobus Caspensis. Averfa. Diana. & ali paucum, qui patiantur. Deus ita rigorose alligale virtutem sua sacramentis, ut alter in eo causa non provideret ad fatum, neque gratiam iustificationis infundat. Sed optime hie inquit Hebreus d. 6. q. 5. in fine neutrari partem firmam habere fundationem quid enim ei get? Nisi quatuorpartes fuerit & ubi baptismi necessitas denotatur intelligi potest in celsis, aut in apparentia, & in foro Ecclesie fuscipendi quando virtutum intentionis exercitus non produxit: & quod illi prelumente de salute si baptizari, multum quidem diriguntur misericordie, & in eam sententiam Aug. loc. cit. valde penderit. Quod doctri congruita, ut Deus causa principalis iustificationis & causans hominum salutem mecio Sacramento, in eo cau, quo sacramentum absque alla sufficiens culpa, sed solum conferens est nullum, sua diuina misericordia defectum solleat in his, que ad salutem sunt necessaria; Sed neque ex alia parte adeat iudicium convinciens fieri quare concludit. Hoc potius, utrum esse Dei providentias, & dispositiones secretae reservatum.

23. Ad quatuormodum iuramentum, & ablationis, quo etiam ablutio sacramentaliter est, non est mera causa instrumentalis, sed etiam principialis, & se habet, ut causa secunda, ut declarat Doctor quis, pater ergo.

235 Dices, ratio sacramenti, scilicet significatio gratie ex sacrificiis Christi Domini impositione dependent, non tamen ex voluntate, & intentione Ministeri: ergo si Minister faciat res extortas a Christo institutas, in quibus sacramentum constitit, verum conficeret sacramentum, etiam illud confidere non intendat.

Resp. quod etsi sacramentorum significatio ab institutione Christi principaliiter provenient, & qui tamquam nolunt Christus rebatur, & verbis sacramentorum significacionem gratia concedere, nisi fiant a Ministerio, verum sacramentum in facere intendentes, ideo instrumentalis fates, & ministerialiter etiam procedit ab intentione Ministeri. Dices tamen, licet Minister nolit causare effectum sacramenti, non potest sacramentum efficaciam impedire, ergo negi significacionem impedita potest, licet intentionem significandi non habeat. Negatur partis, quia significatio est ipsa sacramentum essentia, ideo non potest vellet sacramentum, quia ex ipso vellet significacionem; effectus vero, & seu significata non est essentia sacramenti, ideoque potest aliquo modo Minister vellet sacramentum, quia vellet est. Dices tandem, si quis vellet confidere verum sacramentum, & non vult effundere, ut etiam

272 Ad quartum: negotiis sequela cum eius probatio, quia te-
gulariter inquendo in illis causis Minister habet intentionem
conferendi factum personae prefentis; falso existimat, se-
rit virtus vel Franciscus, hoc quidam omnino accidentiam est
sacramentum; Nec valer partitas altumpta de Matrimonio sacramen-
to, hoc enim interveniente personatum errore, utique nullus est,
cum enim contrachas quidam eius materia facta ipsa corpora-
quorum in dominum mundum traditur, intentio concubentis limita-
tur ad hanc personam in particulari ex aliorum exclusione, sicut
in aliis contradicibus contingit, non sic in sacramento baptisim, vel
benedictione. Cuidi, si non sunt ex causa, sed ex voluntate.

ARTICULUS SECUNDUS.

Resolutio Quædam alteram partem.

276 Jam super diximus ab initio quæstionis, triplicem est posse Ministrum intentionem in sacramentis exercendi, actualiter habitualiter, & virtuale, que est veluti media inter illa duo membra, ut sit Doctor dñs. dñs. q. 6. lit. A. quatenus est imperfectionis prima, & perfectior secunda; Actualis intentionis est autem clavis circumspectum, vel finem intentionis, unde actualis intentionis Ministrum est, cum actu cogitat, & formaliter de conficiendo faceretur.

Habitualiter autem intentionis, inquit Doctor, est habitus causatus ex actibus operandi, inclinans habentem ad eodem specie, vel gener eadus iudee intentum in Ministro est, habitualiter facultas, seu promptitudine efficiendum sacramentum ex actuali intentione reliqua quo modo remaneat neque actu, neque virtute, & de intentione virtuali dicimus, eo pacto quo est in dormientibus, & cœbris. Recentiores vero habitualiter intentionem etiam extendunt ad intentionem mere praeteritam, non retroactram per actum contrarium, quia quidem non est causa effectus; ut si causa intentum actualis temperante, quem nunquam recesseret, diciatur hic haberet intentionem temperante habitualiter, quod si aliquando virtutem acquirat temperante, nec recordetur voluntatis praeterita, dicunt, tamen actu præteritum, & non retroactra, non est causa temperante, neque fit, nec ad eum concurreat; in modo Ponens quod, præter hanc aliam habitualiter intentionem non agnoscat.

277 Ceterum nec Scotus, nec ali. Antiquiores hanc intentionem habitualiter preceps in adū præterito non retroactra consenserunt fatis approbatum, cum enim actu præteritus nec secundum intentionem, nec secundum aliquid fuit manifest, non videtur, quo pacto habitualiter permanere dici possit, & aliquo omnes actus volenti præteriti & non revocati ab initio usq[ue] finem vivit habitualiter per manere dixerint; quod est falso; & contra communem omnium existimationem ut bene discurrit Bratus dñs. 3. art. 5. ad hoc ut aliqua forma in aliquo subiecto habitualiter permanere dicatur, ut physice, fidei moraliter, & spiritu parti sensitivitate ab aliis motu & imperiis partis intellective.

Hac de causa Averius, Card. de Lugo &c. sibi dicunt, permanente aliquem factum tenuem, & confusum actu in intellectu, & voluntate hominis relixi ex virtute actus perfeci antecedenteris permanentis, emptio, venditio, &c. postquam fusi sunt, moraliter permanere dicuntur, quatenus ex eis trans factus manet ius & obligatio in ordine ad potestem aliquam, tali jure & obligationem exigente, & per actum dicitur habitualiter permanente, non quidem secundum aliquod esse physicum, sed tantum morale, & quo modo secundum Scotus explicat permanentiam peccati habitualis, dñs. 14. q. 1. sed actus volendi præteritus, & non revocatus multo ex his modis in voluntate manet, non quidem physicè per aliquem habitum relatum, ut Recentiores concedunt, nec etiam moraliter, quia nullus ius, & nulla obligatio ex præterito in voluntate consurgit, ergo nec physicè, nec moraliter potest dici habitualiter permanente juxta communem locundum modum de permanentia habituali. Tum denique quia quod hoc intentio habitualis à virtute non differet, nam hec quoque actus præteritus, cuius operans non recordatur, quando agit; non igit habitualiter intentio explicari debet, quemadmodum faciunt Recentiores, ut illi intentionem habitualis habere dicatur, quando prius habuit voluntatem aliquid faciendi, & cùm quæ revocata, quæ ratione habitualiter permanere censeatur, donec revocetur, sed ita ut sit propriudo quæ acquista per actus præcedentes, qualis est dormientibus illi potest explicari. Dicitur, loc. cit. Adhuc tandem verbi Doctor agnoscere quoque aliquando admittit illum in modum intentionis habitualis, scilicet dñs. 4. q. 4. lit. H. ubi aut, quod potest aliquis judicari habitualiter consentiens, si aliquando habere confusum actualiter, non interveniente diffinito.

278 Virtualis intentionis dicunt illa, qua operans virtute actualis intentionis prius habuit actualiter facit omnia, que facit, tanquam ex radiis, ita quod illa intentionis actualis fuit principium ordinatum ad omnes illos actus, & habet in se virtualiter intentionem propriam cuiuslibet ilorum actuum; sicut intentionis fuisse in se virtualiter intentionem propriam cuiusque ordinatae, & pro tanto minore intentione cuiususcunq[ue] ordinatae ad finem ordinatae, manet ita intentionis actualis prima virtualiter in omnibus istis; quod explicat Doctor exemplo facientis iter ad D. Jacobum in Galicia, hoc enim modo intendens illuc ire, ex intentione huius fuisse ordinata multa alia necessaria ad illam finem, ex quæ autem illa ordinata non semper cogitare de D. Jacobo, nec de reverentia eius; semper ramen meretur, quia vel habet semper intentionem eorum, qui sunt ad illum finem; cuius est illa prima intentionis, vel habet actus aliquos sequentes ex illis intentionibus, licet cum illis actibus concurrent aliqui actus distractentes ab intentione illa prima, & ab intentionibus propriis eorum, quia sunt ad illum finem.

279 Sed tota difficultas intentionis hujus consistit in explicando, quomodo possit aliquis effectus, qui modo illi, cedat in illam intentionem primam, sicut in causam, ita nunc non est illa intentionis, neque aliqua imperatur illum actum; excessa namque actio non solum in fieri, sed etiam in conservari pender ab intentione, sicut voluntate interior, ergo sicut externa actio inchoata non potest sine actuali intentione ita neque conservari, & perfici; explicandum est ergo, quomodo intentionis actualis, quia præterit, datur in suo effectu. Ob hoc argumentum dixerunt aliqui, actualis intentionis reliquo potest se virtus activa, quia sit principium a clavis externe. Verum difficile est explicare, quae & quales sit illa virtus, & in qua subiecto recipiat. Richardus, ut refert Doctor, dixit, est qualitas quamdam, seu dispositionem, ac veluti impetum, qui vi actualis intentionis imprimitur exterioribus organis poterit motu, & durat cuncta actuali intentione, sicut in lapide projecto imprimitur aliquis impetus ab actione propulsori, per quem impetus effectus continuatur motus lapidis, etiam celsatae actione propulsori. Hoc breviter reicit Doctor, quia miram videatur, quomodo voluntas posse illa virtus factiva causam talern per manum vel qualiter imprimatur in ipsa potentia organica; & mitum etiam, quod si eam causaverit, quodipso, & unde paulisper deficerit.

280 Huius difficultati occurrat Doctor, dupliciter, primo inquit dici posse, quod in appetitu sensitivo, sivephantasia est aliquis dispositio, secundum quod moveat, celsante actu voluntatis impetus; Hec autem dispositio, inquit Hinc quis est illa, quia actus ipsius potentiam, ad quem applicetur ex imperio voluntatis per subordinationem ad ipsum; minente appetitu applicato manet etiam potentia motiva applicata. & sic se sequitur motus in actione externa, & huc sufficit ad ejus continuationem finis illa, qualitate impressa a voluntate, quam responsum amplectetur. Concluens hoc loco q. 4. art. 1. dñs. 3. q. 1. Recentiores. Hec tam solutio non omnino satisfaciens videtur, quia talis & tanta mentis distractio esse potest, ut etiam imaginationem divertat; vel si id est motus imaginacionis, concedi quoque potest, sed debet, adesse aliquis motus, & actus rationis, quia universitatem loquendo, actus externi, & imperator in homine non videtur fieri per se ex solo motu, & spiritu parti sensitivitate ab aliis motu & imperiis partis intellective.

Hac de causa Averius, Card. de Lugo &c. sibi dicunt, permanente aliquem factum tenuem, & confusum actu in intellectu, & voluntate hominis relixi ex virtute actus perfeci antecedenteris permanentis, emptio, venditio, &c. postquam fusi sunt, moraliter permanere dicuntur, quatenus ex eis trans factus manet ius & obligatio in ordine ad potestem aliquam, tali jure & obligationem exigente, & per actum dicitur habitualiter permanente, non quidem secundum aliquod esse physicum, sed tantum morale, & quo modo secundum Scotus explicat permanentiam peccati habitualis, dñs. 14. q. 1. sed actus volendi præteritus, & non revocatus multo ex his modis in voluntate manet, non quidem physicè per aliquem habitum relatum, ut Recentiores concedunt, nec etiam moraliter, quia nullus ius, & nulla obligatio ex præterito in voluntate consurgit, ergo nec physicè, nec moraliter potest dici habitualiter permanente juxta communem locundum modum de permanentia habituali.

281 Potius ergo huic dicti facilitate occurrendum est cum Scotus in secunda solutione, & dicendum, voluntatem habere ordinatae suas voluntiones in ordine ad finem, primo intentione, postea electionem, tamen secundum & executionem per media ordinatae, quido plura sint, quibus correspondunt actus potentiarum inferiorum cu[m] eisdem ordinis potest ergo distractri voluntas actualis voluntio fuisse, sed per severante in ipsa voluntate aliorum, hic & sic cum precepto ordine, & sic continuatur intentionis ejus virtute in voluntibus subordinatis, ad quæ sequitur ad illius imperator alii potestari; quod declarat ibidem Doctor in fine questionis exemplis ex naturalibus deducitur, quia projectio lapide in aqua primus circulus est causa secundi circuli, & deinceps, non tamen semper manet primus, quia diu cœceri, ita etiam universaliter in motu projectorum prius celat pars motori propinquum, quod tempestas sic regi pariter illa primis intentione, que est causa illius ultima voluntio, dicitur virtus in ista ultima per se severare, quamvis operans id factum sit, & alia cogitet; quia voluntas supposita notitia prius habita, illa exequitur obiecta ordinatae voluntatis, & has voluntiones prius voluntas abesse alia nova, vel continua intelleximus cognitione, ut fuit propositum. Brancanus loc. cit. quam fortissimum sequitur. Suster dñs. 13. fest. 3. cum aliis Recentioribus.

282 Denique addi soleat intentionis interpretativa, & est, quando quæ vult aliiquid tantum in causa que sit in nobis, & incautus, politionem, vel homicidium secundum tunc dicitur indirecte, & interpretativa, vel effectu, quem ex tali causa voluntas previdet futurum; Ad evitandam vero vocum, & terminorum confusioneum hic advertendum est, interpretativam hanc intentionem intendit etiam virtus apellari folera, quia est membrum illius, intentionis namque virtualis communis summa, ut etiam sub se interpretativam comprehendit, dividitur in directam, & indirectam, quæ interpretativa dicitur; directa est, quando actualis intentionis

Quest. VII. De Intent. Minstri ad valorem Sacramenta requisita. Art. II.

qui placeat, habet pro objecto effectum ipsum prius cognitum; indirecta vero, sicut interpretativa est, quando actualis præcedens non habet pro objecto effectum ipsum, sed causam eius, & huc est intentionis interpretativa, quæ à virtuti distinguuntur jam declarata, qui hoc est intentionis indirecta, illa vero directa, his prænotatis.

283 Primum dicendum est, intentionem interpretativam, prout à virtuti distinguuntur jam declarata, non sufficiere ad validitatem Sacramenti. Hec est communis, & ratio est, quia ad Sacram. confitendum requiriunt voluntarium directum, nec sufficit indirectum, de hoc non cogit, nec actu velit, aut etiam virtualiter, dicere Missam pro ipso, fatigari est obligationi modo non retrahatur illam voluntatem; sed non habet dies illi, quibus de hoc non cogitat, aliam intentionem, quām habitualiter, ergo similis voluntas habitualis, dum non revocatur, sufficit ad valorem factamentum, licet non sit causa ponendi posset talem actionem.

284 Secundum dicendum est, intentionem interpretativam, prout à virtuti distinguuntur jam declarata, non sufficiere ad validitatem Sacramenti. Hec est communis, & ratio est, quia ad Sacram. confitendum requiriunt voluntarium directum, nec sufficit indirectum, & intentionem confidendi sacramentum; quod qui applicat factum futurum pro alio, in illo ipso instanti, quo applicat, facit, quod requiritur factum futurum, ipso, quando ponetur, etiam si tunc, quando ponitur, nullum talem habeat intentionem etiam virtualiter, & nihil aliud sit præter positionem ipsius factum, qui positio non dependet ab illa voluntate præterita; & quod hoc fieri possit, ita declarat, nam sicut possum aliquis ex nomine donari sub conditione, si crastina die in meam venire, non potest, quia talis voluntas, & intentionis sufficit ad metendum, & demendum, & si quis prædictum in obiectate occidit inimicum, & posset voluntarie inebriatus illum occidit, & homicidio, & ut talis punitur; & si quis volens proper Christum occidit, ipso factum, & factum sufficiens est, quia non maior intentio requiritur ad sacramentum, quam ad actionem meritoriam, vel demotoriam.

285 Tercium, regando consequentiam, est enim difficultas, qui cum intentio ex parte sufficiens requiratur solidum, tanquam dispositio, sed conditio, per quam sufficiens intelligitur non repugnare sacramentum, non est ex parte ipsius necessaria illa ut alia actio humana, ut patet in parvulis; ut vero cum ex parte Ministrum intentionis, ut principium actionis sacramentalis, debet huc humano modo fieri, & est religiosa, & facta in suo genere, quod fieri non potest per voluntem intentionem interpretativam; id est major intentio requiritur in baptizante, quia in sufficiens baptizans, potest ergo fieri, ergo talis quoque intentio ad sacramentum sufficiens est, quia non maior intentio requiritur ad sacramentum, quam ad actionem meritoriam, vel demotoriam.

286 Tercio, regando consequentiam, est enim difficultas, qui cum intentio ex parte sufficiens requiratur solidum, tanquam dispositio, sed conditio, per quam sufficiens intelligitur non repugnare sacramentum, non est ex parte ipsius necessaria illa ut alia actio humana, ut patet in parvulis; ut vero cum ex parte Ministrum intentionis, ut principium actionis sacramentalis, debet huc humano modo fieri, & est religiosa, & facta in suo genere, quod fieri non potest per voluntem intentionem interpretativam; id est major intentio requiritur in baptizante, quia in sufficiens baptizans, qui non facit, sed tantum recipit sacramentum, plus autem universitatem loquendo requiritur ad faciendum, quām ad patientem. Ex quo erit patet folio ad alium negando patientem, quod enim martyrum etiam ratione careri sunt tributæ effectus, per voluntatem in causa, id est, qui voluntas sufficiens martyrum non habet ad illud, ut causa officiis, sed tantum ut disponens, sicut voluntas ad suscipendum sacramentum; Et quia nullus ius in obiectate secundum, qui se voluntarie inebriavit, impetratur tanquam proprius effectus non tam illi imputatur, ut effectus humano modo ab ipsius operatus, sed solum interpretativa, qui mortaliter sit, seget, ut humano modo operatus ex quo patet discrimen inter intentionem requirantiam ad metendum, & demendum ex una parte, & ad sacramentum sufficiendum ex alia; nam ut intentionis Ministrum sit sufficiens ad sacramentum, comparari debet ad illud, ut causa effectum; ut vero actu sit meritorius, vel demotorius, necesse non est, ut comparatur tanquam causa ad effectum bonum, vel malum, sed factis est, ut terminetur, tanquam ad obiectum honestum, vel in honestum; ex quo sit, ut actu per solum voluntatem in causa positis esse meritorius, vel demotorius, quia potest voluntas in causa per modum actus terminari ad obiectum honestum, & in honestum.

287 Tertius dicendum est, intentionem actualē esse quidem sufficientem, immo sufficientiam ad valorem sacramenti, non tamene esse necessariam; Conclusio est communis, & quidem quoniam ad primam partem factis de se patet, quia actualis intentione intermissionis est perfectissima in ratione intentionis, & ita sine dubio sufficientem est; Quod alteram partem est etiam certa, quia ut ait Doctor, Deus non obligavit hominem ad impossibile, vel nimis difficile, sed moraliter impossibile est continuata attentione in aliqua actione, quia ut ait Aug. 3. de lib. arb. non est in potestate nostra, ut ipsi facias in aliquo effectu ab ipsa fecito; nec etiam mortaliter, quia nulla ex tali intentione præterita otia, est obligatio; id est, quod intentio habitualiter permissa nullo modo dici potest.

288 Quartus dicendum est, intentionem actualē esse quidem sufficientem, ut voluntaria, quæ sufficit ad confidendum sacramentum, ita Doctor loc. cit. & est communis, quia alia est mortaliter impossibile vera sacramenta confidere, nam mortaliter impossibile est, quod semper habeatur intentio actualis, ut dictum est, ergo si virtualis non sufficit, quia medietate intentionis, & habitualiter, ut perfectior illa, & imperfectior illa, mortaliter est impossibile confidere vera sacramenta, quando oratio vocalis sit meritorius; ergo &c.

289 Quartus dicendum est, solum virtutem intentionem superius declarata est sufficiens, & necessaria ad confidendum sacramentum, ita Doctor loc. cit. & est communis, quia alia est mortaliter impossibile vera sacramenta confidere, nam mortaliter impossibile est, quod semper habeatur intentio actualis, ut dictum est, ergo si virtualis non sufficit, quia medietate intentionis, & habitualiter, ut perfectior illa, & imperfectior illa, mortaliter est impossibile confidere vera sacramenta, quando oratio vocalis sit meritorius.

Confinatur, quia non major intentio requiritur in actionibus sacramentalibus, quam in aliis actionibus moralibus, & meritorioribus, sed ad omnes actiones humanas, & concretas exercendos non necessaria est, ut actualis intentio, sed sufficit virtualis; communis enim modus agendi in omnibus hic est, & hoc modo validi sunt contractus omnes, & omnes actus humani, & hoc sufficit, ut oratio vocalis sit meritorius; ergo &c.

290 Quartus dicendum est, solum virtutem intentionem superius declarata est sufficiens, & necessaria ad confidendum sacramentum, ita Doctor loc. cit. & est communis, quia alia est mortaliter impossibile vera sacramenta confidere, nam mortaliter impossibile est, quod semper habeatur intentio actualis, ut dictum est, ergo si virtualis non sufficit, quia medietate intentionis, & habitualiter, ut perfectior illa, & imperfectior illa, mortaliter est impossibile confidere vera sacramenta, quando oratio vocalis sit meritorius.

Hic autem duplex occursit difficultas. Prima est, quomodo ex illa voluntate, quæ dicitur virtualiter permanere, provenient omnes actiones sub sequentes, in quibus, vel ratione quatum dicitur virtualiter permanere, cum alia non sit; verbage. Secundus volens

misaem celebata ex est cella, pergit in sacrificium, induit te facies vestibus, & vadit ad altare, ubi linea memoria illius intentio- nis amplius, quia difficitur, inchoat, & prosequitur misam cum cali distractione, quomodo ergo omnes illae actiones ab illa voluntate provenient? Altera difficultas est, quanto tempore posse fecit virtualis intentio durare, & qua conditiones requirantur, ut censeatur adhuc esse virtualis intentio, & non habitualis tantum.

289 Ad primam difficultatem dicendum est, intentionem prateritam, & non revocatam duplum esse posse, vel duplicitate contingere posse, primum, ita nullus habeat influxus in administratione, & confectione sacramentorum v.g. si hodie applicem sacramentum propter alii defunctionem, & ratio prima pars est, quia intentio pro conficiendo sacramento debet esse efficax, at sola absolute est efficax, non vero conditionata, ergo illa est necesse probatur etiam, & explicatur quod alteram partem, quia conditio apposta intentionis vel de foro, vel preterito, vel praesenti, est de futuro, ut v.g. ab solvo res ipsa restituitionem fecerit, non conficit sacramentum, ratio est, quia talis conditio de futuro suspendit intentionem praesentem, & facit, quod tunc Minister intentionem non habeat, quia intentio, quam habet, dependet ab illa conditione futura; sed ad sacramenta confidencia requirit intentionem de praesenti, qui requirit intentionem influens in administrationem illorum, vel actualis, vel latente virtualis; Si vero intentio est de praterito, vel de praesenti, opus est, ut vel omnino destruit intentionem, vel ut illam relinquat, absolutam, & efficacem; nam si conditio illa nec fuisse est, iam destruit intentionem, quia voluntas sub conditio- ne, non posita conditione, nulla est; si vero conditio illa vel fuisse, vel non, intentio transit in absolutam, quia voluntas sub conditione, posita conditione, sit absoluta. Unde quando quis alterius baptizatus sub hac conditione, si non est baptizatus, ego te baptizo, illa conditio vel est adimplita, vel non, si non est adimplita, destruit intentionem de ratione allata; si vero est adimplita, intentio transit in absolutam, & ita conficit sacramentum; & hoc de causa jura consilii, quod si sacramenta sunt sub conditione, hoc conditione sicut de praesento, vel de praesenti non vero de futuro, nam adimplita conditione, conficit sacramentum; non adimplita vero, non conficit, qui statim intentio destruitur.

290 Ad aliam difficultatem confidetur Sicut, cit. p. 3. q. 5. quo ei- sti dicendum, ut alia prima intentio datur dicatur, & per severare in actuibus subsequenter, opus est, ut ex vi procedentis actualis intentionis, moveatur homo ad efficiendas alias actiones de se ordinatas sacramentum confidendum, & continuetur, si per actionem d' interrupcionem, tenetur iterum novam habere actualis intentionem, aliquin si tali modo conficerit, sola habitualis intentione conlectum, que non sufficit, ut si quis habens intentionem conficerit sacramentum Baptismi, & ex hac intentione moveatur ex cella, & accedit ad Ecclesiam, & cetera praeperat, si omnes sint actiones continuatae, dura virtualis intentio, quia omnes sunt actiones ordinatae ad id, quod actualiter intendetur, sed si intermediet tractando aliquod alio negotio, & postea restaurat, dicit enim novam intentionem actualē, quia virtus illam cef- favit per illam interruptionem, quem dicunt modum sequi vide- tur. Vasquez, Cominchus, Bezanus, Merarius, Caspensis, Molierius, & ali Recentiores dicentes, quod si interrumpant actiones procedentes ex vi actualis intentionis, censeri quod cellulat etiam virtualis intentio.

291 Verum, quamvis hic dicendi modus sit tunc, tamen est adeo rigorosus in pluribus casibus dicendum, est. Sacerdotes sacramenta non conficerunt, sive enim accidit ut intenderint aliquod sacramentum confidere, & hac de causa ad Ecclesiam accedens, aliquod incidenter occurrit negotium, cui incumbit, & postea absque novo actu accedit ad sacramentum confidendum; Mithius ergo cum Doctor dicendum est, intentionem virtus semper adesse, quando praecepit actualis intentionis, nec revocata fuit, & solidum tantum respectu fluxerit, quod moraliter confiteretur ab actuali praecepto, licet interim aliquis actione disposita interrupatur; unde inquit Doctor, quid si quis intenderit aead Sancum Iacobum, licet non semper cogiteth de Sancto Iacobo, & eius reverentia, dum tamen exercit actiones ad talen finem ordinatae semper merentur, quia ex actuali procedere censetur, licet cum illis actionibus occur- rant aliqui actus distractores ab intentione illa prima, & ab intentionibus eorum, qui sunt ad illum finem; Unde paulo infra inquit, ex his considero, quod sufficit in baptizante intentio virtus illa, hoc est, quod aliquando habuerit intentionem actualē, ex qua descendit num vere actus baptizandi, & in isto actu habeat intentionem actualē, vel aliquam ex eis deferendem, fuit non intelligi autem, inquit quod descendit illa actus ab ipso immo- voluntatis contrario, quod etiam explicar exemplum Sacerdotis volentis celebrare; Quia doctrina valde probabilest, & malefici sedans scrupulos, nec desistit ratione, quia interrupcio, ut sic, non officie, qui confiterat intentio virtualis durare, & aliquo- quilibet etiam modicissima obstat, ut si quis dum sacras induit vestes ad celebrandum, brevem excipiat nuntium aliqui re, quod nimis durum esset afferre; nam non obstante tali interrup- tione, si Sacerdos illi interroget, eur vestes induit sacras, respondebit adhuc, quia statuit Missam celebrare; ergo signum est, quod non obstante tali interrupzione predicta actiones sunt ex vi actualis intentionis, que praecepit, quod non accidit, quando intentio est mere habitualis; quem dicendi modum amplectitur Morandus tract. 1. de sacramentis in genere q. 19. cum aliis Recen-

posse dici, quod Sacram matrimonii sit institutum in statu innocentia Genes. 2. cap. 26. lib. 26. cap. 5. & alii. Summ. 292 Quinta tandem dicendum est, ad efficiendum sacramen- tum peculiaritatem esse intentionem absolutam, neque sufficiere conditionem, nisi talis sit, que statim transferat in absolutam. Hec etiam est communis, & ratio prima pars est, quia intentio pro conficiendo sacramento debet esse efficax, at sola absolute est efficax, non vero conditionata, ergo illa est necesse probatur etiam,

& explicatur quod alteram partem, quia conditio apposta intentionis vel de foro, vel preterito, vel praesenti, est de futuro, ut

v.g. ab solvo res ipsa restituitionem fecerit, non conficit sacramentum, ratio est, quia talis conditio de futuro suspendit intentionem praesentem, & facit, quod tunc Minister intentionem non habeat, quia intentio, quam habet, dependet ab illa conditione futura; sed ad sacramenta confidencia requirit intentionem de praesenti, qui requirit intentionem influens in administrationem illorum, vel actualis, vel latente virtualis; Si vero intentio est de praterito, vel de praesenti, opus est, ut vel omnino destruit intentionem, vel ut illam relinquat, absolutam, & efficacem; nam si conditio illa nec fuisse est, iam destruit intentionem, quia voluntas sub conditio- ne, non posita conditione, nulla est; si vero conditio illa vel fuisse, vel non, intentio transit in absolutam, quia voluntas sub conditione, posita conditione, sit absoluta. Unde quando quis alterius baptizatus sub hac conditione, si non est baptizatus, ego te baptizo, illa conditio vel est adimplita, vel non, si non est adimplita, destruit intentionem de ratione allata; vel non est adimplita, destruitur.

293 Circa aliam difficultatem partem est maior difficultas, an- scilicet aliqui sufficiunt sacramenta in statu innocentia, si perseverant. Adamo non peccante, & quidem maximo manere de facto, & si conditio apposta impletatur. Respond. nec etiam potest fieri, quia ad confidendum sacramentum ultra Ministri intentionis requiri ut materia, & forma sacramentica potest cum impli- tio, licet intentio adest, non tamen adest materia, & forma sacramentorum, quippe que jam preterit, & ideo nec nec ante, nec post sit sacramentum.

QUESTIO OCTAVA.

An in statu innocentia fuerint aliqua Sacra, vel saltem fuisse, si perseverasset.

294 Circa primam questionis partem non est magna difficultas, loquendo enim de facto, & de statu innocentia, in quo fuerunt primi parentes Adam, & Eva, est ferre communis opinio nullum fuisse tunc institutum sacramentum, sicut traditum Adamo in statu illo, quatenus brevi tempore ante lapsum duravit, & facile fudetur, quia nullum de facto iudicium extat ratione, vel anterioritate fundatum aliquo sacramenti, quod in eo statu primi parentibus datum fuit, quia cum tempore illud brevissimum fuit, ita sacramentorum usui locus vix ele potuerit, non erat, cur Deus illum sacramentum pro tunc instituerit, & plane de statu innocentiae rationes, & congruentiae non procedunt, quod spectat ad statum naturae lapidis, ut pro sacramentis institutione, ut notat Doctor 4. d. 1. q. 3. ar. 2. inquit, per statu innocentiae non fuisse congruum institui sacramentum, sicut post lapsum; quia esti uno homo potuerit ex sensibili cognoscere intelligentiam, tamen nullum sensibile fuit necessarium ut tanquam confessio ad fidem, coveniendo aliquod impedimentum salutis scilicet dei potest medicina, que ratio Doctoris fundamentum habet in communis Sanctorum Patrum consensus existimatione oecatione peccati, & in eius remedium sacramenta instituta sunt, ex quo consequentes deducere possit, in statu innocentiae ante peccatum nullum fuisse institutum sacramentum; hoc enim sine illo protinus fundamento fingeretur, cum nec ex Scriptura testimonia, patrum, nec ex traditione Ecclesie constet, ullum tale sacramenta nullum fuisse institutum, proinde ut certe de ratione agimus.

295 Solidum de matrimonio potest esse aliqua dubitatio, quia veritate peccatum Adam, & Eva, coniugium celebratum fuit, & Apostolus ad Ephes. 5. propter illa Adami verba, hoc nunc ex officione mea; & c. dixit, sacramentum hoc magnum est in Christo. & in Ecclesia, quia nixus auctoritate Alerius 4. par. quæst. 1. membr. 2. et. afferit, matrimonium in statu innocentiae vere fuisse sacramentum, inquit enim, matrimonium dupliciti ratione potest dici sacramentum, vel quatenus significat gratiam, perficiente mentem, vel quatenus significat gratiam reparantem, prior modo sumptum sacramentum, bene instituti potuisse ante lapsum, & tales inquit fuisse matrimonium in statu innocentiae, quem mordicus sequitur Catharitus, tract. de matrim. quæst. 1. quod etiam sensibile videtur Hugo lib. 1. de sacra cap. 12. & 13.

Hinc difficultatem tangit Döct. loc. cit. quam remittit inferioris resolvendam, nempē 4. d. 26. q. 1. s. de primo, ubi inquit lit. K. non posse

five non. Ita clare ex Scot. deducitur loc. cit. cum inquit, quod quamvis in statu innocentia potest esse protulsa instructione, & scientie ex sensibili, hoc tam non sufficit ad sacramentum institutionem, cum ibi nullum est impedimentum falsum, quod removeri debet et per medicinam, & quod matrimonium non efficit sacramentum, tam in statu innocentia.

Primum autem probatur quod nulla sufficit in eo statu faci- mera, supponitur featur, quod Adamo non percens Verbum non est locutus, ut de facto enim omni ratiocinentia fuisse à Christo institutum, & ad matrimonium Paulus ad duorum inquit, intelligere debet Sacram. Iust. incepto iste, pro ligno res facta, eis rati- onem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, quia approbat et intradit illam matrimonium emittem in ratione sacramentorum, mar. monit. & ratio- nem sacramentorum, & secundum illa dum prima fuisse à Deo institu- tum matrimonium in statu innocentias, quod inquit Ch. ihes. March. 2. d. 2. coniux, homo non separari, qu

misam celebrae exit è cella, pergit in Sacrificium, induit se facis vestibus, & vadit ad altare, ubi fine illa memoria illius intentio- nis amplius, quia distractus, inchoat, & prosequitur misam cum tali distractio[n]e, quomodo ergo omnes illæ actiones ab illa volitu- re provenient, & altera difficultas est, quanto resp[on]s[us] posse hec vir- tualis intentio durare, & que conditiones requirantur, ut censetur adhuc esse virtualis intentio, non habitualis tantum.

289 Ad primā difficultatē digendum est, intentionem præteritam & non revoquantem duplicitē posse, vel duplicitē contingere possumptim ita ut nullus habeat influxū in administratione & confessione sacramenti v. g. si hodie applicet facrū crastinū pro tali defuncto, qui voluntas nullo modo est causa, quod ego eis faciam factū & idem hanc intentio dicunt mere habitualis; ut pariter & dixerimus. Velatela precedenti instantie baptizati propositi & oblatā occasione hodie, ut etiam in baptismō nli amplius de hoc cogitando, haec pariter centur intentio mere habitualis nullum habens in fluxu nec physiūmentis moribus in facultatis administratione. Aliā vero intentio est, quia haberet influxus sicutem remotum in facultatis confessione, ut cum Sacerdos intentione celebrandi feles in Eucœdiū confortet, se preparat ad celebrandū suas induit vestes & missam celebat, tunc etiam in recitando missam distractio contingit ab illa prima voluntate, adhuc tamen prior illa voluntas manet in mente in primo illo effectu, & ex illo derivatur in subfrequentes ratione connexionis, cuam habeant eō modo quo explicatum est supra nli. 28. i. ex propinquam illa prior actualis intentio rato temporis non datur, quia tamen manet in virtute eo omnibus aliis sequentibus illa prima intentione id est verē sacramentum perfector, & veniam est dicere, quod hic effectus praefatis ab illa prima voluntate, oportet habens in quo differt a voluntate mere habituali, qua ita est præterita & nullum influxus habuerit, in effectum ducit.

290 Ad aliam difficultatem responderemus. Sicut enim etiam s. Iohannes dicitur, ut illa prima intentione datur dicatur, & per se vereat in actuibus subsequentibus, opus est, ut ex vi procedentia actuali intentione, moveatur homo ad efficientia aliquas actiones de se ordinatas ad sacramentum confidenciam, & continuet, nam si per intentionem de sacramentis interrupatur, teneatur hinc novam habere intentionem, noliquin si taliter proponit confessio, sola habituall intentione confundetur, que non sufficit, ut in qua habens intentionem confidenciam sacramentum Baptismi, & ex hac intentione novetur a causa, & accedit ad Ecclesiam, & cetera prepararet, si omnes sunt actiones continuatae, durat virtualis intentio, quia omnes sunt actiones ordinatae ad id, quod actualiter intendebatur, sed si inter mediet traducant aliquod aliud negotium, & postea restaurant, exigunt novam intentionem scilicet, cum virtus ita sit jama certa per illam interpretationem, quem dicendi medium sequi videatur. Vazquez, Coninchus, Bocanus, Mercurius, Mollesius, et alii Recentiores dicentes, quod si interrumpantur actiones procedentes ex vi actuali intentionis, censeri quod cesaverint virtualis intentio.

QUESTIO OCTAVA.

*An in statu Innocentia fuerint aliqua Sacram. vel saltetem fuissent,
si perseverasset.*

Circa primam questionis partem non est magna difficultas loquendo enim de facto, & de statu innocentis, in quo ducunt nostri primi parentes Adam, & Eva, et ferè communis opinio nullum fuisse tunc institutum sacramentum, ut tradidit Adam in statu illo: quatenus brevi tempore ante lapsum duravit, & facile suadetur: quia nullum de factis indicium existet ratione.

291. Verum, quamvis hic dicendi modus sit utior, tamen effe-
tuo rigorosus ut in pluribus causis dicendum esset. Sacerdotes
sacramenta non conficeret, ne in eum accidit ut intendens aliquod
Sacramentum conficeret, & haec de causa ex Ecclesiis accedens
aliquod incidenter occurrit negotiorum, cui in eum sit, & posse
ab eo non actu accreditat sacramentum conficiendum; Mitus ergo
cum Doctore dicendum loc. est, intentionem virtutalem semper ad-
esse, quando praecellit actualis intentio, nec revocata fuit, & solum
runtum temporis fluxerit; quod mortaliter confiteretur ab actuali
praeceps, licet interea aliqua actione dispara inerat, patur, unde
inquit Docto: quid si quis intendat iurare Sanctum Iacobum, li-
cet non semper cogitat de Sancto Iacobo, & eius reverentia; dum
tamen exercet actiones ad talen finem ordinatis semper meretur,
quia ex actuali procedere censentur, licet cum illis actibus occur-
rant aliqui actus distractiores ab intentione illa prima, & ab intentione
liberorum, qui sunt ad illum finem; Unde paulo infra in-
quit, ex his concluso, quod sufficit in baptezante intentione virtutis
hoc est, quod aliquando haberetur intentionem actualem, ex
qua descendit nunc verē actus baptizandi, sive in lito actus habeat
intentionem actualiem, vel aliquam ex ea descendenter, five non;
intelligo autem, inquit quod descendit illa actus ab eo non motu
voluntatis contrario; quod etiam explicar exempla. Sacerdotis
Volentes celebrare; Quia doctrina validē probabiles est, & maleos
fedsans scropulos, non definita ratione, qui a interrupto, ut sic,
non officie, qui confiteratur intentione virtuali durare; alioquin
quilibet enim modicissima obstaret, ut si quis dum sacra induit
vestes ad celebrandum, brevem excipiat nuncium de aliqua re,
quod nimis durum effet alterare; nam non obstante tali interrup-
tione, si Sacerdos ille interregetur, eur vertes induit facias, res-
pondebit ad huc, quia statuit Missam celebrare; ergo signum est,
quod non obstante tali interrupzione predicti actiones sunt ex vi
actualis intentionis, quod praecellit, quod non accedit, quando in-
tentio est māre habitualis; quem dicendi modum amplectitur
Moratus trahit de sacramentis in genere g. 19. cum alias Recento-

genere q. 19. cum aliis Recentiori re

posse dici, quod Sanctam matrimonii sit institutum in statu innocentia Genes. 2: 24, quia omnia Sacraementa habent eificiam eum a paucis Christi exhibita, vel previsa; si autem status iniuste certe fieri, permissio Christi non fuerit exhibita, nec previsa & subdit, in matrimonio esse rationem contractus rationem matrimonii, & rationem sacramentorum, & secundum illa duarum primaria fuisse. Deo institu-

item sacramenta, & secundum illa non prima tunc a Deo intrinsecum matrimonium in statu innocentia quod innuit Christus Matth. *et Iohannes* continet, *homo non separabit*, qui appetebat & veraciter aliam matrimonialem tam in ratione sacramenti nisi a Christo iustificatum; & ad testimonium Pauli ad ductum inquit, intelligi debet non sicut aliam, vel accepto aliud, p. igno te facte, etiam scilicet non sicut causa, vel lignata aliud efficit, & propterea sacramenta significant *in seipso*, ex quod illud matrimonium non fuit aliquale signum futurae deponitiois Verbi cum natura humana, & Christi cum Ecclesia, unde cum nulla fictio tam causata fuerit in illis matrimoniorum virtute, non poterit habere veram, & propriam sacramentationem, p. hinc enim ex agimus, qui solutione pallia utuntur. Reconoscere omnes. Et tandem si matrimonium in illis sufficit vera, & proprie Sacramentum. Deo in statu innocentia experientia rater etiam postea in statu naturae lapide, & legi Moysae, quod dicens negant per severitatem, inquit, etiam in Mosaica lege, quia nulla ratione consideratur aut suadetur, quod postea fuerit abrogatum item illam habet Doc. 4, 13, 2, 1, intra A. Quod matrimonium non est sacramentum, et non statu innocentia duratur.

Primo autem probandum nullam fulorem in eo statu sacramenta, supponit assertus, quod Adam non peccante Verbum non esset in statu naturali, de facto cum omnibus sacramenta sunt a Christo Domino instituta in remedium naturae infirmie, & in gloriam, & existent locutiones Christi: Ex Cor. 4, 6, 26, etz ergo negata hypothesis incarnationis Verbi, nulla sufficiunt sacramenta ex his, quae de facto sunt instituta. Consequenter prebeat nam quid fulserit, vel cum nullius institutus, defacti, dicit excedere, quo de facto sunt: Deo in statu, & hinc porro deducitur oppositum, siquid ea praesens etiam deus sacramenta instituit, ut instituta patrimonia Christianorum remedium naturae infirmie, & paciter in gloriam, & exaltare nomen Christi per reverentiam innocentia et statu & Verbo non in statu omnium hoc mortali ceferant, ergo &c.

Respondit Morandus et ad. 2. de sacramentis in genere quaf. 7. quod illa Verbum non fiet incarnationem Adam non peccante, non per hoc tamen cancellari convenit Secundum, quia hec non confidetur tunc Christum, sed statu ipsum, & conditionem hominum, qui in illo vivissem: & gratia concedet, quid runc non sufficiunt let sacramenta, et tamiam statu innocentia duratur.

qui in illo vivit, & gratia concedit, quid runc non insig-
narentur ciuitatem rationis, ac modi, & quod non interuenient
in membris Christi, non illam oculo patet significare, sed immedia-
te ipsius Domini respiciunt.

et non ad possibilis, quia omnes ad amicunt, non ceperunt, quod etiam in eo statu aliqui sacramenta fuisse, inquit. & qualibus congiuntur rationes suppetere, ut tunc etiam intinerentur ipsa filii, ita lequanius per se existimat, ut aliae tamen cognitiones habent. & sicut filios dependent, & per confessum alii haec facratorum symbolorum sensibilium capax fuisse, per quantum utrum in abfractis, & & si ut in latitudine myriam cum coniunctione homines dicti postulati, & plane certi contra perfectio-
nem illius illius de loco non habuit, per misericordiam parentes dependent, ab abundantia in primis puniti sensibili iustificari, & ratione conservantur, tan pro facrum pto punitis, ne, & contra eiusdem statu perfectio, non nullus dependent, & si quis sensibilibus natum remittit, utrum accepit, nec is in latitudine myriam re-
venit. Et hoc docuit et de mensibus Dicit, hoc est, ob absolu-
to negat congiunturam in fratre, facrum pro eo statu, sed collative tamquam statu lapsi, sicut inquit, non fuisse constitutum in statu innocentie, sicut sacramenta infusa, sicut post baptismum ius
confit, patricium illam sicut esse collativa, & proinde non ex-
cludere quicunq[ue] congiunturam pro statu innocentie, sed tota-
tanta, quanto est in statu natura contraria, Ut quando Seco-
ndus autem cognitionem non etiam ex sensibilibus in fine congiun-
tum aliquis patrem pro eo statu, & pro statu post baptismum, & cum deinde negat, sensibile illud ponit diei medicinam, in hoc alega-
tur disparte, cum congiunturam pro isto, & illo latuus ex quo liqui-
do confit. Doctorum aliquantum quoque congiunturam agnoscit
pro infinitis statim in statu innocentie. Et ergo sola difi-
culty, ad hanc in eo statu fuisse sacramenta, non enim hoc

ipso, quod ab aliis convenientiis futuram est, quia cum futurum a divina pendeat voluntate, etiam in eis in futurae institutione maxima apparent convenientia tamen ob id alii mare pollutus ea in futura innocentia futura; licet enim normaliter la congruentia ars politicae illae non convincent, quod Deus debet etiamsi movebit; Itaq; quod si, quid probabilius omnicui posset ex congettulis, quod prima vel altera parte solens adducit.

269 In hac controverbia tria sententiae, due extreme, & una media; Prima sententia extrema ab aliis admissa, futura fuile in eo statu sacramenta, ut etiam Verbum incarnationis futurum, ita Christus ex natis dicitur *de sarcina in genere cap. 2.* & Morandus cum quibusdam alii Recensentibus. Secunda sententia ex extrema ab aliis negata, futura fuile sacramenta in eo statu, sive incarnatione, sive non incarnatione, sicut Verbum incarnationis. Videntur Vat. Beccomus, Amicus, Caspensis, Merarius, A. Vetus & ex non hisque Ponzio, Faber, ac alii Recensentibus, & ceteris plures antiquiores. Tertia tandem sententia madia a futuris, futura fuile in eo statu sacramenta, supposito quad in eo statu futura adhuc esse incarnatione Verbi, neque autem, tali hypothesis non concordata Suarez-Baldus, Coninchus, Cardinals d. Lugo, Naguez, & ex multis consequenter alla media etiam superflua.

270 Secundo probatur quod loquendo de facto, & de statu innocentia, in quo tunc primi nostri parentes, nullum fieri institutum sacramentum, ut fortissima opinio, & super probantur etab in isto quod fuisse, ergo non institutum fuisse, si postea perfeverat; probatur consequentia, quia confirmatione posteriorum ex eo statu a perfeverantibus primorum parentium dependebat, unde potius conformatum videbatur, quod pro coram perfeverantia Dei aliquod factum est in institutio quod facilius aliuti dubitare conantur, etenim, quoniam pro posteris, cum ergo hoc non obstante non institutum illud pro eius, vel fuisse est, quod negari iste institutum si statu innocentia perfeverat.

Respondent, quod a principio statu innocentia institutum. Deus factamenta, non praedixerat parvam illius duratione; quod si dataret, verificabile est, quod sacramenta institutio se, quia statu diuturnus perfectio quoniam gratiam, qualis tunc in isto duraret, exigit in futurum modicum proportionatum familiis, quibus gratia perfectio magetur, et cum modum fuit sacramenta. Contraria, immo hac ratione verificabilem videtur, quod ex facto etiam dehiscent factamenta institutum, & quibus aliud prius occurreret, faciliter

ARTICLES IN BRIEFS

Resolution. Quæstiones variæ.

297 **D**ilectionem est cum secunda scatentia, quod quanti con-
dere licet ex congruentia, que pro utraq; parte addi-
volent, veritimum est: quod si statim ignorante ducatur, non
tamen in eo sacramenta inituita, tunc Verbum suum et incarna-

Confirmatur, quia ut nota Caspensis, per se loquendo non fecit Deus illum statum per diem duratus, vel sex horas, sed per multum tempus nam, quantum illi ex se constitutis Adamum in statu innocentia, ut statum illum ibi, & postea conservaret; quare cum in prima illius statu constitutione, aliquod sacramentum non fuerit institutum, deducendum est, quod neque institutum fuisse, si durasset; quia decretum, quo de facto Deus statum innocentiae constituit, non fuit ad modicum tempus per se, & ex primaria Dei intentione determinatum, & contra statum, quod per se loquendo ad statum tenet, per multum tempus duratum, cum ergo de factis ex vitali decreti nullum sacramentum tueri institutum, consequenter id est alterendum, ille statu innocentiae durasset.

300 Tertio probatur, quia celante motivo institutionis sacramentorum, certis rationibus; coram in statu innocentiae nullum fuisse motivum, propter quod de facto instituta sunt sacramenta, ergo &c. Minor probatur, quia motivum, propter quod instituta sunt facta sunt sacramenta, fuit ad subvenientiam naturae infinitae humanitatis nostra, ut per peccata fuisse ad amissam similitudinem auxiliandam, & recuperandam aliquo Indignum erat, et remedio, ut in statu innocentiae tale motivum confitatur, quia natura humana in statu originali ipsa fuisse pertecefa fuisse.

Rcp. quod licet in statu innocentiae natura humana non fuisse infinita, sicut modo per peccatum faciatur; adhuc tandem homines in statu peccato poterant, sed de facto aliqui peccarent, sicut de facto peccarent primi parentes, fuisse ergo necessarium homini aliquod remedium pro peccato, tamen quod potest committere etiam aquatum namque motivum institutionis sacramentorum dicimus, non fuisse ad resurgentem a peccato, & gratiam recuperandam, sed adiutorium in hominum cadat, vel in refugiat; & ad recuperandam gratiam, vel eam confundandam, & angustam nec iusta sacramenta omnia in statu innocentiae primam sunt instituta, cum id moneretur, ne statu duntur, & penitentia obtineatur, & cetera, rectificatio grata nesciunt; ad hoc ergo factum valde evidentiam sacramentia in statu innocentiae, cum gratiam cauferent ex opere operato, quia est magna perfectio, & excellens in sacramentis, & indulgentia aliquo sacramentum, quo ministrantur, non peccato vel potest finaliter stare, quae si proprie pecceatur, vel potest ad peccandum alterius congruentia sacramentorum, tam in statu innocentiae ad eadem motivum instituendi sacramenta.

301 Tertium, quia in statu innocentiae potest ad peccandum habuissent, nam tam in statu, ut modo in statu naturae lapste, nam tunc suident creari in gratia, & somitem non habuissent, quia huius effectus peccati, liberum etiam arbitrium, vires integras, & invenias habebat, & praecester homines predicti erant donec iustitia originalis, que poterant infirmes superius habuissent, & ideo non aliquo sacramentum adiutorio indigebant ad cavedendum a peccato, & perire, et in bono, quia sacramenta modo non praevenient a peccato, nisi conferendo gratia, & peccati remittenti mitigando, ac fortitudine praeflano libero arbitrio, ac propter nullum istorum in sacramenta in statu innocentiae fuisse, significavit Doctor loc. cit. q. 3. ar. 2. cum inquit, quod pro statu innocentiae non fuit coniunctum initium Sacrae liturgie, quia tunc homo poterit ex sensibilibus cognoscere intelligentiam, tamen nullum sensibile sunt necessaria, tam in confundere ad salutem, removendo aliquid impedimentum sanitatis, ut scilicet id propter proprie medicina,

302 Tandem in quadam argumenta pro nostra sententia Faber adducit libro dyp. 4. de facr. art. 2. ex hoc loco educat ad mentem Doctoris homines in statu innocentiae indigentes sacramentis peccato; hoc siquidem neque per somnum indicavit Doctor loc. cit. sed porro opositum, cum dicit, quod non habuissent adiutori, ne peccarent, tamen propter iustitiam originalis, cum propter sollicitum parentum doctrinam. Et ecce in sacramento ipso patitur iste magna ipsius exhortatio, quod gratia cauferetur ex opere operato, tam in perfectio supponit impetracionem, quia supponit imperfectionem statu hominis, in quo gratia cauferatur, supponit siquidem infirmatem eius ad consequendam gratiam per proprios actus, ad quam difficultatem supponit in statu talis sacramenta, quia illam cauferent ex opere operato; in statu autem innocentiae talis difficultas non obstat, nam faciliter poterat homines propriis actibus gratia augmentum acquirere, ut supra declaratum est cum D. Aug. ac proinde eminentius status illius conveniens non videtur, quod in eo esset instrumentum ex opere operato gratiam causans, quia in statu tanta necessitas non erat talis instrumentum, quia in statu naturae lapste.

303 An vero in eo statu aliqui de facto peccarent moraliter, vel falsamente vel materialiter, utrumque negant cum D. Th. 2. q. 3. art. 1. aliqui utrumque concedunt, etiam ex notis, quod non facit consonat Doctoris loc. cit. ubi sequi videtur sententiam Anselmi lib. 1. Cur Deus homo, quid si vicinent primi parentes, ibi, & postea metiti essent in effectu confirmationem, ita amplius non peccarent

mortaliter, quam tamen feneuentiam limitat Doc. ut intelligenda est de aliis poterit prius tentationem devictam, sicut ut confirmatur in gratia, quod ratione fatis conformum videtur, quia filii Adi non sufficiunt melioris conditionis, quam primi eorum parentes, et proinde licet sufficiunt produci in gratia, tamen non statum in ea confirmari sufficiunt, sed potquam prius tentationem vicerint; & potius peccare ante confirmationem, sicut de facto peccavit Adam; immo neque haec confirmation ex Doc. ibidem, tolleret peccatum potest, sed ita sic ex opere provideretur, ut talis potest non reducatur ad actuam, loquendo de peccato mortali, quidem peccatum mortale cum statu innocentiae videtur omnino incompatible; Concedit rater Doc. quod aliqui peccarent venialiter, qui cum peccatum veniale fuit ex gratia, statu innocentiae ceperunt non videant, ut ex profecto dixi lib. 2. dyp. 4. q. 3. ar. 1. ex peccato autem venialiter potest ad ipsum non colliguntur tunc ciens motivum instituendi sacramenta, quia nec etiam de facto statu naturae lapste instituta sunt sacramenta primario ad efficiendos peccati veniales atque in statu innocentiae fuisse, fidei remedium, ut in statu innocentiae tale motivum confitatur, quia natura humana in statu originali ipsa fuisse pertecefa fuisse.

Rcp. quod licet in statu innocentiae natura humana non fuisse

infinita, sicut modo per peccatum faciatur; adhuc tandem homines in statu peccato poterant primi parentes, fuisse ergo necessarium, ut ex profecto dixi lib. 2. dyp. 4. q. 3. ar. 1. ex peccato autem venialiter potest ad ipsum non colliguntur tunc ciens motivum instituendi sacramenta, quia nec etiam de facto statu naturae lapste instituta sunt sacramenta primario ad efficiendos peccati veniales atque in statu innocentiae fuisse, fidei remedium, ut in statu innocentiae tale motivum confitatur, quia natura humana in statu originali ipsa fuisse pertecefa fuisse.

Rcp. quod licet in statu innocentiae natura humana non fuisse

infinita, sicut modo per peccatum faciatur; adhuc tandem homines in statu peccato poterant primi parentes, fuisse ergo necessarium, ut ex profecto dixi lib. 2. dyp. 4. q. 3. ar. 1. ex peccato autem venialiter potest ad ipsum non colliguntur tunc ciens motivum instituendi sacramenta, quia nec etiam de facto statu naturae lapste instituta sunt sacramenta primario ad efficiendos peccati veniales atque in statu innocentiae fuisse, fidei remedium, ut in statu innocentiae tale motivum confitatur, quia natura humana in statu originali ipsa fuisse pertecefa fuisse.

Rcp. quod licet in statu innocentiae natura humana non fuisse

infinita, sicut modo per peccatum faciatur; adhuc tandem homines in statu peccato poterant primi parentes, fuisse ergo necessarium, ut ex profecto dixi lib. 2. dyp. 4. q. 3. ar. 1. ex peccato autem venialiter potest ad ipsum non colliguntur tunc ciens motivum instituendi sacramenta, quia nec etiam de facto statu naturae lapste instituta sunt sacramenta primario ad efficiendos peccati veniales atque in statu innocentiae fuisse, fidei remedium, ut in statu innocentiae tale motivum confitatur, quia natura humana in statu originali ipsa fuisse pertecefa fuisse.

Rcp. quod licet in statu innocentiae natura humana non fuisse

infinita, sicut modo per peccatum faciatur; adhuc tandem homines in statu peccato poterant primi parentes, fuisse ergo necessarium, ut ex profecto dixi lib. 2. dyp. 4. q. 3. ar. 1. ex peccato autem venialiter potest ad ipsum non colliguntur tunc ciens motivum instituendi sacramenta, quia nec etiam de facto statu naturae lapste instituta sunt sacramenta primario ad efficiendos peccati veniales atque in statu innocentiae fuisse, fidei remedium, ut in statu innocentiae tale motivum confitatur, quia natura humana in statu originali ipsa fuisse pertecefa fuisse.

Rcp. quod licet in statu innocentiae natura humana non fuisse

infinita, sicut modo per peccatum faciatur; adhuc tandem homines in statu peccato poterant primi parentes, fuisse ergo necessarium, ut ex profecto dixi lib. 2. dyp. 4. q. 3. ar. 1. ex peccato autem venialiter potest ad ipsum non colliguntur tunc ciens motivum instituendi sacramenta, quia nec etiam de facto statu naturae lapste instituta sunt sacramenta primario ad efficiendos peccati veniales atque in statu innocentiae fuisse, fidei remedium, ut in statu innocentiae tale motivum confitatur, quia natura humana in statu originali ipsa fuisse pertecefa fuisse.

Rcp. quod licet in statu innocentiae natura humana non fuisse

infinita, sicut modo per peccatum faciatur; adhuc tandem homines in statu peccato poterant primi parentes, fuisse ergo necessarium, ut ex profecto dixi lib. 2. dyp. 4. q. 3. ar. 1. ex peccato autem venialiter potest ad ipsum non colliguntur tunc ciens motivum instituendi sacramenta, quia nec etiam de facto statu naturae lapste instituta sunt sacramenta primario ad efficiendos peccati veniales atque in statu innocentiae fuisse, fidei remedium, ut in statu innocentiae tale motivum confitatur, quia natura humana in statu originali ipsa fuisse pertecefa fuisse.

Rcp. quod licet in statu innocentiae natura humana non fuisse

possent deservire ut patet de Sacramento Confirmationis; Magister monis ergo quoniam in statu innocentiae non fuerit peccatum potuit adhuc Deus aliquod sacramentum pro eo statu instituere. Conf. quia tunc non sufficiunt homines deterioris conditionis, quia sine tunc, quod susceptionem, & augmentum gratiae & glorie; sed iunc homines non solum habent media sive ipsiendi, & augendi sibi gratiam, & gloriari per internos virtutum actus, sed etiam per externa symbola sacramentalia, ergo sic etiam fuisse in statu innocentiae praedicto statu praefacti modis, debent esse signa sensibilia, nam debent esse signa proportionata homini, qui est ex parte, & debent continentia gratiarum, vel illam augere ex opere operato, quia modus agendi est perfectior, quam augere ex opere operato, ergo debet competere statu perfectiori, ut confitatur ex perfectione istius status sopra statutum legis Mosayce, ob quam nostra sacramenta agunt ex opere operato, cum vetera agentes ex opere operato, sed statu innocentiae, ut aliquando amitteretur; at talia media sunt sacramenta ergo &c. minor probatur, quia in media sunt convenientia praedicto statu praefacti modis, debent esse signa sensibilia, nam debent esse signa proportionata homini, qui est ex parte, & debent continentia gratiarum, vel illam augere ex opere operato, quia modus agendi est perfectior, quam augere ex opere operato, ergo debet competere statu perfectiori, ut confitatur ex perfectione istius status sopra statutum legis Mosayce, ob quam nostra sacramenta agunt ex opere operato, cum vetera agentes ex opere operato, sed statu innocentiae, ut aliquando amitteretur; ergo debet continentia sacramenta, quibus a culpa, quam potest comittere, praeservare.

301 Resp. gratis concedendo sacramentorum institutionem non esse contra debitum ordinem, & perfectiorum status innocentiae, ut repugnat Deum in eo statu sacramenta instituere; sed in tantum dicimus esse contra ordinem illius status, quatenus pro eo talis institutio convenientia non fuit ab ratione ad duas, nec etiam congruum fuit in eo statu aliquod sacramentum ponere pro augmento gratiae, quia ob proximitate naturae similitudinem, & ex parte originalis poterant homines illud acquirere propriis actibus, quod modo sit facile neque ob naturam infinitatem jam perfecto contrahatur. Ad Conf. nos, ob id sufficiunt homines in statu innocentiae deterioris conditionis, si sacramenta carmine, quia non ob donum originalis iustitiae nullam habent redde operandi facultatem, sicut nunc patitur, ut vobis naturae peccato contractum, id estque fine illo gratia sacramentalis ad minimos facile possit in gratia conservare & propriis actibus illius argumentum acquirere. I. non defuit, qui dicunt, quod licet status hic nunc nobiscum superfluit quod natura intelligentiae, & infirmitatem appetitus inferioris cum superiori, & superioris cum Deo, reliqua animi corporis perfectiones, quidam gratiam tamen, & dona, quia per sacramenta, tanquam per quoddam canales ex info passum Christi fonte, in nos derivantur hic noster status superfluit illum, & tunc in hoc Evangelico latitudo longe uberiora habemus dona, quam homines habuissent in illo nostro in hoc, & uberiora, & efficaciora habemus per Christum auxilia, quam in eo statu habuissent, non notat August. locis supra citatis, quo alludit illud, quod Ecclesia canit, O felix culpa & te pax Christi discutit Amic. dyp. 3. fest. 1. Ad ultimum fatus confitatur ex doctrina tradita superius n. 301, ut etiam addi potest, quod medicina preservativa non datur, nisi hominibus ad quam infirmitatem dispositus ab ea praeservetur, in statu autem innocentiae nulla sufficit dispositionis ad peccatum, quia liberi arbitrii vites integrantur, etiam ex info passum Christi fonte.

302 Secundo obicitur, quia homo confundit ex anima, & corpori, & sensibili, & infirmitate, ut confitetur ad spiritualia; sed hec ratio militat in homine, etiam in statu innocentiae constitutum, quia etiam in tunc cognitione dependet a sensibus, ergo etiam tunc eius naturae convenientias est, ut ad percipiendam spiritualia, & sensibilia eleverat.

Confir. ob perfectiōne presentis status legis Evangelica est maximē convenientia Sacram. institutio; ergo etiam in statu innocentiae, quia est status perfectio, & adhuc Viatotum. Tandem in eo statu homines capaces augmenti gratiae, ergo convenientias, & perfectio, ut via facili, & expedita ad illud ducentur, quae est per sacramenta, nam quibus homines in gratia omnes futuri sunt, & infirmitatem necessaria quia non foret peccatum, impetratorum vero est, qui potuerit per orationem, mediante fide, spes, & charitate, sic etiam sacramentum laudis fieri potuerit sine oblatione rei exteriores, & sensibilia. Sed quicquid sit de hoc adhuc cōfessus antecedente potest negari, & consequentia, & paritas, quia in hoc sacramentū distinguitur a sacrificio illud sit in ordine ad sanctificationem institutum, sacrificium vero in ordine ad divinum cultum, qui adhuc in eo statu sufficit, non autē sanctificatione indigent, quia omnes esent in gratia creat. Dicuntur sufficiunt in eo statu sacrificia etiam sacramenta, non licet superflueant excepit circumlocutionem ex opere operato.

Ad Confir. negat aliqui, statu perfectiori, quia tunc finis sacrificii sensibilis tolleretur, ut Dei cultus, tamen ex parte animalium, & corporis sufficiunt, & tunc quia ibi sacrificium expiatorium non sufficit necclesia quia non foret peccatum, impetratorum vero est, qui potuerit per orationem, mediante fide, spes, & charitate, sic etiam sacrificium laudis fieri potuerit sine oblatione rei exteriores, & sensibilia eleverat.

Confir. ob perfectiōne presentis status legis Evangelica est maximē convenientia Sacram. institutio; ergo etiam in statu innocentiae, quia est status perfectio, & adhuc Viatotum. Tandem in eo statu homines capaces augmenti gratiae, ergo convenientias, & perfectio, ut via facili, & expedita ad illud ducentur, quae est per sacramenta, nam quibus homines in gratia omnes futuri sunt, & infirmitatem necessaria quia non foret peccatum, impetratorum vero est, qui potuerit per orationem, mediante fide, spes, & charitate, sic etiam sacramentum laudis fieri potuerit sine oblatione rei exteriores, & sensibilia eleverat. M. S. quod est in statu innocentiae, ut confitetur ex parte originalis, non sufficit propter finis sacrificii, ut confitetur ex parte operato, & hec ratione sacramenta, non licet superflueant excepit circumlocutionem ex opere operato.

303 Quartu obicitur, quid in statu innocentiae, si durasset, fidei Eucharistie sacramentum, in statu sufficeret, cum hoc sit maxime experibile, & non ordinetur prima paliter ad tollendum peccatum, sed dictum est supra n. 301. Ad ultimum negatur consequentia, quia enim supra dicitur, quod opere iustitiae originalis potuerit in statu innocentiae, huius non sufficit per sacramenta, cum hoc fieri possit, ut remedium in statu innocentiae, ut confitetur ex parte operato, & hec ratione sacramenta, non licet superflueant excepit circumlocutionem ex opere operato.

304 Quarto obicitur, quid in statu innocentiae, si durasset, fidei Eucharistie sacramentum, in statu sufficeret, cum hoc sit maxime experibile, & non ordinetur prima paliter ad tollendum peccatum, sed dictum est supra n. 301. Ad ultimum negatur consequentia, quia enim supra dicitur, quod opere iustitiae originalis potuerit in statu innocentiae, huius non sufficit per sacramenta, cum hoc fieri possit, ut remedium in statu innocentiae, ut confitetur ex parte operato, & hec ratione sacramenta, non licet superflueant excepit circumlocutionem ex opere operato.

M. S. quod est in statu innocentiae, ut confitetur ex parte operato, & hec ratione sacramenta, non licet superflueant excepit circumlocutionem ex opere operato.

bemus, & sacramentis egemus ad eam tollendam, quae gratiam consequuntur ex opere operato.

305 Tertio obicitur, status diuturnus perfectior, quo ad gratiam, qualis est status innocentiae, exigit infirmitatem medicorum illi statui proportionatum, quibus gratia perfectius augetur, & facilius reparet, in aliquando amitteretur; at talia media sunt sacramenta, ergo & minor probatur, quia in media sunt convenientia praedicta statu praefacti modis, debent esse signa sensibilia, nam debent esse signa proportionata homini, qui est ex parte, & debent continentia gratiarum, vel illam augere ex opere operato, quia modus agendi est perfectior, quam augere ex opere operato.

306 Resp. gratis concedendo sacramentorum institutionem non esse contra debitum ordinem, & perfectiorum status innocentiae, ut repugnat Deum in eo statu sacramenta instituere; sed in tantum dicimus esse contra ordinem illius status, quia non fuit ab ratione ad duas, nec etiam congruum fuit in eo statu aliquod sacramentum ponere pro augmento gratiae, quia ob proximitate naturae similitudinem, & ex parte originalis poterant homines illud acquirere propriis actibus, quod modo sit facile neque ob naturam infinitatem jam perfecto contrahatur. Ad Conf. nos, ob id sufficiunt homines in statu innocentiae deterioris conditionis, si sacramenta carmine, quia non ob donum originalis iustitiae nullam habent redde operandi facultatem, sicut nunc patitur, ut vobis naturae peccato contractum, id estque fine illo gratia sacramentalis ad minimos facile possit in gratia conservare & propriis actibus illius argumentum acquirere. I. non defuit, qui dicunt, quod licet status hic nunc nobiscum superfluit quod natura intelligentiae, & infirmitatem appetitus inferioris cum superiori, & superioris cum Deo, reliqua animi corporis perfectiones, quidam gratiam tamen, & dona, quia per sacramenta, tanquam per quoddam canales ex info passum Christi fonte.

307 Resp. negando minorēntem ut supra dictum est, opera, quibus homines illius statutum legis Mosayce, ob quam nostra sacramenta agunt ex opere operato, cum vetera agentes ex opere operato, sed statu innocentiae, ut aliquando amitteretur, & dignitas iussus adhuc est, quod per sacramenta, tanquam per instrumenta, sua merita hominibus communicaret, sicut nunc maxima dignitas Christi, ut ex sacramenta gratiam conferant ex meritis ipsius ultra meritum operantis.

308 Resp. negando minorēntem ut supra dictum est, opera, quibus homines illius statutum legis Mosayce, ob quam nostra sacramenta agunt ex opere operato, cum vetera agentes ex opere operato, sed statu innocentiae, ut aliquando amitteretur, & dignitas iussus adhuc est, quod per sacramenta, tanquam per instrumenta, sua merita hominibus communicaret excepit circumlocutionem ex opere operato. Denique posita hypothese quod Christus in statu innocentiae, ut supra dictum est, & in statu innocentiae, ut aliquando amitteretur, & dignitas iussus adhuc est, quod per sacramenta, tanquam per instrumenta, sua merita hominibus communicaret excepit circumlocutionem ex opere operato, & hoc ratione sacramenta, non licet superflueant excepit circumlocutionem ex opere operato.

Ad Confir. negat aliqui, statu perfectiori, quia tunc finis sacrificii sensibilis tolleretur, ut confitetur ad spiritualia; sed statu innocentiae, ut aliquando amitteretur, & dignitas iussus adhuc est, quod potuerit sacrificium expiatorium non sufficit necclesia quia non foret peccatum, impetratorum vero est, qui potuerit per orationem, mediante fide, spes, & charitate, sic etiam sacrificium laudis fieri potuerit sine oblatione rei exteriores, & sensibilia eleverat.

Confir. ob perfectiōne presentis status legis Evangelica est maximē convenientia Sacram. institutio; ergo etiam in statu innocentiae, quia est status perfectio, & adhuc Viatotum. Tandem in eo statu homines capaces augmenti gratiae, ergo convenientias, & perfectio, ut via facili, & expedita ad illud ducentur, quae est per sacramenta, nam quibus homines in gratia omnes futuri sunt, & infirmitatem necessaria quia non foret peccatum, impetratorum vero est, qui potuerit per orationem, mediante fide, spes, & charitate, sic etiam sacrificium laudis fieri potuerit sine oblatione rei exteriores, & sensibilia eleverat. M. S. quod est in statu innocentiae, ut confitetur ex parte originalis, non sufficit propter finis sacrificii, ut confitetur ex parte operato.

309 Tertio obicitur, quid in statu innocentiae, si durasset, fidei Eucharistie sacramentum, in statu sufficeret, cum hoc sit maxime experibile, & non ordinetur prima paliter ad tollendum peccatum, sed dictum est supra n. 301. Ad ultimum negatur consequentia, quia enim supra dicitur, quod opere iustitiae originalis potuerit in statu innocentiae, huius non sufficit per sacramenta, cum hoc fieri possit, ut remedium in statu innocentiae, ut confitetur ex parte operato, & hec ratione sacramenta, non licet superflueant excepit circumlocutionem ex opere operato.

310 Quartu obicitur, quid in statu innocentiae, si durasset, fidei Eucharistie sacramentum, in statu sufficeret, cum hoc sit maxime experibile, & non ordinetur prima paliter ad tollendum peccatum, sed dictum est supra n. 301. Ad ultimum negatur consequentia, quia enim supra dicitur, quod opere iustitiae originalis potuerit in statu innocentiae, huius non sufficit per sacramenta, cum hoc fieri possit, ut remedium in statu innocentiae, ut confitetur ex parte operato, & hec ratione sacramenta, non licet superflueant excepit circumlocutionem ex opere operato.

311 Quarto obicitur, quid in statu innocentiae, si durasset, fidei Eucharistie sacramentum, in statu sufficeret, cum hoc sit maxime experibile, & non ordinetur prima paliter ad tollendum peccatum, sed dictum est supra n. 301. Ad ultimum negatur consequentia, quia enim supra dicitur, quod opere iustitiae originalis potuerit in statu innocentiae, huius non sufficit per sacramenta, cum hoc fieri possit, ut remedium in statu innocentiae, ut confitetur ex parte operato, & hec ratione sacramenta, non licet superflueant excepit circumlocutionem ex opere operato.

312 Quintu obicitur, quid in statu innocentiae, si durasset, fidei Eucharistie sacramentum, in statu sufficeret, cum hoc sit maxime experibile, & non ordinetur prima paliter ad tollendum peccatum, sed dictum est supra n. 301. Ad ultimum negatur consequentia, quia enim supra dicitur, quod opere iustitiae originalis potuerit in statu innocentiae, huius non sufficit per sacramenta, cum hoc fieri possit, ut remedium in statu innocentiae, ut confitetur ex parte operato, & hec ratione sacramenta, non licet superflueant excepit circumlocutionem ex opere operato.

mane idem decretu at idem motu amoris Christi erga homines in hoc factamento instituendo in statu innocentie manaret; ergo idem quoque manus illius decretu ita arguit Sunt disp. 3; s. 6. ubi probabile putat futurum quoque fuisse factamentum Ordinis propter connexionem quam habet hoc factamentum cum Eucharistia.

312 Respon. motivi; propter quod de facto Eucharistia sacramentum est institutum, non solum ut sit utilitatem nostram, ni-
mitum ad augendam & conferendam gratiam, sed etiam honoris & culturae. Deinde enim docet Concil. Trid. *sess.22.cap.1.* Eucharis-
tia non solum instituta est, ut sacramentum, sed etiam ut sacrificium
colliguntur ex verbis Christi Luc.22.*Hoc facite in mea com-*
memento meo; & quidem principalius, cum principalius sit ratio
sacrificii in Eucharistia, quod immediatè Deum recipit, quam ratio
factimenti, quod immediate recipit homines; at hec ratio sac-
rificii in statu innocentie celatae, & quia in eo statu Christus ve-
niret in carne impensis, & consequenter non fuisse Deo oblatum
in sacrificium, quod essentialem requirit ipsius victimae oblatione
macratolemnum igitur fuisse in eo statu hoc sacramentum, cum
sit expressa representatione sacrificii crucis Christi Domini. Dies
etiam in statu innocentie celatae hoc motuum nempe ratio sa-
crificiorum id non convinxit, sed clare quoque rationem sacramenti,
quia porro de facto Christus propter singulam motiuam ad illud in-
stitutendum sufficere movebi, atque ita cessante uno motivo in
statu innocentie potius aliquid manete Christum sufficere tenet
moyens ad hoc ipsum sacramentum institutendum. Ref. cœdendo,
non pollo evidenter demonstrari, quod cessante ratione sacrificii,
celatae etiam ratio sacramenti ob fatum en allatum, probabilitate
tamen ex eo deduci posset, quod cum ratio sacrificii in hoc sacra-
mento sit principalius, & ita celatae, celatae etiam ratio sacramen-
ti, que sit minime principalis.

33 Ad Confir. concedo, motivum instituendi sacramentum Eucharii, de facto fuisse singulariter Christi amorem erga homines, hoc tamen non sicut pietatem & adequatum motivum, nec etiam principale; hoc enim fuit singularissimum effectus honostandi hoc sacrificio eternum Patrem, unde quavis in statu innocentie manifestum motum amoris erga homines, quod est principale, quia tamen non manifestum motivum in divini cunctis & honoris erga Deum, quod fuit moribus principales, quo Christus est monus ad hunc sacramenti institutionem, probabiliter deducitur, non fuisse in statu innocentie hoc sacramentum instituendum. Ad ultimum negatur, in eo statu mandatrum fuisse idem motivum adequatum institutionis huius sacramenti, manifestum enim solum in-
dequoque, & partiale huius sacramenti, & quidem minus principale. Dices, scilicet inf: tuendum fuisse, ut manifestarentur divina attributa, ut Charitas Dei, Bonitas, & Omnipotens, qui maxime in hoc sacramento eluent, ut Patres docent. Respondeatur, divina attributa sufficienter in eternum creatione manifestata fuisse, & in multis aliis gratia operibus, & tandem in beatitudine post vitam clarius manifestabuntur, & ideo opus non fuisset, ut etiam in Eucharii mysterio manifestarentur.

314 Quinto tandem, nonnulli Scoti, discurrentes de sacramentorum institutione, eis de incarnationis mysterio, sic arguit ex Scoto pluribus in locis, ordinate volens, sicut Deus, primò vult seipsum, deinde beatitudinem creare, denique ea, quae sunt ad finē & inter ea primò vult illa, quae sunt proximata fini, veluti est gratia; & omnia ea, quae sunt cardinata ad ipsam beatitudinem, consequendāt nemo negare potest, sacramenta non esse ordinata ad falatūm hominis viatoris, fuit non illa in ordine illorum, qui sunt ordinis gratiarum vero illorum, qui sunt ordinis natura, quem autem sunt ordinis gratiae praeceps in intentione divina, quae sunt ordinis natura, ergo a educitor, previsiōne institutionis sacramentorum praeceps prævissionē peccati; & ita per permanente statu innocentia ex prævictione prehabita ante peccatum fuisse nostra sacramenta à Deo instituta. Contra quia ex Scoto 3.67.9.3. sed hinc sunt duobus, quoque sunt ad institutionem, & positionem animalium in esse plura motiva concurrent, quorum unum se habet, ut magis principale alterum verò, ut minus principale, sublatu minus principali, ad hoc ponitur in esse ob primum solum motivum, ut patet de incarnationis mysterio; qui enim Incarnatione habuit pro motivo eiusdem excellentiam, & sanctitatem, & patiter subflevationem hominis a peccato non existente, hoc secundo motivo adhuc Verbum carnem assumptum fecit, nec non passibile; Cùm ergo divina sacramenta duobus habent motiva institutionis ipsorum, feliciter subflevationem hominis a misere, & mortali vita.

QUESTIONA

An Sac. equalizer dispositis possint gratiam conferre inegalitatem.
317 **S**upponit quia sacramenta adulterii applicata ratione universaliter requirent aliquam dispositionem actualiter in illis ut patet de baptismo ex illo Marcili: *Qui creditor, & baptizatus fuerit; sicut erit subponit actus indeutus prævia dispositio ad effectum baptismi recipiendum in loco autem de adulterio ratione identibus;* quia certum est etiam quod Sacrae patrilicium vel ambo uti applicata aliquam non requirent dispositiōnem ad hoc quid illi gratia conferatur; quia tales non sunt talis dispositiōnis capacies nec obtemperare possunt. Quodlibet autem non est de sacramentis diversæ rationis, v.g. de baptismo, penitentiâ &c. Sed de sacramentis eiusdem ordinis, & rationis, unde sensu an, plures, v.g. suscipientes Baptismum. Eucharistiam, aut Ordinem cum aquila dispositio eadem necessarij gratiam suscipiantur tantum habet Petrus, cùm baptizatur, quantum Paulus ita quod nequeat habere maiorem; supposito, quid aquilem habent dispositiōnem.
318 Et quidem in hac questione concedunt omnes, sacramenta eiusdem rationis inæqualem conferre gratiam pro inæquali recipientis dispositiōne, ita ut major gratia conferatur magis dispositio, & minus dispositio minor, si enim exp̄resse docet Trid. *fest. 6. cap. 7.* dum inquit, recipere nos gratiam, & iustitiam, secundum me futuram, quam Sp. S. patitur futilius; & secundum propriam uniuscuiusque dispositiōniem, & cooperacionem, & ratio deducitur ex perfectissima Dei providentia, eiusque iustitia distributiva; quemadmodum enim maior contumacia & dispositiōnem extra sacramentum maior quoque gratia contineat responderet; ita maiori attritione, quæ in sacramento locum supplet contritionis, maior quoque

gratia correspondere debet; quare sola restat difficultas, an sacramenta ejusdem rationis cum aquila dispositione suscepta equaliter necessarii conferant gratiam ita quod alter suscipientem neque habat maiorem. Affirmavit fententiam tenet communiter Thomist & Recentiores omnes, ut Suarez, Vasquez, Cardinalis de Lugo, Conchius, Amicos, Baldius, Moradas, Orlando, Beccinus, Capenius, Averius, & ali pauci. Negavit autem velio tributum Nominalibus quibusdam, & Scotis d. 4. q. 7. t. 7. f. 16. quia uenotam Faber, Centius, Acretius, Brancarius, Ihequus, Poncius, & ali Scotti. Doctor ibi loquitur de possibili & non de factu oratione patribus; & iteo nos quoque questionem propositum de possibili & non de facto, quia de facta nulla est querela.

potuit decernere, illud medium esse baptismum; sicut enim ex parte baptismi, de facto infantibus, quae dispositio inequaliter contulit gratiam, ut Jo: Baptiste, & Hieremias in utero sanctificatis; ita pariter non repugnat, ex speciali privilegio eandem in qualitateem conferre baptismum.

Confitemur, quia praesumptio ante merita ad diversos gradus & gratias potest, cum infantibus competere, dictum enim Apol. Cor. 14. scis differet alia bona in locutione, ita, & Beatus in charitate de omnibus beatibus indicimur intelligunt, & non de fide ad ultimum, sed ergo ex dubio infantibus sine merito decernimus, potius unius esse alio gratior, & beator, nec, hanc gratiam in qualitate ex propria meritis habent. sed, fidei ex meritis. Ceterum

ARTICULUS PRIMUS

Quaⁿtitive Resu^{lt}

319 *A* Serit itaque Doctor loc. cit. quod gratia, que dicitur baptismi, & sic in aliis sacramentis semper est ex quantum est ex parte ipsius sacramentorum parvulus, vel ad quem dicitur; verum tamen de possibili, & ex speciali priuilegiū communiceat maiorē, quam alteri, ex triplici, ex speciali nimirum in D. benevolentia, qui est causa prædicta. Secundo ex speciali patiōne Christi applicatione, qui est in mortaliā; tertio tandem ex merito Ministrorum, & sicut in aliis quae ex operis operantur, & de cænguo possunt suscipiēti alii gratiae graduum metri; ita ex operis verbis Doctor 4. d. q. sic ergo ubi affectus in proba quoad singulas partes,

¶ 320 Primo quodat primam partem, quid nimiram de factis quo datum in sacramento v. g. baptizati fit tempera equaliter dispositis, quantum est ex parte ipsius sacramenti, quia Deus aliquam gratiam dispolite responsum conferre dignatus quod nulli minorum, & ita potest dici confert baptismi, quia virtute veritatis huius signi, & sicut determinata universitas quam ad illum gradum et uniformiter, & eius aequalitate Doctor loccit ex quibus verbis mens ejusdigiunt esse, quod Deus de facto gratiam sacramentalem determinat ad certum & determinatum gradum, ut quid nulli suscipiantur priusnam, v. g. confutetur unquam maior, vel minor gradus, & ille conteretur super ex vi sacramenti illud fine obiectum plenius, ex vi iustitiae nonnunquam maior confutatur, vel minor omnibus aequalis; & ratio est, quia quilibet sacramentum definitum effectum ex certa lege, & promissio Dei, ut Cone. Trid. II. cap. 1. art. 1. & 2. cap. 2. art. 1.

Conc. I. cit. 107. 7. can. 7. de sacramentis in genere, & ideo
fudius ex parte sacramenti semper esse debet aequalis; si
sacramentorum significatio debuit esse determinata pro si
ita & eorum sufficientia, quantum effex parte sacramenti.

321. Secundum probat Doctor, quod loquendo de possibili speciali privilegio potest Deus ex primo capitulo inquit ex filii Dei benevolentia aliquibus in baptismo, & sic in aliis quoque sacramentis, majorem gratiam conferre, quam alia, quia Deus destinavit diversos electos ad diversos gradus glorie, & hoc debet mutatione hujus signi ad tantum vel tantam gratiam rendi ad ordinato ad maiorem in gloriam rationabiliter potest gratia conferri, ergo posset Deus ex determinatae vocitate certitudine hujus signi disponere conferre alieni suscipienti, & sic illam gratiam, qua requiritur ad certitudinem signi, & maiorem, quem praedestinavit ad maiorem gloriam; sed talior gradus non conferunt virtute baptismi, sed speciali Dei voluntaria. Deinde probat, hoc idem argumentum gratiae ex scripto posse provenire, nimirum ex speciali passione Christi, quia est causa meritior, quamvis enim paulo Christus equaliter ut Deo oblatu pro omnibus quod sufficiat, tam Christus illa efficaciam ostendit pro praedestinatis ad rem gloriam, ut majora gratia illis confertur in sacramentis susceptione, ut enim constat ex dictis lib. 3. dicitur de scientia fidei, ipse novit omnia, vel latenter noscere potuit, que scientia visionis, & per conquecum novit electos, & ad quam sicut efficiunt electi; ergo potuit suam passionem efficaciam pro ordinato ad maiorem gloriam, cui in pro ordinando ad minorem.

Reip. Thomistæ ex iniquali duorum prædestinationis interri, quod aliqui gradus gratae ex decreto illo dandi sunt & non alteri, sed hoc non probat fieri per sacramenta; & solùm quod sit finaliter decedet in majori gratia quia poterit vel ex majori sacramentorum frequentia leveli usi licet enim Deus unum prædestinet ad maiorem gratiam, alium, tamen eam illi non confert regulariter, nill per meditationem ad hunc effectum ordinata, hoc enim pertinet ad suam providentiam; & ideo si Deus aliquem ad maiorem gloriam prædestinavit, quam alterum, non permettit, illi mortis rationis, sed quoniam suis meritis possit augmentum illa metiri; ita Suarez t. 3. disp. 7. s. 7. cum aliis Recentioribus

oblat; quin adhuc Deus adjicere possit ex liberalitate aliquid ob imperationem aliorum.

325 Resp. Suarez, Amicus, & alii Recentiores negant, posse Ministrum sive in factamentorum administratione, sive extra, gratiam sanctificantem alicui immediate impetrare, sed solum impetrare posse aliquem motum voluntatis, cuius infantes sunt in capaces; Unde licet verum sit posse alium alteri primam gratiam mereri, hoc tamen non ita intelligendum est, ut immediate possit alieri mereti primam gratiam, vel aliquem eus gradu, sed quatenus potest ei mereti bonum motum libet arbitrio vel applicationem factamentum, quia Deus de lege ordinari, non nisi illis dubio modo gratiam conferre solet, quod si alteri aliqui gratiam a sanctificantem conferret, est miraculosa collatio, et si dicitur Vaque disp. 135. c. 4. ubi ait, ad summum concili potest Ministrum, vel assisteres impetrare posse aliquam gratiam auxiliu protectionem Dei, non autem gratiam iustificantis, quam cum Dominico de Soto dicit. q. 1. factur, impossibile esse unum potest pro alio merito, nisi merito, ut si bonum aliquem in omni motu habeat, merito eius juri fieretur, vel eius iustificatio creferetur.

326 Ceterum quamvis hac doctrina modo communis sit, &

plausibiliter Recentiores, nullum tamen fundatum habent preter hoc, quod nullus praeter Christum possit alteri mereti gratiam sanctificantem de condigno, quod tamen fundatum appetit, ut ex momento, quia nos non afferimus, unum posse alteri gratiam meriti de condigno, sed tantum de conguo; & hoc ipsum sentit Cajet. Th. q. 62. a. 2. ad 2. ubi loquens de gratia sanctificante concedit, posse maiorem impetrare per Ministrum, & cum Scoto adiutori illum gratia gradum, qui additur ex merito, vel impenitentia. Ministi non est proprium factamentum sacramenta ex operato, sed comitatu etiam cum sibi factamentum: atque ita effectus factamentum formaliter, ut licet non augatur.

Confirmatur, quia via ordinaria conferendi alicui aliud, que solum per gratiam sanctificantem habetur, non solum est motus bonus interius cum auxilio divino, & factamentum, sed etiam eratio alterius iusti iuxta illum Jacob cit. Orate pro invictis; ut salveremus, & cursum, multum uaderemus; item Match. 25. videtur Iesu fidem illorum, nonne supponitum paraliticum de teco, dixit, confide fili, remittuntur tibi peccata tua, ubi nota gloria, quantum valeat apud Deum tuus propria, apud quem si valut aliud, ut intr. Et extra sanctorum hanciescunt ergo est in facta Scriptura, orationem iusti posse impetrare, & de facto alliquid impetrare salutem alteri ex misericordia dei. Dei iustitia, impetrare gratiam habent, & sanctificantem, nam sine illa obtineri non potest, ergo etiam oratio iusti inter media ordinaria computari debet, impetrandi ut eti gratiam sanctificantem, ideo; & collat gratiae per tale medium miraculosa non est.

327 Denique Scotus non dicit loc. cit. dari effectum factamentorum nomine Ministri, neque oratione Ministris esse meritoriam de condigno talis effectus, aut ad eum concurrentem ex opere operato, quia totum hoc Christo competit, & puto creature competere non potest, sed solum alicui actus Ministris posse impetrare concurrens ad aliquem gradum gratiae dandum sibi pleni intentu bonitatis Ministris sibi donet, optundam magis esse factamentum a bono, quam a proprio Sacerdotio ministrati, ut quis precibus incrementum in gratia infans consequatur, ut plane negari nequit. Deum moveri posse ad tales effectum intentu orationis probi Ministris saltem de conguo; Et planè si semel concedit, merita Beata Virginis uisus de conguo causant accelerationis Incarnationis Verbi, qui omnium gratiam fuit origo: utique enim ab aliis scriptura conceperit, opera viri sancti & probi Ministris facta in gratia posse de conguo alteri mereti aliquem gradum gratiae, nonque in oppositum auctoritas, vel ratio convincens alicui potest, ut mox patet.

ARTICULUS SECUNDUS.

Objectionem solutorum.

328 IN oppositum obiectum Recentiores probant, factamenta necessario equaliter conferre gratiam equaliter dispositi, & ex nullo ex capitis assignatis posse conferre inaequaliter. Primo ex Tuncil. Th. q. 7. a. 1. sanctius sicut etiam dari secundum propriam uniuersitatem dispositionem. & cooperationem; sicut ergo magis dispositi major gratia datur per sacramentum, & minus dispositi minor, ita qualiter dispositi equaliter gratia dati debet.

Confituratur, quia quolibet factamentum habet ex sua institutione effectum gratiae definitum, & determinatum a Deo: ergo stante equali dispositione ex parte recipientis factamentum, habet etiam equaliter gratiae antecedentem patet, quia ad Dei providentiam spectat, ut sicut factamentorum significatio est de terminata, ita etiam efficientia, & causatio determinata sit; Consequentia vero probatur, quia quando ex parte agentis, & ex parte passi est aquas, non est, ut inveniuntur inaequalitas effectus. Tandem, si dicas illam inaequalitatem a voluntate Dei provenire, & speciali eius benevolenti, hoc non bene dicitur, quia non est affir mandum, Deum conferre aliquem gradum gratiae iustificantis, sive per sacramenta, & ex parte nisi de tali voluntate constet, vel per auctoritatem, vel

potest.

per solidum fundum: utrum rationis, alias posset quis dicere, cuius cunque operi Deum tribuere quodcumque premium, quantumvis magnum, & & quemlibet factumentum inaequaliter praemissa: sed neque auctoritate, neque aliquam solidam ratione id confit, sed totum oppositum, scilicet, Deum equaliter disponit aequaliter tribuere gratiam per sacramenta; ergo Sec.

329 Respondens ex eo Concil. loco potius oppositum deduci, quia non sola dispositionem aequaliter pro mensura qualitatis gratiae conferende, sed etiam voluntatem. Dei, supra notatum est n. 325, absolute tamen dicendum est, Concilium loqui de facto, & de quod contingit de lege commandi, non autem cum Scoto loquitur de possibili, & de quod contingere potest ex speciali privilegio: non enim Doct. sustinet, de facto hanc positionem de inaequalitate provenire ex parte causa principalis, aut meritorum, sed de possibili, & autem de facto ita sit, inquit dubium est: ita aperius verbis explicatur istud. Canticum iniquitatem dicitur nullum momentum tamen ita determinatum, quod possit crescere secundum mensuram effectus, prout spiritus. & partitura dona, prout vult, quemadmodum loquitur Concil. Th. loc. cit. neque id efficacia, & certitudinem factamentorum minut, sed potius ampliat. Et cum dicitur, quod quando ex parte agentis, & passi est equalitas, est etiam equalitas effectus, optimè occurrit Hieq. 4. 4. q. 7. a. 10. ceteris patibus id concedi posse, sed non est equalitas ex parte patibus, ut consideretur in ordine electionis, neque factamentum operatur solum ex virtute limitata ad hunc, vel illi gradus, sed prout moveretur, & applicetur a causa principali, nunc equaliter, nunc perfectius, prout vult, & cujus virtus non est alligata factamentis nisi ut gradum inferiorum effectus ordinario refertur: ad perfectiorum autem ex benevolentia particulari referri potest. Ad ultimum procede ratio, perinde ac si Scot. id auctoriter de facto, & de lege communis, & ordinaria, tunc enim pro ea auctoritate extare deberent, at hoc non afferit Doct. sibi de possibili, & secundum legem specialem: & pro nostra affectio, sicut explicata extant auctoritates Concil. Th. loc. cit. & militare cartones superius aliae.

330 Secundo obiectum, si factamenta possint inaequaliter gratiam equaliter dispositi conferre, vel illi excessus provenienti factamentum, vel non, primum dicunt non potest, quia sicut factamentum est signum practicum, deberet significare illum excellum, quem certe non significat aqua enim, est sicutum sensibile gratia in omnibus. Neque potest dici secundum, quia hoc repugnat legi communis Dei, qui non vult date gratiam, nisi propter meritum vel factamenta, & alias ex voluntate sua majora primum, non quam alteri, & quidam dormienti fine factamento deo posse per aquila merita, nam dicitur postea, quia hic est eleculus ad majorem gratiam alterius, praeceps est causa principalis, & meritorum, quae est merita Christi, & merita eius, quae est gratia, ut indicavit Doctor sibi de possibili, & secundum legem specialem: & pro nostra affectio, sicut explicata extant auctoritates Concil. Th. loc. cit. & militare cartones superius aliae.

331 Tertia sequitur nihil inferre absurdum, posse nescium parvulum, gracie ex precibus aliorum, vel parentum augeri, quandoque de iusto iustus. Ecclesiam in collatione baptisimis precepit orare, quando non facerit, si precibus ille nullo modo res profidebit, post illiusceptum vero baptisatum non confutetur, ut re pro illi, quia tecum baptisatus sum in statu gratiae, & quod labi non possunt ante utrum castoris, ideoque nullus non egreditur orationibus, sic adiutor. Quando vero apostolus inquit, Deum unicuique redditum secundum operis sua, loquitur de adultis, non de infantibus, & loquitur de merito de condigno, sed misericordia, & non est inconveniens, immo divinitus misericordie maxime contineat, quia Deus per operationem iusti ex misericordia, non ex iustitia debito minervetur ad dandam illi infantis primam gratiam, cui baptismus applicari non potest.

332 Quarto tandem arguit, nescius illa inaequaliter posse ex certo capite provenire, ita ut melior Minister factamentum amissibiliter faciat, ut sicut factumentum habeat maiorem virtutem ad factum, & quia hoc est contra communem doctrinam. Propter negatum maiorem efficaciam factamentum propter maiorem beatitudinem ministrorum, nam sicut huius cœlestis a meliori factore, non est melius factamentum, si nec baptisatum collatur a meliori ministeri communis enim factamentum habet virtutem, & efficaciam sicut a Christoforo a Ministeri, qui non sicut factamentum operatur, sed ut instrumenta Christi. Confirmatur, quia si quis posset gratiam iustitiae, & meritorum, non promovere sibi nobis aliquam gratiam iustitiae, & factamentum immediate, & eius augmentum, ut fatus constat ex dictis lib. 1. sent. disp. de Merito Christi.

QUESTIO DECIMA.

In qua breviter expediuntur quadam aliae difficultates.

333 In hac Disputatione de factamentis in genere quidam aliae questiones proponuntur, quae potius spectant ad peculiares tractatus de factamentis in specie, sicut soli tres, vel quatuor tangentes, que maiorem videant habere connectionem cum hoc tractatu de factamentis in genere, & articulis sequentiibus breviter resolvuntur.

ARTICULUS PRIMUS.

An sacramenta confitent aliam gratiam, quam ostenduntur, & an eam conferant in votu tantum accepta.

334 Quidam primam difficultatem, quamvis fuisse ab aliquibus examinatur, dicendum est, breviter cum communis sententia, nullam gratiam conferri per factamenta

et gra-

oblat; quin adhuc Deus adjicere possit ex liberalitate aliquid ob imperationem aliorum.

325 Resp. Suarez, Amicus, & alii Recentiores negant, posse Ministrum sive in factamentorum administratione, sive extra, gratiam sanctificantem alicui immediate impetrare, sed solum impetrare posse aliquem motum voluntatis, cuius infantes sunt in capaces; Unde licet verum sit posse alium alteri primam gratiam mereri, hoc tamen non ita intelligendum est, ut immediate possit alieri mereti primam gratiam, vel aliquem eus gradu, sed quantum potest ei mereti bonum motum libet arbitrio vel applicationem factum, quia Deus de lege ordinari, non nisi illis dubio modo gratiam conferre solet, quod si alteri aliqui gratiam a sanctificantem conferret, est miraculosa collatio, et si dicitur Vaque disp. 135. c. 4. ubi ait, ad summum concili potest Ministrum, vel assistentes impetrare posse aliquam gratiam auxilia protectionem Dei, non autem gratiam iustificantis, quam cum Dominico de Soto dicit, q. 1. factur, impossibile esse unum potest pro alio merito, nisi merito, ut si bonum aliquem in omni motu habeat, merito eius juri fieretur, vel eius iustificatio creferetur.

326 Ceterum quamvis hac doctrina modo communis sit, & plausibiliter recentiores, nullum tamen fundatum habent preter hoc, quod nullus praeceptor Christus possit alteri mereti gratiam sanctificantem de condigno, quod tamen fundatum appetit, ut ex momento, quia nos non afferimus, unum posse alteri gratiam meriti de condigno, sed tantum de conguo; & hoc ipsum sentit Cajet. Thes. q. 62. a. 2. ad 2. ubi loquens de gratia sanctificante concedit, posse maiorem impetrare per Ministrum, & cum Scoto adiutori illum gratia gradum, qui additur ex merito, vel impenitentia. Ministi non est proprium factamentum sacramenta ex operato, sed comitato dat cum sive in factamento: atque ita effectus sacramenti formaliter, ut licet non augatur.

Confirmatur, quia via ordinaria conferendi alicui aliud, que solum per gratiam sanctificantem habetur, non solum est motus bonus interius cum auxilio divino, & factamentum, sed etiam eratio alterius iusti iuxta illum Jacob cit. Orate pro invictis: ut salveremus, & cursum, multum uaderemus, ut sive in factamento, & sive in factamento sacramenta paraliticum de tacto, dixit, confide filii, remittuntur tibi peccata tua, ubi nota gloria, quantum valeat apud Deum fueris propria, apud quem si valuit aliud, ut intras, & extra sanaris bonum, iecit ergo ex parte scriptura, orationem iusti posse impetrare, & de facto ali quando impetrare salutem alteri ex misericordia dei, & iustitiae, & factamentum, & sanctificantem, nam sine illa obtineri non potest, ergo etiam iuratio iusti inter media ordinaria computari debet, impetrandi ut eti gratiam sanctificantem, id est, collata gratia per tale medium miraculosa non est.

327 Denique Scotus non dicit loc. cit. dari effectum factamentorum nomine Ministri, neque orationem Ministris esse meritoriam de condigno talis effectus, aut ad eum concurrentem ex opere operato, quia totum hoc Christi competit, & puto creature competere non potest, sed solum alicui actus Ministris posse impetrare concurrens ad aliquem gradum gratiae dandum sive sibi pleni intentu bonitatis Ministris spondeat, optundam magis esse factamentum a bono, quam a proprio Sacerdotio ministrati, ut quis precibus incrementum in gratia infans consequatur, ut plane negari nequit. Deum moveri posse ad tales effectum intentu orationis probi Ministris saltem de conguo; Et planè si semel concedit, merita Beata Virginis sive de conguo causam accelerationis incarnationis Verbi, quia omnium gratiam fuit origo: utique enim ab aliis scriptura conceperit, opera viri sancti & probi Ministris facta in gratia posse de conguo alteri mereti aliquem gradum gratiae, neque in oppositum auctoritas, vel ratio convincens alicui potest, ut mox patet.

ARTICULUS SECUNDUS.

Objectionem solutorum.

328 IN oppositum obiectum recentiores probant, factamenta necessario equaliter conferre gratiam equaliter dispositi, & ex nullo ex capitis assignatione posse conferre iniquale. Primo ex Tuncil. Thes. q. 7. a. 1. sanctius sive gratiam dari secundum propriam uniuersitatem, & dispositionem, & cooperationem; sicut ergo magis dispositi major gratia datur per sacramentum, & minus dispositi minor, ita qualiter dispositi equaliter gratia dati debet.

Confituratur, quia quolibet factamentum habet ex sua institutione effectum gratiae definitum, & determinatum a Deo: ergo stante equali dispositione ex parte recipientis factamentum, habet etiam equalitas gratiae antecedente patet, quia ad Dei providentiam spectat, ut sicut factamentorum significatio est de terminata, ita etiam efficientia, & causatio determinata sit; Consequitur vero probatur, quia quando ex parte agentis, & ex parte passi est aquitas, non est, utem, provenire iniqualitas effectus. I. tandem, si dicas illam iniquitatem a voluntate Dei provenire, & speciali eius benevolenti, hoc non bene dicitur, quia non est affir mandum, Deum conferre aliquem gradum gratiae iustificantis, sive per sacramenta, & ex extra nisi de tali voluntate constet, vel per auctoritatem, vel

per solidum fundum, utrum rationis, alias posset quis dicere, cuius cunque opere Deum tribuere quodcumque premium, quantumvis magnum, & & quemlibet factumentum iniquale praesum: sed neque auctoritate, neque aliquam solidam ratione id confit, sed totum oppositum, scilicet, Deum equaliter dispositi aequaliter tribuire gratiam per sacramenta; ergo Sec.

329 Respondeo ex eo Concil. loco potius oppositum deduci, quia non sola dispositionem aequalitatem pro mensura qualitatis gratie conferende, sed etiam voluntatem. Dei, supra notatum est n. 325, absolute tamen dicendum est, Concilium loqui de facto, & de quod contingit de lege commandi, non autem cum Scoto loquitur de possibili, & de quod contingere potest ex speciali privilegio: non enim Doct. sicut in de facto hanc positionem de iniquitate provenire ex parte causa principialis, aut meritoris, sed de possibili, & autem de facto ita sit, inquit dubium est: ita aperius verbis explicatur istud. Canticum iniquitatem dubium est de possibili, & de officia. Adversari autem arguant contra Doct. ac de facto afferent, aequaliter dispositi factamenta gratia conferre in aquale ex speciali Dei benevolentia, vel speciali applicatione missionis Christi, vel ex merito, & probitate Ministrorum.

Ad Confirm. dicendum, gratiam per factamentum significat, est determinata et declarat Doct. loc. cit. & quatenus Deus dispositi gratia regulariter conferte cum tali signo, ita quod nullum inveni tamen ita determinata, quoniam possit crescere secundum mensuram effectus, prout spiritus & partitura dona, prout vult, quemadmodum loquitur Concil. Thes. loc. cit. neque id efficacia, & certitudinem factamentorum minut, sed potius ampliat. Et cum dicitur, quod quando ex parte agentis, & passi est equalitas, est etiam equalitas effectus, optimè occurrit Hieq. 4. 4. q. 7. a. 10. ceteris patibus id concedi posse, sed non est equalitas ex parte patibus, ut consideretur in ordine electionis, neque factamentum operatur solum ex virtute limitata ad hunc, vel illi gradus, sed prout moveretur, & applicatur a causa principalis, nunc equalitas, nunc perfectio, prout vult & cujus virtus non est alligata factamentis nisi ut gradum inferiorum effectus ordinario refertur: ad perfectorem autem ex benevolentia particulari referri potest. Ad ultimum procede ratio, perinde ac si Scot. id afferret de facto, & de lege communis, & ordinaria, tunc enim pro ea auctoritate extare deberent, ac hoc non afferit Doct. sive de possibili, & secundum legem speciales: & pro nostra affectio, sive explicata extant auctoritates Concil. Thes. loc. cit. & militare cartones superius aliae.

330 Secundo obiectum, si factamenta possint in aquale gratia equaliter dispositi conferre, vel illi excessus provenienti factamentum, vel non, primum dicunt non potest, quia sive factamentum est signum practicum, debet significare illum excellum, quem certe non significat aquae enim, est sicutum sensibile gratia in omnibus. Neque potest dici secundum, quia hoc repugnat legi communis Dei, qui non vult date gratiam, nisi propter meritum vel factamentum, & alias ex voluntate sua major premitum, non quam alteri, & quidam dormienti fine factamento date potest ob equalia merita, nam dicit postfamus, quia hic est eleculus ad majorem gloriam, quam alteri, praeceps est causa principalis, & meritoria, que est de Christi, & certe per ipsa omni differentia ex parte sufficienter, ut indicavit Doct. loc. cit. quando dixit, Deum regulariter non conferre maiorem gratiam, ut quia alteri ab aliis omni differentia extra causam principalem, Addit. tamen est cum Hieq. argumentum, signum definiens, quia ubi ex gratia actualis, & habens in aliuto ad perfectionem operis proxime ordinatur, sicut perfectione media ad perfectiorum finem, sicut ergo præstabilitas adulteris ad gloriam maiorem, requiri etiam perfectioris opera, sic oblerio gratia, quam mediante factamento recipere, non est officia, sed redirentur ad aliam meriti, ad quem proxime ordinatur, & sicut gloria in iustificato non est ex sola gratia, sed etiam ex operibus per gratiam facta, quo abundantius et præstabilitas de gratia, ut abundantius præstabilitas providerit de operibus proportionibus.

331 Tertia sequitur nihil inferre absurdum, posse nescium parvulum, gracie ex precibus aliorum, vel parentum augeri, quandoque de iusto iustus. Ecclesiam in collatione baptisimis precepit orare, quando non faceret, si precies illi nullo modo respondeant, post hunc usum vero baptisimam non confundit orare pro illi, quia tecum est baptisimo sunt in statu gratia, & quod labi non possunt ante utrum castoris, ideoque nullus non egreditur orationibus, sicut adulteri. Quando vero apostolus inquit, Deum unicuique redditum secundum operis sua, loquitur de adulteri, non de inimis, & loquitur de merito de condigno, non de cogitatione, de quoniam non loquimur, cum dicimus, non posse alteri merebitur gratiam vel falete in eius augmentum. Ad ultimum tandem factum ex dictis lib. 1. sent. disp. de Merito Christi.

peducit Deus prædestinationem ad effectum, nisi per media ordinaria, & facta, nempe sacramenta, & operis; quoniam aliquis præter legem justificaverit in utero, effectum prædestinationis factamentum, quia illa erat illa gratia; neque id propriè contra legem ordinariam fuit, sed supra illam sicut est, quod per media eius haberet potest in diverso infantiis facta; Verum est tamen, quod facta iniquitate graduum beatitudinis, & gratie habendu, conuentius est, ut in factamentis illam. Deus confort, quia ex parte operis, & factum in factamento baptisim, quod est si coram patre, & cum dicitur, quod posset ex parte operis, & factum in factamento baptisim, negari enim requiri, actionem factamentalem probi Ministrorum, non capite meliore actione improbi, quia ratione S. Thomas, q. 4. a. 2. docet, Ministrum boni Sacerdotis esse meliorem, & magis fructuosa, quam mali Sacerdotis, licet sint aquilatibus validis, & fructuosa quod factamentum, & oratione, quia proferunt, ut Ministrum Ecclesie.

4. Confutatione concedit, sicut & factum posse devotio, nequaquam alteri primam gratiam, vel falete eius incrementum de congruo, quod hoc loco non de prima gratia loquitur Doct. de ejus incremento, unde et tuendam eius opinionem non est opus id de prima gratia tueri, sed sufficiet, quod habita prima gratia per factamentum posset nullus illi meriti ex suis operibus, & devotione augmentum gratie. Cuius verò impinguatur per factum illorum trium subordinatum, nego primam factamentalem, ne necessitatem, quod tamen est, & contra Scripturam dicunt, quod factum est unicus factum operis sua, & uniti quisque recipier, prout vult, nō habent, five malum.

332 Respondent communiter Scot. illud non esse absurdum, loquendo de potestate Dei ab aliis, & ex lege speciali; quoniam sensu loquitur Doct. gratia enim largitus nemini injuria infert, si alii juxta merita, alii juxta suam benevolentiam præmitur, & ab aliis, & sic ex parte operis, & factum in factamento baptisim, hoc autem est tollere meritorum, & factamentorum necessitatem, quod tamen est, & contra Scripturam dicunt, quod factum est unicus factum operis sua, & uniti quisque recipier, non fit absurda.

Negat etiam secundum factum, quod posset nullus meriti, parvulum, sine baptismo salvatur, quia non ex parte receptum, quod quilibet baptizatus possit, & quod si ponatur casus, quod non infantis inquit, ne cadit baptizandi commendatio, si Sanctus pro illo meritis dicitur Faber, Centinus, & alii Scotiffa, quod forte salvari posset, quia præceptum ex impossibilitate implitionis non obligat in infante, & alia remedia tunc temporis adhiberi non possunt, & ratiocinio, quia meritorum de congruo non immittitur justitia, sicut meritorum de condigno, sed misericordia, & non est ergo inconveniens, tunc divining misericordie maxime contineat, quod Deus per operationem iusti ex misericordia, non ex justitia debito mouetur ad dandam illi infantis primam gratiam, qui baptismus applicari non potest.

333 Tertia sequitur nihil inferre absurdum, posse nescium parvulum, gracie ex precibus aliorum, vel parentum augeri, quandoque de iusto iustus. Ecclesiam in collatione baptisimis precepit orare, quando non faceret, si precies illi nullo modo respondeant, post hunc usum vero baptisimam non confundit orare pro illi, quia tecum est baptisimo sunt in statu gratia, & quod labi non possunt ante utrum castoris, ideoque nullus non egreditur orationibus, sicut adulteri. Quando vero apostolus inquit, Deum unicuique redditum secundum operis sua, loquitur de adulteri, non de inimis, & loquitur de merito de condigno, non de cogitatione, de quoniam non loquimur, cum dicimus, non posse alteri merebitur gratiam vel falete in eius augmentum. Ad ultimum tandem factum ex dictis lib. 1. sent. disp. de Merito Christi.

QUESTIO DECIMA.

In qua breviter expediuntur quadam aliae difficultates.

334 In hac Disputatione de factamentis in genere quidam aliae questiones proponuntur, quae potius spectant ad peculiares factus de factamentis in specie; hie solum tres, vel quatuor tangunt, quae majorem videtur habere connectionem cum hoc tractatu de factamentis in genere, & articulis sequentiibus breviter resolvuntur.

ARTICULUS PRIMUS.

An sacramenta confit aliam gratiam, quam sibi dicuntur? & an eam conferant in votu tantum facta?

335 Quod primam difficultatem, quamvis fuisse ab aliquibus examinatur, dicendum est, breviter cum communis sententia, nullam gratiam conferri per factamenta

à gratia habituali dicitur, p. t. auxilia aliqua particularia, quæ Deus debeat in die tempore opportuno, recipiuntibus debitis sacramenta nisi ponant obicem. Concluimus ducitur ex Scriptis principiis: nam possumus in 4. dñi. q. 4. & 5. docuit, sacramenta conferre gratiam habituali, sed significantem: agnoscit factum in particulari aliquos peculiares effectus singularium, & gratias diffundas ab illa communis, quæ omnia sunt, quæ non importare, nisi predicta auxilia, agnosca enim de baptismi nomine per gratiam regenerari, per Confirmationem vero nos rebatur ad confirmationem confitentes. Cuiusmodi silent per Ordinem dari gratiam dignæ excedunt potestatem, & ministerium. & sic de aliis, modo confitentes, quæ gratia, quæ singula sacramenta adiungunt super communem gratiam, quam omnia continent, consistit in auxiliis, adiutoriis, & iuxta speciales juvatis, ob quæ singula sacramenta sunt instituta.

343 Et probat, quia his auxiliis finito inducit, & hinc maxime opportunita sunt ad proprios factum singularium factum, ut patet dicendum per singularia per Confirmationem specialiter conferentes auxilia ad fortiter, & fide perferentes, alioquin specialiter modo, quæ non possunt moraliter ad facere per gratia recepta beneficio baptismi & penitentie per Sacramentum Eucharistie conferentes inhibita ad perferendum in gratia, & quibus frat. ut non tantum in magnis, sed in aliis, in luxuria tentationes, qui malis experientur, & per Sacramentum Matrimonii ad digne adimplere minimes in vita. Per Sacramentum Matrimonii factum eius emerit, & recte problem educandam. Per extremitatem unitatem confitentes auxilia, quibus informanter latenter omnibus in extremo vita occurrunt, & quibus sanitatem in recompensat, si magis ad hoc in animis inducat, & hoc teat. D. Bernardi doctrina est, quia Dominus ibi in iustæ Eucharistia in nobis tribuit, ut non tantum veritatem testationes invideat, luxurias, &c. Per baptismum tota pœnitentia perficitur. Per penitentiam in eis, tam sacramentum.

Per Confirmationem factum est ad confitendum in defensione corporis & sanguinis Christi, quando invenimus, ut patet dicendum per singularia per Confirmationem unitum ad plenitudinem vitæ consuestemus; ita sicut dicitur ibi D. Bernardus.

344 Ita ergo sacramentaliter differt per ordinem ad manu habituabilem, sacramentis causa per ordinem ad peculiares effectus sacramentorum, ad quæ pertinet gratia baptismi & confirmationis per fiscalia. Ut auxilia in singulis sacramentis collata, quam dicta sunt in traditione eti. D. Bonaventura, & dñi. lxx. 1. q. 6. & 7. cap. 2. & 3. & in hoc sensu dici solet, singula sacramenta conferre aliquam specialem gratiam, ratione cuius inter factum continetur, quatenus qualibet sacramentum confert peculialem gratiam ex gratia factum, & in gratia alterius ratione peculiares effectus. Vix tamquam in communis modo locutus est gratia sacramentalis, & marcinque gratia, que per sacramenta conferuntur, & quia gratia sacramentalis, quatenus per sacramenta confitentes, & quia pœnitentia alla gratia actuali auxilia per diversa sacramenta conferuntur, illa estiam gratia sacramentales dicitur, & debet.

345 Quod focusum in difficultate sacramentorum gratiam conferentes in votis ratiuncula recepta. Baldus in sua Catholicæ Monachia lib. 1. q. 2. dñi. affert, sacramentum in votis ratiuncula, gratiam confitentes ex opere operato, quoniam promissa quia in nova legi, quod factum non tantum in votis conferat, ex opere operato, sed etiam in dignitate sacramentorum nostræ legis, & eius contentione, non modo confitendi gratiam debet in illis admittit, confitentes pater, probatur aliquid, non est enim minus theologorum sententia, quod adulti justificari per baptismum in re, vel in votis & similiter per pœnitentiam, cum factum non possit, at sacramentum in re ratiuncula, ex opere operato, licet sit dispositio ex parte suis pœnitentibus per Sacramentum Eucharistie, ut gratiam conferat, ex opere operato, sed quia contrito, ad cuius intentionem & membrum datum gratia, propositum includit factum ipsius factum, tempore suo quo factum sacramentum ad gratiam concurrit, non sufficiat, sed terminativa, ut contentione cetera objecta habentur. Dicere, Martini in adultis gratiam conferre ex opere operato, & non nisi virtute baptismi, quæ habent in voto. Negatur hoc, alla pœnitentia quod factum partem, si enim martyrum gratiam confitentes ex opere operato, ut communior opinio, hoc habet ex singulis priuilegiis, non independenter baptismi in votis, pars deinceps, quos Ecclesia colit, ut Marytes, hoc ratione inter se, inter martyrum adultorum & parvulorum, quod illud necessarium est confitentes adulti, & quoniam factum, ac sacramentum baptissimi, ut gratiam confitentes, hoc autem, ut gratiam infantum confitentes, non requiri confitendum, nec infants, cuius capax non est, nec alterius perficitur, scilicet nec baptismi.

346 Ad ultimum dico, quod sicut in lege gratia non sunt sumptuosa factum in ordine ad confitendum gratiam, similitudinem, & quamvis factum extra factum possint homines ex operis operanti, tamen gratiam ad ipsa ita, ne in compositione superfluit votum sacramentum, quando re ipsa factum non possit, omnia per virtutem sacramentorum soleat. Deus abundantiam gratiam largiri, se etiam talis auxilia, quæ dare non solet, inquit, nullus constitutus nisi votum sacramenti, & ex solo opere operantis, non propositum factum ipsi factum tempore suo, quod debet ex precepto esse contritione annexum in lege nova, tantum absit, ut virtutem contritionis in te dominatur, ut portus oblique ultra votum tempore novæ legi contrito nisi justificet!

347 Necendum tamen est cum communis, nullum sacramentum gratiam conferre ex opere operato, nisi actu factum; & hinc ex parte colligitur ex scriptura, in qua promissa confitendi gratiam ex opere operato tempore sic factum est, acta factum, & ex opere operantis, & ex solo opere operantis, non propositum factum ipsi factum tempore suo, quod debet ex precepto esse contritione annexum in lege nova, tantum absit, ut virtutem contritionis in te dominatur, ut portus oblique ultra votum tempore novæ legi contrito nisi justificet!

348 Necendum tamen est cum communis, nullum sacramentum

totum, quæ rite applicetur habenti tale votum, & desiderium.

Respondit Baldus, sacramentum, quod est in votis, quatenus apprehendit, esse opus operatum, quod videtur desiderari, quod apprehendit, ut est objectum ratiæ desideri, & ille quid exterior, ut per se pater, & in votu applicatur de facto, & licet non per factum, sed tantum secundum esse apprehensionem aliquando erit, ut poterit esse, & cum sacramenta gratiam causent mortali modo in probabilius sententia, idcirco absentia sacramentum, sed actus sacramentalis non impedit, quo minus confitentia gratia ex opere operato virtute illius factum in votis.

349 Hic tamen respondit tota in verbis confitit, & seipsum destruit, quoniam enim sacramentum, quatenus apprehendit, est quid exterior, & quoniam non applicatur de facto, & solam habetur in votis, & in defensione plane sacramentum gratiam conferre ex opere operato illam confitente ex opere seu actione factum, si prout exterius & tercere, quatenus inquit institutum. Deinde autem propter factum, non apparet, non mercede ex parte sua, adhuc gratiam confitentes, ut contingit in parvulis. Confirmatur, quia si sacramenta voto ratiuncula, si factum gratiam coherent, adhuc ex opere operato, alioquin quoque coherent effectus, quo coherent, quando res ipsa factum est, non si major ratio de uno, quam de altero, hoc autem factum illi, quia baptismi solo voto factum, plures clares, & non invenimus, nec totum deles penitentia, ita non gratiam confitentes, si solo voto exterius factum, ut illi, qui factum confitentes, signum evidens, gratiam coherent inveniunt, quod factum, & non placet, quia in bona logica differentia adveniens generis debet illud perficere, & non deinde ergo repugnat omnino, sacramenta omnia secundum rationem genericam habent vim confitendi primam gratiam, quia gratia quælibet quilibet verbo dicitur, ut communio, & magis pia, & magis de mente Doct. loc. cit. ubi s. de secundo dico, in fine habet haec formala verba, in quo si quis alia peccata latet, per istud sacramentum etiam remittuntur, quia verbi nimis patienter eludere videtur. Gavatius dñi. c. 51. dñm inquit verba illa non esse Scotti, sed addita, non enim novum est, in littera Scotti multas additiones inventit, quia non sunt Scotti. Hic inquam, illi mera illusio, & nuga, nam ita dici posse de quacunque alia Scotti autoritate adducta, & licet in littera Scotti nonnullae additiones, ita ramæ à Marginista signari volent, ut tales; quod in prædicta auctoritate non inventit.

350 Dicendum est, ita quia, etiam hoc sacramentum in aliquo casu, & per accidens posse primam gratiam conferre, & remissionem peccati mortali sufficiunt ipsum; casus autem ita communiatur, ut oponi solet ab Auctoribus nostris sententia, quando nimirum ad communionem accedens cum attritione, & exobligatione inculpabilis confessionem omittit, alioquin peccati mortali; at bene Poncius his notis dñi. 44. q. 10. casum hunc non esse sufficiens ad propostum, nisi alia circumstantia addatur; nam qui prepararet se ad communionem confitendo peccata, qui in mente venirent, & de his sufficiens attinuerent, potius dicendum est recipere primam gratiam mediante factum penitentia, quod per se ad ordinatum, quia virtute Eucharistie, per se institutum ad confitendum tantum gratia augmentum, ut bene inlat. Centinus loc. cit. Quare casus dicitur faciens ad propostum est, ubi Poncius, quando quis oblitus, se committit peccatum, ullum mortale ad hoc sacramentum accedit, fine confessionis, ut in sacerdotibus contingit, potest, qui non semper confitentes, dum celebrant volunt, nisi sint nisi confitit peccati mortali; ubi facultates confessionis patimur, & antequam ad communionem accedit.

351 Probatur ita conclusio, quia in casu positivo Sacerdos ille bona fide sumens Eucharistiam, nullam habens conscientiam peccati mortali, & putans in incibiliter se esse in gratia, quod factum diligenter examinat, nullus peccati recordatur, vel si recordatur non habet copiam Confessoris, habet actum, quem putat contritionis, cum se vera non sit nisi attritio; ite, inquam, cum talis dispositione sumens Eucharistiam verè accedit digne, & sine obice ergo fieri potest gratiam his sacramentis; Consequentia probatur, quia ex Trid. cit. omnia sacramenta, semper gratiam conferunt omnibus illa dignis sufficientibus, & fine obice, in casu autem positivo ille tollit ob cem peccati per alium attritionis, quæ se vera habet, qui actus sufficiens est ei sacramento recipi factum ad gratiam recipientem. Nequid dicas, hunc receptum gratiam, & remissionem peccati mortali ex vi contritionis, & ex penitentia interiori, non in votis, sed in confitentia in statu gratiae, quod non requiritur in accidentibus ad factum sacramentum baptismi vel penitentie, que dicuntur sacramenta mortuum.

352 Addendum tamen est, per accidens, & indirecte fieri posse ut sacramenta initium ad cotestandum primam gratiam, conseruant augmentum gratiae, & contraria illa, quæ sunt initia ad augmentum, conferant aliquando etiam primam gratiam. Ratio est, quia contingit potest ex una parte, ut accedes ad baptismum, vel peccata supponatur esse in gratia per actum perfectæ contritionis, in quo caseo haec duo factamenta, aliquoquin per se ad primam gratiam confitendum, conseruant, fei sacramentum Eucharistie, quod recipi factum est. Non ergo haec virtus negari debet huic sacramentum non pertinentibus, & accidentibus bona fide, tunc accedunt præcipue illi, qui suorum peccatorum immenses posse diligenter etiam dicendum accedit cum attritione supernaturali, vel etiam sunt memores peccatorum, accedit cum attritione existimata contritionis, si accedent cum attritione cognitatal non dignè accedent, sed peccatum sacrilegi committeret.

353 Confirmatur, quia hoc peculiariter spectate videatur ad hujus sacramentorum excellentiam, & dignitatem, ut talem effectu fortiori aliquando saltem in his, quæ bona fide accedunt, nec ullum gratia impeditur ponit; Et quidem si hoc privilegium aliis sacramentis coeditur, plane sacramentum Eucharistie denegandum non est, in quo subtiliter, & realiter Christus Dominus continetur auctor, & fons omnis gratia. In id fari expressè videtur invenire Trid. cit. 7. can. 5. cum inquit, si quis dixerit vel precipue factum hujus sacramentorum esse remissionem peccatorum, vel ex non aliis effectibus provenire, anathema sit; quibus verbis absolute non negat, remissionem etiam peccatorum, esse hujus sacramentum fructum, sed tantum negat, esse præcipuum, & principalem, tacite

ARTICULUS SECUNDUS.

An omnia sacramenta vim habebant conferendi primam gratiam.

346 Q uod presentem difficultatem, dixerunt aliqui Theologologi, quod quando omnia sacramenta in sua ratione specifica, & ex nostris Centibus dñi. 3. de Confirmatione, & Gavatius fuit, & pro nostris dñi. 12. de sacramentis, Euhab. q. 1. c. 2. Affirmativa vero tuentur alii communiter tam Thomistæ, quam Scotisti, ut Cajet, Capreol, Soto, Suarez, Valentia, Coninchus, Pefancius, Sylvius, Nugrus, Caspensis, Olandius, Amicus, Pasqualius, Averius, Baldus, & Sumptuus paulum, Diana, Palus, Bonacina, & ex nostris Poncius, Hiquetus, Brancatus, Roda, Arterius, & alii antiores; Et haec quoque mihi amplectenda videtur, ut communio, & magis pia, & magis de mente Doct. loc. cit. ubi s. de secundo dico, in fine habet haec formala verba, in quo si quis alia peccata latet, per istud sacramentum etiam remittuntur, quia verbi nimis patienter eludere videtur. Gavatius dñi. c. 51. dñm inquit verba illa non esse Scotti, sed addita, non enim novum est, in littera Scotti multas additiones inventit, quia non sunt Scotti. Hic inquam, illi mera illusio, & nuga, nam ita dici posse de quacunque alia Scotti autoritate adducta, & licet in littera Scotti nonnullae additiones, ita ramæ à Marginista signari volent, ut tales; quod in prædicta auctoritate non inventit.

350 Dicendum est, ita quia, etiam hoc sacramentum in aliquo casu, & per accidens posse primam gratiam conferre, & remissionem peccati mortali sufficiunt ipsum; casus autem ita communiatur, ut oponi solet ab Auctoribus nostris sententia, quando nimirum ad communionem accedens cum attritione, & exobligatione inculpabilis confessionem omittit, alioquin peccati mortali; at bene Poncius his notis dñi. 44. q. 10. casum hunc non esse sufficiens ad propostum, nisi alia circumstantia addatur; nam qui prepararet se ad communionem confitendo peccata, qui in mente venirent, & de his sufficiens attinuerent, potius dicendum est recipere primam gratiam mediante factum penitentia, quod per se ad ordinatum, quia virtute Eucharistie, per se institutum ad confitendum tantum gratia augmentum, ut bene inlat. Centinus loc. cit. Quare casus dicitur faciens ad propostum est, ubi Poncius, quando quis oblitus, se committit peccatum, ullum mortale ad hoc sacramentum accedit, fine confessionis, ut in sacerdotibus contingit, potest, qui non semper confitentes, dum celebrant volunt, nisi sint nisi confitit peccati mortali; ubi facultates confessionis patimur, & antequam ad communionem accedit.

351 Probatur ita conclusio, quia in casu positivo Sacerdos ille bona fide sumens Eucharistiam, nullam habens conscientiam peccati mortali, & putans in incibiliter se esse in gratia, quod factum diligenter examinat, nullus peccati recordatur, vel si recordatur non habet copiam Confessoris, habet actum, quem putat contritionis, cum se vera non sit nisi attritio; ite, inquam, cum talis dispositione sumens Eucharistiam verè accedit digne, & sine obice ergo fieri potest gratiam his sacramentis; Consequentia probatur, quia ex Trid. cit. omnia sacramenta, semper gratiam conferunt omnibus illa dignis sufficientibus, & fine obice, in casu autem positivo ille tollit ob cem peccati per alium attritionis, quæ se vera habet, qui actus sufficiens est ei sacramento recipi factum ad gratiam recipientem. Nequid dicas, hunc receptum gratiam, & remissionem peccati mortali ex vi contritionis, & ex penitentia interiori, non in votis, sed in confitentia in statu gratiae, quod non requiritur in accidentibus ad factum sacramentum baptismi vel penitentie, que dicuntur sacramenta mortuum.

352 Addendum tamen est, per accidens, & indirecte fieri posse ut sacramenta initium ad cotestandum primam gratiam, conseruant augmentum gratiae, & contraria illa, quæ sunt initia ad augmentum, conferant aliquando etiam primam gratiam. Ratio est, quia contingit potest ex una parte, ut accedes ad baptismum, vel peccata supponatur esse in gratia per actum perfectæ contritionis, in quo caseo haec duo factamenta, aliquoquin per se ad primam gratiam confitendum, conseruant, fei sacramentum Eucharistie, quod recipi factum est. Non ergo haec virtus negari debet huic sacramentum non pertinentibus, & accidentibus bona fide, tunc accedunt præcipue illi, qui suorum peccatorum immenses posse diligenter etiam dicendum accedit cum attritione supernaturali, vel etiam sunt memores peccatorum, accedit cum attritione existimata contritionis, si accedent cum attritione cognitatal non dignè accedent, sed peccatum sacrilegi committeret.

353 Confirmatur, quia hoc peculiariter spectate videatur ad hujus sacramentorum excellentiam, & dignitatem, ut talem effectu fortiori aliquando saltem in his, quæ bona fide accedunt, nec ullum gratia impeditur ponit; Et quidem si hoc privilegium aliis sacramentis coeditur, plane sacramentum Eucharistie denegandum non est, in quo subtiliter, & realiter Christus Dominus continetur auctor, & fons omnis gratia. In id fari expressè videtur invenire Trid. cit. 7. can. 5. cum inquit, si quis dixerit vel precipue factum hujus sacramentorum esse remissionem peccatorum, vel ex non aliis effectibus provenire, anathema sit; quibus verbis absolute non negat, remissionem etiam peccatorum, esse hujus sacramentum fructum, sed tantum negat, esse præcipuum, & principalem, tacite

con-

concedens esse ejus effectum falem secundarium, & per accidentem, quod etiam indicat Ecclesia in illa oratione: sit nobis ablato scelera, sit remissio omnium delictorum.

353 Rsp. huiusmodi accedentem ad Eucharistiam attributum posse obicem ob peccatum committit, quamvis est enim attributio de peccatis commitis tollat obicem respectu sacramenti baptismi, & penitentie, que ad delictionem peccati mortali sunt instituta, sed enim sufficiat attributio non tamquam respectu sacramenti Eucharistiae, quod ad angendam gratiam non vito ad delendum peccatum est ordinatum, sed hoc enim dignus tuncipium necesse est, & penitentie, vel per sacramentum confessione, vel ad minus per contritionem ex ea fuit peccatum & in gratia. Ad Confusum ad productionem primae gratiae non fas est, quod in hinc sacramento continetur auctor omnis gratiae, sed insuper attendendus est modus, quo illud institutum, ut sacramentum gratiae, cum nullum sacramentum illam casus supra illa institutionem, & hoc sacramentum est institutum tantum, ut sacramentum vivorum, quia institutum est per modum refectionis. Ad auditoriam. Concil. Trid. dicitur, illam locum, vel intelligendum in esse de Eucharistia, ut sacramentum eloquio modo utique impetrat remissionem peccatorum mortali, vel de eadem ut sacramentum est in ordine ad peccata venientia, seu ad pravos effectus, qui remanent post peccata.

354 Hoc tamen solutio non satisfactio, quia idem est obex respectu gratiae, & omnium sacra mentorum, nempce peccatum, quod actu committitur, vel quod cognitum non recessatur, sed de eo habetur complacencia in receptione sacramenti, ac in causa posito recipies Eucharistiam nec ac tu peccatum committit, nec sibi complices de presentes, ut illius invincibiliter ignorare, & bona fide accedit, ut tu se innocentem, ergo sic accedens ad Eucharistiam nullum ponit obicem, nisi prius materialiter. Quod si sit memor peccatorum, nec copiam Confessoris habeat, si ponimus, quod accedit cum attributione existimata contritione, non autem cognita, ut talis, nam utique simplex attributio, & cognitio ut talis, non est sufficiens dispositio ad recipientem. Eucharistia sacramentum. Nequeq; solutio ad Conf. nam etiam baptismus, & penitentia sunt per se instituta ad caufandam primam gratiam, & tamen hoc non obstante conferunt augmentum gratiae per actionem ex hoc accedens in gratia, & tamen non obstante hujus sacramenti institutionis ad dandum augmentum gratiae solum, non autem primam gratiam, posse in casibus adducere, sed alius effodus non potest.

355 Rsp. Gavatius loc. cit. 3. cum Card. de Lugo negando patitatem, quia sacramenta mortuorum intantum possunt aliquando conferre augmentum gratiae, inquit in suo effectus illi correspondunt ex eorum institutione, nempce delere peccatum, & gratiam conferre non possunt obicem, & sacramenta vivorum, pugnant Eucharistia, cum non sint instituta ad delendum peccatum mortale, sed solum ad angendam gratiam, nempce ad nutriendam animam loquendo in specie de Eucharistiae, non quam possunt primam gratiam conferre, & peccatum mortale defere. Verum hoc totum gratiam omnino dicitur, quod, scilicet, Eucharistia ad hunc effectum tantum est instituta, & quod alios effodus non possunt aliquando habere, ut inquit Card. de Lugo dyp. 12. de Euchar. fcc. 2. 10. quoniam enim hoc sacramentum ex vi sua institutionis, & ex primaria intentione Dei, & Christi solum est institutum ad dandum gratiam augmentum, secundaria tamen institutione sacramentum quoque fuit ad dandum aliquando primam gratiam, & remissionem peccati mortali per accidentem, scilicet, in casibus positi, quando nimis quis accedit ad hoc sacramentum, credens invincibiliter, se peccato mortaliter, & alias habet attributionem de commissi. Nec tandem valet explicatio allata Concil. Trid. ut enim constat ex verbis suis citatis, loquitur ibi de Eucharistia, non tantum, ut sacrificium, sed praecepit, ut sacramentum; Et Ecclesia in oratione citata inquit, hoc sacramentum remissionem conferre obicem non ponitibus, non tantum veniam, sed univer saliter omnium delictorum.

Objectiones Solutae.

356 IN oppositum obieciunt. Primo, quia non est tribuendum sacramentis, quod ex sacra Scriptura, vel Ecclesiis definitione, aut Patrum traditione non constat, cum tota sacramentorum efficacia ex sola voluntate Dei dependeat, sed quod Eucharistia confiteretur in aliquo casu primam gratiam, aut remissionem peccati mortali non constat ex aliquo ex predictis fundamentis, ergo &c. Tunc 2. quia hoc sacramentum ex vi sua institutionis solum est institutum ad dandum gratiam augmentum, ergo in nullo casu primam gratiam conferre potest, probatus consequentia, quia quā-

de aliqui cause per le competit aliquem effectum producere, non potest neque per accidentem producere contrarium. Tum 3. quia si hoc competenter Eucharistia, vel aliis sacramentis vivorum, vel competenter per se, vel per accidentem, non primum, quia aliis semper competenter, nequa secundum, quia competit per trahit Chrifti intentionem. Tum 4. hoc sacramentum fuit institutum per modum cib, & potus, ac proinde non pro mortuis, sed pro vivis, ergo si cut cor poreus non potest causare generationem, vel resurrectionem viventis, sed tantum conseruationem, & augmentationem eius; ita ne quibus spiritualibus, quae est hoc sacramentum, potest causare generationem, aut resurrectionem spiritualem hominis sed tanquam augmentatione vite spiritualis. Tum 5. quia prima gratia differt, & secunda, quia involvit remissionem peccati; ergo non possunt neque per accidentem ad illam se extenderent sacramenta vivorum, neque virtus potest per accidentem ad objectum intelligibilem se extenderent. Tum 6. quia ex nostra opinione sequitur, Eucharistiam non tantum esse sacramentum vivorum, sed etiam mortuum, ac proinde confundit illa obicem recepta de sacramentis vivorum, & mortuorum. Tum tandem, quia si hoc sacramentum causat primam gratiam in accidentem cum attributione patita contritione, caufat etiam in accidentem cum attributione cognitio, quod est falsum; probatur sequela majoris; id est causa cum attributione patita contritione, quia sacramenta sunt instituta ad caufandam gratiam in non ponitibus obicem, sed hoc tamen habetur, quoniam attributio non patetur contritio, si aliud non oblit, ut patet in sacramento baptismi, & penitentie, ergo &c.

357 Respondeat negando minorem, nam quod sacramentum Eucharistiae primam gratiam conferat, & peccati mortalis remissionem, colligitur fatis probabilitate, tum ex testimonio Concil. Trid. citato, tum ex verbis Ecclesiis in quadam oratione relatis n. 322, tum ex multis Patribus, qui loquentes de sacramento Eucharistiae dicunt contente remissionem peccatorum ei accedit, & sententia communior Doctorum sic tenens, quia non est pari momenti & facit hanc sententiam probabiliter. Ad 2. sicut baptismus & penitentia, quamvis ex primaria institutione vim habent primam gratiam conferendi, ex secundaria tamen vim habent etiam conferendi argumentum gratiae in quibusdam casibus, ita est contra patiter dicendum est de hoc sacramento quod ex secundaria Dei intentione vim habeat, & ostendit per accidentem, quod ex sacramento vivum habeat, & sic ergo illa sacramenta nata sunt primam gratiam conferre ex primaria eorum institutionis, & non obstante sepe etiam conferunt augmentum gratiae per accidentem ex hoc accedens in gratia, & tamen non obstante hujus sacramenti institutionis ad dandum augmentum gratiae solum, non autem primam gratiam, posset in casibus adducere, sed alius effodus non potest.

358 Ad 3. dicitur hunc effectum Eucharistiae competere per accidentem quia fortuito, & abfue confilio divino, sed quia ei non competit ex vi sua institutionis, & ex primaria Dei intentione, sed tantum secundaria, & quia regulariter hunc effectum non facit. Ad 4. hoc est discripsum inter Eucharistiam, & cibum corporalem quod hic vitam non haber in semipeto, id est nequit vitam tribuire, nisi quantum per actionem viventis in substantia alia converti; & Eucharistia habet in se vitam, & virtute sua propria convertit in se manducantem, non est contra, ut inquit Augustinus, & manducabis me, non me convertens in te, sed te convertens in me, nequit non esse nisi illud, si non tantum possit vitam spiritualem anima conservare, sed etiam in aliquo casu ei aliquando primam conferre. Ad 5. negatur patris, quia visibilis, quod est objectum proprium vitis, essentialiter differt ab intelligibili, quod est objectum intellectus, ut prima gratia non differt a secunda intrinsecus, & essentialiter in ipsa gratia entitatis, sed extrinsecus ratione contingit, ut dicitur, quia aliis non supponit, secunda vero quia aliis supponit; sicut primus calor dicitur, qui primo introducitur in subiecto, & secundus, qui aliis supponit in subiecto, licet alioquin omnes sint homogenei, & eiusdem rationis, & qui modo est factus potuerit esse primus, si primo introducatur sicut in subiecto & & contra. Nec refert, quod prima gratia dicatur peccati remissio, quia hoc non est peculiariter gratia, qui dicitur prima, sed communis omni gratiae, habet enim hoc qualiter gratia ex hoc, quod est amicitia, & filiatione Dei ad priva. Ad 6. negatur consequentia, nam quemadmodum etiam per Adversarios baptismus, & penitentia, quamvis per se fuit mortuorum, adhuc possunt esse vivorum in aliquo casu, ab que confundone illius distinctionis, quia hoc eis convenit tantum per accidentem in proposito eadē ratione non confunditur illa distinctione, qua dicitur, Eucharistia est per se,

Quæst. X. An omnia conferant primam gratiam. Art. II.

& ex primaria institutione sacramentum vivorum, & tantum per accidentem mortuorum, modo jam explicato.

359 Ad ultimum negatur sequela maioris, ad probationem dico, hoc esse discripsum inter Eucharistiam ex una parte, & baptismū, ac penitentiam ex alia, quod hec duo cum ex suaratione specifica sunt ordinata ad remittenda peccata mortalia, ut quis dicatus: bona fide ad illa accedere, satis est, si habet attributionem; At Eucharistia, quia si habet ex ratione tantum genericam, non autem specificam, ut quis ad eam bona fide dicatur accedere, non satis est habere attributionem, sed necessaria est contritione, vel in prudenti ex estimatione, unde in recipiendo illis duobus sacramentis potest quis accedere cum conscientia peccati mortali, non autem in sumptu Eucharistiae, ad nullum tamen ex illis potest quis accedere cum affectu peccati mortali. Dicte significatione non facit hominem magis dispostum ad effectum gratiae, sed quoniam patet esse eius constitutum, cum sit attritus, hoc oritur ex ignorantia; ergo non est magis dispostus, quam illi, qui est tantum attritus, & cognoscit, se esse attritum, at hic non est sufficienter dispositus ad effectum Eucharistiae, ergo nec ille. Rsp. quod licet ignorantia non faciat hominem magis dispostum positivè, facit tamen negative, nimirum ut accedit minus indispicere, quia excusat illi ex eo constitutum, quod est ignorans, vel obtemperante, ex omniione Eucharistiae, sed necessaria pro opportunitate temporis necessariae precepti, & Ecclesiastici, non autem extremi Undio.

360 Denique illud est, mēta illius distinctionis necessitatis medii, & precepti penitus coincidere, licet enim non distinguatur, & quam duo mēta penitus distinxerit, distinguatur tamen, veluti includens, & includit, quod sufficit, ne penitus convertantur, & quidque, quod convertantur, ex eo convertit, quia ut modo dicebamus, Eucharistia, sed necessariae necessitate mediis ad salutem, est aut necessariae necessitatee precepti, & sacramentū baptismi, licet sit omnibus necessariis necessitate mediis, non solum ad salutem, sed etiam pati vultus, non tamen uniformiter, illis enim necessariis est necessitate, tam mediis, quam precepti, nisi vero necessitate mediis tantum, quis parvuli non sunt precepti capaces, unde media ad salutem simplificerit necessitatem licet non precepta respectu illorum, qui sunt praecipi capaces, non tamen respectu omnium infantes enim non tenentur precepto baptismi, ne damantur ob transgressionem precepti, sed proprias culpas originales, que remanent non deleti; ergo necessitatis mediis, & precepti non convertuntur.

Dicte si observatio preceptorum Dei est medium ad salutem necessitatum, ergo necessitas precepti non differt a necessitate mediis, sed prorsus coincidentia quia omnia media necessaria ad salutem sunt precepta, & contra ipsa preceptorum observatio est medium ad salutem necessitatum.

Respondeo cum Vasquez, Beccano, Caspensi, & aliis, quod ideo, generatio loquendo preceptorum observatio in communis modo loquens dictum soleat quoddam medium ad salutem necessitatum, quatenus qui non observat precepta, salvari non potest, atnam quando specialiter est dictum, ut est preceptorum observantium non esse necessariam necessitate mediis, & ratio est, quia hoc proprius vocatur necessitatis mediis nec sacramentū, quod positive, ut possumus in influxum concordit ad salutem, qui pacto gratiae præveniens, baptismus, dolor de peccatis, & similia positive cocurrunt ad justificationem. Observatio autem preceptorum præcepta sumpta, quatenus talis est, non concordit positive, sed negative, quia salutem non impedit, aut desperatur justificatio. Unde que obligant in ratione precepti, solum negative, cocurrunt ad finis supernaturales confectionem, & per medium removentes prohibens, v. gr. auditio facti in die finis tantum est necessaria ad salutem, in quantum peccatum mortale impedit affectionem viri eternae & auditio facti removet peccatum, quod committeret, qui factū non audiret; Quod si observatio precepti interdum est metitoria augmenti gratiae, hoc non habet ex se, quia talis est, sed quatenus in homine justo coniunctus est cum gratia, & charitate.

361 Hinc deducitur, postquam modum explicandi utramque necessitatem, quoniam jam tradidimus lib. 3. de q. 1. c. i. ut cōmitem in Scholis, quod nempe illud est necessariis necessitate mediis, quod est omnino per se necessariis ad gloriam confectionem, id est, ab antiquis Theologis necessarium simpliciter appellatur, sic status gratie dicitur necessarius ad gloriam, quatenus sine illa de lege Dei ordinari gloria nullo modo potest obtineri. Necessariis vero necessitatee precepti solum est necessariis quasi per accidentem, quia tantum se habens removet prohibens, quatenus, & scilicet, preceptum implendo tollit peccatum, quod glorie confectionem impedit poterat, distinguendo statum gratiae, qui est simpliciter ad eam necessariis; Ex quo dicebamus, aliud subinde inter illas duas necessitates oriri discripsum, quod necessariis primo modo ad eum est necessariis in ordine ad salutem, ut sine illa obtinetur non posse, etiam ad ignorantia invincibilis, vel impotentia ad dicendum baptismi respectu parvulorum, & penitentia respectu ad alios. Quod vero necessariam est secundo modo duntaxat, cum sit solum quasi per accidentem necessariis, si prætermittatur ob ignorantiam, vel impotentiam, non impedit gloriam confectionem, quia in tali casu non impatur ad culpam v. gr. quia juvenis solum est necessarius, ut accedit per preceptum quis non junxit, vel ob impenitentiam.

tentiam, vel ob ignorantiam praecepti inculpabilem, excusabatur & peccato, ac proinde gloria confessione non impediens.

Dices, ignorancia invincibilis cuiuscumque obiecti temporis, ab omni culpa excusat; sed dati potest ignoranta invincibilis omnium factamentorum; ergo excusat ignorantem a culpa, & ideo penes excusationem a culpanon bene videatur, discriminati necessitas praecepti a necessitate modi.

Respondent nonnulli negando minorem, quod dati possit ignorantia invincibilis omnium sacramentorum, quia sufficit ut ex Christi est promulgata; sed quia huius difficultate non caret, que quid est deinceps, neganda est ultima consequentia; qui enim in invincibilius necessitatem nulli ignorarentur damnatur ex eius omniborum; sed ob peccatum, quod per tale medium delendum erat; unde qui omittunt baptismum v. g. fine ob ignorantiam invincibilis, avebant aliquid imputabiliter, damnatur, non quidem ob transgressionem praecepti, aut omissionem tali medium, sed propter culpam originalem, quae ob omniborum baptismi remaneret.

368 Hac prima pars doctrina pro terminorum declaratione, & modo lequendis, ad qualiter resolutione descendimus, & dicimus cum Scote plurimo in locis, quod sacramenta est simpliciter, & nullus necessarius iuxta modum loquendi veterum Scholasticorum, & velut necessaria necessitate, modi iuxta modum loquendi. Recentiorum, ut baptismum, mundum vero esse impliciter necessaria, non tam omnibus, ut Pontificis, qui solum adulterii peccatoribus necessaria, quedam tam impliciter necessaria, nec Ecclesie communis, non determinando per seipsum, sed vagante Ordo, & Matrimonium, certa autem non esse impliciter necessaria, cuius finis salvanus inveniatur, ut in Comit matrimoniis, & extrema unctione, que utilia quidem sunt, & Communione, & particularibus, sed nullis simpliciter necessaria, cum in solum obligent ad non contempendum, ut inquit Doctor 4. dicit 7. quæf. 2. Declaratus, & probatus alterius per singulas partes, nam sacramenta Baptismi, & Poenitentiae ad primam gratiam, contenduntur non insufficiens, baptismus quidem impliciter pro culpa originali delenda in omnibus, sacramentum vero contingit pro actuali delenda in adulterio, si post suceptum baptismum illas peccata continet, sed gloriet haberi neque sine prima gratia, ergo hac duo sacramenta sunt necessaria implicite, & sunt necessitate medi præstat modo explicata.

369 Dices, quisquis suscepit baptismum eliciens actu contritionis, ut dilectionis. Dei super omnes mortales, salvabitur, & idem dicendum de eo, qui post suscepit baptismum peccatoris, hoc sacramenta non sunt simpliciter necessaria, sed necessitate medi. Respondeo, istos in predictis casibus salvati, qui predicta sacramenta habeunt in voto, & desiderio inscripsi, & interponerent de facto, si possent, si enim dispositio, huius providentia Dei, ut eum predicta dicta sacramenta sunt impliciter necessaria, quando nequeunt suscipi, nisi conficiant in voto, vel in aliquo aequivalenti, si votum non haberent locum, ut in parvulo; cui sufficit martyrium, si baptismum suscipere nequeat, quod baptismus sanguinis dici solet. Dices, dato casu, quod aliquis haec sacramenta invincibiliter ignoraret, tunc unquam illa in voto habere nequebit, habere siquidem in voto aliqua supponit illius cognitione, quod dicitur haberi in voto. Respondeo ad misso illo capitulo, quem aliqui negant, quod si ille bene mortaliter vivere, & legem natura servare, Deum per Angelum, vel alio modo illum intructum, ut sit Doctor quæf. prologi de enarrato in sylo, Vel quod ille predictum sacramentorum votum haberet sicut in predictis, quatenus promptus est ad exequendum, quicquid Deus præcepit, aliquo perfecte contritionis actum non habet, ut dilectionis Dei super omnia, siquidem qui efficaciter vult aliquid, ipso ipso supponit omnia, velle que sunt illi conexa, explice te quidem, quae non viri esse amixa, implicite vero, que ignorat, hoc enim exigit natura connexorum.

370 Dices natus, non minus in contritione, ut sit medium iustificans, involvit votum testiendi; & quondecum aliud præceptum adimplendi quia in baptismum recipiendi, ergo si necessarium necessitate medi est, id quod in re, vel in voto ad iustificationem requiri, non minus restituere, & huiusmodi, quam baptismus & penitentia sunt necessariae necessitate medi. Consequenter patet, quia baptismus dictum non est sacramenta necessitate medi, nam quae conseruant primam gratiam, sunt hoc modo necessaria, ut dictum est.

Resp. Eucharistiam non comparari cibis materiali quodam necessitate vice impliciter, aliquo in omni reatu, & tempore sumendum est, quod tamen Ecclesia vetat, sed tantum quod aum gracie, & eius conservationem, scilicet cum hic cibus spiritualis ad aliam vitam gratia ordinatur, que non nisi per actionem mentis desperatur, qui fit liberatio non est necessaria, sicut cibus materialis.

Ad Confir. Concesso antecedente negatur consequentia,

quia ut est necessaria necessitate medi, debetur per se, & ex prima sua institutione ordinari ad primam gratiam conferendam,

quod est salfum, & quia hanc confite necrit, nisi per accidentem, licet ad illud, quod dicitur necessarium necessitate medi requiri-

tur, quod est ipso, vel in re, vel in voto salus obtinere non posse;

et secundaria tantum institutione, ut patet art. cit. & hoc sufficit de sacramentis in genere.

DISPUTATIO SECUNDA DE BAPTISMO, ET CONFIRMATIONE.

QUESTIO PRIMA.

Quo tempore fuerit institutus Baptismus, & quando capitur, effe sub praetrum.

Supponit quæf. baptizatum fuisse Christi & immediate ab ipso Christi Domino institutum ex verbis suis deducitur, expedit Ioh. 3. Ne quis veniret semper aqua, & Sp. Sanct. non potest invenire in regno Dei, & Match. 28. Fons docebat amicos baptizantes in nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti & quoniam non tempore, quo fuisse institutum, in ante vel post passionem, & resurrectionem ipsius. Peccatum tamen affluit, post passionem & resurrectionem institutum sub quam Apollini dicitur, cito. Matr. Euntes docete omnes gentes hanc agnosce, & Match. 28. Quoniam non tempore, quo fuisse institutum, quando Christus in locis & locis baptizatus est, non sufficienter probat, quia Christus Dominus non fuit baptizatus baptismi suo, sed baptismi Ioannis; bene tamen, sit Doctor, tunc agamus deinde ex contextu fuisse mundum carnis, taliter fuisse baptizatum, idoneam materiam, quod si quidem non in dies ex intelligentia, quoniam contextus fuisse carnis tunc Christus, sicut in virtutem mundum, communicare eti aequaliter illa fuisse, ut sit aliud non fuit, nisi ordinatio, sed inseguere, quia Christus ordinavit, & dedicavit aquam, ratiocinata fuisse baptismum materiam, neque die postmodum fuisse institutum, per verbis illi Nicodemum dicitur Ioh. 3. In istis quoniam generaliter precepit omnibus necessariis modis, & quæf. baptizatum faciendum, deinceps non erat institutum, contra personam & eo vel maxime, quia per Nicodemum talis baptismus institutio promulganda non erat, quare conclusit Doctor, quod fuisse institutus baptizatum fuit ex factu sancte mortis Christi, tempus tamen præcium, & determinatum in Evangelio non legitur.

Ref. Videlicet dicit p. 6. id expedit ex Evangelio colligi, quia cum Ioh. Baptista Christum baptizaret ex nomine, & diceret, quod debet a te baptizari, tu enim ad me Christus replicavit, fuisse modo quasi ex eis natus me baptizat, quia postmodum ego ex baptizabo, unde colliguntur, quod Christus in mensu post Iohannem baptizavit, scilicet id est tempore fuisse baptizatum institutum.

Ceterum ne, ex factis, neque ex verbis Christi sp. Iohannes Iohannem fuisse baptizat, tunc præcisus fratre ab eo institutum baptizatum, neque hoc in Evangelio narratur. Nec verba illa sine modo inveniuntur, Christus immixtus post baptismale Iohannem, atque constitutus & constitutus fuisse baptismum, quia verificata est Christus prædictus alius, & pergitur, loquens discipulis suis ab eo baptizatis in Iohannem, si autem Christus, tunc recipit cum baptizatum Iohannem ei libet, nullum adiicit, fundatimque quæf. discipulorum Iohannem de baptismi ministerio a Christo, videlicet discipulis cum una vocem ipsum Iohannem a Christo baptizatum. Hinc Stat. dicitur, Cunctaque p. 6. v. 1. & alii Recentioris in qua overba illa sunt modo, non est cum tanto rigore accipi potest, ut in tempore circulo baptizatum fuisse Christus perfecte, & adequate institutus, quia rite non ad hunc Christifum inchoaverat prædictum, nec dicit pulchritudinem, quibus tamen institutum, notificat, sed cum secreto debere intelligi, tunc quod admodum notificare, & præsentiam baptizatum institutum, non quoniam tunc facit tamen tali institutio, sed delicate baptizatum matrem in contactu sui fæcum maestram. Accedit quod Aug. 2. Tertius. dicit, non nisi octavo Epiphanius in longe diverso a Christo institutum, nam Secundus ratione late prosequitur Sust. 1. g. 1. Nec etiam bene dicunt, illum baptizatum, quæf. quæf. Christo institutum ante passionem non tanquam verum, sed sicutum figuram figuram velut in hecratione baptizatum postea institutum, tunc carentes non erant Christi, sed ipso in cuius adiutorio, ut figura communis celestis debent uteretur baptizatum, qui est filius umbra, & figura veri incarnationis, qui baptizatus ille datur in Spiritu Sancto, ut ipse Iohannes Baptista attestatur, ergo gratiam confiterat, & verum erat.

Contra ut cogredient ab Augustino Ioh. 3. cum enim in ultimo Corio Apololi fuerint sacerdoti infiniti, & sacramenta Eucharistia reficiuntur, supponit debet, sicut in fuisse baptizatum fuisse formam, nam vox Parisi autem est, Filius apparet, & Spiritus Sanctus in forma columbi, & effectus eius, qui est dexter gratia, & Spiritus Sanctus in forma crucis, nam non Culi dicuntur aperte, & Spiritus Sanctus in forma descendit, & ergo tunc deinde ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo juxta legem, & Deo ita tunc sequuntur alioquin faciem suam effectus participacionis, qui sunt in institutione ante sacramentum Eucharistia & Ordinationis, qui duo sacramenta in forma sicut in baptismi, quia vox illarum auditu nihil habet convenienter cum verbis, ac formam baptismi requiritur, nec illa verba a Christo prolatas fuerit qui tam

tentiam, vel ob ignorantiam praecepti inculpabilem, excusabatur & peccato, ac proinde gloria confusione non impediens.

Dices, ignorancia invincibilis cuiuscumque obiecti temporis, ab omni culpa excusat; sed dati potest ignorantia invincibilis omnium factamentorum; ergo excusat ignorantiam a culpa, & ideo penes excusationem a culpanon bene videatur, discriminati necessitas praecepti a necessitate modi.

Respondent nonnulli negando minorem, quod dati possit ignorantiam invincibilis omnium sacramentorum, quia sufficit ut ex Christi est promulgata; sed quia huius difficultate non caret, quae quid est deinceps, neganda est ultima consequentia; qui enim in invicibiliter necessitatem nulli ignorarentur damnaretur ab eius omnibuscum; sed ob peccatum, quod per tale medium delendum erat; unde qui omittunt baptismum v. g. fine ob ignoranciam invincibilis, ave ob aliquam impossibilitatem, damnaretur, non quidem ob transgressionem praecepti, aut omissionem tali medium, sed propter culpam originalis, quae ob omnibuscum baptizantur.

368 Hac prima doctrina pro terminorum declaratione, & modo lequendis, ad qualiter refutacionem descendimus, & dicimus cum Scoto plurimo in locis, quodam sacramenta est simpliciter, & nullus necessitas iuxta modum loquendi veterum Scholasticorum, & velut necesse est necessitate modi juxta modum loquendi Recentiorum; quodam vero est impliciter necessaria, non tantum omnibus, ut Poincaris, qui solis adulis peccatoribus necessaria, quedam tamen simpliciter necessaria, non determinando per seipsum, sed vagante Ordo, & Matrimonium, cetera autem non esse impliciter necessaria, cuius finis illis salvanus inveniatur, ut in Comitatem matrem, & extrema Unctione, & utilia quidem sunt, & Communicati, & particulari, sed nullis simpliciter necessaria, cum in solum obligent ad non contemendum, ut inquit Doctor 4. dicit 7. q. q. 2. Declaratus, & probatur alterius per singulas partes, nam sacramenta Baptismi, & Pioncaris ad primam gratiam, contendunt sunt iustitia, baptismus quidem simpliciter pro culpa originali delenda in omnibus, sacramentum vero rei gentianae pro actuali delenda in adulis, si post suceptum baptismum illi peccata continet, sed glorietur haberi neque sine prima gratia, ergo hoc duo sacramenta sunt necessaria simpliciter, & sunt necessitate medi praecepto modo explicata.

369 Dices, quisquis suscepit baptismum eliciens actu contritionis, ut dilectionis. Dei super omnia mortalia, salvabitur, & deinde secundum deo, qui post suscepit baptismum peccatoris, hoc sacramenta non sunt simpliciter necessaria, sed necessitate modi. Respondeo, istos in predictis casibus salvati, qui predicta sacramenta habent in voto, & desiderio inscripsi, & interponerent de facto, si possent, si enim dispositio, huius providentia Dei, ut eum predicta dicta sacramenta sunt simpliciter necessaria, quando sequentur sibi in voto, vel in aliquo aequivalenti, si votum non haberet locum, ut in parvulo; cui sufficit martyrium, si baptismum suscepit neque, quod baptismus sanguinis dici solet. Dices, dato casu, quod aliquis haec sacramenta invincibiliter ignoraret, tunc quicquid illa in voto habete nequam, habere sicutidem in voto aliquis supponit illius cognitionem, quod dicitur haberi in voto. Respondeo ad misso illo capitulo, quem aliqui negant, quod si ille bene mortaliter vivere, & legem natura servare, Deum per Angelum, vel alio modo illum instruimus, ut sit Doctor questra, prologi ad enarrato in fulvis, Vel quod ille predictum sacramentorum votum habetur sicut in predictis, quatenus promptius est ad exequendum, quicquid Deus praecepit, aliquo perfectius contritionis actum non habet; ut dilectionis Dei super omnia, si quidem qui efficaciter vult aliquid, ipso ipso supponit omnia velle, que sunt illi conexa, explice te quidem, que non viri esse amixa, implicite vero, que ignorat, hoc enim exigit natura connexorum.

370 Dices natus, non minus in contritione, ut sit medium iustificans, involvit votum certitudinem; & quondecum aliud praecipuum adimplendi quia in baptismum recipiendi, ergo si necessarium necessitate medi est id quod in re, vel in voto ad iustificationem requiritur, non minus restitutio, & penitentia, & huiusmodi, quam baptismus & penitentia sunt necessariae necessitate medi. Consequenter patet, quia baptismus dictum non est sacramenta necessitate medi, nam quia conseruunt primam gratiam, sunt hoc modo necessaria, ut dictum est.

Resp. Eucharistiam non comparari cibo materiali quod necessitate vice simpliciter, aliquo in omni reatu, & tempore sumendum est, quod tamen Ecclesia vetat, sed tantum quod aumenit vice, & eius conservationem, square cum hic cibus spiritualis ad aliam vitam gratia ordinatur, que non nisi per actionem materiū perditur, qui sit liberatio non est necessarius, sicut cibus materialis. Ad Confir. Concesso antecedente negatur consequentia quia ut est necessaria necessitate medi, debetur per se, & ex prima sua institutione ordinari ad primam gratiam conferendā, quod est salfum; quia hanc confirte nequit, nisi per accidentem, licet ad illud, quod dicitur necessarium necessitate medi requiriatur, quod est ipso, vel in re, vel in voto salus obtinere non posse;

hoc tamen non sufficit sed ulterius requiritur, quod per se, & per peccato, ac proinde gloria confusione non impediatur. hoc tamen non tantum per accidentem, & per modum removentis prohibens, sed in proposito de reificatione, & iustitia, & aliis praeceptis minime veritatem, sicut enim reificatione in re, vel iustitiam non concurret, sive ut medium quo ad iustificationem, & ideo ad argumentum neganda est, quod consequentia cum ipsa probatione, tantaq; insufficiente, quam tali positione pro hujus difficultatis solutione coactus est Gavatius ipse adhibet in fine art. cit. quamvis eam paulo supra confutasset num. 78.

368 Deinde quod quedam sacramenta sunt toti Ecclesie Communi simpliciter necessariae, non determinando per seipsum, ut sacramenta Ordinis, & Matrimonii sunt de constat, quia neque homines salutem conueniunt, nisi aliqua sacramenta recipiant, & haec autem nequeunt confici, & ministrari nisi a Secundobus, & personis Deo factis, ergo simpliciter est necessarium sacramentum Ordinis, per quem homines sunt Dei Ministrari. Sicut etiam de sacramento Matrimonii differentiam est, quia in rotâ Ecclesie propagatio generis humani debet dari, ad quod extra propatum naturale; contactus autem Matrimonii ad esse sacramentum Christi est elevatus in lega nova, ergo etiam sacramentum Matrimonii est simpliciter necessarium in Ecclesia Dei, vase, & indeferre, ita ut aliqui ex tota Communitate debeat illa sacramenta sumere, nec nullus in particulari tenetur.

369 Quod vero sacramenta Confirmationis, & extrema Vocationis sunt necessariae necessitate medi, neque praecepti patet, quia cum sint sacramenta vivorum, & instituta ad dandum secundam gratiam, sed gratia augmentum, aperte deducunt, non esse necessariae necessitate medi, quia argumentum gratiae non est medium ad salutem simpliciter necessarium, cum fine illo salutis habeti posse. Nequecumque sunt necessariae necessitate praecepti, quia id illis nullum exstat preceptum, ut ait Doctor loc. cit. d. 7. q. 2. sed solius obligant ad non contemendum, quare ad summum dic possumus necessariae necessitate secundum quid, hoc est, utilia, cum enim per ipsa conferatur gratia, & sunt initia ad particula, rem sicut in salutem nominis visitori, non est ibidem tantum, quin sunt maxime utilia, & proficia ad eandem salutem obtineantur.

370 Denique Eucharistia sacramentum est necessarium dumtaxt necessitate praecepti, ut confat et Trident. s. f. 13. can. 9. ubi damnatorum quicunque dixerit, homines non tenet ex precepto factum Ecclesie in testis Patchalibus communicati statim, ac ad usum rationis per venient. Est tamen inter Theologos contentio ad praeceptum de comunicando si predictum tantum, an etiam dividuum. Ech. secundum validè probabilis videtur, ut fuisse predicta dicta sacramenta sunt simpliciter necessaria, quando sequentur sibi in voto, & in aliquo aequivalenti, si votum non haberet locum, ut in parvulo; cui sufficit martyrium, si baptismum suscepit neque, quod baptismus sanguinis dici solet. Dices, dato casu, quod aliquis haec sacramenta invincibiliter ignoraret, tunc quicquid illa in voto habet nequam, habere sicutidem in voto aliquis supponit illius cognitionem, quod dicitur haberi in voto. Respondeo ad misso illo capitulo, quem aliqui negant, quod si ille bene mortaliter vivere, & legem natura servare, Deum per Angelum, vel alio modo illum instruimus, ut sit Doctor questra, prologi ad enarrato in fulvis, Vel quod ille predictum sacramentorum votum habetur sicut in predictis, quatenus promptius est ad exequendum, quicquid Deus praecepit, aliquo perfectius contritionis actum non habet; ut dilectionis Dei super omnia, si quidem qui efficaciter vult aliquid, ipso ipso supponit omnia velle, que sunt illi conexa, explice te quidem, que non viri esse amixa, implicite vero, que ignorat, hoc enim exigit natura connexorum.

371 Dices natus, non minus in contritione, ut sit medium iustificans, involvit votum certitudinem; & quondecum aliud praecipuum adimplendi quia in baptismum recipiendi, ergo si necessarium necessitate medi est id quod in re, vel in voto ad iustificationem requiritur, non minus restitutio, & penitentia, & huiusmodi, quam baptismus & penitentia sunt necessariae necessitate medi. Consequenter patet, quia baptismus dictum non est sacramenta necessitate medi, nam quia conseruunt primam gratiam, sunt hoc modo necessaria, ut dictum est.

Resp. Eucharistiam non comparari cibo materiali quod necessitate vice simpliciter, aliquo in omni reatu, & tempore sumendum est, quod tamen Ecclesia vetat, sed tantum quod aumenit vice, & eius conservationem, square cum hic cibus spiritualis ad aliam vitam gratia ordinatur, que non nisi per actionem materiū perditur, qui sit liberatio non est necessarius, sicut cibus materialis. Ad Confir. Concesso antecedente negatur consequentia quia ut est necessaria necessitate medi, debetur per se, & ex prima sua institutione ordinari ad primam gratiam conferendā, quod est salfum; quia hanc confirte nequit, nisi per accidentem, licet ad illud, quod dicitur necessarium necessitate medi requiriatur, quod est ipso, vel in re, vel in voto salus obtinere non posse;

DISPUTATIO SECUNDA DE BAPTISMO, ET CONFIRMATIONE.

QUESTIO PRIMA.

Quo tempore fuerit institutio Baptismi, & quando capitur, eis sub praepm.

Supponit quislibet, baptismum fusile v. c. & immediate ab inicio Christi Domini institutum ex verbis suis deducitur expedit Ioh. 3. Ne quis veniret semper aqua, & Sp. Sanct. non potest intrare in regnum Dei, & Match. 28. Eamus donec amantes, baptizantes, ut in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti & quoniam de tempore, quo fuit institutum, in ante vel post passum, & resurrectionem ipsorum. Peius fentur alius, post passionem & resurrectionem institutum esse, quam a posteriori. Apostoli dicto, cito. Match. Euntes donec omnes gentes habent, sicut eos &c. pro quo plus ex parte Patrum testimonia L. vni Papae, Tertullianus, Theophilus, Chrysostomus, & alii, non sufficienter probat, quia Christus Dominus non fuit baptizatus baptismi suo, sed baptismi Ioannis; bene tamen, ait Doctor, tunc aquam deducit ex contextu eius mundanissime carnis, taliquam sit baptismi, idoneam intermissionem; quod si quidem non in eius intelligendum, quod contextus sit carne tunc Christus, in qua virtutem mundanam, communiceat ex aqua, sed illa sancta auctoritate non fuit, nisi ordinatio, seu insegnatio, quia Christus ordinavit, & dedicavit aquam, ratiocinata fuit baptismi ratione materiali, neque die postquam fuit institutum per se, nisi Nicodemus dicta Ioh. 3. nisi quis veniret fuisse in Christi institutum, sed tantum post eius resurrectionem, differunt tempore in aliquando tempore institutum post mortem D. Thom. 3. 4. & p. 4. 10. & 11. & p. 11. & 12. cum discipulis docebat baptizandas sub conditione in pulchritudinem, & pulchra fuisse sub precepto. Secundus vero cum fuisse in Christi institutum ante ipsius passionem, & resurrectionem, quod si quidem non obtempore non obligato ante solemnem eius promulgationem in die Pentecostes, & postea fuisse sub conditione post capro, Ioh. 4. d. 3. 9. 4.

ARTICULUS PRIMUS.

Deciditur quod est quod primum potest.

Ideum est, baptismum fusile Christi institutum ante mortem, nec certum tempus signari non posse, in quo facta fuit talis institutio. Ita Sequitur loc. cit. ut tuus est, & tuus est Iohannes, Filius, & Aeternus, & Cenitum, & Ponens, & & eten. Scoville, & Reventino, padum. Hunc conclusionem probat Doctor ex iusta Evangelica narratione Ioh. 3. 22. ab eo expedita regatur. Christum ante suam passionem per discipulos baptizans, nulla est ratio negandi, sed postea fuisse ante ipsum pallidum institutum. Nec valet ex postio Patrum pro opposita sententia dictorum, & apostoli, ut post baptismum non possit baptismus, & ratiocinata fuit baptismi ratione materiali, neque die postquam fuit institutum, nisi Christus institutum baptizans, nisi baptismi fuisse in Christo, immo fuisse post Iohannem baptizans, scimus ideo tunc summa baptismum institutum.

Ceterum ne, ex factis, neque ex verbis Christi sp. Iohannes Iordanem fuisse baptizans, tunc praeceps fuisse ex institutum baptismi, neque hoc in aliis angelis narratur. Nec verba illa sine modis invincunt, Christus immediatè post baptismale Iordanem, atque constitutio, & contritus sum in baptismum, quia veritate illi Christus praeceps alii, & pergitur, loqui discipulis fuisse ab eo baptizati in Iordanem; si autem Christus tunc recipiat baptismum Iordanem, tunc habebit, nullum adiutor, fundatoremque discipolorum Iordanem, si baptismum ministrato a Christo, tunc discipulis cum ipsa instanti ipsius Iordanem. Hinc Starckius, & Zizetus, & C. & C. & alii. Recentior inquisitio verba illa sunt modo, non est cum tanto ratiocinio plena, ut in tempore circulo baptizatus fuisse Christus perfecte, & adequata institutio, quia rite non ad hoc Christum inchoaverat predicationem nec discipulos habebat, quibus tamen institutum notificaret, sed cum loco debere intelligi, tunc quod non modo postmodum, & praegressum baptizans institutio, sed ratiocinata fuit in contactu sui discipulorum carnem. Accedit quod apostoli baptizans Iordanem, sed alii claram omnino diversum a Christo institutum, nam Scoville ratione late prosequitur S. Ioh. 3. 22. Nec etiam bene dicunt, illum baptizans, sicuti quidem Christo institutum ante passionem non tamquam, sed sicutum tamquam figuram vel velut in hecrationem baptismi postea institutum. Irenaeus ait, & cito. Tertullianus, & alii, quod tuus est, & tuus est Iohannes, qui sunt in baptizans, & figura omnes celare debent, ut recte baptizatio illi fuisse in figura umbra & figura veri figuram, tunc quoniam materia hanc facient, huc tamen non sufficiunt dicas adequate, & perfecte hoc faci, nonne in tunc institutum; quia non constat, ex Evangelio tunc detinuisse formam, quod necessarium esset. Ut sacramentum baptifini nunc confutat institutum.

Respondent, tunc non tantum designat in fusile, & sacramentum Eucharistie reficit; sicuti debet, sicut in fusile baptizans, & factio- & idoneas per iunctum sacramentorum ad osculum sacramenta recipienda. quando enim, inquit Aug. potest Eu- charistie, accipere manduca baptizata? & plane, cum hoc sacramentum ad ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per iunctum sacramentorum, & effectu eius, qui est dare gratia, & Spiritus Sanctus in ipsam descendit; nol ergo tunc definire ad hanc sacramentum ad reliqua non habet, & tunc quo justa legem? Deo ita, ut sequuntur alios ut sacramentorum effectu participem, & eorum factio- & idoneas per

formam baptismi instituit. Accedit illam manifestationem in factum, ut in suorum locorum paternis, & non alius. Ideoque prius factum non possum manifestari, qualis ad institutionem factum est requirebatur. Tandem etiis multe figuratum fuerit sacramentum baptismi, in hystericis Christi in Iordanie, ram quod matrem, quam quasi formam, ram hoc fuit non fuit sed proprium sacramenti, ut in locum in factum exprimitur verbis que alibi brevi dicitur ad formam sacramentum, quod factum non erit. Quae conclusionem est, ut unde baptismum institutum in nomine Christi factum locum baptismumque quandovis sit. **Nec temere nisi** gratia deinceps pereat aqua & spiritu Sancto, sed aliquando post baptismum ipsius Iordanie, & antequam multiter dicitur pulsus ad baptismandum, evanescat enim baptismus in Iordanie, & fortaveretur animum suum maritare, ex quo fieret hoc sacramentum.

3 Deinde Cenitius ex multis ut aliquis novis in hac materia profetteret disputo, de facilius hanc iuris, p. 26. inquit, quoniam ipsa praeceps illa dies, ex tempore institutionis baptizandi ex Scriptura certe non est inveniuntur, et similia ratione videbatur fieri, mecum tunc multitudinem, quando Christus Nicodemum etiam vocauit lo. Et sub dictum ratione Scoti non urgente, sed concorditer, veritatem non est tamquam sacramentum tunc, per personam privatae influenti, que etiam illud promulgat non dicitur. Nam in primis secundum modum privatam personam, cuiusque ne apparetur Nicodemus, h. eis ex Thalies Principiis, Iusti horum nec veritatem est, quia Apollonius statuit, cum esset omnius individui comites, cuncte non concedit, sermonem Christi unum Nicodemum non conceperat, et non fuisse nullo sibi praesens. Ceterum an hoc uno fundamento, hoc velletur a Cenitio, quis iheros alle Christi baptizari, cum Nicodemus fuit per modum impliciti presentis, & cunctis in lege nova de necessitate baptismi ad latitudinem sicut modo utriconcilio eius, cuius nonnulla ppteribat baptizandi forma, nec verba expressum, nesciit factum ad eum testamento confidendum, Eternum ab aliis, uno tandem nomine Christi aliis, aliis regitur in Evangelio agitur, et ad eum communem persona privatum publici, & privatum soli, sicut cum Christi habere colloquuntur, pro parte ut hoc latentes, et atrae, quod est Princeps. Quod vero sub his Cenitio, hoc non vacat, mysterio, vestrum enim de multis, ut inquit Aug. quia & per te retributus, et cunctis regnatis per hoc lavatu, et purum ad te non nullus, ita quod tu his queratur tibi, & hera infusione baptismi, etiam in sensu litterali & sensu figurato, hinc hanc fonte, sit securus.

4 In Opusculo obseruando, Cenitio, p. 26. inquit, quoniam

ARTICULUS SECUNDUS.

Quæstionis Resolutio quo ad alteram partem.

13. Quod alterum quoddam est parvum in qua querebatur, quia si baptizatus caput eius sub praecipto. Dicendum est, non ita mactum est in his, casis illis sub praecipto, nec statim post Christi mortem, cum eius recessione, sed obligatione eius gentium altera; & quando omnes in capite sub postulacione & fulmento Evangelii promulgationem universo mundo lactant. Ita Secundum Iustitiam & Iustitiam 4. quem dicitur Recurrentes psalmum, & proportionante omnibus singulis partibus.

10. Kep. aliud, quibus ex nostris subscrifit. Centur. loc. cap.
Patre pro sua fonsentia citata locutus est, non de institutione primaria baptismi sed circa formam, ac materiam, sed de institutione obligativa, quantum sufficeret, post Chilili me etiam enim certe sacramentum esse baptismum, cum baptizantem post palam non obligari, et eum ante palam non fuerit in initio. Sed in veritate secundum accusare perpendiculum, que palma baptis, post refutatio, nonnulli excommunicatione submittunt. Unde preter dicens cum aliquo citato Pa-
troneta tevera in ex parte sententia nobis quorum auctoritatem oportet
probabilitas minorum, nam D. Augustinus expedit, & plures alii Pa-
tronae circa Sc. Petri dicitur. V. Siquis dicit, 14. 2. 2. pro
mostra fuit lenitatem cui etiam ex parte faverit Secundum sententiam
testimoniorum. Ad rationem ab aliis Patribus adducitur, quod forma bapti-
smi omnia legatur traditis Apostoli ante palmonem, sed tantum post
Machthab. adserunt aliqui. Chililum quidem satis transire
sum intulisse baptismum, cum tamen non fuisse cultum sub
aetate formis, sed sub nomine Christi intelligenter esse illam
venturam, in eum nomine Iohannes baptizat, & itera videatur
dicere Glosa, ita sicut aperte.

dicere Glosa, illius capitulo.
11 Sed haec fuit illo die dictum fundamento, quia tunc fuit plaus
aliud baptismi, siquidem aliam formam conscientiam habuissent, ne
que hinc ultum haberet in Scriptura fundamentum, nec deveniret,
at in hac institutione uti defensionib[us] sine tandem ultra illa est ratio,
cum non fuerit cum collatum sibi eadem forma, sibi cum jam con-
futurum. Quare perinde cum aliis dicentes hoc argumentum, quod per
tinet ad baptismum non legitur tradita. Apollonis enim passione, non va-

qui baptizatus ante Christi mortem latum post eius institutionem non fuit sibi precepto, sed tantum sub confilio, quia lex evangelica est perfectissima, non debuit praincipiatur imponi; sed prius per confilium ad eum observantiam debuerunt homines allici, ut postea exercitatis posset sub praecipto imponi; si ergo post eius institutionem non statim fuit sub praecipto, ita nec latum a morte Christi cepit esse sub praecipto, sed tantum sub confilio; Consequenter probat Doctor, quia nullus ailles se habet tunc, quam primitus ad aliquam legem, vel praecipitum, nisi quia alter sibi est promulgatum; sed a passione Christi statim Evangelica lex, & baptismi praecipitum, non fuit alter promulgatum, ex ante Christi morte; ergo Christi eius non aillese se habuerunt homines, quam ante Christi mortem; Major pater, quia lex, vel praecipuum obligare non incipit ante sufficientem eius promulgationem, quia hoc est de intrinsecatione legis obligacionis, vel fale nec esset a condito ad eum obligacionem, unde apud Iurisperitos communis est axioma, quod *lex non obligat nisi promulgata*, & haec promulgatione auctoritatem esse debet, ut sit solemnis, aeterea non sit faciens in una, vel altera Regni parte fiat, ut universum Regnum in obligatione inducat. Minor probatur, quia in passione Christi tantum absit, quod publica quadam, ac solemnis Evangelii fada fieret promulgatio, ut Apostoli eius praecones futuri ob metum Iudeorum tunc temporis latitarent; unde post Christi mortem, et quicunque resurrectionem usque ad Pentecostem nulla talis promulgatio legitur facta, sed Christus toto eo tempore privatum tamquam Apostolorum instruunt, & quo modo potest acceptum Spiritu Sanctu in die Pentecostes Evangelium promulgare ebentur, in modo sis prohibebat, ne prius illud promulgaretur, ut habetur Actuum 1. Et conversens praeedit istis *Hoc loquimus ut pescaderemus*, sed expectare promissionem Patris. Cetero, neque Apostoli usque ad illum diem publice prediceretur juxta illud, quod legitur Luce 24. *vos autem sedete in villa eritate, donec iudicium vestrum venire ex alto.*

baptismo iustificari posse, non statim post mortem, vel resurrectione Christi, sed post Evangelium promulgatum; ergo ex Concilio ante Evangelii promulgationem, & praecipi de baptismi per aliud medium iustificari poterant, nempe per circuncisionem, & solum post solemnum Evangelii promulgationem incepit obligatio baptismi. Nec respondere valeret cum praefatis Thomistis, Concilium tantum requirere hanc promulgationem posuit ignoratia tolli, quia homines a baptismo nisi suscepimus excusabantes, non suem ad indicandam eius obligacionem, quaenam post Christi mortem incipit. Hac enim exppositio est omnino prater Concilii mentem loco, ubi minime docente intendit, quia ratione homines peccant non suscipiendo baptismum, sed quia ratione absque illo iustificari nequeant, sive eius obligacionem ignorant, sive non.

17 Sed igitur adhuc non levis difficultas, & quandam facta fuerit sufficiens, & solemnis Evangelii promulgatio, ut caperit omnes obligare, & an fuerit facta simul cum omnibus gentes, vel potius successiva, & aliquo temporis tractu. Dicunt aliqui, facta fuisse in die Pentecostes, quia ex tempore Apotholii praeciverunt variis linguis omniatione, qui ergo illi promulgationis intererant homines ex omni natione, quae sub Celo erat, ut patet Actor. 2. verisimile est, illam promulgationem fuisse universalē, & solemnem, & etiam hinc deducunt, non, eadem tempore cepisse ubiq[ue]b[us] viva sum laetitia nova, sicut eodem tempore pro toto Terrar[um] Orbe fuit abrogatio leui vexus, ita ut definieret obligatio, & hoc tempus dicunt, fuisse die illum Pentecostes, nam videut omnino certi, illos, qui tunc intererant illi promulgatione, cum statim redirent in patriam suam, hoc toti illis nationibus significasse, nec amplius obligatos fuisse tenore legis ceremonias. Tum quia non ita dicamus, sequitur hactenus, nullum portiose statutum tempus, in quo per totum Orbem capiscit esse ut Baptismus necessarius, in modo forte non tam esse, quia recente plane Evangelio fuit prima promulgatus in India occidentali, nec ante precedens secundum cum indumento de se fuisse audita.

Respondent Soto, Medina, & ali Thomiste distinguendo magis, si enim ita intelligatur, ut Scotus intelligere videtur, quod nullus ante promulgacionem legis aliter se habet ad legem, quantum ad vinculum obligandi, est falsum, nam statim ac lex a Principe proponitur, obligat, ut et vel intelligatur, quod nemo constituitur in culpa, antequam legem fecit, si per ipsum non fuerit, quo minus illum audiret, et vel illa major, quia illi, qui de legi nihil audiunt, eam non servantes non peccant, non ex eo, quod non sunt ligati, sed ex ignorantia invincibilis, quia cum culpa excusat, Quare dicunt Scotorum gravissima hie errata dum putasse videtur, legem unquam subditus obligare, nisi cum primitum in notitia illorum venerit, quod falsum esse contendunt, quia lege obligare tunc primum impedit, cum Rex publico editio illam in sua Cura proferat, & publicat; licet illi, qui cum legem ignorant, excusat, eam non servantes, excusat enim, non quia lex non obligat, sed propter ignorantiam, que, si est invincibilis, a peccato cancellari longe exstet.

18 Scotus tamen quod est cit. §. quantum ergo, quamvis concedat,

15 Caterum si major illa Doctoris bene intelligatur vera est, etiam in primo sensu, quod nempe nullus ante legis promulgationem aliter se habet ad eam, etiam in quoat vinculis obligandis, quam ante se habuerit, quecum in Scotia hoc sit intellectus; ut eti: homines imponunt, quasi voluerit, promulgationem legi necessariam ad hoc ut obligent, manifestationem talem, ut ad notitiam uniuscuique in particulari proveniat, sed solum afferat, promulgationem legi necessariam ad hoc, ut obligent, debere esse solemitteri, & publicans adeo non sufficiat, ut in sola Curia Regis publicetur, sed promulgari debet per omnes Regni partes, ita ut possit moraliter pervenire ad notitiam cuiuscumque in particulari, unde lex promulgata in Curia Principali, i.e. cum obligativam habeat, veluti in actu primo, tamen non obliget exempliam in actu secundo, nisi prelati modo promulgari fuit; quod adeo verum est ut etiam Caterum ipse fateri coactus sit, quod si nova lex promulgetur in principali vbi Regi, v.g. Rome, nec Curia Romana procreetur, ut promulgatio ad cateras quoque civitates feratur, accipiatur nec apud Deum, nec apud homines possint absentes nesciri, Igitur ut lex vim habeat obligandi debet esse solemitteri promulgata, tali nepe modo ut moraliter loquendo ad aures subditorum eius notitia pervenire poterit, & gratis concedatur, non debere esse tantum, ut unicuique faciliter ad aures fieri debet, ut prefati Thomistae Scotti imponunt, sufficiens enim publica habeatur per publicas precones legis promulgatio ut moraliter loquendo, vel in omnibus notitiis, ut etiam in ecclesiasticis, & in aliis, quae sequuntur, & concessantur, in die Pentecostes novam legem proprie obligare cogitis, quia tunc incipit solemnis promulgatio Evangelii, & Apologeti cuperit publice Evangelium predicare, negat tamen in illa die simil. & semel omnes obliga se gentes ubique Terram, sed inquit, quod in die Pentecostes misso Spiritu Sancto solemitteri praedicaverunt, & apostoli sunt animi in illo die circiter tria milia, & baptizavit sunt Aaborum 2. Inde autem ad annos Civitatis secundum ordinem cultibet loco, vel geni erat tempus, in quo ibi publice, & solemitteri praedicabatur lex Evangelica, ita quod tempus non incipit simul ipsu quod feunatur, sed de Sion exibat lex, & verbum Domini de Ierusalem iuxta prophetiam Isaiae, & quibusdam incipit tempus obligationis ad mentem post Pentecosten, & aliquibus ad annum, aliquibus ad decem annos, & sic deinceps, sicut ex praedicatione, ita discutit Doctor loc. cit. ita ut non potest certa regula temporis designari pro singulis locis, sed debet res moraliter astimari sicut in promulgatione ha manutinum legum, nempe ut intercedat reperius moraliter requisitus, quo diffundi possit notitia legis, & hoc sapienter ostendit, & fundat congruentia ex Doctore superius allata, quia lex nova non debuit temerarie, & precipitanter induci, hoc enim effectu contraria statim Dei providentiam, & inducere onus grave, & non leve; Unde si in legibus humanis factis preceptivis post eatum promulgationem in Metropoli antequam per totam provinciam obligent, sub sibi tempus assignari solet, quo publicari possunt, tanta magis in lege Dei ita factum esse, putandum est, qui magis in infutari nostra est, & resistere.

15. Tertio probatur, obligationem non habere, ut in Cunctis nos-
tis praecpta doveniat, vel devenire possit, & haec est promulgatio
solennis, que requirit ad hoc iuxta, vel praeciptu obligeat, ut
declarat Doct. in hac questione 2.2. quae sequitur: Recitationes omnes.
16. Tertio probatur, obligationem non habere, ut in Cunctis nos-
tis incipiente post confirmationem & solemnem Evangelii promul-
gationem Orbi universo factam; ita enim expresse Concilii Tri-
decimie videtur fess. 6. cap. 4. ubi de justificatione loquens vocat
eum, translationem peccatoris de statu peccati ad gratiam, quo qui-
dem translatus, inquit, post Evangelium promulgari fine lavacrum
enerationis, aut eus noto fieri non potest, ubi nota sunt illa verba
post Evangelium promulgatum, at enim Concilio, neminem fine

Etiam cum definitio; definitio autem baptismi à Doctore data non aliud comprehendit; quām fundamentū; & terminū; & rationes fundandi essentiales requiritas; fine quibus significatio sacramentalis non subsistet; ergo ut convertatur cum definitio; & fit propria; necessario addi debent; tam ex parte subjecti; quām predicatori; specificationes ad hoc requiri.

Confutamus, quia ut bene dicitur Eusebius q. dist. 3. q. 1. in fine; si summum definitionem à Magistro tradamus, ut sicutdam solo baptismo fundamentaliter competit, quia si quis baptizaret canem vel alium animal, ut malefici quandoque faciunt cum praescripta verborum forma, non esset abluto baptismatis, quamvis esset exterior corporis abluto cum praescripta verborum forma; recte ergo ponitur in ea definitione, quod sit *abluto hominis*. Preterea si invitatus baptizetur, non esset baptismatis abluto ergo bene additur *disponitum confitentes*; item si ad ipsius fieret habeat abluto, non esset baptismatis; ergo recte additur *ad infusam*; si esset in alio liquore non esset baptismatis recte ergo additur *in aqua*; si jo-
c. & sine intentione fieret, neque esset baptismatis; recte ergo additur *cum debita intentione*; atque ideo definitio illa nullum con-
tinet particularum super humani, sed fieret definitio brevis et eius debet,
ad hoc tamen debet esse definiti sufficiens expreffiva & cum ip-
so convertibilis. Nequid est definitiones Baptismi à Recentione
bus allatas; quae sunt longioris nostrae. & magis comatae, qualis est
quam affert Amicus q. dist. 1. c. 2. & alii cum ipso, quod est *simbo-
lum sensibili confusum ex aqua naturali, tanquam ex materia remo-
ta, & solitio[n]e, tanquam ex materia proxima, & forma ex pres-
tata eius actione. Minus in ueritate enim, eontra trium druidarum
per sonum in ante afferunt collationem gratias regenerantur.*

12 Hoc igitur baptifm definitio a Scoto tradita est et ea, & pro-
pria ius definitio, ut potest data per omnes causas, tam physicam, scilicet
metaphysicam, juxta Arist. monitum, cum enim dicitur, *et sacramen-*
tum per hanc particulam signatur genus metaphysicum, est
enim baptifm sacramentum species, cum dicitur, *ablationis quinque*
a peccato, per hoc cum catere est particulis sequentibus indicatur
eius differentia ab aliis sacramentis, cum ad dicitur, *confessionis in ab-*
lutionem hominis aliquippe conscientis, indicatur materia proxima
cum subiecto, i. cum dicitur *falsa in aqua*, indicatur materia
remota, cum tandem additur, *in tertii verbis sum ab eodem ab-*
lueute cum debita intentione prolat, si signatur tota, & intentio
in ministris requiriatur. Quare datur per omnes causas per efficien-
tiam, cum intentione, per finalem, scilicet, ablationem anima-
e peccato, per materiam, nempe ablationem, & verbis, & tandem
per formalem, scilicet, significacionem, ac etiam per subiectum
cum suis dispositiobibus, id est, hominem aliquippe conscientem;
dat ergo per omnes causas, tam physicas, cum metaphy-
sicis atque juxta cum explicit efficiat baptifm, tam physicam
quam metaphysicam, omnibus numeris absoluta censeri debet, ut
autem eius essentia physica magis pareat, materia, & forma baptif-
mi sequentibus articulis ex protirolo est declaranda.

ARTICULUS PRIMUS

De materia remota, & proxima sacramenti baptismi.

33 Primo statuendum est, solam aquam simplicem, naturalem, & elementarem esse legitimam materiam remotam sacramenti baptismi: Ita de fide definitum est in Conc. Florent. & Trident. sicc. 7. can. 2. de baptismo, & habetur ex pluribus Scriptura locis, nisi quis renatus fuerit ex aqua. Omnipotens Sanctissimus Ihesus Cristus, Ecce aqua quia prohibes me baptizari! Actorum 8. midas enim lavava agnos ad Eph. 4. Ne sitet potest probari conclusio inquit Scous. 4. dist. 3. que si 3. inter die dendrum, nisi ex voluntate Christi infusa sacramentum esse ablationem actionem, sed ablutionem passionem; ita Doct. 4. d. 6. q. sub D. quod ibi probat quia si baptismus esset ablution, que est actio, sequeretur, quod si Minister simul, & eadem aspergione plures baptizaretur, esset ibi unicunq; tantum baptismus, quia esset unica tantum actio, quod est falsum, & cetera, si duob; active baptizantur unum hominem, sequeretur, plura ibi esse factamenta, quia ibi plures intervenientur actiones, quod etiam est falsum, quia homo ille unum tantum suscipiet baptismum, sic una est tantum ablatione posse.

tuentis aquam veram, & naturalem pro materia baptismi ut pater Ioh. 3. Marth. 3. subdit vero, hujus institutionis apertus esse con-
gentias, quia aqua est frigida, fluida, lucida, necessaria, & com-
munis, que proprietas illi humor convenientius quo debet fieri baptismus, quae est ad reprehendendum astum concupiscentiam, ad
flexendum rigorem inobedientem, & illustrandam claritatem fidei,
ad introducendum in salutem filium; & hoc sacramentum est commune omnibus, & cum sit sacramentum necessitatis, in ea materia
debet in instituenda, quia ubiqui reperiatur. Quod autem dixit Ioh.
Baptista Matth. 3. venturum Dominum, qui baptizaret in Spiritu
Sancto, & igne, non de materia huius sacramenti loquitor, nec
ignis hic caput proprium, sed metaphorice, quatenus significat,
quod baptizans Christi confert ignem charitatis, & gratiae, quem
baptismus Iohannese non valeret. Hinc sequitur, pro hujus-
modi materia baptismi sufficere omne genus naturalis aqua, &
five
aqua si matris, five riuini, paludis, putei, fontes, pluvias, aut ex nive,
& glacie resoluta, & denique quamcumque elementarem aquam,
qua non sit substantialis immutata; & hanc ita necessariam esse,
ut non sufficiat quicunque alius liquor, quamvis aptus ad lavan-
dum, & quamvis similes aqua naturali, ut fusé tradit Doctor loc.
c. & alii Theologici passim.

Confit, quia baptizatus proprie sacramentum, suscipit autem ablationem tantum pallavum, & non adhuc, nisi ponatur id realiter. Denique quia si baptisatur in ablatione activa
confitebitur, etiam Minister sacramentum recipere, quia in senti-
tione nostra dictum est in Physicis, actio illi in agente, tanquam in subiecto, non autem in passo, actio enim denominans subiectum, quod est denominat autem agens, & non pallium.

37 Neque Dicit, oppositum docuit loc. cit. 3. q. 3. siquidem ibi
docebat, solum ablationem pro contactu, quasi effectiva, non for-
maliter, eis materia proxima huius sacramenti, ceterum at
hac ablatione effectiva sumptu sic in agente, vel in recipiente; nec
verbis quidem, & quando ibi dictis quod materia huius sacra-
menti proxima est ablatione effectiva, non formaliter, debet ita exponi,
hoc est, ablatione facta ab aliquo abluent, non enim ipsa ablatione
passiva simpliciter sumpta, quam Dicit, ablatione formaliter appelle-
tur, sed ablatione effecta ab aliquo abluent eis materia baptismi pro-
xima. Heq. ratione pro aliis opinionibus urgunt, quia distingui-
t illa actionis, & passionis, quae cadit in ablationem, non cadit ita co-
modè in verborum prolatione, nam ita exercetur a profes-
tore, ut non recipiatur in suscipiente, licet recipiat ablatione. Et
quoniam de necessitate, & de modicione ablatione.

34 Secundo statuendum est, materiam proximam hujus sacramenti esse ablutionem aquae; ita communis Theologorum senten-

Baldius sicut ab applicatione aquae corpori baptizandi in qua ratio baptismi constituitur nudo; ex quo cuncta constitutiva non ad tantum in actione & passione, sed etiam in intervaniis, hoc totum, in qua sine illo fundamento dicitur, ut ecesserit enim in tactu tantum corpori, quod est in sensu, non potest esse tactus, aliquod enim in tactu, ergo continua sit fine actione & passione, cum ei neque continet nec habeat actionem nisi ab absito eius principi potest, ergo namque applicatio aquae corpori in contactu constituitur, quin et ipso actionem, & passione involvatur.

18 Quare quia ut super iurismissus abilitate dicitur licet exerce
re potest ut patrum Theologici docensam modo per aspergimem, fuc
tus effundens aqua in corpus; alio modo per immeum corporis
lavorum; & confundit Ecclesie iure modis modum in diversis locis
exobstat; & praeceps faciat ut alii confundantur cuiusvis loci; da
littera sollempnium ubi posterior modus abiliunt folie observari de
bet necessaria; & valere faciat ut at polli immissio in eum sequi
tur emerito; vel etiam vulgaribus missis pio projecto; & subsec
tiva in iunctu in pueris. Vel immixta cum perfidatione resoluta. Co
mincio spatio tempore, eis de occurrunt faciliatatem etenimque
fieri valere baptismum in locum per projectum; & illam imm
mersionem puri sufficiat; ut certe est; & propria abstinentia hanc
identem sacramentum iniquitate non morietur; sed in morte
penitentiarum integra levitas ante nos pueris infantibus; ut cognoscatur
Receptio Sacrae Vt in Nugis; Annalibus; Etiam in Bonum
Huius; Capitulo Valet; sicutius Dicit; Letatim. A veritate
ali paulisper in fundamento eius quia illa imm
ersione et oblitione et enim iustas potest in ea formata; & se imm
matur; mandabatur ab aliis dubio; & dubius et conscienter

Capitulum 10. De laudibus et misericordiis dei. Invenimus
in libro de laudibus et misericordiis dei, quod dicitur: Confir-
matum est quod si super initium in causa iacentem super ini-
tium quis tamquam a copiam, ut sit excedens, in tempore
inventus vere habet. Et cetera sunt: quod si resiliens ultro pro-
cessu subiungit. Non dubitamus quod illud non sit praecipue de
et animatum occidentibus, ut nominatur. Hoc ergo animatum
iuxtam processum cuiuslibet utrumque venientia super initium
in causa iacentem cum occidentibus variis particulariter faciat
mentem. Denique quodquecumque in causa iacentem elementis,
et moribus invenientibus, vel invenientibus ratione potest esse et alii latentes, & ha-
bitantes, quia hinc finitum est modus et virtus cognoscendi, et
animandi. Unde in Secundo formae et Causarum libro in causa iacentem
quodcumque excedens processus, sed etiam latentes, modo ad iacentem
in causa iacentem, et excedens processus, non possunt: sed in prae-
dicto libro quodcumque excedens processus, et latentes, cap. 3.

19. Opponit sententiam et accep. ad ill. 4. sub A. ubi in qua-

et corollario dicit quod si patres essent preceptores de punitio, non esse baptizatus quis eum modo nollet al virum ordinari, sed ad mortem et a statu communis tuis aperte. Antiquus Ritus Paulus, Marcellus Alcester Silvestris Arminius & alios, hanc responsum Scorditio comitum Veteris, quam Recensentis Pontificis confirmat. Aeternus Hippolytus, et alii, uno excepto Brancato, qui diffidit, ut sit, ait, ut deinde fuit cum tunc habuit illa episcopatu, pro exercitibus pro talib[us] non negavit, ut in hac etiam translatu, docet, quod interfecti habent 547, ubi queruntur, an ille per exercitium vita corporalium fuisse plena post baptismum, et perindecum illa. A quaenam autem ligni certa mortis, quod non sunt aquae, sed non possit baptizare puerum, non potest ut palpatur, unde modo debet propellere, quia peccat mortale lumen occidere, & quibus conuenientem tempore peccatum mortale in leprosum velut sine leprosum prostratum, quia orthomita charitas magis sit ad septimam, ita Deinde ibidem, ut ipar patet, die quod non debet hec facere at non die, quod non valde facere, id est, non sponspicere, quod nullum facere, ut impudicum, quod liberatem tam magis peccati vitare in leprosum velut in quaestione dilectionis proximi & non licet, si faciat, scire, quia committitur homini, et id est non potest cum eo peccato curvare dannerum in postu. Secundum autem Scorditio, idem fuit sicut prius, et hec baptizatio in materiae dixit, haec non licet, quia nullum facere, & ac mihi hunc determineretur, sed ministrum a submergendo, quia trahitrum est illa hora, & est homicidium, secus hoc rancium factum morte detinatur, quod feliciter etiam homicidium illam vere requieunt. Scorditio refutat, quod scilicet talis projectus non esset baptizans, quia immutare debet et cum emptione, et voluntate debet esse, et in hinc modo, si baptizatio loco ad mortem sit illa, docebat, et sic ad hanc ad Margaritam, qui propter concordia & ceteros Scorditi, in loco eius deceptio, et Recensentis Scorditi citantur pro his opinione.

40 Ceterum vestrum illi, sicut Iohannes foliari, Scorditi sibi divers

45 Ceterum responsum dicitur quod seorsam nisi
pum in Scotti diligentia, quam sicut eger os omnes, quis plus vide-
oculis quam in oculis. Et quidem Scotti sententia in hoc puncto con-
tinuitatem debet et primi et loco i n obitum d. 473, et quin
secundo d. 477, qui in hoc secundum loco non agit de his puto
animalibus deinde pro projectus effet vel cedat curia, sed d. 470 dicitur
ferre baptizatus, quoniam in talibus causa debet, qui manifeste
baptismus, de inquit, quod non quia peccata sunt mortali ter, et esse
homicidae omne parere illi debet. Examinando loquuntur deinde
multo, non vero de valore factitiorum, quoniam si de hominibus

43 Hunc pates ad fundum mentur et oppositae sententiae; negant enim, sub mutationem in futura in partem, vel si lumen eius est, & proprietate ab uterum, & mutationem in loco suis, quia ex natura actionis ordinatur ad motum mutationis non a mecum sed abutitionem, per quam tantum factus faveat mutationis ex vita baptizatus. Ad Confirmationem, ex eadem modis in negotiis recte, vere baptizandi confiteretur etiam in illis lucis, siquidem baptismi, quae ex materia baptismi, talis esse debet, ut ex natura sua ad mecum beneplacitudo, non ordinatur, sed enim magis conformatum est motu mutationis & abutationis usuali, seu confusa, & mortali, ut ad hunc vel etiam casus de aqua leviter, & venusta in pleno, admittat, & ex ea se velut in sacra sacramenta, quia si sequitur deinde mutationis, hinc non est ex natura mutationis, sed abutitione in aqua, sive mutatione evidentius ipsius aqua. Ad ultimum, cum ad ipsius processus non intercedat utrum corporis, sed animi, crederemus neque in utero sed in mortuorum corporis, sed autem ex mortuis, & hoc in utero est ex parte comprehensionis abutitionis ex natura facti vel in utero hominis, non in utero, quia in utero subiecti non sunt in loco futuri diei potest baptizari, etiam ordinatur mutatio ex corporis aptitudine, non ex materia in utero, & rite abutio, & quia ex natura comparatur in illis utrius corporis, & sicut antem, ex uno modo differunt in aliis.

Catus autem, quo non pollet accepere. **Catechumenum** potest exhortare, vel **Huiusmodi**, ad cuius non est, utrumcumque fieri, nisi per accidentem se queratur tunc, maxime ceterum in dictum virum, non uenientem per eum ex natura, ut ex eo inveniatur filius. **Item de qua est fratre.**
Quia enim principiter quia prima uita est uerbi alio modo potest exercitari, ne pote dicitur, ne illud in spiritu in corpus huius modi baptizandi in plurimi in Ecclesia uerba, creant in aliis etiam operatio, ab aliis in aliis in tota corpora, aut in parte eiusdem corporis, sicut baptismus tunc perficit etiam repudiationem in loco expiacionis; non enim in veritate inquit Secundus de gen. 3. **Non uero**, cuius in Theologico quando habet in aliis tunc trans illas. **Apologetica Adversaria**, quod hoc beatus quantum ad totum corpus suum lavauit aqua, postquam prius quatuordecim faciem affregendo, et uelut quantum ad eam pertinente, sed dubitator, quoniam corporis partem nescire fit animi conuersio, ut validus de centauri baptizatus, Vetus Hinc Kelliensis. **Dicas Celsus**, Mercurius. **Sepulus Recretores**, quos de rebus diebus amplificat, et de his loquuntur valde aquae profundi ab aliis quatuordecim corporis parte etiam minima, **Ratione** infertur ei, ut si sunt homines duriori, etiam in aqua.

48 Postremo, quia solerat sufficiat quecumque modica
acqua quantitate utpote illa quia pars ad valorem rapiendim. Negant
aliqui, ut Bonacca, Grandi, Lyra, & alii Recretores, quibus
sufficiuntur Cantuarij exordiis, Et ratio est, quia ad baptismum
reveniunt casuariae secundum se. Tanta aqua quatinus, quia pos-
se homo inenarrabilis ablutus, Ex quo infest Bala, *Ie. cit. n. 18.*
invalidum esse baptizandum, quantum quis dñe velibus habet ut tri-
bus suis gerit apergitur, ex quod non potest dici homo simple
cristi ablutus. Aliud enim ali, dummodi ex rem gaudijs statim
extenderat per alias corporis partes, al locutus qd in aliquas parti-

extenderit per annos corporis patres, aliquoq; in malitia pars
fletet. Non sicutur, verè non obliuetus. Ita Valerius Henri-
ques Meyerius, Casperius Averius, quālios citant, id est Bea-
nacina dicta, ut pauca gressus suos sufficiunt, præsumunt per
fletere, scilicet fletum per corpora, & hac eadem ratione, ut Com-
muni gressus aq; pro matre & paup; non sufficiunt, quia illorū
sunt abundantes, sed plenaria in rotunditate veri & deruntur
corporis lumen. Tunc colitur, hanc quoque esse patrum item de no-
mine quam de te. Neque enim Auditors per se obviunt negar-
i, sicut rursum & ad baptismum sufficit, si per partes corporis
datur. Neque Auditors secundūr; opiniuntur afflentem, illa mat-
teriam sufficiēt, si perfletur, & non doatur per corpora. Dicimur
enī capitulo, modis contes mori. Dicitur videtur dī, acce-
deret in die Pentecostes fulminis citato tali bapti-
zatio operata in toto corpore, vel minor parte iuncte vel intelli-
gendo, pectus quartus, id faciem aspergendo, vel leviter in capite
pertinente, et sequitur vel verba in mōtū, et cetera partem illius multo
ab aliis summa finalitate per suōtientem, que exponit super capi-
tulum baptismi, patrem vero pro tempore angustiā per ap-
plicatioñē mōtū facies, et per gurgitū sanguis, quae carent fuerint, si
clementē bapti mōtū nō sit; & quāli cum huc sit, factamenta nec
tūtū, abstrahuntur, et modicam sanguis sufficiēt, quāca farci sit ad
abundandum, vel tamē in cunctis coruscis ductis per aliquas partes

QUESTIO SECUND
De forma Sacramenti Baptismi.

47 **P**rimo occultum est: ac certum de fide, esse necessarium
in hoc sacramento certam verborum formam, & veram,
ac legitimam esse, que sumunt ex illis Christi, verbis Matth. ult.
bapt. cuius est in nomine Patris, & filii & spiritus sancti. Verus
tamen est, aliquid temporis diversitatem in accommodatione, & in
hunc formam inter Ecclesia Iustitiam, & Cognoscere, considerare, & in-

14 Nec est ista in corporum iugis, quia licet anima sit in qualitate corporis parte, & quamvis sit iuxta communem loquendam modum, hec non videtur, ut in quantum corporis a parte vulneretur.

ut patet ex Conc. Flor. & ipso Ecclesiæ usi, nobis tamen non licet ut ipsa forma Græcorum quia est contra confutandam, nec fieri fin scandalizatione aut huius diuersitatis deductum. Doc. 4. dist. 9. q. 3. de secundo ex eo, quod refert Paulus Cor. 1. ortum fuit illud inter Christianos, gloriabantur enim unusquisque de sua Ministro baptismo, unde dicebant, ego sum Paulus, ego sum Capta, & sic volebant ad seruos virtutem baptismi Ministrorum, unde Apostolus post expeditum dicens in unius deo est Christus tollendum in itaque hoc scilicet inter eos ordinatum fuit. Minister non exprimeretur in propria personâ habentem occasione glorianti in Ministro, nec actus indicativus modo, sed operatus, unde vale Doctor, verbis illius baptizatum non esse imperatiui modi, ut volunt. Recentiores sed optavit, ad designandum non esse Ministrum qui virtute ob baptismum debet Deum illum in delitare tantum, & orare Deum, ut virtus baptismi conferat, quia imperatiui modus designat auctoritatem Ministeris, & prepotentiam non ita. Insuper voluntur exprimere iusiciplinem in tercia persona, & non in secundâ facie Latinâ, ut significaretur, illud quod recipit iusciplinem, non recipere ab eo, qui verbo in ipsum dirigit feliciter a Ministro, id est a Deo, & hoc maxima ordinata fuit ad eam opinionem tollendam, quod baptismus a Ministro in virtutem recipiat, & quod diffat baptisimus ab hoc, vel illo Ministro datum; Quo ferupulo celante nulli paruit illa forma, quia verba illa, *ego baptizo te*, institutione Christi magis conformans, & significans, baptisatum a Ministro pro-

¶ I. tertio adit. Doctor habeat multitudinem opus esse etiam necessitatem factum exprimere actionem ipsius baptizandi sive exprimitur per verbis actuivis, ut si à Latine sive per paucum, ut si à Gracis & sumitur ex illo Mattheo, ut baptizant est & scabi exprimitur actus & suscipiens, & ratio est, quia baptismus est sacramentum consistens in iustitia, in factum autem sunt confitibus in iusto exprimitur actio ipsi sacramentum istud enim quod in collatione baptizandi duplex intercedit causa, ut per principale, quae est fons Trinitatis & instrumentalis, qui est minister baptizandi; ergo forma baptismi utrumque debet exprimitur, & Trinitatem invocatam cuius nomine eum autoritate, & virtute fit baptismus, & exterorem actum baptizandi qui fit a Ministero Dices, hoc repugnat precedentibus affectis, in quo diximus, necessarium non esse exprimere personam ministri, qui baptizat, Negatur aliumque, convenienter, & solum in modo longiendi discrepant.

¶ Quinto praeterea docet Sacros loc. cit. & est communis sententia Theologorum, pacie quibusdam Veteribus exceptis, ad valorem baptizantis necessariam esse expressionem, & invocationem sancti Iulii de Trinitatis sub unitate Deitatis, quod significat illos verbos in nomine eius etiam expeditum divinitus personarum invocationem per nomina tres divinas personas exprimitur; & hoc patet ex inhibitione à Christo facta March. baptizantes in nomine Patri, & Filii & Spiritus Sancti. Ex quo deducitur, cum invalidetur baptizare, qui haec forma uteretur, ergo baptizo in nomine Christi, atque id dicitur in nomine trium personarum ut in nomine Sancdissime Trinitatis statim, quia haec forma non exprimit eis Trinitatis personam, quarum explicita expressio necessaria est ad valorem baptismi, & non sufficit implicita.

alium enim est exprimendam esse in forma actionem, quae exerceatur circa eum qui baptizatur, aliud vero exprimendam est per sonam ministri baptizantis; item alii est, non esse necessarium directe exprimere personam ministri, & aliud est, debet esse directe, & explicite excludi, prius quidem alteriusmodum, nam tamen fecundum non enim valere, si quis diceret baptizat te Christus, & non ego, quia in illo modo de dictis baptizat te *Coryphus*, debet impli-
cere indirecte subfingit, baptizat te Christus per hoc meū mi-
nisterium, sive per meas manus, idque non debet hoc excludi di-
recte per alias contrarias negationes, enim fieri talis exclu-
sio dicendo, baptizat te Christus & non ego, profecto non baptizat-
ter, quia ad veracem intentionem Christi, & Ecclesie sed si illa no-
tanō fuit exclusio, etiamē directe personam ministri non exprima-
vitated tantum personam Christi, adiuc est forma sufficiens, quia
Christus intelligitur per sui ministri baptizare; Et in hoc sensu
Eugenius quartus in *Conc. Flor.* ciii, explicit summi fuitus *Greg-*
orius baptizatur talis servus Christi huius subdit Eugenius baptizat
manibus meis, quibus indicantur in forma, quam predicit, im-
plicite subfingit manibus meis, & si deinde virtualiter exprimitur
actio, ut a Ministro. Quare parandum non est, Gracios allam as-
sumptum quod a Lartinis quia actionem Dei donatax, non at-
tinet nisi ministeria vellet designari, sed ut denotaret,
ministrum totū opas, ut causam principalem non perficeret, nec
tibi nomen baptismi arrogare posset, indicavimus modū negle-
ximusque per hec verbā videbatur ejus iusnam dari quibusdam pa-
cēntia et ad vaſores baptizati, & non huiusmodi implicata.
Dicas ab initio invenisti Ecclesie administratorem suum ab Apo-
stolis baptizatum in nomine Iesu Christi, ut habebat pluribus in-
locis Auctum Apofolorum. Respondet Doctor sibi fuisse permis-
sum a Christo Domino speciali dispensatione, ut magis ex tem-
pore Christi nominem incepit, nam tamen per illum non es-
se, so quod evenerit ea fuit baptizandi hoc modo: illa namque
dispensatio fuit concessa ad tempus, & modo revocata & est per
Cocilia, statuerat precisim formam, in qua fuit expresa invo-
catione Trinitatis, ut per Flortentium, & Tridentinum, quia post
Sextam sunt celebratae, & hec etiam fuit responso Alenit p.
4.8. mem. 3.ars. Ricca di d.3. q.2. r.3. Sancti Thomae q.6. art.6.
D. Bon. d.3. q.2. in folio 4d. & aliorum antiquorum, ac proinde
commissari em in Schola Scoti, & D. Thomae.

ARTICULUS PRIMUS

Resolvitur Quæsio quæd primam partem.

rum si propter eis, quod haec particula in nomine idem significat, quod in virtute, vel auctoritate, non potest ex illis locis colligi, quod baptismus datur ab Apolostolo sub haec forma, *in nomine Christi*, sequitur, quod nesquies verbis Mathei ult. *baptizantes eos in nomine Patris, &c.* colligi posset, baptismus etsi sub illa forma conferendum, quia illa particula, *in nomine*, hic, & ibi eodem modo interpretari potest; Tum quia Nicolaus Papa primus, ut referunt de *Conferat diff. 4.e.* illis locis colligunt, ab Apolostolo baptizare sub illa forma, *in nomine Iesu Christi*. Tum tandem quia, quando Scriptura loquitur de sacramentis, non solum debemus intelligere, quod verba quae ibi ponuntur, sunt forma sacramenti, sed etiam quod nulla alia verba sunt forma, nisi aliud ex traditione Apostolorum Ecclesia accepit. Sed de hac re videantur Sicut, notari *Fabri de iherib. 3.c. 3.Branctii d/p 12. art. 5.* Aeternum in 4.4. 7.2. 20. tr. Hiquebus ibid. m. qui late hanc materianam tractant, & Recensentibus occurrunt, uno excepto *Cencino*, illis ad hanc *diff. 4.e.*

Sexto ulterius quæci solet, an baptisimus collatis sub hac forma
experiende Trinitatem personatum sub aliis nominibus, scilicet genitoris geniti, & procedens ab utroque validus; & Theologi
qui nonnulli affirmant esse validum, quia haec nomina videtur
nonnulla saltem quoad principale significatum cum Patre, Filio, &
Spiritu Sancto, quia in ipsis residunt Pater & Genitor; Filius &
Genitus; Spiritus Sensus, & procedens ab utroque, unde illa
mutatio non est substantialis, sed accidentalis; ita Cajetanus, Victoria
Cassianus & ali. Recentiores probabilem parant. Scot. tamen
hoc cit. sub H. sperare doceat, nec hie, ne valde posse se Trinitate
invocari, quia non levatur formâ a Christo infinita; &
ratio est ad Domum quia sicut Deus dederat Iudicis nomen, divinam
clientiam significans sub propria ratione. Gallicet Petrus amman-
ton, ita Christus dedit Ecclesie nomine personis in viis significati-
bus nonnullis exscribentes.

ta sub propriis rationibus, & sub illis invocari debent in exercitio baptisani, & talia sunt hec nomina Pater, Filius, & Spiritus S. illa vero nomina Genitor, Genitus, & ab utroque procedens, non significant divinas personas sub propriis rationibus, sed tantum eorum notionem, & originationem. Ex quo patet, falsum esse quid illa nomina sint synomina proprie loquendo, quia verba illud dicuntur synonima, quae eadem significant, & tunc eadem ratione, at diversa sunt significata illorum nominum, quia Pater, Filius, & Spiritus Sanctus significant proprium eorum rationem personalem; ut Genitor, Genitus, & ab utroque procedens significant eorum notionem, & originationem; & idem docuerunt S. Th. q.6. art. 4. & 7. S. Bon. 4. 4. qn. 3. art. 2. Alienus qu. 3. memb. 3. art. 3. & hic est communis apud RECTORES, & SUMMISTAS. Ut de sufficiens opinionem oppositorum quia nostra est communis dicitur, nulli licet a confusa forma difidere; & addunt, quod si contingat aliquem fuisse baptizatum sub ea forma, genitor, genit, & ab utroque procedens, ictum baptizandum esse sub conditione, ita Caspensis dis. 1. de baptismo scilicet 3. in fine, &

ali, qui dicunt, eam sententiam esse tantum speculative problematis, non tamem in praxi ponendam.

17 Postremo quarti foli, an baptismus sic validus, quando administratur cum aliquis verborum mutatione: circa cuius quasit solutionem varias assignat regulas Scotus loc. cit. generalis autem regula haec est, & ab omnibus communi calculo recepta, quod quando contingit substantius mutatio in verbis, ut si verba affermentur sensum distinctum importanter à sensu, qui continetur sub verbis formae: tunc invalidum center debet sacramentum; & verò mutatione sit tantum accidentalis, tunc validum adhuc sacramentum, ut et factis confitat ex regulis generalibus assignatis usp. precedit de sacramentis in genere.

QUESTIO TERTIA

An possint plures eundem hominem baptizare, & unus plures

Quamvis soli Presbytero ex officio, ex vi ordinis, & confirmationis ministriate baptizatum in eumbari: & Disco-
no etiam ex vi ordinis, & commissione Presbyteri, & Parchei, in
tum amissione extremitate necessitatis pueri perlicitantur quicunque persona
maritatio nigratricis, vite, & omni femininam fiduciam, & honestatem.

11. Rursumque Doctor in hoc punto movere difficultatem licet, quod non potest id effectus produci a pluribus causis, ut calibris, quilibet ministerio in hac causa est causa totalis baptis, frater &c. major patet ex Physicis, minor probatur, nam quilibet minister ponit omnes partes, quae baptisimum constitutunt; ergo quilibet corum est causa totalis, alius enim non requiritur ad totalitatem causarum, nisi ut ponat totum esse effectus. Respondit Brancanus, concedendo totum argumentum, nempe sacramentum ab illis pluribus factum non esse unum, nam sunt plura baptisimata. Verum quia adhuc urge difficulties, quia ministrum sicut causa eum sacramentorum, fed etiam effectus eorum, nempe gratia, & charactere, quoque producunt anima, & hunc gratia, quae producunt effectum, & sicut & character in anima baptizari, ergo adhuc sequitur, quod plures causa rursum ea sunt effectus. Propositum est.

sacramenta, et cumq[ue] ministros esse causas ducas, et morales, et respe-
ctu illorum effectuum qui effectivè, & physice sunt à solo Deo, ut
et causa principalis, & nullum esse inconveniens, plures morales cau-
cas totales sumus concurrere ad eundem numero effectuum patet
de duobus consiliis unius datis, quibus quis s[ecundu]s motetur ad faciendum
unum numero actu[m], & de dubiis precepsitibus, vel dubiis meti-
tis, quibus primum in initiali s[ecundu]s motetur ad duplum idem num-
perium, quod singulis debetur, ita discutitur lib. n. o. & 6.

res eundem baptizent, unum esse baptismum, & non plures, qui
sacramenta baptismi magis esse baptizatio palia, quam activa
in casu autem post licet non plures baptizaciones adhuc, unica
tamen est palia, sicut unus tantum est baptizatus, si adio ponatur
in 2gentie, sive absolutum, sive respectus ad palium, falso sum
diveris actionibus (tempore passionis correspondere diversas. Quod
si contendas, proportionem hanc esse universitatem veram, quod
cuilibet actioni correspontet sua palio atque ideo si ibi fuso

Præmissis quoque singularibus cœsserat p[ro]positio h[ab]it. n. 60. & 63.
et. At statim lat. n. 65. eandem replicans de difficultate, quod
vel illa plura baptisimata esse causa totales, vel particiales non fe-
cuntur; quia quoniam habebet, qui quisquid requiriatur ad
totalitatem causæ; neque primum, quia eadem absurdum, quæ fe-
quentur de pluribus causa totalibus physiæ respectu eiudem ef-
fectus, sequitur etiam de mortalibus. Respondebat, secundum se
esse totales, cum vero sic uniuersit, cum habeant fuisse sibi integrum
sacramenta, evadunt partiales, & quodlibet corpus est pars
motivum Debet ponere gratiam unam numerum. Ubi nova appa-
ret contradiccio huius Auctoritatis in eadem pagina, nam supra dixe-
rat, illa plura baptisimata esse causa totales, respectu grata; quia
hoc non repugnat in causis mortalibus; & plus potius dicit esse causa
partiales. Neque solus hic Scotista ita confutat loquitur in hac
materia, sed etiam Centinius, &c. &c. ubi tandem his argumentis
profligatus concilium in tali causa fieri baptisimatum. Ra-
bibus vero nollet par. 2. contra 15. more suo plan in intelligibili
dicit; & h[ab]itu[m] tandem in praefatis valde hec[t]aret de mente Doc-
& in eandem opinionem inclinare videtur, quod essent plura ba-
ptisimata.

ed enim tempore non sunt plura; sed unus sacramentum per ordinem ad unam reflectionem spiritualiter ad quam mediante una co-melitio, & illa ordinatur. Et hoc est, quod jam pridem diximus *diss. phys. q. 3. art. 2. n. 2.* in hoc proposito. Deum institutum ad exhibitionem talis signi inducere in baptizato effectum super-tumentale, sive hoc exhibestur ab uno Ministro, sive pluribus, quia id non importat in signato, respectu signi physicam & essentialis dependentiam, quam tantum negamus, in effectu ad plures causas totales, & sacramentum unum a quo constitui ex ablatione, & verbis ab uno, vel pluribus prolatis, quia ad unitatem sacra-mentum non videatur, necessariatio respectu abilium, & prolatio verborum ab uno tantum Ministro; & hanc sententiam, ut Scotti genitam, defendant Faber, Poncii, Aretinus, & alii Scottitae par-tem ac Recentes quaqueplures.

66 Secundo p[ro]m[on]t[er]it, in secundo casu jam posito ab initio isti, si plures unum baptizent, ita ut unus al terum preventus in abolivenda forma cum appositione materie, latet omnes, baptizatum per prius collatum esse validum, & ab ipso solite conferit, al tero nihil efficiente. Ratio, quod omnes utuntur, haec est, quia subiectum fidelium baptizatum incapax est alteriorum baptismis, cum hoc sit de numero sacramentorum irreterribilum; ergo quicquid poitea fit ab aliо Ministro absente, & verba praeficiente irritum est, ac inane.

aut paternis, aut paternis; ac ipsa est ex partibus signis in idem tenditibus. Secundum etiam bene dicentes, quia licet quilibet ramus habeat appensum post illa causa totalis venditionis vini, & motuum totalem, si filii exponerent, tamen cum alius simul exponeat, potest dici causa partialis, & motum partiale, quia homo transiens plures illos ramos videns expeditos ad indicandum vini venditionem, non debet moveri potius ab hoc ramo quam ab illo. De consequenter dicendum est, quod singuli efficiuntur causa partialis, & partialiter movere hominem ad vini emptionem.

legitur, solum primo modo validum esse baptisimum à pluribus collatum, & si neque illa factamentum baptisimi ministraret, ut ambo simul abluendo expleant formam; sed quavis etiam in eodem casu valide conferent, non tantum hiefit, tunc quia contra confusio ecclesiae motet baptizare, tunc quia pericula iterandi baptisimum exponentes ac proinde peccarent, & puniti possent periculum autem est, quia tanta mortalitas similitas in profecto & abluendo verba forma cum infusione materie valde difficultis est, nec semper possibilis, sed alter alterum prevenire potest facilius quo causa iteratur baptisimus, ut supra dictum est.

dem tamen optime potest esse duplex eius signum; duplex: causa & sua duplex significatio; & vis causativa moralis; Duplex tandem est dicit potest causa totalis vel partialis; cum enim in causis moralibus facile intelligatur ponit unum effectum ex pluribus causis totalibus ut dictum est potest utraq; causa ponit totalis; siquidem cum Deus sua institutione promiserit ad exhibitionem talis signum conferte effectum quod conducere; contingat; plura simili tamen signa in ordine ad idem subiectum a pluribus exhibebit; virtute talium signorum suam adimpleret promissionem; & confessus pro multis effectum; & a singulis totaliter moveretur. Potest etiam quilibet dici causa partialis; sive a littera quilibet minister effet causa totalis si solus faciet; quod facit; tamen quia Deus non debet potius moverat per factum unius; quam alterius; prestat dicere; quod moveratur per factum utriusque; & consequenter utrumque; alle causas partialia tantum movendis Dei; qui solus est causa physice etiam producens; & charact: P. Propter donacionem dicitur: ut
67 Tertio praeferatur dubitatur; an in tertio casu ab initio articuli proposito baptismus valeat a pluribus collatis; nempe si unus Minister adhibuit materialis; & alter formam; ille aquam infundendo; & ite verbis proficeret; Quidam Antiquiores; quibus consentit Cajetanus 3. p. q. 67 art. 6. talem baptismum valere dicunt; si forma proficeret ritu Graecorum; baptizaret servus Christi; vel etiam fomes Latiniocum inherendo dicatur in plurali; Nos te baptizamus.
Ratio est; quia hi du homines haberent; ut supponimus; in testimatione baptizandi; & applicarent veram materialis; & veram formam; ergo nihil desinet ab veritate baptismi; probatur coniectura; quia solum obstat posset; quod ibi non est inter-

ger Minister, nisi compositus ex duplice persona, sed hoc impediat nullum esse videtur, nam in Matrimonio dno c contra

mentum cultum sive videtur, nam in Matrimonio dico entram.

tum si propterea, quod hac particula in nomine idem significat, quod in virtute, vel auctoritate, non potest ex illis locis colligi, quod baptismus dareatur ab Apostolis sub hac forma, in nomine Christi, sequitur, quod neque verbus March. ult. baptizantes eas in nomine Patris, &c. colligi posset; baptizantem esse sub illa forma conferendum, quia illa particula, in nomine, hic, & ibi codem modo interpretari potest; Tunc quia Niccolaus Papa primus, ut retinuit, Confecrat dicitur ex illis locis colligit, Apolitos baptizantes sive illa forma, in nomine Iesu Christi. Tunc tandem quia, quando Scriptura loquitur de sacramentis, non solum debemus intelligere, quod verba que ibi ponuntur, sunt formae sacramenti, sed etiam quod nulla illa verba sunt forma, nisi aliud ex traditione Apostolorum Ecclesiæ accepit. Sed de hac re videantur Scoti, Faber in 4.d. p. 8.c. Branctus disp. 12. art. 5. Aretinus in 4.d. 9. 2. art. 10. Hieque ibidem, quia late hanc materiam tractant, Recentioribus occurunt, uno excepto Centino, illis adhuc recentioribus d. 4. c. 3.

56 Sexto ulterius quarti solet, an baptismus collatus sub hac forma experientio Trinitatem personatum habet alios nominibus, vel licet genitoris genit. & procedentis ab utroque validus. Theologion affirmant, esse validum, quia has nomina videntur non solum afferentes, sed etiam ministris, & debitis intentione preferentes; Secundus, si plures simul id faciant, fed uno prius altero, vel ab aliante, vel forme prolationem absolvente. Tertius, unum tantum abliuant, & altero forma preferentes, potius si unus sit minus, & tandem abliuant, alter sit brachis missus, & verba tantum proferant. Quartum tandem adducere alii, si plures abliuant, & simul haec formam proferant. Nos te baptizamus in nomine Patris Or.

Potius itaque dicendum est, in primo casu baptizatum validum esse, ita Scoti, loc. cit. 5. de primis, consentient Aelensis, D. Thomas, & D. Bon. Ricardus, & ceteri antiquiores, quos pauli sequuntur Recentiores, id probat Doc. quia in tali causa verisimile non videtur, fidem unius irritare factum alterius, non enim illa habet actionem contraria irritantem alterius opus, sed omnino similem; sed si unus tantum minister faciet, & administrare baptizatum efficiet verum in sacramentum regere & si unus idem faciat, & administrare sacramentum, factum alterius validum est; Confirmatur, quia possunt simil plures Sacerdotes eandem officia confidere, recente enim creati Sacerdotes simul cum Episcopo vere confessant, ergo a pari, si plures baptizant, verum, & validum sacramentum conferunt. Denique in illo caso concurrent omnia necessaria ad baptismum regendum, nam singuli aplicant integrum formam, & materiam independenter ab alio, ergo si singuli debitam habent intentionem, ut supponit, verum confidunt sacramentum.

60 Sed hic emergit difficultas, an in praesenti caso conferatur unusvel multiplex baptismus. Responde Bonatus d. p. 5. art. 5.n. 52. si plures predicto modo ministrant baptismum, quilibet totum formam, & totam materiam circa unum subiectum simili applicent, non esse unum baptismum, seu unum sacramentum, sed plura, quam affectionem ait, esse Scotti d. 6. q. 2. sub G. & Baofili ibid. art. 3. & probat, quia in tali causa sunt plura signa sensibilia instituta in sacramentum baptismi, sunt enim plures ablationes, plures formæ, plures intentiones, ergo plures baptizant, & consequitæ patet, quod ad multiplicationem numerica predicatorum quidam diffidat, multo placentur numero constituta per illigata est, dicitur Suarez 3. d. p. 12. sec. 3. cum quibusdam illis Recentioribus.

Venit quia falso cinetur Doc. quod sicut in specie fatus est ex his, qui ibi habent sub lls. Dubi aut. quocumque ergo modo dicuntur de actione, non ponitur, plures esse baptizantes passivas, sed unicam, ex quo deducit corollarium, quod sacramentum baptismi magis est baptismus passiva quam activa; quia plurimata baptizatio activa non plurificat passiva, nec baptismus, qui passiva est una, ita Docet ibi, quem locum Branctus jam super adduxat disp. 12. art. 2. n. 15. ad probandum ablationem, quæ est materia proxima baptismi, non esse ablationem actionem, sed passionem, quod etiam ibi probat, quia si duo active abluerent unum hominem, quia una passiva abluens unum sive per sacramentum, huc sunt eius formalia verba; unde non video, quia consequentia hic dicat, quod esset duo. Neque magis fideliter Baofili refert, inquit enim ibi, quod licet in prædicto caso esset plures ablationes, ac etiam passiva posset dici, quod esset ibi plures baptizantem materialiter tantum, sed unus esset formator, quia in omnibus illis fundatur tantum unus respectus rationis, qui est signi ad gratianum, etiam unus numerus, hoc enim non repugnat in respectu rationis, ita dicuntur ibi Baofili; Sed quod magis hoc Auctore ad misericordiam, quod hoc opinione erit Scotti d. 6. q. 2. sub G. eo quod ibi haec habeat verba Docet, posset tamen magis coed, quod sunt plures baptizantem illud, quod dictu est, quod sacramentum baptizans est baptismatio passiva. Et tace vero esse formalissima Scotti, sed ibi loquitur Doctor in causa opposito, quod unus ablueret plures, ut etiam exercitent patre posset legendi litteras Scotti, non autem in causa nostra, quod plures unus baptizant.

61 Rursus qui Doctor in hoc punto moveat difficultatem licet, quod non potest id effectus produci a pluribus causa totalibus, sed quilibet minister in hoc caso est causa totalis baptismi, ergo &c. major patet ex Ph. scis, minor probatur, nam quilibet minister ponit omnes partes, quae baptismum constitutunt; ergo quilibet eorum est causa totalis, aliquid enim non requiritur ad totalitatem causa, nisi ut ponat votum esse effectus. Respond. Branctus concilendo totum argumentum, nempe sacramentum ab illis pluribus factum non esse unum, nam sunt plura baptizantem. Verum quia adhuc urgunt difficultas, quia ministeri nuditum sunt causa eorum sacramentorum, sed etiam effectus eorum, nempe gratia, & characteris, quos producunt in anima, & hæc gratia, quæ producuntur in anima, & sicut & character in anima baptizant, ergo ab aliis sequitur, quod plures causa eundem causant effectum. Resp. rursus in suo decreto fidei, Cuius re coguntur est maxima hujus sacramenti necessitas, quibz oportuit, valide a qua persona humana habente predicta requisita validè ministri posse. Hoc ita, supposito, tanquam de fide, quæ sit modus, an plures ministeri validè possint simili uno baptizare, et an idem minister possit validè plures simul baptizare, quod sequentibus articulis resolvendum est.

QUESTIO TERTIA.

An possint plures eundem hominem baptizare, & unus plures.

62 Unius sibi Presbytero ex officio, ex vi ordinis, & consuetationis ministerate baptismum incurbar; & Dioco- no etiam ex vi ordinis, & commissione Presbyteri, & Patochi, in causa tamè extremitate necessitatibus poterit periclitans, quævis persona humana ratione participes, vir, & aut fymna fidelis, & aut infidelis etiam licet baptizare, dummodo potest alii abluerere, & legitimam formam proferre eū debita intentione faciendo, quod facit Ecclesia, ut docet Scottus 4.d. 6. q. 1. & licet antiqui ceteribus multis etiam Ecclesiæ Partibus hæc res fuerit sub dubio; modo tandem absque ratione pericolo negari non potest, cum id fuisse expressè definitum ab Innocentio Tertio in Concilio Lateranensi cap. Formulari de una Trinitate, & fide catholica, & ab Eugenio Quarto in suo decreto fidei; Cuius re coguntur est maxima hujus sacramenti necessitas, quibz oportuit, valide a qua persona humana habente predicta requisita validè ministri posse. Hoc ita, supposito, tanquam de fide, quæ sit modus, an plures ministeri validè possint simili uno baptizare, et an idem minister possit validè plures simul baptizare, quod sequentibus articulis resolvendum est.

facta.

sacramenta, et cum ministris esse causas duxant morales res, & plures illorum effectuum, qui effectus est physice sunt à Deo, ut à causa principalis, & nullum esse inconveniens, plures morales causas totales simili concurrent ad eundem numerum effectuum, patet de duobus consiliis unius datus, quibus quis moveretur ad faciendum unum numerum actuum, & de duobus precantibus, vel duobus mercenariis quibus primi, ns indistincte moveretur ad dandum idem numerum, quod singulus debetetur, ita disserit sub n. 60. & 63.

63 At statim latra n. 6. eandem replicans difficultatem, quod vel illa plura baptizata sunt causa totales, vel partiales; non s' est unum, quia quodlibet eorum habet, qui quid requiritur ad totalitatem causa, & neque primus, quia eidem absurdum, quia sequuntur de pluribus causa totalibus physicis respectu eiusdem effectus, sequuntur etiam de moralibus. Respondet, secundum se esse totales, cum vero sic unitur, cum habeant plures esse integrum sacramentum, evadunt partiales, & quodlibet eorum est pars motivum. Deut. ponat gratiam in eum numero. Ubis nova appetet contradicere huius. Authoris in eadem pagina, nam supra dixerat, ita plura baptizata sunt causa totales, respectu gratiae, quia hoc non repugnat in causa moralibus, & plures post dicunt esse causa partiales. Neque solus hic Scottus ita contuse loquitur in hac materia, sed etiam Centinus, c. 2. a. 2. ubi tandem his argumentis profrustrat conclusionem in tali causa fieri baptismum. Rubeus vero nosferit post. 2. art. 15. ut non plane in intelligibili dicit, Itaque tandem in praesenti valde hesitat de mente Doc. & in eandem opinionem inclinare videatur, quod essent plura baptizata.

64 Ut autem in hoc puncto dicam, quid sentio, plane nihil non videatur hic quicquid tantu momenti, & quodcumque dicatur facile ad mitti posse, nempe quod essent unum, vel plura baptizata, quod obvio exemplo declarari potest de tanto viri id tabernaculo pro venditione viñi, enim non unum tantum appendetere turram, sed plures, si queratur, an in tali causa sunt plura signa venditionis viñi, vel unum; & si concedatur esse plura, non singula moverent totaliter ad emptorium viñi, vel solum partiales, plures in tali causa parum refert, si hoc vel illo modo dicatur; plures enim dicta plura signa, quia non repugnat, plura signa esse imposita ad idem numero significantur, & possunt etiam idem usum signum quia non repugnat, eandem numero relationem rationis supra divisoria numero, ac etiam species fundantur, ut dictum est disp. preceps. q. 1. explicando rationem sacramenti in communione, unde ratione unitatis significantur, & significare plures illi ramis appensum unum duxant viñum venditionis viñi, constituent formulariter, nec essent plurimi materialiter. Si etiam ponentetur esse plura signa, si dicuntur omnia, & singula esse causas totales, vel partiales venditionis viñi, utrumq; etiam hinc dicetur, primum quidem bene dicendum quod faciliter intelliguntur, in causa moralibus ponit unum effectum ex pluribus causis totalibus, ut ex pluribus meritis, sicut merentibus, aut parentibus, ut Scotti genitum, & defendant Faber, Poncius, Aretinus, & alii Scottis pafim, ac Recentioribus quaplates.

65 Secundo principale, in secundo caso jam posito ab inicio articuli, si plures unum baptizant, ita ut unus alterum preventum in absolvenda forma cum appositione materie, teneat omnes, baptizantum a primo collatum esse validum, & ab ipso solum conferatur, al tero nihil efficiente. Ratio, quia omnes unitur, hinc est, quia subiectum femei baptizatum incapax est uiterioris baptizandi, cum sit de numero sacramentorum irreteribilis; ergo quicquid potest sit ab alio Ministro abluente, & verba profecte irritum est, ac finire.

Confiratur, quia si post consummatum unum baptismum, alter Minister baptizantum inchoaret, si que nihil faceret, quia subiectum iam redditum est incapax novi baptizanti per suscepctionem prioris, ergo eadem ratione, quanvis femei baptizatum unum inchoaverit, antequam subiectum efficit baptizatum, tamen si in instanti, in quo illum erat perfectus, sentit se preventum ab alio, & subiectum inventit jam baptizatum, non potest illi perficere, quia subiectum non est amplius illius perfectionis capax. Ex quo sequitur, solum primo modo validum esse baptizatum a pluribus collatum, si neque duo ita facerentur, baptizantem, ut ambu simili abluente explante forent; Sed quanvis etiam in eocasu validè conferant, non tamē licet est, quia contra consuetum Ecclesiæ morem baptizarent, tunc quia pericula iterant baptizantem se exponerent, ac proinde peccarent, & puniri possent; periculum autem est, quia tanta moralis similitudines in proferendo, & abluendo verba forma cum infinito materie valde difficulter, nec semper possibilis, sed alter alterum prevente potest faciliter, quo causa iteratur baptizans, ut supra dictum est.

Quid dicendum sit in tertio casu.

66 Tertiè præterea dubitatur, an in tertio casu ab inicio articuli proprie baptizantem valeat a pluribus collatis, nempe si unus Minister adhibeat materiam, & alter formam, illæ aquam infundat, & ita verba profecto; Quidam Antiquiores, quibus consentit Cajetanus 3. p. 9. 67. art. 6. talen baptizatum valeat dixerunt, si forma profecta ritu Graecorum, baptizetur fucus Christi, vel etiam forma Latinorum inherendo dicunt in plurali, Non te baptizamus.

Ratio est, quia hi duo homines haberent, ut supponimus, intentionem baptizandi, & applicarent veram materiam, & veram formam; ergo nihil desbet ad veritatem baptizandi; probatur consequentia, quia solum obstat posset, quod ibi non est integrus Minister, nisi compotus ex duplice personæ hoc impedimentum nullum esse videtur, nam in Matrimonio duoc contractantes

G hentes

hentes sunt Ministri unus sacramenti, & in peccato pugnantes, qui exhibet materialm. Sacerdos vero, qui inducit formam.

Confirmatur, ut si hie modus baptizandi interdum esse potest necessarius, ut si infans sit in extrema necessitate, & in mortuorum periculo constitutus, & tantum ad finis due personae, quauam altera loqui non possit, nec altera abluere, baptismus autem est sacramentum maxime necessarium, ergo in sua institutione etiam huiusmodi minister modum debet comprehendere, & quodammodo Suarez dicit, *Fernandez de la veritate baptismi pars 2. cap. 9.* Quodammodo summis, licet ad absolute validitatem hujus sacramenti approbare non auleantur, admittunt tamen, in praetato necessitate causa posse conferre baptisatum tali modo, propter aliquam spem, si forte valuerit hunc sub conditione iterari, si potest posse, ita etiam Amicus dicit, *ibid. 1. cap. 4.*

68 Communis tamen sententia oppositum docet, talem nempe baptisatum non valere, ac etiam in casu necessitate, si convenienter mutus, & mancus, non posse puerum esse baptisatum, ita ut mutus latet, & mancus verba proficeret, Ita Alensis, Divus Thomas, Divus Bonaventura, & Scotus nolunt hoc, *ibid. 3. de secundo libro.* Et quod probatius Doctor, quia nichil illud contra Christi institutionem qui diffinet baptisatum, ut ab unico Ministro utrūque agio possit, scilicet abluere, & verba proficeret, ut ex illis verbis colligitur, *baptizamus eos in nomine Christi, hoc enim ita intellexit, ut idem ipse Ministro actu ablatione exercet, & verba ipsa proficeret.* Deinde probat etiam, quia baptisatum illle sub nulla forma valeret, non quidem sub forma inter Latinos confusa, dicendo, *Ego te baptizo, quia si manus habeat formam proficeret, falso dicere, cum ipse non baptizet, sed mutus, & consequenter nequit esse convenienter forma sacramenti.* Idem est etiam dicitur, *Nos te baptizamus, quia cum ab uno solo baptizetur, proppositio estensio falsa est.* Nec tandem valeret sub forma Graecorum, quia adhuc sub ea forma sicut debet exprimi abusus sicut est ab Ministerio, cuius vobis poteretur dictum est *quod est pro hac parte.* Et Graeca illa oratio non est para deprecatio, sed efficacia optatio, quia dicere possit, *per alium illum, qui a me sit, baptizetur ille;* ergo manus formam tantum proficeret, & non abluere, veram formam non servaret dicendo, *baptizamus eum in nomine Christi, quia illa est ratio falsa, cum aliis abluendis non exeat.*

69 Respondit Cajetanus, quod si verbum baptizare recipiat, ut idem sonat, quod lavare, utique taliter dicere illi mancus, quia non adluit, sed si accipiat utrum idem sonat, quod tradere sacramentum, verus dicere, quia est sensus, ego tradio tibi sacramentum baptizare, additum illi, quod si per verbum baptizare, non denotatur actus abluendi corporaliter, sed actus abluendi spiritualiter, nec etiam in hunc sensu est ratio falsa. Sed hec soluto non sufficit, quia licet in communim modo loquuntur Italicum verbum baptizare, significare tradere hoc sacramentum alteri, tamen apud Latinos verbum hoc baptizare aut alium in forma huius sacramenti, minime significat, ego tradio tibi sacramentum baptisatum, sed postea, ego te lavo lotione hanc, quia est materia baptisatum; imo adhuc etiam in priore sensu est ratio falsa, & forma falsa, quia illam proficeret non tradaret baptisatum Cathecumenum, sed formam duxaret recipi, et aquam ministrante, tradidit autem baptisatum non est per formam solam, sed etiam per materiam. Nec etiam alia responsio statiscit, quia forma in hoc sacramento allumpta vel significativa non significat humano antecedenter ad significacionem spiritualem, que in ea fundatur, igitur ablatione corporaliter per se primo significat, qui illa verba proficeret, *Ego te baptizo,* & idem est ratio falsa, quia mancus illi non abluet corporaliter, & in qua lotione corporali fundatur spiritualis ratio anima.

70 Ad fundamentum opposite sententia negat consequentiam eius probationem, quia ad veritatem baptismi requiri integrum. Minister, ita ut lavandi ab eodem procedat, qui proficeret verba formae ut confitatur ipsa Christi institutione; nec valet partitas de matrimonio aliquam, quia ob speciem illius sacramentationis cum sit mutus contrahens inter virum, & feminam, duo contrahentes sunt eisdem sacramenti simili. Minister, & receptores, & similiter ob speciem iudicari rationem, quam importat penitentie sacramentum manus est, qui se accusat, & alius, qui absolvit, in quo adhuc fieri non potest, ut unus peccata audiat, & alter absolvat, sed idem debet esse Minister confessionem audiens, & absolutionem impendens; Ad casum vero necessitatis qui fingebatur, alter providerit posse, ut unus, & idem verba proficeret, aquam infundere, ut etiam Cajetanus ipse faciet, nimirum si mancus ab uno brachii in tegro vase super caput acciperet, & Cathecumenum ablueret, modica facta capit, inclinatione, vel melius, & faciliter sumeret aquam in ore, & inde Cathecumenum ablueret, immediate post, vel ante verba proficerendo, vel alio simili modo.

Quid dicendum sit in quarto casu.

71 Quartus tandem dubitatur, an validus sit baptisimus a pluribus collatis in quarto casu jam posito ab inicio articuli, nempe si

piques Cathecumeni non valiant, & simul hanc formam proficerant, Nos baptizamus in nomine Christi, in qua questione tres sunt opiniones, duas extreme, & una media. Prima sententia extrema sub soluente affirmat, talem baptisatum esse validum, nam ab omnibus Theologis communiter conceditur, quod plures Ministros eodem tempore unum hominem baptizare, si uniusquisque que aquam infundens dicit, *Ego te baptizo in nomine Patris, &c.* sed quando plures ad baptizandum concubunt, melius, & convenientius eorum plurimas exprimitur per hanc formam, *Nos te baptizamus, quia per filiam, Ego te baptizo,* nam per eam non significatur plurimum Ministerum concubunt, qui ad unum baptizandum concubunt, sed potius unum tantum Ministeri persona. Confitur, quia haec propositio *Nos te baptizamus, aqua valenti istis singularibus, ego te baptizo, & ego te baptizo;* sed si quilibet Ministerum dicit in singulari, ego te baptizo, & ego te baptizo, probabilis est singulus illorum esse causam integrum, & ablationis esse necessariam, quia Apotholae baptizantes tria homini militia in die Pentecostes Act. 2. non tempore cum ultima tribula proferunt, ita quod tunc aqua certeget Cathecumenum; Unde concludit Doctor inter applicationem materie, & prolationis formae taliter simultatem requiri, qualis requiritur in actibus humanis, noluit enim Christus nos obligare ad tam subtilem simultatem, quam vix posset homo percipere vel servare, ex quo patet, quid sit dictum ad propositi difficultatem.

72 Verum hoc Secunda sententia de simultate requita inter materiali, & formam sacramentorum reprehendit, ut adhuc nimis rigorosa sit Suarez, *3. par. tert. 1. dif. 2. cap. 2.* & Vasquez, *3. p. m. dif. 3. cap. 7.* quia impossibile est, a polibolo in illa die Pentecostes fuisse mortaliter ita totum milia baptizata, quin forma efficiat completa, ante inchoationem ablationis, huc ante inchoationem formae. Deinde quia sacramentum penitentia penitus contrarium demonstrat, non potest enim dari ab solituaria confessione transacta. Tandem, quia actiones morales sacramentorum non essent tanta metaphysica simultate materiae, & formae, ad tollendos scutulos eorum veritatem, qui frequenter accidenter, Quare cocludunt, hanc simultatem inter materiali, & formam sacramentorum non debere esse physican, ut Scotus velle videtur, sed morale, & taliter, ut it etiam aliqua inter rem, & verbum sacramentum interponatur motu, ita ut etiam altero expletio inchoetur illud, verius adhuc perferret sacramentum, quod declarat exemplo eo, qui dicit, in bilo, & latini bibit, & de eo, qui dicit, in osculo Crucis, & protinus osculari, qui dicitur simul exercit in eodem tempore, vel instanti, illa enim conferetur simili taliter mortali, sicut non supra physica.

73 Dicunt duo Indices in aliquo causa delegati aqua lance jucundum ferent, optimè dicentes, *Nos decernimus, aut statuimus, immo melius quam aliter ab altero sequuntur dicentes, ex decreto egredi, ergo idem potest in hoc sacramento.* Negatur paritas, quia duo Indices, si utrūque dicant, recte dicunt, *Nos decernimus, quia postea in solidum est eis collata, aliquid non recte judicarent, nam in eis casu est in utili, potest esse si mal, & coniunctum illa verba proficeret ex delegatione, in ad missione vero baptisatum nullum eis alio haec baptizandi potest in solidum collata est, sed unicuius Minister totaliter, & independenter ab aliis; Unde si plausuam baptizarent cum tota forma, & materia a singulis applicata, & unus ita se habebat, non intendere fassus est illi faciunt, & dependentes ab eis, ipse nihil facit, nec sacramentum, nec eius effectum, nec, alii, si eodem modo intendant, sed ille scilicet, qui intendet ab solituaria, & independenter ab alio sacramentum confunduntur, ratio est, quia sacramentum dependet essentialiter a materia, & forma, & intentione solituaria, Minister, nequillud extremum expectat, quod compleatur, & idem qui eum ea conditione, & dependencia ab alio baptizaret, nihil faciet.*

Quart. III. An plures unus, & unus plures baptizare possint Art. II.

gratia, & totalis, ac ab alio independens, at dicendos baptizamus, ex vi propositionis indicant sensus complexus, vel plurimum copulativo, indicans, utrumque partialiter ad baptizandum concurrens, quod est contra eius institutionem, quia rationes dividuntur, etiam in primo casu, quod si plures eundem baptizarent uno, quoque dicente ego te ba^tizo, probabilis est singulus illorum esse causa integrum, & ablationis esse necessariam, quia Apotholae baptizantes tria homini militia in die Pentecostes Act. 2. non tempore cum ultima tribula proferunt, ita quod tunc aqua certeget Cathecumenum; Unde concludit Doctor inter applicationem materie, & prolationis formae taliter simultatem requiri, qualis requiritur in actibus humanis, noluit enim Christus nos obligare ad tam subtilem simultatem, quam vix posset homo percipere vel servare, ex quo patet, quid sit dictum ad propositi difficultatem.

74 Verum hoc Secunda sententia de simultate requita inter materiali, & formam sacramentorum reprehendit, ut adhuc nimis rigorosa sit Suarez, *3. par. tert. 1. dif. 2. cap. 2.* & Vasquez, *3. p. m. dif. 3. cap. 7.* quia impossibile est, a polibolo in illa die Pentecostes fuisse mortaliter ita totum milia baptizata, quin forma efficiat completa, ante inchoationem ablationis, huc ante inchoationem formae. Deinde quia sacramentum penitentia penitus contrarium demonstrat, non potest enim dari ab solituaria confessione transacta. Tandem, quia actiones morales sacramentorum non essent tanta metaphysica simultate materiae, & formae, ad tollendos scutulos eorum veritatem, qui frequenter accidenter, Quare cocludunt, hanc simultatem inter materiali, & formam sacramentorum non debere esse physican, ut Scotus velle videtur, sed morale, & taliter, ut it etiam aliqua inter rem, & verbum sacramentum interponatur motu, ita ut etiam altero expletio inchoetur illud, verius adhuc perferret sacramentum, quod declarat exemplo eo, qui dicit, in bilo, & latini bibit, & de eo, qui dicit, in osculo Crucis, & protinus osculari, qui dicitur simul exercit in eodem tempore, vel instanti, illa enim conferetur simili taliter mortali, sicut non supra physica.

75 Circa Scotti mentem in hoc punto Scotific non conveniens, quidam enim verba Doctoris accipiunt in eodem rigore, quo a praefatis Recensitibus intelliguntur, ita Centinus dicit, *6. cap. 4. q. 4. art. 1.* simulare invenit res, & verba ad valorem sacramenti necessariam taliter esse debet, ut unum incipiat, ante quod totaliter aliud perficiatur, five verba sunt ex amplexione ablationis, five ablatione ante amplexione totalem verborum; Ita etiam Aret. dicit, *6. q. 3.* quia Scottus dicit, tunc judicat simultatem inter factum hominis, & illius verbum, quando incipit unum, antequam totaliter finiat aliud, verbi gratia quod hanc operacionem proferat, *fascio hoc,* & si fecit barba, five incipiat alium sicutum ante prolationem, five est converso, dum unum non finiat complete, ante incepitione non alterius dicitur, illle simili dixit hoc & fecit hoc; Unde subdit non valeat exempla allata a Recensitibus, quia in eis non potest esse major similitas, non enim dum quis dicit, en bilo, bibere potest, quia illi duo actiones possunt illud in eodem instanti, & idem illa similitas facta est, ut dicatur unum dicere, & facere, et si prius dicit quā faciat, & in proprio nostro actus prolationis verborum, & ipsa actualis ablatione possunt esse simili pro eodem tempore, atque adeo non est utrum dicere, quod sint simili, si prolatione verborum sit finita ante ablationem, vel est converso. Ita tandem Brancanus dicit, *1. art. 5. num. 7.* ubi sit, similitatem requiri tam inter materiali, & formam baptisatum taliter esse debet, ut facte quando applicatur una non sit tollit, ex parte alterius, & ex parte alterius, quod probat, quia materia & forma baptisatum sunt fundamentum significacionis, ergo aliquo modo debent esse simili, & coextensae, nam si aliter declararet eum similitas, pura per immediatum successionem, non erit coextensita, sed successio, vel comitantia, quia una alteri succedit, seu illam comitantur.

76 Quod vero Doctor, an in talis casu esset unus baptisimus, vel plures pro numero corrum, qui baptizantur, & ratio dubitans est, quia non nisi una tota nam verba tantum sunt simili, & ab uno prolatas, Et si solute plures plures baptisatum, & sacramenta pro numero corrum, qui baptizantur, & ratio est, quia plures sunt baptizati, & per consequens plures baptizationes pallivae, atque idem plures baptisatum, qui sacramentum baptisatum preferunt in baptismatione pallivae constitit; Ad rationem vero in oppositum dicit, Quod non oportet ad pluriplacitum alius cum omni, quia sunt in illo pluriplacitum sufficere aliquod pluriplacitum ad hoc quod totum pluriplacitum, & illa etiam forma non est similiter una, nisi lyra, & vasa includit singulare plures geminatum, unde forma, seu verborum prolatione est factum virtutibus, seu a quinque alterius multiplex, quod si diceretur, ego baptizo te Petre, baptizo te Pulo, & sic de singulis, Et tandem plures sunt effectus, nempe distincti in singulis qui baptizantur, gratia, scilicet, & character, quare vis quoque significativa, & causativa talis effectus se habet, ut multiplex, quam dominum, & etiam communis calculo amplectuntur Recensitores passim Vasquez, Hurtado, Conchius, Averius, Bonacina, Surius, Baldius, Caspensis, & alii passim.

77 Sed hic occurrit non levius difficultas, qui in isto casu accide posset, explica pronunciatione formae a Ministerio ob distantiam alicuius ex baptizandis aquam ad eum pertingeret, qui supposito non est baptizatus, quia non simili cum forma materiali recipieret, Pro eius dicitur intelligentia & solutione reccurrit opere ad solutionem illius quod significat Minister, qui similitus ad eum actus humanus repertus solerit, quod est umbras moralis, & rationem reddit, quia noluit Christus nos obligare ad tam subtilem similitatem, & formam baptisatum taliter esse, ut facte quando applicatur una non sit tollit, ex parte alterius, & ex parte alterius, quod probat, quia materia & forma baptisatum sunt fundamentum significacionis, ergo aliquo modo debent esse simili, & coextensae, nam si aliter declararet eum similitas, pura per immediatum successionem, non erit coextensita, sed successio, vel comitantia, quia una alteri succedit, seu illam comitantur. 78 Constat, quia nisi talis similitas, & coextensita dicatur necessaria, sequitur formam esse falsam, quia nisi coextensae similitatem formam, sed vel ante, vel post, falsum diceret Minister, se baptizare, quia vel baptizatus, vel est baptizatus, ergo similitas coextensita requiriatur.

Ceterum jam dicitur *dip. prae q. 3. num. 10.* perpendit ex hoc loco deducit, quod Scottus inter materiali, & formam sacramentum similitatem per suam temporis requisitum, cum per illi expressam oppositum doceat, nempe inter materiali, & formam sacramentorum non requiri similitatem illam physicam rigoram, sed talem, qualis in actibus humanis repertus solerit, quod est umbras moralis, & rationem reddit, quia noluit Christus nos obligare ad tam subtilem similitatem; Et hoc idem hinc sententia, quod etiam confirmat ex eo, quod Doctor ante dicitur, *1. q. 5. de secunda varia tione, vers. de interpolatione.* Et ubi inquit Doctor, sufficere ad connexione verborum, formae in satione veri significationem requiri, debet cum applicatione materiae formam proferre, ut unam placitum altera explicet, nequatuor de quo agit Doctor, *4. d. 6. q. 3.* ubi re-

Sacramentale requisita. Sed non major, subdit Hic pessus, requirit ut propinquas formag ad materiaem, ut fiat totu^r signi sacramentale, quam iunis partis forme ad aliam, ut similitud^e leviter sensu^r sacramentalis; sed hoc non est physica^r moralis, & humano modo considerata, sed hanc sycopans aut singultus, ut suspiris no^r posset valere profere forma^r per suspiria, vel ostentacione ad modicu^r interrupcio^r, quod est falsum, ergo etiam similitudo, & contiu^r itas inter formam, & materiem sufficiunt de mente Doctoris; Et quavis Doctor hanc similitud^e metet, & forme in sacramento habitu^r aliquo modo physice explicet; Id tamen non tantu^r necessariu^r ad factamenta validitatem, sed tantum ad melius esse intelligend^e, & ad maiorem certitudinem serupulo^r collaudend^e, ut jam dix: locut^e. Unde Scotor ex adulatione Gloucestrii opinione dicit, quod est valde notandum, sufficere ad similitudinem, ut una accio^r incipiat, antequam terminus terminus, non vero dicit, hoc est omniu^r necessarium, & per te requisiuum, nam ratio prius ab ipso adducta docet, sufficere proquinque agmina moralem, & humana, per quam materia & forma ad idem tenet, tantum per modum unius signi. Et deinde impugnando lit. B. Gloucesterum assert historiam in Act. 2. quod Apostoli baptizantes tria milia eodem die non semper cum ultima sollempnitate perficerunt, ita quid tunc aqua regenerant baptizatum, &c. et in hoc causa aperte potius pravente formam, aut subsequens unde minu^r est, quo modo Soar. ex hac Apostolorum hystoria ab ipso Scotor prius inductu^r deducit, inesse ablationem, & verbora prolatisu^r sufficere mortalem similitudinem, & veritatem. & utrum physica^r similitudine necessaria existere ex sede motu, utrumque ad elementum, & si sacramentum ergo aliqua coniunctio ac similitud^e intercedere debet inter utrumque, & non sufficit sacrificio. Respondeo, ad dictum Aeg. verificandum sufficere successione unius ad aliud, non quamcumq; fed immediatam, & hanc dici posse similitudinem, & coexistitiam amborum fidei moralis.

84 Sed urgebis adhuc, nulla oratio verificatur, nisi eius significatum ponatur in tempore confignificatio^r sed tempus confignificatio^r per orationem, que sit forma sacramenti, non extenuit extremu^r tempus praefis prolatisu^r verborum, ergo in ea tempus prolatisu^r verborum oparetur, significatum orationis verificari. Confirmatus, quia nisi tempus penses confignificatio^r terminatur simul cum prolatisu^r verborum illa est certitudo, quantum hoc tempus penses durare doberet, unde posset quis fons dico, ego vos baptizo, per integrum diem effundere aquam super singulos baptizandos.

Respondeo, nec argumenta patitur concludere etiam contra, modum similitudin^e, ut tu cito, a Doctoro affigatur, ut non possit talis, quod quando applicatur materia, non sit constituta ex parte forma, & contra ita in aliquo tempore fuisse pars unius similitudinis cum parte alterius, ut enim in fine ablutionis Minister incipiat formam ita quod sola verbis ego te, coexistat finis ablutionis, & immediate post finitam ablutionem sequitur vernum baptizo, non verificabitur oratio qua jura terminata est ablutione; Et patitur si in fine prolatisu^r verborum, minister incipiat ablutione ita quod prima pars ablutionis coexistat ultime parti prolatisu^r verborum, dicitur a te responsum.

Quare ut inquit Hippocrates melius Dominicus Soto mentem Doctoris intellexit, quem & ipse sequitur d. gressus in art. 8, non requiri necessari phyram simulatatem, sed sufficere contumaciam moralam juxta mutuam cuiuscumque actionis, & modum emulacionis formae; & sufficere illam simulatorem inter ablutio-
nem & verba, quia humano more aliquis dicuntur, simul esse
facta iudeo inquit, quod quamvis verba essent omnino finita, si
protinus ablutetur puer, vere esset baptizatus; quia tunc humano
more verba, & ablutione dicentur etiam simul, fieri quo ando quis vas
et ad mores dicit, in bilo, & continuo bibet, certe ut simul dicere, & facere, quamvis verba sint jam finita, quando bibet; Et
immemor hoc exemplum carpit a Centino, qui dicit enim bilo
& protinus bibet, vel falso dicit, vel denobat, se jam non
bibere, sed velle bibere; Hoc enim rotum gracie ab eo dicitur, si
quidem more humano loquendo, non mortaliter illi confiteri, simul
ad dicere, & facere, plane simile exemplum est, quod ait Doctor Soto, ipso dñe inquit, id quis dicat, hanc orationem facio hoc, & facies
tibi misericordia incipiat actu suum sine probacione, sive e converso
dicetur illi, simul hoc dixisse, & se fuisse quod utique non est intel-
ligendum physie sed moraliter, & humano modo; Nec refert dis-
paritas ab Aretino allata, quod illi duo actus dicendi, & bibendi
non possunt esse simul pro eodem instanti, & ideo illi similitas, satis
etiam dicatur illi simul dicere, & facere, esto prius dictum, quia la-
cijat in proposito actus prolatis verborum, & ipsa ablutio pos-
sunt esse simul pro eodem tempore, atque ideo non erit verum de
cere, quod sunt simul, si prolatis verborum sint finita ante abluti-
onem, vel late servata. Nam etiam in aliis casis, ut in praescriptis
tute posset deinde per integrum diem aquam effundere super fin-
gulos baptizandos. Quare ad argumentum neganda est minor, non
tempus praesens per operationem significatur, que ex
fieriamentis, non se extendere extra tempus prolatis verborum;
cum enim verba ad significandas actiones, & passiones more hu-
mano exercandas sine imposita, non sunt adeo rigoro accipienda
ut per tempus praesens solum illud intelligatur, in quo immedie-
res significantia coexsistit, sed habet latitudinem ut per tempus praes-
sens non solum illud intelligatur, quod excipit nunc, sed quod vel
immediatum, ut paulo post succedit, vel quod inmediate, aut na-
lione ante processum patet in exemplis allatis, unde cum dico, similes
& immobiles post taceant, verum dico, etiam terminus per ver-
bum significatus, nempe silentium, non ponatur utrius tempus praes-
pans con significativa, sed in tempore immediate sequenti.

Ad Confirmationem concedatur, nullam haberi posse physicam
certitudinem de latitudine temporis, & more post verborum
prolationem; potest tamen haberi certitudinem quaedam moralis, que
ex natura actionis, negotiorum, interruptionis, aliarumque circu-
stantiarum iudicantur ei; Qui de causa estiam Auditor docentes,
ad validitatem huius sacramenti sufficere moralem similitatem
materiarum, & forma, concludant ad maiorem certitudinem, scru-
to, si tollendos, optimum esse confilium, & in praxi servandum
esse modum similitatis a Scoto assignaturum utrum, ut ne pessime
intervenient physica similitas situm inter aliquam partem prolatis
verbis, & materia, ut vel incipiat forma, antequam definita
materia, vel est contra incipiat materia, antequam absolvatur
per ea.

QUESTIO QUARTA

An licet infidelium infantes invitis parentibus baptizari?

ad submovendos scrupulos, & pericula, que de valore sacramenti possent oriri, si simulas physica. Scilicet negotia est perficiaria, praestat dicens cum communis, quod iustificatio moralis similitas iam explicata, quod in iustitiam quantum veritas efficit omnino finita, iustitia post pote ablutus puer, vel e converso, vere e baptizatus. Quod apposite dico, ad evitandas quo undam Summulari nenia, qui disfertur, quanta posse intercedere moralia inter verbosum prolationem, & materie appositionem dicunt, cum admittit posse, in qua occasio Dominica recitat queat, ita inter alios Fernandez diffidit sacram. in genere trist. e. dub. 2. quam opinione, ut nimis latet etiam Diana ipse reprehendit tract. de sacra consol. 6. 3.

3 Neque ergo ratione in oppositum a Brancato allat, gratias enim concedit ius, materialis, & formam baptismi aliquo modo debere simul esse, & coextirpare omnia tamquam similitudines, & coextirpiantur semper, & necessario debere esse physicam, & pro eiusdem tempore sufficiat enim in media successivo unitus ad aliud iustum ablutum ad prolationem verborum. Hoc est contra: haec enim in primis, & in secundis, & in tertius, & in quartis, & in quintis, &

enim immediata successio unius ad aliud, licet non sit physica etiam
barum coexistentia, censetur tamen humano modo coexistentia
moris, pater in exemplis atlatis.

Ad Confirmationem negatur consequentia, quod esset falsa forma
missa pro falso enim physice coextiter parti alterius; ceterum
ad formam veritatem aliud sufficit immediata successio unius ad aliud
sine notabilis mora interposita data enim illa immediata successio
prolationis verborum ad ablationem, vel est converto, yet dicatur
tunc humano modo loquendo simul dicere, & facere, ut constat ex
ipso exemplo à Doctore allato. Urgebis dictum Augustini, accedit
delicuum qui subdit sunt Principibus Christianis. De quibus rursus
est distinguendum, vel enim subdunt potestatib[us] Principiis Chri-
stianorum tamquam cives vel tangunt servos, & empirici sicut man-
cipia; & si hoc secundum modo sunt subiecti, passim etiam conve-
nit, eum filios ficti nomine ipsi invitis baptizant, quod constat
ex continua praxi, filii namque Taurorum, & Maurorum, qui post
quinto bello capti servi sunt Christianorum, contraria parentum eva-
luntur baptizantur a Dominis, & ratio aliquanta judee potest
Dominus filios servi vendere, eosq[ue] ab eius potestate absconderet, ergo
ab eo periculo apstantur illos baptizare posset.

⁸⁶ Est ergo sola controversia de filiis infidelium Christiani.

Prinципibus ciuitatis subiectorum, et licet huius parentibus baptizant posse; & controversia est de posse licito, id est, an licet fiat, si baptizentur, non autem de posse valido, quia etiam omnes concedunt quod si baptizarentur in iustis parentibus adhuc essent validè baptizati; quis infantes huiusmodi, capaces sunt baptisimi, & possint ei applicari omnia ad eius valorem requiri, nempe materia & forma cum debita intentione facta igitur tali applicatione efficit validè baptizati, nisi enim alio ad baptismi validitatem requiriatur, siquidem non requiriunt proprius confusus, quia non est possibilis in ea gressus ne parentum vel aliorum, qui in his que ad justificationem spectant, voluntas parentum non conferunt voluntas filii; unde in tali casu sufficiet diles Ecclesie, qui administrat Sacram, quo mediante infantem sibi incorporatur. Remonetur itaque sola quodcumque licet in tali causa infidelium infantes baptizari posse, contra eum voluntates Negat D. Thomas, a. 9. 10. 11. 12. 13. p. 9. 68. art. 10. cum suis securatoribus, & ceteri communis Recentiorum fencientia, Sanc. Vafq. Amic. Averfa, Caspens. Surians. Baldius. Coninch. & Summitez paucissimi, quia hoc non efficit sine parentum iuria, & hoc efficit contra naturale ius, quod parentes habent in propriis filiis. Affirmat vero Sanc. 4. 4. 19. 9. equibustam causit ad habitus in his declarandis, & sequuntur Se-
cunda vetores, Matron, Baffolius, Rubron; Tataretus, ac etiun Recen-
tiorum Pater, Poncetus, Hisqueus, Centinus, Brancatus, Arctius, & aliis Nostris paucis.

ARTICULUS PRIMU

Affirmativa sententia statuit

S7 **A**firmavit sententiam probabilem, ac magis praecepit. docet Scot, loc.cit., nimis licet poile principes Christianos infidelium infantes eis subditorum baptizare ipsi invicti preceaveri potest; ne occidantur a parentibus, ne baptizentur si aliqua certitudine, quod tales infantes sunt infideles, educantur. quibus eautelis adhuc earente sententiam amplius videtur. Ilece prothesamus a Scot diffinitere quāmplures Recenteat perficitus Vafsi, d.155, c.3, n.19. & Surianus lib.3, de baptismo, ubi dicunt, hec baptizati poile infidelium infantes ipsi invicti & contradicentibus, quando iuxta, vel facio ita, cum parenti retribuantur, en nulla fies remaneat, quin eum potestet, & gubernationi subiciantur, ne irreverentia fides accidat ab apostoli pro qua sententia Surianus citat non tantum Vafsi, loc.cit., sed Catharimum, Soro, Caetanum, Paludanum, Victoriam, Durandum, Henricum; Sed his nonquit, carissimis adiutoribus affectus, Scotus sententiam invicem non alterat, alio modo, nimis licet, precepit sententiam a parentibus occidantur, & religiose educantur, in irreverentia accidat fides ab apostolam, quare velint, nolint. Recenteat illi, & aliis loquentes in Scotti sententiam relabuntur.

88 Hinc vero sententiam sic explicarunt probat Doct. quia
la fia initia parentibus, si ipsi invitis auctoritate Principi-
quebus sunt subiecti, baptizantur eorum filii cum quamvis pa-
tes dominium super filios suos habent, nihilominus maius di-
uum habet Deus; cum ergo Deus vellet parvulos baptizari,
vult, homines homines falsos esse, et ad agitacionem veritatis ve-
& Apollonis precepit. Euntes docete omnes gentes, baptiza-
ces, &c. nulla fit iniuria parentibus, si contra eum volunt
baptizantur, atque id licet ex hoc capite fieri potest.

Confirmatum quia quando dominum sive subordinatum patrem
et dominio superiori contempto propeferat inferioris si illi
tradicet quod fuit probat Doctor ex doctrina Augustini.
Deinde qui et dominus universaliter secundum legem naturalem
evangelicam omnium parvulorum precia pater est per baptismum
sibi consecratus, quamvis pater infidelis, qui et dominus pat-
ris veit optinuit. Principes, qui et minister iustitiae, &
potestim coactivam respectu subditorum ad detentio-
nem Dei, quia gladium Dei portat, poterit illos a parentibus ar-
re, & Deo consecrare per baptismum. Denique si Principes Chi-
stiani non possint infidelium infantes eis invitis baptizare, ha-
det esse, quia parentes habent ius naturae, ut prohibeant bap-
tismum filiorum suorum, quo non debent eis ne posse priuatis
in iustitia, nec parentes non habent tale ius in filiis, quia ius na-
ture non est contrarium iuri divino, nec eius impedit iustum,
sed gratia naturam non destruit, sed perficit; & parentes tenent
inter ius naturae non habentes iuris, & permissione, ut a fedele

92 Quarto Respondet Amicus loc. cit. pertinere ad Ecclesiam procurare, ut infideles, scismatici, infantes baptizantur, sed modo à Christo praefterito, lex ait in Christi illi, ut omnes tam adulti, quam non aduti baptizentur: sed liberè, vel propria libertate, ut adulti, vel dependentes à libertate parentumtum infantes, ut servit naturalis orto à Christo praefteritus. Sed quoniam hoc tunc sit verum de adutis, hec tamen tunc cetera omnia in parvulisque libertatis usu carent: ergo ex religione licite potest Princeps impeditas tales in infideleitate crescere cum Deus libertatem parvuli non exigat. Et rursum recurrunt ad libertatem pacatum, quia id est Amicus loc. cit. illa, ut infra respondebat, dicitur.

Paludanum, & alios falsum est validitatem, & convenientiam baptizandi parvulus pendere a voluntate parentum vel eorum, quorum cura commisit fontem in natus vel huius vel posuit sufficiens aliquam fundatim utrum enim est fieri sacramentum parvulus ad salutem summe necessarium debuit ab omni extrinsecus parentum consenti esse independens, ne sed et ratis conscientia sepe frustratur in infantis natus. Vel est ex alio Ecclesia auctoritate, & hoc non, quia nulla talis auctoritate potest. Vel colligetur ex praxi Ecclesie, & hoc potius est in contraria, quia nunquam coniuvit res baptismi ad infantes contra voluntatem parentum baptizatos. Vel tandem ex paritate confessio qui in adultis requiritur. Et ne, ex hoc colligi potest, quia cum adultus sine sui iuri in ordine ad salutem necesse est, quam Deus non decrevit adultus dare, nisi liberum cooperantibus necessario ad eum baptizatum proprius requiri ipsorum confessio. Intant vero, cum non sint sui iuri in ordine ad ea quae ad eum eorum salutem spectant, doberuntur utrius, ales voluntate penderit; sed hoc non necessario debet esse parentum quia in his que ad salutem necessaria sunt, voluntas parentum non conferat voluntatem filii, nisi in iure civili ad aliquos effectus civiles a voluntate Reipublicae pendent; sed sufficit ut Ecclesia voluntatis supra dictam est, vel voluntatis naturalis Christi, qui statuit a quoque baptizatis huiusmodi parvulus confiteretur, cum intentione facienda, quod ipse fecit, & statuit illis prodest ad salutem; etenim sicut sola Adam voluntas sufficiebat, ut omnes ab eo descendentes generarentur peccatores, ita sola voluntas Christi sufficiens fuit, ut omnes regenerarentur, ut nullum minus efficaciam. Christi metus ad iustificandum quia Adam demerito ad damnandum ubi bene discutitur. Amic locutus.

95 Quinto Respondent ali, nō esse contra patrem baptismum infantem ipsa invito, sed eis contra ius patrem separatum, nisi visus ab eo que tamen necessaria fuit ad evitandum Apollini periculum, cum ad ultimum ratione pervenerit. Sed in primis falsum est, ut separationem oriantur esse necessariam ad evitandum apollini periculum, non ob sua; ut separatione infantis proficeretur apud parentes reliqui, donec istum carnis attingat. & tunc absque eorum iniuria talis separatio fieri potest, quia tunc eis non fibet in his, quia ad salutem spectant. Deinde, ut arguit Hiquetus 4.4.9.9, non est contra ius patrem infantem in invitato baptizari, minus est contra idem infanteum baptizati separare, si statim fit necessaria talis separatio, v.g. ad evitandam instanti occisionem, vel aliquid malum, quia suscepit baptismum iam tantum in ius Ecclesie & peccatoris valor fidei, & faciuntur; Consequitur patre, quia accessoriis requiri naturam principalis; ergo ille fit baptizans infantis parentibus invitus, idem quo; de separatione dicendum est, cum ratione baptizati non accipiatur infantem & Ecclesia contra parentes.

94 Sexto tandem Respondent ali, quod etiam cedetur, hoc fieri potest quia parentum iuria, adhuc tamen licite non fieri, quia dato quod, casu, & servatis omnibus cautele, etiam a Scoto aliquo, adhuc tamen fine aliquo scandalo fieri non possit; & ideo in milie ipsius invito est licetum, sed minus enim sic faciendo redireetur fides odiosa apud infideles, qui similes eam violentia uterentur circa infantes fidem, quos rapuerunt. Sed hoc quoque sine alio dicitur fundamento; quia in primis ex parte infantis non sunt de lege iurato; Quoniam ergo parentes ius habent in filios, illud tamen non extendunt ad materiam in quavis circumstantia, que eam omnino mutat, quais est quelibet ex dictis unde contentio. Dicit, patrum potestet non ita esse indicanda, quia extendat se contra potestet. Dei in eundem infantem, neq; praemicium ipsius infantis non fidei, & cuius divini, qui eis potest subordinata; nec tenet contra potestet superioris, nec contra ius tertii sibi, scilicet infantis, nec tenet contra debitum fidei, & cultus divini, quod strictius ligat, nec tamen tenet universaliter contra iuritiam.

ARTICULUS SECUNDUS.

Solventur Objectiones, & quid dicendum de infidelibus adultis refutatur.

95 Postremo probatur nostra conclusio ex concessione ipsius patrum. Adversarii qui in nonnullis causis concedunt, potest infidelium infantes invitos parentibus baptizari, in iubis cutit eadem difficultas iesione patre potestet, quia contra nos ingerit in propo-posito. Primo enim concedunt filios Hereticorum, & Apostatarum invitos parentibus baptizari potest, cum ratione baptismi suscipi Ecclesia sint fideles; ex quo sic argumento, baptizamus, si fides suscepit non aggrava legem naturam, neque prejudicat iuri parentum in filios, quia fides confirmat legem naturalem, ac proinde non tollit ius parentum in filios, alias etenim peioris conditionis in hoc fidei, quam infideles, & Iudei; sed filii hereticorum secundum. Adversarii invitos parentibus baptizari possunt antecipare Principium, & Ecclesie, ergo pari ratione infidelium subditorum filii poterant auctoritate Principis baptizari invitos parentibus, sine preceptu iuris patrum. Secundum concedunt, filios infidelium Principis, Christiani forvitler subiectorum licet baptizari potest invito parentibus, sed servitus politica non magis inducit potestet in Dominum in praedictum potestet patrum, quam preceptum divinum naturale, quo tenentur parentes provideat filii de necessariis ad salutem; servitus enim non est induca iure naturali, sed iure politico, aut gentium, quorum neutrum praeterea.

pote-

potestet conferti non debet, inquit Vafsi, quia ad hoc patris potestet, qui est divina potestet filio dominacione se extendit, ut declaratum est n. 97. Addit. Aretinus 4. distin. 3. q. 9. art. 1. quod quamvis iuste natura prolixus educatio parentibus competat, tamen quando dater male uitium iure suo, & prolixus iniuriam facit, potest jutuisse suo iuste privari, & proles ab eo alessi, sicut quamvis maritus iure divino habeat ius super corpus uxoris, quando tamē male uitium iure suo, potest iudex iuste uxorem protegere, arque eam a mariti potestate liberare; Sed inclusus art. Faber dis. 1. in talis propriis longevo. Patrem non amittere ius in filii per abulum patris potestet in cura filii, sed potest quod nulli habet ius in filio, nec ullam potestet in talis causa, quo contraria sunt legi divinae, quia ad hoc patris potestet non te extendit, ut supra dictum est. Ad Confirmationem in ecclesia cum eodem Fabro, quod tales licet Patre habent potestet in filio, hanc tamen limitat habent. & divina potestet subordinata, ita quodcum est omnino dominus filii, ut honorum templicum; & tamen in his quae sunt contra ius divinum patrem iure explicativum, non habet ius in filio, noster autem causa est de his quae sunt contra ius divinum, & idem in hoc causa non habet potestet in filio, nec illi sit iniuria, ut fieret in ablatione bonorum temporali, in quibus habet absolutorum potestet; Quibus etiam aliquid habent est, quod etiam alia bona possunt ei afferri, quanto cum illis horum vellet alios damnificare, & sic etiam possunt ei infantis filii, quia maximum damnum ei infestat, ut baptizatum prohibet, qui est illi ad salutem maximus necessarius; & tunc iuste podiun iusta aucteris, si pervenire illiusstat in damnum certus, ite etiam potius potestet iuste, quod habet in filio, si est utrat in eorum permisit.

96 Ad ultimum jam supradictum est, voluntate patris conferit voluntate filii in iure civili tantum ad illas quae civiles a voluntate Reipublicae pendent, & in his, quae ad humanum victimam spectant, & vitam corporalem, non autem in his, quae spectant ad salutem, & vitam spiritualis, unde iusta ius filii, vel impubes obligantur a Patre ad omnes temporales serviendis, vel solvendis, in adulta aetate, tenetur stare illi obligationis si obligaretur ad fe, quandoam sectam Mahometi, vel aliquos Hereticos, non renuntent. Dicit, sic autel ordinatur in Deum per propriam voluntatem, si parvuli ordinantur in Deum per voluntatem patrum; ergo sicut infeatur iusta credendo adulto, qui coram voluntatem propriam baptizatur, sicut infeatur ei parvulus, qui contra voluntatem Patris baptizatur, cum enim habet ius impeditum & removendum non potest prebeat consentium, reputatur voluntas parvulus, ita quod eius propriamente sicut creditur, tunc temporis voluntus videtur ordinari in Deum, & velle baptizari quando Patre eius vult ipsius baptizare, ita tunc temporis credendum est, parvulum non velle ordinari in Deum, & non velle baptizari, quando Patre non vult eum baptizari.

Rsp. Si interpretari licet voluntatem infantis presentem, valitudinem interpetrandam est, quae ad eum salutem, & utilitatem tendit, non quod ad eum ruinam, & periculum; sicut tamen credendum est, voluntatem parvuli contentire cum voluntate parentum, quando parvulus vult, non parvulus est utile, & ad salutem necessarium, horum enim est, quod vellent infans si ad ultima ratione persentient, nec ulli error est estet detinetur, & est contra tunc credendum est, parvulus non consentire cum voluntate Patris, quando Patre ei denegat, quod est utile, & ad salutem necessarium; quando enim non confit de opposito, semper in partem meliorum voluntas infantis est interpretandam bene discussit. Aretinus loc. cit. qui filius baptizari non debet inquiratur patris iuste, subesse quod hoc, & si tunc quando ad ultima ratione pervenit, non est in potestate Patris, quod est sicut sunt filii, quando oblit, tanto minus baptizari, tunc divisa congruit erat sub eius potestet iniqua cum colligatur, quando caret iusta rationis, & filii subesse non potest.

97 Secundo obiectum, si invito parentibus baptizantur infantes, vel fieri, in iuria faciunt, vel ipsi parentibus, nam autem infantes baptizati relinquunt sub cura parentum, acque hoc modo est evidens periculum, & fere mortalis certitudo apostolice infanticum, cum in adultum aetatem pervenient, tunc propter afflictum erga parentes, cum propria ignoriam mysteriorum fidei; Aut si in baptizari subiectores a potestet parentum, hoc autem est contra iuritiam eius, quia habent parentes erga filios, quod ius parentum nullum Christus, per legem baptismi violat, cuius evidentia signum est, quod nonnullum habentur id Ecclesia testantur, cum tamen sepe communitatem habuerit, & de facto habebat baptizati iusta, infantes ludorum, quemcum parentes multi sub sunt potestet civilis Ecclesia; & hac praefixa ratione utrum Valpaz, Amicus, Caspens, Sutianus, & alii Recentiores, que ratio fuit Riccardi.

98 Respondeo hanc rationem, cui adeo fidem Thomistae ab initia parentibus facta defensum est, ut etiam fate tuo Vafsi, dis. 1.5. cit. cap. 2, quare non aliud oblit, ut ratione illius in iusta fieret parentibus, non est veritatem eiusmodi parvulum illis invito baptizari, quamvis enim subtrahere infantem a cura parentum sic contra ius parentum, tamen aliquid circa filio facere secundum fidem nostram, quod Patre non facit, nec permettere fieri, cum tamen facere debet, aut permittere, contra ius parentis.

104 Quar-

104 Quarto tandem obiecit, quia si bene ponderentur rationes Scotorum, adducta in favorem infantium, non solum probant de infantibus patrem in infideli. Principibus Christianis civiliter subiectorum, sed etiam infidelium nullatenus subjectorum; quos tandem ab initio questionis diximus, non licet baptizari posse parentibus invitatis. Imo ratio à Scotorum adducta ex motivo Religionis dissimilis, neum probat de infantibus, quod baptizari debent invitatis parentibus, sed etiam de adulis, quod cogi possint ad baptismum sive ipsorum quia inquit teneri Principes zelate Dei cultum supremum, cui maxima sit reverentia Deo, cum nomine eius tamen dievel dicit, vel factio blasphematur, & ejus legi publicata permittere, scela eorum augeri, ut eum non blasphememantur. Unde concludit Doct. his verbis, tamen quod plus est, credere religioni fieri, si ipsi parentes cogentur ministris & territoribus ad suscipiendū baptismū, & ad conservandum postea seuptum, quia etsi, quod ipsi non esten verē fides in animo, tamen minus malis effectus non possit impune legem suam illucitare ferare, quam in postilibet eam servitatem filii eorum, si bene educantur, in certa & quarta generatione essent verē fides, ita Doct. locutus. At periculosa invenit Thomistus, esse hanc assertione, & in Ecclesia novam, quia fides est voluntaria, & idem nemo cogi debet ad credendum, nam hoc est contra naturam fidei, & Chrysostomus praeferens modum promulgandū legem suam, nō dixit ut minus, & territorios inducentur gentes ad credendum, sed docendo, & persuadendo, at enim, pradiceret Evangelium, & docete omnes gentes, qui crediderint, id est, spome fui, falsus erit.

105 Recepit, non desse Scotorum, indifferenter alterentes, posse sicut baptizari infantes, quorum enim non infidelium, sive subditorum Principibus Christianis, nisi non, parentibus invitatis, quia saltem indirecē videtur Ecclesia haec potest habere ipso iure naturae, quia parentes defensione innocentes omnibus est iure naturae concessi, sed si infinitas sunt innocentes, & summa iniquitas parentium prehenditur, & maximum detrimentum dum ei impedit baptismum eorum salutem necessitatum ergo fieri excedere, & minus compelli ad baptismum sive ipsorum, nova insurge difficultas, an tales adulti in eo casu verum recipierent sacramentum, & ratio dubitandi est, quia validitatem baptismi necessitatis est ex parte adulti baptizandi aliquip voluntarius confessus, qui vel baptismum suscipit, nullus enim ad scribitur familia Christi invitatus habetur e. c. 2. Prov. ubi Deus prius exigit cor ab eis, qui sua familia sunt adscribendi dicensis pro te nobis corrum, non sensibiliter omnino invitatu fize familiæ ad scribitur, & hoc etiam certum est prædicta Ecclesia, quia nunquam ad ultimum baptizat, nisi prius illum interrogat vel, & respondet, velley aut faltem si, & bis confiteat ante baptismum petere, quod etiam docuit Iacobus. Tertius cap. Majores de baptismis, & ejus effectu, potest etiam Paulus in in Rituale de Adulutorum bapti monitione, non nisi voluntate, sed baptizandum, amentes vero, qui lucida habita hadit intervalla, esse baptizandos, dum mentis sunt compotes, sicut etiam manifestat, & sibi notam faciunt fides in iustitiam, scientia, ideoque tamen ad Doct. allata evidenter concidunt intentionem de filiis infidelium Christianis, subiectorum quædam de aliis.

106 Ad istud tandem quod ad dictionem de adultis infidelibus, quod in aliquo casu cogi possint ad baptismum sive ipsorum, nō hoc nego, sed etiam colpibiles absentia parcia potest in filiis, seu abutantur infideles Christianis subiecti, ac inter eos degentes, non videtur ita licet privati pote sunt naturali, quod habent in filiis, sicut etiam manifestat, & sibi notam faciunt fides in iustitiam, scientia, ideoque tamen ad Doct. allata evidenter concidunt intentionem de filiis infidelium Christianis, subiectorum quædam de aliis.

107 Quando autem inquit Doct. posse licet in aliquo casu terroristibus, & minis infideles compiti ad fidem, intelligendus est de minis, & terroristibus in materia civili, & exilio, non autem de minis, qui tendunt ad mortem, ut hic advertunt Aretians, & Hieronimus, hoc enim prohibuit Concilium Tolentanum cit. cap. de Judicis d. 45, loquitur enim ibi de terroristibus, & minis, quibus tormenta succedunt, & morte corporali, non autem prior modo, namabu deterritum publicum urgat, & perperulum vel proditionis, vel rebelleris, aut etiam subversionis fidelium, recte prior necessitas ipsi potest imponi, & hunc modum practicavit Ferdinandus Hispaniarum Rex, ut habeatur L. Cunctos Cde sum. Trin. qui Mauritius, & Judas, qui non baptizarentur, iustitè Regno discederent, & ejus exilio timore quamplures baptizatum suscepserunt, inter quos

ARTICULUS PRIMUS.

Resolutio Questionis.

108 Hanc difficultatem tractat Scotorum ex instituto 4. dist. 4.4. ubi queruntur adultus non consentiens posse effectum baptismi recipere, eamque refutare per distinctionem, quod non consentiens potest intelligi, vel contrarie, vel negativum tantum, hoc secundo modo negat, tantum actualē confessum, primo vero modo ponit actualē diffidens, & patet hac distinctione quia non est idem non velle & non habere, differente contraria cur suis potest contingere duplicitate, vel contrarie simpliciter, vel contrarie secundum quid tantum, quod explicat Doct. declarando, quid sit velle aliquid simpliciter, & quid velle secundum quid, ille vult simpliciter, qui actualiter eligit aliquid, ut fugiat aliquod incommodeum, qui si alter evitare posset, utique illud non velle, si prolixius merces in madre evitandam mortem ex procedit imminentia, dicitur velle illam projectionem simpliciter, licet secundum quid ilam non vellit, si minime potest alter vitam ferantur simpliciter, ergo vult simpliciter, & secundum quid nolens, hoc est, sub conditione nolens, quia non lassus posset alio modo salvare vitam, si in igitur in propposito, baptizati simpliciter non consentient contraria, qui

Quest. V. De dispositione ad recipiendum baptismum, &c. Art. I.

81

absolutē baptizari non vult, producendo posteriorum actum nullationis baptismi, secundū quid autem contraria non consentit, qui vellent non baptizari, si potest evitare incommodum, quod sibi timerent eventuum non suscipiendo baptismum, & quis illud effugere non valeret, si baptizetur, id est vult baptizari; Ut si quis Princeps alicui in infidelis sibi subdito intimeret, ut baptismum suscipiat, & alioquin tormenta subficeret, vel exilium a regno, & ille, ne tale incommodum pataretur, in baptismum consentire, vellent simplieriter baptizari, sed dissentient secundum quid, qui si posset alter incōmodum illud evadere, non consentient; His declaratis,

110 Primo dicit Doct. adultum ratione uterum, & contra artē simpliciter dissentient non validē baptizari, quod probat, quia Deus per Sapientem dicit Pro 23. Fili præte misericordia tuum nolles aliquid omnino invitum familiæ fidei ad scribit, sive ipsi consenserint baptismum ad scribitur, ut hoc familiæ Christi, sed sibi, quod si talis non consentiens hoc modo reclamar signo exercitus sui manifestans diffidens, non cogitent ab Ecclesia ad legem Christianam observantiam, si vero non reclamat cogitant, quia Ecclesia judicat de macellis, & quia tacet, præsumit consentire, ut patet de jure iuris, qui tacet, consentire videtur. Neque inquit Doct. in hoc argu potest Ecclesia, quod isti nolent simpliciter, & tamen non reclamat fidei iuris, minus enim malum est illi, quod invitus servet legem Christianam, quam quod impunē permittat agere contra eam, quia minus malum est, invitum aliquo bona facere, & mala fugere, quam libere, & impunē mala agere, & bona rejeçre, quæ doctrina facili solvantur quæcumque contra hanc assertione solventur Thomistus, quibus sex profecto occurritur Faber dis. 16. cap. 2. & Cenninus dis. 6. cap. 2. art. 2.

QUESTIO QUINTA.

Quæ dispositio ex parte recipientis necessaria sit in adultis ad receptionem Baptismi.

111 Ex dicit in finitum precedentis articuli, quod, felicit in quibuslibet casibus potest infideles adulti terroristis, & minis compelli ad baptismum sive ipsorum, nova insurge difficultas, an tales adulti in eo casu verum recipierent sacramentum, & ratio dubitandi est, quia validitatem baptismi necessitatis est ex parte adulti baptizandi aliquip voluntarius confessus, qui vel baptismum suscipit, nullus enim ad scribitur familia Christi invitatus habetur e. c. 2. Prov. ubi Deus prius exigit cor ab eis, qui sua familia sunt adscribendi dicensis pro te nobis corrum, non sensibiliter omnino invitatu fize familiæ ad scribitur, & hoc etiam certum est prædicta Ecclesia, quia nunquam ad ultimum baptizat, nisi prius illum interrogat vel, & respondet, velley aut faltem si, & bis confiteat ante baptismum petere, quod etiam docuit Iacobus. Tertius cap. Majores de baptismis, & ejus effectu, potest etiam Paulus in in Rituale de Adulutorum bapti monitione, non nisi voluntate, sed baptizandum, amentes vero, qui lucida habita hadit intervalla, esse baptizandos, dum mentis sunt compotes, sicut etiam manifestat, & sibi notam faciunt fides in iustitiam, scientia, ideoque tamen ad Doct. allata evidenter concidunt intentionem de filiis infidelium Christianis, subiectorum quædam de aliis.

112 Secunda dicit, quod si dissentient ille sit tantum secundum quid, simpliciter verē consentiat, sacramentum est validum, nisi ministris baptizari consentit ex modo, quo Ecclesia facere intendit scilicet, si confessio non tantum in illam ablationem, tanquam in quadam laevacri, sed in ablationem eo modo, quo illi intendit facere Ecclesia, quod probat, quia talis estensio simpliciter, & est simpliciter voluntis, sicut secundum quid si nolens, nam qui vult aliud, ut aliquod incommodum erit, si simpliciter vult illud, licet secundum quid sit nolens, ut explicatur est exemplo propositio in mari, quoniam oportet ut pascit, & talis estensio coenit in eam ablationem suscipienda eo modo, quo coenit ab Ecclesia, & tamen nolens, si potest evadere totentum, quia non erit, baptizatum, aliquid valere, baptizatum exemplo declarat Doct. ut si aliquis non crederet, verbi incantationis potest habere aliquem effectum, se tamen incantare permitteat, hoc est, consentiat. Incantatore verba incantationis supra se proferte a intentione, quia solet ea dicere, dū incantationem efficit, dicens in corde suo, valeant, quantum valeat posse, ieiunandi homo verē dicitur incantare, & si talis incantatio super aliquem dicitur consecratio Diaboli, illi taret, & ceteretur Diabolus consecratur, sic ergo patet, qui cōsentiret, & formam baptismi superius se proferit eo modo, quo incedit in amentiam, ergo etiam sufficit utenti ratione, & assumptum probatur, quia aliquis non potest baptismus conferti amentis, qui ante amentium illum perire, ut docuit Innocentius Tertius c. Majores de baptismis & ejus effectu, & Paulus V. in situ Rituale de Baptismo Adulutorum definit; Consequentiam probat Doct. quia utens ratione non est deterioris conditionis, quam sit amens, propter eā quod ratione utatur, ergo si talis consensus habitualis sufficit amentis, sufficit etiam adules ratione utenti.

113 Tertio tandem inquit Doct. quod si datur adultus ratione utens, qui metu negative se habet, et ad baptismum omnino non consentiens, nec dissident, tam actualiter, quam habitualiter, non recipere sacramentum baptisimi, quod probat, quia oportet, non recipere sacramentum baptisimi, & ad hoc sacramentum accedentem, non recipere, qui postquam habuit afflens, incidit in amentiam, ergo etiam sufficit utenti ratione, & assumptum probatur, quia aliquis non potest baptismus conferti amentis, qui ante amentium illum perire, ut docuit Innocentius Tertius c. Majores de baptismis & ejus effectu, & Paulus V. in situ Rituale de Baptismo Adulotorum definit; Consequentiam probat Doct. quia utens ratione non est deterioris conditionis, quam sit amens, propter eā quod ratione utatur, ergo si talis consensus habitualis sufficit amentis, sufficit etiam adules ratione utenti.

114 Quartio tandem inquit Doct. quod si datur adultus ratione utens, qui metu negative se habet, et ad baptismum omnino non consentiens, nec dissident, tam actualiter, quam habitualiter, non recipere sacramentum baptisimi, & ad hoc extero maneret Ecclesia subiectus, a quo cogitatur caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus non impedit faciuntur receptionem, qui illa coenit, hoc modo extortus est simpliciter, & est absolute voluntarius, & tantum secundum quid iuvoluntate, spontanea voluntate baptizatum suscipere, Unde tandem precitat caput his verbis conclusum. Tam ergo ch. alii sacramentum imprimit operatio cum obice voluntatis contraria non inventur obstantem, & ad hoc sacramentum accedentem aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consensus, si tamen hoc modo extortus

104 Quarto tandem obiecit, quia si bene ponderentur rationes Scotorum, adducta in favorem infantium, non solum probant de infantibus patrem in infideli. Principibus Christianis civiliter subiectorum, sed etiam infidelium nullatenus subjectorum; quos tandem ab initio questionis diximus, non licet baptizari posse parentibus invitatis. Imo ratio à Scotorum adducta ex motivo Religionis dissimilis, neum probat de infantibus, quod baptizari debent invitatis parentibus, sed etiam de adulis, quod cogi possint ad baptismum sive ipsorum quia inquit teneri Principes zelate Dei cultum supremum, cui maxima sit reverentia Deo, cum nomine eius tamen dievel dicit, vel factio blasphematur, & ejus legi publicata permitteatur, scela eorum augeri, ut eum non blasphememantur. Unde concludit Doct. his verbis: mihi quod plus est, credere religio fieri, si ipsi parentes cogentur ministris & territoribus ad suscipiendū baptismū, & ad conservandum postea seuptum, quia est, quod ipsi non esten verē fides in animo; tamen minus malum est, si etiam non posse impune legem suam illuc iracun ferare, quam si possit liberum servitatem filii eorum, si bene educantur, in certa & quarta generatione essent verē fides, ita Doct. locutus. At periculosa invenit Thomistus, esse hanc assertione, & in Ecclesia novam, quia fides est voluntaria, & idem nemo cogi debet ad credendum, nam hoc est contra naturam fidei, & Chrysostomus praeferens modum promulgandi legem suam, nō dixit ut minus, & territorios inducentur gentes ad credendum, sed docendo, & persuadendo, at enim, pradiceret Evangelium, & docete omnes gentes, qui crediderint, id est, spome fui, falsus erit.

105 Recepit, non desse Scotorum, indifferenter alterentes, posse sicut baptizari infantes, quorum enim non infidelium, sive subditorum Principibus Christianis, nisi non, parentibus invitatis, quia saltem indirecē videtur Ecclesia haec potest habere ipso iure naturae, quia parentes defensione innocentes omnibus est iure naturae concessi, sed si infinitas sunt innocentes, & summa iniquitas parentium prehenditur, & maximum detrimentum dum ei impedit baptismum eorum salutem necessitatum ergo fieri excedere, & minus compelli ad baptismum sive ipsorum, nova insurge difficultas, an tales adulti in eo casu verum recipierent sacramentum; & ratio dubitandi est, quia validitatem baptismi necessitatis est ex parte adulti baptizandi aliquip voluntarius confessus, qui vel baptismum suscipit, nullus enim ad scribitur familia Christi invitatus habetur e. c. 2. Prov. ubi Deus prius exigit cor ab eis, qui sua familia sunt adscribendi dicensis pro te nobis corrum, non sensibiliter omnino invitatu fize familiæ ad scribitur, & hoc etiam certum est prædicta Ecclesia, quia nunquam ad ultimum baptizat, nisi prius illum interrogat vel, & respondet, velley aut falem ibi confiteat, quod aetate baptisatum petierit, quod etiam docuit Iacob. Tertius cap. Majores de baptismis, & ejus effectu, potest etiam Paulus U. in suo Rituale de Adulutorum bapti mo moneat, non nisi voluntate, sed baptizandum, amentes vero, qui lucida habita hadit intervalla, esse baptizandos, dum mentis sunt compotes, sicut etiam manifestat, & sibi notam faciunt fides in iustitiam, scientia, ideoque tamen a Doct. allata evidenter concidunt intentionem de filiis infidelium Christianis, subiectorum quædam de aliis.

106 Ad istud tandem quod ad dictionem de adultis infidelibus, quod in aliquo casu cogi possint ad baptismum sive ipsorum, nero hoc non habet fidei alienum, quamvis enim via ordinaria, & uitata proulgandi dicimus legem nostræ fidei dogmata fit talis, qualis allitterat à Thibac tamen non excludit, nec prohibet viam extra ordinariam inducendi gentes ad credendum interdum per terrores, & minas, quando id occasio positalit, ad majus malum evitandum. Et hoc etiam evidenter colligitur, ex Scripturis, Deuteronomio in forma Patriæ familiæ vocavit libere ad cœnam illam magnam servos suis, sed alios remunentes contemptus, alios vero induxit per terroris uirare. Et hoc idem inquit D. Paulus ad Timonem inquisit Producit uerbum ista opportet arguere, obsecrare, per in omni patientia, & doctrina. Hinc D. Aug. ad Vincentium epist. 42. loquens de quibusdam legibus imperialibus contra Hereticos publicat, ut. Hanc legum terror, quibus promulgantur Reges servitum Domino in timore, ita profuit, ut nunc sibi gratias agunt Domino, quod vincula nostra disrupti, & ad pacis uolumen translati, & quamvis Aug. hic de Hereticis loquatur, etiam tamen quod hoc est ratio de ludis.

107 Quando autem inquit Doct. posse licet in aliquo casu terroristis, & minis infideles compellere ad fidem, intelligendus est de minis, & terroristis in materia civili, & exilio, non autem de minis, qui tendunt ad mortem, ut hic advertit Aretius, & Hieronimus, hoc enim prohibuit Concil. Tolentum cit. cap. de Judicis d. 45, loquitur enim ibi de terroristis, & minis, quibus tormenta succedunt, & morte corporali; non autem prior modo, namabu detrimentum publicum urgat, & perperum vel proditionis, vel rebelleris, aut etiam subversionis fidelium, recte prior necessitas ipsi potest imponi, & hunc modum practicavit Ferdinandus Hispaniarum Rex, ut habeatur L. Cunctos Cde sum. Trin. qui Mauritius, & Iudeus, qui non baptizarentur, iustis Regno discederent, & ejus exilio timore quamplures baptisatum suscepserunt, inter quos

absolutè baptizari non vult, producendo posteriorum actum nullitionis baptismi; fecerunt quid autem contraria non consentit, qui vellent non baptizari, si posset evitare incommodum, quod sibi timerent eventuum non suscipiendo baptismum, & quis illud effugere non valeret, si baptizetur, id est vult baptizari; Ut si quis Princeps alicui in infidelis sibi subdito intimeret, ut baptismum suscipiat, & alioquin tormenta subficeret, vel exilium a regno, & ille, ne tale incommodum pataretur, in baptismum contentetur, vellet simplieriter baptizari, sed dissentient secundum quid, cui si posset aliter in modo illud evadere, non contentetur; His declaratis,

110 Primo dicit Doct. adulum ratione uterum, & contra arti simpliciter dissentient non validē baptizari, quod probat, quia Deus per Sapientem dicit Pro 23. Fili præde misa cor tuum, nolles aliquid omnino in utrum familiæ fidei adscribi, si suscipiens autem baptismum ad scribitur per hoc familiæ Christi; sed sibi, quod si talis non contentiens hoc modo reclamar signo exercitus sui manifestans diffundit, non cogitare ab Ecclesia ad legis Christianæ observantiam; si vero non reclamat cogitat, quia Ecclesia judicat de macellis, & quia tacet, præsumit contentetur, ut patet de juri s. i. o. qui tacet, contentetur videtur. Neque inquit Doct. in hoc argu potest Ecclesia, quod isti nolent simpliciter, & tamen non reclamat fidei iuris, minus enim malum est illi, quod inutius servet legem Christianam, quam quod impunè permittat agere contra eam, quia minus malum est, in utrum aliqua bona facere, & mala fugere, quam libere, & impunè mala agere, & rejet quæ doctrina facili solvantur quæcumque contraria hanc affectionem solventur Thomistus, quibus sex profecto occurrit Faber d. 16. cap. 2. & Cenitius d. 9. cap. 2. art. 2.

QUESTIO QUINTA.

Quæ dispositio ex parte recipientis necessaria sit in adultis ad recipiendum Baptismi.

108 Ex dicit in finis precedentis articuli, quod, felicit in quibusdam casibus potius infideles adulti terroristis, & minus compelli ad baptismum sive ipsorum, nova insurge difficultas, an tales adulti in eo casu verum recipierent sacramentum; & ratio dubitandi est, quia validitatem baptismi necessitatis est ex parte adulti baptizandi aliquip voluntarius confessus, qui vel baptismum suscipit, nullus enim ad scribitur familia Christi invitatus habetur e. c. 2. Prov. ubi Deus prius exigit cor ab eis, qui sua familia sunt adscribendi dicensis pro te nobis corrum, non sensibiliter omnino invitatu fize familiæ ad scribitur, & hoc etiam certum est prædicta Ecclesia, quia nunquam ad ultimum baptizat, nisi prius illum interrogat vel, & respondet, velley aut falem ibi confiteat, quod aetate baptisatum petierit, quod etiam docuit Iacob. Tertius cap. Majores de baptismis, & ejus effectu, potest etiam Paulus U. in suo Rituale de Adulutorum bapti mo moneat, non nisi voluntate, sed baptizandum, amentes vero, qui lucida habita hadit intervalla, esse baptizandos, dum mentis sunt compotes, sicut etiam manifestat, & sibi notam faciunt fides in iustitiam, scientia, ideoque tamen a Doct. allata evidenter concidunt intentionem de filiis infidelium Christianis, subiectorum quædam de aliis.

111 Secunda dicit, quod si dissentient ille sit tantum secundum quid, simpliciter verē contentiat, sacramentum est validum, nisi mirum baptizari contentit ex modo, quo Ecclesia facere intendit scilicet, si contentias non tantum in illam ablationem, tanquam in quoddam laevacu, sed in ablationem eo modo, quo illi in intendit facere Ecclesia, quod probat, quia talis contentit simpliciter, & est simpliciter volunt, sicut sequitur quid sit nolens, nam qui vult aliquid, ut aliquod incommodum erigitur, si simpliciter vult illud, licet secundum quid sit nolens, ut explicatur est exemplo propositum, tunc in mari, quoniam modo utriusque contentie possit in eam ablationem suscipienda eo modo, quo contentur ab Ecclesia, & tamen nolent, si posset evadere totentus, quia non erit, baptisatum, aliquid valere, baptisatum exemplo declarat Doct. ut si aliquis non credit, verba incantationis posse habere aliquem effectum, se tamen incantare permitteat, hoc est, contentiat. Incantatores verba incantationis supra se proferte a intentione, quia solet ea dicere, dū incantationem efficiat, dicens in corde suo, valeant, quamvis valere posse, etiūmodi homo verē dicitur incantator, & si talis incantatio super aliquem dicitur consecratio Diaboli, illi taret, & ceteretur Diabolus consecratur, sic ergo pariter, qui contentiat, si baptizatur, & formam baptismi supra se proferit eo modo, quo intendit Eccel. dicens in corde suo, valeant hec verba cum ablatione, quantum verbis possunt, et sit verē baptizatus, & Deo consecratus.

112 Et de coactione in hoc senis, inquit Doct. locutum est Concilium Tolentum &c. 36. relatum in cap. Majores exæst de baptismis, & ejus effectu, & Paulus V. in suo Rituale de Baptismo Adulutorum definit; Consequentiam probat Doct. quia utens ratione non est deterioris conditionis, quam sit amens, propter eā quod ratione utatur, ergo si talis contentus habitualis sufficit amens, sufficit etiam adulorū ratione utenti.

113 Tercio tandem inquit Doct. quod si datur adulorū ratione utens, qui metu negative se habet et ad baptismum, omnino non contentis, nec dissidentis, tam actualiter, quam habitualiter, non recipere sacramentum baptisimi, quod probat, quia oportet, non recipere sacramentum baptisimi, & ad hoc sacramentum accedentes aliquam ad illi habere devotionem, ad hoc ut illi valeat, alter videatur illud, ceteretur. Conf. quia non sufficit sola negatio resistere, sed negativa permisso, sed requiritur positivus consentaneus, tamen metu hoc modo extortus non impedit faciunt receptionem, quia illi contentus hoc modo extortus est simpliciter, & est abolute voluntarius, & tantum secundum quid invulnus tarsus ergo sufficit ad valorē baptismi, quia id est baptismus contentus in predictis decretis imprimitur characterem indelebiliter, ratione cuius, si qui baptizatus est, subditus manet jurisdictioni Ecclesiæ, & ad eum secundum eum potest. Ex quibus tandem inquit Doct. quod simpliciter dissidentis non recipit sacramentum, unde resstant illi dissidenti, si posset contentire simpliciter, est baptizandus, qui vero simpliciter contentus est, & cessante dissiden- illo secundum quid non est iterum baptizandus, quia verum recipit baptismi sacramentum, tales autem sunt, qui coacti terroristis, & minis baptisatum suscipiunt, alii non suscepuntur. Dices, volens per vim, & metum non contrahit in matrimonio, ergo neque in baptismi qui est matrimonium quoddam spiritualis anime cum Deo iuxta illud, deponit abo mihi in fide. Resp. per baptismum potius adopari hominem in filium Dei, quam contrahat matrimonium, in adoptione autem licet nullum alium habeat adoptatus, sicut adoptrians sufficit actus, atque idem non est simile de matrimonio, & baptismi; de quo vide Doct. 4. dist. 29. q. 4. n. 8. D. T. 3. p. q. 68. art. 7.

114 Oppositum tamen hunc affecti tenet Cajetan. ibidem, qui do-

cet, solum requirit ad valorem baptismi, quod ille, qui baptizatur, non habeat voluntatem contraria, etiam non habeat, vel habuerit unquam voluntatem baptismi recipiendam, si aliquis Gentilis qui nunquam cogitavit de baptismi, & proinde nigrum cogitavit, vel sive fuper baptismum vel non velle, si dormiens baptizetur, tener Cajetanus, cum esse verē baptizatum, neq; cum expurgetur esse baptizandum, si contentus in baptismi; Hoc autem pro-

bat

bar ex verbis jam relatis Innocentii Furtii in dicto Cap. Maiores de Baptismo, qui solum videbat petere ad valorem Baptismi, quod actuus non habet voluntatem contrariaem, & repugnanteum; sic enim post longam disputationem concludit. Tunc characterem sacramentalium imprimit operari, quando obtemperare voluntatis non invenerit; ergo si neutram habet voluntatem, baptismus est validus. Demide quis Conc. Florent. de decreto unionis docet, sacramenta tribus perfici materia, forma, & intentione Ministrorum, in quibus non numeratur intentio hominis suscipiente. Rursum, quis in pavillis inventum baptismus validus ab his eorum consenserit; ergo in adulto sibi posset, quia sacramentum tempore eiusdem participatione debet. Tandem dari sollet extremae unitio huius, quae rationis uifum subito morbi imperi perpendicunt; ne ante sacramenta

mentum illud petierunt: ergo idem dici debet de baptismo.
117 Resp. Imò Innocentium lo. cit. potius nobis favere, quam Cajetano, semper enim ibi exigit confundit positum ad valorem baptisimi, falso virtuale, vel habituabile, loquitur enim ibi de amētibus, & dormientibus, & inquit, quod si illi habeant voluntatem in sufficiēti baptisimū, antequam dormirent, vel in amētia incidenter sunt vere baptizati; unde per verba ī relatā tunc characterem, *Imprimi, cum obie voluntate contraria non invenerit obſtaculum, illi inuenit se non voluntarii ne sufficiēti non difficiat contrarie simpliciter, quamvis difficiat secundū quid iuxta adhuc mōto, callamus alioquin fibi contradicatur, si cūdū in fine capitis negaret necessitatem consensus positivi in sufficiēti ad valorem sacramenti, quam ante exigebat in eo, qui dormit, vel in amētia incidente locum, & amētiam. Unde Pontifex non ponit causam Cajetani, sicut et quod ille baptizātus, nec afflentia, nec difficiat, sed quod non difficiat actualiter & consentiat virtualiter, vel falso habituabiliter. Quia autem non meminimur tertii status, eorum nempe, qui prīus neutrā voluntatem habuerunt; Sunt & Lugo dicunt, idēc loci lexis, quia mortali-
ter loquendo adulst, qui non consentit positivo, sed ultra in actu neutrō, refellere conetur, & invitupati; Vel potius cum Dicit, dicendum, hujus tertii status Pontificem non meminimur, quis casus ille tarisimū est, & valde difficiat, ut contingat; putatis enim baptizator adulst, dum dormit, aut non explorator potius eius consensū, ut in amētiam incidente ad summū est, quod prius non habuerit, vel voluntatem baptisimū vel alii in contraria, & idēc causas ille voluntate in summa rebus, resolutis ob-*

18 Ad 2. dico, Concilium ibi traditum generalem doctrinam sacramentorum, & decernere necessaria ex parte ministeriorum in quoque sacramento, quæ certe sunt solum materia, forma, & intentio Ministeri, de suscipiente vero, & ejus intentione non loquitur, cum non sit universaliter requisipta in omni factamento ut patet in Puecharis illis, in qua ex vi sacramenti non requiritur suscipiens; imo nec in ipso baptismo semper est nec esset nisi consenserit, ut patet in parvulis, & ob id Concilium regulare generaliter non tradidit, quod ad quolibet sacramentum requiratur suscipiens intentio; Et quia enim consenserit baptizari requiratur in adultis, plane non requiri ex parte sacramenti, sed potius ex parte subiecti vel fit capax filii, & remedii ad salutem ordinatis ex lege universalis, consenserit requirent in eo, qui est illius capax, si et adultus ratione utens. Dicess, hoc sacramentum potius in ablutio passiva sumit esse, quam in activa, ut dictum est in superius horum ergo nihil intenit suscipiens, qui agens est, & minister requiritur ad eum valorem. Negatur consequenter concelebrius, quia passiva illa ablutio tantum est sacramentum, quantum in minister intendente cum deusta forma est elicita; non autem inquantum in subiecto vel recipitur.

ARTICULUS SECUNDUS

*Quæ dispositio recipientis requiratur in adultis ad effectum bapti-
smi consequendum, scilicet, gratiam.*

Iam ab initio questionis baptismum distinguimus ab effusione ipsius baptismi enim est ipsum solum symbolum sensibile, imprimens anima charactem collatum gratia regenerativa; effectus vero est ipsa gratia regenerativa cui remissio tortus culpe & penitentia quamvis enim character que sit baptismi effectus, ita tamen sequitur substantiam sacramenti ejus quod valorem necessario, ut modo contum Brancium dicemamus, non autem efficaciam: proindeque quoque secundum factum mentem est validus, characterem imprimat, alioquin reiterari posset. Unde baptismus potest separari a suo effectu principali, qui est gratia, eius efficaciam sequente, quia potest quis accedere cum dispositione sufficiente ad baptismum, eiut quod valorem, & non ad effectus baptismi qui est gratia. & hoc respectu adulorum, quia respectu parvolorum eandem est dispositio ad validitatem, ac ad effectus baptismi; vel potius nulla talis requiritur dispositio, sed sufficit capacitas physique, ac illa Doct. diff. 4. 4. 3. docet Trid. scilicet 7. 2. 13. & 14. quia parvuli sunt incapaces dispositiois moraliis; & idem est iudicium de adultis a meritis, & perpetuo furioso, nam neque hi aliquis requiritur dispositio moralis ad baptismum, vel eius effectum. In haec igitur questione sermo est de adultis ratione animalibus. & de extremitate, quia sacramentum illud, ut suo loco dicas, con-

eadem est frequens doctrina Parum. Neque obstat auctoritas Augustini libet vera & falsa penitentia cap. 8. ubi inquit, quod penitentia non est necessaria baptizantis, sed baptizatis, "per hoc enim solum innaturae volunt, baptizandi non esse necessariam penitentiam, quando non habent mortale peccatum cum originali coniunctum; ut supra dictum est; quando autem illud habent, declarat, necessariam esse penitentiam dicens paulo infra fine penitentia nulli proficiunt baptizant, qui peccaverit, & propterea Cathecumenos doceri, ut penitentia.

126 Quarto, dubium est, an hoc penitentia debet esse positiva, vel sola negativa sufficiat, id est, ut homo non habeat complac-
tiam suorum peccatorum, & voluntatem perfeverandi in illis; Et
hoc secundum tributum Cajetano 3. par. qu. 86. ar. 2. dub. ult. ac etiam
Doct. nostro 4. dif. 4. q. 4. quantus in d. sublit. D. ubi
autem, non requiri, nisi voluntariam susceptionem baptismi fine-
ctione, hoc est, cum intentione suscipienda, i. quod confites ec-
clesia, & sine actu, vel voluntate peccati mortalis; Et quamvis in-
fester videatur exigere aliquem modum voluntatis in dispensa-
tionem peccatorum, dicunt, ibi loquuntur de sacramento penitentiae, ita
qua aliquid maius requirit. Sed optime ab hac calunnia Sententia
vindicat Videlib. s. Trident. c. 5. lib. 1. c. 33. & 34. Corda-
bula 1. lib. 1. Theol. qu. 2. Sustet dyp. 23. s. el. 1. cmt. 2. & Vaf. tom. 1. in
1. par. dif. 3. c. 1. t. 1. Art. 1. Secundum nunquam dixisse posse conse-
qua justificacionem peccatorum in baptismo absque illo dolore,
sed posse fisi absque dolore propter Deum, id est, absque conser-
tatione, supposita tamen attulione, quae sufficit scilicet ad validitatem
penitentiae, ut sufficeret potest ad validitatem baptismi; Et quidem
si intentio Doct. legatur dif. 4. q. 4. s. respondet, ubi de
teatge ex professio, planè agnoscit anima penitentiae, & dispensacio
ne de peccatis al consequendam per concordiam remissum est ea
in sacramenta; ex pfecte enim dicit, fite accedete ad recipientium
baptismi efficiendum, qui accedit cum peccato mortali, & vel actu
presente, vel preterito, de quo nullo modo vel alterius vel conti-
nuit. Neque contradictionem docuit dif. 4. c. 14. nam etiam ibi in pecca-
to de baptismate accedente tempore requirit ad confundendum
sacramenta effectuum quod non fit actum. Vel voluntate peccatum
mortale, sed quandocum peccatum prius commissum non displicet, re-
petit falsum dictum ei in voluntate, quamvis non sit in actu & folim
intendit non recurrere taliter. Atque hoc est quod dicitur.

lentibus non requiri talem, & tan periculum penitentiam, fieri extra factumitem, & expesse exigere ibi quemadmodum attinet ad mortis inferiorum tam illi actu, quo homo iustificari debet extra factumitem quod etiam vocat attentionem; de quo videndum est Hisque dñi 4 qv. 5, in *Commentario n.3.* & seq. Et quid enim requirit penitentiam proprie posse vel per vetam, scilicet detrahendam antecedentium in delictorum, & propositum amplius non peccandi indicare apte. *Cone. Tred. loc. cit. fff. 6. & 6. ab i. plures positivos actus peccatoris exposuit, & fff. 4 c. docet, penitentiam esse necessariam his qui volunt ab aliis sacramenta baptisimales explicatis, que sit illa penitentia inquit, ut veritate obiecta. & emendata iantrum Del' offensione cum peccato odio. & p. aviso dolor defensio. Quod si Doct'alib aliquo do dicat, ubi legimus gradum baptisimi recipere, qui obicem non ponit, ibi per obicem nam solum in intelligi peccatum actualiter, ut praeteritum, quo ad actum placet, sed etiam eorum impenitentiam, ut nota Rada contr. art. 4. consil. 127 Sed dices, si penitentia requiritur; ergo baptismus non iustificat ex opere operatus; consequitur pater, qui ab aliis abutu iustificandi non haberet iustificari, alii enim non est iustificari ex opere operatus, nisi non requiri onus operantis.*

Conatur quia aliquod esse debet differentia inter dispositio-
nem et sacramentum. In sacramento minor
enim sicut in sacramento, quod iustificat ex opere operato-
rum cum dispositio extra sacramentum requiri ad iustificatio-
nem positiva esse debet, sufficit in sacramento negativa.

Ref. si fac difficultas urgaret, faceret etiam pro sacramento penitentiae, quod ad consequentiam iustificationis per ipsum non requiratur actus penitentie virtutis ex parte peccatoris, si-
quin sacramentum illud non iustificaret ex opere operato, sed
operantibus ergo actus penitentie virtutis, scilicet attritione, vel
cōfessione qui aliud non sine fine detestatio, & oīliū peccati à Deo,
dei regimur, ut in susceptione baptismi, cum enim penitentie
veluti dispositio[n]es morales ad iustificationem inveni vero tan-
quam causa illius effectiva; neque merentur de condigno gratia,
et iustificatione, quia imperfecte sunt. & si aliam impropositio-

nati; aliquoq[ue] gratia de domum non esset, sed fuit tantum dispositione ad eam de conguo; et dictum est lib[er]a. d[omi]n[u]s. 7. *Iustificatio-*
ne, ideoque non iustificare imputum ex opere operantis; ita sunt
quasdam dispositiones a Deo prequisitae, ut sacramentum obie-
tum inventat publicem inquit; videtur homo ponere ad culpe dele-
ctionem, si eam non detestatur, cum sacramentum ponitur; &
quia actibus illis non tributum iustificari, sed sacramento, quia
non sunt dispositiones, nisi de conguo, ideo sacramentum dictu-
rum iustificare ex opere operato, non autem ex opere operantis.

requisitum in sacramento, & extra sacramentum non est, quod hoc esse debet positiva; & illam esse negativam sufficiat; sed quod licet utrqa; debet esse positiva, tamen non oportet, in sacramento esse perfectam contritionem, sicut extra sacramentum esse debet, ut magis confitabit ex dicendis.

128 Quinto dicendum est, ad effectum baptismi consequendum felicitatem gratiam, necessariam non esse penitentiam, qui sit vera, vel sicutem putata contrito, sed sufficere contritionem, etia cognitam ut tales, que nepe vel ex consideratione turpidius peccatum, vel ex metu gehennae, vel ex ammissione gloria celestis exoritur. Ita Doct. locit. 4.d. qn. 5, ab initio, ubi dicit, accedente ad baptismum debere illa de peccatis commissis, vel contritione, vel saltem atritio; Et eis contra quāplures Theologos scilicet, ad suscipiendum baptismum perfectam contritionem praerequit, qui sit dolor de peccatis proprie. Deum summè dilectum nec sufficere contritionem, qua se fit, ut dolor de peccatis, vel proprie turpidius oritur, vel propter gehennam, quem quod tam aliqui illincidunt sufficeret quia bona fide purus se habere contritionem perfidiam cum revera non habeat nisi atritionem. Nostra tamen conclusio communis est in Schola, quatenus Suarez, Vafy, Cominch, Averia, Surius, Beccarius, & alii morale Antores tractando de baptismi & penitenti, & probat, ut Brancatus nostros ex Trid. s. 6. & 8. ubi agens de preparatione ad iustificationem inquit, Deum tanquam omnis sufficiens diligere incipiat, ac propterea mox eius ad operis peccata perodium, ac detestacionem, hoc est, per eam penitentiam, quam ante baptismum ag sportore, ubi inquit Brancatus disp. 1. ap. 1. nullum habetur verbum de contritione, imo dicit, odiunt, & detestacione sufficere; regit enim non est semper necessaria, sed sufficiat attritio; sic etiam discutit Centinus disp. 5.c. 3.a. 3.n. 180.

129 Verum ex hac auctoritate potius opositum deducunt. Adversari, quia Concilium ab describendo dispositionem propter ad iustificationem post silvas auctoritas inquit, Deum tanquam omnis sufficiens diligere incipiat, ac propterea mox eius ad operis peccata perodium, ac detestacionem, & ergo Concilium requirit penitentiam, qui sit ex motivo dilectionis Dei, hec autem est perfecta contritione, unde absolute negant, ibi nulla fieri mentionem de contritione. Sed si recte hac auctoritate potius ex parte oportet, nec pro aliis, quia Cöchini ibi indefinite loquuntur de dispositione ad iustificationem, & sic etiam generaliter intelligi detestacione peccati & dilectione Dei abstrahendo ad perfectam & imperfectam, inferius posse s. 4. in speciali definitur, quoniam dispositio requiriatur ad iustificationem extra sacramentum, & quia in sacramento sufficiat, unde c. 1. & 3. omnis illius 14. loquens de penitentia indifferenter, prout contritione, & attritione comprehendit, dixit, necessaria sunt fuisse omnibus hominibus etiam illis, qui sacramento baptismi ablii vellent, & c. 4. loquens de contritione inquit, fuit autem quoniam reponere hic contritionis motus necessarius, & in homine post baptismum lapsi, quibus verbis non indicavit, ante baptismum contritionis motus non esse necessarius; Et tandem in codd. 4. ad comparandum iustitiam cum sacramento penitentis significat contritionem non esse necessariam, sed attritionem sufficiebat ergo multo magis sufficiat in baptismi, cum faciliter remittantur peccata per baptismum, quam per sacramentum penitentiae.

130 Confit. evidenter ratione, quia baptismus eo finē à Christo institutus est, per eum remittitur originalis peccatum. & alia actualia, si adiunt, atque ita per eum renatur homo, & viam accipiat spiritum, unde dicitur primum sacramentum mortuorum; ergo ex vi iustificationis sua habet conferre primam iustificationis gratiam, & primo peccata delere; hanc autem non confitit, si necessaria est vera contritione quia sola contritione sua sacramenta sufficiunt ad hunc effectum conferendum, ut suo loco infra dicimus; etiam ita fructus infititus est baptismus, si inventet alium semper iustificatum, quam rationem late persequitur Rada loc. cit.

Res. scilicet institutum non sufficiat baptismum, quia contritione illum effectum non confert, nisi quatenus includit utrum baptismi. Sed contra, quia ut bene infat. Beccanus, contritione non magis includit utrum baptismi, quam restitutionis, aut alterius peccati obligantia, etenim vero conteretur, qui dolet, se offendisse Dei, & habet generale proportionem servandi deinceps omnia divina precepta occurrunt, non solum baptismi, sed etiam reliqui ratione, & alia omnia, scilicet ergo non confertur contritione conferre gratiam restitutionis, aut alterius precepti, ita nec vi baptismi, quia est per ratio quantum ad hoc; ut ad hunc magis explicabitur infra quod. 6. ar. 2. n. 150, quo autem sensu ad hunc specialiter dicuntur, ut alii peccato laboris, qui major dolor requiritur in eo, quam in baptismi; sed in sacramento penitentie sufficit attritio supernaturalis, ergo in baptismi sufficit naturalis; Quod autem in hanc sententiam traxit quodam etiam ex nostris, est famulos Scotti locus 4. d. 6. 14. 2. M. ubi expresse docere videtur, hominem ex naturalibus habere posse attritionem moraliter circumstantiam omnibus circumstantiis, & per hanc disponit ad sacramentum penitentiae, ut vide Doct. s. 4. & 8. peccator in peccatis existens potest ex naturalibus cum communis influentia considerare peccatum communum, ut offensum Dei, & ut contra legem divinam, ut averbiu-

Deo,

Quest. V. De dispositione ad recipiendum baptismum requisita Art. II.

85

8 Debet impeditivum primit, & inductivum supplicii, & illud detectari sub aliqua istarum rationum; & paulo post inquit, quod idem nos dicimus attritio, & meritum de congruo ad dei etiorem peccati mortalis; si ergo talis actus pto dispositione ad sacramentum penitentiae inseritur potest, quod est magis laboriosum, tandem magis ad sacramentum baptismi.

131 Communis tamen, & longe verius sententia oppositum docet, nempe pro dispositione ad baptismum suscipiendum requiri talis penitentia, quae sit & sicut supernaturale, nempe ex virtute gratiae & motivo aliquo supernaturale, etiam paucis quibuslibet exceptis communis est in schola nostra, & ea illa principiū generali deducit, quod radii sunt in materia de gratia, & justificatione contra Semipelagianorum errorum non posse hominem natura virtibus sed a gratia preparare, atq; disponere, nec prodebet quoniam pacum nisi ex auxilio gratiae, & motivo fidei electum, quod expresse sic in generali decretivit. Trid. s. 6. de iustificatione c. 3. Sicut dixit: finis in spiratione, & adiutorio sp. s. hominem credere sperare digne, aut penitentie posse, sicut sponte eti ipsius iustificationis gratia ad confortationem, anathematizat; Ac etiam expresso deducitur ex pluribus Sacra Scripturae sententiis, necessitatem penitentiae supernaturale ad gratiam consequendam significans, quas in casuum expoenes, potius extorqueret constatur. Aretinus loc. cit. dicens, illa inter pretari potest ex parte, quae est in generali, ut naturali, nisi est in talis actu, ad quod superdam fides aliquis necessarium supra naturam; ergo debet esse supernaturale, consequentia patet, etenim datur auxiliu supernaturalem in intellectu, & voluntate ad aliquem actu faciendum, quia non suppetit sacramentum, vel qualecumque fidei suppletur; Hoc inquam, ex profecto protius vana est, quia principium illud, quod homine natura virtibus non potest, se ad gratiam sufficienter disponere, ac preparare, prout affluit, & explicatur a Concilio Trid. s. 6. 14. pluribus in locis universali intellegitur, non solum ad consequendam gratiam iustificationis extra sacramentum, et etiam per fidei amentum, sicut semper exigitur ipsa fides ordinis supernaturale.

132 Neq; & catholicum, & orthodoxum principium negavit inquit Doct. ut ei quāplures impont, parum in eis lectura versari, si mōl frequentius inculcar, quād ad verū, & fruicētē penitentiam requiri auxilium gratiae Deum in l. d. 4. q. 9. ua. vesp. ad vertendum tamē ibi, aut, omnime peccatorum illi in via posse esse non peccatorum, qui potest Deus eum sua gratia prævenire, & d. 2. 7. q. 4. ap. 2. vesp. secundum hoc ergo, dicitur, gratia specialis requiri ad bonum voluntiam, & in eo confiteri obtinendum reprobatorum Angelorum, quod Deus eos deferat, & nolit eis dare illam gratiam benevolē, & a peccato refligiendi, quā gratiam, quia pars est dare homini peccatorum, quamdiu est in via, idēcōmē docet, posse penitentia pro flatu isto, & 4. 4. 203, aut, cum fructuosa penitentia opus sit non hominis, sed Dei, posse Deum, quandoque utrum, sicut misericordia illam inspirare, & d. 22. q. 9. m. art. 2. in fine, sit, Deum properanter mortificata dare gratiam ad suum regnum, & peccato. Tandem alibi spēdetur, non posse creaturam incolleculam sibi relatacōm disponere se ad locum supernaturalem patet a. 2. 9. 4. 2. ver. contrā quartum articulum, quod in particulari affirmat de fide infusa quod. 14. art. & de charitate infusa q. 10. 7. art. 1.

133 Neque opositum docere voluit loc. cit. qd. 14. q. 2. lit. M. nam explicans ibi, quomodo homo ex partis naturalibus cum communis influentia attritione conceperit posse, quia accedente sacramento penitentiae fuit contritio, sicut proxima dispositio ad iustificationem, sit, posse hominem ex naturalibus cum communis influentia considerare peccatum commissum a supernaturis Dei, & ut contra legem divinam, & ut avertitum a Deo, ut inducitum pena, & impeditivum premilit, ut iuxta eius doctrinam q. 1. Prologi homo non sit peccator, & supplicia eterna nisi per supernaturale lumen fidei, neq; se ad veram, & fructuosa am penitentia peccatum detestari debet, inquantum est. Dei omnium, vel avertissementum a Deo ergo Doct. in 4. d. 14. cit. per naturalia non excludit auxilium supernaturale, Ut autem intelligatur patet, & modus loquendi Doct. ibi recolendus est locus modo citat. qd. 14. art. 1. ubi docens, non posse hominem sibi relatacōm disponere le ad fidem infusam, sicut loquitur, sc̄a ultra illam fidem acquistaram habemus fidem infusam, & ad illam habendam licet et possit homo ex naturalibus se disponere, & non tantum ex naturalibus intrinfeciti, nec etiam concurrentibus quibuscumque causis naturaliter, martris melleus ad eas patet arringere, quia illam solam Dei inuidit. Et hoc itaq; loco constat, quo sensu dixerit in 4. d. 14. 2. posse hominem pro ea, quae excludat in contionem suscipiendi sacramentum, quo pacto baptismus non esse validus, sed folium pro indispositione effectum baptismi impeditum, quando alia sacramentum est validum, sumptu nomine ex Sapienz. 1. Spiritus Sanctus discipline effugit et filium, & difficitas non est de charactere, hic sequitur, ut imprimitur semper in anima, nec illa suscipientis indispositione impedit potest, quandocumque sacramentum est validum, sed est de gratia iustificante, & remissione peccatorum, & alii effectibus hinc dependentibus; Unde procedit difficultas, quando sacramentum integrum suscipitur quoad essentialia, tamen sine effectu ob indispositione suscipiens, quia non accedit legitime dispositus, & effectus ejus non recipi, ut in eo catu fabulo obice-

Q U A R T O S E X T A.
An baptismus sine debita dispositione suscepit confiterat suos effectus, sicutem patet, homine se disponere.

134 Sicut hoc quod proponi sub alio titulo, an baptismus sicut producit effectum, recedente fictione, & ita proponitur in Scotto 4. d. 4. q. 5. & aliis antiquioribus; & factio hic non sumitur pro ea, quae excludat in contionem suscipiendi sacramentum, quo pacto baptismus non esse validus, sed folium pro indispositione effectum baptismi impeditum, quando alia sacramentum est validum, sumptu nomine ex Sapienz. 1. Spiritus Sanctus discipline effugit et filium, & difficitas non est de charactere, hic sequitur, ut imprimitur semper in anima, nec illa suscipientis indispositione impedit potest, quandocumque sacramentum est validum, sed est de gratia iustificante, & remissione peccatorum, & alii effectibus hinc dependentibus; Unde procedit difficultas, quando sacramentum integrum suscipitur quoad essentialia, tamen sine effectu ob indispositione suscipiens, quia non accedit legitime dispositus, & effectus ejus non recipi, ut in eo catu fabulo obice-

H & acce-

& excedente dispositione, quam suscipiens omnes, sacramentum gratiam producat.

143 Et quamus aliqui voluerint, ut *Canus in reflectione de Penitentiis*, p. 3. hominem bona fide ad baptismum accedentem, putando, se esse a spiritu in qua vis revera debita dispositione careat, adhuc totum eius effectum recipere, & tunc solum baptismum suo effectu suscipiat. Satis tamen confit ex dictis quae preceps. art. 2. baptismum sine debita dispositione suscepit non conferre tunc gratiam cum aliis effectibus consequentibus, & ceterationem, quam diximus, esse necessariam dispositionem pro legitima baptismi susceptione, debere esse veram, ac realiter existentem; id est sufficientem ac necessariam dispositionem minime habere, qui cum putara, seu exultimata attritione ad baptismum sacramentum accedit, & ratio est, quia necessitatibus huius dispositionis non est tantum praeceptoriens ex obligatione, sed etiam mediocriter ex ratione ipsius iustificationis, & institutionis Dei; sed in his, que ad latenter tamen necessitatem mediocriter non sufficit ad salutem existimat, si vero non exhibeantur, quid enim prodeat, quod quis existimat, se absolvit a Sacerdotio, si re vera illi non est factus; ergo non prodeat existimat attritionis in re non existit, quia ad hunc effectum non videatur minus necessitatis attritionis in ordine ad baptismum quam contritus in ordinis ad remissionem peccatorum actualium extra sacramentum, quare etiam homo in tali causa sua bona fide excusat a transgressione praecepti, & nova culpa ob ignorantiam invincibilem, tamen ex seculo medii necessitati non justificatur, ut nota Rada *controver. 4. art. 3. in fine*.

144 Itaque obes gratus duplex esse potest, primus quasi negatus, cum quia sacramentum indispositus accedit, hoc tamen invincibiliter ignorat, & ideo non peccat, hec ob defactu dispositions, requiri effectum sacramentum non recipiat; Alter est omnino positivus, v.g. quando quis actualiter peccat in ipsa sacramentis, ut si sciens, se in peccato mortali sacramentum suscipit. Vel loquendo juxtra phrasim antiquorum, scilicet, quae effectum sacramentum impedit, duplex esse potest, una sine peccato, sacramentum in communione, & alia Recipientes pacem. Tunc quia in modo, quo explicat Doct. Aug. in illo tertio dicendo modo, quando quis absque idonea dispositione ad baptismum accedit bona fide, credens se esse sufficientem dispositi, vel putans, hanc non esse necessariam; altera cum peccato, & tunc accedit, quando quis sciens, se in peccato mortali absque debita dispositione doloris nisi peccatis ad sacramentum accedit, vel cum complacientia alienus peccatis mortali distincti, de quo nullum haberet dolorem, sed potius complacientiam, ut puta si quis accedens ad baptismum habeat septem peccata mortalia, & de sex habeat attritionem, vel contritionem, de septimo nequam, cuius in Concupinatio, cum canonicum dimittere, quod est exemplum a Doctore latum loc. cit. & juxta hanc distinctionem resolvenda est proposita questione, licet Doctor non loquitur, nisi de fictione secundi generis, qua ratione dicit cum Augustino, sine vera penitentia tolli non posse.

ARTICULUS PRIMUS.

Decidimus Quæstio.

145 Rim dicendum est, si baptismus fuerit suscepit cu pri mo obice negativo, vel cum prima fictione, quae sunt peccato, fortis potest fuisse effectus in talis homine si disponente per solam attritionem, nimirum tunc gratia infundi & ceppatu originali remittente, non & peccata omnia tam mortalia, quam venialia baptismum antecedentes, & condonari debent penam, & quidem non totum habet virtute baptismi praeceterit, quam vis enim, quan lo verbis, & fictio removeret per sufficiens dispositionem, jam recipia non sit baptismus sed transversit; hoc tamen minime obstat, quia talis effectus principaliter pendet a Deo, & pender a baptismi effectu, quam ab instrumento mortali, quod potest mortaliter operari, etiam pluie non sit praesens. In hac conclusione omnes ferent convenienter, quod quando obex est tantum negativus, sola sufficiens attritione, sicut enim Doct. Aug. mox citandus dicit, non sufficiens non loquitur in hoc casu, sed ob obice positivo, ut ex verbis patet, imo de eo casu tantum disputatur. Antiquusque non est mirum, si non dixerit attritionem sufficiere. Ratio est, quia in eo qui fieri accedit ad baptismum sive actuall peccato, sufficienter tollitur fictio per solam attritionem, si potest suscepit baptismum non peccata mortalia, ergo jam relinquit locum baptismi, ut suum possit produce effectum. Consequitur patet, quia in tali casu non opus est sacramento penitentie, cum supponamus omnia peccata ante baptismum esse perpetrat, & assumptum probetur, quia taliter sufficiens est dispositio in ipso baptismum, confit ex quae procedit, ergo etiam post baptismum, si nullum interea accelerit peccati impedimentum, tunc quia fictio, de qua agimus, in sola carentia dispositionis confitit; ergo postea dispositione tollitur fictio, in casu autem nostro non opus est alia dispositione, quam attritione, ergo haec postea tolluntur omnia peccata vi solus baptismi.

146 Decidit probatur ratione, quia baptismus debet aliquando suum effectum habere, si tollatur obex fictionis, non impedimenti, sive non possent peccata ante baptismum, sive suscepit cum commissa per se unquam deleri, non enim deleri possunt per penitentiam per se loquendo, & multo minus per alia sacramenta, nam penitentia per se non recipit, tanquam proprium objectum, nisi peccata post baptismum commissa sunt, que committuntur in ipsa baptismi susceptione, ut omnes fatentur.

Responsum esse necessarium, quod peccata commissa ante baptismum sive suscepit, non peccata mortalia, ergo jam relinquit locum baptismi, ut suum possit produce effectum. Consequitur patet, quia in tali casu non opus est sacramento penitentie, cum supponamus omnia peccata ante baptismum esse perpetrat, & assumptum probetur, quia taliter sufficiens est dispositio in ipso baptismum, confit ex quae procedit, ergo etiam post baptismum, si nullum interea accelerit peccati impedimentum, tunc quia fictio, de qua agimus, in sola carentia dispositionis confitit; ergo postea dispositione tollitur fictio, in casu autem nostro non opus est alia dispositione, quam attritione, ergo haec postea tolluntur omnia peccata vi solus baptismi.

Quæst. VI. Quandonam Baptismus sine dispositione &c. Art. I.

que præstaretur per ipsum, nisi ad esset fictio, conferatur per penitentiam, abla fæctione, quod tamen non fieret per ipsam nisi precesset baptismus, qui in re vel voto est necessarius ad filium. Sed haec solutio non satisfaci, quia neque contrito, nec penitentia Sacram, totam penitentiam condonat, nec per se, nec per accidentem; sed hoc tantum convenit baptismu; ergo cum baptismus iterari possit, si collatur, peccata jam commissa ex vi precedenti baptismi dimitti, recedente fictione, cum hic effectus baptismi aliunde superflui non posset; Tunc quia autem arguit Thambertus, nulla peccata per accidentem remittuntur, aut per concomitantiam vi actionis, nisi per concordantiam, ut in votu falso implicato illius sacramentis quod per se speciat tollere laicata peccata; sed in penitentia non continetur votum ullo modo sacramentum baptismi, & ad quod per se speciat tollere peccatum originale, & alla ante baptismum commissum, ergo penitentia non potest collate peccata finito baptismo, jam computabitur inter peccata baptismi consequentia, atque ita per penitentiam, vel contritionem dimittitur, & non virtute baptismi. D. Thomas art. 10. ad 2. Cajetanus ibidem, & patrum alii Thomistae docentes, peccata actualia baptismi concomitantia modo jam decollata sublata fictione tolli per ipsi baptismi mande hanc ponunt differentiam inter fictionem sacramentalem, & ea fieri legem per ipsam commissum in susceptione baptismi non tollitur virtute baptismi, sed per penitentiam sacramentum, aut contritionem, cetera vero per baptismum; Ex quo inferunt, quod non sit opus reliqua peccata confiteri, sed solam fictionem, & proinde sufficiere, si quis dicit, se fide, & indigne baptismi suscepisse, non addendo in eodem baptismi momento actuali odii habuisse, vel concupiscenciam, ita Cajet. Ibi, Silvius, Nugius, Badius Cabera, Averro, Villalobos, Diana, & alii summit.

147 Tertiū dicendum, quod esto in causa proposto precedens, si alii, peccata baptismi precedentis collantur vi baptismi precedentis, sublata fictione per contritionem, vel penitentia; ipsa sacramentis, & ea fieri legem per ipsam commissum in susceptione baptismi non tollitur virtute baptismi, sed per penitentiam sacramentum, aut contritionem, cetera vero per baptismum; Ex quo inferunt, quod non sit opus reliqua peccata confiteri, sed solam fictionem, & proinde sufficiere, si quis dicit, se fide, & indigne baptismi suscepisse, non addendo in eodem baptismi momento actuali odii habuisse, vel concupiscenciam, ita Cajet. Ibi, Silvius, Nugius, Badius Cabera, Averro, Villalobos, Diana, & alii summit.

Fundamentum in antiqui Concil. Trid. sif. 1. cap. 2. folia peccata post baptismi commissum decernit, lebre subiecti clavis Ecclesiae, atque adeo non remittit virtute baptismi; sed peccata, de quibus est festo, sunt baptismi concomitantia, & in eis actuali susceptione commissum, non vero post baptismi, nimirum virtute baptismi remitti potest. Respondeo negando alicum punctum, si tollis voluntate susceptionem baptismi cesaret, tunc utique ad peccata baptismi precedentia pertinet, & virtute baptismi deleretur, non sic contingit in caso nostro, in quo supponimus, ex talis voluntate sequi sacramentum baptismi susceptionis, & si pertinere debet ad peccata baptismi subsequentem, & ratio est, quia baptismi sunt natura characterem conferunt, quia gratiam facili faciunt, siquidem ad inoptimandum characterem illas non requiri dispositions, quas exigit ad gratiam; ac ideo quando quis obice ponit gratias baptismi per sacramentum fictionem, jam intelligitur characteres baptismi negligi, usq[ue] tale factiolegum, propter tempora, ut homo baptizatus fieri certetur, ac proximum clavis Ecclesiae subiectos, acne in peccata, tale vel per sacramentum penitentie soli debet, vel extrâ sacramentum per contritionem; Ut in sententia eius, quod si quis antecedenter animam habuisset, & minor probatur, quia indigna susceptione sacramenti ideo efficiuntur, & in iurium inferret; ergo per ipsum remitti non potest; minor probatur, quia indigna susceptione sacramenti ideo efficiuntur, & in iurium inferret, & in directe impedit effectum ejus, ac ei irreverentie inferret, non enim probabile videtur, sacramentum esse in dictum ad remittendum illud peccatum, quod eis vim enervat effectum impedit, & in directe opponitur, & in irreverentie inferret; unde neque penitentia tollit peccatum in acto penitentiae committit, hoc enim beneficio privatur, quia ei in iurium inferret, qui si violat Ecclesiam, privatur beneficio immunitatis Ecclesiastici; sed alterum peccatum facilius, & fictione conjunctum in casto post eodem modo virtuti baptismi opponetur, ejus effectum impedit, & in iurium inferret; ergo per ipsum remitti non potest; minor probatur, quia indigna susceptione sacramenti ideo efficiuntur, & in directe impedit, quia debitis dispositionis directe repugnat; atque quodvis aliud peccatum mortale durans in susceptione sacramentis, sicut ad ultimum ejus instans debitis dispositions in directe repugnat, in modo ipsam factum fictione attinet, quia omnia peccata, quod sit contra dignam sacramenti receptionis integrat fractionem, ergo pariter impedit ejus virtutem, ac proinde ejus virtutem remitti non potest.

148 Ex hoc sequitur, tam ipsam baptismi indignam susceptionem, quam aliud quolibet peccatum, quod eodem instans, quo baptismus complevit, & perficitur, adhuc cōmitemit, postea spectat, in confessione explicandum esse, quia per baptismum remitti non potest; quod etiam suadet Cominch. quia cum suscipiens comedat instans, quo baptismus perficitur, censetur baptizatus, censetur etiam Ecclesie subiectus, ita ut in infantil non possit dici absolute non subiectus, arque ideo cum ejus peccatum adhuc eo instanti duret ex suppositione jam facta, confessionis submitti censetur, quia omnia peccata, a subiecto Ecclesie commissum subiecto clavis, & est materia ab sollicitudine, ut docet Trid. sif. 14. c. 2. Ex quo patet ad fundamentum aliorum, peccata enim baptismi concomitantia inter peccata ipsius consequentia computari debent, sicut computatur in baptismi fictione, peccatum autem fictionis, de qua hic loquimur, ut dicitur, non potest remitteri, & non potest remitteri nisi per baptismum, loquimur enim in casu, in quo nihil dent ad baptismi valorem, sed impedit solum effectum baptismi in posteriori ligno, supponit validitatem in priori, & tunc consummat; Quodammodo ergo consequitur, ad validitatem baptismi, atque ideo habet, sicut alia peccata consequentia, que diximus, non debet per baptismum, sed per penitentiam; Quod si haec ratio non placet.

Meld. in Quart. Sentent.

149 Hanc rationem impugnat Poncius loc. cit. nam falsum est, quod peccatum actionis sequitur, impressione characteris, quæ aequidem reperitur in eo, qui accedit ad sacramentum, & ob ipsum fiat, ut Sacram, non factum, rite efficiat gratia; quod non esset, ut ceterum non procedet collationem sacramentorum, & impressionem characteris. At haec obiectio procedit, quoniam si nos loqueremur de prioritatem temporis, at nos loquimur de prioritate naturae, nam potest baptismus considerari in priori signo naturae, tanquam validos in substantia, & in posteriori quod am signo, tanquam in confessione effectum; peccatum autem fictionis, de qua hic loquimur, ut dicitur, non potest remitteri, & non potest remitteri nisi per baptismum, loquimur enim in casu, in quo nihil dent ad baptismi valorem, sed impedit solum effectum baptismi in posteriori ligno, supponit validitatem in priori, & tunc consummat; Quodammodo ergo consequitur, ad validitatem baptismi, atque ideo habet, sicut alia peccata consequentia, que diximus, non debet per baptismum, sed per penitentiam; Quod si haec ratio non placet.

non per baptisimū remittitur, sed per penitentiam; quia ei directe & formaliter oportet, ac eis impedit effectum, idem pariter iudicium fieri debet de aliis tunc temporis commissis, quia & ipsa eis virtutem opponuntur, & effectum impediunt, & ad ipsam flagitium fictionem pertinet, quia omne peccatum, quod sit contraria sacramenti receptionem, integrat fictionem.

151 Quinto ex hoc doctrina pater recta intelligentia causis, quae ponit Doc. *loc. cit.*, quod si baptizatus ante baptismum commisit leprosum peccata mortalia, & venit ad baptismum de sex annis attitus, septimum autem actu placet, vel de no nullo modo iterum, licet recedente fictione illa sex, de quibus esti actus non virtute baptismi reviviscentis remittantur, tamen quia illud septimum fuit causa fictionis in suscepione baptismi, ideo rationabile est, quod respectu ejus non habeat baptismus effectum, sed respectu alterius, quia ipsum formaliter impedit ut efficiat baptismum nullum. Et tunc illa propositio,

inquit Doctor, peccatum mortale post baptismum non deletur, nisi per penitentiam, dabit intelligi de peccato commisso post baptismum omnino in herete, scilicet, quod de ipso nec fuerit contritus nec attritus in baptismio, nec post baptismum; ita Doctor s. c. cit. *par. iii. l. 6.* Ubi quando illud septimum peccatum vocat inheritance loquuntur de inheritance habituali modo: quo in influxu baptismi, sed de inheritance actuali per complacientiam, in qua tunc dedit causa fictioni per talen perseverantiam, & in hoc sensu intelligi Doctor, illud septimum esse causam fictiōnē, sed indigne receptionis sacramenti; illud ergo fictiōnum continuatio fit accusatio in instanti recepi sacramentū, & sic non spectat ad baptismū, sed ad penitentiam, quia ut supra dictum est, omne peccatum, quod fit contra dignitatem receptionis sacramenti, concordat ad integrandam fictionem; Et hanc esse veram illius textus intelligentiam Hic quis dicitur ex Reportatis ad. 4. q. 4. 7. *ad quatenus in solutione ad prima objectionem, ubi ait Doctor, dico, quod fictus potest habere multa peccata, & non propter quoniam illi fictus, quod de multis potest habere dispergientia continuando tantum unum, & propter habere penitentiam de illo uno peccato, siue de omniis post baptismū, alia delentur per baptismū;* ita Doctor ibi; unde patet, quod peccatum illud septimum v.g. adulterium, in quo baptizatus actualiter compicebat, ele peccatum baptismi receptionem concomitantem, cum Doctor illud durate supponit usq[ue]d iustus, in quo sumatur baptis tunc iustus, & arietiam post baptismū perfectum; quamvis enim in aliud tempore illud quoad actualiter quod subfractum non daret, sed transire, & per maner tamen quod voluntem, & complacientiam, atque ideo inter peccata concomitantia, vel etiam subsequenter baptismum computari possit, & consequenter per penitentiam delendum, non post baptismum.

152 Hinc cessat instantia, quia in argetua tom. 3. d. p. 28. fol. 5.
contra prefatam Scotti doctrinam, quia ex ea sequitur: aliquid pec-
atum ante baptismum cum nullum esse necessarium oportet comprehendere;
dicit enim Scottus, quod si aliquis quatuor baptizatur, habet compla-

ARTICULUS SECUNDUS

Instantia Vasquez contra allatam doctrinam excluduntur

ministris adulterii jam committi, in quo homo dicere esse habitu-
tum quod ipsi sum dimittitur, & illi baptismum impeditive
se proprietas confessionis non subiicitur, deinde considerati potest
complacititia de illo actu praterito, quam ille habuit, & huc ius-
tifico que effectum baptismi impedit, quia potest per baptismum
non desistere per penitentiam, & id est confundenda, quia de
Doctore inquit peccatum illud sepe punitum, v.g. adulterii, non
deleti per baptismum, quia tunc causa fictio, sed per penitentia-
m, non locutus de peccato ipso adulterii, sed de eius compla-
centia, quam habit in receptione baptismi, utque ad ultimum in-
flans, quando illud septimum peccatum appellat omnia inveniens,
intelligit de inesse, & inherere per contumaciam, & voluntarium
confitemur, non autem per foliam maculam habitatim, quia sic
etiam velqua sex peccata inharent ante, & post baptismum in eo
casu suscepimus: neque peccatum ullum, nisi causam fictionis, nisi
medio liberio confessu voluntarie negari, ex uno enim noscere

*Ex quo tunc punita
fictio, vel ob ex fructuosa sacramentum suscepione, & hoc
etiam modo hunc Scotti textum exponit Aretinus d. q. c. q. sart. 3
in fine.*

instanti prolationis verborum, simul datum gratia penitentie, & baptismi, victore utriusque sacramenti; ut enim dictum loccit, quando duae causae non concurrent, ut una in causatione sui effectus ab altera dependeat, neutra prius causal, sed utraque simul, ita autem causant in eis nostro penitentie, & baptismis, quia dependent et mutua in eo causa, & causatis similitudines, & hoc est quod intendit Doct. dum dicit loc. cit. in penitentia omnia remitti, non tam in virtute solius penitentie, sed etiam baptismi. Unde quando applicatur penitentia Deo in cœtu, & a penitentie presenti & a baptismio præterito ad infinitendum totam gratiam, que tota simul infusa est utrumque factum etiam omnia expollit peccata illius penitentis unumquemodo quodquecumque spectat in se; per baptismum solam colluncut, neque per solam penitentiam, sed per utrumque simul.

150 Dices, prius natura tollitus factio, qualem baptisimus operatur, sed non tollit, nisi per gratiam penitentiae mergo prius natura, haec infinitudinem, quam baptisimus suum posse habere effectum & consequens per penitentiam omnia remitterunt peccata, quaedam direxerat, & per se, cugadat, indirexerat, & per accidentem. Reparationem effectum baptisimi impediuntem sumbi posse dupliciter vel formaliter, & haec est ipsa culpavil materialiter, & haec est indispositione; seu carientia dispositionis debite ad remissionem omnium peccatorum mortaliorum, prior factio tollitur per gaudium, haec autem posterior tollitur per ipsam dispositionem requiritam, que vel est contraria extra sacramentum, vel atritio cum sacramento penitentie. Quando ergo dicitur in infantianon confitenti gratiam per baptismum manu remoto factio, hoc veretur, si men do factioem non formaliter pro ipsa culpa, sed materialiter pro indispositione, seu carientia debite dispositionis, que removetur per ipsam dispositionem, que est penitentiam eo ipso modo intelligitur postea attingit cum facimento penitentie, intelligit subiectum sufficiens dispositum ad remissionem omnium mortaliorum hoc autem totum intelligit in aliquo per tri signa entaque sacramentum penitentiae operatur, prius enim est ipsi sacramentum penitentiae in coena operari, ut hene in hac die discutant Lugo, & Averus atque Ideo in eo priori signo intelligitur iam ablatus ex baptismi, & anteponit Sacram penitentiae operatur, & deinde in posteriori signo invenitur ambo Sacra, simul operantur & simul coeteri effectus gratiasque tunc in fictione formaliter sui praecepsit, culpam non solum per virtutem penitentiae, sed etiam per virtutem baptismi, ut propter jam non impediri quare prius subiectum iuratur, sacramentum suum gaudio operari, & remissionem pecatorum partim enim inuenit ut illa peccata remissa, sed feliciter iustificata ablatas esse, ut etiam sententia patrum.

14 sed solum inventis ablatum obice ad eorum remissionem.
15 Secundo arguit, explicatis non posse quomodo potes ablato obice in posterio signo naturae baptisimus concurat simul cum sacramento penitentia de peccatorum remissione; cum enim per sacramentum penitentia peccata aliqua tollantur dicitur scilicet alia omnia indicat, novis leviter collatae penitentiae causa non habent.

omnia indicentes non videtur refellere peccatum, quod per baptismum tunc remittitur, cum illud ipsum jam sit ablatum indicentes per sacramentum penitentiae & gratiam illius sacramenti; & conservato neq; videtur, peccatum ullum temeriter posse direxerit nisi per sacramentum penitentiae, quia illud peccatum sacramentum est indicendum per gratiam, quam conferit baptismus, & ita nihil reficiat amplius remedium per Sacram. penitentiae, nam quod attinet ad ablationem peccati, pacum testificetur quod remittatur dicens, vel indicente cum utroq; modo ut erat omnino peccatum & nihil ex eo manaret, quod non illud sacramentum soluerit, contra

Responsum ad deputatum: Sacrum eorum quae sunt alterius.

Kef. Ling. d. pref. Et. 3. n. 10. utrumque; Sicut concurrens ad tollendam peccata, non eodem modo uan baptismus tenet illuc; tollere ad tollendum originales, & actualia cum missis ante baptismum vel simili cum baptismo; in effectu autem tollit etiam cetera, ex quo latius opponuntur cum omnibus; & contra Sacram. penitentia confitei direxit ad tollendam peccata post baptismum commissi & indirecte tollit originales & alia actualia peccatorum; sed inconveniens, quod singula peccata tollantur per illa duas Sac. ex duplo modo, & titulis, quia iuit doctrina Iudanum 4. 4. 3. & explicant exemplio absolutionis sacramentalis, quia directe remittit peccata in confessione explicata, & indirecte alia in culpabilitate oblitera. Sed hi modis dicendi non placet, quia tunc dicuntur aliquantum peccata indirecte remitti, quando non alter directe remittatur, & hanc in exemplo aliato de confessione indirecte oblitiorum per absolutionem Sacram. sed in noctu cap. vere omnia directe remittuntur.

mitti posunt; & de factis remittuntur, & iuste unius, vel alterius Sacram. Nec exempli adductio vel ad causam tantum enim peccata oblitera per absolutionem Sacram. remitti dicuntur, quia per se inflata estis per se velat illa etiam remittenda, quatenus in universo eadē confusione in lepra intelliguntur, ut loquitur Tert. *de leg.* 142, 5, & pot. ne caput sunt in mente venient, subiecti clavibus in cati nostris, nec capitum misericordia est, aut valeat ad remittendam a peccata post ipsa compila, nec absolutione factam est vel per se remittit, aut valeat ad remittendam peccata ange huiusmodi commissum non sine apta subiecti clavibus. Quia propter praeiudicium dicitur ex *Sac. loc. cit.* quando utrumque sacramentum concurrit, scilicet ha-

In te vel in voto, quia nisi de facto fuit suscepimus, necessarium est ad veritatem contritionem propositum suscipiendi illud, alioquin non erit vera contrito, cum non insit latus propositum servandi omnia precepta, quorum unum est de incipiendum facimento. Hoc autem non habet locum in proposito de baptismis, quando jam receptum fuit sacramentum, et non debet, nec potest iterum recipi, quare concludit, id est debere remissionem originalis, & aliorum peccatorum precedentium baptismum, non posse obtinere nisi vel in baptismis, vel in voto baptismi, vel post susceptionem baptismi.

160 At plane communis loquuntur nos Patrum, ut in remissione hujusmodi peccatorum non concedantur nisi per baptismum in re, vel in voto, & ita loquitur Tertius, dicitur, p. 4, & c. 6, dicte requirent, sed voluntate suscipiendi baptismum, scilicet, i. p. 4, & c. 2, materiam circa quam baptismi, inquit esse peccata ante baptismum commissa, commissa vero post baptismum esse materialia penitentie. Quare cum penitentia non posse in virtute baptismi illa peracta ante baptismum, commissa remittere, quia non est talis subordinatio eius ad baptismum, sicut in fiducia eius, vel baptismum ipsum in re suscepimus, tamen confiteri, quia fuit fictus, quandoquidem confiteor, precice illam gratiam, que virtute penitentiae contenteret; illivero, qui nunc dicitur, ultra gratiam virtute penitentiae collamat, aliam quoque confiteatur virtute baptismi. Confiteatur nullum peccatum, quod post baptismum inest hominiposse absit penitentia deleri, quia est secunda tabula post naufragium, sed alia quoque peccata etiam ante baptismum commissa cum actione suscepimus in istum hominem fidei post baptismum; ergo haec quoque peccata non nisi per penitentiam deleri possunt, arque ita baptismissus non remittuntur.

Confirmitur, quia Christus inter remedias nostra salutis sacramenta instituit quibus ex se opere operato remitti possint omnia peccata, & originalis, & actualis, & quidem per remissionem actualium post baptismum commissorum instituit penitentiam sacramentum, pro originali verbo, & actualibus ante baptismum commissis ipsorum sacramentis, quod cum hoc sacramentum ex sua institutione iterari non posset, & non nisi cum certa dispensatione subiecti adulsi conferat, iustificationis effectum, consequenter dicunt, ut ita infirmis sit si quando ob iniunctionem suscipienti fructus sui fine illi polita forta non procedat obsecro, & homine se disponere. Non valit dicere cum Vito, illa peccata remittitur per accidentem per gratiam, que datur in penitentia, quae per te quidem remittit fictionem, per accidentem vero quicquid repugnat gratiae, quale est originalis, & reliqua, que antecedunt baptismum. Non valit in quaenam Contra loc. cit. docet ne remittuntur baptismi, est medium in re, vel in voto requiritum ad iustificandam, non ergo dicat, originalis non remitti, nisi per baptismum, remissione alia posse, quia est per baptismum in re, vel in voto supponit, nullum aliud medium remittere pro eius remissione, alia posse, quia media excoegeri, que in tali causa valeant, ut v. g. circuncisio, vel remedium legis naturae, quod non alia ratione negatur, nisi quia haec efficacia post baptismum trahitur in re, vel in voto, tam in scriptura, quam in Concilio & Partibus, ac prout quendam, quod aliud remedium excludit, quia in actionem late propositum riteque.

161 Quinto arguit, quia recente fictione jam baptismus non est, sed transiit, ergo non potest aliquid in anima cauare, & per consequens ne aliqua peccata deleri, recente fictione.

Confirmitur, quia si recente fictione baptismus deleret peccata ante illi commissa, & sacramenta penitentiae peccata post baptismum commissa, sequeretur, dividi veniam peccatorum, neutrum sacramentum tribueret, per illam veniam venientem peccatorum, sed dimidia habebatur ab uno, & dimidia ab altero.

Respondeo patet ex superiori dictis, quod sacramenta dicuntur causa gratiam, non ut causa physica, sed ea ratione quia movere Deum a causa moralis ad producendam gratiam, baptismus ita quandoque receptus fuit obligatus. Deum ex parte ad hoc, quod gratiam conferat sublata fictione, atque in hoc sensu gratia, quam Deus conferat ablatu fictione, dicitur, ut effectus baptismi jam perterrit in genere causa mortalium, quod declarat Doctor infra l. c. sicut enim Deus ligno suo, nomine sacramento, primo affectum ad causandum vel dandum effectum eius, id est gratiam, quando sacramentum suscipiebatur, nisi fulset impedimentum, id est fictio in susceptiente, ita patet est semper post ignis, id est sacramenta susceptionem afflire ei, qui illud suscepit, ad causandum effectum eius, quando cessat impedimentum, atque adeo ablatu fictione, non baptismus solum habet effectum, quem habuisset, nisi fictio fuisset apposta.

Ad Confirmationem negat Doctor sequentiam, quia etiam in tali casu habetur a Deo ratio venientia peccatorum, & non dimidia, licet non tota per baptismum, nec tota per penitentiam, sed pars per unum, pars per aliud sacramentum, unde aliud est, neutrum sacramentum per se habere vim remittendi omnia peccata, aliquid tunc haberi dimidium peccatorum remissionem; primum verisimiliter est, quia non ad omnia peccata delenda, quodlibet sacramentum ordinatur; alterum vero falsum est, & impossibile, quia implicatum mortale fine alio remitti, & ideo in eo casu nec penitentia delere potest peccata post baptismum commissa sine baptismi re-

tendum est. Sed quoniam haec ratio sit probabilis, non tam omnino concivit, nam quoniam hec quoque sacramenta iterari non possint, id est probatum de baptismis, cuius tantum gratia est ad salvaginem novellorum, & per aliud sacramentum suppediti non potest, ut vobis est supra: horum vero sacramentorum gratia nec est ad salvaginem necessaria, cum non sit ad remissionem peccatorum mortali, per se ordinata; & per aliud sacramentum habet potest; Neque character est dispositio adeo necessaria causativa gratiae, ut impedimento remoto, statim gratiam capiat, & hoc etiam negat ipse Doctor, dicitur, q. 5, infra C. de charactere ipsius sacramentum inquit oportet dicere, character est in fiducia aliquam operari, sed solum quod Deus ex eadem positione sicut est potest ei, qui baptismum suscepit, sed hoc est falsum, quia propter eius fictio, & ex fictione commodum reportaret, & sequitur probatur, quia non sicut ille & post baptismum debite suscepimus similis peccata commissemus, & penitentia illis, non consequetur tantum gratiam, quantum modo possit, quia fuit fictus, quandoquidem confiteor, precice illam gratiam, que virtute penitentiae contenteret; illivero, qui nunc dicitur, ultra gratiam virtute penitentiae collamat, aliam quoque confiteatur virtute baptismi. Confiteatur nullum peccatum, quod post baptismum inest hominiposse absit penitentia deleri, quia est secunda tabula post naufragium, sed alia quoque peccata etiam ante baptismum commissa cum actione suscepimus in istum hominem fidei post baptismum; ergo haec quoque peccata non nisi per penitentiam deleri possunt, arque ita baptismissus non remittuntur.

162 Confirmitur, quia portio ratio, cur baptismissus inter alia sacramenta hoc habeat privilegium coeteri gratiam recente fictione, non est, quia character est imprimit, sed quia est medium ad salvaginem necessarium, scilicet temptionem originalis culpe, & peccatorum mortali, antecedentem; quare cum semel suscepimus iterari non possemus precludatur via salvaginis, necessario dicendum est, tandem baptismissum cum obice suscepimus, habere possumus remittendi illa peccata ablatu obice, arque adeo conferendi gratiam iustificantem, & hoc est ratio, quam Doctor adiungit q. 4, l. c. 4, q. 5, sub l. b. Hoc autem ratio non procedit de Confirmatione, & Ordine, quoniam character est imprimit, quia non sunt sacramenta necessaria ad salvaginem, nec per se instituta ad peccatorum remissionem.

Hic de causa Averia q. 7, l. c. 4, & alli ait, ut probare alia penitentia ratione, quia tempore Confirmationis est medium validitatem, & opportunum ad corroborandum animis in fide, ad superandas tentationes & persecutions contrarias, & per se instituta ad conferendum vigorem spiritus, veluti perfecta erat. Cum ergo semel suscepimus non possemus in futuris in fidei ratione, & gloria, & opera eius bona sufficienter meritoria augmunt gratia, & gloria, acque ita maiorem gratiam haberemus, quoniam in ea consequitur dum in fictione penitentia, & in virtute baptismi, quoniam in penitentia, illam quoniam dicit Doctor, solutionem, quae dispenderet ex dicta lib. 4, q. 2, de baptismis in quod, de meritorum & remissione.

163 Confirmitur, quia portio ratio, cur baptismissus inter alia sacramenta hoc habeat privilegium coeteri gratiam recente fictione, non est, quia character est imprimit, sed quia est medium ad salvaginem necessarium, scilicet temptionem originalis culpe, & peccatorum mortali, antecedentem; quare cum semel suscepimus iterari non possemus precludatur via salvaginis, necessario dicendum est, tandem baptismissum cum obice suscepimus, habere possumus remittendi illa peccata ablatu obice, arque adeo conferendi gratiam iustificantem, & hoc est ratio, quam Doctor adiungit q. 4, l. c. 4, q. 5, sub l. b. Hoc autem ratio non procedit de Confirmatione, & Ordine, quoniam character est imprimit, quia non sunt sacramenta necessaria ad salvaginem, nec per se instituta ad peccatorum remissionem.

Hic de causa Averia q. 7, l. c. 4, & alli ait, ut probare alia penitentia ratione, quia tempore Confirmationis est medium validitatem, & opportunum ad corroborandum animis in fide, ad superandas tentationes & persecutions contrarias, & per se instituta ad conferendum vigorem spiritus, veluti perfecta erat.

Cum ergo semel suscepimus non possemus in futuris in fidei ratione, & gloria, & opera eius bona sufficienter meritoria augmunt gratia, & gloria, acque ita maiorem gratiam haberemus, quoniam in ea consequitur dum in fictione penitentia, & in virtute baptismi, quoniam in penitentia, illam quoniam dicit Doctor, solutionem, quae dispenderet ex dicta lib. 4, q. 2, de baptismis in quod, de meritorum & remissione.

164 Confirmitur, quia portio ratio, cur baptismissus inter alia sacramenta hoc habeat privilegium coeteri gratiam recente fictione, non est, quia character est imprimit, sed quia est medium ad salvaginem necessarium, scilicet temptionem originalis culpe, & peccatorum mortali, antecedentem; quare cum semel suscepimus iterari non possemus precludatur via salvaginis, necessario dicendum est, tandem baptismissum cum obice suscepimus, habere possumus remittendi illa peccata ablatu obice, arque adeo conferendi gratiam iustificantem, & hoc est ratio, quam Doctor adiungit q. 4, l. c. 4, q. 5, sub l. b. Hoc autem ratio non procedit de Confirmatione, & Ordine, quoniam character est imprimit, quia non sunt sacramenta necessaria ad salvaginem, nec per se instituta ad peccatorum remissionem.

Hic de causa Averia q. 7, l. c. 4, & alli ait, ut probare alia penitentia ratione, quia tempore Confirmationis est medium validitatem, & opportunum ad corroborandum animis in fide, ad superandas tentationes & persecutions contrarias, & per se instituta ad conferendum vigorem spiritus, veluti perfecta erat.

Dicitur, quoniam character est imprimit, quia non sunt sacramenta necessaria ad salvaginem, nec per se instituta ad salvaginem necessariam, ubi non possunt esse sacramenta, & per se instituta ad salvaginem necessariam, ut in voto, & in baptismis, & in confirmatione, & ordine, & in aliis sacramentis, quae non sunt sacramenta necessaria ad salvaginem, nec per se instituta ad salvaginem necessariam.

165 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

166 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

167 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

168 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

169 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

170 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

171 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

172 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

173 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

174 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

175 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

176 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

177 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

178 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

179 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

180 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

181 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

182 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

183 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

184 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

185 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

186 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

187 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

188 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

189 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

190 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

191 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

192 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

193 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

194 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

195 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

196 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

197 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

198 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

199 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

200 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

201 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

202 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

203 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

204 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

205 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

206 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissionem huius requiriunt baptismus in re, vel in voto, ut ad remissionem illius penitentia sit in re, vel in voto, ergo sicut ob hanc necessitatem baptismissus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

207 Dicitur, non minima necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post

In te vel in voto, quia nisi de facto fuit suscepimus, necessarium est ad veritatem contritionem propositum suscipiendi illud, alioquin non erit vera contrito, cum non insit latus propositum servandi omnia precepta, quorum unum est de incipiendum facimento. Hoc autem non habet locum in proposito de baptismis, quando jam receptum fuit sacramentum, et non debet, nec potest iterum recipi, quare concludit, id est debere remissionem originalis, & aliorum peccatorum precedentium baptismum, non posse obtinere nisi vel in baptismis, vel in voto baptismi, vel post susceptionem baptismi.

160 At plane communis loquuntur nos Patrum, ut in remissione hujusmodi peccatorum non concedantur nisi per baptismum in re, vel in voto, & ita loquitur Tertius, dicitur, p. 4, & c. 6, dicte requirent, sed voluntate suscipiendi baptismum, & s. 14, p. 2, materiam circa quam baptismi, inquit esse peccata ante baptismum commissa, commissa vero post baptismum esse materialia penitentie. Quare cum penitentia non posse in virtute baptismi illa peracta ante baptismum commissa remittere, quia non est talis subordinatio eius ad baptismum, manifestum est, vel baptismum ipsum in re suscepimus tamen confesse fieri, vel contritionem eius votum involventem, hoc est, desiderium, & propositum illud suscipiendi, quamvis etiam vetum sit, quod dicebat Vetus, hoc votum per se non habere alium infusum prout ipsiusmet contritionis. Quando ergo jam suscepimus ipsius sacramentum, quare id est non potest iterum suscipi, nec haberi vetum suscipienda necessario discordum est, per illud ipsum jam praeteritum talem effectum obtinere posse, statim ac fuerit sublata fictio, quanta fuit.

Confiratur, quia Christus inter remedia nostra salutis sacramenta instituit quibus ex opere operato remitti possint omnia peccata, & originalis, & actualis, & quidem pro remissione actualium post baptismum commissorum instituit penitentia sacramentum, pro originali vero, & actualibus ante baptismum commissis ipsius sacramentum agnoscimus, cum hoc sacramentum ex sua institutione iterari non posset, & non nisi cum certa dispositione subiecti adulis conferat justificationis effectum, consequenter dicunt, ut ita infinitus sit si quando ob iniunctionem suscipientis iustetur suo fine illi potest posse, recedunt obsecra, & homine se disponere. Non valit dicere cum Vetus, illa peccata remitteri per accidentem pro gratia, que dat in penitentia, quae per se quidem remittit fictionem, per accidentem vero quicquid repugnat gratiae, quale est originalis, & reliqua, que antecedunt baptismum. Non valit in quaenam Contra loc. cit. docet necessarium baptismum est medium in re, vel in voto requiri ad iustificandam, non ergo dicat, originalis non remitti, nisi per baptismum, sed per accidentem, quod media excoegeri, que in tali causa valeant, ut v.g. circuncisio, vel remedium legis naturae, quod non alia ratione negatur, nisi quia haec efficacia post baptismum trahitur in re, vel in voto, tam in scriptura, quam in Concilii & Partibus, ac proinde quodcumque alius remedium excluditur, quia in actionem late prosequitur.

161 Quinto arguit, quia recente fictione jam baptismum non est, sed transiit, ergo non potest aliquid in anima cauare, & per consequens ne aliqua peccata detinet, recente fictione.

Confiratur, quia si recente fictione baptismus deferet peccata ante illi commissa, & sacramenta penitentia peccata post baptismum commissa, sequerentur dividere venientiam peccatorum, neutrum sacramentum tribueret, per illud venientiam peccatorum, sed dimidia habebetur ab uno, & dimidia ab altero.

Respondeo patet ex superiori dictis, quod sacramenta dicuntur causa gratiam, non ut causa physica, sed ea ratione quia movere Deum a causa moralis ad producendam gratiam, baptismus ita quandoque receptus vel obligavit Deum ex pacto ad hoc, quod gratiam conferre sublata fictiones, atque in hoc sensu gratia, quam Deus confer ablatu fictione, dicitur eis effectus baptisimi jam perpetui in genere causa mortalium, quod declarat Doctor infra l. c. sicut enim Deus ligio suo, nomine sacramento, primo affectum ad causandum vel dandum effectum eius, id est, gratiam, quando sacramentum suscipiebatur, nisi fulset impedimentum, id est, fictio in susceptiente, ita patet est semper post ignis, id est, sacramenta susceptionem afflire ei, qui illud suscepit, ad causandum effectum eius, quando cessat impedimentum, atque adeo ablatu fictione, non baptisimus sument habet effectum, quem habuisset, nisi fictio fuisset apposita.

Ad Confirmationem negat Doctor sequentiam, quia etiam in tali casu habetur a Deo ratio venientia peccatorum, & non dimidia, licet non tota per baptismum, nec tota per penitentiam, sed pars per unum, pars per aliud sacramentum, unde aliud est, neutrum sacramentum per se habere vim remittendi omnia peccata, aliquid tunc haberi dimidium peccatorum remissionem, primum verisimum est, quia non ad omnia peccata delenda quodlibet sacramentum ordinatur, alterum vero falsum est, & impossibile, quia implicatum mortale fine alio remitti, & ideo in eo casu nec penitentia detinet potest peccata post baptismum commissa sine baptismi re-

tendum erit. Sed quoniam haec ratio sit probabilis, non tam omnino concivit, nam quoniam haec quoque sacramenta iterari non possint, id est probatum de baptismis, cuius tantum gratia est ad salvaginem novellorum, & per aliud sacramentum suppleri non potest, ut vobis sit supra: horum vero sacramentorum gratia nec est ad salvaginem necessariam, non sit ad remissionem peccatorum mortali, per se ordinata, & per aliud sacramenta haberi potest; Neque character est dispositio adeo necessaria causativa gratia, ut impedimento remoto, statim gratiam capiat, & hoc etiam negat ipse Doctor, dicitur, q. 5, infra C. de charactere ipsius sacramentum inquit oportet dicere, character est in fiducia aliquo operari, sed solum quod? Deus ex eadem passione sicut est potest ei, qui baptismum suscepit, sed hoc est falsum, quia proderet ei fictio, & ex fictione commodum reportaret, & sequitur probatur, quia non sicut sacerdos & populus baptismum debite suscepimus simili peccata commissemus, & penitentia illis, non consequetur tantum gratiam, quantum modo possit, quia sicut fictio, quandoquidem consequetur precise illam gratiam, que virtute penitentia contingeret; illaveris qui nunc dicas, ultra gratiam virtute penitentia collaram, aliam quoque consequetur virtute baptismi. Confitearis nullum peccatum, quod post baptismum in te hominiponebitur, penitentia detinet, quod est secunda tabula post naufragium, sed alia quoque peccata etiam ante baptismum commissa cum actione suscepimus in te homini factio post baptismum; ergo haec quoque peccata non nisi per penitentia detinet possum, arque ita praetermissa reviviscunt ab hac fictione nihil delendum remaneat.

162 Doctor, infra l. c. E. negando consequentiam, quoniam accedit ad baptismum cum fictione maximum ex tali fictione reportare incommode, & difficultate, nam rato illo tempore post fictionem usque ad penitentiam est filii Diaboli & gentium, & omnia operata sunt nullius valoris si autem non sicut sacerdos, tuus filius Dei, & regni, quoniamque percepere mortalia, & opera eius bona sufficienter meritoria augmunt gratias, & glorias, atque ita maiorem gratiam haberent, quoniam in tali, quoniam consequitur dum ex fictione penitentia, & in virtute baptismi, quoniam in penitentia, illam quoniamque Doctor solutionem, quae dispenderet ex dicta lib. 4, de baptismis in quod est meritorum resumptio.

163 Confiratur, quia portio ratio, cur baptismus inter alia sacramenta hoc habeat privilegium coeteri gratiam recente fictione, non est, quis character est imprimat, sed quia est medium ad salvaginem necessarium, scilicet temponem originalis culpe & peccatorum mortalis antecedentem, quare cum semel suscepimus iterari non possemus precludatur via salvaginis, necessario dicendum est, tandem baptismum cum obice suscepimus, habere possemus vim remittendi illa peccata ablatu obice, atque adeo consequendi gratiam iustificantem, & hoc est ratio, quam Doctor adiungit, q. 4, l. c. 4, sub l. b. Hoc autem ratio non procedit de Confirmatione, & Ordine, quoniam character est imprimat, quia non sunt sacramenta necessaria ad salvaginem, nec per se instituta ad peccatorum remissionem.

Hic de causa Averia q. 7, l. c. 4, & alli intinuit ut probare alia penitentia ratione, quia tempore Confirmationis est medium validitatem, & opportunum ad corroborandum animis in fide, ad superandas tentationes & persecutions contrarias, & per se instituta ad conferendum vigorem spiritus, veluti perfecta eratis. Cum ergo semel suscepimus non possemus in futuris in fide, nisi character est, quod sufficiat ad effectum verae penitentiae, sicut quoniam non potest, talem fictio confusum de eisdem peccatis alias confundit. Neq; fundatum oppositum intentus relatum ab initio quod in l. c. 163, est alius momentum, quia ut fuisse dicimus infra disp. de Peccatis, falsum est, tamen potest, sicut dicti potest bapti misus in penitentia non potest dari fictio, quia impediatur gratiam, & simul non impedit validitatem ipsius, sicut de baptismis contingere potest; confessio enim ex elevatione alius peccati scienter dimidiat non est valida, neque pars sacramenti penitentiae, haec enim manifestaciones exigunt omnia peccatorum penitentiae, & eam iura dimidiata tenet utrum omnium confiteri, quia ex defectu materie sacramentum non fit, ne loco ciatur dicimus; confessio enim non integra ex certa malitia non est materia validae penitentiae.

164 Dices, non minus necessaria est penitentia post peccatum personale, cum baptismus post originale, sicut enim ad remissione huius requiri baptisimus in re, vel in voto, ut ad remissione illius penitentia sit, ergo sicut ob eius effectum, non necessitatem baptisimus recente fictione causat suum effectum: ita quoque penitentia sacramentum.

165 Respondeo negando consequentiam, quia penitentia iterari potest, non vero baptisimus, atque duplice necessitate sufficienter a Deo provisum est, sed diversum mode, in casu fictionis, non necessitate gratia baptismis provisum est in talis casu, conferendo illa viae baptisimus, recente fictione, necessitati vero gratiae penitentia, ipsius provisum, instituto penitentia sacramentum iterari.

Dicitur contra, nullum sacramentum fictio suscepimus gratiam conferre recente fictione, quia opera mortua nequam per penitentiam vivi cantur, ac quia sacramentum indigne suscepimus est opus mortuum, ergo nunquam revivificare potest.

Respondeo ex Doctor, loco citato aliud est logum de sacramento indigne suscepto, vel de contradictione, quia gratia habituali recuperata auxiliis propriis, & propria facultate sacramentum non possunt haberi, sicut cu[m] certitudine, infallibilitate, & abundantia per se facta, quare probabile effusus rocedere fictiones, & gratia habituali recuperata per alia sacramenta, conferant virtute sacramentis iam praeteriti, ut si quis matrimonium in peccato contraxit, gratia non accepta, condonata vel potest peccato per contradictionem, & gratia habituali recuperata ejus virtute, conferatur potest illi virtus praeteriti matrimonii peculiare auxiliis ad oneam matrimonii factitudinem. Non dicunt aliqui, quod illi hec sacramenta gratia habituali non cauere ablatu obice, causant tamen gratiam sacramentalem, sed ablatu obice, sed etiam eodem durante, & ratio est, quia sacramentum gratia non est gratum faciens, neque oppositionem habet cum peccato, & ideo potest stare cu[m] mortali, alioquin ablatu obice gratia habituali per peccatum, hic etiam amittere gratiam sacramentalem, quia in auxiliis specialibus consistit ad finem cuiusque sacramenti ordinatus, & sic existens in mortali auxiliis non habebet ad validem conferendam, absoluendum, ad predictandam fidem cotam Tyranno, ad patientem ferendum onera matrimonii, hoc autem affecte nimis durum videtur, ac nimis corradum immensum Dei beneficium, & pieatatem, ita Brancus, dicitur, l. c. 11, q. 4, cum aliis, quod etiam videatur fatis probabile, si enim Deus in limo profici peccatorum auxilia gratia non denegat, nec etiam forte denegabit ei, quia siquid sacramentum suscepimus, licet indigne.

166 De sacramentis Matrimonii, & extremis Unionis hoc in Deum

167 Elebris est divisio illa baptisimi apud Patres, & Scholasticos in baptisnum filium, sed aqua, quod solum est proprium sacramentum, de quo agimus in hac Disputatione; Flaminis, qui etiam contritionis baptisimus appellatur, & est perfectus in Deum

in Deum conversio, includens vocum baptisimi fluminis. Et sanguinis quod est martyrum pro Christo perpetuum. De primo dicitur Ioh. 3. *Venit Iesu in terram Iudea, & baptizabat.* De secundo legitur. Actuum 1. *Vos autem baptizantem Sp. non potest multus habere.* De tertio Marcii 10. *Potissimum bibere calicem, quem ego bibi- turus sum, & baptizo, quoque baptizor baptizari.* Hinc tamen sequitur, ut notat Glosa ob apertum vicem de confirmatione, tria esse baptismata sacramenta, quia baptismus fluminis tantum est proprietas sacramentorum, qui est unicus in essentia, & species a homine juxta illud Pauli ad Ephes. 4. *Vos homines, una fidei sumus baptis- matoque locum deitate specifica interterram ibi Christo solito- mus, et quod vero non sunt proprie sacramenta, quia est Glosa loquitur, non sunt accedentes varia ad elementum, sed viem ramum sacramentum, supponendo per cordis contritionem, vel sanguinis pro Christo, et non quod inquit gloriam, mundatur homo a peccatis per penitentiam, vel sanguinis fluminis, sicut per la- vacionem baptismi; Quare ita ergo in presenti quo modo uterque baptismus scilicet, fluminis, & sanguinis, de quibus etiam lo- quitur Iohannes 4. 11. q. 3. Dicitur, postea supplete vicem sacra- menti, nempe baptismi fluminis conferendo gratiam.*

ARTICULUS PRIMUS.

Qualiter supponit sacramentum baptismi per contritionem.

Primo dicendum est, baptismum in te non est adiungit simpliciter necessarium ad confessandam primam gratiam, & remissionem peccatorum, sed sufficere contritionem in se votum sub prefato continentem. Hec est communis inter Catholicos, & ex Scripto deducitur. *q. 4. art. 6. ab initio.* Et probatur in prima ex illis Scriptura locis, in quibus promittuntur iustificatio, & peccatorum remissio hominibus vere penitentibus, ut Ezech. 18. *Neglecti parentium iniqui, vita brevis, & non morietur, & cum exierit in tempore iniqui, vita brevis, & non morietur,* & similibus Scriptura locis confortatur, per quae habet remissio primi peccati, hoc autem est falsum, quia vis Carteum est ad aliquam tenetum confessionem, non tam tenetur expresse tale propositum refutandi, sed sicut per justificari, et sufficiere generaliter proposito omnium maledictarum levandi, sicut ex vi talis profectio per relaxacionem, & ultimam dispositionem, & gratia sanctificante ea sufficiens, & ultima propositio observatur.

Tertio dicendum est, quod et per te percepit animi contrito vi- cem baptismi supponit quod remissio peccati tam originalis, quam per personalis, et non quod gratia iustificationis, non tam in omnibus nec in eadem omnino modo supponit potest. Hec enim est communis, & probatur eam explicando, nam in prima non semper vices baptismi supponit quod per relaxacionem, et quamvis enim supponit quod aeternae penitentiae remissionem, non tam quod aeternae temporalis penitentiae, neque tam in eadem omnino modo supponit potest, et hoc confitetur Actori, non dubius. Cornelius Centurionem ante baptismum iustificationem huius iustificatum, & alios quosque perquisos dicebat Sp. 5. excidit, antequam baptizati essent. Quod autem ait Brancatus *disp. 1. art. 4. non bene ex loco, & effectum hoc probari, quia in his, & similibus Scriptura locis non sit mentio, voti baptismatis, quod tempore Ezech. in scripturam non erat, paulum urgat, quia per hoc tantum probare intendimus, peractum contionem esse sufficiens diffinitionem, & postea habere ante sua receptionem baptismi.*

Deinde probatur ex Concl. Trid. *sec. 4. ubi ait, post evangelium promulgatum neminem transseriat, ita non peccat ad flumen gratie fine lavato regeneratio, & etsi votu, Trias, & coquit, ab eo statu, in quo homo nascitur a Iis primi Adam in statu gratiae, & adoptionis filium Dei post evangelium promulgatum in lavato regeneratio, aut eius voti fieri non potest? Quibus verbis aperit supponit, ut iustificationem fieri non solum per baptismum fluminis, sed etiam fluminis qualis est contrito, votum baptismi includens, et hoc sensu expositum illud Ioh. 3. *misi qui renatus fuisti ex aqua, & Sp. 5. Rursum probatur ex definitione Ecclesiæ, & Patrum doctrina, quoniam testimonia citent apud Gratianum *de conf. 1. art. 4. per plura capitla, & præterea in ead apologeticam de Presbytero non baptizato, habens, post hominem salvati per baptismum in votu, ex Patribus vero ex pæclarient inter alia est. D. Bernardus in *conf. 77.* ubi exponebit illud Marcii 10. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salva erit a verbo non creditur, condonabitur, oblati sat fides, id est non repeti.* & qui non baptizatus fuerit, quia nempe fides cum aliis conditionibus etiam in sua receptione baptismi, potest interdum ad saltem perficeri. Tandem probatur ratione, quia Deus in lege nova per sacramentorum institutionem viam salutis non contraxit, ut per operem ex parte operantis iustificationem autem ex parte operantis iustificati possint, & salva ut in lege antiqua fiebat, quare sicut homo baptismi mortaliter peccauit per aliam contritionis, & votum sacramenti penitentia iustificari potest, resiliens eius iustificationem, si pariter per eundem actum iustificari potest, votum baptismi includens ante realem eius receptionem.***

Secondo dicendum est, licet regulariter loquendo votum baptismi debet explicari; tamen in aliquo casu sufficiere votum baptismi in actu contritionis inclusum, & non necessario requiri explicitum, sed implicitum sufficiere. Hec etiam est communis, & probatur cum explicando, nam votum baptismi potest esse duplex explicitum, & implicitum; explicitum est quando adultus non solum in suis peccatis contritione habet cum proposito generali servandi deinceps omnia, & singula precepta, sed etiam cum speciali proposito baptismum suscipiens, quod habet non potest sine fide, & cognitione baptismi. Implicitum vero est, quod in ipsa contritione & generali proposito omnia maledicta servandi co-

In oppositum uero possum quodam Partem testimonia affi-

tentia, omnino ad salutem requiri baptismum fluminis, nec sufficie internam hominis dispositionem juxta illud Ioh. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua,* ubi sine dubio Christus de solo aqua baptismo loqui videatur. Accedit etiam ratio non spernenda, quia si baptismus non est necessarius nisi in voto, & sufficit etiam votum implicitum in contritione, in clausum, ut supradictum est, jam non est illud magis necessarius, quam aliud propter observatio, & quia utique necessarius est votum omnia mandata servandi, at joquin perfecta contritione non est, hoc autem modum non plus dici debet homo per baptismum in voto iustificari, quia per quacumque alla praecpta in votis.

Respondit, auditorum, illam Ioh. 3. nisi quis renatus &c. explicatur Trid. *sec. 6. cit. cap. 4. de necessitate baptismi in re, vel in voto, ita non est sufficiens interior dispositio nisi sit perfecta continuus votum baptismi, nec oportet, & ita sunt etiam intelligenda loca Patrum, vel etiam explicari pollutus de necessitate baptismi in re perfectam, & completam peccatorum remissione, non solum quod culpat, sed etiam quod totam paenam, quia contritus est maximus semper superpetuus patet baptismi vices quod totius per relaxacionem. Ad ratione plures plura dicunt ad ponendum aliquod differentem inter votum baptismi, & propulsum baptismi, nisi quia non existente possibili, homo vult illud efficaciter ergo illis omnibus, quia in baptismino re requiriuntur, positus cum efficaci, eis voto supplicant, vices baptismini in re. Confr. quia ex aucto Scripturæ, aut Conciliorum loco deducitur necessitas contritionis semper, cum illi impossibilitas baptismi negari debet homo a ligno ligari, sed sufficietur attrito; conuenientia probatur, quia non debet homo obligari, sed onerari nisi a lege hoc præcipiat. Demum supplicio baptismi in re sufficietur habetur, si votum eius habeatur, ergo ergo propter dispositions in hoc, & illo requiruntur, sed ad baptismum in re sufficietur contrito, vel attrito, & go etiam ad alium.*

Resp. hunc Auctorem in hoc affectu medium communis sententie repugnat, sed etiam libi ipsi, nam in communis omnium sententia, & effectu Concl. Trid. *sec. 14. c. 4.* in hoc differt perfecta contrito ad imperfecta, que dicitur attrito, quia perfecta contritione penitentia dicitur homo, justificari posse a mortali bus per contritionem perfectam, utrumque sed ut rite sacramentum, in voto, votu talis sacramentum includentem enim eam, inquit Trid. *sec. 14. c. 4. de contritione perfecta in eff. contingit, in nomine Deo reconciliare, prius quia non sacramentum actu suscipitur, infam nihilominus res recollectionis ipsi contritione sine sacramentis voto, quod in illa includitur, non est adprobandum.* Quare dicendum est propter Averius *q. 46. sec. 2. art. 2.* Sed plane negari non potest, quia specialiis quondam modo dicatur homo justificari per baptismum in voto, quam per quacumque alia praecpta in voto, & id est inter haec duo aliquod differentem allignari debet, sicut a pari extra factum penitentia dicitur homo, justificari posse a mortali bus per contritionem perfectam, utrumque sed ut rite sacramentum, in voto, votu talis sacramentum includentem enim eam, inquit Trid. *sec. 14. c. 4. de contritione perfecta in eff. contingit, in nomine Deo reconciliare, prius quia non sacramentum actu suscipitur, infam nihilominus res recollectionis ipsi contritione sine sacramentis voto, quod in illa includitur, non est adprobandum.* Quare dicendum est propter Averius *q. 46. sec. 2. art. 2.* Sed plane negari non potest, quia contrito extra sacramentum non est medium suum citandi mortuum a peccato, hoc enim est, ecclæ privilegium contritionis per fedem ex Concil. loc. cit. *disp. 1. art. 5. sec. 2. art. 46.* ubi docet, contritionem perfectam, quam ibi declarat, hominem Deo reconciliare, etiam prius quam sacramentum actu suscipitur, licet cum voto sacramentum, illam voto & contritionem imperfectam, que dicitur attritio, quamvis alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et quia votum sua voluntas, & propositum in perfecta contritione, vel dilectione Dei inclusum, specialiter tam baptismus dicitur necessarius, & homo specialiter dicitur justificari per baptismum in voto, quam per voto cuiuscumque alterius praecipi, quia Baptismus institutus est, non solum tanquam necessariae necessitate praecipi, sed etiam necessitate mediata dicti est supra, hoc est tanquam medium per se ordinatum ad salutem. Et qu

tiquam probacionis ejusdem, cuius etiam probations negari potest antecedens, quia votum baptismi non supponit defectus eius in re, quod modicum certum, sed associatum cum confessione perfecta de peccatis patet ex Conc. loc. cit. Ad Confit. negatur assumptum, quod ex iusto Scriptura, aut Conciliorum loco deducatur nec etiam contritionis tempus, cum est impossibilitas baptismi; sperte enim deducitur ex Trid. loc. cit. et etiam idem convincitur ex omnibus illis Scriptura locis, quibus vere penitentibus promittitur peccatorum remissio; inde enim constat, solam perfectam contritionem esse sufficiens, et ultimum dispositum ad gratiam sanctificantem, votum locorum quadam adludentur ab eodem Conc. loc. cit. quia contritus habet finis dubius potest ante realen baptismi susceptionem, cum voto tamen sufficiendi. Ad ultimum negatur omnino, eisdem sufficiens dispositio ad gratiam confundendam cum sacramento in re, et cum sacramento invoto, quia ex doctrina Concilii loc. cit. ad confundendam gratiam cum faciendo reip. suscep. utrin. sola atritio sufficit, qui gratia consequitio non adferribit virtutis attritionis, sed sacramenti reip. suscep. non sic ad consequendam gratiam ex ea sacramentum cum solo ipsius voto, quia in talibus est gratia confusio non ad se habere sacramento, cum tempore non sufficiatur; sed perfecte dispositio ad gratiam, quia non est sacerdotio cum voto sacramento, sed vera, & perfecta contrito cum voto ejusdem ex Concilio ibidem, imm. illi actus vim sacramenti sufficit, qui est sufficiens seipso facere, quod faceret sacramentum ipsum, si sufficeretur, hoc autem non est actus attritionis, sed contritionis, nam hic tantum ex ea sacramenta justificari juxta Tridentinum ibidem.

ARTICULUS SECUNDUS.
Qualiter supplici sacramentum baptismi in adultis per martyrium.

Abstinens passim Sancti Patres, & Theologi omnes, baptizandum adultorum supplici posse per martyrium, quando adest baptizandi impossibilitas, ita Alensis q. 3. m. p. ar. 4. D. Tr. qn. 66. ar. 11. D. Bonavent. 4. dif. 4. ar. 1. q. 2. & Scotus 4. dif. 4. q. 6. ar. 11. Dif. 4. ar. 1. q. 2. Sub l. 1. quod probant ex illo Marti, qui perdidit animam suam propter me, inveniens eam, & alii Scriptura locis, & pluribus Patrum testimonio, Itaque rora difficultas est modo, & scilicet, sicut si baptismus ex opere operato tollit totum culpam, & penam, sic etiam martyrium si sua praecepta meritum patientis gratiam conferat, quod dico ad tollendum questionem de nomine ipsius aliqui hoc etiam concesserunt, adhuc negant, martyrium hoc facere ex opere operato, qui gratiam non confert, prout est opus ministerii, necem inferens, neque ex vi institutionis sua, sicut sacramenta iustificandi peccatis reparant, independenter ab actu Martyris, ex opere & promotione divinae ei communicantur.

Neque sicut dicimus quibuscum martyrium quidem ita ex legi & promotione divina iustificare parvulos non tamen adultos, Nam ut ait Amicus dif. 12. sec. 3. nullus propter fundamentum habemus excludingi adults a tali virtute, & promotione, nec ullam habemus Ecclesie definitionem, aut Patrum auctoritatem, ex qua etiam a longe deduci possit, martyrium non justificare adults, sicut iustificat infantes ex opere operato, & promotione divina. Imo postulus verba illa, qui me confessus fui, & primidie dicitur sunt de adultis, qui non solum opere Christum confiterunt, sed etiam verbis, & ore, Sicut ergo ex illis verbis. *Nisi quis renatus fuerit, colligit Ecclesia, communicare illi baptizatio* ipsius Martyris, atque adeo fecluso meritum, si dispositione charitatis, si via sine speciali privilegio non sufficeret ad supplendum vno baptismi aqua; unde consequenter dicuntur in martyrium non esse sufficientes ad remittendam peccata mortalia, aut etiam originalia, nisi a virtute charitatis imperatur; nam hinc sola sufficiens est ex opere operantis saltem dispositio peccata remittere iuxta illud Luce 7. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit te multum; ita tenet Alensis loc. cit. ubi aperte negat, martyrium posse adulto conferre primam gratiam, qui sane consequenter loquitur, cum ibidem negat, posse martyrium dare infantibus effectum gratias, etiam D. Bonavent. loc. cit. ubi negat, posse baptismum sanguinis conferre gratiam facientem, aut culpam mortalem remittere, Paludanus q. dif. 4. qn. 1. ar. 1. & alii antiquiores, quam sententiam, tanquam inter vetores communem, et etiam inter Patres defendit, Vale, dif. 153. c. 3. Secunda sententia docet, martyrium ex singulis privilegiis, & speciali promotione Christi habere vim conferendi primam gratiam, & consequenter ad ipsius sacramenti martyrem iustificare ex opere operato, ita ut si ad martyrium accedat, adhuc in peccatis existere, ramus sine affectu ad aliquod peccatum, & cum fide, & dilectione inchoata, & penitentia latente imperfecta, qualis requiratur etiam ante baptismum aqua, si virtute martyri ex opere operato iustificabitur, atque salvabitur, hoc est, si via propriae patientis ad vitandum de nomine questionem, ita Scot. loc. cit. dif. 4. qn. 6. ubi dicit, quod si baptismus sanguinis sit completus, martyris vero tunc Christi communior, & ita loquuntur quamplures alii Patres, hoc autem verum non est, si martyrium gratiam conferat tantum ex opere operatis, nam baptismus gratiam confert, non tantum ex opere operatis, sed etiam ex opere operato. Rursum dicunt Patres, martyrium omnem prorsus penam remittere, & martyrem post susceptionem martyri statim ad vitam eternam pervenire, unde Aug. term. 17 de verbis Apst. art. iniur. facit Martini, qui orat pro martyre, cuius nos debemus orationem commendare, & sic etiam loquitur Innocentius Tertius cap. cum Martha de Celebrat. Misericordia, sed hanc totius pena remissionem non potest Martyrium, nisi ex opere operato, conferre.

Dicendum est, ut hanc secundam opinionem martyrium gratiam conferre ex opere operato, vel illam in justo ultra meritum operantis augendo, vel peccatore interdum primam conferendo,

182 Nec dici potest, quod charitas martyrio coniuncta haec obtinet meritos, vel patientia in penitentia, quia danda virtus martyris maximum, quod hic dare potest bonum; ut ait Vasquez loc. cit. Nam super martyrium quoad acceptabat per natum adhuc non est proportionatum penequam martyris praeceptum peccata contraxit; siquidem ut nosti Bellac. lib. 1. de Bapt. cap. 6. martyres quamplures ante martyrium fuerant celestissimi homines, & hinc mera peccata perpetravant, pro quoque expiatione poena nimis levis erat mors, quae capitul. obtrunctionis statim perficiunt; unde ex se tales tolerant, non poterant, omnem ponam peccatis debitum dimittere, neque vite profuso, quod est maximum bonum, quod hic dare potest; qui potest datur, & quod martyrium habet, vel in estate decrepita, vel corporis salute omnino desperata; si ergo tota pena est martyris dimissa, hoc plane fit virtus martyris.

183 Denique haec sententia probatur ratione, quia iuxta communem omnium sensum tria sunt, baptisma fluminis, flaminis, & sanguinis, ut dictum est ab initio questionis; se si martyrium sua efficacia iustificandi homines a peccatis fortiter a filio actu charitatis quo procedit, non diffingueretur a baptismo flaminis sed hec duo baptismata in uno coincidentia, nam etiam baptisma flaminis & sanguinis via iustificandi a peccatis habet ab actu charitatis, vel contritionis. Nec dicere posuit Adversarii, baptisma fluminis, nisi per ipsum opus exterritorum mortis a baptismo flaminis & sanguinis, ut habeat in extremis mortis a baptismo flaminis & sanguinis effusione, vel aqua profusione, quae in re habent non potest, sicut ad salutem sufficiens. Quare martyrum esse non debet, si Bernardus erat in confutando quoniam a errore, qui negabant, ad salutem sufficiere constitutionem quantitatis per ecclesia copia baptisimorum deficie, ut et hinc error rejetatur, ipsi quoque martyrium opus adeo gratum. Deus meritis interioris fidei, & cōditionis fieri acceptum qui actus ex se ab aliis sanguinis effusione, vel aqua profusione quae in re habent non potest, sicut ad salutem sufficiens. Quare martyrum esse non debet, si Bernardus ad hunc errorum validius contumaciam, contraria superponens de martyrio sententia, esto minus probabile, nam iuxta regulam Scotti 2. 2. 13. quan. sub l. C. x. D. Bonavent. de falso tam, frequenter Sancti extinguendo contra se habentes pullulantes accusative locuti sunt, declinando ad aliud extre-um, quia via deviendi ad medium est aliquatenus ultra medium procedere ad extreum 2. Ethic. & tandem quando etiam D. Bernardus, vel alius Patet illius effectoris, parum refert, quia plures ad hunc Patres extant, pro nolite iam citare.

184 Secundo arguit, quia si martyrium gratiam conferat, praesquam ex opere operantis, dici debet, conferre ex opere operato, quae esten nouum, ex aliquid sacramentum, quod uel acutum in mittendum non est.

Confit, vel adulitus suffidens martyrium tenet habere votum simili fluminis, vel non, non, ergo non est ad martyrium dispositus, quia talis dispositio haberi nequit, nisi per voluntate observandi legem Evangelicam, cuius iusta est baptismus, si sic, ergo iustificare per votum baptisim, & confirmationem, non vero per martyrium. Tandem, si martyrium suffidet baptisim, gratiam conferendo, & peccata delendo ex opere operato, & vi priuarię effector liberum homini alterum suscipere, quod est falsum, quia Christus absolute dixit, nisi quis renatus fuerit &c. Consequientia patet, quia quando duo media ad aliquem finem ordinata in virtute equivalent, posunt ambo cum libertate exerceri. Responsum deinde, qui concedant, martyrium vi sua praecepta, ritum operantis gratiam conferre, & adhuc negant, hoc facere ex opere operato, quia nimis in gratiam non content, prout est opus ministerii, necem inferens, nec ex institutionis sua, sicut sacramenta, quia ad hoc a Christo non est institutum, ut diximus ab initio articuli; Sed cum de re jam cōsiderem, etiam hic modus loquitur di dispensare non debet, quod non est, sicut ad instans baptismi ex opere operato, sed in gratia, ut in omnibus omnes actus charitatis, & amoris erga Deum, & omnes a patienti, & fortitudine in tolerandis tormentis pro fide, & gratia augmento promoventur, & in hoc casu martyrium gratiam confere ex opere operantis.

Solvuntur Objectiones.

185 In oppositum Petrus obiciunt illa Christi verba, *Nisi quis renatus fuerit, sec. ubi sermo est dicitur de baptismo aqua, & non sanguinis; & ad summum verbum illa ad baptisimorum flaminis extensis de postul. illi est sacramentum ex opere operantis, potest martyrium vices baptisimi suscipere.* Conf. ex illo Pauli 1. ad Cor. 13. si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, sicut mihi profet ubi exprise Apostoli doctes, ut illi martyrum ad saevem pto desine fuisse, quod non est, sicut ad instans baptismi ex opere operato gratiam conferre, & martyrim vi sua ex attributo contritum faceret. Deinde pro ea sententia plures adducte Patres, sed praecepit Berardus ep. 77. ubi ante medium dicer, martyrem non tam morte pro Christo tolerant, quam fide, & charitate, qui illam tolerant, a peccatis iustificari, quia charitas etiam sine martyrio ad iustificantur, sicut scilicet.

Reprobus illis Christi verbis proponi quidem sacramentum necessitatem per se loquuntur, non excludi tamen alterius remedii sufficiat, tamen neque martyris ex privilegio speciali supplenti vice sacramentum, quod martyris ex privilegio facta constat ex alia Christi verbis, quicunque constitutus me coram hominibus, coetebat, & ego cum cora Patre meo, & ex sensu Ecclesie, ac Sanctorum auctoritatibus iam allatis. Ad Conf. plutes sententie nostra sedatores locum illum

actu suscepimus quoad essentialia non difficiuntur, quia actus exterior nullum novam bonitatem additum actu interno, in quo folo-
ca bonitas moralis formaliter salvatur: ergo si martyrium suf-
ficiens est ad hominem sine contritione justificare sufficiens quo-
rum erit efficax eius voluntas sub martyrio actu suscepito, atque
ita poterit peccator folio efficaci voluntate suspicendi marty-
rium ab fine contritione a peccatis justificari.

Confit. quia mors patienter pro Christo tolerata ab Haretico, vel Schismatiko non sufficit ad remissionem peccati huius est, vel Schismatis, quamdui in eis perseverat; ut at Aug. lib. 1. de baptismio contra Damasius pluribus in locis: ergo neque sufficiens est alia peccata remittere, quamdui peccator in eis manet; tandem autem peccator in eis manet, quia diu illis ex parte sacramentum non conferitur, vel cum sacramento baptismi, aut confessionis non attinetur. Tandem si quis mox pro Christo fugiat ante baptismum non iustificatur sine uoce baptismi, si baptismum respiciere nequit: ergo ne post baptismum, si post baptismum aliquod mortale commisisti, ab ipso factamente penitentie de ipsa sacramentis penitente insepiet non potest; quia non minus unum sacramentum, quam aliud est ad salutem necessarium; et quia uocis baptismi, vel penitentie est contraria: ergo fine contradictionis, aut falso attritione sumi cum sacramento baptismi, vel penitentia, martyrum hominem non iustificat.

150 Resp. negando assumptionem quicquid secundaria partem, quod actus exterior non venit in modum non alitarum actuum interiorum, & dicimus lib. de p. d. p. de attributis humanis, & ex Scoto quodlib. 18. & quando etiam si concederetur adhuc negari debet, aliquam gratiam ex privilegio speciali actu exteriori respondere non posse, que actu interiori non responderet, de facto actu exteriori martyris secundum omnes correspondit autem, que non responderet in actu interiori, sicut actu exteriori suscepisti baptismum ex lege, & promissione Dei. Peculiaris gratia responderet, que non responderet in actu interiori voluntati illud suscepisti, ita martyris regia suscepisti peculiaris gratia correspondet ex pacto, & lege Dei, que non responderet actu interiori & voluntati efficacia illud subeindit, hec enim promissio facta est a Christo Matth. 10. non quidam volenti eos cum hominibus illorum confiteri, sed actu confessu toribus; dixit enim, qui me confessus fuerit, non mihi, qui mihi confessus inveniatur.

Ad Confici negatur conseq[ue]ntia; etenim, ut inquit Amicus, hereticus, quodammodo in heretice perseverat, verum fidem non habet, sine qua impossibile est Deo placere, peccator autem, et deo gratiam Dei non habeat, potest rite peccata committi per fidem, naturalem attritionem retractare, & per opus privilegiorum martyris gratiam conseq[ue]ti, sicut cum in dispositione siue fundo atritione mediante alio faciliamento eam potest adspici; quo pacto tam hereticus ipse, qui pro aliquo vero fidei articulo a Tertiano cedetur, si respliceret a Deo illuminatus, & sui erroris penitentiam ageret, cum hisa attritione ex vera fide infusa procedent, & vi martyrii justificaretur. Ad ultimum negatur partis, quia martyrium gratiam conferre ex operis operato ad iustitiae factamen baptisimi, vel penitentias ex propinqua martyrii ad iustitiae factum conditionis non requirit, sed tantum aetationis auctis iuris, quia cum operis ipso extenso martyrii primam gratiam conseruat, at votum sacramenti baptisimi, vel penitentiam gratiam conseruat ex operis operantis, & ideo voventem, vel desiderantem baptisimorum, aut Denieritiam non invitaesse fuisse difficultate, quae nos me confejeret fuerit, non ante, quia me conficeri voluerit.

ante baptismum, aut penitentiam non iustificat sicutem dispositivæ, nisi perfectam cordis contritionem includat.

191 Quarto obiectum; si tempore martyrii se offerat commodis baptisim⁹ et qui baptizatus nō est, aut sacramenti Confessionis qui conscientiam habet peccati mortali⁹, tām illi tenetur antea rite baptizari, quam hic confiteri, ergo deficit coria sacramenti uterque tenetur de eis; et cum ipsi confessi, qui conscientiæ votu suppleret virtutem sacramenti, quo egeste ne autem sacramenti virtute suppletæ potest actu aetractionis, sed contritus requiri tam illi actu virtutem sacramenti supplet, qui ipso sufficiens est facere, quod faciet sacramentum ipsum, et autem non est actu aetractionis, sed contritionis, nam hic tandem ex ea sacramentum iustificat ex Tid., sif. 14. 4. Confirmatio per martyrium non potest gratia conferri in ipso mortis instanti, quia tune proprio non est; nec anteā, tūm quia non consummatum est, rūm quia sicut vocem alio posteriori intenti ante mortem potest homo deinceps peccare, aut factum diuinum in vita monachæ, ut abscondit, ut fieri possit.

re de hac divina voluntate, & concessione in favorem, & privilium martyris ex traditione, & extimatione Patrum, & Ecclesie & ex ipsa Scriptura; ita quidem documentis hoc privilegium fundari prelectum in illa promulgatione a Christo dicitur Mat. 10. Quine confessus fuerit corā bonib⁹ cōfitebitur. Et ego et corā Patre mes.

194 Sed hic rufus gravis in insig⁹ difficultas, quia cum hę professio facta non sit antiquis Martyrib⁹ ante ad ventum Christi, fuerunt septem pueri Machabæi, quos Ecclesia colit. Martyres pro illis observantia mortem sustinuerint, potius in illis martyriis gratiam conferre ac speciali honore privilegio, sed ex dimidio duum taxat operantis; et cum eadem sit ratio de martyrio post adventum, & passionem Christi, ac anteā, videtur dicendum, nunquam gratiam conuulisse, nisi ex merito operantis; assumptum probatur, quia cum privilegium ex concessione Principis pendeat, que ante promulgationem nulli das juxta frumenti non portulit ante promulgationem a Christo promulgatum suum effectum operari in Martiribus regis antiquis.

causa non requirebat mortis, & passionem Christi actu exhibitam, ut Deum moveret ad concedendum matrario hoc privilegium, sed sat

erat praeviam esse futuram, ut constat de martyrio Ios; Baptiste, quod Christi mortem, & passionem preceperit; ita cum Suarez dicitur Amic: loc. cit. ubi etiam addit. decens fuisse ad honoram mortem, & passionem Christi ipsius intuito ad eadum futuram Deus hoc privilegium omnibus concedere, qui fultem propter implacabilem eius finem, morte patientes toleraretur realies, se conformatus essent cum futura morte, & passione eiusdem. Unde ad rationem in oppositum, inquit Amic, hoc privilegium martyrum concessum fundari quidem in illa Christi promissione, non quod tunc primum instituta est, sed quod tunc primum non Christi explicata fuit, cum antea etiam fuerit, vel per traditionem, vel per divinam inspirationem. Quod autem dictum de privilegiis valet de illo, cuius effusus penderet ex usi privilegiis non de eo, cuius effectus penitus ex sola voluntate privilegiorum, sicut ex iuris privilegiis martyrum, cuius effectus penderet ex sola voluntate Domini, illum liberaliter conferentes.

ARTICULUS TERTIUS.

Qua dispositio requiratur ad martyrium in adultis.

195 **Q**uestio est de homine existente in peccato mortalium, quod & qualis dispositio requiratur in ipso, ut profiteat illi martyrium, & capitulo, in qua tres soler teferent opiniones, duae extrema, & una media: Prima opinio extrema reutrit vetam contritionem, & dilectionem Del super omnia perfecte patitur teneat, qui ait, prae-putabatur martyrium gratiam non confitare & ex operato sed solum ex opere & affectu patientis, unde inferunt, quod siue peccator extia maverit in omnibus potest justificari finis correctionis, nisi Sacram. Suppletur ita nec in martyrio pro qua opinio extrema etiam Caus. Bannez. & Vaquez. Secunda opinio extrema est, sufficiens voluntate patiteli pro Christo, nec opus est confessionis, etiam si homo sicutum recordeat peccatorum, qui voluntas motio per Christum est quidam virtutis dilectio Dei super omnia, ita quia estiamen Ver. Seco. & quidam alii Tertio.

uper omnia pro qua citantur Vega,Soto, & quidam alii. Tertia opinio media est, martyrum non re quiretur perfectam contritionem, sed attritionem sufficiet, si homo fit confessus peccati, quia ad baptismum effectum consequendum non sufficit voluntas suscipiendo baptismum, sed etiam requiritur attritio ipsius, id est de martyrio vero per oblationem, & in adventu eius pectus datum non elicere actuam attritionis, ex qua cum tempore pectus datum in expellendo mortis metu agit, sufficiens voluntatem subeundum mortem pro Christo esse finem omni attritione formalis de peccatis praeteritis, & haec fuisse videtur sententia Scotti 4. d. 14. q. 1. prope finem quatuor sub lit. V. quam tenet Fiber d. 12. et persistit a. 2. Aetius 4. d. 11. q. 1. a. 1. q. 1. 14. Hic quis ibidem, & aliis Scotti, ac Recentiores palui Superz, Conioch, Amicus, Averfa, Beccanus, Bonacina, Surianus, qui alios citant.

199 Quartus dolor de peccatis cum martyrio ad justificandum requiritus per se non est contritus, sed sufficit attritio. Conclusio est Scotti locutio, & sequitur ex praec. atque ubi probatum est, martyrum ex promulgatione Del. & singulari privilegio primâ gratiâ conferre ad instar sacramenti baptismi, & ex attritio redire martyre contritum ergo martyrium habeat eandem vim cum baptismino, si hinc contritus non requiritur, ut gratia justificamentem conferat, ita non martyrium, & non quia si contritus esset nec eadisti, nonque martyrium primâ gratiâ conferre posset, quam tamen baptismus confitee potest, atque adeo eandem vim habebat cum baptismino. Dixi, contritionem non esse per se requiritum, cum martyrio ad justificandum, forte enim per accidens ratione aliquippe precepit, tamen martyris eurrentis, poterit Martyr ex tempore obligari ad actuum contitionis eliciendum: Dicunt enim in minoribus

196 Primo itaq; pro resolutione questii dicendum est, martyrium requireret veram & catholica fidem in homine ex parte intellectus, ita D. Aug. lib. 1 de Baptismo cap. 1 lib. 3 cap. 16 C. lib. 4 cap. 17. & deducitur, tum ex generali doctrina de necessitate fidei quia non fide impossibile est placere Deo, et tunc ex conditione ipsa martyris, ex causatione elli, ut moriatur homo pro veritate.

200 Vetus enim in articulo mortis teneatur homo comari ad actum contritionis eliciendum, eo quod in eo puncio tenetur tutorem viam salutis amplecti: et presenti dillecendum non est, sed ad Disputacōne Peccatum differentiam. Nobis pro nunc sufficiet debet, quod etiam hoc conceperit, nihil ex hoc sequitur contra assertiōnem nostram, nam data es opinione, non sequitur, contritionē requiri in mortis articulo, tanquam necessaria in dī. Ipsi sententia tollensis praeceperat per martyrum modū quo puctū est nostra difficitas, sed fulsum tanquam opus necessarium in vitandum novum peccatum contra preceptum contritionis, quod time obligatio supponit, nō quidem proper fidei confessionis, sed generatim proper mortis periculum, ex quaestione quae causa id procedat; quod etiam puctū si pallens martyrium v. g. teneatur ad restituendam pecuniam, non habet hanc statim facere, si possit, & similiiter tenetur baptizari post, & nondum si baptizatus & confessus si precari mortalitatis, euerius confiteri, si possit, non proprie, ut ad matrem suam, si disponentem. Hoc in nos, &c.

197 Secundo ex parte voluntatis martyrium in adulto requiritur; nam etiam si non peccatum est, ut matrarium se disponat, sed ut praesepsum impleat baptemi et confirmationis, illa peccare mortaliter.

201 Quinto tandem, quamvis per se sit necessaria formalis potestitia peccatorum ante martyrum tamquam ex accidenti contingit, hominem ex culpa omissionis huiusmodi vel propter naturalem inadvententiam & oblivisionem peccatorum; vel quia ex nimio timore mortis sum menti non occurserunt; & per tepus non vocares illa diligenter considerare, vel etiam si menti occurrerent, propter subitem mortem, quam Tyrannus preventeret, non posset contra illa hoc malem detrahentem cōcī pereprobabile est, in his & familiis calibus solam voluntatem morienti pro Christo esse sufficientē dispositionem ad obtinendam veniam peccatorum, & gratiam ex privilegio martyris. Hanc docet Doctor, cit. quem sequitur Recensiores, pafim & probat, quia nullius excluditur a regno Celorum nisi facit illud, quod est in implicite necessarium, sicut iustificari a deo.

existent in peccato mortali. ab eo solitari necessitati deinceps ad loto corde inimicorum circa actus dilectionis a cogitatione de peccato commissum sicut exposito martyrio artificissimo, ergo &c. & plane ut Amicus casum Scotti proponens, quis hunc qui ex ardenti amore charitatis mortem propter Christum optaret in aeternum dannabat, ex quod subita morte a Tyranno ptevenitus si mala derelictione fuerunt peccatorum, que tunc menti ocularebant, tornata non ponuerit.

202 Confiratur, quia ficeret ad martyrii per se requiratur dolor formalis de peccati commissi maliominio probabile est, ex accidenti sufficie virtus, ut clauditur in voluntate suspicendi martyrii, & morte sustinendi pro Christo; nam si volenti in pro Christo peccata occurrerent atque illa detestarietur, & hoc voluntate dicetur attrito virtus, quia contineat aliquo modo peccatorum detestacionem, & amore Dei, non illius voluntas videatur esse talis, ex qua sequitur actualis doloris peccatum memoria occurreret, & nec ad delenda peccata extra sacramenta per se quidem requiratur dolor formalis, & tamen in aliquo casu sufficiens virtus, ut quando ignoratio intervenient, vel inadvertentia inculpabiliterne enim si aliquis elicit alium dilectionis Dei super omnia ignorans vel non adverteret, ferre peccato, & dicuntur tunc dilectionis Dei habere virtus, quod est fidei virtus peccato dolore, ut in martyrio, quavis per se loquendo dolor per malis requiratur de peccatis commissis, & ex accidente probabile est sufficere virtus, ut bene Bonac. discutat disputationem. Denique, & romanis Ecclesie ritus hoc ideam confirmant, nam nulla inquisitione facit de vita, & mortibus, aut penitentia de peccatis commissis, felides omnes, quos confit, voluntaria passus est pro Christo, ut martyres celebrant, & cunctis fideliibus, tales venerandos & colendos proponit, neque exequias ullas, aut funeraria pro ipsius, sicut pro aliis mortuis fieri permittit; ergo sola voluntas, et intentio pro Christo posita in effectu, iuxta sententiam Ecclesie Martyrum, & sufficiens ut intelligentiam gratiae, & palmam martyris consecutum sit, hoc certus specie, ut privilegium martyris supra sacramentum quod aliqui sine previa attritione, & formali non justificatione, est medium communis, & ordinarium, ac proxime non nisi iuxta communem, & ordinariam regulam conferat.

203 Sed contra precedentem doctrinam argunt. Autoces primi opinios, necessariam esse contritionem, & dilectionem Dei super omnia preteriat in abundantia consequendam martyri charitatem; quia martyrum includit in se actum perfeccissimum charitatis quo efficiens omnes martyris procedunt; sic enim plures Patres verba illius Christi interpretantur Joann. 15. *in nomine dilectionis vestrae habet illa animam suam parat quis pro amicis suis*. Deinde quia nullius in Scriptura extat talis promissio, quia Iudea 12. & libi ab aliis promittitur talis Martyribus; promittetur vobis illi, qui perdit animam propter Christum; aquilii qui soli dei possunt perdere animam propter Christum; qui mortem subvenit ex amore Christi; ergo martyrum includit actuam amoris. Denique ex Tert. *adfer. e. 4.* homo ante baptismum a peccatis nolis justificatus, nisi us lavatio regenerationis, quod sit per baptismum aut eius voto, post baptismum vero non nisi penitentia sacramento. Vel eius votum, ergo martyrum per se hominem non justificat, nisi vel in voto baptismi de baptizatis non est, vel in voto sacramentum penitentie, si baptizatus est; hoc autem votum includit actuam contritionis perfectam ex Concil. ibidem, & *sed. i. cap. 4.*

ARTICULUS QUARTUS

An Baptismus infantium possit per martyrium supplicari.

autem baptizatio in nomine Christi est signum regenerationis et purificac-
tione autem propter Christum, qui mortem subiebat ex amore
Christi; ergo martyrum includit actuam mortis. Deniq; ex Trid.
Ieff. &c. 4. homo ante baptismum a peccatis non justificatur, nisi
aut lavato regenerationis, quod fit per baptismum, aut ejus uoto,
post baptismum vero non nisi penitentia, faramto, vel ejus uoto
ergo martyrum per se hominem non justificat, nisi vel in uoto
baptismi ad baptizatus non est, vel in uoto sacramenti penitentiae,
si baptizatus est; hoc autem votum includit actuam contritionis
perfictum a Concil. ibidem, & *scilicet* cap. 4.

204 Respondeo negando aliquid sumptum, quia inde sequeretur martyrium pavlovulum imperfectum, & analogie tantum esse martyrum respectu martyrii adulterium, quia hoc essentialiter aliquam sententiam perfectionem includeret, à qua proprie haberet, quod it martyrum quam illud non includet; sensu autem verborum Chilii tom. 1. est: regulatorem quidem martyrium solere ex perfecta dilectione, & charitate procedere, sive ex suo genere, & obiecto hoc esse opus eximiae charitatis, & inter opera, quae homo exercere potest ex motivo charitatis, hoc esse excellitimum; absolu- tam loquendo, & in rigore exerceri potest in illo motivo charitatis, etiam si fit ex motivo virtutis; potest enim esse ex solo motivo fortitudinis vel fidei, aut spei; aut alterius virtutis, sicut Matth. 8. Christus ipse exercitans flos ad fortiter subeundum martyrium, nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non posunt occidere, sed potius timete eum, qui potest & mina, & corpus perdere in gehennam; & hoc autem motivum timor est gehennae est perfecta contritionis, sed attritionis, & similiter vers. 3. exaltat eos ad idem martyrum subeundum spes glorie; id siq; similibus cogitationibus lepe sancti se excitantibus nota Cominic. 10. Quis sine fiducia Vanegi non potuisse esset martyres, nisi potest subiungit ex amoris affectu.

Ad Confirmationem negatur mino: ob eandem rationem, quia, t dix, ad subdum martyrum non semper est necessarium ex- regium & formale motuum amoris Christi, & absulutu luquendo, ubiliter dicitur mori propter Christum, quantum sufficit ad rationem martyris, qui in odium fidei, aut Christi occiditur, modo aliena voluntate non habeat ita Christo auctoritate, ut gratis obi- ctim ponat, aliquo intange dici non possent propter Christum atque, quod falsam esse offensum est, seq.

*Ad ultimum, si ergo mentum valeret, absoluere probaret, baptis-
num nullatenus per martyrium suppleri posse, nec posse remittan-
tiam in infantibus nec in adultis; quod patet, etesse falsum; quare de-
cendum est. Concil. eccl. cir. agere solum de remedio ius ad iustifica-
tionem ordinariis, non autem de extraordinariis, quae est marty-
rii; unde ne ibi mentionem facit de justificatione infantium
per sanctificationem in utero matris. vel per mortem in ordinem
Christi palliacionis tam etiam per haec media infinitas ab origi-
nali iustificari volunt, licet non regulariter; alia argumenta con-
tra hanc doctrinam valent ait, prae*soluta* fuit.*

205. Deinde obiciunt contra id, quod diximus, in aliquo casu solam voluntatem mortendi pro Christo esse sufficietem dispositionem ad venientem peccatorum obtinendam, & gratiam martyris consequendam; quia tali nuda voluntate suscipiendo baptemus non sufficit peccatori sine formalis contritione, vel falso attritione annexa, etiam si non advertat, se in peccato; ergo non nuda voluntas suscipiendo martyrius pro Christo erit sufficiens absque contritione, vel falso attritione formali.

Responso negando partitame, huc enim est speciale privilegium martyrum supra sacram. Patres enim non solum tributant martyrio aequalem virtutem baptemis, sed etiam longe maiorem; ut confitebitur dictis, & ratio est, quia voluntas mortendi pro Christo est multo nobilior, & excellenter quam solum voluntas suscipiendo baptemum, qui quoniam est medium communis; & ordinatum ad gloriam consequendum proprie non nisi iuxta communem, & ordinatam regulam contetur gratiam cum contritione annexa, vel falso attritione, obiciunt peccanti afferente, & eiuscomplacentem; Verum in quamvis morti- & moriendo pro Christo sit multo nobilior, & excellenter quam solum voluntas suscipiendo baptemus; & quamvis sit virtus quaedam dilectionis Dei super omnia, quia per illam patitur facie Deum, homoque in scripturam & propriam vitam suam, non ob id est sufficiens dispositio pro grata martyris consequenda quocumque casu, ut contendebat fedina opinio ab initio atque etenim de tantum in casibus, jam a nobis insinuatis in ultima conclusione lab. n. 201. Etenim in aliis casibus teprugnat, hominem habere ad dilectiones Dei super omnia formaliter vel virtuale, & peccata mortis preventia non ita firmata detinatur i. si postulat, etiennam si portet, & cuia statim non determinatur, signum ei a posteriori illum non habet.

ARTICULUS QUARTUS.

An Baptismus instantium possit per martyrium suppleri.

6 Entia negativa tributariis Almii p. q. 22. memb. 5. art. 2.
Adriano in 4. q. ultime de Baptismo lib. 9. c. 4. Armeni c. 37.
D. Bonai. 4. d. 4. in 2. 2. p. dist. art. 1. q. 2. ubi tamen aperte id non
ocuit, ut in eius libris haec sententia experientia potest, sicut in con-
traf. Sunrez d. 27. set. 1. & Vasquez d. 1. 2. 8. & alli Recensio-
nibus sententia unicus fundamentum illa, quia instantes constat
in curia mortuorum inveniuntur, cum sit ex parte universi, fore invincibilis.

et procul martyri incapaces cum in accuso virtutis rotundatum
aut pativuli non sunt capaces.
Communi. & vera sententia est affirmativa docens, infantes es-
martyrii capacessent baptismi sanguinis, quam tenet expresse
ad. 4.4.4.3. f. dicitur, ut doceat enim infantes qui in utero ea
la matre propter Christum tueri adiunguntur, conseque eundem fructum
arborum, que consequitur, ut exclusi ab utero matris eodem titu-
lo cruciatur, quod probat, quia si quis per se quietur matre gravida
deinde causa persequitur parvulum in utero eius, ergo ille mat-
er titulus pro iustitia suam filiile, et parvulus autem parvulus occi-
scetur extra uterum habebit et primum sanguinis, et pro iustitia
filius occidetur, etiam non benevolenter, scilicet modice raro.

et hoc est uterum etia non baptizatus, &c. eodem modo tablo-
tibus est quod Deus non contemnat eum pro filii causa in ut-
ero matris paucum, hinc *Dicitur loc. cit.* quo difterus supponit, deinceps
ab utero materno exclusus nullus illa debita quippe sunt mat-
ti capaces; Hoc autem praestimam probari si loet ex traditione
scripturarum & SS. In auctoritate exemplorum quoque Ecclesie, tanquam Mart-
yrolit, & patrum in auctoritate Patrum Martirum, habetur, unde inquit
ad 3. de libaribz 23: Non frustris infantes illos qui ab Herod accipi-
erunt, in honorem Martirum recipi coenam ad Ecclesias & ita voces
pellantur Chrysostomus, Cyprianus, Bernardus, Hilarius, Hieronymus
dicit alii Patres, quoniam verba paucum referuntur Recitentes,
vix respondit. Primum, quid licet Ecclesiae habent Innocentes
Sanctis, non tamne pro veris Martiribus, quoniam non sunt voluntaria-
mente passi pro Christo. Sed Contra quia non tantum relati Patres
& tanquam Sandos, & veros Martires declarant, sed etiam ipsa
Ecclesia in eorum officio, in hymno enim inquit, Salute flores
teyrrum, & rufius in oratione, *Dens cuius per conditum innocentes*
veres non loquendis ed mortenda confessi sunt. Tunc qui nulla
sit aliquantum causa habet illos Ecclesie pro Sandis nisi soli
teyrrum, & prolixi si nullem veti Martiribus veret esse effete San-
ctorum litterarum acceperit, maxime illa que misericordia restringitur in

Quast. VII. An Baptismus per contritionem, &c. Art. II.

adultis, ut supra dictum est, non tamen in infans uia ratione
carentibus ex eo quod plus requiratur sub eo, qui est sui juris, & libertate
risquam qui liberatius uim non habet; unde sicut baptizimus ab
actu interno adulstum nos justificat, tamen qui sunt justificati
sunt facti ab illo actu quoque martyrium, quod baptismo fu-
erit, sed sicut actu interno adulstum non nullus justificari te-
men infantem nec est major ratio de uno, quam de alio.
Sed si, secundum illud, non sicut baptizatus, sed sicut
martyr, non sicut baptizatus, sed sicut mortuus.

menstruorum esse etiam ratio de abstinencia anni.
208 Resp. secundo, falsum. euenit illa posse assignari cuiuscumque
habent illos Ecclesie pro Sanctis ianuam matrem, nam potest
assignari Citem misericordia, per quam gratiam accepimus, & ab omni
gredi mundari sunt, quae habent sanctificati per circumcisio[n]em. Sed haec quoque solutorio communiter reincident manifeste conti-
nuntur. Ecclesiis non enim illi infantes circumcisio[n]em faciunt.

sentum Ecclesie, quia non omnes illi infantes circumcidit fuerunt
confat enim ex Evangelico textu, occisio esse omnes a binatu
infantum, quocum erant in Bertheleem, & finibus eius, atq; id est plure
ante odatum diem sunt occisi, immo pueri eodem iuso disper-
suntur, & verisimile est, siue etiam occisi plures in istud huius
litterarum ergo omnes in discriminations ac donatiori proponantur
nisi sola circumcidit aliquantum causa sanctificatio[nis], & ad
orationis eorum. Tum quia principis & principali pars ea, ob quae
regnum caeleste obtinuerunt, & ut Sanc[t]i, & veri Martires ab eis
faveantur, et vel in ore Christi ab Harena illata, & ab ip-
sis patente tolerata, confat ex his modo, quem in eoru[m] felio can
Ecclesie fatus habet mors communis fuit, & regalis, cum circumcidit
quam circumcidit ergo &c. Tum tande[m] quia retinet Patres, &
perficit D. Leo firmat, de Ephphatha ante formam, clarissimis verbis
stendit SS. Martires innocentiam ratione Circumciditionis, se
ratione mortis Martirij ad palmarum glorie coeli per venientem.

209 Refutandum est non virtute martyris, sed ex speciali privilegio illis facta, si vos factos fuistis, quid confirmant testimonium B. Laurentii lustiniusque sermones de festo SS. Innocentiorum causam salutis eorum novi refutat. In scriptis multorum patrum Christianorum

Sam salutis non esset ad ipsorum mortem pro Christo, pa-
sam sed ad misericordiam Deitatis neque haec responso, vel portu
evaso subsistit, nam, Eccliesia & Patres citati neque in Circumci-
tionem, neque in aliquod aliud privilegium sicut in infantibus
factum esse eorum fatum, sed in martyrium, quod subierunt
ne de eorum Circumcisioe fit secundum verbum, sed tantum de
morte & martyrio, neque enim ad Eccliesia dictum Innocentes
Christum confiteri, quia circuncisi sunt, sed quia mortui sunt
propter Christum; ergo sufficit ad fatum quicunque qui in
fantibus quia est eadem omnia quicquid hinc conditione. Neq[ue]l-
lantum B.Lantini tali inomina contraria laet sententiae, cum ab
deum de Innocentibus dicat, quod nec corde credebat ad iudicium
neore conribuitur ad fatum. & tamen martyris ad eip[s]i uniti par-
man, instanti in autem eorum fatum, non tantum referat ad iu-
fum mortem, sed etiam in Dei misericordiam, non quia nullus
habito respectu ad ipsorum mortem pro se passim illos Deus co-
navevit, sed quia p[ro]les, qui d[omi]ni in circumcisioe pugnauerunt, gratia
quodammodo hi coronati videtur in eis vix nisi martyris palmi
sunt coronati ut exp[re]ssu ex eodem textu colligatur.

210 Hoc tam ad ventum eius quod quando dicimus Ecclesiam & Parvus causa salutis: Innocentium refutare in mortem ipsius sum pro Christo parvam, non vero in Circumcisitionem; non ob iugum nequum inquit qui ex eis circumcisum fuerint, non fuerint etiam per Circumcisitionem sanctificati sed folium quod principia & principalius causa sanctificationis eorum ab Ecclesiis & Patriarchis refutatur in mortem ipsorum pro Christo parvam; Unde consequtetur latendum est, in iuste gratiam consecutos tuis infants, qui circumcisio nec fuit, quam quin non circumcisit, ut sit ad veritatem, quod mecum ducat maiorem utique gratiam conqueferet. Infans qui potest baptismum martyrum pro Christo subire, quam quanto baptizimur, siquidem qui circumcisus, vel baptizatus in mortem pro Christo sufficit, duplice enim conqueferit gratiam, Circumcisio nempe vel baptizatio, & postea martyris.

Sed quoniam hæc ratio ab exemplo Innocentium deduxta, qui Martires ab Ecclesia dicitur, fit apud omnes plausibilis: & ab omnibus recepta, eam tamquam esse folium Vetus Paulus reicit, ut in validam Brancavum noster disp. 13 art. 2. qui illa coniectura, quod aliqui ex illis non essent circumscripti, est sine fundamento, quia Herodes Ideo pueros occidit ut inter eos inventetur Moyses regnatus ex Magorum dictis quibus accepterat, et ad venit ad eum xandum Romanum Regem; at Magi ex longissimis Orientis regionibus venerunt, multumque tempus in iteru infumperserant, unde coniurare ponuit Herodes multis ante diebus, & forte mensibus natum Regem ab eo odio habuit, ergo non est verisimile præceptum occasio sufficiat, ad infinitas vices, vel decem dies non extendendum. Tum quia dicer quis, in tali causa necessitate futu illis applicatum remedium, vel circumscripti si poterat accelerari in necessitate, vel legi natura, quo fortè in tali causa uectebantur. Tum tandem dici potest, incircumscripti, si qui omnino computando inter Martires, quod tamen ipse alterare non audit. Deinde atque patrum autoritates adductas, prefestis vero D. Leonis fere 1. & 2. de Ephiphanta, & D. Aug. cit. nihil profutus ad tem faciem nisi in commendationem illius patris, & feliciter quidam in

quoniam operantes martyrium passi sunt, sed nullum habet verbum de parvulis non baptizatis, aut incircumcis, nec; alterunt martyrium eis prolatio loco baptismi, aut circumcisio; concludit, nullum in Patrum, quo vidit, id clare dixisse praeferens Bernacodium secundum, in Cent. dicit enim: merito Ecclesiam praefatur et non solus parvulus baptizatus in sua fide salutem, sed etiam infelix qui Christi iniustitiae coronam martyrii. Denique id ipse probat ratione, quia parvuli sunt capaces baptismi in deletioribus originalibus, ergo etiam martyrium consequentia probatur, qui adulterus patiens martyrium consequitur effectus illius non ex opere operantis, sed operato, licet alia dispositio in eo requiriatur, sicut etiam in baptismo; ergo cum hoc opus operatum etiam parvulo applicetur, cum in hoc nulla requiriatur dispositio, sicut nec etiam in baptismo, sicut in effectum ei conferret.

21 Ceterum omnino falsum est quod illa conjectura, quod aliquis ex illis infinitibus non essent circumscripti, ut sine fundamento, siquidem ut supra dicti est, fundatur in Evangelio sex dicitur occisio eius omnes a bismarci, & infra sine sua specificatio vel limitatione illis inferioribus ad bismarci, & occisis esse quotque erant i Bethel, & finibusque sub tali inferioritate, cum ergo evageticus textus ita absolute loqueratur, & sine illa exceptione, fundatim illa conjectura, quod multi ante octavum diem tuerintur occisi, & non sicut ipso dicit, quo nati sunt, & de uno fundamento alterius oppositum, lumen hoc totum clarissimum, & ore rotundato assertit, sed per formam de Ephiphania ex qua dicebatur nihil ad rem colligit, ne ergo ibi loquitur de Herodio editio. Necari omnes generaliter existimat, & quantum quem metuat, inscit infans gravem patulos subet, & quantum quem metuat, inscit infans gravem patulos subet, & quantum quem metuat, inscit infans

generalem curiam in iudeam subiit tendit etiam; sed quos Rex impius exunit mundo, Corvulus inserit Calo, Et quibus nondum sanguis nisi impedit redemptionsem, san martini tribuit dignatio. Hoc ibi S. Leo, quibus non tantum daceat, illos infantes hanc martyrii

us gratie & iunctariet consilii, non esset maius cultus specialis.
212 Negat illa sua ratio ex paritate baptisimis disumpta ab
omni censura et liberum inquit quod sicut opus operatam ba-
ptismi applicatione parvulo suum conferit et in qua in eo nul-
la requiriuntur dispositio ita omnis operatum martyris, si parvulo ap-
plicetur suum producere effectum ob eandem rationem, de enim
discutendo supponere videntur, quod manifestum gratiam confer-
tare poterit opus ministrum, necem inferentis, sed veluti ex institu-
tione diaconi modo quo factamente gratiam conferre possunt
quod supra n. 186. est sicum est diximus, quia sacramentum est adi-
facta & iuncta, sed et cultum Dei ordinata & a Christo instituta;
unde applicatura parvulo suum conferit effectum activum, quarenam
Deo elevatur ad causandum gratiam non sicut antem actio martyris,
que potius de se actione impi, & sacrilegi, unde non contetur gra-
tiam activum sacramentum in modo, sed tantum passivum, quatenus
patienti matrimonio promisit Deus ex speciali privilegio gratiam
conferre: & licet gratus concedamus, quid gratiam confer ex
opere operato, non tamen activum sacramentum modo, ut in ra-
tione adducta significari saltem in modo loquendi, sed tantum
passivum modo non declarato.

21 In oppositum arguitur Primo, quia martyrium est actus virtutis, non fortitudinis elicitive & charitatis impetrative, sed infantibus nullum virtutis actum elicere possunt, cum usum rationis non habent, ergo &c. Constat mirum, quia in martyre debet esse fides & confessio, ex intentio suscipiendo martyrium; sed in infantibus haec locum non habent, nam cum usum rationis careant, sicut nec malum respiciunt, ita nec bonum eligere scirent. Tandem, quando etiam martyris essent capaces, tamen martyrium sine baptismo illi prodebet non potest, juxta regulam generalem. *Nisi quis renatus fuerit, ne juvare dicere, sufficerit tali efa baptismum faltem in voto, quia id locum habet in adultis tantum non in infantibus.*

Respondeo martyrum dupliciter considerari posse, vel quod actum virtutis internum, vel quod opus mortis exterum. &

quem continet excellencia, ut vim habeat non solum salvandos, qui actus interioris virtutis sunt capaces, sed etiam qui sunt capaces solium exterioris operis mortis. & hoc ex speciali privilegio propter physicam & mortalem confirmationem, quam habet ea passionis, & morte Christi, quod ex illa universaliter promulgata est Christus facta deducimus, qui me confessus fuerit, que etiam ad infantes extenuatur ex communis sententia Ecclesie & Patrum; licet enim infantes Christum nequeant ore confitenti, latrem opere ipsius mortis confessi possint, juxta illud non loquendo sed moriendo confessi sunt; quamvis ergo infantes quoad actionem virtutis intermit non mutantur capaces, sunt tamen capaces quoad actionem exteriorum mortis. Ad Confirmationem patet per idem, quia licet in infantibus esse nequa fides, & confessio cordis, & oris, potest tamen esse mortis & operis, qua ratione de innocentia dicitur; quod non loquenter, sed moriendo confessi sunt; & quidem ab baptismum non minus fides, & confessio requiriunt, quia ad martyrium, ubi deflatus eritis, & impossibilis non exsultare, juxta illud Matthei, qui credidit, & baptizauit fidei, salutis erit unde Aug. lib. contra Donatistas cap. 24 articulo 10 necessarium ostendit; ac infantes, de a fidei cordis, & de confessione ore excusat, ob detectum artatis, pro quibus illi proinde respondunt, & respondunt in baptismum, sed in martyrio sit, eorum sanguinem, & mortem substituti confessionis oris, & fidei cordis, unde licet non loquenter, sed moriendo Christum confitent. Ad ultimum per illam regulam generaliter infinitum ab sola necessitate baptismi fluminis, quando adeo possibilis, atcomen non excluditur in aliquo casu speciali privilegium baptismi sanguinis, sed martyri per illa Christi verba publicari, qui me confessus fuerit, quia quidem confessio non tantum vivere fieri possebat, etiam factio, & opere, & ideo non tantum in adultis, sed etiam in infantibus potest locum habere.

214 Petrus, an baptismus infantium alto adhuc modo praecepit martyrum supplicio posuit. Catech. 3. p. 9. §. 8. art. 2. & art. 11. dicit, in necessitate supplex adhuc per fidem parentum, infantibus applicata per signum Crucis cum invocatione Trinitatis, & hoc etiam modo successi post infantium in utero Matris existentibus. Commissus tamen sententia tam Patrum, quam Conciliorum, & Scholasticorum docet, excepto martyrio, non date aliud supplicium pro parvulis, supplices, & cetero baptismi in causa impotest, & adeo Cajetani opinio omnia est iusta Pauli 2 ad Thessal. Teneat traditiones quae dicitur, siue per sermonem, siue per epistolam nostram, huius autem sacramenti instituto ex perpetua Ecclesiastica traditione nobis constat, quam nobis frater patres Pontifices reliquerunt, & Patres, quo tales tunc Recentiores, Bellarmensis, Suarez, Amicos, & alii. Quamvis autem ex Scriptura non constet de tempore, & modo institutionis huius sacramenti, communis tamen, & factus probabilis opinio est, quod in iusta Coena fuerit a Christo Domino institutum in qua Christus Apostolos instruxit de hoc, & aliis sacramentis ministrandis, quam sententiam expresse tradidit Fabius Papa Episcop. cap. 1. dum ait, nullus dominus Iesus nostram canagam cuius discipulus fuit, & lacrimorum pedes, sicut a sanguine Apostoli prececessis nisi vel accepit in sanguine, reliquerunt. Christus caput est docebat; ubi per Christum sacramentum Confitentia dicitur, ut quod inveniatur in eo, & cetero baptismi supplicio nequit, nam per baptismum Augustinus contra Pelagianos, & preferunt de bono per seipsum cap. 12. ostendit, hoc voti, & debet, & fidem parentum nihil praedicit parvulis. Et denique Trid. 1. 1. docet, xcepto, cetero, capitulo, non posse parvulum servire, nisi per meritorum Christi applicatum, per baptismum, & id habet die 4.

Sed dices, si non fuit majoris efficacia in veteri testamento, quam in novo, sed in veteri testamento sufficiebat fides parentum applicata parvulis per aliquod signum externum, ergo etiam hoc in novo sufficit. Respondi. Idem parentum applicata parvulis in veteri testamento sufficiebat ad salutem, non tam ratione fidei, quam ratione sacramenti; sed eorum fides sine externo sacramento sufficeret non poterat, unde sacramentum era causa iustificationis, fides autem parentum se habebat per modum dispositionis, & non habebat in veteri testamento sufficiebat sacramentum fidei, etiam & modo sufficit, hoc solum intentum. Quod sacramentum fides non licet tunc determinatum ad certum signum exterum, pro omnibus utriusque sexus, praeterea in lege naturae, non autem determinatum est ab intentione aquae cum certis verbis. Unde quia in legi naturae sacramentum originalis culpe delitativum fuit exterioris, a dei protocollio a parentibus factum notat Doc. d. 1. g. 7. idem fuit per parvulus proderat, quod si hanc facere non potuerit, quia multe ignorantes illam, est internam fidem pro parvulis applicarent, nihil tam eius proficie poterat, sed fine remedio remanserit, & sic etiam de Circumcisione dicendum.

215 Dices tu, si usum baptismi sufficit adultus, ergo cum infantes non possint vesti in capaces, factem parentum vesti illis sufficiebat, nem, ut diei sole, voluntaria pro voluntate filii habentur, & reputantur. Respo. negando consequentiam, ad probationem dicendum, illud communis dictum veritatem solito in iurebus, in quibus Pater est capit filii, non autem in iis, in quibus se habent priuata personae, & sunt iustissimi ordinis; sic autem res se habent in justificatione, & rebus ad salutem predicatoribus, quod filii, & Pater sunt eiusdem ordinis, nec unius est capit alterius; sed omnium capit illi Christus, cuius omnes, & singulis sunt membra juxta illud Apol. Ro. 12. Multi enim corpus sumus in Christo, &c. Pluta alia hic tractari solet de Baptismo, que potius spectant ad Theologiam mortalem, & questiones circa causas Conscientiae, ac proinde per sequentem Tomo referentes quatuor erit de Causis conscientiae, & ultimus totius Theologici cursus, si Deo placuerit.

QUESTIO OCTAVA.

De sacramento Confirmationis.

216 **D**e fide est. Confirmationis sacramentum in esse unum ex item nova legis sacramentis, id definitum est in Cone. Florent. in decreto unionis Armenorum 5. secundum, & postea in Trid. 1. 1. de sacramentis in genere, & causa de Confirmatione, quia veritas manu facta etiam ex Scriptura deductus Actr. 8. Tunc imponitur manus super illos, & accipiebant Spiritus. Obi. En. genius IV. in Flor. cit. per manus impositionem intelligit Christi actionem, & per accipere Spiritus. S. intelligentia donum gratiae & operis, qua ratione de innocentia dicitur; quod non loquenter, sed moriendo confessi sunt; & quidem ab baptismum non minus fides, & confessio requiriunt, quia ad martyrium, ubi deflatus eritis, & impossibilis non exsultare, juxta illud Matthei, qui credidit, & baptizauit fidei, salutis erit unde Aug. lib. contra Donatistas cap. 24 articulo 10 necessarium ostendit; ac infantes, de a fidei cordis, & de confessione ore excusat, ob detectum artatis, pro quibus illi proinde respondunt, & respondunt in baptismum, sed in martyrio sit, eorum sanguinem, & mortem substituti confessionis oris, & fidei cordis, unde licet non loquenter, sed moriendo Christum confitent. Ad ultimum per illam regulam generaliter infinitum ab sola necessitate baptismi fluminis, quando adeo possibilis, atcomen non excluditur in aliquo casu speciali privilegium baptismi sanguinis, sed martyri per illa Christi verba publicari, qui me confessus fuerit, quia quidem confessio non tantum vivere fieri possebat, etiam factio, & opere, & ideo non tantum in adultis, sed etiam in infantibus potest locum habere.

217 Nec obstat, loquitur Scotus 4. d. 7. q. 1. infra lib. C. quod ex nullo faciat se ipse loco instituto huius sacramenti possit expressio & explicatio deduci, supponitur enim, institutum esse a Christo licet tempus & modus institutionis in Scriptura non legitur, forte quia Historiographi scripturam usque ad tempus illud non produxerunt; nec est improbable, inquit Doctor, multa esse traditiones auctoritatis a Christo Ecclesiastice per Apostolos, quae tam in Scriptura non legitur ut dicit Damascenus lib. 4. cap. 4. & plura de eis creditur, quia ex Scriptura non confundit ex perpetua Ecclesiastica traditione juxta illud Pauli 2 ad Thessal. Teneat traditiones quae dicitur, siue per sermonem, siue per epistolam nostram, huius autem sacramenti instituto ex perpetua Ecclesiastica traditione nobis constat, quam nobis frater patres Pontifices reliquerunt, & Patres, quo tales tunc Recentiores, Bellarmensis, Suarez, Amicos, & alii. Quamvis autem ex Scriptura non constet de tempore, & modo institutionis huius sacramenti, communis tamen, & factus probabilis opinio est, quod in iusta Coena fuerit a Christo Domino institutum in qua Christus Apostolos instruxit de hoc, & aliis afflitionibus, quam sententiam expresse tradidit Fabius Papa Episcop. cap. 1. dum ait, nullus dominus Iesus nostram canagam cuius discipulus fuit, & lacrimorum pedes, sicut a sanguine Apostoli prececessis nisi vel accepit in sanguine, reliquerunt. Christus caput est docebat; ubi per Christum sacramentum Confitentia dicitur, ut quod inveniatur in eo, & cetero baptismi supplicio nequit, nam per baptismum Augustinus contra Pelagianos, & preferunt de bono per seipsum cap. 12. ostendit, hoc voti, & debet, & fidem parentum nihil praedicit parvulis. Et denique Trid. 1. 1. docet, xcepto, cetero, capitulo, non posse parvulum servire, nisi per meritorum Christi applicatum, per baptismum, & id habet die 4.

Sed dices, si non fuit majoris efficacia in veteri testamento, quam in novo, sed in veteri testamento sufficiebat fides parentum applicata parvulis per aliquod signum exterum, ergo etiam hoc in novo sufficit. Respondi. Idem parentum applicata parvulis in veteri testamento sufficiebat ad salutem, non tam ratione fidei, quam ratione sacramenti; sed eorum fides sine externo sacramento sufficeret non poterat, unde sacramentum era causa iustificationis, fides autem parentum se habebat per modum dispositionis, & non habebat in veteri testamento sufficiebat sacramentum fidei, etiam & modo sufficit, hoc solum intentum. Quod sacramentum fides non licet tunc determinatum ad certum signum exterum, pro omnibus utriusque sexus, praeterea in lege naturae, non autem determinatum est ab intentione aquae cum certis verbis. Unde quia in legi naturae sacramentum originalis culpe delitativum fuit exterioris, a dei protocollio a parentibus factum notat Doc. d. 1. g. 7. idem fuit per parvulus proderat, quod si hanc facere non potuerit, quia multe ignorantes illam, est internam fidem pro parvulis applicarent, nihil tam eius proficie poterat, sed fine remedio remanserit, & sic etiam de Circumcisione dicendum.

218 Dices tu, si usum baptismi sufficit adultus, ergo cum infantes non possint vesti in capaces, factem parentum vesti illis sufficiebat, nem, ut diei sole, voluntaria pro voluntate filii habentur, & reputantur. Respo. negando consequentiam, ad probationem dicendum, illud communis dictum veritatem solito in iurebus, in quibus Pater est capit filii, non autem in iis, in quibus se habent priuata personae, & sunt iustissimi ordinis; sic autem res se habent in justificatione, & rebus ad salutem predicatoribus, quod filii, & Pater sunt eiusdem ordinis, nec unius est capit alterius; sed omnium capit illi Christus, cuius omnes, & singulis sunt membra juxta illud Apol. Ro. 12. Multi enim corpus sumus in Christo, &c. Pluta alia hic tractari solet de Baptismo, que potius spectant ad Theologiam mortalem, & questiones circa causas Conscientiae, ac proinde per sequentem Tomo referentes quatuor erit de Causis conscientiae, & ultimus totius Theologici cursus, si Deo placuerit.

bonum

Quest. VIII. Qua sit essentialis materia Confirmationis. Art. I.

101

bonum odorem, significat bonam famam juxta illud 3. Corinth. Christi bonus odor fumus, balsumo etiam corpora mortuorum coniduntur, ne putrefiant, ideo significat incorruptionem: per illam ergo materialm scilicet Christi, confectum ex oleo, & balsamo dignificatur, quod confirmatus debet habere munditiam & charitatem, & bonam famam, quia sine illis non est multum authentica confirmatio fidei Christiana. Sed pro maiori huia rei notitia relata aliquo difficultate enucleanda, in quorum solutione non omnes convenient.

219 Prima Difficultas est, manu impositionis sit materia ad hoc Sacram. requisita, quoniam Apostoli ex eorum Actis colliguntur, quoniam confirmavant manus imponentes, quia ab Spiritu Sancto & baptizatis confirmatis super eorum capita manus imponentes, unde hoc Sac. ad antiquis vocabatur Sacra Impositionis manus. Primum, ieiuniorum dixerunt folium Epicopalium manus impositionis esse materialm essentialium huius sacramenti, quod probatur ex factis Apostolorum, qui in legitur Actus 8. & 19. per folium manuum impositionis hoc sacramentum ministerium nullum, non mentione facta de Christi, aut alia materia, ergo sola manu impositionis est essentialis materia huius sacramenti. Consequentia patet, quia neq; Apostoli potuerint absq; essentialis materia hoc Sac. conficer, cum essentialis sacramentum materialia ab Apostolis non poneant, sed a Christo, qui potestare excellentis materialis & folium ex precepto requiri balsumum in materia Confirmationis, quod quidem aliqui volunt effe dividuim, aliis vero Ecclesiasticum, & explicant ex modo quo in sacramento Eucharistie commixtio aqua & folium manuum impositionis effe essentialis materia illius.

220 Dicendum tamen est, quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib. C. & fundamentum habet in Cone. Florent. in decr. Eugenius IV. in decreto unionis Armeniorum dicit, loca illius manu impositionis: Apostolice dari in ecclesia Confirmationis Sacramentum, hoc est, facri Christiunctio, unde quoniam manu impositionem ab ea conditissimam, que requiritur in ipsa ficeri Christiunctio, esse essentialis materia huius sacramenti materialia, Ita Scorus loc. cit. in solutione ad primam obiectum sub lib.

quidem tanta est excellētia, ut vim habeat non solum suā faciēti
sociū actū interiorū virtutis sunt capaces, etiam qui sunt ex
parte solidū exercitū operis mortis, & hoc ex speciali privilegio
propter physicā, & realem conformitatem, quam habet ea pas-
sione & morte Christi, quod ex illa universali promissione a Christo
facta deducimur, quia me confessus fuī, que etiā ad infantes exten-
temur ex communī fidei Ecclesiasticā & Patrum licet enim infantes
Christum nequeunt ore confitei, fakrem opere ipsius mortis con-
fiteri possunt, iuxta illud, non loquendo, sed moriendo confessi sunt;
quamvis ergo infantes quoad actū virtutis interiorū non habeant
actū capaces, sunt tamen capaces quoad actū exterū mortis.
Ad Confirmationē patet per idem, quia licet in infantibus esse
nequeat fides, & confessio cordis, & oris, potest tamen esse motus
& operis, et quā latōne de Innocentius dicitur; quod non loquendo
sed moriendo confessi sunt; & quidem ad baptismū non minus
fides, & confessio requiriuntur, et quā ad martyrium, ubi defensio
statūs, & impossibilitatis non excusat, iuxta illud Martinus, qui
credidit, & baptizata a fuisse, factus erit sanctus Aug. lib.4, contra
Donatillos cap.4, apud illam necessitatē ostendit, & infantes, & e
fidei erit, & a confessione oris exscusat, & defectum statūs, pro
equib[us] aliā prōinde spōndent, & respondent in baptismō, sed in
martyrio sit, contum sanguinem, & mortem subiiciunt confessionis
oris, & fidei cordis, unde dicuntur, non loquendo, sed moriendo
Christum confiteri. Ad ultimum per illam regulam generalē insinuat
se soluta necessitas baptismi flaminis, quando adeat possibility
actū; atcā non excluditur in aliquo casu, speciali privilegiū
bagisimi sanguinis, sed martyri per illa Christi verbā publicata,
qui me confessus fuī, que cūdem confessio non tantum verbo fieri
potest, sed etiam tacto, & operē, & ideo non tantum in adultis
sed etiam in infantibus potest locum habere.

214 Petes. an baptismis infantium alio adhuc modo præter mar-
terium suppleri posuit. Cajet. 3.6.68 s. c. & c. t. 11. dixit. in ne-
cessitate suppleri adhuc per fidem parentum. in initibus applicata
cum crucis cum invocatione Trinitatis. & hoc etiam
modo faceretur propter infantium in utero Matris existentibus. Cö-
muni tamen sententia tam Patrum. quam Conciliorum. & Scho-
lasticorum docet. excepto martyrio. non dare aliud tempestu pro
parvulis. supplex vice baptismis. in causa impotenter. adeo ut Cajet
anopini omnia est illa Junii Pii V. in Commentariis de Roma imperiis.
& facile deducatur ex iis. qui in Scriptura habentur de necessi-
tate baptismi hominis. *Nisi quis renatus fuerit. &c.* que est regula
generalis quod omnes quibus baptismus in re vel in votacione ver-
e aquivalens. sub baptismus sanguinis; aut flaminis applicari ne-
poti; eam. perpetuo supplice Augustinus contra Pelagianos. &
proferit in deo perseverantie cap. 12. ostensit hoc verbi. & deinde
& fidem parentum nihil prodebet parvulus. Et denique
Irid. sell. 5. c. & c. societas excepto casu martyris. non posse parvulum sub-
veni. nisi per mentem Christi applicatum per baptizatum. & de
habet habet. 6.4

Sed die*c*is fides non fuit majoris efficacia in veteri testamento, quam in novo, sed in veteri testamento sufficiebat fides parentum applicata parvulis per aliquid signum exterius, ergo etiam haec in novo sufficit. Respondebat fidei parentum applicata parvulis in veteri testamento sufficiebat ad salutem, non tam ratione fidei, quam ratione sacramentorum; sola enim fides sine extero faciamet sufficere non poterat, unde sacramentum erat causa iustificationis, fides autem parentum se habebat per modum dipositorum, unde fieri in veteri testamento sufficiebat sacramentum fidei, etiam & modo simili, hoc solum intelleci, quid sacramentum fidei non fuerit ex determinatum ad certum signum exterius pro omnibus utriusque sexus, parfertum in lege naturae, nonne autem determinatum est abolutionem aqua cum certis verbis? Unde quia in lega veteri testamento originalis culpa delevit, fuit exterior ase protervitate & parvulus factus, nonnot. *Dicitur d. 97.* Ideo fides parvulis proderat, quod si hanc facere non posset, qui multe ignorantes illam, etio internam fides pro parvulis applicari, nihil tamen ei prodebet potest, sed sine remedio remansit, & sic etiam de Circumcisione dicendum.

215 Dicere tunc sive utrum baptizimi sufficiat ad adultus; ergo cum in-
tantes sint proprii vesti incapsae, factem vorum parentum illis sibi
debent, nam, ut dici potest, voluntas Parvii pro voluntate filii
abebit. & reputatur. Refut. negando consequentiam ad proba-
mentum dicendum, illius communis dictum verificari soluit in his
bus, in quibus Pater est caput filii, non autem in iis, in quibus se
poterat privata persona, & sunt iustitiae ordinis; sic autem res te-
bet in justificatione & rebus ad salutem spectantibus quod filius
Pater sicut eiusdem ordinis, non unius est caput alterius; sed om-
nis caput est Christus, — cuius omnes, & singulis sumit membra
xii Apol. Ro. 12. Multi enim corpus sumus in Christo, — Et
tara alia hic tractari solet de Confessione, quae potius spectant ad
theologiam moralam, & questiones circa causas Conscientiae, ac
conducere per sequentiam Tome referuntur totius artis de Casibus con-
scientiae, & ultimus totius Theologici cursus, à Deo placuerit.

QUESTIO OCTAVA

De sacramento Confirmationis

216 D E fide est, Confirmationis sacramentum esse unum ex item nova legi sacramentum definitum est in Councilio Florenti, in decreto de unione Acumenorum 3, secundum, & postea in T. Tid. sej. xxi. t. de sacramentis in genere, & cap. i. de Confirmatione, quia veritas manifestetur etiam ex scriptura deducitur. Adm. 8. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant spir. sub genio IV in Flor. cit. per manus impositionis intelligit Christi misericordium & pecuniam accipere S. Intelligit dona gratiarum sanctificantium, & quo loco evidenter colligitur hoc sacramentum esse a baptismo constitutum, sit enim factus extus de Apologetico. Qui cum venissent, orarentur pro inservientibus accepissent sp. undum eam in quem quam illorum generaliter sed breviter etiam auctoritate nomine Domini Iesu. Et hoc item probatur plures, & expectio SS. Patrum testimoniis Dionysii, Clementis Rom. Urban. L. Originis, Territoriani, Cypriani, Paciani, Augu. Gregorii, aliorum, quocum verba pallium Recitentiores referuntur.

7.7. Recobat, inquit Scottus 4.7.7.1. intra lit. C. quod ex multis
la sacre Scripturae loco institutio huius sacramentorum postulat expressa-
e & efficaciter deducit; supponitur enim, in institutione eius a Christi
libet tempore, & modis institutio in Scriptura non legitur. pro-
te quia Historiographi scripturam usque ad tempus illud non pro-
ducuerunt; nec est improbatum, inquit Doctor, multa esse traditio-
tae antequam a Christo Eelegerit per Apostolum, quae tam in Scrip-
tura non legimus ut dicit Daniel scriptus lib. 4 cap. 4.8. & plus de his
credimus quod ex Scriptura non confundant, ex perpetua Ecclesiastica
traditione juxta illud Pauli 2 ad Theißal. 2. Teneat traditionem, que
dicticis sive per sermonem, sive per epistolam omnibus fratrum suis aut
sacramenta instituit ex perpetua Ecclesiastica traditione nobis con-
stat, quam nobis scriptum plures Pontifices reliquerunt, & Patres
quos latere recentiores, Bellarmius, Suarez, Amico, &
alii. Quomodo autem ex Scriptura non constet de tempore, & modo
iustificationis huius sacramentorum, communis tamen, & factis prob-
abilis opinio est, quod in nocte Consueverit a Christo Dominus
institutum in qua Christus Apostolos instruxit de hoc, & aliis sacra-
mentis ministrandis, quae sententiam expressum tradidit Fabius
Papa Epist. 4. cap. 1. domit; illa die Dominus Iesus nostri
concepit cum discipulis suis, & levigato coram pedes, sicut & sancti
Apostoli ut decesserit nosciri accepserunt apostoli, reliquerunt Christum
qui conseruare docuit, ubi per Christum sacramentum Communionis
intelliguntur quod totum postea confirmavit Catechesis Romana
de sacramentis Confirmationis. Ubi tamen avertendum
est quod fieri ex modo Apostolos docuerit, Christus conseruare, si
tamquam rationabile est, ut in primis genitum sunt temporis datam esse
sacramenta confirmata, hoc sacramentum agere non possit nisi
admodum manifestetur.

ARTICULUS PRIMUS

Quæ sit essentialis materia huic Sacramenti

In hac questione convenientiam Catholici omnes, materia
huius sacramentorum esse Christum, hoc est, omnium
mixtum, et ab Episcopo consecratum; materiam vero pro-
pria et unicrom Christi, hanc autem uectemne fieri
ebere ad figuram crucis in fronte homini baptizari, cum impo-
natur manus Episcopi ita. Sicut loquitur ab initio quod caput re-
definitum fuit in nomine domini. Et sic non nobis habet in faci-
tate expressum tamen traditione ipsa Ecclesia et praxi facit
est, que etiam sufficit ad reddendum rem tanquam de fide cer-
ta. Et quidem quantum attinet ad materiam proximam, quod in
unctione constituta, nomen ipsum Christum ostendit, hoc fa-
milius poterat etiam communiter appellari nam Christus signifi-
cat iste unio. **C**ontra nos. Ratione etiam explicat Doct. q. cit.
in convenientiam materie remque omniu[m] Christus habet
mititudinem cum effectu huius sacramentorum; sicut enim nomen
est, et superuenientia carnis legidum, & est materia proxima
cendi; per primum significat castigatum, vel manditum
aliis duo significat charrizatum; et hislimum, quod habet

bonum odorem, significat bonam famam juxta illud 2. Corint. Ch. si bonus odor suus, balsumo etiam corpora mortuorum con- diuntur, ne putrefiantur, id est significat incorruptionem: per illam ergo materiam scilicet Christum conjectur ex oleo, & balsamo si- gnificatur, quod confirmatus debet habere munditiam, & charita- tem, & bonam famam, quia sine fine nisi non est multum authenticis conformatio fidelis Christianus. Sed pro maioris huius rei notitia re- stant aliquid difficultates enucleandas, in quorum solutiones non omnes convenient.

confutatis viriliter, & censantibus talibus miraculis, debuerunt Apothali matrem ad libetatem jam à Christo institutam; Et utrum adendum est quidam quanto manut in impositione uecabantur, non era facientum, sed ex speciali dispensatione ex modo confer- bant tem hujs sacramentum scilicet Spiritum Sanctum: quando vero uecabant uincione Christianis, & conferebant gratiam Spiritus Sancti, tunc confirmatione illa erat facta, & licet manu impositionis a SS. Petribus Confirmatione appelletur, & sacramentum, non tam- et erat verius sacramentum, sed ex apostolatu suis cum Sacramenta C. B.

²¹ Prima Difficultas ethan manus impositio sit materia ad hoc Sacram. requisita quoniam Apofstoli ut ex coram Actis colligitur. Non confundant manus imponentes quia dicit Spir. Sc. & baptizatos eis habent super eorum capite manus imponentes; sed hoc Sac. ab antiquis vocatum Sac. imponitios nianum.

Quidam autem iugioves dixerunt solam Episcopatiam manu impeditum esse materiam essentialem huius sacramentorum; quod probat ex facto A postoloum qui ut legitur Actos. 8. & 19. per solam manuam impositionem hoc sacramentum ministrabat. non mentione factae Chrysostomus aut alii materia; ergo sola manu impositionis est essentialem materia huius sacramentorum; Consequenter pater Saci, quia neq; Apostoli potuisse absit; essentialem materia huc Sacramentum confitente, cum essentiis sacramentorum materia ab A postolisi non penderat; sed a Christo, qui potestate excellentie materialis & formam omnium sacramentorum instituit; ergo si A postoli sola manu impositione sui sunt ad hoc sacramentum confitendum, sola manu impositionis est essentiialis materia huius.

222 Secunda difficultas casus etiam materia Confimationis sit Chrysostomus ex ore; balsamo non compositum; quamvis enim in clemente non enim his diaibus patribus oleum quidem esse simpliciter de necessitate hujus sacramentorum, oleum in quaum, communem, & naturale de olivis ex prefluum, quid simpliciter in communis usu appellatur oleum; aliqui tamen dixerunt, quod bal sami ad mixtum est quidem de necessitate praecipiunt, non tamen de necessitate sacramentum; & solum ex praecepto requiri bal samum in materia Confirmationis; quod quidem aliqui volunt esse divinatum, alli vero Ecclesiasticum, & explicant ex moto; quo in sacramento Eucharistie commixtio aqua in calorem est de praecepto; ita quod si Episcopus confirmet ad hibendo solum oleum a se benedicatum, abicit uila bal sami mixtione.

220 Dicendum tamen est; quia manus in impositione ab ea constituta, que requiritur in ipsa facili Christis unctione, esse esenatalem huius sacramenti materiaem; ita Secoris loc.cit. in solutione ad primam obiectione sub lit.C. & fundamentum habet in Cone. Florent. ubi Eugenius IV. in decreto unitioi Armenorum diec: loca illius manus impositionis Apostolice dari sunt in Ecclesia Confirmationis Sacramentum; hoc est, faci Christis unctionem; unde in Pontificali Romano manus manus impositionis nulla prior sit mentio praeter eam, qua Christis unctio in modum Crucis applicatur in fronte confirmandi; & eadem planè veritas ex situ greco colligitur, in qua etiam praeter Christis unctionem nulla alia manus impositio adhibetur.

Ad fundamento opposite sententia de lata Apostolorum ab sacramentum quidem valeat, licet ipse peccet; sicut in confectione Calicis requiritur quidem ex precepto aqua vina mixta, tamen solum vitrum ei materia sufficiens ad validitatem confectionis, & sacramenti; ita Cajetanus, Navarus, Victoria, Valentia Soto, Barbofa, Covarruvias, Baldius, & ex nostris Ferchior, & ali quamplures.

Fundamentum est, quia Innocentius III. cap. De gallostris extra sacramentis non interdicit, intergatianis factum sacramentum Confirmationis, in solo oculo collati sit validius, respondet in talibus nihil, effe iterandum est, caute suppleendum, quoque inquit tunc omisisti, ut autem balenum effecit materia effectus Confirmationis debuit eti totum sacramentum in eo casu iterari; Deinde quia Eugenius IV. in suo decreto in Cone. Flo. ubi dicitur, ob eius ratione, ad

inie nascientis Ecclesiam Bellam. illa, de sacra, *Conformat* s. 9. cum Thoma Valident inquit, Apostolos etiam tunc temporis in conferendo hoc sacramento tempero usus fuisse Christum; ac proinde illam manum impositionem semper coniunctam fuisse cum Christis unctione quia qui eo fideliciter usit, hoc ipsi super eum ministrum imponit; quod probata quia negari non potest. Apostolos usque Christis unctione ut Dionysius & Clemens Roman. testantur; tum quia eiusdem unctionis meminissent antiquisim Patres tanquam rei per traditionem accepte; ut tandem quisquid Patres item et sacramentum Christiatis, & impositionis manuum quod enim in uno loco appellant Christum in alio vocamus; manum impositionem; & hanc solutionem, & explicationem facti Apostolorum ut Hiquae s. d. 7. q. in *Commentario* 8.7.5. esse aliis praferuntur; veluti quia maiorem dat efficaciam argumentum quibus contra haereticos probari solet veritas huius sacramenti ex Scriptura. & Proposito id probari hoc est, quod in primis in Ecclesia vii cetera pugnat, paupertem, tunc discipulos committat balsami habitu ad hujus sacramentum usum.

Scripturae patibus, deo que videtur magis sequenda quia neque ratio, neque auctoritas Scripturae, aut Patrum aliud cogit; Quod enim in Actis non legitur aliud, quam manus impositionis ab Apostoli factum, ne hoc interpretari exclusive ad materiaem, et formam a Christo institutam, aliquo in affirmatur fundamentum probandix ex Scriptura hoc sacramentum, quod est inconveniens. Et quidem hinc quoque explicatio mihi valde placet: nisi oblate auctoritas Conciliorum, in decreto superlatum aliud loco manus impositionis, quare tantum Apostoli successisse in Ecclesiis Confirmationem, hoc est, Christi matris unctionem; etenim in his verbis, non nota Ante d.c. 13. secunda parte significata Concilium, aliam fuisse manus impositionem, quam tunc Apostoli adhibebant, ab ea, quia nunc utilitas Ecclesie, aliquo non bene diceretur loco illius, non faciendo Christis matrem unctionem, quia ut unates propriaeletat dicunt faciendo, debet esse diversa ab ea, cum nullus ibi succeditur dieatur.

22. Prostet itaque responderete cum Scot. loc.cit. hoc fecisse Apostolos ex singulari dispensatione, & speciali Christi privilegio, pro eo solius tempore quo Satis S. fuit fideles habi viisibilibus signis descendebat, ut proinde tunc non erat necessaria sensibili materia sacramentorum. Quando vero huiusmodi viisibilia signa cesserant, ut sunt Apostoli Chrismate in huius sacramenti collatione quam etiam expositionem dedit D.Tho.m.4.2. art.2. & ut melius amplectetur Amicus l.cit. Neque oppositum convincunt Bellarmin iationes, probant enim tantum aliquando unicus Apostolos ad huiusmodi Chrismatis usum in huius sacramenti collatione, quod ultra id concedimus, praesertim quando figura illa viisibilia cesserant, ut inquit Doctor, quibus Spiritus Sanctus visibiliter in confirmatis descendebat; probabile enim est non raro tempore Apostolorum durasse medium illum dandi Spiritum Sanctum.

cepti; materiam vero Confiracionis sit, esse non olearium, cui ad-
fectetur b. Isumus sed Christina ex olco, & balsamo confectum.

224 Confutatur ex Concil. Trid. sed. 7. c. 2. de Confirmatione,
ubi supponit materiae hujus factamenta; telle Christa, quod utique
significat et compotitus ex oleo & balsamo; tunc enim Christa ga-
ce quodcumque significat unguentum, & quancumque unctio
men, ex usia tamen Patrum, se Doctorum Ecclesiasticorum per
composito ex oleo, & balsamofrapturatus & in hoc etiā sensu Co-
cil. Trid. illud usurpat Romanus Caschellinus expedit in opere
et cōsidero quidem tale esse Christinis significatum aqua patres, plus
bus Patrum testimoniis demonstrat biloculus loc. cit. Quod etiam
ratione suaderet, quia si Christa unguentum non significaret oleo;
& balsamo compotitum, sed oleum purum, & simplex, non
magis hoc sacramentum, quam in extrema unctio Christus appellat
debet, quia etiam materia extra haec unctio est oleum.

225 Ad fundatum opposit sententie bene respondunt nostri. Secutores, nequaquam invenientur intelligere posuisse confirmationem solo oleo c. latam tuisse validam & non iteratam sed sola unica nem balsamum supercedit; nisi at minus proprietatem in certitudine debet in talis causa Confessio sub conditione iterata & praeceps tunc quia ipsi diximus de conditione certa. Ceterum quod est oleo c. balsamum esse bulus sacramenti materialium & quavis opinio opposita probabilis est, quia tamen materia sacramentorum non pendet ex opinione Doct. sed ex Chiesa institutione, debet omnino in ea causa sicutem sub conditione Confessio certa. Intelligi ergo Pontificis, ut colligitur ex illa particulari cause non iterata sacramenta solemniter ad evitandum scandalum subsumuntur eti si supplendum private, dando sacramentum de novo quoque substantialia, quod alia fuit dubium, vel potius nullum. Ad haec negatur major ut constat explicit in probatione nostra sententia. Ad 3 dicendum, pro materia huius sacramenti sufficit quodlibet olsanum, sine vice patrum, quale dictum est Syriacum, sive in perfectum, quale reputatur in ecclesiam, ubi nascitur in misericordia copiochatis enim quoniam fieri necesse est huius sacramentum materialiter patet ex declaratione Pauli III. & Pauli IV. & parvum ad hoc referit, quo sit iustus vel sanctus specie vel syriaco, sicut nec refert de diversis viis species pro materia Euangelii charitatis, nam ad materialia confessio calicis sufficiunt vinum in genere, licet color, vel alliscerentibus unum cum alio non conveniat. Adult. opus non fuit, materialia huius sacramenti esse obstat, & conseruare ut sit materia eiusdem sacramenti.

ta obviatio communione sit materia alterius quia non est talis necessitate ut alia fiat; ita si dicendum non est necessitate neccitate modi ut in Baptismus & Penitentia; neccitate praecipit Eucharistia; & cum balsum in modica quantitate sufficiat ut haberet potest prefigatur. Indicet quid in magna copia eiadu defterit; immo & Apolito eccl. pauperate non obstante, a primis fideliis in tam modica portione balsum Syriaco ut poterunt, & maxime in Palestina quibus haec liquos abordaverunt.

226 Tertia difficultas estiam Episcopalis benedictionis Christi in
litteraturam etiamatem materialium hujus factum est. Negant alii
qui afferentes confectionem Episcopi esse necessariam necessitatibus
tangere preceptione vero sacramenti; quod probant, tunc quia
Christi benedictio et aliquod sacramentum ab Ecclesia in-
stitutum, sicut est benedictio aqua baptismatis; non quia eadem
Christi sunt ab Episcopo benedictio inquit; baptisimus & con-
firmans; sed refectu baptizandi est puta ceremonia ab Ecclesia
instituta, ergo cum respectu confirmantis unde deducunt, quod
respectu baptizandi sufficeret Christi a simplici Sacerdote
benedictum, ita respectu confirmandi; hanc sententiam docent Palau-
dinus, Capreolus, Cajetanus, Soto, Palatus, Valentia apud Am-
brosianum, dicitur 2.2.2.2. pro qua etiam Scoti nostru*n* citat ad 4.6.9.1.
paolo post in iustum, sed falso omnino, qui ibi ex parte opportunitate
docebat, postquam enimque initio questionis dixerat, materia tem-
pore hujus fieriamentum est Christi compositum ex oleo oliva, &
balsamo & fanciilitate specialiter ab Episcopo; paulo iuri apergit
contra hanc obiectiōnēm, que est in ordine secunda ex tribus ab
al笠atice illata estis; non oportet, Christi esse conformatum,
quia nec in baptismo necessaria est aqua conformatum, sufficit enim
enimque aqua; Et respondet sub iiii. D. Quod, Christus contactu
carnis mundi inservit omnem aquam conformatum in ipsum baptis-
moni non nisi autem materiali illam conformatum, & ideo requiri-
bit hic specialis consecratio, & sanctificatio; quod etiam est rationa-
lis magis hic, quam ibi; quia baptismus est sacramentum necessi-
tatis, & idem potest a quoque; Ministro conferit, & rationabile
est, quod in aqua non conformatum, aliquo materia cōveniens non
conferre committit, impeditur falso multorum, hec ibi Do-
ctor, quibus exp̄e confitit, falso hoc sententia cibari

227 Communis sententia docet; consecrationem Episcopi esse necessariam necessitate etiam sacramenti; & materiam essentialem ad quam huius sacramenti esse Christum ab Episcopo consecrat saltem, tanquam ab ordinario conficerant. Ita quod si simplex accessus attenter Christum consecratus nihil facit; Faber, Averius, Hippocrates, Poncii, Centinus, Brancanus, & alii Scriptores patim cum rotâ Recensitorum ceteri; Et quidem quod Christus

debet et sic consecratum confit ex Flor. cit. in predicto decreto de unitate Armenorum ubi disertis verbis ait, materialis huius sacramenti esse Chistum per Episcopum unius munus; constat etiam ex communis Ecclesie praxi. & Patrum hoc Christum appellant sacramentum, scilicet angustum est autem sacrum, ac secundum Episcopi benedictiones. Hoc idem probat Catechismus Romanus ratione jam ex Scoto instituta huius verbis. Consecratus autem Christus maleficiis cremonitus ab Episcopo, ita enim in Salvatore non nostrum decrevitis in extrema Coena, cum Christus nos confidemtationem Apollonis commendaret. Fabianus Pontifex tradidit quia in plerique suis sacramentis Christus ita omnia materia in uitatu suu fidelitatem quoque illi tribuerit non solum enim aqua elementum baptismi esse voluit, sed cum ipse baptizatus esset, efficit, ut ea deinceps v. sanctificandi predicta efficit, quantum igitur Dominus hanc confirmationis materialis sit in eo. & respondeat

Dominus haec confirmationem materiali via ipso, & tractatione non sacratissimae celari non est, sanctis, & religiosis precicationibus consecratur, ita Catech. Rom. & els. quod Scotus dicebat loc. cit. quod Christus contactu sive carnis mundum omnem agit quoniam conseruat in usum baptismi, non sic autem materiali confirmationis. Quod autem haec Christi missis consecratio fieri debet ab Ecclesio, anquaque ab ordinatio confectante, docet item Conc. Flor. & Catech. Rom. dum inquit. *N*eque enim ad alium a copte baptizandum ad Episcopum pertinere potest, qui iustus sacramentis ordinatus Minister est constitutus, unde Conc. Toler. 8. hanc confectationem Christi Prabz. expre se prohibet, & id habet: Can. Presb. 26. q. Ex qua doctrina facile diligitur ut oppositae sententiae fundatum, affligendo di scipitatem de benedictione christifismis & aqua baptismatis; ideo enim benedictio aqua baptismatis, sicut etiam est benedictio Christifismis, quo baptizantur unguntur, sit sacramentalis quoddam, tali benedictione non fit a Christo instituta sed a Ecclesia ordinata, & consequenter fine illa validus esse potest baptisma, ut benedictio Christifismis, quo unguntur confirmandus, sed ab ipso Christo instituta ut confitatur ex Concil. & Patribus citatis & ideo sine ipsa validum esse nequit Confr. sacramentum. Neque novum est ut quod est substantiale respectu ipsius sacramenti potest esse accidentale respectu alterius; nam invocatio sanctissimae Trinitatis est essentialis forma baptismi, non sive in aliis sacramentis, & aqua essentialis est in baptismo, accidentialis vero materia est, licet ut notar. Amicus exxit.

Dux alias difficultate

228 Quarta Difficultas est: si falso per dispensationem Pontificis posse Christum se confecere simpliciter Sacerdotem committit. Ne-
gant Sun. Conimph. Barbotha. Baldus. Averius. & ali quipunctiles
ac etiam ex nostris Poncius & Faber. *loc.cit.* fundamenter sit, quis
benedictio facta ab Episcopo est de effientia huius sacramenti, ut
dicti esse & de jure divino ut indicat Fabrianus Papa cui qui refutat.
Christum in ultima cena A potibus dñe Christum in offici-
e, ergo Christus sacerdotio de jure divino ad solum Episcopatum
pertinet, non potest Papa hanc potest: item extendere ad
simplicem Sacerdotem.

Confir. quoniam Concil. & Canon at modò vidimus consecrationem Christi maris prohibent Prab. & Catec. Rom. inquit N^o. ad alium ex confessione nisi sed Episcopum pertinere potest. Denique quia tametsi aliquando dispensatum sit in huius Sec. administratio, nonquam tamen dispensatum legitur in eiusdem materia cofactorio, unde Concil. Flor. supponit utique aliquando dispensatum fuisse in ministerio huius sacramenti, nonquam tamen de dispensato, ut dispensari posse in materia confessionatione. Sic enim loquitur legitur aliquando per apostolicę fiducia dispensationem exercitacionib;. Et ergo causa simpliciter faceretur Confratrum per Episcopum confitebo hoc administrare Confir. sacramentum, ubi quavis concedat, dispensari aliquando fuisse, per simplicem faceretum hoc Sacram. ad ministrantib; tamen cedebat his ipsius administrantib; potuisse Christi ab ipso Sacrorum confitebatur, sed a solo Episc.

229 Opposita sententia docet, iure divino utique solum Episcopum potest ordinari verum Christi confidere, nihil minus tamen posse summum Pontificis hanc potestatem simpliciter Sacerdoti delegari. Caet. Victoria. Soto. Valentia Am. & alli Recens. & haec dubio procul fuit Sciri sententia locutus, ubi initio questionis dicit, Christum debet esse simpliciter ab Episcopo consagratum, vel ab aliis, cui tali sanctificatio poterit committi, quia

ibi sequuntur Aretinus Hispanus, Brancanus tra. 3.2.2.2.3., & illi Scotus, ut germanus Scotti sententiam Probatur efficaciter, quia non potest sufficiens ratione reddit, cur summus Pontifices poterit aliquando in casu necessitatis administrationem huius sacramenti implice Sacerdoti committere, ut testator Florentium citatum, & non potest eiusdem materia confestatione in committere, cum major sit illud quam hoc.

*Resp. Faber negando, magis esse concedere facultatem simpli-
citer Sacerdoti, ministrandi hoc sacramentum, quam conficiendi
Christus, quia materia sacramenti debet esset invariabilis, benedi-
citur autem Eni sicut est, etiam si non inveniatur.*

poteſt, non ita eſt de miniftrijs, quia in aliis ſacramen‐
tis pateſt. Miniftriū oedilium potet: ſacramen‐
tum quandoque ab aliis
miniftriis, ut patet de baptiſmo, in quo tamen materia, & for‐
ma eſt invariabilis.

Se hinc responso principium petat, & supponit quod controve-
rtuntur, & et in qua questione, alius in beneficiis benedictionem Episcopi ef-
fe de sententia, tanquam ministri essentiales conferant, hoc enim
est, quod in praesenti quantum in salu Episcopus sit Minister es-
tentialis conferans, ita ut alteri talis conferatio cōmitem nequeat
an vero Minister duxerat ordinatus, & quidem quando in solu-
tione precedentes dicitur, diximus n. 227, benedictionem Epis-
copi esse necessariam necessitate etiam sacramentum, declaravimus
ibidem christina debere esse conferatum ab Episcopo sicutem, tanquam
ad ordinandum conferante, non autem tanquam a conferante es-
tentialis; Neque beneficio olei propriè loquendo est materia
hujus sacramenti, sed tantum christina, hoc est oleum cum balasto
in xiiii. us dicimus est in solutione secunda Difficultatis n. 223,
sed benedictio olei est tantum dispositio, & dedicatio materie. Ex
hinc deducitur, manus eius absolute loquendo coedetur facultate
ministrandi hoc sacramentum, quam conficienda christina nam
potest dispensandi, seu delegandi facultatem ministrandi sacra-
mentum, includit ipso potestat etiam dispensandi, & delegandi facul-
tatis benedictionis christina. siue potestas in fine includit potestas
in medium, etenim conficeratio christinatis est propter usum
eius in sacramento, ideoque hic est altior, quia immediatus sit ad
sacramentum accedit, & effectum sacramenti benedictio autem
olei est tantum dispositio, & dedicatio materie, ut dicebamus.

210 Resp. ali, quod in facultate ministerandi hoc sacramenti legitimus, aliquando sulse dispensatu[m] non sunt in facultate bendicendi chrisma. Sed neque illi sufficit, hoc enim non probat potestatis de fideum in Ecclesiis, & ciui capite, sed negationem duxerat facti; sicut ergo sola facti negatio non arguebat de fidei potestatis in supremo Ecclesiis capite antequa iuxta in Ministerio huius sacramenti dispensaturam modo sola facti negatio in dispensatione confeerationis materia defecti potestatis in sumo Pontifice argueret. Debet. Accipiunt levi fundatum in dispensationis etiam in hoc aliquando facte ex Conciliis habent; nam in Tolet. Prima c. a. habetur in aliquibus locis, vel provinciis Presbyter dicuntur chrisma conficerere, placuit ex hac die nulli alii nisi Episcopum chrisma conficerere; ubi ut patet, loquuntur Concilii non de administratione hujus sacramentorum, sed de confeeratione dunti materiali. Neq; valet querundam a respondere, Concilium hoc fiduciam non approbat, sed portius redargit, quia prohibuit. Nam eo ipsius quod factum iritum non declarante repetendam esse Confirmationem ex tali chrisma facta non, jam supponit, cum legitimam priuatum auctoritate confusurum illam sulse in eis provinciis inducunt, quam deinceps legitimata de causa abrogat, quod si patitur, Episcopalem confeerationem ad validitatem sacramenti essentialem requiri diligenter providisse, ut confirmatus chrismate per simplicem Sacerdotem benedicito, iterum confirmando, per seipsum credere, huius sacramentum definitius constitutum.

marcat, ne perperu fructu huius sacramenti defituerentur.
331 Deinde post illum ad veras sententias fundamentum est
quia Concilia & Canones declarant, hanc esse propriam Episcopi
functionem & prohibent, illam à Presbyteris esse exercenda, sed
non solum id afferunt de confessione christiatis, sed etiam de eius
ministerio in faciendo ut confiat ex dictis ergo si ex Florenti-
o, & Pontificis facto his sufficienter interpretari. Ut Concilia
& Canones predicti prohibentes, vel afferentes, non licet mini-
strari Christi a simplici Sacerdote, intelligantur de administrata-
tione ministerii duxata ordinari, non auctoritatis, & secun-
dam facultatem quam habet Minister ordinarius, non vero in ca-
sa disputationis, & delegacionis per Ecclesiam facta plane se etia
poteretur intelligi, & interpretari commode de confectione
christiatis a simplici Sacerdote non factienti; Denique Mini-
sterii sacramenti magis est determinatum divina institutione
quantum ad materia, & manu & ministram, quam beneficio
christianis, quia nec non habet determinatum formam, ut titu-
nisi ab Ecclesia, & diversi est secundum diversum Ecclesiarum ritu-
materi in vero, & forma determinata sunt à Christo, sicut & mini-
ster ordinarius interempto Apostoli, & eorum successores Patres, &
Concilia testantur; ergo magis congruit, potestatem eis in Eccle-
siengaudi facultate benedicendi christiatis quam in ministrandi hoc
sacramentum, quia eis superioris ordinis, & magis determinata.

232 Ad fundatum. *Ad confit. pater ex praesenti doctri-*
nam in dictum est, quo sensu benedictio facta ab Episcopo sit
de essentia hujus sacramenti, nimur transire ad ordinacionis
confiteantur, non autem tangamus a confiteantur essentiali; &
Fabianus Papa loc. cit. dixit utique Christum in ultima cena Apo-
los docuisse Christum confitere, ac tandem dixit, per dispensationem
Summi Pontificis simplici ardorem committi non posse
ut communie confiteri, Ad Conf. ex eo, quoniam Cyprianus & Petrus
christianis confutationem si misericorditer prohibebant non be-
ne deinde iste, hanc potestatem ei comunicari non posse, nec etiam
per Summi Pontificis dispensationem, sed solum iustiti illi ordinata.

ARTICULUS SECUNDUS

Quae sit essentialis forma huius sacramenti

235 **S**icut loc. cit. d. q. ab initio inquit, quod forma huius sacramentum est talis. **S**i ergo te vel confessio te signo Crucis confirmat te christatus, salutis, vel sanctificationis in nomine Patris. **T**ertii. **F**ilius. **T**ercia. **S**. Et hanc est sufficienciam formam, et fide ex Florentia. **P**ontificis Rom. & ex communione Patrum. & Theologorum. & etiam habetur ex Ritualibus antiquissimis, quos citant Alcimus. & Almarinus, qui floruerunt octingentesib[us] ab hinc annis, unde de eis sufficiens dubitari non potest, cum Ecclesia in doctrina sacramentorum errare negaretur, ut notat Doc. diff. 6.

qu.9. de charactere ex c. Ad abolendum de hereticis; & ejus sufficiencia pacis; quia exprimit materiam proximam; & remotam art. praecepit declaratum; causam infrumentalem; & principalem; & denique subiectum; & effectum hujus sacramenti; ut pater dif- ferentius per singulas particulas; & declarat Doct. loc. cit. sed hic quoniam occurrunt aliquæ difficultates explicanda.

226 Prima difficultas est, an omnia hec verba sint essentialia, ita ut nulla forma sufficiat, quia in sensu huius formae non equivalat quicquid omni iesu verbis ipsius. Communior opinio affirmat, esse de iesu huius sacramentorum, ut omnia dicta verba, vel iis equivalentia sicutem implieantur in forma ponantur; quod probant, quia Florent, formam hujus sacramentorum recentiores omnia illa verba ponunt, cum exprimere non soleat, nisi essentialia; unde sequitur, esse de iesu exprimatur primò persona Christi, deinde de actus conformatiorum, ut ab eo procedens, ut supra dictum est, de baptismo; & tandem, ut exprimatur causa principialis, felicitas, tres personae Trinitatis; debet enim in tantum diversitatem in his sacramentis sufficiptione explicitè confiteri principium mysteriorum fidei, quam in primo suscepimus credendum, & in secundo confitendum, & propagandam, id est & cruce exercitus, & charitate interioris; tandem quoque Christi militari figuratum, & in aliis exercitiis christiani interius Sp. Sacroboreumq[ue]ntur. Volum in super elementis, le esse ex prese ponente illa verba signo crucis, & christiane salutis, qui sunt essentialia, sed exprimere distincte mysterium Trinitatis, ut visiter essentialia exprimere ipsum signum militare, quo confirmans induxit, ut magis ipsius modi imprimitur & explicatur proteletur; quod Cœcum non erubet, & requiritur etiam illa verba Christiane salutis ad expressionem materie remota; ita Sosæz, Cominchus, Averius, Arethius, Centinius, Caspinius, Balduinus, Ilambertus, & alii Recensores pastorum. Unde dicunt non sufficere, si dicatur Confitemor te in nomine Patri &c. neq; Confitemor te in nomine Patris &c. neq; Confitemor te in nomine Patris &c. sed exprimere debet, & in iesu Christi, & christiane salutis; ita etiam Brancus in 3.difp.11.17.5.

227 Secunda difficultas, ut continetur in invocacione, & cœlestis Romani tam expressam invocationem recipiuntur, ut nemp[er] hanc requireant tantum sub praepeto, non verò ut necessaria esse necessitate sacramenti; Ex quo infacta formula Latina, hoc sacramentum perfici ante expressionem divinorum personarum, cum talis exprefio in forma huius sacramentorum non sit necessaria essentialiter, sed tantum ex praepeto.

228 Tertia hoc gearis omnino dicitur, quia in forma Latina invocatio illa expressa divinarum personarum est, omnino essentialis, & necessaria esse necessitate sacramenti, quia nulla est alia participantia forma, que denotet causam principalem hujus sacramentorum; autem dictum est in hoc sacramento necessario exigi, ut in formula eius causa principialis exprimatur; & quidem huc sufficiens exprimitur in forma Gracianorum in invocatione explicita Spiritus Sancti, cui effectus hujus sacramentorum appropriatur; unde non absoluimus in forma huius sacramentorum essentialiter requiri in invocatione explicita trium personarum, aliquoqua forma Graecorum valida non esse, cum ibi non fiat explicita invocatione triu[m] personarum, sed tantum explicita in Sp. S. sed dicimus id requiri in forma Latina, quia nulla est alia participantia forma, que nec quidem implieat, & virtutibus causam principalem denotet hujus sacramentorum, id est significare illud altarium ab Amico, quod in forma Latina hoc sacramentum perficiat autem expressionem divinarum personarum. Quare concludendum est ad validitatem formae huius sacramentorum, quod sufficiens explicitat eius causa principialis, & fieri per invocationem explicitam trium personarum, ut contingat in forma Latina, sive per explicitam tantum Spiritus Sancti, cui effectus huius sacramentorum appropriatur, ut in Graecis. Si tamen dicatur etiam Hiquem loe, cit.

229 Ad huncversus non proferimus, quia non possunt

237 *Dicendum tamen est in hoc factamento non exigi essentialem nisi ut exprimatur in forma eius causa principis actus confirmationis. Ministris, ut applicaret ad personam, cui conferitur id est; sufficere si dicatur: Confiso te in nomine Patris, &c. vel Confiso te in nomine Patris, &c. Ita Huiusmodi. 1. qd. 7. qd. 1. u. 67. quem sequitur Ponus dyp. 45. 2. qd. 2. & teneret et Amicus dyp. 13. ubi postquam tentantum communione explicuit; quam ipsa quoque quebatur, addit, quod postquam in formam Grecorum incidit, eam diligenter examinavit, non amplius communie sententiae afflenti potuisse. Ratiocinii, quia forma, qua regiuntur, haec est. *Signaculum doni*, vel *donationis* Sp. 5. in qua subintelligunt verbum *Imperaturum accepit*, vel *donauit*; ita haec autem forma Grecorum habetur in Concilio Constantiopolitan. 3. & retetur a Cardinali Bellarione in tract. de Eucharii factamento, & traditur a sexta Synodo Generali Canon. 95. versus. *Sancto primi christiane inungente*. & frontem, & oculos, & naves, & os, & aures, consignantes anem dicimus. *Signaculum doni* Sp. 5. ne illius unequalis Gracis reprehendat propter usum annus forme aut de ea dubitaverit ante hoc tempora, ut offendit amicos loc. cit. cum tamen plures dubitaverint de forma, qui tunc in baptismo Quinini Clemens VIII. in Bulla unitio in Gracos & Latinos generaliter hunc ordinem fecerit.*

240 Ad fundameatum opposita sententia dicendum: Concilium Florentinum, Catechismum, & Pontificale Romanum require, rao quam essentiale invocationem explicitam divinam per sonum, in forma Latina, de quo loquuntur, quia nulla est alia particula illius formae, quod notet causam principalem; hoc autem non dixerunt de forma huius sacramenti absoluere loquendo, quia in forma Greca non inventari talis explicite invocationis, sed tantum implicita per invocationem tantum Spiritus Sancti, quam tamen non dominum, ut invalidum. Nec est eadem ratio de forma Baptizanti. & Confirmationis, ut affluerit, quia cum per Baptismum homo tenus tentatur ad fidem, debet ipsius principale myterium ei expliciti proponi, ut credendum; In Confirmationis autem, cum homo iamad fidem credens supponatur, & per explicitam divinatum personam propositio in baptismō emulam ad Religionem Christianam intelligatur admissa, non est amplius etiamcum divinatum personam expressa profectio necellata. Neque Patres eodem modo loquuntur de forma Baptizantis. Confirmationis quantum ad invocationem explicitam Trinitatis, quia illam necesse est illis esse docent ibi non autem in proposito; nam in forma Greca, quam Patres non dant, non inventari explicita talis invocationis Trinitatis, sed implicita per invocationem tantum Spiritus Sancti.

gratios & Latinos specialiter hujus forme meminit, et aequo
aliam supponit, & deniq; refert Amicus controversiam hanc
etiam esse Romam, a nova Congregatione credita ab Urbano
III. super Euchologium examinandum, dum enim Examinato-
res venient ad difficultatem formae hujus sacramenti, quia Graeci
tununt, confutent illam esse validam, ac promide mitti, et in ex-
aminiendum fed imprimentur, utrū hactenus fit. Constat autem
hac forma Graecorum, quae validā se ppontur, tantum expre-
sione non repetit, sicut in forma primissili Ecclesie Romanae;
namvis ergo denotatio signi Crucis, & unio eius in figura Cru-
cis sit de essentia forme hujus sacramenti; modus tamen exprime-
re explicite utrumque, & seorsim, que sunt per modum unionis,
non est de eius essentia; unde illi forme Graecorum eni-
m propter hoc inveniuntur tantum spiritus Sancti.

24. Tertia tandem Difficultas sit, an Apostoli in confirmans
discipulos hanc formam adhibuerint. Aliqui affirmant, Apo-
stolos nunquam sine hac forma confirmasse fidem, etiam runc,
cum per simplicem manum impositionem fine christifacie con-
firmavit; Sed hoc prouis irrationaliter dictum, & suelit enim
tunc falsa totum, non enim cum virtute dicere poterant. Confero
te christifacie, dum christifacie non utebantur; Tum quia in Actibus
Iusti apostolorum locum legitimi, quod quando manus impone-
bant super fidem, orabant pro illis, ex quo deduci non posse, ea
fuisse uero prescripta verborum forma jam aignata, vel alia ei in
senis equivalentia, sed sola deprecatio, pro suo arbitrio, &
spiritu facie infinita.

Hoc difficultate finitur.

Hęc difficultas resolventia est iuxta iam dicta de unctione prec-
arum, ut enim cum Valdensi & Bellarm. *cir.* n. 220. dicamus Apo-
stolos in conferendo hoc Sacramento tempore christina adhibuisse.
& illam manuim impositionem semper cum christinis anointi
ne fuisse coniunctam, consequenter dicendum est eis tandem formā
adhibuisse, vel aliam omnino huius similem, & in sensu equivale-
temque quando dicitur Act.8, quod *sceruimus pro illius iuranda*
est, ut nos non resistemus, sed recipimus.

Secunda Difficultas est, in invocatio Trinitatis explicita requiratur ex necessitate sacramentum. Affirmat Theologi superius adducti: quia Concilium Florentinum, Cathechismus Romanus, & Pontificale Romanum videntur id supponere in forma prima, & eadem congruentia est, scit in baptismo, in cuius forma illa invocatio explicita requiritur; Confirmatio namque perfectio baptisimi secundum Patres. Amicus autem est contra dictum hujusmodi exprecisionem neq; in forma Latina esse efficiens, neque necessariam necessitate sacramentum, sed tantum necessitate.

allam omnino consumilem & equivalentem, quia semper in conseruando chrisitatem uectabantur.

24. Si vero dicamus, Apostolos non semper usus fuisse christi in confirmatione sed fidelibus iuxta dicta superius n. 22. tunc consequetur dicendum, non semper hanc formam adhibuisse sed fuit tantum quando chrisitatem uectabant in confirmatione; & talia est ab intuitu nostro quando primo modo confirmabantur semper per simplicem manu[m] impositio[n]em sive chrisitatis unctione, tunc verum non confitebant sacramentum, quia non aderat debita materia, & forma sed tantum ex speciali dispensatione in modo contrebant res h[ab]itu[m] sacramenti, scilicet spiritum sanctum; Quando vero uectabant unctione chrisitatis, tunc usum sacramentum confitebant; aqua uero hanc formam adhibebant, vel allam omnino consumilem & sensu equivalentem. Quod dico, quia ex scripturis non constat de determinata formae eiusdem iusti huius sacramenti, atque id uterque debet quicunque convenient in sensu cum illa, sive utitur Ecclesia Latina, sive Graeca, & quae significet; illam unctionem per chrisma fieri ad dignitatem quod baptizatus, qui confirmatur, configuratur & conseruetur in Mitem Christi & sine dubio ista forma ex Apostolorum doctrina manus credentium est; perpetua enim praxi, & consuetudine Ecclesie servata est; cuius nullum aliud initium potest excogitari, quod aperitissimum signum est primaria traditionis Apostolicae; nec mitum, si non habetur scripta, & expresse in factis litteris extata, nam & alia plura sunt, que, cum scripta non fuerint, tamen perpetua Ecclesie traditione servata sunt.

ARTICULUS TERTIUS.

De Ministro hujus Sacramenti

Diximus aliqui recta sententia querentes, non solum Ecclae, sed omnibus Sacerdotibus id idoneum habere Sacramentum Ministrum posse illud tam licet, quam validum militare. Abi vero paruntur. Episcoporum esse quidem necessarii huius Sacramentum Ministrum, sed sola necessitate praepositi, autem facientes, atque ideo simplicem Sacerdotem, ab illa dispensatione, aut concessione speciali conformatum, prece-
cate quidem. Sed confitebitur validum sacramentum.

De fidem patrum eius ordinatum huius Sacramentum Ministrorum est solum Episcopum, quod sub his terminis definitum est, in Coœl. Trident. 7. cap. 3. de Confirmatione, dum inquit. *Sicq[ue] dicitur sancta Confirmationis ordinarius Ministrum esse filium quibus verbis signatur. Ministrum ordinarij huius sacramenti est Episcopus, extraordinarius vero curia cuius committi posset, nempe Sacerdotem, quia iste velletiam Diaconi rale munus non potest committi etiam a summo Pontifice.*

aliter quod et confirmationem sacramentum Monstrum non esse sicut Episcopum, sed quoniam similem in Sacerdotem, anathema fuit. Quod etiam inter decasat Cate. Ebor. in decreto Eugenii, & colligitur ex pluribus illis decretis, quo referuntur de Confis. Et non tantum ordinariis, sed necessariis Minister necessitate precepit, sed etiam facientem per simplex Sacerdos propria auctoritate illud conferre tentantibus efficerit, quia cum ex institutione Christi ordinarius Minister ipsius sit Iesus Episcopus quocumque interiori collatum erit invalidum; Quia veritas fundamento habet in Scripturarum foli Apostoli in Actis imponebat manus, & dabant Spiss. S. quod esset Confirmationis Sacramentum, quia foli Apostoli tunc temporis erant Episcopi, unde Act. 8. misserunt Petrus & Joannes, ut per impositionem manuum datent Spiss. iiii, quos Philippus in Samaria baptizaverat, & Act. 19. Paulus ipso Apostoli manus imponebat illis quos alii baptizaverant quod non alla ratione factum, cum fere a facie Discip. & Patribus, nisi eo quod Apostolus non solum, quia erat Sacerdotes, sed maxime, quia erat Episcopus debebant hoc Sacramentum ex Christi institutione propriis manus contere. Propterea Concil. Tisiad. 22. c. 4. inter alias functiones proprias Episcoporum, quantum functionum potestatis, vel sequitur Sacerdotes interius ordinis nullam habent, ponit hanc, & feliciter Confirmationis Sacramentum confert; Ex quo sequitur, a qualibet Episcopo etiam hereticis & degredato hoc sacramentum collatum esse validum, & ratio est quia ad hoc sacramentum ministrandum non requiriunt nisi debita materia, & forma a Ministro habente ordinem Episcopalem ministriat, sed per hanc, vel degradationem Episcoporum ordinem Episcopalem non amittit, cum hic a Christo penderit, qui per illud peccatum tollitur, aut impeditur, quoniam minus valide, esto non liego. Episcopales exercant functiones ut habent ex eodem Tr. d. 7. cas. 12. de Sacramentis in genere, ut enim fictio est actus Ordinis, nec pender a licet si dicitur utrue valid est de quo plura vide apud Brancatium multorum tom. 3. d. p. 3. art. 5.

Fundamentum hujus sententiae est factum D. Gregorii Papalib. p. 69. q. 6. refutat. T. T. T. d. 95, qui tandem permisit, & concessit presbiteris Sardinie confiditare, quam dispensationem significavit Eugenius Quartus in Conc. Flarent. & dicens, legitim aliquando per Apostolicam Sedi dispensationem ex rationabilis, & urgente causa, simplicem Sacerdotem, christifacie per Episcopum confessio hoc admittimur Confir. sacramentum; Quam D. Gregorii concessionem licet aliqui variis modis expondere conantur, praefertur quod inducitur foliū solūm oīo, & non christifacie lūcent frontem; tamen cum Pontifices loquuntur de unctione Chrifinatis in fronte loquuntur exples de hoc sacramento, & idem Doc. In solutione tertie obiectio eius in qua hoc D. Gregorii factu adducit, hanc expositionem referimus, quod dicit, quid haec gloria reputari sit: Et ob exemplum D. Gregorii ali etiam Pontifices interdum pro remoto regibus eandem potestis Sacerdotibus concilierunt ut palma teatunt Doc. nolite tentare sequentes. Et quidem haec tempestate fera Cardinalium Congregatio Interpretat. Cone. Tisiad. sec. 7. declaravit, posse ex privilegio summi Pontificis hoc sacramentum etiam ab Abbatis quibuslibet ministeri. & plures evanescens factio D. Gregorii excludit Brancatius loc. cit. tom. 3. d. p. 3. art. 5.

246 Addit. H. queque, nec opus est pro defensione hujus communis sententiae recurrere ad folium dispensationem D. Gregorio papaliam, quia ut ipse demonstrat ex multis partibus, considerando antiquitatem Ecclesie Orientalis approbat in Florent. & Canonibus Concil. Niceni, ratio autem numerique Confir. sacramentum ab Episcopis ministeriatur, quia conferebatur simul cum baptismō, qui à foli sacerdotibus ministeriatur: haec autem confundit, retinet eo ritu conferendit Confir. simul cum baptismo, qui antiquissime fuit, convenienter immo & necessaria erat, quia soli Episcopi non poterant sufficiere baptizandis, neque praeceperat etiam Confirmationis datus, si simul cum baptē fimo ex usi dati debuit; unde circuiter mīra. Hincus hucus rite tempore in Orlane-

plura vide apud Brancatum nostrum tom. 2. disp. 3. art. 5.
244 Supposito igitur solum Episcopo esse hunc sacramentum ordinarium Ministrum & necessarium non tantum necessitate preceptum estiam sacramentum de facto supposito Doce. in hac quidem ab initio inquire, quod huius sacramenti Ministrus est Episcopus adhuc refat difficultas, an saltem per dispensationem, & ex commissione Summi Pontificis positus hoc sacramentum conferenti simplici factore; In qua controversia res solent referri opiniones duas extremae, & una media; Prima extrema negat absolutionem nisi ministrum collega eius nomine datus.

confite simplici Sacerdoti, cum Minister spece ad essentia sacramenti ut prima sententia urgeat, offensum hoc tortum de monitetur fundari in infamie Christi institutione, sententia nostra defendi nequit, quia non potest summus Pontifex dispensare in ea, quae sunt de substantia sacramentorum.

247 Faber dyp. 27. c. 20. s. pro difficultate solutione duo inquisit in sacramento confirmationis eis consideranda: primum est conferentia christiana, quam supra dixerat, a solo Episcopo fieri posse, & non a simplici Sacerdoti, & hoc iure divini, & hunc actum, competere Episcopo ex vi ordinationis Episcopalis, sed etiam Sacerdos habens talen Pontificis commissum; Episcopus quidem actus eis collatio huius sacramenti, quemcumq; daturum actuum priorem parat, esse plurimam, quia ille constitutus materiam huius sacramenti, nec potest simplici Sacerdoti convenire, neque ex dispensatione Papae, unde deducit, effectualius esse in hoc sacramento christiana ab Episcopo confirmatione, quia qualiter Minister, qui illi eis inveniabilitate de uero divino, hoc non potest, inquit, potestatem conferendi Contra, ut Episcopo non esse potestatem omnium, sed iurisdictionem, & esse ordinatum in Episcopo, delegatum in Sacerdotem, non potest tamen extendi ad Diaconum, & alias interiores, & Laicos, quia ex institutione divina est ordinatum, ne transferatur ad alias interiores. & ratio congrua est, quia sicut filius Sacerdos habet directum potestatem in corpus Christi verum, ita habet directum potestatem super Corpus Christi mysticum ad remittendum peccata, & ministerialia sacramenta, atque ideo ad illum folum debet extendi. Quod autem haec potestas in Sacerdotem conferendi Confite, fit iurisdictionis, & non ordinis, ex eo probatur, quia potestas ordinis non est filius Episcopi, sed hic, vel simplex Sacerdos habens ealem Pontificationem, potest fieri nequit. Negatur enim potest tolli, nec impedit, ne efficiat, si attenter quis habeat talen autocoriscitatem: at Sacerdotem talis potestas conferendi christiana autem potest, si attenter, sine commissione nihil facit, itaque talis potestas non est filius iurisdictionis, non vero ordinis.

248 Verum in hoc discursu aliquo illuminatur, quia non concedimus, & in primis fatum est, confirmationem christianam esse acutum praesertim collatione huius sacramenti, inquit ex dispensatione Papae post simplici Sacerdoti & coveniente ut ordinum est. Imperio n. 220. Deinde fatum est ipsorum systema confundit Confite, in Episcopo esse potestatem ordinis; sed filius Christi omnis, qui est filius eius est, tam bene portet summus Pontifex dispensare cum Laiico baptizato, vel alio inferiori ipso presbitero, ut validè confirmetur, nec illa potest assignari ratio, cur dicatur debet, hoc ministerialiter esse proprium Episcopi, vel Sacerdotis ex ordinario divino, ut nulli interi potest competrere profit ex dispensatione Pontificis, qui in utroque potestis iurisdictione, & non ordinis. Et ratio congruita: Fabro adducta, cur tale ministerium extet, inquit, ineqvitate ad inferioribus Sacerdotibus, quia sicut filius Sacerdos habet directam potestatem in corpus Christi verum, ita ipsi potest directam potestatem super corpus Christi mysticum ad ministrandam sacramentum, cum quo potest tolli ad oppositum, non manifeste demonstrat, hanc potestatem in Sacerdotem habere aliud, quod fundatur in ordine Sacerdotali ratione cuius Sacerdos directa habet potestatem in corpus Christi verum, quia idem neque talis potestis in eorum ita pars iurisdictionis, ut etiam aliquo modo non in ordinis fatum remute, ut potest declarabatur.

Confutatur, quia si haec potestas conferendi Confite, in Episcopo non est ordinis Episcopalis, sed filius ut fiducionis ergo sacramentum hoc ab Episcopo haberet, & degradatio collatum non erit validum, quia per degradationem ablati est ei potestas iurisdictionis: ut tale sacramentum adhuc est validum, omnes concedunt, etiam ipse Faber, acum debita intentione, forma, & alii requisites fiat, quoniam Episcopus per degradationem non amittit characterem, nec ordinem, ergo haec potestas to Episcopo est ordinis, & non pure iurisdictionis.

249 Res Faber, quod haec potestas in Episcopo duobus modis considerari potest, vel ut est separata a potestate confidendi Christum, vel ut est conjuncta cum illa, & facit unam integram potestatem confidendi hoc sacramentum Confite, hoc secundo modo potestis ordinis, nec potest tolli ab Episcopo, & sequitur charactere, sed primo modo non est potestas ordinis Episcopalis, sed iurisdictionis: Cum enim Episcopus sit Major, & Dux in Ecclesia, ad ipsum per trius confitit hoc sacramentum inferioribus, & ibi subdividit: ideo hic actus illi competere videatur ratione superioritatis, & iurisdictionis, & sic iure a summum Pontifice potestis est facultas huius actus delegata, & communis simplici Sacerdoti, & sacerdoti illorum, veluti Episcopum quodcum hunc actum superioritatis, & iurisdictionis. Sed haec quoque solutio non sufficit, & potius est ad oppositum, quia haec potestas conferendi confirmationem nonquam in Episcopo potest esse separata a potestate confidendi christum, sed semper illi conjuncta, & solidum in simplici Sacerdote potest inveniri separata ab illa: ergo talis potestas in Episcopo potest ordinis, & sequens charactere Episcopalem, quia semper conjuncta est in eo cum potestate confidendi christum.

250 Itaque praestat dicere cum Suarez, Coninchio, Aretino, & aliis, hanc facultatem conferendi Confirmationem co-

venientem Sacerdoti, cui committitur, non ex sola iurisdictione delegata, neque ex solo ordine, sed ratione utrumque coperte capacitate confirmandi Sacerdoti, cui committitur, & confirmatur, & facta potestis; prout quidem remota & inchata proxime suerat ecclesiensis, qui reducentis potestate remotam in actu quod de causa negluit, & committit non Sacerdoti, neque Sacerdos sine talis concessione quicquid valide facere. Nec Pontifex talis confirmatione mutat essentialia huius sacramenti, quia essentialia huius sacramenti minister, non est filius Episcopus, sed hic, vel simplex Sacerdos habens talen Pontificis commissum; Episcopus quidem actus eis collatio huius sacramenti, quemcumq; daturum actuum priorem parat, esse plurimam, quia ille constitutus materiam huius sacramenti, nec potest simplici Sacerdoti convenire, neque ex dispensatione Papae, unde deducit, effectualius esse in hoc sacramento christiana ab Episcopo confirmatione, quia qualiter Minister, qui illi eis inveniabilitate de uero divino, hoc non potest, inquit, potestatem conferendi Contra, ut Episcopo non esse potestatem omnium, sed iurisdictionem, & esse ordinatum in Episcopo, delegatum in Sacerdotem, non potest tamen extendi ad Diaconum, & alias interiores, & Laicos, quia ex institutione divina est ordinatum, ne transferatur ad alias interiores.

251 Hinc patet ad fundandum prime sententia, quia summus Pontifex in hoc casu nec dispensaret in iure divino, neque Christi Domini institutione in ministerio de ministerio huius facta, nisi essentialia huius sacramenti minister, ut diximus, non est filius Episcopi, sed hic, vel simplex Sacerdos habens ealem Pontificationem, potest fieri nequit. Negatur enim potest tolli, nec impedit, ne efficiat, si attenter quis habeat talen autocoriscitatem: at Sacerdotem talis potestas conferendi christiana autem potest, si attenter, sine commissione nihil facit, itaque talis potestas non est filius iurisdictionis, non vero ordinis.

252 Verum in hoc discursu aliquo illuminatur, quia non concedimus, & in primis fatum est, confirmationem christianam esse acutum praesertim collatione huius sacramenti, inquit ex dispensatione Papae post simplici Sacerdoti & coveniente ut ordinum est. Imperio n. 220. Deinde fatum est ipsorum systema confundit Confite, in Episcopo esse potestatem ordinis; sed filius Christi omnis, qui est filius eius est, tam bene portet summus Pontifex dispensare cum Laiico baptizato, vel alio inferiori ipso presbitero, ut validè confirmetur, nec illa potest assignari ratio, cur dicatur debet, hoc ministerialiter esse proprium Episcopi, vel Sacerdotis ex ordinario divino, ut nulli interi potest competrere profit ex dispensatione Pontificis, qui in utroque potestis iurisdictione, & non ordinis. Et ratio congruita: Fabro adducta, cur tale ministerium extet, inquit, ineqvitate ad inferioribus Sacerdotibus, quia sicut filius Sacerdos habet directam potestatem in corpus Christi verum, ita ipsi potest directam potestatem super corpus Christi mysticum ad ministrandum sacramentum, cum quo potest tolli ad oppositum, non manifeste demonstrat, hanc potestatem in Sacerdotem habere aliud, quod fundatur in ordine Sacerdotali ratione cuius Sacerdos directa habet potestatem in corpus Christi verum, quia idem neque talis potestis in eorum ita pars iurisdictionis, ut etiam aliquo modo non in ordinis fatum remute, ut potest declarabatur.

Confutatur, quia si haec potestas conferendi Confite, in Episcopo non est ordinis Episcopalis, sed filius ut fiducionis ergo sacramentum hoc ab Episcopo haberet, & degradatio collatum non erit validum, quia per degradationem ablati est ei potestas iurisdictionis: ut tale sacramentum adhuc est validum, omnes concedunt, etiam ipse Faber, acum debita intentione, forma, & alii requisites fiat, quoniam Episcopus per degradationem non amittit characterem, nec ordinem, ergo haec potestas to Episcopo est ordinis, & non pure iurisdictionis.

253 Ad Confite concedo, ministerium Confirmationis non est tantum in acta iurisdictionis ut dicebat Faber, sed etiam ordinum & quidem in ratione Ministrorum ordinati ordinis, & characteris Episcopi, ita ut illi hoc modo religio ordinum in inferiorum valide exercete non valeant, & ceteris in ratione Ministrorum ordinati, & characteris Episcopi, & idem ipse Faber, acum debita intentione, forma, & alii requisites fiat, quoniam Episcopus per degradationem non amittit characterem, nec ordinem, ergo haec potestas to Episcopo est ordinis, & non pure iurisdictionis.

254 Res Faber, quod haec potestas in Episcopo duobus modis considerari potest, vel ut est separata a potestate confidendi Christum, vel ut est conjuncta cum illa, & facit unam integram potestatem confidendi hoc sacramentum Confite, hoc secundo modo potestis ordinis, nec potest tolli ab Episcopo, & sequitur charactere, sed primo modo non est potestas ordinis Episcopalis, sed iurisdictionis: sed haec quoque solutio non sufficit, & potius est ad oppositum, quia haec potestas conferendi confirmationem nonquam in Episcopo potest esse separata a potestate confidendi christum, sed semper illi conjuncta, & solidum in simplici Sacerdote potest inveniri separata ab illa: ergo talis potestas in Episcopo potest ordinis, & sequens charactere Episcopalem, quia semper conjuncta est in eo cum potestate confidendi christum.

255 Itaque praestat dicere cum Suarez, Coninchio, Aretino, & aliis, hanc facultatem conferendi Confirmationem co-

potestatem sacramentalem super verum corpus Christi non habet, potestatem habet super corpus Christi mysticum, eo quod haec facienda potestis in illa prima fundatur, & ex illa oritur, & ideo qui non est Sacerdos, nullum potest confidere sacramentum praeceps, ubi fuit de hoc agit, & plura patent ex dictis disp. 1. qn. 10.

DISPUTATIO TERTIA

De Venerabili Eucharistia Sacramento.

QUESTIO PRIMA.

As Eucharistia est Sacramentum, & in qua eius essentialia consistat.

Eucharistia, quo praeceptum nomine hoc augustinum sacramentum appellari solet, idem latine sonat, quod bona gratia, vel quia Christum gratie Auctorem realiter continet, vel quia futura gloria significat, unde & futura gloria pignus dicitur: vel tandem quia in memoriam passionis, & mortis Christi in gratiarum actionem consecrat, ut plures partes docent. Ratione autem nominis huius, ut est in usi Ecclesie, & Sandrum Parvum, ita alignat Doctor 4. disp. 8. q. 1. ab initio, Eucharistia est consecrationis corporis Christi, & sanguinis veraciter contenta sub specie panis, & vini post consecrationem facta a Sacerdoti sub verbis crisi cum dubia intentione prolata ex institutione divina veraciter significans, corpus Christi, & sanguinem sub eius reditu continuo; in qua definitione sacramentum definit denotat, nempe relationem agent in recto, corporis & sanguinis terminum talis relationis, sed significatum: sub specie panis, & vini denotat materialis conversionis, & tandemum proximum talis relationis: post consecrationem indicat actionem sacramentalem, a sacerdoti ministrum idoneum sub species sacramenti, certa verbis formam consecrationis. Et tandem ex institutione divina: post actum significatum modum significavit.

2 Deinde addit, hoc est sacramentum novae legis, quod fuit a Christo Domino institutum in ultima cena, ut habetur Luce 22. ubi dicit autoritate Apostoli hoc sacramentum coenientis dicens: hoc facite in meum commemorationem. & hoc quidem certe est de fide, cum ex commun. & per ecclesie traditionem, tunc ex pluribus Conciliorum, ubi haec veritas definita est. & denique in Trident. fel. 5. can. 1. & fel. 13. per rotam, eliceat veritas adeo manifesta, ut neque Eucharistie nostri temporis hoc sacramentum negare aut fuerit, quamvis de aliis variis loquantur ut notat Bellarm. lib. 2. c. 24. Congruitate autem, & convenientia institutionis huius sacramenti deducit Doctorum ex fine cultus, & religionis circa Christum, congreuit ente fuit, Christum esse nobiscum in talis figuram, ut magis excutitur quilibet ad reverentiam, & devotionem erga Christum; cum etiam ex necessitate ipsius sacramentum, quia congeuit fuit, ut post generationem spirituale, que fuit in baptismi, & post augmentatione, seu rebirth, quod in Confirmatione acquirimus ad confessionem & defensionem fidei, dare nobis nutrimenti spirituale sub similitudine nutrimenti corporali, quod praeterea constituit panes & vino: ex quo tandem deducitur, esse etiam sacramentum ab aliis diversum, quia habet materialia, & formam, & diversum modum significatio- nis, & tantum in eis sacramentum utrumque utrumque utrumque Christi, nec formaliter verba consecratio includere, ita ut ad essentiam, & substantiam huius sacramenti utrumque corpus & sanguinem Christi, qui in hoc sacramento contineantur, non illud constitue essentialiter, nec totaliter, nec partialiter, sed essentialiter constitue in speciebus consecratio-nes & ex corpore, & sanguine Christi, nec formaliter verba consecratio in hoc sacramento sacramentalibus, hoc est, significantes corpus & sanguinem Christi sub illis realiter, & substantialiter contineri, & haec fuit sententia neutrum Scotti loc. cit. fel. sciam Aleatus qu. 10. memb. 3. art. 3. D. Th. 3. p. 497-498. D. Bon. disp. 9. p. 2. art. 1. q. 2. & aliorum antiquorum, quam sequuntur Scotti pallium, tum veteres, tum recentiores Mairon, Bissellus, Tarascus, Antonius, Andreas, Rada, Faber, Gavatin, Brancanus, Aretinus, Hiquetus, Poncius, Hiribanes, & alii ex nostris, solo Centino excepto, qui disp. de Eucharistia n. 15. cum Thomistis arbitrat, sacramentum hoc essentialiter constitue in aggregato ex speciebus, & corpore, & sanguine Christi, & cum Cardinali de Lugo inquit contra communem alios eisdem opinionis, corpus & sanguinem Christi importari in recto, & species in obliquo, vel pro connotato.

3 Verum quia ad hoc sacramentum perficiendum multa concubunt, nam panis & vinum, ut materia remota, verba consecratio, actio transubstantiativa panis & vini in corpus, & sanguinem Christi, que consecratio dicitur; quia per eam species corporis & sanguinis utrumque proxima materia, species panis & vini iam consecrata, & que sunt accidentia illa poli consecrationis manent a subiecto separata; corpus & sanguis Christi, que sub illis species consecratio realiter continentur; item sumptus illarum specierum, & corporis, ac sanguinis Christi sub illis contineat; ac denique genita sacramentalis, que nobis media cali sumptione consecratur; Cum inquit, hec omnia ad hoc sacramentum per se constituunt, & quae sunt accidentia illa poli consecrationis, eucharistia vero datum nobis ad nutriendam, & augendam vitam animae, & ideo sub specie cibis corpori ei inservit, ut inserviet, & idem efficitur in anima, quos cibos naturals in corpore causat.

3 Verum quia ad hoc sacramentum perficiendum multa concubunt, nam panis & vinum, ut materia remota, verba consecratio, actio transubstantiativa panis & vini in corpus, & sanguinem Christi, que consecratio dicitur; quia per eam species corporis & sanguinis utrumque proxima materia, species panis & vini iam consecrata, & que sunt accidentia illa poli consecrationis manent a subiecto separata; corpus & sanguis Christi, que sub illis species consecratio realiter continentur; item sumptus illarum specierum, & corporis, ac sanguinis Christi sub illis contineat; ac denique genita sacramentalis, que nobis media cali sumptione consecratur; Cum inquit, hec omnia ad hoc sacramentum per se constituunt, & quae sunt accidentia illa poli consecrationis, eucharistia vero datum nobis ad nutriendam, & augendam vitam animae, & ideo sub specie cibis corpori ei inservit, ut inserviet, & idem efficitur in anima, quos cibos naturals in corpore causat.

ARTICULUS PRIMUS.

Questionis Resolutio.

Proro resolutione questionis. Primo Dicendum est, consecratio sumptus pro actione consecratio, sed pro mirabilis illa actione, quia panis, & vinum convertuntur in corpus, & sanguinem Christi, nec est sacramentum Eucharistie, nec aliquid ad illud essentialiter pertinet. Conclusio est Scotti loc. cit. & est communis contra primam sententiam, & scilicet probatur primo ex illo generali principio, quam superiori statuto disp. 1. qn. 3. art. 2. quod

confite simplici Sacerdoti, cum Minister spece ad essentia sacramenti ut prima sententia urgeat, offensum hoc tortum de monitetur fundari in infamie Christi institutione, sententia nostra defendi nequit, quia non potest summus Pontifex dispensare in illa, quae sunt de substantia sacramentorum.

247 Faber dyp. 27. c. 20. s. pro difficultate solutione duo inquisit in sacramento confirmationis eis consideranda: primum est conferentia christiana, quam supra dixerat, a solo Episcopo fieri posse, & non a simplici Sacerdoti, & hoc iuste divini, & hunc adsum ait, competere Episcopo ex vi ordinationis Episcopalis, tertiis actibus eis collaris hujus sacramenti, quemcum dorum actum priorem parat, esse plurimorum, quia ille constitutus materiam hujus sacramenti, nec potest simplici Sacerdoti convenire, neque ex dispensatione Papae, unde deducit, effectus eius in hoc sacramento christiana ab Episcopo consecratio, quia qualiter Minister, qui ille est invulnerabilis de uero divino, hoc non. Hoc supposito, inquit, potestatem conferendi Confite, ut Episcopo non esse potestatem omnium, sed iuste institutione, & esse ordinatum in Episcopo, delegatum in Sacerdotem, non potest tam extendi ad Diaconum, & alias interiores, & Laicos, quia ex institutione divina est ordinatum, ne transferatur ad alias interiores. & ratio congrua est, quia sicut filius Sacerdos habet directum potestatem in corpus Christi verum, ita habet directum potestatem super Corpus Christi mysticum ad remittendum peccata, & ministerialia sacramenta, atque ideo ad illum folum debet extendi. Quod autem haec potestas in Sacerdotem conferendi Confite, fit iuste institutione, & non ordinis, ex eo probatur, quia potestas ordinis non potest tolli, nec impeditur, ne efficiat, si attenter quis habeat talen autocoriscitatem: at in Sacerdotem talis potestas conferendi christiana autem potest, si attenter, sine commissione nihil facit, itaque talis potestas non est folium iuste institutionis, non vero ordinis.

248 Verum in hoc disceretur aliquo illuminatur, quia non concedimus, & in primis fatum est, consecrationem christianam esse acutum praesertim collatione hujus sacramentorum, inquit ex dispensatione Papae post simplici Sacerdoti & coveniente ut ordinum est. Imperio n. 220. Deinde fatum est ipsorum systema confidit Confite, in Episcopo esse potestatem ordinis; sed filius Christi omnis, qui in illa est, tam bene potest summus Pontifex dispensare cum Laiico baptizato, vel alio inferiori ipso presbitero, ut validè confirmetur, nec illa potest assignari ratio, cur dicatur debet, hoc ministerialiter esse proprium Episcopi, vel Sacerdotis ex ordinario divino, ut nulli interi potestare profit ex dispensatione Pontificis, qui in utroque potestis iuste institutionis & non ordinis. Et ratio congruitas: Fabio adducta, cur tale ministerium extet, inquit, neque ad inferioribus Sacerdotibus, quia sicut filius Sacerdos habet directam potestatem in corpus Christi verum, ita ipsi habet directam potestatem super corpus Christi mysticum ad ministrandam sacramentum, cum quo potest tolli ad oppositum, non manifeste demonstrat, hanc potestatem in Sacerdotem habere aliud quoniam fundatur in ordine Sacerdotialium cuius Sacerdos directa habet potestatem in corpus Christi verum, quia idem non potest in eo ex parte institutionis, ut etiam aliquo modo non in ordine factem remute, ut potest declarabatur.

Confidit, quia si haec potestas conferendi Confite, in Episcopo non est ordinis Episcopalis, sed filius ut fiducionis ergo sacramentum hoc ab Episcopo haberet, & degradatio collatum non erit validum, quia per degradationem ablati est ei potestas iuste institutionis: ut tale sacramentum adhuc est validum, omnes concedunt, etiam ipse Faber, acum debita intentione, forma, & alias requiescit, quoniam Episcopus per degradationem non amittit characterem, nec ordinem: ergo haec potestas to Episcopo est ordinis, & non pure iuste institutionis.

249 Res Faber, quod haec potestas in Episcopo duobus modis considerari potest, vel ut est separata a potestate confidendi Christum, vel ut est conjuncta cum illa, & facit unam integrum potestatem confidendi hoc sacramentum Confite, hoc secundo modo potestas ordinis, nec potest tolli ab Episcopo, & sequitur charactere, sed primo modo non est potestas ordinis Episcopalis, sed iuste institutionis: Cum enim Episcopus sit Major, & Dux in Ecclesia, ad ipsum per trius confitit hoc sacramentum inferioribus, & ibi subdividit: ideo hic actus illi competere videatur ratione superioritatis, & iuste institutionis, & sic iure a summum Pontifice potestis eti facilius ad legem, & communis simplici Sacerdoti, & sacerdoti illorum, veluti Episcopum quoniam hunc actum superioritatis, & iuste institutionis. Sed haec quoque solutio non sufficit, & potius est ad oppositum, quia haec potestas conferendi confirmationem nonquam in Episcopo potest esse separata a potestate confidendi christum, sed semper illi conjuncta, & solidum in simplici Sacerdote potest inveniri separata ab illa: ergo talis potestas in Episcopo est potestas ordinis, & sequens charactere Episcopalem, quia semper conjuncta est in eo cum potestate confidendi christum.

250 Itaque praestat dicere cum Suarez, Coninchio, Aretino, & illico, & illi, hanc facultatem conferendi Confirmationem co-

venientem Sacerdoti, cui committitur, non ex sola jurisdictione delegata, neque ex solo ordine, sed ratione utrumque coperte capacitate confirmandi Sacerdoti, cui committitur, & conferetur, & facta potest; prout quidem remota & inchata proxime sueratio edificationis, quia reducentis potestatem remotam in actu quod de causa negluit, & committit non Sacerdoti, neque Sacerdos sine talis concessione quicquid valide facere. Nec Pontifex talis confirmatione mutat essentialia hujus sacramenti, quia essentialia hujus sacramenti minister, non est solus Episcopus, sed hic, vel simplex Sacerdos habens talen Pontificis commissum: Episcopus quidem tertiis actibus eis collaris hujus sacramenti, quemcum dorum actum priorem parat, esse plurimorum, quia ille constitutus materiam hujus sacramenti, nec potest simplici Sacerdoti convenire, neque ex dispensatione Papae, unde deducit, effectus eius in hoc sacramento christiana ab Episcopo consecratio, quia qualiter Minister, qui in illa est invulnerabilis de uero divino, hoc non. Hoc supposito, inquit, potestatem conferendi Confite, ut Episcopo non esse potestatem omnium, sed iuste institutione, & esse ordinatum in Episcopo, delegatum in Sacerdotem, non potest tam extendi ad Diaconum, & alias interiores, & Laicos, quia ex institutione divina est ordinatum, ne transferatur ad alias interiores. & ratio congrua est, quia sicut filius Sacerdos habet directum potestatem in corpus Christi verum, ita habet directum potestatem super Corpus Christi mysticum ad remittendum peccata, & ministerialia sacramenta, atque ideo ad illum folum debet extendi. Quod autem haec potestas in Sacerdotem conferendi Confite, fit iuste institutione, & non ordinis, ex eo probatur, quia potestas ordinis non potest tolli, nec impeditur, ne efficiat, si attenter quis habeat talen autocoriscitatem: at in Sacerdotem talis potestas conferendi christiana autem potest, si attenter, sine commissione nihil facit, itaque talis potestas non est folium iuste institutionis, non vero ordinis.

248 Verum in hoc disceretur aliquo illuminatur, quia non concedimus, & in primis fatum est, consecrationem christianam esse acutum praesertim collatione hujus sacramentorum, inquit ex dispensatione Papae post simplici Sacerdoti & coveniente ut ordinum est. Imperio n. 220. Deinde fatum est ipsorum systema confidit Confite, in Episcopo esse potestatem ordinis; sed filius Christi omnis, qui in illa est, tam bene potest summus Pontifex dispensare cum Laiico baptizato, vel alio inferiori ipso presbitero, ut validè confirmetur, nec illa potest assignari ratio, cur dicatur debet, hoc ministerialiter esse proprium Episcopi, vel Sacerdotis ex ordinario divino, ut nulli interi potestare profit ex dispensatione Pontificis, qui in utroque potestis iuste institutionis & non ordinis. Et ratio congruitas: Fabio adducta, cur tale ministerium extet, inquit, neque ad inferioribus Sacerdotibus, quia sicut filius Sacerdos habet directam potestatem in corpus Christi verum, ita ipsi habet directam potestatem super corpus Christi mysticum ad ministrandum sacramentum, cum quo potest tolli ad oppositum, non manifeste demonstrat, hanc potestatem in Sacerdotem habere aliud quoniam fundatur in ordine Sacerdotialium cuius Sacerdos directa habet potestatem in corpus Christi verum, quia idem non potest in eo ex parte institutionis, ut etiam aliquo modo non in ordine factem remute, ut potest declarabatur.

Confidit, quia si haec potestas conferendi Confite, in Episcopo non est ordinis Episcopalis, sed filius ut fiducionis ergo sacramentum hoc ab Episcopo haberet, & degradatio collatum non erit validum, quia per degradationem ablati est ei potestas iuste institutionis: ut tale sacramentum adhuc est validum, omnes concedunt, etiam ipse Faber, acum debita intentione, forma, & alias requiescit, quoniam Episcopus per degradationem non amittit characterem, nec ordinem: ergo haec potestas to Episcopo est ordinis, & non pure iuste institutionis.

249 Res Faber, quod haec potestas in Episcopo duobus modis considerari potest, vel ut est separata a potestate confidendi Christum, vel ut est conjuncta cum illa, & facit unam integrum potestatem confidendi hoc sacramentum Confite, hoc secundo modo potestas ordinis, nec potest tolli ab Episcopo, & sequitur charactere, sed primo modo non est potestas ordinis Episcopalis, sed iuste institutionis: Cum enim Episcopus sit Major, & Dux in Ecclesia, ad ipsum per trius confitit hoc sacramentum inferioribus, & ibi subdividit: ideo hic actus illi competere videatur ratione superioritatis, & iuste institutionis, & sic iure a summum Pontifice potestis eti facilius ad legem, & communis simplici Sacerdoti, & sacerdoti illorum, veluti Episcopum quoniam hunc actum superioritatis, & iuste institutionis. Sed haec quoque solutio non sufficit, & potius est ad oppositum, quia haec potestas conferendi confirmationem nonquam in Episcopo potest esse separata a potestate confidendi christum, sed semper illi conjuncta, & solidum in simplici Sacerdote potest inveniri separata ab illa: ergo talis potestas in Episcopo est potestas ordinis, & sequens charactere Episcopalem, quia semper conjuncta est in eo cum potestate confidendi christum.

250 Itaque praestat dicere cum Suarez, Coninchio, Aretino, & illico, & illi, hanc facultatem conferendi Confirmationem co-

potestatem sacramentalem super verum corpus Christi non habet, potestatem habet super corpus Christi mysticum, eo quod haec facienda potestas in illa prima fundatur, & ex illa oritur: & ideo qui non est Sacerdos, nullum potest confidere sacramentum praeceps, ubi fuit de hoc agit, & plura patent ex dictis dis. 1. qn. 10.

DISPUTATIO TERTIA

De Venerabili Eucharistia Sacramento.

QUESTIO PRIMA.

As Eucharistia est Sacramentum, & in qua eius essentialia consistat.

1 Eucharistia, quo praeceptum nomine hoc augustinum sacramentum appellari solet, idem latine sonat, quod bona gratia, vel quia Christum gratie Auctorem realiter continet, vel quia futura gloria significat, ante & futura gloria pignus dicitur: vel tandem quia in memoriam passionis, & mortis Christi in gratiarum actionem consecrat, ut plures partes docent. Ratione autem nominis huius, ut est in usi Ecclesie, & Sandrum Parvum, ita alignat Doctor 4. dis. 8. q. 1. ab initio, Eucharistia est consecrationis corporis Christi, & sanguinis veraciter contenta sub specie panis, & vini post consecrationem facta a Sacerdoti sub verbis crisi cum dubia intentione prolata ex institutione divina veraciter significans, corpus Christi, & sanguinem sub eius reditu continuo: in qua definitione sacramentum definit denotat, nempe relationem agentem in recto: corporis & sanguinis terminum talis relationis, sed significatum: sub specie panis, & vini denotat materialis conversionis, & tantum sacramentum proximum talis relationis; post consecrationem indicat actionem sacramentalem, a sacerdoti ministrum idoneum sub specie panis, certa verbis formam consecrationis. Et tandem ex institutione divina: Veraciter significans modum significandi.

2 Deinde addit, hoc est sacramentum novae legis, quod fuit a Christo Domino institutum in ultima cena, ut habeat Luce 22. ubi dicit autoritate Apostoli hoc sacramentum confidit in die fidei, cum ex communione, & per ecclesie traditionem, tunc ex pluribus Conciliorum, ubi haec veritas definita est. & denique in Trident. fel. 5. can. 1. & fel. 13. per rotam, elicebitur quod veritas adeo manifesta, ut neque heretici nostri temere importis hoc sacramentum negare aut fuisse, quamvis de aliis variis loquantur ut notat Bellarm. lib. 2. c. 24. Congruitate autem, & convenientia institutionis hujus sacramentorum deducit Doctorum ex fine cultus, & religionis circa Christum, congreuit ente fuit, Christum esse nobiscum in talis figuram sensibili ut magis excutitur quilibet ad reverentiam, & devotionem erga Christum; cum etiam ex necessitate ipsius sacramentum, quia conguis fuit, ut post generationem spirituale, que fuit in baptismi, & post augmentatione, seu rebirth, quod in Confirmatione acquirimus ad confessionem & defensionem fidei, dare nobis nutrientem spirituale sub similitudine nutrimenti corporali, quod praeterea consitit panes & vino: ex quo tandem deducitur, esse etiam sacramentum ab aliis diversum, quia habet materialia, & formam, & diversum modum significandi, quam est corporis & sanguinis, ut materiam illius relationis est: & aliqui voluntarie etiam importari in celo: ita Valencia, Nugus, Suzet, Capensis, Orlando, Radius, Averia, & alii recentiores. Tertia Opus affirmat, sacramentum Eucharistie essentialiter consistere ex speciebus consecratis, & ex corpore, & sanguine Christi, nec formaliter verba consecracionis includere, ita ut ad essentialiter, & substantiam huius sacramentum utrumque pertineat: ita Victoria, Vafis, Coninchio, Amicus Card. de Lugo, Morandus, & alii quipplares. Quarta enim sententia docet, corpus & sanguinem Christi, qui in hoc sacramento contineuntur, non illud consistere essentialiter, nec totaliter, nec partialiter, sed essentialiter consistere in speciebus sacramentalibus, hoc est, significantibus corpus & sanguinem Christi sub illis realiter, & substantialiter contineri, & hoc fuit sententia neutrum Scotti loc. cit. fel. sciam Alepus q. 10. memb. 3. art. 3. D. Th. 3. p. 497-498. D. Bon. dis. 9. p. 2. art. 1. q. 2. & aliorum antiquorum, quam sequuntur Scotti pallium, tum veteres, tum recentiores Mairon, Bissellus, Taratus, Antonius, Andreas, Rada, Faber, Gavatin, Brancatus, Aretinus, Hiquetus, Poncius, Hiribanes, & alii ex nostris, solo Centino excepto, qui dis. de Eucharistia n. 15. cum Thomistis arbitratur, sacramentum hoc essentialiter consistere in aggregato ex speciebus, & corpore, & sanguine Christi, & cum Cardinali de Lugo inquit contra communem alios eisdem opinionis, corpus & sanguinem Christi importari in recto, & species in oblique, vel pro connotato.

ARTICULUS PRIMUS.

Questionis Resolutio.

Pro resolutione questionis. Primo Dicendum est, consecrationem sumptum pro actione consecrativa, sed pro mirabili illa actione, quia panis, & vinum convertuntur in corpus, & sanguinem Christi, nec illi sacramentum Eucharistie, nec aliquid ad illud essentialiter pertinet. Conclusio est Scotti loc. cit. & est communis contra primam sententiam, & scilicet probatur primo ex illo generali principio, quod superius statuto dis. 1. q. 3. art. 2. quod

quod sacramentum Eucharistiae est res permanens, & nos in solo iusto constitit, ut certa sacramenta, quemadmodum docet Trid. f. 1. i. 7. cum ergo consecratio hoc modo sumpta non sit res permanens, quia est actio quaedam instantanea, sequitur necessario, quod nequit in hoc sacramentum essentialetiter consistit, nec sit aliquid ad illud essentialetiter spectans, quia res permanens nequit constitui nisi successiva, tanquam per formatum intrinsecum. Contra in nulla re, que producitur causa efficiens, & efficientia ipsa, seu producitur ad illius intrinsecam constitutionem spectare dicuntur; sed consecratio, ut hic de eo loquimur, est actio transubstantiativa, que est ipsam productio Eucharistici sacramentis, et eius intrinsecam constitutionem spectare sequit. Denique consecratio est ad illa sacramenta inquit Doct. ponendo corpus Christi sub speciebus, & non est sensibilis, sed in invibus productis sacramenti, sicut spiritualiter actus, qui per formam v.g. baptismi efficaciter gratia in anima, ergo consecratio sumpta pro actione non est. Contra hoc non dicuntur.

Resp. Bernal. 14. c. 1. sc. 2. s. 4. physicam confectionem non solum esse viam ad hoc sacramentum constitendum, & actionem illius producendum, sed etiam esse uniuersum, & nexus accidentium panis, & vini cum propria Christi substantia; atque ideo ei hunc sacramento intrinsecus, & essentialis non minor, quam uniuersus nescientiam rationalem cum materia est essentia in homini; & uno nescientibus ab eius in subiecto est intinseca, & essentialis alio; Et cum diebus autem actionem hanc esse insensibiliter auctoritate sanctorum sacramentum pertinere non posse, quod debet esse sensibile, inquit, non omnes, quod est essentialis sacramento, debere esse per se ipsum sensibile, ut tene omnes docent de contradictione in penitentia, & Christo in Eucharistia, sed sufficere, quod sit sensibile per aliud, quo pachos actus interius contritionis in sacramento Poenitentiae sit sensibilis per extenuata confessionem; & Christus in Eucharistia per species; similes ergo habent sensibilis dies protest per species;

Sed in hac respondione plura falsa supponuntur, nam in primis supponunt, inter species & corpus Christi prater realem, & sacramentalem, relationem prestantialitatis dari aliam physicanam, intrinsecam. & non malem unionem, quod nos omnino negamus cum Doctrina disto, quae eadē, ubi docet, inter species & corpus Christi, ratione naturae, non esse nisi per hoc ipsum, ut supra.

stultorum physician unionem repejerint, nec formalem, nec effectivam, sed falso realem, & inseparabilem praesentiam, qua Christus est in dissolubilitate praefusus, qui indissolubilis praesentia, taliter atque forma, unione physica, & reali ortu habet, sed a divina voluntate duxatur, quae de cœrit, corpus Christi, tandem esse speciem, per sensum, quamdiu illi durat, & conservatur, in infante suo loco dicimus. Tunc quia quando etiam preter realem praesentiam, & in manu, qui Christi corpus, & species connexa dicuntur, datur etiam alia unio physica, & realis illi simili, non materia, & foeta in composito uniti dicuntur, fides adhuc supponitur, confeerationem ipsam, que effectio transubstantiationis transiens, & talem unionem, & potius etiam actione talis unionis, & nexus productiva, non autem ipsa unitio, unde potius unitio dicti libet, quam unitio unitio enim est actio, talius terminus est unitio. Rursus fallo etiam supponitur, unionem, esse de essentiâ compositi substancialis, vel accidentialis, cum potius sit conditione necessariâ, ut requiriatur ad compositi constitutionem, de cuius essentia sunt tantum sive partes constitutiva, ut constat ex dictis in Physic. Denique multa tali unione, qualiter praetendit respondens, inter species, & substancialis corporis Christi, adhuc nullum est, hanc unionem fieri per species sensibilis, scit, & corpus Christi, quantum sufficit ad rationem sacramenti Eucharistie, qui vix species nec corpus Christi videatur, nec unus uno cum illis, sed illis sive hoc credetur, ibi ipso corpus & sanguinem Christi, & spei eius unitum: ergo nullum istorum sit sensibile per species.

neque, ut pars ecclesie, non potest esse ratione per hunc; probatur consequentia, illud enim dicitur per se sensibilem, ut ipsius speciem immittit in sensum immediate; sensibile per aliud dicitur illud, quod in tantum sentitur, in quantum illud similitudinem in sensu etiam aliquam modo speciem ipsius, mediante illo aliquo modo sub sensu cadit; sed ad tua conscientiam, & visus accidentibus panis, & vini, hac nullo modo speciem sensibilem in tantum corporis, vel sanguinis Christi, ne nouis eorum cum accidentibus conficiatur; ergo hoc non est sensibilia per species, quantum sufficit ad rationem sacramenti, sed est lignum sensibile; nam etenim species, & eodem omnino modo quo causatur ante conscientiam in visu vel tactu, causatur etiam postea; & eodem omnino modo sensu se habent in cognitione corporis Christi, & unionis eius cum accidentibus, & vini ante conscientiam, & non conscientiam.

7. N*on*; exemplum de *Contributione*, quae ut dicatur pars sacramenti *Panentiae*, sufficit, quod sit sensibilis per externam confessionem, est ad temp*or*um, immo portius ad oppositum; non hoc modo be*ne* dicitur *Contributione* fieri sensibilis per aliud, nempe per externam confessionem, quia in confessione datur hoc aliud imminutum specimen illius in sensu*m* & alteri se habet sensus post illud aliud causas *confessionis* speciem, quam antea; nam confundit talibus affectu & ex eiusdem verbis; ita Lugo disp. 1. de factamento Eucharistie script. 5. n. 57. Verum absolute negendum est, non repugnat, aliquam simili esse posse causam formalem, & efficientem eiusdem copiosum, quia tunc id est *causa sui ipsius efficiens*, quod absolute repugnat, & sequentia probatur; quia in actuum aliquis dicitur causa efficiens aliquis ex compotio*n* substancialis, in quantum forma producitur in materia; quare si eccl*e*esse potest causa formalis & efficientia reflectio*n* eiusdem copiosum, id est dicitur causa ipsius efficiens.

cens sui ipsius; Neq; exempla adducta sunt ad tem; non quidem illud de aqua benedicta, quia benedictio passiva in aqua, est aliquid mortale, non physicum in aqua, & benedictionem illam patitur in aqua concipiuntur, ut distincte a benedictione activa. Et pars illa compedit humani, quae de novo ageneratur per nutritionem, non habet, pro forma solam animalium zootomiam, sed novam formam mixtum, quam nos statuimus in animatis iustis animam, & quia anima zootomia est individualis, haec pars corporis producta, ad eam informandas de novo & individualiter extendit.

mentum corporis Christi, corpus Christi est, sacramentum sanguinis Christi, sanguis Christi est, ut ille.

Sed Dices, Pater, non tantum dicunt sacramentum Eucharistiae esse corpus, & sanguinem Christi, sed etiam esse panem vice, & cibum anima, quo modo inquit unus est Christus I. 56. Curo maturare ei cibos, & sanguis meus vero est potus, sed et cibus spiritus anime, non speciebus materialibus, sed sanguis, & corporis Christi proprii competit, grec. & resp. Pater caro enim accipere non info sacramentum Eucharistie, corpus Christi non continetur.

11. At tamen Do. 2. q. 1. cit. lit. H. quodcumque verba consecrationis non sunt pars intrinseca & essentialia sacramenti Euch. n. i. hi-
lom. nisi possint formam illius ; quatenus sunt forma consecrationis & idem replicat infra q. 2. A diu. atq. sicut nulla verba sunt forma Euch. nec de essentia eius. sed verba aliqua sunt forma consecrationis eius. Quod autem verba consecratio sunt forma sacramenti Euch. in hoc sensu, quatenus nimirum sunt forma consecrationis eius, deducit ex Concil. Flor. loc. cit. cum enim iam diximus omnia novae legis sacramenta tribus verticibus, scilicet materia, forma & ministerio; posito locutione de sacramento Euch. dicit, materia eius est panem & vimnum, forma autem verbo, quibus co-
ficiunt fieri sacramentum, sed panis & vimnum sunt materia, non fieri-
mentum Euchar. ut fatus de eo confitit, sed consecratio ; etius ergo
verba quae sunt forma sacramenti, quatenus sunt forma con-
secrationis. Ex qua doctrina facili conciliari possunt predicationes fe-
tentur ut inquit Hippocrate loc. cit. dicendo, Euchar. duplicitur con-
siderari posse vel duplex in habere tantum, aliam in fide, & sic
constitutu intrinseca per formam verborum ; etiam in facto esse, &
ut eis sacramentum permanens, & sic forma eius sunt species sacra-
mentalis, & ad rationem superiorum aliam, quia probatum est conse-
crationem non esse signum sacramentale, quia non potest applica-
ri ad causandum gratiam proxime sicut applicantur species sacra-
mentales, dici potest, quod proxime causant gratiam substantiem remitti vero gratiam factum ab eis, modo, quo diximus dis-
pacio, baptismum causare gratiam, dictio recedens, quod suffi-
cit ad efficaciam ipsius sacramenti salvandam in eo casu, etiam in
ceteris ad effectum graviter sub dictio eius, de hoc videantur
dicta supra. 12. sacramentum in more a. a. 2.

13 Tertio Dicendum est, species panis & vini pertinere ad rationem essentiae huius sacramentorum. Doct. loc. cit. & et communis Theologorum contra Vitalensem &c. sicut fuit eius non
contra fidem, sed contra rationem.

niis 1 exhortorum contra Vulgantem rom. de factamentis cap. 21. ubi inquisitum quid sacramentum Euch. proprii loquendo pro quo supponit in recto hac vox *Eucaristia*, est corpus & sanguis Christi, quatenus sub speciebus sensibilibus continetur; ipsa autem species sensibilis panis & vini atque appellatur sacramentum Eucharistia improris & figuratis quatenus signant corpus & sanguinem Christi quod est vere & proprium sacramentum scilicet utrora vocatur fana, quia est sanguis sanctitatis quia est formaliter in animali, & homo pictus dicitur homo, quia est figura veri hominis; ita dicuntur Vulgantem loc. cit. cuius praecepsum fundamnetum est testimonio Aug. Ambro. & aliorum patrum, qui corpus & sanguinem Christi sub speciebus sacramentalibus continentur Eucharistie si sacramentum appellatur quia opinio ab omnibus ut temeraria relictur quia est contra omnium Theologorum sententiam in te gratiam, non in doctrina Ecclesiastis & Conciliorum patrum confessioem; quam Concil. Trid. fess. 1. cap. 3. dictis communis Eucharistie le cum certis factamentis, quod est in similitudine corporis & sanguinis gratia visibilis forma; at hanc sententiam docet e contrario hoc sacramentum esse invisibilem in gratiam visibilis forme, item docet ibidem omne sacramentum nova legis elementum, & in recto pro se supponere, quod est sanguis sensibilis, corpus autem & sanguis Christi sub speciebus continentur, non sunt signum sensibilis. Tandem docet ibidem, in hoc sacramento Eucharistie contineri realiter corpus & sanguinem Christi, que locutio veritatem resquit in hac sententia alterante, sacramentum Eucharistie supponere in recto pro corpore & sanguine Christi, tunc enim scilicet est in corpore & sanguine Christi contineri corpus & sanguinem Christi, qui fuit est indiculus. Et nullus ergo hoc sententiam cum Concil. Trid. doctrina manet nisi rapitur.

15 Proinde probari solet, quia de ratione sacramenti est, quod sit lignum sensibilis, seu in locutio Trid. in invaliditate gratia visibilis in forma testis corpus & sanguis Christi, in Eucharistie existens non sunt lignum sensibilis, & visibilissimero & Respondent Adversarii in corpore & sanguinem Christi esse sensibilia per aliud, scilicet per species, sicut contrarie, quia est pars sacramentum praeventum, & dicitur sensibilis per efficiendum, & hanc sensibilitatem per alias inquinat, sufficere corpori Christi, ut sit pars sacramentum Eucharistie. Sed haec questionem Gavatius sensit invalidam, non quidem ob solutionem aliam, quia non modo quod alii etiam delictio competit, & definitum est in ignis corporis & sanguinis Christi per accidentem sacramentum speciatum, & extrinsecus, non vero intrinsecus & efficiendum, sed ex ea senset invalidam quia necessarium non est quod deficiatur per se competit cuilibet parti de his, nisi sed fatis est, quod adsequatur, & totaliter de toto deficito per se verificetur, hominem vel generaliter est substantia corporis, nec tam propter ea sequitur, quod anima, que spiritualis est, & incorporata non possit illam pars in intrinsecis, scilicet validis.

16 Cetero per hoc nec bene refellitur. Ad versariorum respondentes sufficiat et offendit invaliditas ratione adducta, quoniam Adversarii, quod in ratione sacramenti sit illud lignum sensibile per se quod omnium sui partem, sed ajunt, sufficere ad sacramentum, vel sacramenti partem, quod sit sensibile per accidentem, quod probant exempli contradictione, unde hoc sitate non bene deducit, quod corpus & sanguis Christi solum per accidentem ad rationem sacramentum speciatum, quia non praejudicant rationem sacramentum, quod aliquis ejus pars sit tantum per accidentem sensibilis.

ut proveniat ex aliquo signo ex natura significantes neque sufficiat ad sacramentum, quod per tantum sensibile per aliquod igitur exterrimus quod ex institutione Christi canimus & supponita fide illud significet. Unde consilio etiam quod contrito per ipsa sacramenta canimus ut deinceps dicta illa sententia ab aliis famulis respondeatur.

menti penitentiae de quo dicimus disjunctis adhuc non est similia ratione, nam ad eum interior voluntatis potest illi tenditibus tunc acutus signum extortus ex natura rei significans ei dolor enim interior per signum exterior significans soleret ex natura aet. ut dictum est p[ro]pt[er] corpus Christi non est sensibilis in Eucharistie hoc modo; cant enim Ecclesia & fideles dei deficit sola fides sufficit quod si alio modo sic sensibilis. Adversari contentum quia ratione hac sensibilitate peritudo non est ex natura sensibili solita ex institutione Christi supponitur et hoc non potest illi sacramentum neque pars sacramentorum.

17. Deinde probatus, quia corpus & fangus Christi sunt signa, sed significantia Eucharistie, species enim, sed accidentia illa est sacramenta significantia, illi est corpus & fangus Christi; ergo non sunt sacramenta, nec id rationem sacramentum intrinsecus, & essentialem faciunt, esse sacramentum.

Constitutio, nec in actionem facilius intrinsecus, se essentialem
spatio-quot ad essentialem i. genit. Consequenter pars quia im-
plicatio estem fine simul digni & signorum, horum enim illi sunt corre-
lativū, & correlativum non est de silentia relativa, propter ea in
eius definitione postulat tantum, tanquam ad litum, tum quia si
genitum non constat, tunc essentialem a figura, canendum a tota esse
tua, vel eis parte patet in aliis figuris, baptisatum enim non
constitutio per gratiam, sed per affectum, tanquam partem sibi
vel totam efficiunt. Probatur aliam autem ex Tripli, scilicet c. 8. ubi
inquit, *comunione quidem illi sunt sine Eucharistie communiter*
facientes, similitudinem in eis, & servantes etiam formam vi-
tabulacrum vestrum expresse vultuunt. Ceterum in symbolum
de mortali vita & sacra, & re invicti, quia Christus in Eucha-
*rister non est similitudinem, sed forma vestrum sit ipsius, ne quo parti-
liter integrat rale symbolum, nec nec unum correlativum est de
constitutione, aut integrante incertus sit correlativus ergo Contra-
dictio locatur ut de ipsi speciesibus praeceps, distinguens signatum
& signum personam, formam vestibilium, & geratum invicibilem
se invicem, sicut in aliis sacramentis nisi inservient.*

facramenti Eucharistie, ut quia eis supradictum est 17. & 18. maiori est ratio, & congruenter, ut conterit ponatur pars intrinseci sacram, peccantibus, quoniam corpus Christi sanctum. Eucharistie.

secundum quod per se gressu' ad corpus Christi habet, & secundum quod ad sacramentum, cum in corpore Christi habeat prædictæ significatiæ gratianæ. Ideo licet si res factamenta, non obstat, quod minus sit etiam pars eius interfecta, & quamvis implicet idem in specie iudicium figuram & signatum, bene tamen reficitur diversum posse idem hancem simul ratione signi & figuris in unâ corporis Christi respectu speciem habet rationem figurata, quia species sunt figura corporis Christi, & specula sunt duotorum hoc est, representant corpus Christi, sed prædicti definiunt actus, & practice dignificantes sub illis realiter corpus Christi continetur; respectu vero gratianæ sanctificantur nobis conferenda in sacramentis fumigationis quoniam corpus Christi habet rationem signi prædicti & efficacitatis, quoniam hæc ratione species interfecte cum speciebus ad rationem sacramenti. Venit hec solatio vim argumentum non tollit, quia sacramentum est hoc, quod à Ecclesiastico institutum præfigo prædicto genere, & ut primatum illius significaturum; huiuscmodi autem non est gratia accidentalis, quam signatur corpus Christi, sed est gratia beatitudinis, quæ illi per Christum, hoc enim est primatum gratiae.

20 Altera pars alteri, quod i felicitate saltem de connotato, & in obliquo corpore Christi ad hoc Sacram pertinet, quatenus scilicet est obliuicium speciemur. Et terminus continentia earum, est de clara, ut si bene intelligatur, abullo negari possit, quod etiam ex Sosio, doctrina, que gaudet, Castrensi bident, obliuicium

18. Quinto dicendum est, sacramentum Euch. essentiale, & in
eundo soli sacerdotis importare & pro illi supponere, conetur tam
dixit eus post saigninem Christi sub ipsius contentia: Ita Scottus
est, et subdit: Et si antea quarsa, ut dicit, quod Lachus supponeret
in Christo pro saignine, quatenus continent corpus, & saigninem
Christi; & et continentis in Schola nostra: Probaturas pluribus
certimoniis, que ratione in sacramentis sunt speciebus attributis;
aut enim Ecclesia in sequentia Missa: Fratrum deum sacramen-
to, ne vaciles, sed monstro, tantum esse sub fragmento, quantum
aut regnum, itaicio autem specierum ratione contentientis patet ex
sequenti signi tantum si fractio, qua haec statuta fuerat signata
manuatur; item in Collecta Missa in plurali hoc facerent mentem no-
notur juxta plurimatatem specierum sacramenta que compununtur,
modo etiam plures loquuntur Patres: Item in c. Berengario
leiori post consecrationem non solum minete in aliis factam
m, sed etiam ipsam Christum; Denique Innoe. III. t. Cui
marita de celebratione Misericordia doceunt in hoc sacramento
necessaria distinctione: Unum, quod tantum est sacramen-
tum; alterum, quod est sacramentum & res; tertium, quod est
& non sacramentum; & primum atque eius species panis, & vini
secundum: corpus, & saigninem Christi, tertium denique
ratione significantem, que homini datur in actuali sumptione
in aliis sacramentis, id, quod est rende sacramentum simulum
et sacramentum similitudine, pars essentialis sacramenti, ut patet
Baptismo, Confirmatione, & Ordine, character sui in his pene

huius sacramenti; non enim approbamus doctrinam quorundam Recentiorum dicentium non repugnare aliquid esse connotatum & adhuc ingredi forenam rei constitutionem. sed dicimus hoc repugnare in terminis, quia non potest se habere rautum connotatio- ia, quod rem constitue, secundum primariu eius conceptu cū semper primarius rei conceptus praesupponitur ad esse connotativū.

21 Sexto tandem dicendum est, dato etiam, quod Sacrum Eucharistia essentia littera cōsideretur in aggregate ex speciebus, con- fectum præsentis Christi sub speciebus; ita species sunt signum efficacis cōstitutio præsentis illius sub ipsius; unde in hoc sensu posse negari minor, qualiter species præsentiam corporis Christi non efficiant, illam tamen efficaciter conservant, que virtus conservativa rediutur ad effectum, sicut per productio, & conservatio eundem in important respectum essentialiter per principali significato, & iofum quod connotata differunt ut doceat Doct. quidlibet. 22 Quidem si argumentum valere, probaret, species ad

christiani sacramentis. Quibus in aggredito ex speciebus consorte, ac sanguine Christi, non adhuc in recto corpus Christi importaret, & species pro connotato, fed è contraria. Et quidem quod etiam hoc admiso, non adhuc importaretur corpus Christi in recto; tandem in obliquo probat Gavatius *loc.cit.* decem auctoribus expressissimis. Conciliorum & Patrum, qui corpus Christi predicant de Eucharistia in obliquo tantum, & non in recto; que apud ipsum videri possunt *dis. 1. cit. 10. 30. 46.* & seq. Quod si inter domini Patres dicunt, sacramenta Eucharistiae esse corpus & sanguinem Christi in recto, contentum Vaf. *dis. 1. 67. 5.* & Card. de Lugo *dis. 2. s. 3.* hoc nos turbare non debetque ut dictum est supra n. 13. eorum intentum fuit tantum docere veram & realen corporis & sanguinis Christi existentiam sub speciebus; non enim inter eos fuit unquam alretatio scholastica de partibus huius sacramenti constitutiva, sed tantum de vera & reali existentia corporis Christi in Eucharistia, quam Hæretici aggabant. Quòd vero admisit ea sententia, adhuc species importarentur in recto probatur; quia vident hec predicationem, species conseruat sunt sacramentum Eucharistiae, & è converso Eucharistia est species panis & vini consecrata; Confin. quia speciebus consecratis competit integra & perfecta definitio Eucharistiae; ergo illi etiam in recto competit definitio per locum. Topicum; probatur sumpsum; quia species ista, ut inquit Doctor, sunt figurae sensibile gratiam subfitem; ex institutione divina efficaces significantes hec autem est ratio huius sacramentum dictum est ab initio questionis. Tandem locis supradictis cap. *Ego Bringeris*, & cap. *Cum Martha*, species sacramentales appellantur in recto sacramentum, & sic possunt loquuntur Pates & fideli; sed alium in Altari sacramentum expunctionem exponuntur species sacramentales, unde non video, qua ratione dixerint Card. de Lugo, & Centinus nostrar. si fu loquuntur species sacramentales, magis vident corpus, & sanguinem Christi importari in recto, quia in species.

ARTICULUS SECUNDUS

Adversariorum rationibus occurrunt

22 In oppositum obieciunt Primo probando, verba ipsa confestationis, seu formam verbalem confessiones spectare ad intrinsecam, & exterioris huius sacramenti constitutionem; illud enim est sacramentorum vel de exteriori sacramentis quod est signum seu effectivum sibi signati, sed hoc magis competit forma verbali, quam speciebus, non efficiunt sacramentum, aut rem sacramentis que est praesentia sacramentaliter, etc. &c.

Contra: quia nulla est repugnare dicere, quod verba praescripta

dictum quod non est repudiat. sed etiam quod verba praeservata dicuntur forma Eucharistiae, & illam constitutam, licet enim physice pertransfert ad hanc tamem moraliter manent in ipsius speciebus conserفات, tanquam in sua effectu, si enim forma baptismi dicuntur esse, quando etiam ultima eius verba proferantur, & continuare materia, quamvis materia non sit hie, nec physice, sed antecessit, vel subsequitur; & quamdiu manet aliqua pars facta menti, dicunt ipsam sacramentum esse; ergo patet in proposito sufficit, quod species manent, quamvis forma praecessit, ut dicatur ipsa forma manere, vel falso sacramentum maneat constanti tali forma. Denique si verba conserفاتur non sunt forma huius sacramenti, dicendum est, hoc sacramentum forma est, cuiusla conserفاتur, illam non posset, atque ita male dixerit, lenim speciem sacramentalem, sed corporis & sanguinis Christi proprie competit iuxta illud Ioh. 6. *caro mea vero est cibae &c.* Confirmatur quia idem est sacramentum Eucharistie, & sacra altaris ut sacramentum non consistit in speciebus, sed in corpore & sanguine Christi, quod enim offertur in altari est illud item, quod fuit oblatum in Cœli, licet differenti modo; ergo species sacramentales non sunt sacramentum, sed ipsius Christi corpus. Deinde sacramentum habet esse signum gratiae sanctificantis, sed species nec efficiunt, nec significant gratiam, sed corpus Christi iuxta illud Ioh. qui *maudicat me ipse uerbi proprio me,* ergo hoc est sacramentum.

quodlibet sacramentum marariae, & formam confare.

23. Resp. Doct. diff. 8. c. quod. 1. in solutione ad 2. maiorem sic debet intelligi, quod sacramentum sic signum vel significans aliquid fieri per ipsum, vel aliquid esse per ipsum, & hoc secundo modo species sunt signum praesentis corporis Christi in Eucharistia, nam essentia sacramenti constituit in hoc quod veraciter significat id quod figurat; & qui sacramenta significant fieri aliquid per ipsum in ritum, quo confidunt in usum huc utique debet sibi modo efficiere, quod figurant; sacramentum autem Eucharistie, cum sit permanens, significat veraciter subesse, quod figurat, unde opus non est ut ipsum efficiat corpus Christi praesens, sed sufficiat ostendat ipsum esse praesens, & eius essentia sufficiens restatur in ratione signi veraciter corporis Christi ibi existentes; In quo via virtus conservativa reducitur ad idem genus, aliquid specieas conservativa, & conservativa, quia species conferatur per assitentiam Dei habent virtutem conservativam sui signati praesentis, tamdu[m] enim maner, quamdiu i[n] conservantur; sicut ex efficacia verborum & consecrations per assitentiam Dei prius presens Christus sub speciebus, ita ex efficacia speciem cum eadem assitentia conservatur praesens; quare si recta verba consecrations sunt signum ef- fidei posse vel quod esse permanent, hoc est quod esse suum quidlibet instrumentum, & essentiale; alio modo quod usum, & sumptu- nem eius primo modo consideratum falsum est, quod hoc sacramentum sit cibus anima spirituali, corpus enim Christi non est cibus anima spirituali in actu secundo, nisi in usu sacramenti, & in hoc sensu loquitur Concilium, loquitor enim de altero fine institutionis huius sacramentis, qui in sumptione haberunt; Eucharistie vero est sacramentum, quia permanens est ante usum, & sumptionem; & quidem in ipsa sacramenti sumptione falsum est, gratia physice a corpore Christi causata, nihil enim physice operatur in gratie productione, sed illam causat, ut causa meritoria sit in aliis, & cum corpore Christi hoc modo gratia causatur in species illam causant, cum applicatur, seu sumuntur; universitate enim eiusdem, sacramenta nova legis efficiunt gratiam, quia signi- ficant ex Trid. l. 7. can. 6. & 7. quare corpus Christi in sumentibus hoc sacramentum gratia causat meritorio, & moraliter mediante applicatione ipsius sacramenti, nempe speciem, unde tam corpus Christi, quam speciem, sunt causa instrumentales morales eiusdem gratiae & sacramentum in eis est, quod cibat animam sub figura panis & vini, corpus autem Christi est quoque ut dictum est super. nro. 13. male usum aliqui facientes abhunc officium, & factus

gratia sanctificantis ut nota. Hic quis in Comit. lo sine questi-
o nis i. d. ad eum argumentum negandis est minor, cum enim in Eu-
char. sub speciebus panis & vini corpus & sanguis Christi realiter
contineantur, qui sum it species consecratae, sumit Christi; tamen quā
elbum anima spiritualem, unde dicitur cibis ratione sacramenti,
& sacramentum filium, quod adhuc magis declarabitur int̄ n. 30.

26 Ad Confirmationem negatur, idem esse in Eucaristia sacramentum simpliciter, & absolute loquendo, & colligetur ex Trid. sif. 22c. 3. sacramentum enim est talis figura, quod non nisi de speciebus veritatis potest; a sacrificio, si sumatur pro ipsa actione sacrificandi, est oblatio aliquius hostiae, citata quam sacerdos aliquam exercet ceremoniam sacram, si vero accipitur pro te oblatio, qui dei solet hostiae sacrificii in Eucaristia non supponit pro speciebus sacramentalibus, sed tantum pro corpore & sanguine Christi: prout sub eius contemplatione ut deducitur ex Trid. loc. cit. ubi ait, quod Chirilla in ultima cena corpus & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini obtulit Deo Patti; ita etiam notavit Aetilius dif. 8-1, a. 1, art. 5.

Ad ultimum item responderemus ibidem, non diffuisse Theologos graviter, qui dixerint, hoc sacramentum esse omnino alterius rationis à ceteris sacramentis, eo quod cetera sacramenta formaliter & principaliiter significant gratiam sanctificantem animam; hoc autem sacramentum de formali, & principali significato non importat gratiam formaliter sanctificantem, sed corpus, & sanguinem Christi; Ceterum multo doctius, inquit, dicitur esse communio huic sacramenti, cum ceteris de formali, & principali significato importare gratiam sanctificantem, itaque eadem ratione genericia cum ceteris sacramentis sit figura eti sacramentis sanitatis. Verum hoc non est de mente Doctoris, qui q. cit. sub l. D. expedit inquit, quod littera invenitur ceterum utrumque ad sacramento Eucharistie, ut modo dictum est, hac ratiōne non primum eius significatur, sed tale significatur est grata subsistens, id est, corpus Christi sub figura corporis, unde

intens, iusti, corpus Christi ubi speciebus; unde hanc prae-
parat, distinguit et disponit hujus factamentis a ceteris, quod
alia sacramenta primo & principali per significatum gratiam
dentalem inhaerent in seipscilient; illud autem significatum gratiam
sub silenti, scilicet verum corpus Christi ibi existens, quam do-
cumentum posset confirmare Trid. fss. 13. e. cum dicit: *Commune
hunc quidem est fons sancti & Eucharistia, cum ex eius sacramentis sym-
bolum fidei & exercitio in suis gratia formam visibilis;* verum illud
in ea excellens & singulariter reperitur, quod reliqua factamen-
ta cum primum factamentum vni habent; cum qui illis utiatur; at
iuxta Eucharistia ipsa factamentis auctor ante ipsum est, ita Concilium
bonum; Gavatius vero dis. p. 1. q. 97. in fine, ad hoc item argumentum
dicit: magis universitas loquendo de sacramentis esse falsum,
quod scilicet sacramentum debet semper esse signum gratiae fan-
tificantis, iustificanti enim, quod sit signum vel gratiae fantifican-
tes vel substantes, sacramentum autem Eucharistia est signum
gratiae substantientis. At neque bene dicitur, quia quodlibet sacra-
mentum univerter loquendo debet esse signum gratiae fantifican-
tes aliquo modo, & hoc quidem committit ei etiam sacramen-
to Eucharistia cum ceteris, ut modo dictum est ex Tridentino.
¶ Quare potius dicendum est, utique sacramentum debere
esse signum gratiae fantificantis, non tamen semper opus est, quod
sit gratia vel eius significatum primarium, & principale; sed sus-
ciet, quod sit secundarium; & ita est in proposito de sacramento
Eucharistiae, quod licet primarium eius significatum sit gratia
substantia, in quo & ceteris distinguuntur sacramenta, secunda-
rum tamen est quoque gratia fantificans, quod est sibi commune
in aliis.

27 Tertio obiectum probando, sacramentum Eucaristie esse
item in utroque consistere, nempe in aggregato ex speciebus, &
corpori Christi; nam sacramentum Eucaristie adoratur a Fidei-
us adorante latere; non potest autem haec adoratio debite spe-
cibus sacramentalibus adhiberi fortis sumptus; ergo vel exhibe-
re corporis & sanguinis Christi seorsim, vel speciem cum corpo-
& sanguine marianopedio vel Eucharistia supponit tamen pro-
torpe. Ne sanguine Christi quatenus continentur sub speciebus,
et faltum pro aggregato ex utroque. Confirmatur, quia hoc sacra-
mentum est cibus sacramentalis animi; sed nec species foecundum
corpus, & sanguis Christi foecundum simus cibus sacramentalis ani-
mi, sed utrumque simulnam virum reficiat, quia in eis Eucharis-
tia non competit illatione specierum, sed ratione corporis, &
sanguinis Christi; quid autem haec reficit fuit sacramentaliter,
et provenit ex corpore, & sanguine, sed ex speciebus sensibiliis;
quod Eucharistia sit cibus animi sacramentalis, ex utroque
animi habetur. Tandem plures partes dicunt, Eucharistia esse ex
cibus composita, nempe speciebus & corpore Christi, et habe-
re in eis de consuetudine dicitur, sacrificium Ecclesie diu-
noscit, dubius confitit, visibilis elementorum specie, invisibili
omni nostri Iesu Christi sanitine.

28 Respondet Gavatius, utique adorationem latrī non deberi
cibis secundum se, & ratione sui, sed quatenus Christum re-
ter, & substantialiter continent, adeo quod non sacramētū, sed

Hinc deducitur, solas species hoc sacramentum non constitueret, sed simul cum corpore Christi; negatur consequentia, quia de ratione sacramenti Eucharistiae est, ut sit cibis sensibilis continens alios duos infinitesimorum actualiter, & realiter, scilicet, corpus Christi solum virtualiter, & causuliter, scilicet, gratiam, neque ex hoc bene deducitur, etiam corpus Christi esse partem essentialem sacramenti, quia si cibus spiritualis anima non nos etiam requiri de gratia, que sit alter cibus spiritualis anima, sed folum deduci potest, utrumque cibum in spiritu contineret, unum actualiter virtus, & species utriusque cibi esse significativas, itarum una sit significativa primarium, scilicet, corpus Christi, alterum vero secundarium, scilicet, gratia.

secundarium, scilicet, gratia.
Ad ultimum, quando Patres dicunt, sacramentum Eucharistie duobus confitare, scilicet, ex visibili elementorum specie, & ex invisibili corpore, & sanguine Christi, hoc modo loquuntur nil aliud docere praetendunt, quam quod cum speciebus est etiam simul coram Confessionem respondetur, panem eatenac dicti materiae Eucharistie, inquantum est materia consecrationis, per quam transubstantiatur corpus Christi, & ex parte dicitur fieri corpus Christi, non tanquam ex subiecto, sed tanquam ex opposito ciborum, siue tamquam ex termino a quo inferius suo loco dicimus.

etiam patet quod corpus et sanguis Christi in eis recipiuntur et etiam multo con-
pus & fangus Christi in hi curantes, quam faciunt compositiones,
& un utrum sit de essentiis huius factimenti, quia de hinc puncto
non discurrunt cum Hereticis, sed tantum de intima Christi pre-
sente sub speciebus, cum illi negantur. Locutus verò illius capituli
Hoc est; non est ad tem, quia ibi loqueatur de sacrificio missæ &
lo-
quitur de compositione sacrificii, in quo offertur Christus sub
speciebus, & non de compositione sacramenti; in modo potius est ad
oppositum, quia extremitas verbis illius Capituli habetur, factamen-
tum Eucharistie esse species, corpus vero Christi esse tem sacra-
mentum, ut superè relatum est.

Ita tandem ex 10 annis & quatuor interius illud docimur.

33 Quinto tande contra ultimam conclusionem postum, sub n. 21, aliqui locu Patri adduci solent, in quibus predicatori de hoc sacra-
mento in recto corpore & fangus Christi, quod testimonia ibide sunt
explicata, etiam sub n. 13. In eo illis nonnulla sunt recte inter-
pretanda, ne in errore nos durantur advertit Gardel de Lugo djp.7.
sec. 5. m. 128, nonnulli enim Patres dicunt: quod panis fit corpus
Christi, in utero non sanguis Christi, panis est corpus Christi, si pro-
positiones non habent sensum proprium, impropterum, adeoque
sunt explicata a hunc modo: panis fit corpus Christi, id est, de pane
corpus Christi, vel panis cōvertitur in corpus Christi, aut cor-

31. Quartus arguit ad idem; hoc Sacramentum est formaliter sensibile per species, & corpus Christi est formaliter causativum gratia nutrimentalis; sed huc dico sunt de essentia huius sacramenti, ergo essentialiter constituitur ex utroque.

Q U E S T I O N E S E C U N D A

QUÆSTIO SECUNDA.

An hoc sacramentum sit unum, vel plura.

34 **H**ec quæstio, que magis est de nomine, & de modo loquens, quam de te, agitur tam de virtute, vel pluralitate speciei, quam numerica; cum enim conicit, hoc factum est confitit sub duplice specie, scilicet, panis, & vini. quæritur an sit unum, vel potius plura species sacramenta, sub specie panis, & sub specie vini; & cum etiam cõstet, toties confitit in diffinis factum est panis, & potisionibus vini. quæritur an unum, vel plura potisionibus sacramenta in pluribus hostiis cõfiscatis, & pluribus vini potisionibus. Quodammodo quæstio ista patrem nonnulli. Antiquiores

Ad Confir. negatur inter species, & corpus Christi praeter reali-
tatem, sacramentaliter relationem intingit praesentialitatis dari aliam
physicam, in infusam, & formalem unionem ut patet ex dictis: sa-
pr. n. 6. & ad huc constabat magis ex discordia interius sit loco;
unde solum per modum continentis, & contenti dicit possunt u-
num non vero per modum partium constitutum.

Ad ultimum dico, quod licet per consecrationem non sint species nuda, & absolute sumptuaria, quia sic jam praecant ab solute loquendo sunt tamen et conferat, & continentis corosus & fani-

quodammodo tamen talis ut confiteatur, & continentes corpus & sanguinem Christi; ut fundant relationem signi ad corpus & sanguinem Christi, tanquam signum sub ilius contentum, & in hoc sensu dicitur fieri sacramentum Eucharistie per consecrationem.

32. At replicat Coninch. loc. cit. contra hanc solutionem, quia cum illa habitat etiam secundum Sicutum sit quaedam relatione, non potest propriè dici confitit, cum ad relationem non detur actio, sed ipsa resulat, posita praesentia Christi per consecrationem; quod maximè verum est secundum mentem Concil. Florae. & Parvum qui dum dicunt, hoc sacramentum confitit consecratione, loquuntur de reali confectione, qualis non fatur ad ensactionis ante moralem operis illa habitatudo. Deinde, quia tunc falem panis nullo modo potest dici materia, ex qua hoc sacramentum confitetur, quia nec specieles illa habitat, possunt ulli modo dici ex parte confitetur; & tamen panis nonnulla ratione dici potest materia huius sacramenti, nisi quia est materia ex qua confitetur.

Rapta, ut illud.

Ref. ad hanc instantiam Gavatius, loc. cit. sed aliquantulum obscure, quare clariss dicendū est, in his iuris factis productio-
ne duas relationes intervenire, prima est continentia, ac intime
presenti corporis Christi sub speciebus peracta consecratione, &
hęc omnino realis est, ac physica, quia corpus Christi est vere, &
realiter present sub speciebus, & hac esse potest testimoniū actionis
peractae.

ARTICULUS PRIMUS

Resolutio questionis de Unitate specifica

35 *P*rimò dicendum est, sacramentum Eucharistie propriè, & simpliciter loquendo esse unum sacramentum. Hoc assertum est communè; & sit Gavatius, videri de fide. habemus enim ex determinatione Ecclesie, septè dumtaxa esse sacramenta nostra legis; at si hoc sacramentum non esset unum sacramentum, sed duos simpliciter, unum vero secundum quid, non septem, sed octo essent nostra legis sacramenta. Accedit hoc sacramentum, & à Consil. Tred. & à Catechismo Romano enumeratur. ut nubes, se enim

gratia sanctificantis nota Huius in Coment. in fine questionis 1. ad 2. deo quod argumentum negandis minor cum enim in Eucharistia sub speciebus panis & vini corpus & sanguis Christi realiter continetur, qui sumit species consecratae, sumit Christum, tanquam eum anima spiritualem, unde dicitur cibus ratione sacramenti, & sacramentum simile, quod adhuc magis declarabitur infra n. 30.

26 Ad Confirmationem negatur, idem est in Eucharistia sacramentum, & sacrificium simpliciter, & ab solito longe, & colligitur ex Trid. fel. 22. 2. sacramentum enim in seca ratione signum, quod non nisi de speciebus verificari potest, ut facilius, si sumatur pro ipsa actione sacrificandi, est oblatio aliquis hostie, circa quam faciendos aliquam exercet causa mortis sacramentum, si vero accipitur pro te oblatio qua sit folia hostie, sacrificium in Eucharistia non supponit pro speciebus sacramentalibus, sed tantum pro corpore & sanguine Christi, prout sub eius continetur, & deducitur ex Trid. loc. cit., ubi est, quod Christus in ultima cena corpus & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini obtulit Deo Patti; Ita etiam notavit Averyanus dif. 8. q. 1. art. 4.

Ad ultimum item responderet ibide non defuisse Theologos ge-
nes, qui dixerunt, hoc sacramentum esse omnino alterius rationis
ex exteriori sacramentis, quod exteriora sacramenta formaliter, &
principali significante gratiam, exteriora sacramenta animam, hec autem
sacramentum de formalis, & principali significante non importat
gratiam formaliter, & significante, sed corpus, & sanguinem
Christi; Ceterum multo doctius, inquit, dicitur illa communis
huius sententia, cum ceteris de formalis, & principali significante
importare gratiam, exteriora, ita ut eadem ratione genera-
rica cum exterioris sacramentis sit signum rei factae sanctificantis ani-
mam. Verum hoc non est de mente Doctoris, qui q. 1. art. subit. D.
expressse inquit, quod licet gratia invenies causetur etiam a sa-
cramento Eucharistie, ut modo dicimus est, haec tamen non
est primus eius significans, sed tale significatum est gratia sub-
sistens, id est corpus Christi sub speciebus, unde hanc pice-
pium differentiam disponit hujus sacramentum a ceteris, quod
alia sacramenta primo, & principali significante, gratiam ac-
cidentalem inherentes inservient, illud autem significans gratiam
substantielle, scilicet verum corpus Christi obiectum, quam docimmo
potest confirmare Trid. fel. 13. c. cum dixit, Commune
huius videtur est sanctissima Eucharistia cum ceteris sacramentis sym-
bolum, & per se faciens, & inveniens gratiam formam visibilis; verum
illud in eis excellens, singulariter repertus, quod reliqua sacramen-
ta ratione priuam facientes etiam videntur habere, cum illis utitur; at
in Eucharistia ipsa sanctissima author ante usum scilicet Concilium
Iustitiae, Gavatius ver. dif. 1. q. 7. in fine, ad hoc idem arguitum
dicit, major enim universitas loquendo de sacramentis esse falsam,
quod scilicet sacramentum debet tempore eius signum gratiae san-
tificantis, sufficiens, quod sit signum vel gratiae sanctificantis
substantielle, sacramentum autem Eucharistie est signum
gratiae substantielle. At membris bene dicitur, quia quilibet sacramen-
tum universaliter loquendo debet esse signum gratiae sanctifi-
cantis aliquo modo, & hoc quidem communis est etiam sacramen-
to Eucharistie cum ceteris, ut modo dicimus est ex Tridentino;
Quo potius dicendum est, quoniam sacramentum debere esse
signum gratiae sanctificantis, non tam semper opus est, quod
habeat gratia in eius significatum primarium, & principale, sed suffi-
cere, quod sit secundarium, & ita est in proposito de sacramento
Eucharistie, quod licet primarium, eius significatum sit gratia
substantielle, in quo tamen distinguuntur sacramenta, secunda-
rium tamen est quoque gratiae sanctificans, quod est illi commu-

27 Tertio, obiecunt probando, sacramentum Eucharistie effen-
tiale in utroque consilente, nempe in aggregato ex speciebus, &
corpte Christi; nam sacramentum Eucharistie adoratur a Fidelibus
ad orationem latrissimam; non potest autem haec adoratio debite spe-
ciebus sacramentalibus adhiberi sicut sumpsit, ergo vel exhibetur
corpus, & sanguine Christi sacerdotum, vel speciebus cum corpo-
re, & sanguine Christi quatenus continentur sub speciebus, vel
falsam pro aggregato ex utroque. Confirmatur, quia hoc sacra-
mentum est cibus sacramentalis anima, sed neq; species sacerdotum, nec
corpus, & sanguis Christi sacerdotum sunt cibus sacramentalis ani-
mae, sed utrumque simul, nam virtus reficit, quia in Eucha-
ristia non competit nisi ratione speciebus, sed ratione corporis, &
sanguinis Christi; quod autem haec reficitur, sacramentaliter, &
non potest ex corpore, & sanguine, sed ex speciebus sensibiliibus,
ergo quod Eucharistia sit cibus anima sacramentalis, ex utroque
similiter habetur. Tandem plures Patres dicunt, Eucharistia est ex
duabus compositam, nempe speciebus & corpte Christi, & habet
in e. Ab est de conf. d. ubi dicitur, sacrificium Ecclesie du-
bus conficit, duobus constitut, & iubilis elementorum specie, invisibili
Domini nostri Iesu Christi sanguine.

28 Respondebat Gavatius, utique adoracionem latrissimam non deberi
speciem secundum se, & ratione sui, sed quatenus Christum realiter,
& substantialiter continent, adeo quod non sacramentum, sed

Chrustus in sacramento adorari debet. Sed falso omnino dicitur
hoc sacramentum adorari non debet culti facies, hoc enim ex-
presse docet Tridentinus, ibidem à Gavatius adductum fel. 13. c. 5
dum inquit nullus itaq; dubitandi locus relinqutur, quin omnes
Christi fideles pro moe in Catholica Ecclesia semper tecum posse
in veneratione exhibeant, ergo sacramentum quoque & non tantum
Christi in ipso existent, debent latrissimam cultus; Imo non solum
corpori Christi in hoc sacramento existent, sed etiam ipsiusmet
sacerdotis adoratio latrissimam nota Capensis, & ex loco citato
Tridentini deducitur, ubi notanda inquit, elle illa verba, huius Sacra-
mento Sancti Iosephi, quod de speciebus ipsius consecratis sunt, intelligi-
enda; unde non solum Christus in hoc sacramento existens adi-
rat latrissimam, sed etiam species ipsum continent, sicut adoratur
Crux. Et Imago Christi, & potiora jace, quia in Imago representant no-
bilis Christum solum, & vice praefectem, species vero consecrate
representant corpus Christi, etiam realiter & praesens, ac proprie-
tatem simili unitate Christi, simili obliuiscuntur adorando eodem
propter suos, quod Christus adoratur, quod etiam docet Huius en-
cit in fine, quia ad adoptionem latrissimam sufficit representatione &
clausa patet in Cruce, & imaginib; ac in venerabilem sacramentum
includunt realiter Christus, & demonstrant praesens; Hoc tamen
recolendum est ex dictis lib. 3. sent. de adoratione Imaginis, quod
sicut etiam gloriosus Imago, torum illud, quod est in Imagine, perti-
nec ad obiectum materialis ad rationis, ita quid in sua Imagine for-
maliter sumptuosa est illa, que adoratur, ratio formalis, quod
adoratur, est ipsa per Imagine representata; ita in praesenti
clausa adoratur species sacramentales, totum illud, quod pertinet
intrinsicum ad sacramentum Eucharistie, & tenet ex parte obiecti
materialis ipsius adorations, Christus autem realiter contentus
sub speciebus est formaliter, ratio obiecti adorations, ut hic quoque
Aretinus advertere.

29 At replicat Coninch. q. 7. art. 1. dub. 1. non sufficere, quod
species sub Christum contineantur adorari debent adoratio
latrissima, enim enim sub illa habitudine considerant, prout dicitur
sunt a Christo, non debent adorari latrissimam, sed inde tantum sequitur,
quod Christus sub illis existens possit adorari latrissimam ex eo, quod
Christus sit in Ciborio, non sequitur, ipsam Ciborio postle adori-
ari latrissimam, sed Christum in eo existentem, ita adorari debet; Res.
Gavatius, instantia hanc de Ciborio ad rem non est, ut eti-
ma non est, quia non est in Ciborio, & sacramentum non datur illa sacra-
mentalis, & inoperabilis vino ex pacto divino, quod repetitur in
ter species consecratae, & corpus Christi sub illis substantialiter
contentum; Sed quamvis hoc responsum sit optimo minime tam
Gavatius necessaria erat, qui immediate ante ad misericordiam non
facit, sed Christum in sacramento adorari debet; hoc autem
sufficit, quod ibi contendit Coninch. ipsa species etiam cum illa habitu-
dine considerant, prout dicitur sunt a Christo, non debent adorari
latrissimam, quia non Imagines, nec Crux Christi, nec res illa a Deo
distincta sed adorari possunt, sed solum Deus, ex quo potest deduciri
ipsius sacramentum, quod tali modo est adorandum, non confi-
tum in eis sacramentis per solas species, & illam habitudinem; Sed
hac doctrina de Imaginis adoratio a nobis non admittitur
lib. 3. sent. 2. q. 2. ubi ostendimus, quod Imagines esse propriæ adoratio-
nem capaces, licet utrum verum sit, numquid Imagines licet,
& religiosi adorari possint, sed solum Deus; Deum, & cultus ergo latrissimam
exemplariter ibi dicitur eti. 24. quod propter diebamus, ibidem
adoracionem Imaginis esse respectivam, exemplaris vero ab solitu-
dine sub lib. 2. 26. licet ergo verum sit, species sacerdotum adorari non
possunt, sicut etiam cum ipsi Christus directe adoratur, sicut ratione
est, etiam cum illa habitudine considerantur, prout dicitur sunt a
Christo, adorari non possint adoratio latrissimam, nec Imagines, nec
Crucem Christi sed adorari possint, sed solum Deus; Deum, & cultus ergo latrissimam
debet species, quia per eam habitudinem Christum includit, & per cocombitaurum Deitatem, & ob eius presentiam hanc
eadem ratione motivam cultus agnoscit. Concil. Trid. loc. cit.

30 Ad Confir. Jam dicitur est supra n. 25, huius sacramentum
compere esse cibus anima sacramentalem quo ad utramque & simili-
tudinem non autem quod est permanens, quod est sicut est
sensibile, prout a ceteris sequitur sacramentis, sic enim solum ha-
bit rationem signi, & abstrahit a ratione cibis sacramentalis. Ut
autem recte intelligatur quod sicut hoc sacramentum in ista ratio-
ne habeat cibus sacramentals, non tam in Eucharistia unum
reperiatur cibus sensibilius, & accidentia panis, & vini, quia sensibilius
obscure, quare clarius dicendum est, in hunc sacramentum productio-
nus duas relations intervenire, prima est contingens, & secunda
presentis corporis Christi sub speciebus peracta consecrationes, &
huc omnino realiter est, ac physica, quia corpus Christi est vere, &
realiter praesens sub speciebus, & hanc est potest terminus actionis
& motus iuxta Scotti doctrinam, quia est relatio extincitius adver-
sarius; alia est relatio rationis, ac velut ens morale, quae post pre-
sentiam Christi sub speciebus insurget in illis ex institutione divina
& est habitat illa signa sensibilia ad corpus Christi, id est
coextensum, in qua habitat in ea ratio formalis sacerdotis. Eucharistie con-
stitutum institutum enim Deus species panis, & vini, ut post consecratio-
nem illa sacerdotis ad efficiendam, & conservandam presentia corporis
Christi quare supposita tali institutione, & facta consecratione, ta-
les species sunt signa sensibilia efficaciter significativa corpus Christi.
Meld. in Quart. Sentent.

hinc deducitur, folia species hoc sacramentum non constituere,
sed simile cum corpore Christi; negatur consequentia, quia de ra-
tione sacramenti Eucharistie est, ut sit cibus sensibilius continens
alios duos insensibilius unum actualiter, & realiter, scilicet, corpus
Christi, alium virtualiter, & causality, scilicet, gratiam, neque ex
hoc bene deducuntur, etiam corpus Christi esse partem essentiae sa-
cramenti, quia est cibus spiritualis anima, nam hoc etiam sequere-
tur de gratia, quia est alius cibus spiritualis anima, sed folium deduci-
ci potest, utrumque, cibus in speciebus contineri, unum actualem
virtutem, & species utrumque, cibi esse significativas, ita ut unum
sit significatum primarium, scilicet, corpus Christi, alterum vero
secundarium, scilicet, gratia.

Ad ultimum, quando Patres dicunt, sacramentum Eucharistie
duobus confitunt, scilicet, ex visibili elementorum species, & ex
visibili corpore, & sanguine Christi, hoc modo loquendi illi aliud
docere praefundit, quoniam quod cum speciebus est etiam simile cor-
pus & sanguis Christi, inib; curantes, quam facient compositionem,
& utrumque, sit de essentia huic sacramenti, quia de hinc puncto
non disputabant cum Hereticis, sed tantum de intima Christi
presentia, & etiam sub lib. 13. In quo illi negabant. Locus vero illius capituli
Hoc est, non est ad tem, quia ibi loquitur de sacrificio missæ, &
loquitur de compositione sacrificii, in qua offertur Christus sub
speciebus, & non de compositione sacramenti, sed potius est ad
oppositionem, quia extremitas verbis illius Capituli habetur, sacramen-
tum Eucharistie esse species, corpus vero Christi esse tem facien-
tiam, ut super relatum est.

31 Quartus arguit ad idem, hoc Sacramentum est formaliter
sensibile per species, & corpus Christi est formaliter causativum
gratia nutrimentalis, sed huc duo sunt de essentia huic sacramen-
ti, ergo essentialiter constitutum ex utroque.

Confr. non potest negari, quia Sieram, sit unum quid ex specie-
bus, & corpore Christi, habens insensibilem unitatem, ergo istud u-
nus aliquo uno vocabulo in Ecclesia significatur, & sit uocabu-
lum non est aliud, quam Sacram. Eucharistia. Tandem illud est Sacram.
Eucharistia, quod per se primò fit consecratio sacramentalis, ut per
colectationem meam sunt, vel sunt species feorum sumptuosa, neq; corpus & sanguis Christi feorum, sed quoddam co-
positum, & potius in utroque, ergo utrumque, est de essentia.

Reps. negando maiorem quod secundum patrem, quia corpus Christi in Eucharistie eodem modo se habet ad causationem gra-
tiae, sicut in aliis sacramentis, & sole species sensibili, cum summa-
ritate, & inoperabilis vino ex pacto divino, quod repetitur in
ter species consecratae, & corpus Christi sub illis substantialiter
contentum; Sed quamvis hoc responsum sit optimo minime tam
Gavatius necessaria erat, qui immediate ante ad misericordiam non
facit, sed Christum in sacramento adorari debet; hoc autem
sufficit, quod ibi contendit Coninch. ipsa species etiam cum illa habitu-
dine considerant, prout dicitur sunt a Christo, non debent adorari
latrissimam, quia non Imagines, nec Crux Christi, nec res illa a Deo
distincta sed adorari possunt, sed solum Deus, ex quo potest deduciri
ipsius sacramentum, quod tali modo est adorandum, non confi-
tum in eis sacramentis per solas species, & illam habitudinem.

Ad Confr. negatur inter species, & corpus Christi præter rea-
lem, sacramentaliter relationem intingit, praesentialiter, das aliam
physicam in sensibili, & formalem unionem, ut patet ex dictis fa-
t. p. n. 6. & adhuc constabit magis ex dictis inferioribus, fio loco
unde solum per modum contentium, & contenti, dici possunt u-
num per modum unitatem, & contenti.

32 At replicat Coninch. loc. cit. contra hanc solutionem, quia
cum illa habitat etiam secundum Scotum, sit quedam relatione
potest proprii dici, cum relatione non detur actio, sed
ipsa resulat, postra presentia Christi per consecrationem, quod
maxime verum est secundum in mentem Concil. Flor. & Petrum
qui dicitur, hoc sacramentum confitetur, & loquitur de
relatione signum sub illis contentum, sed hoc fuit
dicere fuit sacramentum Eucharistie per consecrationem.

33 At replicat Coninch. loc. cit. contra hanc solutionem, quia
cum illa habitat etiam secundum Scotum, sit quedam relatione
potest proprii dici, cum relatione non detur actio, sed
ipsa resulat, postra presentia Christi per consecrationem, quod
maxime verum est secundum in mentem Concil. Flor. & Petrum
qui dicitur, hoc sacramentum confitetur, & loquitur de
relatione signum sub illis contentum, etiam non sint continuo physi-
caliter, & simpliciter unum esse sacramentum, quod duo
an sunt consequenter dicta, examinabimur intra. Communis tam
intentionis Vetus, tum Recentior, ut secundum Scotum, non
absoluta, & simpliciter esse unum sacramentum unitate specifica
in specie atoma integra, & perfecta, que fuit expressa Scotti sen-
tientia 4. d. 5. q. 1. & omnium Scotiarum, Gavatius excepto. Quod
alterum questionis patrem idem Suer. loc. cit. tres referunt dicendi
modos; Primum, ut etiam sacramenta numero distincta, quod
sunt species, seu huius confitentes, & discontinuae. Secun-
dum, ut in unitatem huius sacramentorum numerico non pendere ex
physica continuatione, sed ex morali coniunctione specierum; ita
ut omnia illa, que per modum unus proponantur, vel tribuntur,
unum sacramentum censeantur, etiam non sint continuo physi-
caliter, & per modum contentium, & contenti, dici possunt u-
num per modum unitatem, & contenti.

34 Hoc est, quod magis est de nomine, & de modo loquen-
tia, quam de re, agitur tam de virtute, vel pluralitate
specifici, quam numericis, cum enim confitetur, hoc sacramen-
tum confitetur, & scilicet, panis, & vini, quare, an
sit unum, vel potius plura species sacramenta, sub specie panis, &
sub specie vini, & cum etiam cibis, toties confitetur, in distinctis for-
mulis panis, & potius vini, quare, ut in plurimo utrumque
sunt species, & in plurimo utrumque, & pluribus vini potius
inclusis, & physice, & simpliciter unum esse sacramentum, quod duo
an sunt consequenter dicta, examinabimur intra. Communis tam
intentionis Vetus, tum Recentior, ut secundum Scotum, non
absoluta, & simpliciter esse unum sacramentum unitate specifica
in specie atoma integra, & perfecta, que fuit expressa Scotti sen-
tientia 4. d. 5. q. 1. & omnium Scotiarum, Gavatius excepto. Quod
alterum questionis patrem idem Suer. loc. cit. tres referunt dicendi
modos; Primum, ut etiam sacramenta numero distincta, quod
sunt species, seu huius confitentes, & discontinuae. Secun-
dum, ut in unitatem huius sacramentorum numerico non pendere ex
physica continuatione, sed ex morali coniunctione specierum; ita
ut omnia illa, que per modum unus proponantur, vel tribuntur,
unum sacramentum censeantur, etiam non sint continuo physi-
caliter, & per modum contentium, & contenti, dici possunt u-
num per modum unitatem, & contenti.

35 Primum dicendum est, sacramentum Eucharistie proprium,

& simpliciter loquendo, est unum sacramentum. Hoc af-
fertur ad commune, & at Gavatius, videri de fide, habemus enim
ex determinatione Ecclesie, sepè dum taxta esse sacramenta novae
legis; at si hoc sacramentum non esset unum sacramentum, sed duo
simpliciter, unum vero secundum quid, non secundum, sed octo
sunt novae legis sacramenta. Accedit hoc sacramentum, & Con-
cil. Trid. & à Catechismo Romano enumerari, ut unum, & enim

K 3 loqui-

ARTICULUS PRIMUS.

Resolutio questionis de Unitate specifica.

36 Primum dicendum est, sacramentum Eucharistie proprium,
& simpliciter loquendo, est unum sacramentum. Hoc af-
fertur ad commune, & at Gavatius, videri de fide, habemus enim
ex determinatione Ecclesie, sepè dum taxta esse sacramenta novae
legis; at si hoc sacramentum non esset unum sacramentum, sed duo
simpliciter, unum vero secundum quid, non secundum, sed octo
sunt novae legis sacramenta. Accedit hoc sacramentum, & Con-
cil. Trid. & à Catechismo Romano enumerari, ut unum, & enim

loquitur agens sacramento Euchariam non plura, sed unum iuxta
mentum Ecclesie auctoritate dictum, confitemur; ac etiam denique, Pa-
tres de Euchariista semper loquuntur, tanquam de uno sacramen-
to, ita discutunt Gavatius cit. quae est communis probatio Recen-
tiorum probat conclusione.

At minor, quomodo Gavatius argumentis utatur, que posse dissolvit in eadē questione, c. 2. dum eisdem Recentiores probare contendunt. Euchar. sacramētū est unum unitate specifica imm. & a thōma, & non tantum subalterna, ut ipse statuerat c. 1. filiū, inquit, dicens, P̄.res & Concilia, dum hoc sacramētū dicunt, esse unum, intelligendos eis de unitate specifica subalterna, non vero a thōma, qui etiam sacramētū Ordinis numerat, ut unum sacramētū, & tamen non habet unitatē specifica specie a thōma sed subalterna, qui posse, sibi le continent se p̄tem ordines specie diversos. Neq̄ ex hoc sequitur, inquit, Ecclesiū sacramēta esse plurā septē, illa enim divisio sacramētū in septē sacramētū nō est divisa in specie a thōma, sed in species subalterna, sed in qua est propinquū us contenta sub sacramētū inter quæ aliquā habent unitatē specifica specie subalterna, ut Ordo, Extrema Utric̄lio, & in proposito nostro Eucharistia, quædam unitatē specifica specie a thōma aut sacramētū Baptismi, Confirmationis, Penitentiae, & aliorū, non enim eiusdem est ratio de omnibus sacramētū, sed de pluri sibi allata solū ratione, & testimonia bene probant, Eucharistia sacramētū propriæ & simpliciter loquendo echeinā, probant eum bene, hoc sacramētū est unum unitate specifica a thōma, & non tantum subalterna, & si allata solū ratione sufficiet argumentū ad dissolvēndū, quando eisdem Recentiores probare contendunt, sacramētū Eucharistia est unum specie a thōma, & non tantum subalterna, sufficiens etiam illa dissolvēndū, ut affectetur ad hanc conclusionem probandum, quid, scilicet et sacramētū, hoc si unum simpliciter, & non tantum secundum quid. Ratiō, cīt, quia per unitatem specificam simpliciter, alia non intelliguntur, quia in unitate specifica a thōma, & per unitatem specificam secundum quid, non intelliguntur, nisi unitas specifica sub alterna, quamvis enim homo, equus, & leo, convenienter in ratione animalium, tanquam generis proximi, vel speciei subalterna, adhuc tamen dici debet plura simpliciter animalia, & unum tantum secundum quid, quia unitas genericæ etiam genetis proximi est unitas tantum secundum quid; si ergo species panis, & viuin in Eucharistia essent duo sacramēta, ita specie diversa, ut nullam haberent unitatē integratā, ratione, cuius vocari possint, unum sacramētū specie a thōma sed tantum subalterna, ut vult Gavatius, posse simpliciter, & absolute vocari duo sacramēta, & ita vocari debent, non vero unum simpliciter; convenientia enim in ratione genericæ etiam genericæ proximi non obstat, quo minus species sit in ea convenientes possint, ac debent dici.

plura simpliciter; & ideo Gavatius non videtur conqueretur locutus in prima conclusione afferit, sacramentum Eucharistie proprie & simpliciter loquendo efficiunt sacramentum; & potest in qua trita conclusione dicit, hoc sacramentum non esse unum unitate specifica auctoritate subalterna tantum; quidem in auctoribus prima sententia in tantum dicit, hoc sacramentum est plura simpliciter, & unum tantum secundum quid, in quantum autem illa plura sacramenta specie in finis; & unum tantum specie subalterna, seu genero proximo.

37 Secundo dicendum est, hoc sacramentum simpliciter, absolute debere dici unum non unitate simplicitatis & individualitatis sed unitate integratitudinis perfectionis. Hoc conclusio est Scotti: *sunt lib. 3. &c omniū Scolastariorum etiam Recentiorum, quam ibi probat.* Et declarat Doctor d'icens copiam Christi posse dupliciter considerari, primo utrōcū, ut includat solim partes animatas cuiusmodi nō sit sanguis & ali humores licet & sine corporalitate proximam animalitatem. & in carnē animata convertantur; & hoc modo corpus est essentialem aliquid a sanguine, de quod patet poterit significare, cor purum hoc modo sumptu, prout a sanguine con-

speciemur nempē panis. & vīo salvari simpliciter essentiam sacramentis Eucharistiae. Sed re vera quamvis ita loquatur Aetius concil. 2. atamen statione conc. & declarat. & assertit, quamlibet speciem sacramenti seorsim considerari esse simpliciter Sac. quia qualibet eāt seorsim considerari est signum vel sacre simplicitatis non sanctificans, nam species panis est signum gratiae sanctificantis per modum cibi spiritualiter. Encyclicaliter est simpliciter. & species vīi est signum gratiae sanctificantis nos per modum spiritualitatis porosaque et celanū sanctificatio simpliciter, tergo quia illi species per se sunt simpliciter sacramentum non simpliciter coquuntur. illi. *Speciemur ad deū.*

traditū. Alio modo corpus potest accipi latè, prout includit omnia illa, quæ pertinent ad totū corpus organicū, scilicet partes animatas, & inanimatas, ut humorē, & spiritus. & hoc modo sanguis est aliud corporis sūmptus, & corpus sic sumptum est unū unitate integratū, & dari potest aliquod signū sūlū unitate unū, quod tale corpus integrū significet, atque ita sūgnū propriū corporis primo modo sumptū, quales sunt species panis, & signū propriū sanguinis, quales sunt species vini possunt esse unū sūgnū corporis secundo modo sumptū, unū, inquam, unitate integratī, non autem individualitatē, cum enim signū sit unū unitate integratī, non individualitatē, eadem pariter unitas est alterib[us] a figura, ut sacramentū nō ē ipsius speciebus panis, & vini, & per consequēns dicens ē sūmum plura, sed unū esse sacramentū Eucharistī in hoc sensu. Congruū autem fuit, inquit Doctor, hoc sacramētū habere talem unitatem integratī, & nō individualitatē, quia est ad completam animē nutritionē institutū, quae significat per completam corporis nutritionē; completā autē corporis nutritio ex aliquo parte integratē, nō unitate individualitatē, scilicet ex alimento, nō entia nutrit sufficiēt cibus sine

ra tantum specie totum, atque non egrum sumi sacramentum, sed sit, sum, scilicet atque integrum Christi, & verius sacramenti, quibus verbis differat discernere inter veritatem, & integratem; aut totalem sacramenti, & sit, sum in altera specie totum, & integrum Christum, non tamen totum, & integrum sacramentum, ad hunc tamum verum sacramentum, eo quod communicantes sub una tamen specie nihil minus huiusquaque minus reficiunt spiritualiter quam comunicantes sub utraque cum in qualibet infarum sit totus Christus, quantum attinet ad tem significata malice non quad modum significandi? Quod modo eutem unam tamen appetiens speciem tantum recipiat, sicut qui duas & tam perfecte reficiatur quodammodo non quad modum, exemplo fatis accidimato declarat Cap. cit. ac. fuit si aliquis, inquit, comedat frustum panis, & bibat vas vini per se, & aliud in eadē quantitate sumat panem per se, sed vino cunctum, itaut totum illud vas exhaustur, quod rem alimenti, & quad frustum maledictiones non erit differentia inter illos, si extera sum partia, sed tantum erit differentia quad modum, sedem modo, qui sumit Eucharistia tantum sub specie panis ne quis dici potest sanginem Christi, neque qui sumit tantum sub specie vini, nisi potest manualem carnem eius, quavis in utroque habetur totus effectus refectoris, & convivii, licet non ex vi significationis sacramentali. Neque ullum est inconveniens alteram speciem sicut sum sumpsum in hoc sensu non esse integrum sacramentum, nam etiam in c. Comperimus, cuius verba referunt Aret. loc. cit. duas species Euchar. per se, & sacerdotum sumpsum appellant sacramenta non integraria, sicut si explicato

40 Tertio dicendum est, hanc unitatem sacramenti Eucharistie tam ex unitate eti contentus deduci posse, qui est Christus sub utraque specie contentus, quam ex unitate finis, ad quem ex institutione Christi ordinatur, scilicet ex integrante unius celebrationis spiritualibus debet fieri per cibum & potum proportionales ad corporem refecionem; melius tamen ex primo capite desumti, & magis priori in eis secundo. Constatio eti Scotti loco citat, & quodam primam partem patet, quia ibidem Doctor ex utroque capite unitatem huius sacramenti significat, primo quidem ex unitate corporis Christi sub utraque specie contenti, & deinde ex unitate institutionis spiritualibus, ad quam hoc sacramentum ordinatur, cum enim Eucharistia, quatenus consistit ex duabus species, hanc integrare refecionem & significare, & efficaciter simpliciter unum sacramentum, auctor de ipsa selectio quatuor sit fit ex cibo & potu, et simpliciter una refecio.

Quod autem melius ex primo capite, & magis a priori deducatur hinc utriusquam ex secundo capitulo, quod paucum utuntur Thomistae, & Ricentiores, probatur, quia sacramentum Eucharistie formaliter accepimus est relatio quadam signi ad corpus Christi, at ad lignatum, cum ergo refectione sum unitatem, & distinctionem specificam, medium a fundamento, sed principalem a termino deflamat: apud omnes hunc faciemini deducitur ex unitate corporis Christi sub artiq[ue] specie contenti, quia ex unitate refectionis spiritualis, qui est finis, ad quem ex Christi institutione hoc Sacramentum ordinatur; H[ic] igit[ur] ratio magis a priori ostendit, quomodo hoc Sacra[m]entum unum in unitate corporis & sanguinis Christi faciunt unum cibum perfectum organicum, & hoc modo signa, & signata sunt unum tantum, quia litter signa sunt duo individualliter tam illam sumptu integrar, unum signum perfectum, & totale, & litter signata sunt duo individualliter, sunt tamen unum signum perfectum, & integrum, scilicet corpus perfectum, & completum Christi; Confirmatur, quia ut dictum est quod praecid, duplex in hoc factum significatur: unum primatum, & excellentiam, & est corpus & sanguinis Christi; alterum secundarium, & accidentiale, & est gratia sanctificans, utnam spiritus huiusmete nutritus quia in ipsa actuali sumptu corporis, & sanguinis Domini spiritualiter restituatur illi gratia conuenienter, & magis a priori unitas Eucharistiae per se petenda est, quam ab hoc secundo.

41. Resp. Vazquez dyp. 15. cap. 1. Amicu*s* dyp. 15. f. 3. & ali Recetoces, male ex hoc capite unitate huius sacramenti defum: nam unitas signi non videtur defumata penes eum indirecte, & concomitante; sed per se & directe significata; cum igitur sanguis indirecte tantum, & concomitante importetur per species panis, & corpus per species vini, non oportet unitas huius sacramenti ex unitate vel contente defumari, quia hec ut directe significata ex vi verborum non est eadem in utroque signo; probatur a sumptibus, habet ab eo defumata eam unitas signi quo signum per se significatur, specie futura autem a termino per se importato, nam hoc tantum inviauit manet unitas signi, qui variato termino indirecte significato, manet adhuc unitas specie. Euchrist. idem quippe suufer sacramentum peractum in triduo, in qua species pa-
tientia, & pietate, per te petendo ait, quam ab hoc secundo.

nis solum continuitum corporis & species vini fanguinem; quare concludant, probandum esse Eucharistie unitatem ex unitate affectionis spiritualis, quā significat, seu ex unitate convivii, in quo licet sint duo cibos & potus, unum tamen convivium non fuit, & efficiunt, & unum similiter et refractione ex cibis & potu integrata.

Sed contraria, quia ut deinceps estauratio, & spiritualis refractionis, & Eucharistia non convenit, si prou haberet esse in uero, oī, si teretur ad tactum coelestes ex utroque signata.

At & bene responderet Suarez isti, scilicet, si non, hanc questionem quoniam posse esse nisi de nomine, nam ex una parte negari non potest, quin significatio integra hujus factamē cōponatur ex significacionibus partium; componitur enim ex illis, quatenus unaquae significat suum peculiare signatum, tam proximum, quam remotum, modo jam explicato, & hoc voluit intendere. Dicitur, quando dicitur, hanc fieri equa, affectio, & significatio.

litatis, sed integratius ut periculis includens plura signa partialia. Attamen etiam concedi posse, in toto sacramento esse unam totalem significacionem, quia a significacionibus singulatim partium aliquo modo distinguuntur, neque enim esse unum signum etiam integratius nisi etiam aliquo modo significatio sit una pars de propositione, & terminis, ex quibus integratur. habet enim suum proprium significatum a significatis terminorum, ex quibus componitur distinctum; Hec tamen significatio totius sacramenti composta est in duas speciebus, scilicet partialibus, & rei composta inest, & solum individualibus dei partibus, quatenus individualiter in toto complexo, ita nec in partibus manerit posse in modo, quo est in toto, nec etiam ab alio ordine debito, & connectione ipsorum partium.

44 Quarto tandem Dicendum est, unitatem hujus sacramenti non esse significatum tantum specie subalterna, ut Gavatus ajebat, sed etiam specie infinita, & aethomata, ita Scotus loc. cit. que ita intellegit. Scotus omnes, tunc veterem R. Recensionem Faber, Radia, Poncii, Hiquaeus, Aretinus, Biancarus, & aliis passim etiam extra Scalam nostram, & clare deducit ex juxta premis affectibus, si enim hoc sacramentum proprie, & si implicite loquendo est unum, ut dictum est conclusione prima, & tenet quoque Gavatus sequitur, est unum unitate significativa infinita, & non tam sub alterna, ut supra deducimus n. 16, quamvis enim homo, & leo convenienter in ratione animalis, tamen genere proximi, vel specie subalterna, adhuc tamen simpliciter dicitur plute anima malitia & unum tantum secundum in quodque unitate generica, etio sit etiam genere proximi, est unius tantum secundum quid. Neque etiam exemplum Ordinis, quod sapientia Gavatus qui numeratur, ita ut unum sacramentum, & tamen non habet unitatem significativa specie aethomata, sed subalterna, que potest sub se continet quod constitutum unam speciem simpliciter eodem genere.

45 Resp. rufus Gavatus n. 33, antecedens esse verum accepido utroque specie uniformiter, non difformiter; hoc est, impossibile est, duas species simpliciter aethomata, & spiritualia, unam speciem aethomata, & individualibus constitutis; at bene possunt duae species spiritualissime contineri quidditatem sub una specie subalterna, quod rufus ex parte sacramenti Ordinis, quod est unum unitate significativa subalterna, & continet sub se secundum Ordines inter se specie aethomata differentes. Sed rufus haec solutione adhuc fallacia laborat, per hoc enim quod species panis, & vini quidditative continentur, ut duae species simpliciter aethomata sub sacramento Eucharistia in communione, tanquam sub genere proximo, vel specie subalterna, non salvantur, quod se vera sint partes, essentiam huius sacramenti constitutives, quia partes huiusmodi totum aliquod actualiter constitutive, in quo actu reperiuntur; species vero, ut continentur sub suo genere proximo, dicuntur, tantum partes subjective illius non integrates, & dicuntur in eo considerati in proportionem, non vero in actu; Rursum species panis, & vini instantiun unum sacramentum Eucharistia dicuntur constitutives, in quantum sub eo continentur, tanquam sub specie subalterna; poterat Gavatus aquae bene concedeat, solam speciem panis esse integrum, & totale sacramentum Eucharistia, & non particiale tantum; sicut de sacramento Ordinis, quia est unum unitate tantum genere proximi, concedit, singulis ordinibus sub ipso contentosesse integras, perfectas, non autem partialias. Cum ergo concedat, solam speciem panis esse utique verum sacramentum, non tamen integrum, & totale, sed particiale tantum, non est sacramentum Eucharistia unus duxatus unitate specie subalterna, vel genere proximi, sicut est sacramentum ordinis respectu septem Ordinum sub se contentorum, sed etiam unitate species aethomata, ita secundum gudium specificum in Eucharistia ex illis duabus speciebus integretur, ut ad suum integrum, & totalem essentiam spectabilius, illataque respectat, ut partes ipsum actu integrantes, & non tantum, ut partes subjectiveas.

Hoc tandem deducimus ex terza conclusione, ubi diximus unitatem hunc sacramentum Eucharistia, tam ex unitate rei contente deducit, quod est Christus sub utraque specie contentus, seu eius corpus etiam sanguinem includit, quoniam ex unitate finis, ad quod ex institutione Christi ordinatur, scilicet ex integratitate eius significatio spiritualis, quia per potum, & cibis fieri debet proportionaliter ad refectionem corporalem; Sed corpus Christi late supnum, prout etiam sanguinem includit, & ceteras partes animatas, est unum specie infinita, & non subalterna, sicut eadem quoque unitate prebebit hunc sacramentum, ut est unum signum integrum, & totale ex speciebus panis, & vim constitutum, & quemadmodum signis speciebus panis, & vini sunt duo signa partialia, unum signatum totale constituentis in unitate specie infinitae, & non tantum subalterna, ita, & signa. Et quemadmodum convivium corporale, quoniam ex cibo, & potu integratur, est unum specie infinita, quia refectio corporalis, integrata ex cibo, & potu conflatur, siquidem nec solus cibus, nec solus potus est integra refectio, sed utrumque simulata singula species non sunt factum totale, sed formaliter habeantur significaciones partes adiuvice ordinatas ad constitutendam, & integrandam unicam significacionem totale-

unius signi species infra, quae modum cibis, & potus ordinat, siue ad integrandum unum convivium totale, & unam refectioem specie infinitae.

46 Denique ex alia doct. sic arguitur, Christus has duas species instituit, ut efficiat partialia signa constitutiva unum signum representativum, & corporis Christi late sumptum, prout sanguine inclusum, sub utraque specie contenti, & unus spiritualiter refectio, non convivio, ergo ex his duabus speciebus componitur unum sacramentum simpliciter specie aethomata, ita Eucharistia non solum est quid individualium, & singulare, sed etiam secundum gradum speciei ex illis speciebus integratur, quia instituta est per modum convivii, cuius effectus integratur ex cibo, & potu.

Respondit Gavatus qu. cit. in fine, diltingendo consequentes, componitum unum sacramentum unitate individualitatis, & specie aethomata, negazuntur integratius, & specie subalterna, concedit. Sed huius solutionis inanitas patet ex modo dictis, quia infra, non sunt partes integrales universales, sub quo continetur, sed dividuntur tantum eius partes subjectivas, & universale respectu illorum non dicitur totu integrale, quod est totum actuali, cum suas partes integrantes actu continet, sed dicunt totum potentiale, quia suas partes subjectivas continet tantum in potentia; ergo si amba species sacramentales integrant effectum sacramenti Eucharistie, ut signa partialia, non erunt partes eius subiectivas tantum, & velut sub genere proximo.

Confirmatur, quia impossibile est, duas species simpliciter, &

aethomata constitutiva unam speciem simpliciter in genere sacramentorum, ergo si species panis, & vini sunt simpliciter duas species in genere sacramentorum, ita ut singulis eis significatio tota salvetur Eucharistia, & effectus, ut Gavatus contendit, impossibile est, quod constitutum unam speciem simpliciter eodem genere.

47 Resp. rufus Gavatus n. 33, antecedens esse verum accepido utroque specie uniformiter, non difformiter; hoc est, impossibile est, duas species simpliciter aethomata, & spiritualia, unam speciem aethomata, & individualibus constitutis; at bene possunt duae species spiritualissime contineri quidditatem sub una specie subalterna, quod rufus ex parte sacramenti Ordinis, quod est unum unitate significativa subalterna, & continet sub se secundum Ordines inter se specie aethomata differentes. Sed rufus haec solutione adhuc fallacia laborat, per hoc enim quod species panis, & vini non sunt tantum partes subjectiveas sacramentorum Eucharistie, sed etiam partes integrantes integratiae essentialis, que necessaria debent esse in actu in toto, non autem subjectiveas, quae solam in potentia sunt in illo, & quomodo loquitur de septem ordinibus in ordine ad Sacramentum ut sit. Accedit, nequit considerari communiter de Sacramentis Ordinum, in modo dicuntur pariter Recentiores, quod si sub Ordine ut sit plura continentur sacramenta, illa non sunt sacramenta totalia, sed partialia constitutiva unum ordinis sacramentum totale, & completum in specie infinita, quoniam gratiam necessitatem ad ministrandum in Ecclesia, sed quid dicendum de unitate sacramenti ordinis, inferius quo loco patet.

48 Deinde hoc etiam deducit ex secunda auctoritate, ubi dicitur, hoc factum est, ut unum non unitate individualitatis, & simplicitatis, sed integratius, & perfectior, si enim species panis, & vini sunt partes integrantes Eucharistiae integratiae essentialis, ergo non possunt esse partes tantum subjective illius, que solum potentia sunt in actu, sed debent esse integrates, quia necessaria sunt actu in actu, & essent autem partes subjective tantum; si etsi sacramentum unum specie tantum subalterna, sicut homo, & leonis sunt partes tantum subjective animalis generis proximi; & sacramentum Eucharistia ut sit etiam tantum totum universale respectu corporis, & sanguinis Christi, & non autem totum integrale, ut loquitur Scotus, sicut animal respectu hominis, & Leonis ut totum universale tantum, non vero integrale, nam totum integrale est totum actuale, & non potest integrare, sicut est universale respectu suorum interiorum.

Hoc tandem deducimus ex terza conclusione, ubi diximus unitatem hunc sacramentum Eucharistia, tam ex unitate rei contente deducit, quod est Christus sub utraque specie contentus, seu eius corpus etiam sanguinem includit, quoniam ex unitate finis, ad quod ex institutione Christi ordinatur, scilicet ex integratitate eius significatio spiritualis, quia per potum, & cibis fieri debet proportionaliter ad refectionem corporalem; Sed corpus Christi late supnum, prout etiam sanguinem includit, & ceteras partes animatas, est unum specie infinita, & non subalterna, sicut eadem quoque unitate prebebit hunc sacramentum, ut est unum signum integrum, & totale ex speciebus panis, & vim constitutum, & quemadmodum signis speciebus panis, & vini sunt duos signa partialia, unum signatum totale constituentis in unitate specie infinitae, & non tantum subalterna, ita, & signa. Et quemadmodum convivium corporale, quoniam ex cibo, & potu integratur, est unum specie infinita, quia refectio corporalis, integrata ex cibo, & potu conflatur, siquidem nec solus cibus, nec solus potus est integra refectio, sed utrumque simulata singula species non sunt factum totale, sed formaliter habeantur significaciones partes adiuvice ordinatas ad constitutendam, & integrandam unicam significacionem totale-

ARTICULUS SECUNDUS.

Obiectiones solvuntur.

49 In oppotito obiectum Adversarii, Eucharistiam non esse propriam, & simpliciter unum sacramentum, sed plura; Primo, quia Concilia, Patres, & Ecclesia ipsa in quadam collecta Eucharistia plura appellat sacramenta, & de ea loquitur in pluribus. Purificent nos Domine sacramenta, que sumptimus, & habet apud Gratianum dist. 1. & 2. per multis capitulo.

Conferatur, quia si ex utraque specie conficitur integrum sacramentum, ergo communicantes sub una tantum specie, scilicet panis, & vini sunt integrum Eucharistia, sacramentum contra Conc. Trident. sess. 13. c. 3. & sess. 21. c. 3. Tandem tantum gratia conferunt sole species panis, & aquae perfecte spiritualiter refectio, sicut species vini; alias inveni fieret Laius, dum species vini privantur; ergo cum per quamlibet illarum fiat integrum spiritualiter refectio, singule etiam integrata sacramenta.

Ref. Eucharistiam etiam ab eadem Ecclesia in eadem collecta unum appellari sacramentum, Praef. ut hoc tuum sacramentum non sit nobis reatus ad panem, &c. quare interdum plura appellat; interdum unum plura partialia, & unum totale ex illis constitutum,

quamvis enim species panis, & vini sit plura signa, tamen ex his integratur unum completem signum, cuius primatum, & essentialis significatio est integrum Christi corpus, ut etiam sanguinem includit, secundarium vero, & accidentale est integrum spirituale effectio ex cibo, & potu confitans.

Ad Confirmationem communicantes sub una tantum specie sicut totum sacramentum, quod rem significat, & sub illa specie contentum, quia sub qualibet illarum totum Christus contineatur, ut animam spiritualiter reficit; non tamen sunt totum sacramentum, sed patrem sacramenti, quod modum significandi, & tem immediate significatur ex vi sacramenti, quia talis padus sub speciebus panis Christus est tantum per modum cibi, & sub speciebus vini tantum per modum potus, & hic est sensus Concilii loc. cit. ut supra declaratum est n. 39.

Ad ultimum jam ibidem diximus, accipientes unam tantum speciem tantum recipere, sicut quidam, & tam perfecte refici quod rem, sed non quad modum; quod etiam ibi declaratum est exemplo comedentes frumentum panis vino inclutum.

49 Secundo obiectum, quia licet ex parte modi significandi unicus tantum species non possit appellari integrum sacramentum, & convivium, tamen ex parte rei, significare nihil ei deest, quod minus integrum sit, si quis significatur per speciem panis, per virtutem gratiae, est caro Christi aeternus Christi, cum sit vivus, habet etiam sanguinem conjunctum atque adeo ibi est integrum Christi corpus, ac per modum cibi, & potus, ergo &c.

Confirmatur, quia si sit duas species sunt unum sacramentum in ratione signi, tunc etiam debetur in eis significare unum significatio; hoc autem assignari non potest, quia in sacramento Eucharistie non est aliquod unum ens, in quo fundari possit talis unitas significatio, non ex parte materis, quia species panis, & vini tamen unitatem non habent, nec parte formae, quia sunt diversa, & diversa. Denique Eucharistia constat ex diversis materialibus, nempe pane, & vino, & diversis formis, ut patet in illis verbis. Hoc est enim corpus meum, & hic est calix sanguinis & ergo non est unum sacramentum in specie infinita; & consequenter pateret repertus existens a parte rei, non in aliqua determinata specie, sicut autem hostia confecta, aut solis calix non includit rationem specificam Eucharistie, neque alterius sacramenti, ac proinde neque rationem genericam; quia cum Eucharistia ex ipsi species componatur, dicunt, non posse in sola species panis, aut vini salvare rationem sacramentum; Itaque praestat dicere, quod cum Corineio assumptum, quia ratio genericas non potest reperiri existens a parte rei, nisi in aliquo determinata specie, & sicut hostia confecta, aut calix sanguinis & non salvare rationem sacramentum, quia ratio animalis non salvare in solo anima, neque in solo corpore, quia sunt partes hominis, sed in solo homine.

Hac tamen responsio non placet, quia ex ea sequitur quod sumens speciem panis non solum non sumetur integrum Eucharistiam, sed nec etiam verum sacramentum, quod dicitur repugnat Trid. loc. cit. consequenter pateret, quia in una sola species concedit, non salvare rationem sacramentum; Itaque praestat dicere, quod licet in pluribus species possit talis unitas significatio, quia non habent nisi parte formae, & diversa. Namque si Eucharistia constat ex diversis materialibus, non salvare rationem integrum Eucharistiam, non salvare rationem sacramentum; Itaque praestat dicere, quod licet non salvare rationem sacramentum, quia non salvatur ratione sacramentum integrum est, quod ex propria & per se primam totaliter significatur sacramentum, quod est corpus late sumptum, & integrum spiritualiter refectio per modum cibi, & potus simili, significatur, quia non habent sola species panis, aut sola species vini; sed etiam Divus Bonaventura hoc totum significavit 4. d. 9. or. 2. q. 7. quando dixit, fideles in una species accipiente totum potest integrum ratione animalis non salvare in sola anima, neque in solo corpore, quia sunt partes hominis, sed in solo homine.

50 Ref. negando consequentiam, quia integrum sacramentum non debet attendi ex parte rei significante per concomitantem, neque sanguinis ad corpus Christi sub speciebus panis, quia huiusmodi concomitancia per accidentem se habet ad species panis concomitantem ratione formae huius sacramentum; integrates ergo sacramenta debet attendi ex parte signi, ut minimus integrum modum habeat in significando est sacramentum integrum est, quod ex propria & per se primam totaliter significatur sacramentum, quod est corpus late sumptum, & integrum spiritualiter refectio per modum cibi, & potus simili, significatur, quia non habent sola species panis, aut sola species vini; sed etiam Divus Bonaventura hoc totum significavit 4. d. 9. or. 2. q. 7. quando dixit, fideles in una species accipiente totum potest integrum ratione animalis non salvare in sola anima, neque in solo corpore, quia sunt partes hominis, sed in solo homine.

Ad Confirmationem nem negatur minor, quia inter materia, & formas hunc sacramentum talis uno intervenit, quibus sufficit unum sacramentum compонendum, non enim opus est, hanc unionem esse quasi physicam, vel pertinenter ad quantitatem continuam, sed sufficiat moralis quadam unio, seu cuiusdam ordinis, & proportionis, quantum sit est ad comprehendendum unum integrum, vel expressam significacionem; quia in proposito intervenit potest, quia licet illae materiae sint inter se diversa, convenienter tamen in ratione signi, cum una sit signum corporis, & alia sanguinis, quae sunt duo signata, unum totale integrantia, sicut aliquis communioris est etiam ad ea, quia reductive tantum in predicamento potest; eadem etiam conceptus unitate sacramentum, ut sic de speciebus panis, & vini predicit potest, & debet, ac debet per videlicet Aeternum dicitur, qu. 1. ar. 4.

51 Tertio arguit Gavatus loc. cit. probans, sacramentum Eucharistia non esse unum unitate specifica specie aethomata, sed tantum plura, & quilibet species sacramentales, scilicet sumptus est integrum Christi corpus, & spiritus, & significatio ambo alterius rationis, neque materialiter, sed etiam formaliter in ratione signi, prout fundantur relatione ad distincta figura, signatum enim per species panis, scilicet corpus Christi stricti sumptus est alterius rationis a sanguine, qui est signatum per species vini; ergo ut sic considerata, hoc est in ordine ad suum immediatum significatum non possunt habere unitatem specificam specie aethomata.

Confir. aquae perfectum est sacramentum, setenens ex parte speciei patris, ac sacramentum quod in specie vini fundatur aliqui laici fabi una tantum specie comunicantes dimidiatum sumptus est, quod ex vi propria, & per se primo totale significatur sacramentum, quod est corpus late sumptum, ut etiam signatum includit, significat; tum quia Eucharistia instituta est a Christo per modum refectionis, & convivii, ratio autem integrum refectio, vel convivio non salvatur in solo cibo, aut in solo potu, & id o nequit in una sola species integrare ratio Eucharistie salvari; Quando autem dicobatur, Eucharistie sacramentum de speciebus

aethomata;

athoma; Minor probatur; nam ad nutritionem concurredit cibus & potus; quorum oreret veram habet rationem alimenti, sunt; ambo alterius, & alterius ratione ergo ratio alimenti, prout utrumque convenire non habet unitatem specificam specie athoma, & immixta, sed tantum subiectum.

54 Ref. gratis concedendo, species panis, & vini esse sacramenta alterius rationis, nedium materialiter sumpta, sed etiam formaliter, & prout fundat relationem signi ad suum immedietum significatum, non posse habere unitatem specificam specie athoma; cum tamen sit fumpta sit tantum signa partialia, dicimus, ambo summae constitutae unum signum totale corporis Christi late accepti, prout scilicet etiam sanguinem includit, & quemadmodum signata speciem panis, & vini sunt duos signata partialia, nisi signatum totale constituta; & quidem unius unitate specifica athoma, ut supra dictum est, n. 45, ita, & signa; Ne; cognoscantur ex partibus species diversis etiam in rebus physiis immixtae speciem athomam resultare, sicut homo, qui ies speciei infinitate, sicut ex corpore, & a corpore, non summae, sed etiam etiam diversitate etiam in proposito quamvis factamenta panis, & vini sunt alterius rationis, & differentia specie incompleta, & partiali, ordinantur tamen ad compomedam unam speciem integrum, & totalem, & ita sacramentum hoc vel unum in speciatione ex diversis speciebus partialibus confundatur. Ad Conf. concessio antecedente in sensu jam explicato, n. 50, nempe ex parte eius significativa ex parte concomitantiam vero ex parte modi significativa, etiam concessa prima consequentia, negatur ultima, aliquoquin inde partes inferri posset, quod non esset species panis, & vini unum simpliciter sacramentum, sed simpliciter plura; quod etiam arguitur negat. Ad ultimum in video, quia ratione Gavatius hoc argumentum utatur cum similius est in questione Adversarios hujus arguentum modi redargunt, quia refectio spiritualis non est primaria, & essentialis hujus sacramentum significativa, nisi canum secundum, & accidentale, cum Eucharistia accommodari non possit, nisi prout haberet in se, qui est accidentaliter; sed etiam hoc ad nihil, negatur minor, quia convivium corporale, ac cuiusinfrac hoc sacramentum est in se, est unum in specie infinita, quamvis integrum ex cibo, & potu, & est unica refectio specie athoma, confusa ex alimento humido, & sicco, tantum ex dubius partibus; & ad probacionem minoris dico, quod licet in nutritionem concurrente cibus, & potus, quorum utrumque veram alimentationem habet, & alimentum respectu utriusque generis habeat, & non speciei adhuc tamen convivium, & refectio ex utroque constituta est una, specie infinita, & non subalterna tantum, unde aliud est locum de alimento, quod communem genus ad humidum, & secum, aliud vero de convivio ex utroque constituto, ad cuius initia hoc sacramentum est in se.

55 Quarto tunc agitur, quiamvis idem Cursus sub speciebus panis, & vini continetur, tamen ex vi verborum non continetur idem, sed sub speciebus panis continuatur corpus, sub speciebus vini sanguis; at sacramentum Eucharistie non constitutum intrinsecus in ratione factamenta per id, quod ponitur per concomitantiam, sed per id, quod ex vi verborum penitus ergo cum corporis, & sanguinis unitate diversi est, & alterius omnino rationis, sequitur necessario, sacramentum sanguinis non esse unum sacramentum specie athoma, sed subalterna.

Confit. quia Eucharistie sacramentum formaliter consistit in practica, & efficac significatio praesentia corporis, vel sanguinis Domini; sed hujusmodi significations sunt diversae omnino rationis, cum sint ad signata alterius rationis; ergo sacramentum Eucharistie formaliter acceptum, ut communis est sacramento corporis, & sanguinis non est unum unitate athomae subalterna. Denun argui potest ulterius ex eius dictis. Eucharistie praedicatur essentialem ex parte eius, & vini sanguinis sumptus, cum singulae continetur totam Eucharistie; etiam igitur, quia unitate diversi rationis, nec esset ex parte eius, & potu integratus, & ideo Eucharistie non erant secundum gradum significativum ex parte eius, sed subalterna.

56 Ref. si argumentum arget probaret ratus, Sacram corporis, & sanguinis Christi non solita non esse unum specie athoma Sacram, nec etiam simpliciter unum, sed simpliciter, & absolute plura, quod negat etiam ipsi arguitur, quia assignatur iniquiter unum totale, & integrum per se significatum ex vi Sacram, & quod talis unitas sumatur, hoc tamen invenit, & totale significatum, unde talis unitas sumatur, assignat ipsi quoque genere, nimirum corpus Christi late acceptum, prout scilicet etiam sanguinem includit, & sic ut ipse ex hoc uno, & totali significato sit, & dum unitatem significatur hujus Sacram, ita nos quoque dicimus de summae unitate specificam athomam, ut constat ex dictis n. 45, ad l. 46, quod sit, Eucharistie. Sacram non constitutum intrinsecum factamentum per id, quod ponitur per concomitantiam, patet, quid sit dicendum ex iam dictis supra n. 41, & 42.

Ad Conf. jam supra dictum est in solutione precedens argumentum, quod quamvis illa significations, & illa signa sunt diverse rationis, quia tamen sunt signa partialia, possunt unum

cole signum constituta specie athoma, sicut ex anima, & corpora, quamvis sint partes diversae rationis, resoluta unius specie athomae licet homo. Et sacramentum Eucharistie, ut est communis factamento corporis, & sanguinis, non est commune in ratione totius universitatis, sed in ratione totius integralis, sicut dicimus de homine respectu corporis, & animae, ex quibus constitutus. Dices dispartem esse rationem, quia qualibet pars hominis sicut sumpta, & independenter ab alia non est simpliciter homo, sed qualibet species factum sumpta est simpliciter facta, & non est ergo quavis ex corpore, & anima specie diversa; ipsi potest constituta unus homo, unitate specificam tamen ex specie corporis, & sanguinis, quantum queritur est simpliciter sacramentum Eucharistie.

Respx dicit n. 47, quod licet species factum sumpta est factamentum simpliciter, ut est communis genus ad omnia sacramenta, non est tamen simpliciter sacramentum Eucharistie, sed pars integralis illius, loquendo in rigore metaphysico.

57 Hinc pareat ad ultimum falsum est etiam si aliquum, sicut etiam falsum est, in singulis speciebus sicut sumptis totum Eucharistie essentialem continetur pater ex ibidem dicto, ac etiam superius n. 39, unde Eucharistie non predicatorum essentialem de speciebus panis, & vini sicut sumptis neque ut genus de speciebus, cum Eucharistie sit species infinita, neque ut species de individualibus, cum sicut factamenta diversae rationes, & ratio superiorius factum est, quia species panis, & vini sunt partes integrantes Eucharistie integratissimae actione principali significativa, sicut probatum est, non autem ex forma de plusibus hostiis consecratis, vel pluribus calicibus. Proprietas magis ad rem facit auctoritatem Clem. Pap. ep. tribus gradibus de Consecratione dicta, ubi dicitur hostias in altari offertur, quod populus sufficiat profectus, quibus verbis doceat Pörflex, plura numero factamenta hostiis supci, dum plura sumunt hostias consecratis. Terciamentum enim Euchar. holocastrum, & c. 3, plura esse holocastris, & id est legatur ut illi voluntariis colligantur, quia non solo, sed quia plane tanta, & quanto poterit pio toro, & quoniam de vana est grammatica confiteratur, quia super hoc facit Card. de Lugo, licet Clemens non habet cor holocastrum, tanta quia quidem dictio solam significat magnitudinem, non vero pluralitatem, vana est, inquit, quia si quis diceret, tanti multos sunt in acre, quanto sufficienter ad tam defensionem, vel tanti auditores sunt in templo, quanto sufficiunt ad audiendam conclusionem, tunc etiam ratus homo id intelligetur de maistrinae, & quantitate distinctione verò de magnitudine, & quantitate contumio. Nec etiam si faciat solitudo Sorens, dicens, Ponit factum locutum de numero nostrorum, quia consideranda sunt, quia utique plures similes sunt ante consecrationem, ut vero post illa recipiunt unitatem quoniam factamenta lemo, ex quo in eodem corpore Christi unitur. Non inquit, facit, quia ex iplus verbis sequentibus colligitur, etiam locutum de numero hostiarum, sed holocastrum post consecrationem cum statim post celata verba immediate subdit, quod si remanserint in crastinu non referuntur, ergo si ante consecrationem unitate numericam non habent, nec etiam post habebunt.

58 Deinde probatur etiam evidenter ratione, quia sacramentum Eucharistie quod in his speciebus panis sumit unius, habet omnia requiri ad distinctionem nec mecum ab eo quod plus sumit eodem tempore sub aliis numeris societur, aut ante centum, vel milles annos sumptus est ab aliis. Tunc quis cum sint dñe, & a numero materiali, & septuaginta numero formae, & diverso numero significations, consequens est ut constituant diversa in numero composta, id est sacramenta. Tunc tandem quia una particula consecrata significativa corpus Christi praefat, & est causativa gratia per modum cibi dependenter ab omni aliis particulis consecratis, ergo ex sacramentum corporis Christi, secundum se coniunctum; nec dici potest, quod sit idem numero sacramentum cum una particula consecrata, quia una potest in pide conferari, & alia cum pide quoque potest, ita idem numero sacramentum cum illa, aliqui de eodem contradicitoria verificantur, scilicet contraria, & non contraria, recipi, & non recipi.

Ref. Orlandus, ad verificandam huiusmodi contradictionem, cum primarius sit praefat Christi unitas vero causa non bene ab unitate effectus defunatur, quia unitas prioris non depedit ab unitate posteriori, neque jam recte defunatur ab unitate numericam sumptus, sacramentum per aliationem tantum connatur, nam hanc factamentum constitutum, non enim multipliciter corpus Christi, idem ni mero est in omnibus hostiis consecratis unde sola factientia multiplicatio infra dictum, quod dñe plura sacramenta, secundum quid numero diversa ratione, & modo loquendi, & absoluere, & sic etiam expone dictum Clementis. Ponit factum superius in cap. tribus gradibus, quod solum invenire voluerit, et in Eecclie plura Eucharistie sacramenta, secundum quid numero diversa, non vero absolute, & simpliciter. Sed hoc solu facile refellitur ex dictis quod precepit ubi dictum est, corpus Christi interfecte sacramentum, hoc non confundere, sed esse tantum contentum & significatum ab eo, cum ergo Eucharistie sit essentialem agniti, & significatum corporis, & sanguinis Christi realiter, nil impedit, hec signa numero multiplicari, non multiplicato signato, quia plura signa possunt significare idem numero signata, & plura verba, seu voces eadem tem, unde sicut & plura numero pos-

Deinde probatur hoc sacramentum non multiplicari numero ex plurimitate fumentorum, vel si sumptuum ab aliis positum. ut alii fonsuntur; quia una, & eadem hostia potest pluribus sumi, ut si aliquis hostium jam ab aliis sumptum, & ejusdem post horam ab omnibus debilitatem, incorrupte speciebus sumetur, & tamen et idem numero Sacram, ita in talis casu cum plurimitate sumptuum, & sumptuum frater unitas numerica Sacram. Potest etiam dati casus, ut quis eandem huius bis, vel ter sumat, ut si postquam hostia sumptum sit, amperies, vel si quartus horas retinet, & incorrupte speciebus ejicit, eadem potest iterum sumere, & novam gratiam recipere. Et tamen et idem numero Sacram, licet multa sumptiones ergo sint, vel plurimitas numerica huius sacramentum ex unitate, vel plurimitate fumentorum, nec sumptuum deum non potest, quoniam sicut id explicatur.

65 Tertio Dicendum est, pluritudinem numerica Eucharistie sumendum est ex pluritate numero specierum consecratioe. Hec est iuxta primum dicendi modum ab initio questionis relatim, qui est communis & probabilior apud Auctores pro prima conclusione adfudicatur. Fundamentum est, quia tota essentia sacramenti Eucharistie in speciebus consecratioe constituit; ergo ad eam multipliciter numerus debet quosque sacramenta numeri multiplicari. & Christus hoc sacramentum instituit in specie consecratioe panis secundum se, & in specie consecratioe vini secundum se, & secundum eum sacramenta multa inveniuntur, quia in qualibet harum specierum independenter ab altera, & significatio corporis & sanguinis Christi & significatio practica, vel indicativa gratit; ac proxime plures hanc consecratioe, etiam simul consecratioe, & sumuntur, & inde sunt plura numero sacramenta, quam sunt plures numero distincti, & pluviae disconstitutae, & in qualibet seorsim, & ab altera independenter hoc sacramentum est institutum; & plane sicut pluritas numeri & aliquantum sacramentorum delimitur a pluritate numericâ signorum tenetibus ut patet de baptismate, confirmatione, penitentia &c. ex quibus constituantur, ita pariter disciri debet de Eucharistia.

Contra, quia ratione discontinuitatis est in singulari speciebus distincta significatio & distincta materia, & forma, & facta secundum discontinuationem, signata qualibet specie panis consisteret a valle dicens, hoc est signum sensibili continuationis corporis Christi, & ex istius significatione & signata plurius verum est dicere, hoc sunt signa sensibili continuationis corporis Christi: ergo discontinuationis physis specimen iuris ad multiplicacionem numericam regunt in ratione signi, & faciem. Ne rursus valet Olandi's folio, hoc argumentum in solidum probare, ex discontinuatione physica, sed resuleat duo vel plura Euangelisticae factum secundum quid numero diversa, non vero absolute & ampliiter, quia non multiplicatur corpus Christi, quod intrinsecus cum specimen hoc secundum constituit. Non valet, inquit, quia ut corpora dictum est, Christus in Sacramento Eucaristia reperiatur tantum, ut signatum, & realiter contentum sub speciebus; plura autem signa posse significare item signatum, quia a unitate termini nulli tractat unitatem concetti relativi, nec duos ab eis de tertiam comparata non unum, sed duo similis dicuntur; ad illud in omnibus iniquum est, & multiplicari concreti relativi facit est distinctio subiecti, & fundimenti, & multiplicatio istius nominacionis, hoc autem totum habetur, facta specierum discontinuatione, nam ex informabunt distincti species numero, & diversi per numero significaciones in eius fundatae ad idem numero signationes.

64. *Hic tamen advertendum est cum Bento. Motando, & alii nostris sententiis legatis ad multiplicandum numerice hoc Sacram, tam multe in ratione integrum sacramentum non sufficit, et multiplicationem specierum panis tantum vel in tantum, quia ut supra dictum est, predictae species secundum sumptus sunt quidem Sacramentum locutum est. Tertio tamen integrum quod ad modum significandi, sed partes integrantes unum perfectum tunc igitur solus habebit multiplicatio numerica sacramenta integrum formaliter, quando juxta multiplicationem numericam panis multiplicatur pars species vini, ex quibus integrum coalefecit sacramentum quod si solum multiplicatur species panis, vel sole vini, est multiplicatio utique sacramenti, sed non integrum, & perfecte formaliter, modo iam explicato.*

ARTICULUS QUARTUS

Obje~~t~~tions, solut~~e~~.

65 In oppositum Primo obiectur, quia ad multiplicationem Eu-
charistiae non sufficit specierum multiplicatio, sed requiri-
tur etiam quod multiplicetur corpus Christi ex quibus omnibus
tum inficeret hoc sacram. Composito uterque per solam plurimatatem
specierum multiplicatur numerus hoc Sacramentum Confit,
qui si dem numero corpus haberet plures abhendens, non dice-
rentur plura alba non ob alias rationes, nisi quia quamvis efficien-
tibus abhendens numero diversitate elementum plura corpora
sed idem: ergo a pari, quia in pluribus hostiis est item numero
dorem tres hostie partes sumentes tria sumere factamenta; & si
una hostia la centum, vel mille partes dividenter, censum, &
mille sacramenta evaderent. Secundo sequeretur, quod sacerdos
plures species in pixide deferens, plura diceretur deferre sacra-
menta. & Iudeus accedens ad communionem, diceretur accedit
ad sacramenta, non ad sacramentum. Denique si plures species
efficiant plura sacramenta pluresq[ue] gratias cauferant, vel plures
gradus, etiam quando finali sumuntur; quod est falsum.
Vee talis confutatio respondeat, in tali eas unam tantu[m] colere gra-
tiam, & credere in eam, & in aliis, non posse, non posse esse sacramenta.

id tamen fieri per accidens, quia una sumptio, & applicatione limitantur ad unum effectum. Non valet, inquit Card. de Lugo quando enim plures causa applicantur per unum applicationis actum, non essent producere effectum in qualibet suam; ergo hie plures physice sumptiones unam numerito facientes motalem, si tam plures species plura efficiunt sacramenta ad huc: Et hoc si facient effectus? Tum quia sumptio est solum conditio causandi in sacramento, unde parum referit, quod sint sumptio, vel plures, dummodo plura sint sacramenta.

69. *Reps.* concedendo primam. & secundam sequelam, physice enim loquendo re vera sunt plura sacramenta; quamvis moraliter & in communione modo loquendo dicitur unum sacramentum. Ne- gatur tamen taliter sequela, quia quando plures species simul sumuntur, non conseruent nisi eandem gratiam, quam conseruent singula si secundum suumerentur, & ratio est, quia tunc omnes sumuntur per modum unus refectionis spiritualis, ex modo, quo etiam in convivio corporalibus plures cibi, & plures potus materiales dicuntur unum convivium, quia una sumptio moraliter applicatur ad refectendum corpus; quod esto unitas, vel pluralitas sumptionis nihil faciat ad unitatem vel pluralitatem huius sacramentorum in ratione sacramentorum, bene tamen in ratione convivii. Neque huius alio ratio aliudque potest, quia divina voluntas, quae ita hoc Sacram instituit, ut sumptio multarum specierum, sive simulacra successive, dummodo omnes eatus sumptus neque facient moraliter sumptionem, unam tantum gratiam causant, licet qualibet ex illis sit ex se conferre evidenter gratiam, si sola proptermodum sumenda in ea refectione; scilicet si quis pluribus peccata sua confiteretur, & ab eisdem simul aut successice absolveretur, unam tantum recipere gratiam. Ad instantiam Card. de Lugo, licet affirmatum in causa physici verifieretur, non tamen semper in moralibus, basquia ad multiplicationem causa generis moris non sequitur necessaria multiplicatio effectus, sive ut dia bis plicent, vel unigant vel absolvant, unum effectum non plures habent, sive ipsi sumptus de speciebus illis in eo casu dicendum est, quae habent modum unus ex unica sumptione, esto hanc physice plures, tunc enim ad unum effectum ordinatur in suscipiente. Et licet sumptio sit folium conditionis causandi in factamento, ad huc multum retrocedat sine plures, vel unanam in moralibus attendenda est, voluntas legislativae si enim cum aliqua conditione, & circumsistente debeat aliquo pro aliquo effectu, vel fine, illa condicio, & circumsistenta debeat minime effectum, & finem; Quia ergo specierum sumptio pro causatione gratiae est necessaria conditione, si est delecta qualibet sumptus, & cuiuslibet speciei, semper canabitur gratia, si vero non quilibet, & quanto minbet, sed quando habet rationem unus, ut de hoc Sacram, si institutum tunc una causabitur gratia, ut bene discursus Brancius in solutione huius difficultatis disp. 17. articul. in fine.

Quarto arguit probando unitatem numericam huius faciem non pendere ex physica continuatione, sed ex mortali speciebus coniunctione; nam plures contritiones & confessiones physica posse sunt facere unum num. penitentia Siccam, ut si ponamus hominem accedere ad confessionem cum duplicitate doloris, & ingula peccata bis confiteri, in tali causa ex parte materie sunt partes quartum singulare inservient ad unum Sacram. ergo plus quam suppositiones physica poterunt unum mortalem numerum sumptionem unius; sacramentum facere; consequitur probatur, quia eadem modus actus illi & illi videntur se habere a hinc sacramenta. Confusio ex paritate convivij, in quo licet de eodem cibo, pate pane, vel casu ploribus sumatur, tamen dicuntur cibus, unicus & similes, ex qua unitate mortali numeri dicitur convivium, ergo pluralitas sumptionum enucleat cibos Eucharistiae factum unum moralem, suum principem, & unum sacramentum, quia est unum convivium, & una refectio. Tandem negari non potest, Sacerdotem tres partes has illas quam dividit in milia, successivè sumenter, unum tamen scilicet

te sacramentum; & quidem ista unitas aliunde attendi non potest nisi ab unitate moralis sumptionis, quia scilicet omnes illa sumptiones ad unum convivium ordinantur, & unam refractionem.

71. Respondetur negando consequentiariam disputationem etiam cum ipso Eucharistia est sacramentum permanentis, reliqua verbis constitutum in applicatione, & usi, & tunc primum, & collum habens esse; tunc quia in penitentia omnia illa pœna reperitur summa integra materia, & unicuius accusatio, que subicitur ab absolutione in Eucharistia verbis, cum plures partes propter eum invicem continuato confundantur, constitutum unum numero sacramentum accidessit in Penitentia, atamen vel si plures disconfinata confundantur, vel una consecrata dividatur in plures, constitutum necessario plura numero sacramenta. Siquidem et in qualibet ipsorum reperitur tota ratio Eucharistie, & applicari possit, preparata ab alia, & conferre gratiam numero distinctam distinguitur subiectus, vel eidem diverso tempore. Ad confirmationem negatur consequentia, quia ut dictum est supra, in sacramento Eucharistia aliud est ratio convivii, & refractionis spiritualis, que ei convenit in usu sua aliud est sacramentum, que si convenit etiam in esse permanenti, unde licet unitas moralis plurimum sumptionis

num constitutus unum convivium, & unam refecctionem spiritualem, nam tamen unum sacramentum; dicitur autem omnipotens plenum speciem unica communio, tunc quia non aliunde moraliter celebratur nisi morali intercepione, tunc quia per eam unicam gratiam confortur. Ad ultimum negatur aliquid sumptum, quod tamvis iuncte sacerdos unicum tantum dicatur spiritualem recipere refecctionem, adhuc tamen cuius dicitur sumere facta metu in rigore metaphysico, quia tres sunt enim species distinctas, & separatas; neque sed negari potest, si fons concedatur Eucharistia esse signum sensibile, multiplicatum enim ligno sensibili eucharistie, multiplicetur etiam Eucharistia, scilicet multiplicatis signis sensibilibus baptizantibus, multiplicatur baptizans, & sic de aliis.

Dices hinc sequi, quod in quinque particulas dividetur hostia, quae aliquis suscepit, tot etiam gratis portiones recipere, quia quilibet ex illis particulis nata est ex se conferre tantam, vel tantam gratiam, si sola fumeretur. Negatur consequentia, ut enim dictum est supra aliud requiritur ad constitutum unum numerum sacramentorum, al iud ad conferendum multiplicem numerum gratiarum ad primum enim fati est, quod si diversum numero dignum depositum sit quantum vel ex parte sua conferre gratiam; ad secundum vero id non sufficit, sed praeterea requiritur diversa applicatio moralis per diversam actionem moralem: quae licet quando fumatur una hostia, sumatur duo sacramenta; tamen quia sumuntur eadem sumptus mortalius continuta, fit una integra sumptus reperitur. & consequenter unico premio, & gratia digna; quod totum pendet ex institutione Dei. Ut supra dictum est, quia ad hoc ut per hoc sacramentum conferatur gratia, volunt requiri, tanquam conditionem, quaudam vel applicatione, talem actionem mortalem.

72. Quinto tandem oblitus: unitas Eucharistiae non est unita continuatis, sed integratis, ut dictum est; ergo ad constitutendum vel unum, vel multiplex numero sacramentum, non est sufficiendum, vel ad continuationem, vel ad divisionem specierum facta

ut, vel ad confirmationem, vel ad divisionem specierum factum mentalium. Conf. quia ex speciebus panis, & speciebus vini constituitur unum numero integrum sacramentum, ut dictum est n. 64, ergo multo magis constitutur ex duabus aut pluribus speciebus foliis panis, siquidem haec magis inter se convenienter, quam illae.

Rеспondent esse quidem unitatem hujus sacramentorum unitate integratatis, sed nihil prohibet hanc sepe multiplicari numero per foliam partii distinctionem, nam hoc videlicet accedit tunc in naturalibus, ut in ligno diviso in partes, & sic dealit: tum in numero silico exercit, licet enim sit unus unitatis integratius, tamen si in duas partes aquales dividatur, constitutur duo exercitus numeri, item in reflectione, licet enim ea continua per longum tempus sit una reflectio, tamen si per horam vero gratia continetur, moraliter censetur duplex reflectio, tautus inter rupcio ieiunium impedit; ita quo finiti modi licet ex pluribus speciebus constitutur unus numero reflectio, tamen cum hinc sint discontinuitas constitutur plura sacramenta. Ad Confirmationem negatur consequentia, sicut enim in physica ex corpore, & animali rationali sit una perfecta humanitas, ex duplice autem anima rationali non item, licet magis convenienter, ita licet ex speciebus panis & viatori constitui politum unum numero sacramentum, non tamen ex

QUESTIO TERTIA

*An Panis, & Vimum materia necessaria, ex qua conficiatur
Eucaristia.*

⁷³ Propria quiam in precedentibus tractatum est de materia proxima permanente, ex qua confitat hoc sacramentum; nunc de remota transune, ex qua conficitur, est agendum, quod duplex est altera ex qua conficitur corpus altera ex qua conficitur fangis transire autem materia remota Eucharistia propria, & vinum; qui ut super diximus ex Scoto 4. d. 8. qui 1. in eo presetum hoc sacramentum a ceteris differt, quod ubi in fundamento aliorum sacramentorum concurrent materia & forma, ut partes intin*se* & co*ess*entiales illa constitutientes; in hujus sacramenti substrato nec materia nec forma proprie*te* accepta reperiuntur quod enim significacione Eucharisticam fundat, quod est ratio formalis sacramenti, functio preciae spes ipse sensibiles, sive accidentia panis, & vini unde panis, & vino propri*te* locupletio potius con*sec*rationis materia fuit descendenda quia sacramenti Eucharistia et supra dictum est de verbis, quod potius sunt forma con*sec*rationis, quam ipsius sacramenti; quoniam tam con*sec*ratio est inchoatio, & fieri Eucharistia, hab ratione panis, & vini dicit quoque possumus materia Eucharistia, non quidem proxima, sed remota; de qua te

Deinde probatur hoc sacramentum non multiplicari numero ex pluralitate fumentorum, vel sumptuum actu postarum; ut alii posseuntur; quia una, & eadem hostia potest plurius sumi; ut si aliquis hostiam jam ab alio sumpat, & ejecat post ho-
mibus non sufficiat neque plures particulae panis vel vini con-
secratae fuerint plura sacramenta; Consequentia probatur; quia in
omnibus est idem numerus corporis & sanguinis, sicut in omnibus il-
lis humanitatis item Verbum divinum.

Resp. negando sumptum quia corpus Christi non est signum sed signatum, & contentum in Eucharistia, neque habet aliud quod ex praedictis factamentis, quia non est signum sensibile, nec gratianum causat alio modo, quam ex ea, ac contra ex dictis quae-
proced. Ad Confitemur negatur consequentia, concretam namque ad eius, cum importanter tunc, ut alteri adiacenter, non
multiplicetur nisi multiplicato subiecto, cui adiacenter hoc in-
tervenientia sacramentorum corpus Christi, potius species ipse se-
bent, ut subiectus significacionis sensibilis sacramentaliter conti-
nens corporis & sanguinis Christi, unde in hoc casu habetur multiplica-
tio subiecti, scilicet speciei, etiam formae, scilicet significatio-
nis sacramentalis, atque ideo necessario sequitur multiplicationem
numeris sacramentorum. Ad ultimum, quia quid sit de teceperit,
etiam ad alios, adhuc neganda est consequentia, nam id in ea ca-
sue est unus & non plures homines, quia in natura illius ipsius non
multiplicetur subiectum, quod in ea operatione necessarium est
ad multiplicationem concreti subiectivitatis, proposito autem ad
pluralitatem numericae sacramentorum sufficienter plures numeri
significatio sensibilium, & significatio sacramentalis, que
reperiuntur in pluribus hostiis concretis solo numero distinctis.

Secundo obicitur, quia sacramentum corporis Christi dicit in testo in eo corpore Christi, sic enim loquitur Ambrosius de his,
qui initantur e. g. sacramentum, quod accipit corpus Christi, &
id est de sacerdotio, & ab alteri independentem hoc sacramen-
tum institutum; & plane sicut plures numeri aliquot sacramen-
torum determinantur a pluritate numericae signorum sensibilium
pater de baptismi confirmatione, praenitione &c. ex quibus
constituantur, ita pariter disciri debet de Eucharistia.

Cofit. quia ratione discontinuitatis in singulis speciebus
distincta significatio, & distincta materia, & forma, & facta conser-
vare valer dicere, hoc est signum sensibile contentum corpus Christi, &
estim signata, & signata plurius verum est dicere, hoc sunt
significatio sensibilis contentum corporis Christi, ergo discontinuatio
physica specierum sufficit ad multiplicationem numericas ex-
istens in ratione signi, & sacramenti. Nec tunc valet Olandi solu-
tio, hoc argumentum sollempne probare, ex discontinuacione
physica reuelare duo vel plura Eucharistia sacramenta secundum
est institutum; & plane sicut plures numeri aliquot sacramen-
torum determinantur a pluritate numericae signorum sensibilium
pater de baptismi confirmatione, praenitione &c. ex quibus
constituantur, ita pariter disciri debet de Eucharistia.

Resp. quia ratione discontinuitatis in singulis speciebus
distincta significatio, & distincta materia, & forma, & facta conser-
vare valer dicere, hoc est signum sensibile contentum corpus Christi, &
estim signata, & signata plurius verum est dicere, hoc sunt
significatio sensibilis contentum corporis Christi, ergo discontinuatio
physica specierum sufficit ad multiplicationem numericas ex-
istens in ratione signi, & sacramenti. Nec tunc valet Olandi solu-
tio, hoc argumentum sollempne probare, ex discontinuacione
physica reuelare duo vel plura Eucharistia sacramenta secundum
est institutum; & plane sicut plures numeri aliquot sacramen-
torum determinantur a pluritate numericae signorum sensibilium
pater de baptismi confirmatione, praenitione &c. ex quibus
constituantur, ita pariter disciri debet de Eucharistia.

64 Hic tamen advertendum est cum Ieron. Morando, & alli-
nis noscere lectoribus, ad multiplicandum numerice hoc Sacram.

formaliter in ratione integrum sacramentum non sufficere

multiplicationem specierum panis tantum, etiam tantum, qui ut supra dictum est, prelius species secundum sumptum sibi quide-
verum Sacram non loquitur. Ceterum tamen integrum quo-
ad modum significandi, sed partes integrantes ipsum perfectum
tunc igitur solita habebunt multiplicatio numerica sacramentum
integrum formaliter, quando juxta multiplicationem numericas
panis multiplicantur partes species vini, ex quibus integrum
coalefecit sacramentum; quod si solum multiplicantur species pa-
nis, vel sola species vini, etiam multiplicatio utique sacramentum
sed non integrum, & perfecte formaliter, modo iam explicato.

ARTICULUS QUARTUS.

Objectiones soluta.

65 In oppositum Primo objicitur, quia ad multiplicationem Eu-
charistie non sufficit speciem multiplicatio, sed requiretur
etiam quid multiplicetur corpus Christi ex quibus omnibus
toto inesse hoc sacrum, componitur ergo per solam pluralitatem
specierum non multiplicatur numero hoc Sacramentum. Confir-
matur istam numeri corporis haberet plures abedines, non dice-
rentur plures albae non ob aliis rationibus, nisi quis tamquam efflent
plures abedines numero diversos non esset tamen plura corpora
sed idem: ergo a pari, quia in pluribus hostiis est idem numero

id tamen fieri per accidens, quia una sumptio, & applicatione li-
mitatur ad unum effectum. Non valet, inquit Card. de Lugo,
quando enim plures cause applicatur per unum applicationis ac-
tum, non possunt producere effectum in quilibet suum; ergo licet
plures physie sumptiones unum numero facerent mortalem, si tan-
tem plures species plura essent sacramenta, ad huc i. r. s. a. s. tarent
effectus; tunc quia sumptio est solum conditio causandi in sacra-
mento, ut parum referit, quod sint sumptio, vel plures, dummodo
plura sint sacramenta.

66 Resp. concedendo primam, & secundam sequelam, physice
enim loquendo re vera sunt plura sacramenta, quamvis mortaliter
& in communis modo loquendi dicantur unum sacramentum; Ne-
gatur tamen gerita sequela, quia quando plures species simul sum-
tus non conferunt nisi eandem in gratiam, quam conferunt singula
si secundum sumptum, & ratio tunc omnes omnes sumunt per
modum unius refectionis spiritualis, eis modo, quo erant in
convivis corporalibus plures cibi, & plures potus materialis dicun-
tur unum convivium quia unica sumptio moraliter applicatur ad
refectendum corpus; quare efflo unitas, vel pluralitas sumptionis
nihil faciat ad unitatem vel pluralitatem huius sacramentum in ta-
ctione sacramenti, bene tamen in ratione convivii. Neque huius alia
ratio augeri potest, quam divina voluntas, qua ita hoc Sacra-
mentum est sumptio multatum speciem, sive in modum, sive successi-
ve, dummodo omnes carum sumptus unam facient materialiter in
sumptionem, unam tantum gratiam causant; licet qualibet ex
illis non sit ex ea conferre eandem gratiam, si sola proponeretur
sumpta in ea refectione, sicut si quis pluribus peccata sua con-
fiteretur, sed eisdem sumptus, ut successus absoluatur, unam tan-
tum recipere gratiam. Ad instantiam Card. de Lugo, licet afflu-
ptus in causa physice veretur, non tamen semper in mortalibus
quis ad multiplicationem causata in genere mortis non sequitur
necessario multiplicatio effectus, ut si dux biparentem, vel unigenitum,
vel ab solvant, unum effectum non plures habent insufficiencia
de speciebus illis in eo casu dicendum est, quod habent modum unius
ex una sumptio, efflo sicut physice plures, tunc enim ad unum
effectum ordinatur in sufficiencia; Et licet sumptio sit solum condi-
tio causandi in sacramento, adhuc multum referat quod sint plu-
res, vel una, nam in mortalibus attendunt est voluntas legislatoris
si enim cum aliqua conditione, & circumstantia determinat aliquid
pro aliquo effectu vel fine; illa conditione, & circumstantia deter-
minat effectum, & finem; Quia ergo speciem sumptio per ca-
utionem gratie est necessaria conditio, si est duxit qualibet sum-
ptio numero, item in refectione, licet enim ea continua per longum
tempus sit unica refectione, tamen si per horum verbis gratia di-
lata continetur, moralis conetur duplex refectione, statu talis inter-
ruptu jejunum impedit, itaque simili modo licet ex pluribus
speciebus continuatur unum numero refectionem cum haec sint di-
scutientia constituant plura sacramenta. Ad Confirmationem
negatur consequentia, sicut enim in physice ex corpore, & anima
rationali si una perfecta humana, ex duplice anima rationi, & anima
materiali non item, licet magis convenienter, ita licet ex speciebus panis
& vini constituit polis unum numero sacramentum, non tamen ex
pluribus speciebus solius panis; ratio dispositio est, quia per spe-
ciebus panis, & vini simul non multiplicatur eadem ratio, id est
integratio sacramenti facere; consequentia probatur, quia eadem
modo actus illi & illi videntur se habere ad hac sacramenta. Con-
fitebitur convivis, in quo licet de eodem cibo, plura pane, vel cas-
tane plures sumunt, amissam dicunt utrūcunq; amicis sumptio, ex
qua unitate mortali unum dicitur convivium, ergo pluralitas sum-
ptionis eidem cibo Eucharistie facit unam mortalem sumpo-
tum, & unum sacramentum, quia ut unum convivium, & una re-
fectione. Tandem negari non potest, Sacerdotem tres partes hostiis
quam sit in multis, sive in eis sumptum tamen tam sicut
re sacramentum, & quidam illa sunt aliunde attendi non potest,
nisi si unitate mortali sumptuum, qui seculis omnes illa sumptione
ad unum convivium ordinantur, & unam refectionem.

67 Respondetur negando consequentiam, ratio dispositio est
tum quia Euch. illa est sacramentum permanens, & non
mutatur in applicatione, & usi, & tunc primum, & tunc ha-
bent esse; tunc quia in penitentia omnia illa peccata reperit
una integra materia, & unica accusatio, quia subiectum ab solitu-
dine in Eucharistie verò licet cum plures partes specierum invicem
continuantur, constituant unum numero sacramentum, & non
accidet in Penitentia, tamen vel si plures discontinuante
conferentur, vel una confiteata dividatur in plures, constituant
necessario plura numero sacramenta, sicut in quibus
sumptio repertit tota ratio Eucharistie, & applicari potest, fe-
riat ab alia, & confiteata numero discontinua distinc-
tis subiectis, vel eidem diverso tempore. Ad Confirmationem
negatur consequentia, quia ut dictum est supra, in sacramento
Eucharistie illa est ratio convivii, & refectionis spiritualis, quia ei
convenit in usu illa est ratio sacramentorum, quia ei convenit etiam in
eis permanentibus, unde licet unitas mortali pluralium sumpto-
tum, & viam proxima, sed remota, de qua re-

Meld. in Quæst. Secunda.

agenus cum Scoto dicitur. Et breviter tamen cum sit potius ad moralem speculans Theologiam, quam ad scholasticam, & primo agendum de materia corporis, seu ex qua coquatur est potius de materia sanguinis. Suppono autem in praesenti ex Concilio Lateranensi, & Tridentino a Receptioribus passim relatis materia remota. Eucharis ista omnino necessariam esse panem, & vinum, quod etiam constitut & perpetua traditio. Sed illa Ecclesia, que nunquam in alia materia consecravit exemplum Christi Domini, qui corpus suum in panes, & sanguinem suum in vino consecravit, ut constat Matth. 26. Marc. 14. Lc. 22. & 1. ad Corin. indicant autem materia hujus sacramenti panis, & vinum, non quidem accipiendo materialiter rigorose pro parte intrinsecus per manente in composito, sed minus propriè pro oposito corrupto, vix perte mīo à quo, eo modo quo dicimus lignum esse materiam combustionis. Ita inquit, panis, & vini dicuntur huius sacramenti materia, quatenus ex illis velati ex terminis à quibus disiunguntur, fixe ut ex terminis corporis corpus, & sanguis Christi sub formibus panis, & vini sunt. Nunc igitur breviter explicandum est, quid debet esse huius panis consecrandus, & quid, vel quale vinum, quod præstabilitus dubius articulus sequens.

ARTICULUS PRIMUS

Qualis esse debet omnis consecrandus in corpus Christi

Moventur huc difficultas, quia hoc nomen panis dicitur a paucis, est enim nomen quod cum aliis omnibus comodi solerit; quia autem panis ex variis rebus fieri solet, nempe ex frumentis frumentis, ut castaneis, frumentis, antiguulis &c. secundum ex oleibus, leguminibus, patella fabe, ciceri, & similibus; tertio ex frumentis granis; quia sunt variae frumenti species; frumenti enim dicuntur omnia granaria; quod habet artificis, putat triticum, hordeum, millo, avena &c. hinc oritur difficultas, an quicunque de panis ex quocumque frumentis generata sit sufficiens consecrationis materialis in necessario debet esse panis triticus, vel ex tritico confectus.

Primo itaque Dicendum est materiae confectionis corporis Christi necessaria esse debet panem triticum. Hę assertio apud omnes Catholicos est vera, & expressa de lucis in Concil. Florenti, tunc fessimante litteris uniusquisque interrogata Greci à Pontifice de materia Eucharistie respondent hys verbis, dūnamo five azymis five fermentatis fuitur. Greci hoc curant, dūnamo ex tritico confeſſe, quibus acquisunt latitudinem; Tum ex ipsius literationis, in quibus definitur in pane tritico confectionem esse corpus Christi; Tum denique in decreto Eugenii, quod habeat post, f. s. ut in qua definiatur materia Eucharistie esse panem triticum, & viuum de vite, cui modicissima aqua debet ad misericordiam. Nec sufficit, si quis dicat assignari quidem a Concilio pro materia Eucharistie panem ex tritico, non tanquam est solus sic materia, sed quia est materia certioris, & præstantioris, neque enim in dictis Conciliis est illa particula exceptiva, ex qua colligi posse Eucharistie materia ad fulm panem triticum refertur. Non sufficit inquam, tūn quia verba illa Greco-um, que à Concilio definita sunt, dūnamo ex tritico confeſſa, habent vim excludentem alias panes, qui non sunt ex tritico. Tum quia eodem modo in Concil. Trid. f. 7. c. 7. a. Florentio in decreto citato definita materia bapſitismi est aqua vera, & naturalis nulla addita exclusione aquarū artificiarum, quod definitur panis triticus esse materia Eucharistie loc. cit. Item nisi particula exclusiva à Concil. Trid. f. 7. 14. definiatur oleum, & materia extrema Unctionis, & à Concil. Flor. definitur viuum de vite esse materia confectionis in gaſtuum.

75 Nec etiam responderunt valde. Concilium Florent. verbis illis significatis solum panem tritificum esse de necessitate precepit, non eadem de necessitate sacramentum. Non valet, quia de aqua naturali, quia de Concilio in Trid. & Florent. eodem modo definitur esse materia baptismi, dici non potest, quod sit solum necessaria necessitate precepti, & non sacramenti. Tum quia eodem modo definitur ibi panis triticeus esse materia corporis, qui vinit de vite eius materialis sanguinis; sed huc est materia necessaria si similexerit non solum ratione precepti, sed etiam sacramentum ergo & ille. Tum quia haec solutione semel admissa, nihil certi ex Concilio haberi posse materia ad valorem sacramentorum necessaria. Quicquid enim necessarium est, dicunt, de sola necessitate precepti posse exprimari. Tum quia hec confutatur apostolica traditio, quam Ecclesiastis auctoritas confirmavit, ut testatur Catechismus Romanus; Ratio denique colligitur ex ipsa Churche institutione, qui hoc sacramentum constituit in pane & svalu, & cui primario convenit ratio nomen nominis, sed panis usus fit ex tritico, nam omnis alius substitutus in defecuum est, & nonenam panis primario convenit tritico, reliquis cum additudo nonne panis simpliciter dici solet, sed unum additum, nempe panis ordine acutus, panis ex milio.

Sed Dicess per hoc quod Christus in vino albo, vel rubro consecraverit, non sequitur aliquod illorum esse materialia necessaria constituta sacramenti, ergo admissio etiam quod in pane tritico consecraverit, non necessaria deductio fulm namque triticium.

est, si fatus est coagulata ex aqua rosacea aut simili artificiali; nam sicut necesse est, totam farinam, vel salsem maiorem eius, partem esse triticam; ita pariter opus est, totam aquam, vel faleum maiorem eius partem esse naturalem, ut enim modica aliqua quantitas alterius aquae misceatur, non mutabit substantiam, verisimile enim est, si partem quantitatem ab alia maiori parte converti, adiuncta preservat concordiam.

Cajetanus tamen q.74. a.17. affirmat panem ex aqua rosacea cōfūctum esse materiam sufficiētē hūlū sacramēti, quis hic pa-
nis est eiusdem speciei cum aliо triticeo, siquidē aqua nō perma-
nit in trā substātiā panis, sed tota resolvitur per decoctionem; tūm quia licet aliquid maneat, tamē potissimum substantia illius mi-
xti est farina quia eiusdem rationis manet. & in summa natura tra-
hit humorem illūd; enim senit Ponzinus ex multis in d[icit] p[ro]p[ri]a q.44. q.3. n.21.
ubi dicit se non videre preteritus cur talis non esset materia sufficiē-
tē nam talis panis ex communī sensu est panis triticeus, nec determina-
tūtū aliud de materia , quia m[od]um sicut talis sine illa mentione de
aqua . Oppositum tamen sentiunt omnes , & docet Ecclesia usus
nam in primis est fatis probabile mixta illi, specie physica , & sub-
stanciali differt, quia aletum miscibilium, nēmē aqua rosacea ,
diversum est ab aqua naturali, ut ex variis qualitatibus deducatur
valde diversus , & àequū concordit cum aliо ad mixtum confi-
ciendum in magna quantitate ponitur, & est valde actiu[m]. De-
inde quando eritiam concedetur species physica nō differt, adhuc
tamen non sequitur talem panem esse sufficientem consecrationis
materiam, quandoquid em identitas specifica materia non tempe-
ratis est ad idoneitatem materie consecrationis corporis ; nam ut
statim dicimus, mala triticea cruda, & cocta sunt eiusdem speciei
& tamen una est consecratio, apta taurae ineptra, quia una est pa-
nūsūlis, & communis , altera non; quia etiam ratione panis ex
amylo confectionis non censetur materia sufficiētē consecratio[nis],
sive distinguuntur species, sive non, nūla non est panis communis, &
ūfūlis; unde quamvis illa non different species physica , mortali
tamen differunt, quia unum est in genere aliuspoterū ad aliquod
ad placitum significandum; aliud vero non; neq[ue] illa potest alli-
gnari ratio, sicut à pari de vocabulis , & illis signis ad placitum ne-
quit assignari ratio, cur unum pro illis significet aliquid, quāli aliud
nisi institutio, voluntas insufficiuntur.

79. Tertiū dicendum est, ut panis ex aqua naturali, & facina triticea confectus sit aperte confectionatis materia, debet puro igne decoqui, ita ut maia cruda, quæ vulgariter dicitur pasta, non sit sufficiens materia. Hic etiam est communis omnium fensus, & solent probare Thomistæ, quia palla & panis specie differunt, quam probationem Doct. non recipi, probabilitas enim censer specie non diffire, scit nec, ergo cruda & corda videntur specie differre; quia per decoctionem pasta in futuo, at Doct. vel alio modo ab igne, non fit nisi exhalatio aquæ humoris commixti cum pasti, bus, arista, & bac mixtio fit per juxta positionem, talis autem separatio non mutat speciem, quia nec etiam mixtio. Neque ex hoc quod pasta & panis specie non differant, sequitur palaem quoque esse posse sufficiens consecrationis materia, quia noluit Christus, inquit Doct. in sacramentis suis iam subtilem diputationem de differentiis specificis nobis imponens, sed quod panem triticeum usufalem habere mus communiter pro materia confectionatis, ita quod fecit a Danacensium, illud quid communiter confutavit esse nutrimentum corporale, ipsum, vel simile esse nobis sacramentum institutum spiritualiter, has igit ratione probat Doctor, & Caspinius disp. 2. fcc. i. & alii cum ipsi pastam, seu matam crudam non esse sufficiens confectionatis materia, quia esto accidentaliter tantum differat a pane, & massa cocta, aliuc tamen non est panis utilitas, & ad sustentationem hominis ordinatus, in qua tantum Christus consecrat, quia etiam ratione neque massa fixa, neque elixa est sufficiens materia, quia non est simpliciter panis communis, sed necessiter requiritur, ut sit fructuosa, & alata non calore Solis, fed calore ignis, quia hic dicitur simpliciter non communis.

...etiam eis quibus nec dicitur impliciter panis communis, & viciatis; Unde quantum spectat ad punctum praesens, parum refert, quod massa cruda specie differat a pane, vel non quia Christus Eucharistiam instituit sub forma panis ex sua natura usitatis ad sustentandum hominem, sed hile curans de differentia inter massam crudam, & panem essentiialium, sicut in baptismis instituit aquam, ut liquidam per materiam non verò congelatam, sed hoc ab illa species essentialia non differat. Itaq; massa tritices ad hoc, ut sit materia Eucharistiae, debet per ignem coquiti, ita ut, vel torratur, sive deinde in furno, sive sub cincinibus vel alio consimili modo, non autem elixerit, vel frigilatur, aliquip non esset verus, & usitatis panis, in quo Christus consecratus.

Quatuor dicendum est, si loquendo de necessitate sacramenti tam panem fermentatum, quam azimam esse materiam confectionis sufficientem. Et communis inter Catholicos, & ita doct^r Scotus la^c.ii. ubi ait simpliciter tenendum est, quod de necessitate panis confectionabilis non est, neque fit azimus, neque quod sit fermentatus. Probatur ex Concl^r. Flotent. In decreto unionis f.ii. ubi definitur in azime five fermentum, p^a triiticis ex corpus Christi vesicatur confici. Deinde quia, ut constat ex resolutione Ecclesiastice confici.

sic. Christus inituit pro materia substantiam panis triticei azimo & fermentato communem, sicut substantiam vini communem albo, & nigro, & quidem quoniam panis fermentum fit materia sufficiens Eucharistie pater, qui est apud nos ad usum sustentandi hominem, per quem usum effectus huius factamentum significari debet. De pane vero azimo hoc id effectus probatur ex facto Christi, qui ut constat ex Matth. 26. Marci 14&c Luce 23. panem & vinum consecravit primo die azimutum, in quo Iud. 10 non licet habeatur apud se panem fermentatum, ut pater ex Exod. 12&c 13.

Dies Christum conseruare in tempore, quod pluribus Graeci contra latinos demonstrare conantur, ergo hic pars est necessestas factamentorum; Deinde quia panis azimus non est panis usus, ergo non est materia sufficiens. Resp. negando assumptum, quia Christus hoc sacramentum instituit 14. die Luna mensis primi ad vesperam probat. Scotus loc. cit. de contextu Evangelistae & collatione plurium locorum factae Scripturae, & post ipsum Bellarmen. Sicutur, Coninch. & illi. Recentiores ex communione sensu Patrum Gracorum, & latinorum; ad vesperam autem 14. die incipiebat utrius panis azimus, & interdictus erat omnis fermentatus; Deinde dago etiam, & non concessio assumptio, adhuc negatur consequentia, quia Christus etiam coram consecravit in vina vel ab aliis, vel rubro, & tamen neutrum horum est de necessitate sacramenti, sed utrumque sufficiens, quia utrumque est proprium viuum, sic igitur etiam in propposito. Ad Conf. negatur assumptum, et quidem panis letitatus magis usus, quia magis sapit gustui, uterque tamen verus panis usus, & tantum accidentaliter diversitatem in forma triticea, & aqua naturali conficitur, ac per se proprieate coquitur, nil aliud autem desiderari videtur ad constitutum panem simpliciter, & absolutori, & quidem major diversitas repetitur inter viuum album, & rubrum, quam inter panem azimum, & fermentatum, & tamen illorum utrumque est materia sufficiens consecrationis, ita igitur etiam de parte dicendum est.

Si quod tandem dicendum est si quis loquendo de necessitate
praecepti tenetum Latinis confecrare in pane azimo, & Graeci
in fermentato juxta diversum ritum Ecclesiis Latinae, & Graeca.
Hec etiam communis Theologorum, & colligatur ex Flot. cit.
definitio in altertudo pane, scilicet, azimo & fermento corpus
Domini conficerre debere unumquejuxta ritum sue Ecclesie,
sive Occidentalis, sive Orientalis; quo loco particula illa debet
indicari obligacione praecepti servandi confutatione proprie
Ecclesiæ huiusmodi. Catech. Romanus dicit nulli licet priuata autorita
te, potius te metitate Ecclesia sit illam immutare, ex quo de
ducitur quod Graecus Sacerdos non tenetur in confidencia Eucha
ristia conformatre se confunditque Ecclesia Latina, quia Ecclesia
Latina ita concensit in Conc. Flot. cit. Hinc Recretores quidam
Scotum restigunt, eo quod sive cit. in fine dixerit, Graeci tantum
graviter peccare, quia confecrando in fermentato non se conformant
Ecclesia Petri, hoc est, Romanis quia confecrari in azimo; eo
quod Christus sic confecraverit. Sed ad vertere debent, Doctor
non absolutè id dixisse, sed cum particula, forte deinde Scoti
scriptis ante tempore Conc. Florent. quando res habebat era,
& Graeci confecrando in azimo pro Schismatis habebant; Ta
mè hic autem Hiquus, & Gavrius, Doctor ait Graecos
forte peccare, non quia in fermentato conficiunt, sed quia etiam
sic confecrando de Romanis Ecclesiæ licentia non se illi confor
mant; conficiunt enim in fermentato, non quia illis ab Ecclesia Ro
manæ coedidimus, sed quia id necessarium putant necessitate facta
culpantes Latina, quia eret confecrando in azimo; & hoc clare
colligitur ex ipso Soto contextu, cum enim in principio dubii hu
bris errore in Graecorum resulserit dicendum, neesse esse in fermentato
conficerre necessitate sacramentum, & propter eam Latinos non
conficerre alii confecrari in azimo; hinc tandem concludit Gra
cos forte peccare, non se conformando Ecclesia Petri, contemptu
argo hunc culpat Doctor, non vero ritum absolute, sicut aliis ritu
mum Graecorum approbat, in forma baptizandis docens necessitate
Ministi quilibet sequi debet sue Ecclesie ritum.

ARTICULUS SECUNDUS

Quod, & quale viuum sit materia sufficiens consecrationis calicit.

Rimò dicendum est solum vinum de vite, esse aptam missam ad consecrationem sanguinis Christi; est communis affectio omnium Catholicorum, & scotii q. 6. c. 6. f. ad secundas quae & ratio principalis, inquit Docet, deducitur ex Christi institutione Matth. 26. qui cum vinum consecratus illis verbis, hic est sanguis mens, latine subiuxit verba illa: ubin ab amodo de hoc genimine vitiis & idem, habetur Marci 14. Quod si hec verba fuerint a Christo prolatæ ante consecrationem, ut quid voluit, adhuc tam ex hismodi modo confat viñu ex vite fuisse in ea mensa propotuum, & Christi verbis consecrationis, & institutum ad efficiendum sanguinem Christi, ut in eum locum preterit notarunt Christi, q. 6. in Matth. & Cypri. lib. 2. ep. 3. Idem enim definitius

*Assumpta Trinitate, & filio consuetae, firmiter Florent, no intelle
ctione At menorum in decreto Eugenii. Tertium est Eucharistia sacra
mentum eius materiae et panis tritici. Et unum de vita. T. id.
fess. t. c. i. Declarat etiam Doctor hoc unum esse debet de una
ex parte, qui multo enim liquor est in uita tantum habet magis rationem
comestibilis, quam in potabilis; unde multum ex uis matu
ris ex parte etiam quidem in rigore materia valida, quamvis aliqui
de hoc dubitent, non esset tamen conveniens, donec sit purum, &
sufficienter concoctum, eo quod multum semper habet aliquam
imperfectionem, & mixtione aliorum rei; in causa tamen necessi
tatis non esset peccatum in multo consecrare, ut patet ex c. can
one crimen de consecr. d. 2.*

83 Ex quo sequitur nullum alium liquorem à vino vitiis esse materialem sufficiens, atq; ad eo excluduntur primo vina, que non sunt vitiis, p̄t ex pomis malangantis, moris, fumento, & similibusque non sunt vinum de vite, & vīnum appellantur, eo quod colorē vini referunt, & similitudinem, & admodum vīni conficiantur; secundo liquores aliqui, quia licet sint ex vīnis, non tamen sunt vīni usitatae, p̄t agrestis, fagi, aquarū, acetum, jam propriū sc̄i acutum, ente specie differt a vīno ut ex utrūq; diversis affectionibus, & proprietatibus constat; nam si ut vīnumquid soli incipiat ac se feret, esset adhuc materia sufficiens, sed non convenienter conficiens in illo vocatur, nō sufficit a vīni, vel ut aliud dicunt, hora, quia nec simplicitate vīni dici potest, nec vīni substantia habet, cuius fiat ex māteria ita vīnaceis post modum ex acinus exprimit; ubi tamen fieri solet vīnum cum aliquā aqua infusione, vel in multo, vel in ratiem antequam exprimantur, ex vigore vīni iudicandum est, & proportione aquae, in talis portio vīni substantiam retinente, et interdum potest ex materia dubia, quoad valorem, vel latenter illicita quoad unumquid quidem peritorum arbitrio differendum est. Tertio tandem excluduntur a materia apta calcis vīnum in pane imbibitum, quia ratiō vīnum non habet rationem potius, qualis est dēbet materia calcis; quamvis si post confectionem imbibatur, conservabit ibi fungus Domini, donec vīni species sicutent, & simplicitate corrumptantur, quia quoad hoc plures requiriunt ad confectionē, quam quoad conservandū, & ratio est, quia in confectione debet verificari pronomen, quo fungus per propōmen. Hic demonstratur per modum spiritualius potius, ne ante temē confectionē, talis demonstratio non sit amplius necessaria, sed sufficiet, si tantum in regnū species vīni, ut Sacram. Conf., atque ab aliō dicitur materia līm illius oleum bal samum mixtum: Accedit, quod idem Conc. Antiochenus Armeni servat hunc līm misericordiā aquam vīno, at hoc faciunt esse proper conformitatem Ecclesiæ, non propter veritatem sacramenti. Idem exp̄s deducitur ex Trid. quod tota fest. 14. de hoc Sacram. tractans quod omnes sui partes nunquam de aqua verbum facit, sed solū potēs fest. 22. dicit misericordia debet ex Ecclesiæ precepto: Qua de causa in regulis Missagloria, quod si Sacerdos post confecctionem ad vertat se aquam vīni non infusione, debet amplius infundere, & Cat. Rom. trac. de Eucharistia, docet, quod si aqua deit adhuc sacramentum constitit, & validum est. Denique nullum afferri potest fundamentum alcunī momentis, quod aqua fit materia necessaria confectionis calcis, nisi quis ferat traditio Ecclesiæ Christi in hunc modum confeccione, scilicet ad huius mixtione aque cum vīno, sed haec ratio non urgat, aliquin si omnia, quia tunc Christus adhuc, sed tēlēnt deinceps sacramenta, ergo etiam panis azimus, & qualitas vīni vel rubri esent sic necessaria, quod nō modo dicit, quia Christus velut esentialia in solū, quia substantia actionis conceperetur, quia Sacram. corporis & sanguinis sui fit institutus, in solo autem vīno substantia confectionis imp̄ficietur salvatur quia maxima aptum ad significandum per modum potus spiritualius Christi sanguinem.

84 Sed obiectio, Christus confeccavit vīnum aqua permixta ut docens S. Iacobus A poft. & Marcus Evang. in suis Liturgijs, & Clemens Papa lib. 3. Conf. c. 12. & Patres communites; sed post confectionem dixit hoc facite in meā commēmorationē; ergo iustitiae pro materia huius sacramenti vīnum aqua permixta. Confectionē probatum a utilissimis ex eo Doctores collegunt panem esse necessariam materialē ad confectionē, in corpore

82 Tertio dicendum est in calice cum vino aqua esse miscendā in parva quantitate talem tamē mixtionem non esse necessariam necessitate sacramenti. Hac etiam est communis inter Catholicos & Scotticōs, cito & quidem quod in consecratione calicis fideles celiū fieri. Denique aliud nequit hoc divinum praeceptum deducere nisi ex facto Salvatoris quia scilicet consecravit vinum aqua mixtum & post factum dixit hoc facit in memorem commissariorum; at hoc fundamentum nō utget ut supra diximus aliquo erit nam tantum alius esse de necessitate. cuius Christus in se

eo conseruavit, & post consecrationem eadem verba dixit, ergo de pane azimo praiceptum huiusmodi non extat, ita ne aqua vino miscenda; & verba illi Chiristi praecipita, hoc si &c. referenda sunt, ut diximus, ad actionem proximam tandem confertandi substantiam lani vini, non autem ad temotam, per quod vino admixta fuerit aqua.

88. Sed obicitur primo D. Cyprianus ep. 69, ubi expendit
verbis Christi, hoc scilicet in incanu commorationem qualiter
huius precepti de aqua vino misericordia ex illis Evangelicis v.
conatur deducere & quibusvis ipse aut non licet discere. De
arguit ex Corin. Cartag. can. 24. in quo dicitur nos esse mo-
& instructos a Christo Dominus in calice cum vino aqua mis-
serit ipse oblitio offeramus. Tandem arguit ratione quis Christus
hac aquam misericordiam institutor, & legislator; ergo eius factus
habuit vim praependi.

Resps varie explicari soleat D. Cyprianum loc. cit. sed si eius
bi bene perpendatur re vera videntur verba illa, *huc facite & collatum ad actionem conferandi i materiali sacramenti*, & non ad actionem in profundi aquam referre, & consequenter ex illis fuisse a Christo praeceptum; sed D. Cypriano opponimus
Illi Patres verba illa folium referentes ad immediatam actionem
conferandi panem, & vinum, antea non etiam tantum subita
dicunt esse necessarias ex precepto domino, sed quidem si folium
Cypriani excipias, nullas est SS. Patrum qui eum modi preceptum
vini mentionem faciat. Ad 2. dico ex verbis Concilii non
ad glid fuisse ab ipso Christo praeceptum, de multis enim rebus
Christus instruxit, & ad monitosque non praecepit, pre-sertim
illa ad monitio aliud non continet, quin quod ipse ita fecerit
quod omnis actio ipsum sit nolitus intrudere, & consequenter
monitio; Ad ult. negatur antecedens, ut enim fecerit ut infra
& legislatorumque sunt substantia sacramenti, cetera ne quid
nec quicquid Christus fecerit in sacramenti huius institutione
ut deinceps sacerdotes facerent, sed folium quantum ad cap-
rangem substantiae sacramenti, & ad hoc taurum referenda summa
illa precepit. *Hoc facite* querit namvis Christus confes-
si azim., & postea dixit, *huc facite*, non per hoc praecepit
creationem deinceps fieri in pane azimo, ut supra dicebamus
ni; si Christus ipsi ita iuraret, non apparet, quod sit folium
de obligatione praecepi, & non de necessitate sacramenti, cum
go confitit Christi haec milione non instituta, tanquam ad
rem Sac. Nestor, necculari ut ipso quip. Adverfati concedunt sequitur
ut nec etiam sub oblatione sui inveniunt illam intercessio-

ut nec etia illa obligatio nisi precepti illam in iuxta die
- 89 Quinto tandem dicendum est hanc aquam in substantie
debet naturalem, non artificialem, ut sit recte, vel simili
tudine, et intelligatur non mino aqua; & preceptum tam
mixtioris potissimum est ad imitandam mixtionem a Christo
etiam, qui sine dubio aquam adiuvit naturalem, & in casu
dilectionis, nullatenus per illam aquam artificialem supple
teat, seu aquam liquorem. Deinde huiusmodi aqua in modis
tate ad hibisci debet in Conc. Flor. citare illam esse
re modicinaria & idem docet Ecclesiast. iusti omnis Sacerdotis
conformat tenetur; & ratio est, quia qualibet pars aquae
dummodo sensibili insufficiat ad significacionem, ad quam
hic de servir; & ex alia parte, quo minus est aqua, eo com
potest in vino converti & delinere cum ipso in sanguinem;
est ratio, quam Dicit adducit 11. 37. in fine ubi ait ita modo
esse apponendam & ita tempore leviter ait una consecrationem
in vino converti, quia non convertitur in sanguinem, nisi
sit consecrata in vino modo, ut dicitur.

QUESTIO QUARTA

An aqua misa vino immediatè in sanguinem Chilli coaguli.

IN hac celebri controvergia hac tempestate duplex videntur. Prima: & quidem antiquissima negat aquam vinum immideate in fungo in Christi converti, & alleget mentum converti, quatenus prius in vinum convertitur per item ipsius vires, quo sequitur conversionis eius in fungo in em; docuerunt omnes antiqui Scholastiæ & Scholasticæ Anteij Alensis, D. Thomæ, D. Bonaventura, Scotus, cum omnibus multis & Scotifiliis, & sequuntur Recentiores communiter Vito Suarez, Vasquez, Amicos, Averrois, Orlandois, & nostris timis. Centinus. Huique Gavatius, Brancanus & quipulares tera sententia, quidem novissima, sed hi temporibus inventa est aquam immideate converti in fungum in Christi. Aretilus, Cardi, de Lugo, Capensis, Bernali, Morandini, & illi Recentibus quibus ex parte adharet ex nostris Poncii, qui at probabile, si auctoritate species, aquam vim mixtam non convertant, si prius convertatur in vim, non si vero ratione fungum, nisi prius convertatur in vim, non si vero ratione aqua probabile esse, quod cum vino immideate convertant in fungum sine conversione in vitem.

Dixi vero hac tempestate duplēcēm hanc sententiam vige-
priobus temporib⁹ sibi quoniam de hoc paucis extabuit fer-

*modo obsoleta, nam Iamoc. Tertius & Chm Martine de Celebration Misericordia dies de hoc te Scholasticis etiam refer feuentias; primam
adferentem vinum, & aquam, que in hoc sacramento miscentur, divina virtute mutari in sanguinem, & aquam, que de parte Christi profluxerunt, secundum illi manté aqua vino mixtam transubstantiat in sanguinem, plus in vinum conseruat; Tertium docemem-*

la-
ci in sanguinem prius in vinitum convertuntur; Tertium docentes
aqua remanente cum accidens vinitum in sanguinem non conver-
sam; Ex quibus rubis sententias secundam definit esse tenendam
tamquam probabilitatem, alii dubius recte, &c; de hac nova senten-
cia modis. Recontitutus inventa nec quide verbum facit; Unde
falsum eliquid ad Brancaus dicitur, s.a. 5, ab inicio articuli, hanc
opusinimicorum ibidem ab immoventi referriquam, scilicet, &
vinnam converti immediate in sanguinem Christi; siquidem Pon-
titex ibidem tres folium iam adductam memorat opiniones; & que-
dam alia sententia refutatur ab eodem Pontifice cap. quadam codi-

titulo, que dicerat, aqua converti in flegma conjunctu sanguini
fou in humore legumitari Chitiſſimia ſupponeretur aquam illa
que de latere exiuit, non fuile elementare aquam, fed flegma
ne unquam illius opinione meminim, quam defundent Recen-
tios citadilem aquam, & vinum immeditate in sanguine Chiti-
ſi converti, quae proinde noua effe, & huius rebus folium inventa
40. **Quod** ergo inter nos incertus ratiōne, quicunque in illis de Can-

19 Quoniam vero interincipit pestis, quibus in lib. de Gen & Cor. in qua si formis elemorum, ad ostendendum primas qualitates novae esse substantiales eorum formas contra Cremonini theologia fuit ex Venerabili Eucharistia fierato deducenda: quoniam in hoc sacramento docetur has qualitates remanere, ab tam omnibus substantia deperire, quam rationem adhuc magis utrare diximus cum probabiliter sententia tenetur aqua etiam in vicinum non transmutaram converti in sanguinem, quia tunc non sunt mixta frigida, ut remaneat etiam elementum aquae. Hoc dicto Ferchini in nobis ostensum est, quod talen opiniōnēm probabilem dixerimus, sed libo detestat pag. 116, acerrime nos redargit, & ex instituto integrā disputatione in Theologiam scriptū, quam in duō capitū divisi, probans in primo capite ex auditoriis ita eam opinioneēm esse improbabilem, non vnde in fine periculosa sit, suspeccit; quod etiam in secundo capite decim rationib⁹ facultatis conatur. Quoniam verò nil novit id ostendendum, ut iustificari, profert, sed auctoritatem rationis, quia etiam illi opinioes factores pali⁹ m adducunt & solvunt, prefecimus Arcelus Coninch & Card. de Lugo, & eorum solutiones Ferchini adductis in lib. Expugnatione aeris vel aquae querel. 29 ad 28 foliū standū illi opinioneēm probabilitatem, & tali⁹ censurę accepit ostendendum, omnes, & singulas illas auctoritates, & rationes de monitūtū amī jam ante ab illis Auditoribus fuisse adductas, atque foliūtū quorū solutiones cum ipse nec retulerint nec rejecerint, consideramus tandem ipsius quoque hoc procedūlmodo in finē disputatione eidem opinioem probabilitatem racere, falso sumisse. Hoc, inquam, fecimus, quia opinioneēm illam tenemus. Et illi foliūtūtū aqueos camus, sed ut ostenderemus. Eucharistū in purgaria detectis, ad eō patentes Adversarij occurritis refutatio deficit, quia Ferchini in hac questione pro omnib⁹ tenetū suppetere tentabit, eisdem manuē auctoritatis bus, & rationib⁹ communem sententiam deducere, nisi singulas solutiones, & obiectiones Adversarij adducendo, & refutando.

ARTICULUS PRIMUS

Sententia negative flatuit

Dilectum est cum prima communione, & antiquiori sententia aquam vino militam non immediate, sed tantum in fangumem converti, quatenus prius in vnum convertitur per ipsius viu*m* virtutem, ex quo sequitur conversio ejus in sanguinem. Conclusio et Sciri loc*e* dict*u* 11 q. 7. in fine, dicitur aqua ita modicam esse vine apponere, & ita competit ut de confessione inuenit posit in vnum convertitur, non convertitur in fangumem, nisi prius sit ut vnum conversa, & eum continuo utique schola Thomistorum, & Scotistorum. Primum itaque propositum auctoritate Ecclesie, seu ratione ex iure Ecclesiastico despiciatur, quia utitur Cone. Flor. in decreto de unione Armenorum, & Catec. Rom*a*, qui adferat Ecclesia iubet tam modicas aquas infundatur vites, & felices. Facile co*b*re ut tempore converti posse in vnum, & ne tandem conuertatur in fangumem, aliquis si apta esse converti immediate in fangumem, non oportuerit tam sollicito de tante parvitate aquae curare, que utrumque fuit ratio. Dicit, loc*e* dict*u* 11 q. 7. Nec valit dicere cum Lugo Concil*e*. Cetero, huc siue de conversione aquae in vnum, antequam in fangumem, lat^{er} sumptu quoque denominatione in vni predominante in illo composto. Non valit, quia tunc fatis suis dicere, aquam debere esse minorem vini, cum ergo dicant aquam debere esse modicam, quia in vnum converti debet, antequam in fangumem dare deducunt illos fatus.

95 Respondit Aretius in peculiari opusculo de hac re utiq; Contra
Eusebium Prokopium et alios modicis.

De summa Trinitate. & fili catholicæ firmiter Florentio intrat. At mensuram in decreto Eugenii. Tertium est Eucharistia sacramentum cuius materia est panis triticius, & vinum de vite. Trid. fess. i. cap. i. Declarat etiam Doctor huc vimum esse debet de uno expesum quod melius omni liquor est in uita tantum, habet magis rationem commensibilis, quam potabilis; unde multum ex uis matutinis expesum esset quidem in rigore materia valida, quamvis aliqui de hoc dubitent, non esset tamen conveniens, donec sit purum, & sufficiens concomitans, eo quod mustum semper habet aliquam imperfectionem & mixtionem alterius rei; in causa tamen necessitatis non esset peccatum in multo consecratio, ut patet ex c. chm. omne crimen de consecratio.

83 Ex quo sequitur nullum alium liquorem à vino, vitis esse materiam sufficiens, atque ad exclusum primum vina, que non sunt vites, putat ex pomis malorum, noxiis frumentis, & similiibus, que non sunt vinum de vite, & vitem appellant, eo quod coloris vini referant, & similitudinem, & admodum vini conficiantur; secundum liquores aliorum, quia licet sint ex uis, non tamen sunt vini usuale, poterint agrestis, sapo, aqua, & acetum, si jam proprietas accedit, tunc enim species differt a vino ex extremitate diversis affectionibus, & proprietatibus constat; nam si sit vinum, quoniam soli incipiat accedit, etiam adhuc materiam sufficiens, sed non conveniens, unde conficiens in illo vacatio non sufficit a uero, vel ut aliud dicunt, hora, quia si simplex vini potest, nec vini substantia habet, cum sit ex maturitate, quia vinacis post mustum ex aenio expesum; Ubi tamen fieri solet vina cum aliquo aqua intus, ne vel in multo, vel in ratiem non antequam exprimantur, ex vigore vini judicandis est, & proportione aquae, in talis potio vini substantiam retineat, & interducat potest, etiam materia dubia, quoad voluntem vel factum, quod usum, quod quidem peritorum arbitrio discernendum est. Tertio tandem excluditur a materia apta calicis vimum in pane imbibitum, quia non habet rationem potius quamvis si post consecrationem imbibatur, & conservabit ibi sanguis Domini, donec vini species succentur, & simplex corrumpanter, quia quod hoc plures requirunt ad consecrandu, quoniam quod consecrandu, & ratio est, quia in consecratio debet verificari pronomen, & sanguis per pronomen. Hic demonstratur per modum spiritualium potius, autem sensim consecratio, non ostendit demonstrationem non amplius necessaria, sed sufficiens, si tantum in rei nomine species vini.

84 Secundo dicendum est vimum queque congelatum esse sufficientem consecratiois materia. Hec enim contra Alamanum, Ledermann, Armillam, Henriquez, Noguera, & alios paucos id negantes, quia vimum dum congelatur, videtur substantiam immutari, vel si in eadem substantia vini permaneat, tamen in tali dispositione non est materia potabilis, quare sicut inclusum, in acinus, vel in pane imbibitum non est apta consecratio, ita neque gelatum. Tum quia sicut aqua congelata non est ad baptismum idonea, quia non est apta ad baptismum; ita non vimum congelatus ad Eucharistiam, quia non est aptum ad potum; Afferito tamen posse est communis aliorum, & probatur ex oppositus fundamentis, quia ut docet Scotus ad. 12 q. 4, vimum condensari possit, & rate fieri sufficiente Eucharistia, quia ratiocinio, & condensatio substantiam vini non destruit, sicut congelatio aqua, & cœfusio, quoniam, resolutus liquoris fluxibilis, non destruit prius liquores, sed si post consecratio nec accidat congelatio, adhuc permanet ibi sanguis Christi, ut habetur in rubrica Missalis, & similiter si vimum congelatum liquefat, potest optimè consecratio, ex quo manifeste deducitur per congelationem vimum substantiam non immutatis, sicut nec aliis liquores fluxibilis. Tum quia vimum congelatum adhuc per se quidem & ex natura sua est materia potabilis, licet per accidentem in tali statu, & dispositione commode potari non possit, quia etiam in eo statu fieri deglarando potari non possit, potest tamen potari furgendo, et etiam si de glarando deglaratur, potius si habet ut potus, quam ut cibis, & magis sumitur ad extinguidam istum, quam famem, & hinc est, quod ita sumptum non solvit jejunium. Ecclesiasticus, quod tamen uera solveret, & hoc non alia ratione, nisi quia uera per habet rationem cibis, vimum vero gelatum potus. Et hinc est, quod etiam in eo statu non demonstrari potest per pronomen, hic, & posse etiam bene vocari hic potus, unde non est eadem ratio de vino gelato, & eodem in acinus inclusio, vel in pane imbibito. Et tandem valde differt à materia baptismi, ad quam aqua gelata deservire non potest, quia ibi materia proxima est ipsa actualis aqua, sed hic non est ipsa actualis aqua, sed vimum per se potabile, ac de monstrabile; per quod remanent opposita fundamenta soluta; Adhuc tamen verum est, quod efflo in vino gelato posse fieri validia consecratio, tamen graviter peccaret, qui ita consecratio propter irreverentiam, licet etiam non definit, qui id negat, ut videri potest apud Suarez d. 5, sc. 1.

85 Tertio dicendum est in calice cum vino aqua esse miscenda in parva quantitate talem vimum non esse necessarium consecratio sacramenti. Hec etiam est communis inter Catholicos, & Scoti loc. cit. & quidem quod in consecratio calicis

consecrat, & post consecrationem eadem verba dixit, sicut ergo de pane azimo preceptum huiusmodi non exstat, ita neq; de aqua vino miscenda; & verba illa Christi precipit, hoc facite &c. referenda sunt, ut diximus, ad actionem proximam tantum consecrandi substantiam vini, non autem ad remotam, per quam vino admixta faciat aqua.

86 Sed obiectum primò D. Cyprianus ep. 69. ubi expeditus illa verba Christi, hoc facite in meā commemorationē, qualitatē huius precepti de aqua vino miscenda ex illis Ex angelis verbis constitutis deducit, quibusdam ipse ait, non licet diceret. Deinde agunt ex Cone. Cartag. cap. 24. in quo dictum est, nos monitos & instructos a Christo Dominus calicem cum vino aqua mixtum, sicut ipse obuero, offeramus. Tandem arguitur ratios quia Christus aqua misericordia institutor, & legis lator; ergo eius factum habuit vim præcipi.

Res varie explicari solere D. Cyprianus loc. cit. sed si eius verba bene perpendantur, tunc vera viterba illa, hoc facit &c. non solum ad actionem consecrandi materiali sacramenti, sed etiam ad actionem miscendi aquam referre, & conferuent ex illis multa illam tunc Christi præceptam; sed D. Cypriano opponimus reliquias Patres verba illa folium referentes in immediatam actionem consecrandi panem, & vīnum, unde etiam has tantum substantias dicunt esse necessarias ex præcepto diuinō, & quidem si folium Cyprianum explicat illas est SS. Patrum, qui etiam modis variis dīvini mentionem faciunt. Ad 2. dico ex verbis Concilii non colligidi tuis ab ipso Christo præceptum, de multis enim rebus non Christus instruxit, & admonuit, quia non precepit, perscrutum cum illi ad monitio aliud non continet, quia non quod ipse sit fecerit, & quod omnī actio ipsius sit nostra instructio, & consequenter ad monitio; Ad 3. dico ex verbis Concilii non colligidi tuis, & legatis, quae sunt substantia sacramenti, certa nequaquam nec quicquid Christus fecit in sacramentis huius institutione, nisi ut deinceps Sacerdotes facerent, sed folium quantum ad ea, quae erant de substantia sacramenti, & ad hoc tantum referenda sunt verba illa præceptae. *Hoc facit*, sicut quamvis Christus consecravit in azimo, & potea dixit, *hoc facit*; non per hoc præcepit consecratio deinceps fieri in pane azimo, ut supra dicebimus. Denique si Christus ipse ita justificat non appareat, quod in folium est obligatione præcepti, & non de necessario facit, ergo cum ergo certus Christus habeat nullum non instituit, tanquam ad valorem Sac. neque sicut ipse quod. Adversarii concedunt sequuntur, ut nec etiam sub obligatione sui præcepti illam iniuriazculo dicatur.

87 Quinto tandem dicendum est, hanc aquam in substantia esse debere naturalem, non artificiale, ut sit roboraceum, & similes, quia illa simpliciter intelligitur in modo aqua, & præceptum talis ad mixtionem potissimum est ad initiam mixtionem a Christo factam, Tunc quia finis dubius aquam admittit naturalem, & in causa, quia illa dicitur, nullatenus per ultimam aquam artificiale supplet potest, sed aliud liquorum. Deinde huiusmodi aqua in modica quantitate adhibetur, ut debet in Conc. Flor. cit. dixerit illam esse debere medicinalia, & item docet Ecclesia missum omnis Sacerdotis te constitutare tenet, & ratio est, quia si quilibet parva aqua gutta, dummodo tensilis sit sufficiens ad significationem, & quanvis ritus hic servetur, & ex illa parte, quia minor est aqua, & commodius potest in vimum converti, & deinde cum ipso in sanguinem, & haec est ratio, quam Doc. adducit ad. 11. q. 7. in fine ubi sit its modicamen esse apponendum, & ita tempore, & sur ante consecrationem posse in vimum converti, quia non convertitur sanguinem, nisi prius sit convertita in vimum, de quo quidem sequuntur.

QUESTIO QUARTA.

An aqua mixta vino immediate in sanguinem Christi converti possit?

90 In hac celesti controversia hac tempestate duplex vigeat sententia. Prima quidem antiquissima negat aquam vino mixtam immediate in sanguinem Christi converti, & etiam mediate tantum converti, quatenus prius in vimum convertitur per virtutem ipsius vini, ex quo securius convertio eius in sanguinem. Hanc docuerunt omnes antiqui Scholastici, & Scholarum Ante-sicilianis, D. Thomas, D. Bonaventura, Scotus, cum omnibus Thomistis, & Scotis, & sequentibus Recentiores communiter Valentio, Suarez, Vazquez, Amicos, Averroë, Orlandus, & ex multis Arethus, Centinus, Hiquetus, Gavatus, Blasius, & quæplures. Altera sententia, & quidem novissima, ac haec temporibus inventa est, aquam immediate converti in sanguinem, ita Aretius, Conice, Card. de Lugo, Caspicio, Berimal, Morandus, & alii Recentiores, quibus ex parte adhuc et ex nostris Poncius, qui sit probabilis esse, & suorum speciei, aquam vino mixtam non converti in sanguinem, nisi prius convertatur in vimum, & sic modicamen in vimum converti possit.

Dixi vero hac tempestate duplēcē hanc sententiam vigeare, prout tempora bivalvia quoque de hoc pante exabant sententie.

Meld. in Quart. Sentent.

modio obsoleta, nam Ieron. Tertius c. Chm Marthæ de Celebratione Missarum, tres de hoc in Scholasticorum refert sententias, primam afferentem vimum, & aquam, quæ in hoc sacramento miscentur, divina virtute mutari in sanguinem, & aquam, quæ de latere Christi profluxerunt, secundam illi manet aqua vino mixtam etiab substantiati in sanguinem prius in vimum converti. Tertiam docentem aquam remanentem cum accidentibus vini in sanguinem non converti, ex quibus rubor sententia secunda deinde esse tonendam, tamquam probabilitatem illi disbutat, & illi de hac nova sententia modis Recentioribus inventa ne quidem verbum facit; Unde falsum est, quod a Braneus d. p. 18. a. 5. ab initio articuli, hanc quoque opinionem ibidem ab innocentio refert, quæ aponit, & vīnum converti in sanguinem Christi; quidem Pontificis ibidem tres solum iam adducat memorias opiniones, & quædam la sententia refutari ad eodem Pontificis cap. quadam codicilli, quæ dicebat, aqua converti in sanguinem conjuncti sanguini, & in humorum flagrante Christi, quæ supposebat aquam illam, quæ de latere exivit, non fusse elementarem aquam, sed flagrante; nec unquam illas opiniones meminisse, quæ defendunt Recentioribus sententias afferentes aquam, & vīnum immediate in sanguinem Christi converti, quæ promide nova est, his tēpibus solum inventa.

91 Quoniam vero inter incipitationes, quibus in lib. de Gen. & Cor. in questiis formis elementorum, ad ostendendum primas qualitates non eas fabriquantes, sed ex formis contat. Cremonini, ex theologia fuit ex Venerabili Eucharistie sacramento deducit, quoniam non sacramentum consacrari possit, nisi materialiter etiam in sanguinem, & vīnum, & quoniam remanentia, & non solū actionem consecrandi materiali sacramenti, sed etiam actionem miscendi aquam referre, & conferuent ex illis multa illam tunc Christi præceptam; sed D. Cypriano opponimus reliquias Patres verba illa folium referentes in immediatam actionem consecrandi panem, & vīnum, unde etiam has tantum substantias dicunt esse necessarias ex præcepto diuinō, & quidem si folium Cyprianum explicat illas est SS. Patrum, qui etiam modis variis dīvini mentionem faciunt. Ad 2. dico ex verbis Concilii non colligidi tuis ab ipso Christo præceptum, de multis enim rebus non Christus instruxit, & admonuit, quia non precepit, perscrutum cum illi ad monitio aliud non continet, quia non quod ipse sit fecerit, & quod omnī actio ipsius sit nostra instructio, & consequenter ad monitio; Ad 3. dico ex verbis Concilii non colligidi tuis, & legatis, quae sunt substantia sacramenti, certa nequaquam nec quicquid Christus fecit in sacramentis huius institutione, nisi ut deinceps Sacerdotes facerent, sed folium quantum ad ea, quae erant de substantia sacramenti, & ad hoc tantum referenda sunt verba illa præceptae. *Hoc facit*, sicut quamvis Christus consecravit in azimo, & potea dixit, *hoc facit*; non per hoc præcepit consecratio deinceps fieri in pane azimo, ut supra dicebimus. Denique si Christus ipse ita justificat non appareat, quod in folium est obligatione præcepti, & non de necessario facit, ergo cum ergo certus Christus habeat nullum non instituit, tanquam ad valorem Sac. neque sicut ipse quod. Adversarii concedunt sequuntur, ut nec etiam sub obligatione sui præcepti illam iniuriazculo dicatur, ut deinceps sacerdotibus faciant, sed folium adducant, & solvent, praefertim Arethus, Conice, & Card. de Lugo, nec eorum solutiones Fercium adducunt, nos in lib. Expugnacionis brevis item querimus quod. 39. ad obiectum illius opinionei probabilitatem, & talis sententia acriter reprehendit, omnes, & singulis illis auctoritatibus, & rationibus demonstretur, jam ante ab illis Autoribus tuis adhuc, atq; solutis quorum solutiones cum ipse nec tertius invenit, & hoc procedens modo in sua disputatione suis sententias probabilitatem facit, sicut in lib. duo capitula divisi, probans in primo capite ex auditio, ita in secundo capite ex rationibus, atq; suspectis, quod etiam in secundo capite decem rationibus stabiliter conatur. Quoniam vero in novit ad ostendendum, ut ipse jactat, proferit, sed autoritatem rationes, quas etiam illius opinionis sectatores passim adducunt, & solvent, praefertim Arethus, Conice, & Card. de Lugo, nec eorum solutiones Fercium adducunt, nos in lib. Expugnacionis brevis item querimus quod. 39. ad obiectum illius opinionei probabilitatem, & talis sententia acriter reprehendit, omnes, & singulis illis auctoritatibus, & rationibus demonstretur, jam ante ab illis Autoribus tuis adhuc, atq; solutis quorum solutiones cum ipse nec tertius invenit, & hoc procedens modo in sua disputatione suis sententias probabilitatem facit, sicut in lib. duo capitula divisi, probans in primo capite ex auditio, ita in secundo capite decem rationibus stabiliter conatur. Quoniam vero in novit ad ostendendum, ut ipse jactat, proferit, sed autoritatem rationes, quas etiam illius opinionis sectatores passim adducunt, & solvent, praefertim Arethus, Conice, & Card. de Lugo, nec eorum solutiones Fercium adducunt, nos in lib. Expugnacionis brevis item querimus quod. 39. ad obiectum illius opinionei probabilitatem, & talis sententia acriter reprehendit, omnes, & singulis illis auctoritatibus, & rationibus demonstretur, jam ante ab illis Autoribus tuis adhuc, atq; solutis quorum solutiones cum ipse nec tertius invenit, & hoc procedens modo in sua disputatione suis sententias probabilitatem facit, sicut in lib. duo capitula divisi, probans in primo capite ex auditio, ita in secundo capite decem rationibus stabiliter conatur.

ARTICULUS PRIMUS.

Sententia negativa flattitur.

92 Deinde cum dicendum est cum prima communioni, & antiquiori sententia, aperte vino nullam non immediate, sed tantum mediate in sanguinem converti, quatenus prius in vimum convertitur per ipsius virtutem, ex qua securius convertio eius in sanguinem. Conclusio et Scot. loc. cit. dist. 11. q. 7. in fine dicitur, ut aqua ita modicamen esse vino apponatur. & ita compellit, ut antea consecratio posset in vimum converti, quia non convertitur sanguinem, nisi per conversionem vino mixtam, & sic modicamen in vimum converti possit.

Dixi vero hac tempestate duplēcē hanc sententiam vigeare, prout tempora bivalvia quoque de hoc pante exabant sententie.

Meld. in Quart. Sentent.

L 3 dam.

dam, neminem tamen unquam hanc rationem assignare, ut aqua facile posse in viuum converti, si enim hoc necessarium existimat, addolent etiam hanc mixtione aqua cum viuo fieri debet multo ante confectionem, & vinum generosum adhibendum est, quod aquam in se convertere posset, que tamquam dixerunt. Sed contra: quia ut confat ex actis illius Concilii, Pontificis ex dicto corrigere voluit, quod provinciali Concilii Iuramenti, 19. legimus, etiam aqua parem esse vino admiscentem: at nulla alia de causa moverit potius Pontificis ab eadem correctionem, nisi quia iudicavit a qua esse prius in viuum convergenda, quam in fanguinem, et proinde peccipe modicissimum esse ad misericordiam, ut sanguinem in viuum convertitur.

95 Rep. matrem quidem per se consecrationis in fungitur et utique vinum de vita duxit, materiam tamen per accidens ratione alterius esse etiam particulas aqua, vino per mixtus, ita quid ex ipsius, et vino fit potus aptus ad nutrimentum. Concil. autem auct. ibi loqui folium de materia per se. Sed hoc non satisfactis, quia dictum sacramentum Eucharist. est per le non folium in toto sensu, quod dicit omnes partes materia consecrata; sed etiam in singulari particulis talis materia consecrata ratio materie idonea ad hoc sacramentum debet per se respectu non folium in toto sensu, sed etiam in fungo in quo parsibus ad hanc actionem.

94 Secunda probatur inchoate innocentio loc. citatae celebrazione illarum. *Cum Marte & Quirinus*, ubi ut victimis non solum tanquam probabiliorum ex tribus sententias vel relato illam secundum commandavit, quis dices aquam prius in vino converti, & inde in sanguinem? sed in totale & quidem ullam lenteum, quia diceret aqua immediate in sanguinem converti, ut supra dictum est in ille statim post secundum sententiam verius dicendum aqua in propria substantia manere: Et plane si vellet Pontifices probabilitas esse aquam converti in vino immediate, ut aliqui ex Adversariis contendunt, potius diceret debet infra eorum quod nulla ex tribus sententiis eius probabilis probabilitas, sed aqua distincta, que teneretur aqua immoedata convertat in sanguinem.

Responsum: Secundum illam secundam sententiam deinde probabilitas esse aquam converti in vino.

Bonum his verbis. *Periculum inter opiniones predictas illa probabilior significativa quod affectum aquae cum vino in fungente transflatur;* sed ipsa pars in hoc non determinatio adiungit illa ratione yeb qua Theologici secundi sententia sedecim ad id sententiam non movebantur, neque per quad aqua competitator peccat in vino, & posita ip sanguinem; unde Pontifex illa secundum opinionem facit hinc imbecilem, ut simul utriusque tantum conversionem in membris scilicet, & immemoriam, eamque solum approbat quaecumque coniuncta immemoriam conversionem aquae in sanguine. Sed plane opus non erat quod Pontifex illa ratione secundum sententias specificatas, cum enim haec eius pceptum illius sententia fundatum est, dum declarat illam sententiam esse ex tribus relatis probabiliorum, satis confitit illa sententia iam locutus, ut tali fundamento interbascat. Nec illa secundum sententiam potuit facere binomium, cum enim nullam immemoriam conversionis aquae sanguinem supra mentionem fecerit, sed contra modicione non potuit posse. It probabilior est tam docere cuiusvis ante multo pacto meminiscit; Deinde si voluntat eam tantum sententiam esse probabilioris, & quae aliter aqua immediate in vino converti; non tunc dicere taliter sententiam esse unam ex tribus ab ipso sifra relatim, nam certe talis non esset, sed etiam alia qua sit sententia ab illis tribus diversa, ut modo dicemamus; Ac ratiōne falso est, Pontificem non approbat rationē illius secundum sententiam, neque aquam converti in sanguinem, quia sicut convertitur in vinum, can enim sufficenter approbat lib. 4. Misericordia Muſ. c. 25. cū inique, quid aqua per admixtionem trans in vino, & vini per consecrationem trans in sanguinem, summa ambiabit, etiam multo uno modico infundit aqua; qui-
uscum ultimis vestigis moribundus est, & non potest resistere
met statuta confectionata.

Ref. Conspic probabile esse sub speciebus aquae à vino sepa-
ratis manger sanguinem Christi, quamvis ut sic non possint conservari, quia plura intundunt requiriuntur ad fieri tesi, quam ad conservari. Sed hoc manifeste repugnat Concil. que docent n̄ nisi sub speciebus panis & vini conservari corpus & sanguinem Christi; ac etiam ratione quia sola illa species possumt Chrifti continere ex qua sunt substituta Sacram. confici potest, ex sola aqua substan-
tia neque hoc Sacram. confici; ergo sub foliis species aquae nequit conservari. Alii proindeant Lugo, Capitensis, Morandus, probilius centrum species aquae separatas non contineat sanguinem Christi, quia per separationem dependunt eis species vini usitatis, & in hoc differunt à speciebus vini quod partes speciem vini etiā separant etenim sanguinem Christi, ut in eis vinitus particiale, non dependent ab unione cum paribus vini; verò partes auctae depen-
dant unione cum paribus vini, ut finc vimam particiale hoc est, pars vini usitatis, & ideo ablata unionis confectionationem amittuntur, non illa non est mens separatio, sed etiam destruccióne compositionis ad materia confectionationis resupinata, ita discensio Car. de Lug. d. 4. f. 3.

96 At nos, hec responsu submittit, nam si sub speciebus aquae separatis idem confectionari non potest sanguis Christi, quia non amplius habent eis species vini, ergo nec etiam sub illis unitis speciebus vini poterit conservari, & consequenter probatur, quia species aquae non coniuncte & unita cum vino non deportant eis species aquae, nec acquirent eis species vini, quia supponunt illas non esse in vinitus transmutatas. Nec sufficit dicere cum Lugo, quod ut consumetur, dicuntur partes vini usitatis. Quia Concilia non dicuntur vinitus, usitale utrumque est illa materia illius sacramenti,

quod ultimum verbi approbat illius secundum sententiam rationem.
Refutatio. uterque Aeterni, Lugo, Morandus, & alii quod quando
Pene iuxta loc. cit. secundum illam sententiam rescripsi, quam postea
probabili, atque aqua cum vino mixta habens tantum in sanguinem cum
in vino transmutata mixta vino non significat his verbis trans-
futura naturalem, & substantialem aqua in substantiam vini, sed
vini transmutum mortaliter juxta communem estimationem, & hum-
anum loquendi modum ex eo quod cum discerni amplius non
possit particula aqua vino permixta, non potest esse aqua vini
suis. Ita tamen expposito ipsi contextu omnino repugnat quia
nocentibus in ihi aperte loquitur de illo transitu aqua, in vino,
cum aliqui Philosopherum negantur esse possibilem, non immo-
ne posse velata subdilicta physis contraria afferuerint,
et aquam in vino per artificem posse afferunt separari; nullus autem
Philosopherum fuit qui negaret aquae particulas vino infusa
naturalem, & juxta humanum sensum transire in vini, quia per sen-
tientiales particulas discerni non possunt; loquitur ergo de trans-
futura naturali, & substantialem aqua in substantiam vini.

terio probata; quia ex Concilis & Canonibus sufficiens educitur; materiam confectionis in calice esse folium vinum; nam vero illi ad misericordiam ut materiam; sed solum per modum iudicatae ceremoniae ad misericordiam significare tam aqua ex le-
gione Christi profunditatem populi cum Christo unionem; sed non

quia in tali casu per talen disfunctionem nulla sit mutatio in aqua quodam mevalentium ipsum fumus humani, nam eodem modo in talis causa possit confusurum humano more oculis, ac si eadem species aquae continxerantur eum speciebus vini, sufficiat enim ad hoc, ut aqua circumambulet eum vino latente per contingitatem, antequam pani critice uniretur, non era materia ad confectionem apes, ita nequit talis per hoc quod illi unirentur, in panem substancialiter non convertatur; ergo similiter in calice aqua vino permixta, si prius in vinum non convertitur, non potest in Christi sanguinem in immediate converti, & si antequam vino uni-

Hinc validi vestigia et cum de regravatur, quid intelligendum veniar nomine vini usus, quod necesse est matreum confectionis sufficiens, si enim nomine vini intelligi debet? Cum enim non solum vino, sed etiam aqua, et cetero animalium ministratio confectione, ut in vino unitetur non erat in ea legata ad confectionem fanguius idonea, ita neque tali fieri potest per solam uniuersum, & juxtrapositione cum vino, sed per solam confectionem in vino substantiam.

bet compotum illud quod nomine vini usitatis ventis ergo quia
vis aqua portio superet vini portionem; adhuc tamen illud cover-
etur in sanguine quod licet Aeneas non habeat pecus absurdum fec-
erat ad 8. nihil omnino opposuit docent Flav. facili Canones. Petrus
& Ecel. Docentes dūm dicunt modicā aquam esse vini confer-
tabilis admiscendā. Consequētū probatur quia Aristeas sine Poet.
dicit vīnum mixtum aqua quamvis totum non sit vīnum ex confe-
reendo tamen appetitur vīnum. & Plut. in opusculo de tatione ve-
lerūdūt sc̄dā inquit quā aqua mixtum etiam nūquā sit aqua
in aqua quā vīnum vīnum tamen vīnum est. Quia tamen hunc deci-
di modi vīni aqua mixtum etiam hūc major sit aqua infusa; quām
vīnūdūt estet materiālē confertabilis; cum illud adhuc vīnum ex
combi confereturde vocari. Quia de cauī Conc. & Patres non
dixerūt absoluē vīnum usitatis materiālē hāciā facram. sed vī-
num de vīti; cui etiam admiscendā sit aqua in modica quantitate; hoc
enim non impedit; quia ad hūc talē pōsū sit vīnum usitatis de
vīte; quia et pāvam quantitatē supponit aqua in substantiam
vīni transmutat; & in hoc tantum sensu vīnum usitatis dīc
potest materiālē sufficiens confertabilis; & in sanguinem Chītī ex
vīliū convertible; non autem in latiori significatiōne.

non est talis, quia unita cum alio, vel separata, sed talis est in institutione divina, olim enim v.g. quia non est absque in materia baptisimus, & ait misericet, non ob id evadit idoneus baptis- mi materialis ut opus hominem vel indifferens, quia non sunt materia absolutio[n]is, quoniam non iungit cum peccatis misericordie, numquid erunt materia sacramentorum penitentiae? ergo sic patet in proposito de aqua dicendum est in confessione calicis.

num ab omnibus ferè numerat inter eas res, quæ nutritiæ possunt corpus ut ex instituto docet Galen. lib. 3. de alimento facult. c. 4. ipsi substantiæ aquæ licet possint se fieri per vehicle ad defensionem nutrimentorum ad diversas corporis partes, nisi tamen nutritio non potest quantumvis in cibis & potis commixtare, nisi in liquorum convertatur ut videtur Galenus docens. l. 4. de usi partium c. 4. ergo particulae aquæ, antequam convertantur in vinum, neque per se, neque per accidens possunt esse materia hujus factamentorum, siquæ id est utante conseruatione non convertantur substantiarum in vinum; museuimus secundum propriam substantiam vino permixta. Conferatur, quia aqua vino permixta non est materia convertibiliæ in sanguinem utrius. Adversarii concedunt, ergo neque vino coniuncti in sua natura permaneat. Et in vinum non

reprobatur, sed non in locis auctoritatis permissum, ut in vini non
convertisse; consequentia probatur, nam vel vini mixtio cum
aqua eam corrumperet, & in se transmutaret, vel non si primum ha-
bitum tenet, quod non convertitur in fanguum, nisi prius
in vino converta, si fecundum ergo, nihil acquirit aqua per mi-
xationem, quod antea non haberet, quare si ante non erat mae-
ris confessabilis, neque potuistis est illi etiam vino coniuncta.
Res ipsa, partibus ex compunctione cum variis suis acci-
muntur, sed non in locis auctoritatis permissum, ut in vini non
convertisse; consequentia probatur, nam vel vini mixtio cum
aqua eam corrumperet, & in se transmutaret, vel non si primum ha-
bitum tenet, quod non convertitur in fanguum, nisi prius
in vino converta, si fecundum ergo, nihil acquirit aqua per mi-
xationem, quod antea non haberet, quare si ante non erat mae-
ris confessabilis, neque potuistis est illi etiam vino coniuncta.

Accipit pars eius quae Coniunctione cum partibus vini acquirentur, ita ut vinum partiales, fuit et sint partes vini similes, quod est materia conseruacis; & postrem autem evadere partes vini in usus per solam juxtam positionem etiam in vino substantialet non transformatur, sed *Contra*, quia vinitus, quod est materia huius sacramentorum, debet esse vinitus, & humano potu confutetur quod sit vere, & substantialet vinitus, & non ulcus aliud liquor tali vino similans, quamvis in nominis eius, & post folio admisceret, ut supra dictum est n. 97, & ab absoluendo quando aliud dietum similem vino, subdit vinitum linguisque; materia autem huius sacramentorum est in similitudine vini, ut docent Cœcilia, & Patres, hoc enim solum est, quod est in aliœnum in humani corporis, & quod est ipsum ad huius sacramenti significacionem, Deinde mixtio aquæ ad vinitum, ex precepto Ecclesiæ, non vero ex divina institutione, aut supra dictum est ratione, tali mixtione, & coniunctione cum vino, non potest aqua fieri materia immunitate in sanguinem convertibilis, & sequentia probatur, quia non potest Ecclesia decernere ea ut sit materia immediate transubstantiationis ex institutione divina, & sit tale. Denique si aqua vino multa est, poterit partialis materia conseruacis. Aquatis non sufficiunt dampnandi, ut haeciter sed movendi, ut aliam partem materiali coniungenter, sicut fuit factum cum Armenis, qui vinitum putant, & ferrebat cum tergo dammum sibi, quia aquam conciterabant, que non est materia idonea conseruacis, dicendum est neque solam, neque cum vino coniunctam esse immediate confessabilem, & in sanguinem Christi convertibilem.

Sacerdos prefigit habet, in illis infantil., in quo incipit verbis profectio confraternitatis, secundum se tuorum non sit mater ipsa a ipsa confraternitatis, probabilitas semper talis. Sacerdote paratur, ac igitur cum illis intendit, pro quo intercepit illam confraternitatem, ac in linguis eius invenire, hoc est pro ultimo confectus est, ut a parte rei

101 Praefat tamen diece in nullo ex predictis causibus aquae
ex vi confectionis in sanguineum convertit; non quidem in pri-
mo casu; Gavatius qui iuxta concedit, quia implicat eandem ca-
usam, & item incepit e., & definet in eodem instanti. si autem
aqua in instanti confectionis convertetur in viuum, tunc in-
cepit esse viuum, & si in eodem instanti convertetur in san-
guinem in nunc definiuntur esse viuum, quia in ipso esse fangus, in
etiam Gavatius discutit loc. cit. Nec etiam in secundo casu, quia
dierum forma non operatur effectum transubstantiandi viuum in
sanguinem, nisi malitiose intenti; quando ipsius significatio effe-
completetur in eam tempore materialiter presentem, quia
forma proferatur aliud viuum non verificatur ipsius significatio, in
qua exprimitur materia proferens per pronomen. *Hoc*. Tunc quia
tota forma individualiter sumpta est causa moralis conversionis,
dummodo tota proferatur super materiam nam nec etiam in secun-
do casu tota forma esse prolata nisi materia in linea nova, five
noventer accedentem inter confectionandum. Ecce quidem parum re-
fert, quod Sacerdos etiam ab initio confectionis probabilitate
putet aquam esse vium in viuum conversionem, ac nolite esse mate-
riam confectionis sufficiens, non enim aperte, et sufficien-
tia materie plenifex probabilitate opinione, & ex fastigatione Sa-
cerei, & confessoris: sed ex narrata re, ut nempe a patre ei-
tatis sit quisque ad Christum induitur.

Sed dices, sufficiunt praesentia mea mortalem inter materialis, & formam sacramentorum, ut pater de materia, & forma Baptismi, & etiam aliorum sacramentorum, que non eropit esse simili physice sed tantum mortaliter presentes, sed vinum ex aqua convertimus in fine verborum consecrationis, etlet mortaliter praesens forma consecrationis, quia si nul eum cum aliquo parte faciens quid sufficiat ad sacramentum consecrationis, ut supra dictum est de Baptismo, ergo eo illius posset in sanguinem converti. Respondet, sufficiet praesentiam mortalem inter materialis, & formam sacramentorum, quando materia ipsa non debet a forma transmutari, ut per in sacramento Baptismi, & Confirmitate enim nondubet a forma Baptismi transmutari, nec Christus a forma Confirmitatis transubstans, hec est homo baptizandus, vel Confirmandus, talis autem est maior, quando materia debet a forma transmutari, ut contingat in Eucharistie sacramento, in quo vimum a forma consecrationis in sanguinem Christi transmutari debet, ut bene adhuc A m i c u s d i p . 26, s e c t . 6 , n . 94 c o m m . t a m a forma individuibilis, longe sumpta fuit causa mortalitatis talis conversionis, debet tamen propter materiam, que proxime debet ei physice coexistere, & non mortaliter tantum in cum aliquo eiusdem.

ARTICULUS SECUNDUS

Occurrunt Recutiorum Objectionibus

302 IN Oppositorum Primo Recensitores objecunt plures Patrum, & Pontificum assertiones, qui ab solute dicent aquam simili cum vino in calice sacrificari, & offere, concelebrari, & converti in sanguinem Christi, nulla mentione facta de ejus conversione in vinum; quare velle videtur immobile converti in sanguinem; alioquin huiusmodi dicentes de aqua, sed debet esse dicere de solo vino. Confir. Itaque non convertere in sanguinem Christi, quia prius convertetur in vinum, non effet bona Iacutio Patrum absolute assertentium aquam converti in sanguinem Christi, licet incepit dicere me convertere in propria substantiam herbare, quia manducogamus in cuius substantiam converti sunt herba, quam praecepit omnis in Concilio Tributariorum ex parte patrum fuit, ut in calice apponenter duas partes vini, & tercias pars aqua, sed cum tanta apponitur vino, non potest facile in vinum converti ergo iuxta definitionem hujus Concilii non est necesse, quod aqua prius in vinum convertatur, quam haec confecceretur, & conquisiti potest immediata conficerari, & in Christi sanguinem converti.

102 Respondeo, Patres & Recentioribus longa serie relatós nūquam dixisse aquam immediate in sanguinem converti, sed simili-
citer ad absolute converti, supponentes esse prius in vīnum cover-
sam ut aperte demonstrari. Hiquos omnes & singulas auctoritatis illa adducens, & explicans in Commentario q. 9, t. 1, nullam vero
mentionem ex prefatis fecerunt. Patres hujus preconversionis acutum
in vīnum, quia totum illorum intentum erat exemplum. & Iacob
Christi docet vīnum aqua mixtum esse consecrandū, nullum
modo aqua in sua substantia permanere, nec convertibile in phleg-
ma, vel in aquam, quæ fuit ex latere Christi, ut nonnulli putau-
ant ab Innocente III. relati e. cum Marthā jam supraest, sed con-
verti cum vīno in sanguinem Christi. Ad Confr. negatur locutio-
nē illarum falsarum, aquam mutata beneficē offere, & consecrati
in sanguinem, nū sit in sua substantia; quando ita contingunt;
nam panis & vinum recte dicuntur in carnem, & sanguinem muta-
ri, quamvis tamē non sint, sed per stomachi decoctionē in chil-
um mutari, & per huius conversionem in sanguinem, & sanguinis
in carnem; sic etiam in communī modo locutio poret dici
aqua manere etiam in vīnum sit convertens constitut ex illo Evan-
geliū: Tūt quām gloriavit aquam vīnum facta, sicut concidit Hi-

nimirum quando Sacerdos paulo ante consecrationem advertit non fuisse tempore oblationis calicis apposita aqua; & etiam quando in ipsa sumptione advertit loco unius fuisse puram aquam in utroque enim casu praecepit Ecclesia. Sacerdos faciat debitam mixtionem aquae cum vino; & statim consecret; sequeula majoris probatur; qui non posset Ecclesia contum faciunt; & intentionem Christi apponere cum vino materialiter non consecrarebant. unde potest in his causibus a mixtione aquae debet abstineat, quod cum non faciat, sicutum est evidens exemplo Christi edocatur non intentione aquam miscere vino; & prius illa convertatur in vinum; sed ut simul cum vino immediate vertatur in sanguinem. Confidatur, quia si aqua tempore consecrationis nondum esset in vinum converta, non posset verificari forma calicis; quia est *Hic est calix fangini mei*, vel hic est *fangus meus*; & de toto illo liquore; & potu; qui est in calice, verificari debet, at non verificari, si manetur aqua in substantia. Tandem totum illud poculum, seu liquor in calice contentus populo proponitur, ut adorare adoratione latere; quare comitteretur idolatria si in aliquo casu maneret aqua in propria substantia post consecrationem; nec Sacerdos post illud alium punctum poculum retinetur ieiunis, quecunq; ideam missam celebrare non posset; quando jure, aut privilegio conceditur, ut in die Nativitatis Domini.

106. Refp. Gavat. Barc. cum aliis negando minorem etiam in illis casibus; quia si Sacerdos ad vertat tertorem multo ante consecrationem calicis, dubium non est intercedere tempus sufficiens ad praconsecrationem aqua in vino; si vero ad vertat immediate ante consecrationem calicis, debet aliquantulum morari ad proferendum consecrationem; & quando Rubrica inquit in his casibus polt aqua appositionem statim consecrandam est, ita verbis illud statim intelligentur, ut non sit opus recurrere ad verba, & ceremonias precedentes ad Canonem, & solam consecrationis processionem sufficiunt; hoc tamen non importat subitam actionem; Melius tamen cum Amico, & aliis, negandum est non posse Ecclesia in aliquo caso Sacerdotem obligare ad confundendum hoc sacramentum etiam tequam aqua sit in vino conversa, quia cum ceteris remonstratio hec de misericordia aqua vino consecrando sit certe ex traditione Patrum ob factum Christum, non fit autem certum, aqua prius convertendam esse in vinum, quam in sanguinem, nisi probabile fuit probabiliter Docet opinione versetur, potuit Ecol. Sacerdotem obligare ad id, quod erat certum resuendo dicitur. Docet, id, quod apud ipsos erat dubium & controversum; Nam modi inquit A. amicus, eadem Ecol. obligat. Sacerd. ad impendendam motu ab absolucionem, qui signa tantum dedit deo sibi inter Docet controversum sic, an talis coiffio facta per signa sit sufficiens materia absolucionis; Sic ut igitur in hoc sacramento potuit Ecclesia in favorem penitentis Sacram. obligare ad dandam absolucionem super materiam inter Docet. controversum; ita pariter potuit in sacramento Euch. Sacerdotem obligare ad consecrandum vino aqua temperatum, etiam in causa, in quo probabilitas aqua non est in vino aqua temperato, in huius facimenti infusione.

107 Ad Confitem communites etiam respondent, quod si in aliquo casu remanenter aqua in propria substantia nullum effet inconveniens, quia id est per accidentem & propter Ecclesie intentionem, effet autem inconveniens, si per se, & semper ita remanescat, neque etiam in tali casu falsa est confectionis forma, nam primum nomine *Hoc* & *Hic* solum cadunt super materiam idoneam, qualis est solus pīus in confectionis corporis, & solūm vinum in confectione sanguinis, alioquin si mufca cadat in calice non gutta tempore confectionis, scilicet per accidentem, & quod eam partem non proponitur calix adorandus, quia aqua nunquam est consecratio preparata nisi adoratio proposita, nisi media conversione in vinum. Ita Sacerdos post illum potum assumptum censetur adhuc jejunus, ita possit ieiunum celebrare, non solūm ob aliquam probabilitatem, quod fuisse facta convection, sed quia misericordia illa sua, que ex Ecclesiā instituto sumitur simul cum fastigio, non trahit jejunium ab eadem Ecclesia requisitum ad item celebrandum.

melli sops est illam quoque immunitate in sanguinem convertit; ne forma confectionis falsa redederetur. Adit etiam Gavatius falsum esse per pronomen illum *Hic* de signata materia in sanguine, non convertendam, sicut enim sensus verborum confectionis panis non est. *Hoc est corpus meum*, id est hic panis, vel hic substantia panis corpus meum, sed hoc contentum sub his accidentibus est. Corpus meum ita nec in confectione calice sensus verborum est. *Hic est sanguis: mens, id est hoc vinum*, vel hac substantia vini est corpus meum, sed hoc contentum sub his accidentibus est sanguis meus. Verum quando hic etiam est sensus verborum confectionis, de quo dicimus infra loco, non salvitur presemplicitas quia in causa quod resonant aqua in propria substantia, dici non posset cum veritate, quod contentum sub eius accidentibus esse sanguis Christi, nam est proprietas aquae substantia, & ideo à communis solutione non est recessandam.

110 Quartu*s*; in Ecclesi*s* est *persuasio*, quod post confectionem in toto illo potu sensibili, qui continetur in calice, est sanguis, etiam si non sit moralis certitudine, quod omnes aqua particulae in substantiam vini converti fuerint; unde totus ille potus a delibus adoratur abscissa exceptione particularum aquarum, quae non sufficiunt converxas: ergo debemus dicere, quod illa antecedens conformatio aqua in vinum non est necessaria ad conformatiōnē aqua in sanguinem. Confit, quia totum illud aggregatum sensibile a vino, & particulis aquae juxta humanum, & moralem modum di citur vinum aptum ad nutriendum corpus per modum potus: ergo totum illud aggregatum dicendum est esse materiam aptam ad conformatiōnē in sanguinem, etiam si continetur in eo aliquae aquae particulae, quae non sint in vinum convertentes. Denique aqua in aliquo modo potest nutritre corpus, ergo cum sit per modum potus, poterit esse materia ad confectionem: consequentia p-

At hac communis solitario Brancato non placet ar.9.cit. no.97. quia remanente aqua in sua substantia adhuc forma consecrationis falsa est, cù fangus significaretur. & tamen non effet totus fangus, sed aqua cum sanguine. Deinde, quia si verba consecrationis proferuntur solim super liquorem, & portam, qui per se consecratis est tunc sic in magna copia aqua ponatur partu vini. & statim consecratur, dicens enim eum transubstantiatum. & nihilominus non est materia apteragio materiae consecrabiliis talis effet debetur sit convertibilis, at modicum vinum in aqua nulla aqua idem non est convertible quia id, cuius mitescunt non est consecrabili ergo ma-

et, sed sicut ist non adoratur, nisi propter Christi presentiam, ita non nisi secundum illas partes adoratur, in quibus Christus continetur. Neque vero ad hoc, ut totus potius dicatur adorari, necesse est, ut existimemus quod in singulis illis potius particula sit consecratio, aut presentia Christi, sed factis est, quod credamus sub illo potius sensibili esse sanguinem Christi. Sicut etiam si in calice consecratio esset aliqua particula pulvri, aut gutta olei adhuc adoraret illa potius sensibilis, nec tamen proprieate adorarentur partes inclusi pulveris & ratio eius, quia solus adoratur signum illud sensibile ex eo, quod Christum continet abstrahendo ab hoc quod in ejusmodi signo sunt vel non sunt particulae in quibus Christus non continetur. Ad Confit. verum quidem est, quod agendum illud ex vino, & aqua humano & mortali modo dicitur esse vimum ex vite, & eis aptum ad nutriendum negat tamquam inde intentio posse totum illud aggregatum secundum omnes sui partes converti in Christi sanguinem; nam hoc secundum non potest ex sola mortali locutione, ad quam factis est, quod fundetur in imperfecta cognitione sensuum, & in difficultate discernendi particulas aquae admixtæ a particulis vini; sed potest ex veritate materie necessaria ad conversionem sanguinis, que est substantia solis vini de vite, quod per se est materia apia ad nutriendum corpus per modum potus; quare cum particula aquæ id vere non habent, antequam convertantur in substantiam vini, neque sensum à vino, neque similem cum vino convertuntur in sanguinem. Ad ultimum dico quod licet aqua possit per accidentem outre quam se fieri convertatur in rem, que per se potest nutritre; non tamen id potest per se; illa enim tantum corpora dicuntur per se apia ad nutriendum, ex quibus per actionem vitalem viventis virtutis calor naturalis, & temperamenti stomachi potest extrahitur chylus; conversio autem illa particularis aquæ in vimum, quae potest in stomacho, non potest esse virtute actionis vitalis calor naturalis, ac temperamenti stomachi, sed vini per mixtionem. & actione naturali ipsius; quare cum materia ad consecrationem sanguinis sit res apta per se ad nutriendum per modum potus, materialiter sequitur aquam non esse materiam convertibilem in sanguinem, nisi prius convertatur in vimum.

112 Quinque. Non solum dicitur materia esse vimum, sed dicuntur vimum de vite, sive de vix cypseli; aut aqua convertitur in vimum, adhuc non est vimum de vite, & de vix cypseli; sed dicuntur vimum de genere, & tamen propter conjunctionem cum toto vino de vite, venit etiam sub illo nomine. Secipit consecratio ergo cum multis ipsa aqua, licet non esset in vimum convertita, ad hanc convertetur in sanguinem. Confir. qui etiam aliqui materia extraea miscerant panem, quibus etiam illa componit unum ebum usum cum pane, convertitur in corpus Christi ergo pari ratione, quia sicut componeat unum potius usum cum vino, convertitur in sanguinem ieiudicem. Tandem si gutta aquæ intundetur in calice consecrato, illa immideat convertetur in sanguinem converti, etiam non fuerit prior in vimum convertita.

113 Ref. aquam in vimum de vite converterat, esse vere vimum de vite, sicut aer convertit in ignem est vere ignis, cum vimum ex aqua producatur, media nativa a virtute vini ex vite genti, habeat veram naturam vini, id est, sicut aquam materiam calcis, alioquin vimum miraculosum productum, cuiusmodi fuit vimum ex aqua genitum in Cana Galilæa, non sufficit apta materia calcis. Unde illa pars aquæ in vimum convertita non dicitur vimum ex precise, quia totum illud poculum componit, sed quia destruetur aqua substantia transire vere in vimum, unde si etiam illa pars portio separaretur ab alio vino, et utique per se apta materia calcis, aqua autem in vimum non conversa non potest dici vere vimum, quamvis sit pars compoenit illud poculum in calice, & ideo diversa est ratio aquæ in vimum convertita, secundum omnes sui partes, tam pariores, quam impotiores, ob maximam vini activitatem non adhuc debilitatur; sed certe vero & tercia vice, quia virtus vini debilitatur, non convertit secundum omnes, sed quod impotiores remanere, ita enim inquit Arist. t. de gen. 42, quod dum aqua vino infunditur, tunc mixta in principio facit vimum, in fine vero aquatum, alias rationes naturales, quae fieri solent contraria possibiliter conversionis aquæ in vimum, vide solutas loc. cit.

QUESTIO QUINTA.

De necessitate consecrationis sub utraque specie, & conditione necessaria ex parte materiae consecrandae.

114 Q uæstio duas habet partes, in prima questione, quis sit & quanta sit necessitas, non confundendas unam partem materiae sine alia, an scilicet, hoc sit de necessitate sacramenti, ut quidam dixerint, quorum opinione refert Innocentius III. lib. 4. de officio Missæ cap. 23, qui putabant ambas species ita necessario ad hoc sacramentum requiri, ut si una ait, altera consecraretur sicut omnino, ac invalidum esset sacramentum; an potius id sit tantum de necessitate precepti, & rursus an Ecclesiastici tantum, ut opinati sunt Adrianus, Major, Alesius, Naturatus.

115 Sexto tandem argunt ratione ex Philosophia deducta, quia aqua non potest converti in vimum sicut in experientia constat aqua in missam extrahi a vino quibusdam instrumentis; Nec dicas extrahi quemdam humorem vini similem aquæ, quia talis hu-

panis, & ali apud Suarez diff. 43. sect. 2. an potius etiam dividitur communis opinio. In alia vero parte quæst. queritur, an materia & consecrationis debet esse præfens, & determinata ex intentione Ministeri; & an exigat aliquid terminum magnitudinis, & parvitas, nū potius consecrari possit in quantitate quantumcumque magna, ac etiam quantumcum minima, quod breviter diabolus sequentibus articulis expediemus; potius ad mortalem Theologiam species, quam scholasticam; non loquimur autem ne determinatione materie, ut consecratio sic licet, quia in hoc servanda sit confundendo Ecclesiaz, sed folum adhuc, ut consecrato sit valida.

ARTICULUS PRIMUS.

Resolutio questionis quod primam partem.

117 P rimò dicendum est, non esse de necessitate sacramenti

Eucharistie utriusque speciei consecrationis in seipso, panis & vini, ut in una tantum specie fieret consecratio validum, sicut sacramentum. Conclusio est communis, quæmeritiam Scot. docet 4. diff. 3. q. 3. Respondeo, ubi in fine inquit in hoc sacramento plures concurrent consecrationes, non quadam totales, sed partiales, ita ut in una forma tantum consecrationes unitate integratis, non vero individualitatis, quia continent in pluribus formis partiales, distinctione autem inquit Doctor. Formatum illuc partialium patrum, quia una est cibarum finalia, quod manifestum est, aliquoquin enim filii corpus adorantes ante consecrationem sanguinis essent idiotae, quod falsum est, quod fuit ratio D. Bernardi epist. 69. ubi hoc dicitur probat, quia communiter una pars materie, scilicet, pars consecratur ante vimum; & statim a populo adoratur, tanquam sacramenta Eucharistie, ut equum consecratur vimum.

118 Confirmatur, quia hoc significant ipsa verba consecrationis. Hoc est. C. cum enim verissima sint, antequam vimum consecratu[m] necessarium sub accidentibus panis constitutum Christi corpus, antequam sub accidentibus vini non fuit. Quod etiam id est, si prius consecratur vimum, quoniam panis, quia una consecratio non paret essentialem ab alia, cum effectus unus formis sit per se, & necessarium connexus cum effectu alterius, unde corpus ex se potest esse separatum a sanguine, & cetera, ut fuit in triduo mortis Christi. Tum quia hoc proprium debet esse, ut sit profectus super debitos materiae, ut Minister cum sufficienti intentione, infallibilitate faciat, quod significat. Tum denique quia species vini consecrata conservari possunt in facto esse etiam speciebus panis non manebus, ac proinde potest esse sacramentum sanguinis sine sacramento corporis, ergo etiam in fieri species vini, postea fieri sacramentum independenter a consecratione speciem panis.

Sed obiectio prima, sub una tantum specie non est integrum convivium, quia sub una habet rationem ebi tantum, sub alia potus; ergo neque sacramentum, auec id est nequit in se confici; patet, consequentia ex dictis quia hoc sacramentum est institutum per modum convivii, & refectiois spiritualiis. Conferat quia consecratio sub utraque specie est de elementis Misticis, quatenus sacramentum Eucharistie, non valido confici sub una tantum specie, cœsequia probatur, quia consecratio hujus sacramenti non est quid diversum a ratione sacrificii legis Evangelicae. Tandem utraque species panis, & vini specie ad elementa Eucharistie, cum qualibet sit pars elementis eius, ergo nequit confici sub una tantum, consequentia patet, quia nulla est res efficiens rationibus ibi essentialibus.

Ref. quod licet sub una specie non sit integrum convivium, quod modus significandi bene tamen quod tenet significandum, & quod substantiam convivii, quoniam ut Eucharistia possit valide confici sub una tantum specie, sicut est, ut unaqueque lementum sit integrum convivium quod substantiam, & rem significat, licet non quod modus significandi. Ad Confr. quicquid sit de antecedente de qua locis, negat consequentiam, quia sicut in Eucharistie, alia ratio sacrificii, alia ratio sacrificii; scilicet, etiam consecratio Eucharistie, in ratione sacramenti non convertitur ad eum, cum ratione sacrificii, ideoque potest confici sub una tantum specie, ut factum est, non ut spectat ex ratione sacrificii. Ad ultimum, negatur alius argumentum, quia ut constat ex dictis q. 2. de unitate hujus sacramenti panis, & vini sunt partes integræ Eucharistie, non vero efficiens, quod si diximus, huius est pars hujus sacramenti integræ, non sola integratæ perfectionis, scilicet pes, & manus integræ hominem, sed etiam essentiali, jam declarabimus ibidem n. 38. & 39. id debet intelligi quantum specie ad modum significandi, non autem quod tenet significandum; unde solum sequitur non potest confici sub una tantum specie integrum sacramentum quod modus significandi, quod gratis concedimus, bene tamen quod substantiam, & rem significat, quia tantum substantia hic est etiam validus, & integræ hoc sacramentum sub una tantum specie confici potest; Ex quo deducitur non esse partem rationem de partibus essentialibus aliusius sacramenti, ac de speciebus

119 Sed obiectio, quod licet sacramentum Eucharistie in quavis parte materie sit integrum quod substantiam sacramenti, & rem significant, licet non quod modus significandi; ex alia tamen parte ipse Christus Lucas 24, videtur consecrare panem sine vino, dum dicitur agnus Iesu à discipulis eundem in Calabria Ennasus, in fractione panis, ut exponit August. lib. 3. de confessione Evangel. c. 23.

Ref. verum quidem est, in quavis parte materiae confici potest, integrum sacramentum modo jam explicato, non tamen sacrificium, & Christo autem preceptum est, ut hoc sacramentum non conficiatur ab eoque sacrificio, & ex hoc precepto ostendit necessitas non conficiendi hoc sacramentum, nisi in utraque parte materie. Ad illud verum, quod adducitur ex Lucas cap. 34.

et, sed sicut ist non adoratur, nisi propter Christi presentiam, ita non nisi secundum illas partes adoratur, in quibus Christus continetur. Neque vero ad hoc, ut totus potius dicatur adorari, necesse est, ut existimemus quod in singulis illis potius particula sit consecratio, aut profectio Christi, sed factis est, quod credamus sub illo potius sensibili esse sanguinem Christi. Sicut etiam si in calice consecratio esset aliqua particula pulvri, aut gutta olei adhuc adoraret illa potius sensibilis, nec tamen proprietas adorantur partes inclusi pulveris & ratio eius, quia solus adoratur signum illud sensibile ex eo, quod Christum continet abstrahendo ab hoc quod in ejusmodi signo sunt vel non sunt particulae in quibus Christus non continetur. Ad Confit. verum quidem est, quod agendum illud ex vino, & aqua humano & mortali modo dicitur esse vimum ex vite, & eis aptum ad nutriendum negat tamquam inde intentus post totum illud aggregatum secundum omnes sui partes converti in Christi sanguinem; nam hoc secundum non potest ex sola mortali locutione, ad quam factis est, quod fundetur in imperfecta cognitione sensuum, & in difficultate discernendi particulas aquae admixtæ a particulis vini; sed potest ex veritate materie necessaria ad conversionem sanguinis, que est substantia solidi vini de vite, quod per se est materia apia ad nutriendum corpus per modum potus; quare cum particula aquæ id vere non habent, antequam convertantur in substantiam vini, neque sensum à vino, neque similem cum vino convertuntur in sanguinem. Ad ultimum dico quod licet aqua possit per accidentem outre quam se fieri convertatur in rem, que per se potest nutritre; non tamen id potest per se; illa enim tantum corpora dicuntur per se apia ad nutriendum, ex quibus per actionem vitalem viventis virtutis calor naturalis, & temperamenti stomachi potest extrahitur chylus; conversio autem illa particularis aquæ in vimum, quae potest in stomacho, non potest esse virtute actionis vitalis calor naturalis, ac temperamenti stomachi, sed vini per mixtionem. & actione naturali ipsius; quare cum materia ad consecrationem sanguinis sit res apta per se ad nutriendum per modum potus, materialiter sequitur aquam non esse materiam convertibilem in sanguinem, nisi prius convertatur in vimum.

112 Quinque. Non solum dicitur materia esse vimum, sed dicuntur vimum de vite, sive de vite ex prefusum; aut aqua convertitur in vimum, adhuc non est vimum de vite, & de vite ex prefusum, sed dicuntur vimum de genitu, & tamen propter conjunctionem cum toto vino de vite, venit etiam sub illo nomine. Secipit consecratio ergo cum illeteris ipsa aqua, licet non esset in vimum convertita, ad hanc convertetur in sanguinem. Confir. qui etiam aliqui materia extranea miscerant panem, quibusdam illa componit unum ebum usum cum pane, convertitur in corpus Christi ergo pari ratione, quia sicut componeat unum potius sicut etiam vimum, convertitur in sanguinem ieiudicem. Tandem si gutta aquæ intundetur in calice consecrato, illa immideat convertetur in sanguinem converti, etiam non fuerit prior in vimum convertita.

113 Ref. aquam in vimum de vite convergens, esse vere vimum de vite, sicut aer convertit in ignem est vere ignis, cum vimum ex aqua producatur, media nativa a virtute vini ex vite genti, habeat veram naturam vini, id est, sicut aquam materiam calcis, alioquin vimum miraculosum productum, cuiusmodi fuit vimum ex aqua genitum in Cana Galilæa, non sufficit apta materia calcis. Unde illa pars aquæ in vimum convertita non dicitur vimum ex precipio, quia totum illud poculum componit, sed quia destruetur aqua substantia transire vere in vimum, unde si etiam illa pars portio separatur ab alio vino, est utique per se apta materia calcis, aqua autem in vimum non conversa non potest dici vere vimum, quamvis sit pars compoenit illud poculum in calice, & ideo diversa est ratio aquæ in vimum convertita, secundum omnes sui partes, tam pariores, quam impotiores, ob maximam vini activitatem non adhuc debilitatur; sed certe vero & tercia vice, quia virtus vini debilitatur, non convertit secundum omnes, sed quod impotiores remanere, ita enim inquit Arist. t. de gen. 42, quod dum aqua vino infunditur, tunc mixta, in principio facit vimum, in fine vero aquatum, alias rationes naturales, quae fieri solent contraria possibiliter conversionis aquæ in vimum, vide solutas loc. cit.

QUESTIO QUINTA.

De necessitate consecrationis sub utraque specie, & conditione necessaria ex parte materiae consecrandae.

114 Q uæstio duas habet partes, in prima questione, quis sit & quanta sit necessitas, non confundendas unam partem materiae sine alia, an scilicet, hoc sit de necessitate sacramenti, ut quidam dixerint, quorum opinione refert Innocentius III. lib. 4. de officio Missæ cap. 23, qui putabant ambas species ita necessario ad hoc sacramentum requiri, ut si una ait, altera consecraretur sicut omnino, ac invalidum esset sacramentum; an potius id sit tantum de necessitate precepti, & rursus an Ecclesiastici tantum, ut opinati sunt Adrianus, Major, Alesius, Naturatus.

115 Sexto tandem argunt ratione ex Philosophia deducta, quia aqua non potest converti in vimum sicut in experientia constat aqua in missam extrahi a vino quibusdam instrumentis; Nec dicas extrahi quemdam humorem vini similem aquæ, quia talis hu-

panis, & ali apud Suarez diff. 43. sect. 2. an potius etiam dividitur communis opinio. In alia vero parte quæst. queritur, an materia & consecrationis debet esse præfens, & determinata ex intentione Ministeri; & an exigat aliquid terminum magnitudinis, & parvitas, nū potius consecrari posse in quantitate quantumcumque magna, ac etiam quantumcum minima, quod breviter diabolus sequentibus articulis expediemus; potius ad mortalem Theologiam species, quam scholasticam; non loquimur autem ne determinatione materie, ut consecratio sic licet, quia in hoc servanda sit confundendo Ecclesiaz, sed folum adhuc, ut consecrato sit valida.

ARTICULUS PRIMUS.

Resolutio questionis quod primam partem.

117 P rimò dicendum est, non esse de necessitate sacramenti

Eucharistie utriusque specie consecrationis in seipso, panis & vini, ut in una tantum specie fieret consecratio validum, sicut sacramentum. Conclusio est communis, quæmeritiam Scot. docet 4. diff. 3. q. 3. Respondeo, ubi in fine inquit in hoc sacramento plures concurrent consecrationes, non quadam totales, sed partiales, ita ut in una forma tantum consecrationes unitate integratis, non vero individualitatis, quia continent in pluribus formis partiales, distinctione autem inquit Doctor. Formatum illuc partialium patrum, quia una est cibarum finalia, quod manifestum est, aliquoquin enim filii corpus adorantes ante consecrationem sanguinis essent idiotae, quod falsum est, quod fuit ratio D. Bernardi epist. 69. ubi hoc dicitur probat, quia communiter una pars materie, scilicet, pars consecratur ante vimum; & statim a populo adoratur, tanquam sacramenta Eucharistie, ut equum consecratur vimum.

118 Confirmatur, quia hoc significant ipsa verba consecrationis. Hoc est. C. cum enim verissima sint, antequam vimum consecratu[m] necessarium sub accidentibus panis constitutum Christi corpus, antequam sub accidentibus vini non fuit. Quod etiam id est, si prius consecratur vimum, quoniam panis, quia una consecratio non paret essentialiter ab alia, cum effectus unus formis sit per se, & necessarium connexus cum effectu alterius, unde corpus ex se potest esse separatum a sanguine, & cetera, ut fuit in triduo mortis Christi. Tum quia hoc proprium debet esse, ut sit profectus super debitos materiae ad Ministerium cum sufficienti intentione, infallibilitate faciat, quod significat. Tum denique quia species vini consecrata conservari possunt in facto esse etiam speciebus panis non manebus, ac proinde potest esse sacramentum sanguinis sine sacramento corporis, ergo etiam in fieri species vini, postea fieri sacramentum independenter a consecratione speciei panis.

Sed obiectio prima, sub una tantum specie non est integrum convivium, quia sub una habet rationem ebi tantum, sub alia potus; ergo neque sacramentum, auec id est nequit in se confici; patet consequentia ex dictis quia hoc sacramentum est institutum per modum convivii, & refractionis spirituallis. Conferat quia consecratio sub utraque specie est de elementis Misticis, quatenus sacramentum Eucharistie, non valide confici sub una tantum specie, & consequentia probatur, quia consecratio hujus sacramentorum non est quid diversum a ratione sacrificii legis Evangelicae. Tandem utraque species panis, & vini specie ad elementa Eucharistie, cum qualibet sit pars elementis eius, ergo nequit confici sub una tantum, & consequentia patet, quia nulla est res efficiens rationibus ibi essentialibus.

Resp. quod licet sub una tantum specie non sit integrum convivium, quod modum significandi bene tamen quod tenet significandum, & quod substantiam convivii, quoniam ut Eucharistia possit valide confici sub una tantum specie, sicut est, ut unaqueque lementum sit integrum convivium quod substantiam, & rem significat, licet non quod modum significandi. Ad Confr. quicquid sit de antecedente de qua locis, negat consequentiam, quia sicut in Eucharistie, alia ratio sacrificii, alia ratio sacrificii; & si etiam consecratio Eucharistie in ratione sacramentorum non convertitur ad eam, cum ratione sacrificii, ideoque potest confici sub una tantum specie, ut factum est, non ut spelet ad rationem sacrificii. Ad ultimum negatur alius argumentum, quia ut constat ex dictis q. 2. de unitate hujus sacramentorum panis & vini sunt partes integræ Eucharistie, non vero efficientes, quod si diximus, huius est partes hujus sacramentum integræ, non sola integratæ perfectioni, sicut pes, & manus integræ hominem, sed etiam essentiali; jam declarabimus ibidem n. 38. & 39. id debet intelligi quantum specie ad modum significandi, non autem quod tenet significandum; unde solum sequitur non potest confici sub una tantum specie integrum sacramentum quod modum significandi, quod gratis concedimus, bene tamen quod substantiam, & rem significat, quia tantum substantia hic est etiam validæ, & integræ hoc sacramentum sub una tantum specie confici potest; Ex quo deducitur non esse partem rationem de partibus essentialibus aliecius sacramenti, ac de speciebus

panis, & vini in Eucharistie, quia sunt tantum partes integræ. 119 Dices, in facimento extreme unctionis sunt etiam diversæ forme partiales, sicut in Eucharistia, & nihilominus nulla est formæ sacerdotum habet effectum, quoque ponatur ultima, tuncque omnes, fimitantes mortali consueto, ergo partes in Eucharistia forma consecrationis panis non causat, quoque ponatur forma consecrationis vini.

Resp. hoc argumento nimum probari, ideoque ab omnibus folendum esse; probat enim hostiam non esse consecratam ante calicis consecrationem, sicut pariter non habetur effectus in extrema unctionis, nisi prolatâ ultima tempore maleficio hostiam offerret adorandum ante calicis consecrationem; Vel ergo cum Suarez diff. 4. sect. 2. regnanda est paritas de Sacram. extrema unctionis, & Eucharistia, quia cum forme extrema unctionis sit deprecativa, & non indicativa, id est ex vi sua significativa, & veritas non ponatur, ut statim, & subito conficiant validum sacramentum, sed folum ut illud efficiat pro eo tempore, quo fuerit completum in ultima mandatione; atq; ita cum una forma partiali, & una unctione partiali non conficiatur verum sacramentum unctionis; at in calu nostro de Eucharistia quilibet forma produce effectum ex vi sacramenti diversum & iam proprium & cum sit formatione deprecativa tantum ut extrema unctione, sed indicativa pro uno prolationis, ut continet veritatem, nequit una in causando pendere ab alia. Vel cum Scot. 4. diff. 2. ad 2. concedenda est paritas, cum enim extrema unctionis sacramentum ex Doctori ibidem non sit unum unitate inviolabilitatis, sed integratis, siquidem integratur ex pluribus partiali, buss matris, & formis, quibus propria, & peculiaria significata correspondunt, ut ex ipsis formarum verbis colligitur, unaque forma, quando profecto suum habet significatum, nec necesse est ut aliam per formam positionem expedit.

120 Secundo dicendum est: consecrate utramque materiam Eucharistie esse tantum de necessitate preceptionis, sicut sacramentum Ecclesiasticum, sed etiam divini. Ita etiam est communis contra Autorum sententias ab initio questionis, quam docet Scotus, diff. 8. q. 3. ubi sub lit. D. ponit casum, quod minister parat calicem. Sacerdos tamen ex aliquo negligenter pro vino ponit aquam, & Sacerdos non advenit, & supponens ministerium ritè omnis fecisse, procedit usq; ad perceptionem, & percipiens liquorem de calice adverte esse aqua & respondet, quod in talis casu tenetur consecrare sanguinem de novo, & consecratur percepit, quod probat quia quando sunt duo preceptum Christi & Ecclesiasticum, est quod sacramentum quando cœderit, conficiatur integrum, & inquit de ista integratè servanda est distinctam Ecclesiastis obligacionem de consecratione diff. 2. Comperimus, & divitatem prohibeti à Christo ex prima institutione sacramentorum, quæcumque allatum hoc quoad utramque partem est Doc. loc. cit. & quando primam partem pater ex cit. cap. Comperimus, ubi dicitur non posse à Sacerdote absq; grandi faciliter dividiri mysterium, & non sumi utramq; partem hujus sacramentum alteram partem quoque probatur, nam quod ex Christi institutione penlet, de jure divino conficitur debet, sed utramq; species ad hoc sacramentum requiri ex Christi pendet institutione ut inquit Doc. ergo preceptum hoc non tantum ab Ecclesiastis pateret, sed etiam à Christo, & consequenter est de jure divino; Minor probatur ex Concil. Trident. sess. 22. c. 1. ubi statim hoc sacramentum institutum in pane, & vino, & Apocalypsis, ipsoquin in Sacerdotio, sacerdotibus precepit, ut hoc sacrificium sub easundem restum & accidentibus oferrent, quod sine dubio Concl. non diceret, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum nullo Christi precepto obligati ad sumendum hoc sacramentum sub utraque specie, quibus verbis fatis aperte indicat. Sacerdotes hoc sacramentum coquientes tamen ex precepto Christi illud sumere sub utraque specie non dicere, si Christus liberum celiisset. Concl. non dicitur, si Christus liberum celiisset. Apostolis consecratio in una tantum parte materie, & sess. 22. c. 1. ac Lycos, & Clericos non coquientes hoc sacramentum n

dicendum est, quod si Christus corpus consecravit, vel consecratum est iam calicem, licet riteatur, vel id fecit per potestatem ex excellentia, & tanquam auctor legis, qui duo in aliis Sacerdotibus non reperiuntur. Alii tamen Patres, & forte probabilius, dicunt panem illum, quem Christus dedit illi duobus discipulis, non consuetum esse, ut notauit Catholicius, Janensis, & Eusebius in eum locum, & alij ratio[n]e illi, quia nec ibi fit mentio consecrationis, aut est illum signum ipsius; ne videtur verisimile quod Christus volearet dare suum corpus discipulis non satis firmis in fide, imo de ipsius resurrectione dubitabantibus, & ad receptionem tantum sacramentum h[ab]eret dispositus.

122 Tertio dicendum est, neque Pontificem dispensare posse, ut in una sola species consecratur. Hec est contra nonnullos operum sententes apud Suarez disp. 43. cit. f. c. 4. est tamen communis in Scholis, & sequunt ex precedenti, quia in his, qui sunt
etiam omnes, quod Ecclesia de facta dispensat. Ut iterum sex
Paracevus sacramentum hoc ostentatur sub sola specie panis ab sequente
consecratione eae iesi. Sed falsum assument, quia in illa die non
fit propriè sacrificium, cum nulli fiat consecratio, sed sola sum-
picio sacramentum sub specie panis pridie illius diei consecratio.

125 Quarto tandem ex dictis deducitur quod si illius consuetudo in praeceptum confundatur sub utraque specie sit affirmativa vel negativa; nam sub diversa ratione utramque dicti potest; neque quid si affirmativa, quia ex hoc praecepto Sacerdotes omnes tenent aliquid facultate, quod sine consecratione atque in sequenti partis materia fieri non potest; sed quod si cumque praeceptum

Confir. quia non minus est de jure divino integrum hujus sacramentum, quam illius materia; sicut ergo meo potissimum supra materiam sacramentorum dispensare ut quod deficientem vino aliis liquoris sufficiat, & deficiente pane tritico eo satius fit hoc ardeat, neque dispensare potest nisi deficientem vino in solo pane fiat consecratio, vel è contra; Et quidem Conc. Trid. sess. xii. a. sperte declarata potestem, quam facilius habet circa sacramenta, esse collum mutandi illa, quia ad dispensationem sacramentorum pertinent, salvo ipsorum substantia, consecratio autem sacramenti Eucharistiae non pertinet ad dispensationem ipsius, sed ad modum constitutio ipsius, & licet consecrare in una tantu m parte materie, non sit simpliciter contra substantiam sacramenti Eucharistiae ut sacramentum est, & secundum rationem specificam, est tamen contra ipsius substantiam ut est sacramentum, etiam etiam contra rationem illam individualiter, que ex profecto significacionem habet in utraque specie, qua in solo folio non reperitur. Tandem si potest Pontificis circa sacramentum Eucharistiae dispensare in his, quae Christus instituit circa illud, nulla posse assignari ratio, cur pariter dispensare non possit in sigillo Confessionis, matti monio consummato, materia Baptismi, etiamque sacramentorum.

ARTICULUS SECUNDUS.
Resolutio questionis quod alteram partem.

ARTICULUS SECUNDUS.

Resolutio questionis quoad alteram partem.

126 Primo convenienter omni nullo conjectantibus de hoc ut conferatur si validum

Confir. quia quamvis concedatur hoc precepnum esse juris divini, non ob id negandum est possit. Papam in illo dispensare cuiuslibet de fado in iure divino dispenset, ut in iure, iuramento, &c. illis, quorum obligatio est de jure divino. Demum, quia de fado Papa dispensavit, ut sub una tantum specie consecraretur; Viam teremus enim lib. 7. *Geographia* c. 4. referat ad Innocentium VII. dispensatum vino cum Non regim. ut posse in soli specie panis consecrare, eum quod non repperitur vinum in illa Provincia; nec aliunde allatum potest conservari ob summum frigus, sed brevi tempore transit in acetum.

124. Resp. negando consecrationem Sacram Eucharistie pertinere tantum ad dispensationem ipsius, cum potius spectet ad modum constitutio*n*is infamie vel dictum est auctoritate.

*Ad Confir. Pontifex dispensando in veto non dispensat pro-
prie in iure divino. tollendo obligationem nullum est laicis.*

in iure divino, tollendo obligacionem illius; sed potius in materia, circa quam est tale ius, illam auferendo, vel mutando; & autem in materia non est a Deo instituta; sed ab homine; quare nec obligatio impliebit votum durante ipso voto de jure divino in hoc esse non posse dispensari, nisi a Deo; ipsum tamen esse voti penderit, ut a propria causa, a voluntate hominis, cui velut Deo se obligare. & si hoc dispensari possit, quando dispensari auferendo, vel mutando votum, idque facit, ut interpres, & lector accepitrationis voti, quod ab homine fit Deo; ex ipsa autem re natura ostitur, ut votum aut promittens aliquid liberetur a promissione, si vel ille, cui fit promissio, vel qui ab eo haberet

ad hoc modum, ut proponam, verius ad nos in eis
acto statim, aut remitterat promissionem, ut conscientiam com-
pertenentem in aliquid aliud? Unde hoc non est proprius dispensatiō-
nis in iure divino, seu naturali, sed potius mutari quodam-
modo materiam, iuxta formam ejus legitime poneat. Sed quic-
cumque si de hoc quod spectat ad materiam de legibus, negligunt̄ ei
solute patrem sibi rationē de dispensatione vocū, iuramenti, mis-
simi rati, & similium, & de ritu sacramentorum substantiali,
eorum institutione, quia illa non sunt de iure divino ab soluto,
cū ita, sed ipsiā in actionibus humanais: non potius autem

ratio et latum non haberet tale habitudinem ad materiam ut inter
materialis & confectoris intercederet pars, si quod simile, tunc
enim confectoris non teneretur, sicut omnes artes, quas non
est praesentis regula. Ut enim autem sic sit materia ut omnino
a tergo confectoris confectoris non tenerit, ut communiter dic-
cent Scholastici & Similares, quibus multum iuste & ecclesiæ con-
sueto, ita in materia sit quidem a tergo, demonstretur tamē ma-
terialis digitus atra propter particula demotivatricem, vel tunc
confectoris fit validia nec esse, ut est validus dubius, una enim pat-
re videatur, quod per illud signum materialis digitus materia fit suf-
ficiens pugio, & fati proprie determinatur pronominis *Hoc*, vel *Hic*,
& fiat aliquo modo coram & consenteante, quatenus confectoris se ad
illam ex parte convertere, & confectoriter videtur, quoniam si confec-
toriter, validus sit collocatus? Ex altera parte, cum designatio
nata materie per sensum non videatur fieri ex illius particula de-
monstrari posse, sed ex ratione alterius signi conjuncti, videatur
poterit esse aliquanta ratio dubitandi, non confectoriter fit validus. Mihi
tamen videtur talem collocationem futura vel idem, quia videatur
autem sensus sufficiens, ut deponatur ista sententia.

Respondeatur negando consequentiam, quod enim ex infensibili est illa, fit in toto sensibili, tamquam pars eius, quia per se existens non iuste immutare sensum, quem tamen immutare potest, ut unitus alet, potest enim cooperari talis participibus quia virtus unita fortior est, secundum autem sumptum sensum immutare non possit, ex con-

¹²⁸ Secundo conveniunt pariter omnes ad validitatem consequentiam, utrumcumque uter nec etiam consecutari, cuius non recipiuntur. Hoc sensibilia immutare non possunt, ac compliqueantur cum ipsis ictibus.

12. Secundum quod est de potestis ad voluntatem conser-
tationis opus esse, ut materia confundatur ex intentione conser-
tationis certa sit ex determinata, & consenserit illam solum materi-
alem videtur. Sed certum confitetur quod ex determinatae conser-
tatione intendit. Ratio est, quia intentio minima adest necessaria ad
fieri cuique factum, et requiri ut ex Concl. I. & Tidat si il-
la debet nullo modo faciemus consilium. Tum quia cito-
nes sunt singulae, & circa singulare est. Metitur, si fiduciosos
determinantur intentionem non habentes circa materiam aliquam
singularem, ex determinata, nihil videtur, unde non sufficit,
quod materia conserfantur sed Sacerdoti locutus prefens: sed
etiam per eius intentionem determinata debet sic fieri, vel illa.
Hinc communiter notandum quod si Sacerdos vobis gratia manu-
rensis decem hostias intendat tantum novem conserفات, non de-
terminando quas, vel intendat omnium tantum conserfat, non de-
terminando quam sibi confidet, etiam in rata sua materia sit
insufficiens praefens. Ratio est, quia si intentio conserfantis debet
esse practica, & non tantum speculatoria, taliter enim sive non pri-
marii circa determinata materiam quia particuli denomi-
narii, tamen non designabiles materiam ex conserfante nec ei-
ficiunt, quies conserfatione fit; tum deinde quia in aliis quibus
sacramentis, que confituntur in uno, & vice, aut circa subjectum
sanctificandum, necesse est aut subjectum fit, et determina-
num ex intentione minima, unde si quis intendit operari
hominem, & non hunc hominem, nihil efficiet.

Dices hinc sequi, quod si Sacerdos consenserit existimans unam tantum consecrare hostiam & profeta reuerteret illos, nullus erit consecratus. Ref. si Sacerdos intentionem ad omnia tantum hostiam sicut et ostendit ut omnium aliam possit exclusio ex concreto sequitur quod nulla est consecratio, sed ut intentione in his consecratari non habuerit, deo utramque holocanthe epi-consecratam & ratione illa quia in mortuorum misericordia est & supponit effectu secundandi omnem materiam sibi presentem & quam ad consecrandum defert, atque ea non posse exclusum omnem aliam materiam praeter eam, quam existimat solam se degollisse. Omnes absolute consecrantes obstat illa falsa existimatio quod sit una tantum hostia, quam fecit deuctus ad orationem, sive talis sive mortuorum speculatorum & privatae censetur, nec noctis intentione praetexte & generali Sacerdotis quia semper habet epi-consecratio vocam materiam quae habeat praesentem a qua generali intentione tota illa materia regatur, & propter misericordiam deo utramque holocanthe epi-consecratam.

fender ministracionem recipit in ordine ad consecrationem.

125 Tertio, convenienter ut sit omnes, quamcumque, minimam quantitatem sensibilem, in qua substantia pants, & vix coelestari potest esse aptam materia confecrationis. Ratio est, quia talis particula est pars sensu localiter. & est desigibilis per particulam demonstrativa Horologio, quod sufficit ad hanc ut per se converti in corpora, & fangueum Christi, tum quia haec per se omnes habet conditiones ad consecrationem requiriunt, et enim sensibilis, que est principia sacramenti conditio, & sub ea confecatur substantia pants, & vix enim illa materia remota habere potest, ne ferre, quod sit minima, dimidio sit sensibili, ac illius de facte sufficiat subiectum, minimum partem habere, & confecetur. Ne obstat, quod non queat, minimum partem, quia ad baptismi sufficiat, nec modicula milie pants potest manducari, ne modica vinti ante

Meld. in Quat. sentent. *Nec diversa est ratio de factamento homini & iunctari-
tusque per guttae aqua non fit ablutio nisi ex materia eti-
am baptismi, sed gutta unius vere est viuus quod est materia coheren-
tis & fatis eis per se panem & vinum esse materiam eis, & po-
nitur per accidentem tam pars quantitas non potest ad ipsum appli-
cat. Ex quo sequitur, quod in panis, vel viuus est in tam exigua
Quantitate, ut modo humano, & naturaliter sensibili non sit, ou-
tem cum enim continet eum proximum, per has mortaliter falem pre-
tes cetera debent.*

tinuita nihil refert per habitaculum ad humum praefectionis, quia
partes longe distantes, quamvis sint propinquae continentur, ita si
habent in ordine ad praefectionem, sicut si essent separatae; & aliquo
modo Roma diceretur mihi moraliter persens, & aer qui est in supremo
regione, ex quo continuatur cum terra, & aere, quo sunt hic Mel-
temi. Tunc utrū pars illa sit longe distans, quantum cū pro-
pincus continetur, non possunt per pronomen *Hac vere*, & pra-
dicti designari; neque ita quis in litteris oītis māis existens diceret
hac est aqua, utique nullo prudente exilimur a loco de aqua
qua est in Iudea, licet sit continuata cum nostra, sed de illa solum
qua ab eo ita indistincta esset, ut per pronomen *Hac vere*, & propter
designari posset, quamvis etiam cum parte propinquiori nullam
continuitatem haberet, ergo continuatur illa non esse sufficiens, ut
remotissime partes propinquiores, quibus sunt conjuncta, continentur
per moraliter praefectas, ut requiriatur ut verba conformatio[n]is ve-
rificanda; atque illegit si materia conformatio[n]is non haberet mem-
brorum, & terminorum determinatorum in magnitudine, posset confor-
mati aliquod non per sensu[rum] consecutari.

Respondet Bonaventura noster disp. 13. 2. & n. 129. negando frumenta
quia in primis eventus non posset naturaliter vel ut pars trans-
ferre magistrum, et si fugeret pars, fieret mons magius. vel fratres
Dominicani quod est electio magistrorum per lessu[m] confectionem, item
qui in magna misericordia absolu[er]ta est ex communione tunc magnu[m]
excusatum ibi committatur, vel populus aliquis cui iuratis quia
non cohererit physice malitiantur, ne de accusatis dicta omnia
parcum, non est feru[m] magis exercitus dicitur. Imperator, vel
Dux prae fers, non quidem physice, sed mortaliter ad continuatam
passuum illi coti proportionem patitur, sicut si a deo magius pen-
saretur fieret mons, vel in ratiu[m] quantitate, nec eis aqua ma-
ritim, et pratenus propter aliquos partes feliciter propinquiores,
totaliter et autem per reliquias, quae sumuntur.

335 **Hec** tamen solutio nunc cum praecedenti nonnihil coincidit
in eas patur militaris, fasilius enim est ut materia sit per leges
& sensibus quantum suum facit ad conformatiōnēm, fasilius enim
cum parvum contumaciam platis mīhi in hōre maris ex ille-
ta Oceani agas & et let mortaliter & prefens etiam cura apud Indos
exilii & ita mira illa in virtute conformatiōne poset acce-
sora illa aqua in virtute conformatiōne poset, aliquid ex-
egredi potest enim ut ipsa tunc peritum contingit, quia suffici-
tia ad demonstāndū aliquid nec fuit per se ipsa pronominis **Hic**
& **Haec**. Unde exempla addūda non sunt ad rem, quare enim magis
exercitus dicuntur totus praedictus. Quic morales in conformatiō-
nem partium illi sunt proportionāles, nam materies eis talis praefen-
dit moralis, qua in modo stricto loquendi sufficiat ad demonstā-
ndū aliquid per illi pronominis **Hic** & **Haec** usque ad ipsiū posse, hic
est exercitus Cefalii, non emerit enim se sensū quo verificari debet
forma conformatiōnis, hanc enim caput, ut materia conformatiōnis
sit intra sphēram animalium potest esse sufficiens, quod de toto filo
magno exercitus, & singulis eius partibus id non posset. Nesciū
etiam aliud exemplum de abstinētiōne totum exercitus ab exco-
municatiōne ellī ad tem oculū cōdūcere, nam frātrū pe-
gantia moralis requirunt ad hoc secundū formam conformatiōnis
per pronomen **Hoc**, qui tamen de affectione per hī & **pro** **sol** & **ro**
absolutio namque etiam obliterat & impetrat posse, & ita etiam
olim impetrabatur, quando licet ea ex continebit per epistolā: at
maxetē conformatiōnis debet esse similitudinē, prefens, & per pro-
nomen **Vos** etiam absentes defensari, & appellari possunt, & per prae-
nomen **Hec** nota nisi sensibiles causas potest domini sciri.

QUESTIO SEXTA

Quoniam sit forma consecrationis corporis in Eucharistia

Sed Obicius: rotum vnum, runculus in dolo; cunctur fata
exonerat praefus, ut vult deinceps et collit, qualem omnem illius
partes, qui sunt in meo dolo, & carcerando, non videtur, sed illig-
tatum, qui sunt in super parte, ut ex materiae concretabilis sit
morale praefus, & sensibilis non est, quod secundum omni-
nus has partes si praefus & sensibilis, sed tunc est esse faciem fecun-
dum aliquam, vel aliquas partes, eo in his, mundi religione
partes haec illius conjuncte, dilutur amio esse morale praefus,
& sensibilis.

135 Respondit ex proxime dictum ad hoc ut interim conseruabili dicatur indicatrix prelatis, et familiis, non sufficiere quamcumque platinum continuatum, sed talem effectionem que sufficiat ad demonstrandum aliquod praefens per illa sententia *Hic & Hor.* & its solium ille partes, quae sunt inter platinam, et luteatis potenter sensitiva, posunt dicti indicatrix partibus, & familiis, licet ratione parvum interpositum, non esse sensibilia, unde cum omnes partes vini in dolis existentes possint mutare feliciter activitas potentier sensitiva, possent omnes esse marcescere non possibilis.

est potenter tenitus, & ponit omnes in mareca confundibilis,
& per illas partes, quæ actu videntur in superficie solunt per pronomen *Hoc* verè & propriè designantur, solum enim de partibus
qui actu videntur, sed de litteris, quæ actu non videntur, pro-
priè pronomen *Hoc*, vel *Hic* poterit potest; quia nec acta non
videntur, in taliter amē indistincta sunt, ut ad acta videntia posse
metatlerent prestante videnti et censeantur; quod verè & longius
de eundem partibus ingentis & ceteris magnitudinibus, ne remedium
fuit omnino extra sphaeras activitatis sensum extremum;

predicent verba premilla, non est adorandum sacram entum, nisi sub conditione, si vere consecratum est; ita Doctoribus quibus verbis mortis Scotiis nonnulli haec fecerit sicut fontes amari eus genitum. Rad. 3. per contr. 5. art. 3. Tabel. 4. sententia 13. Branc. dif. 19. art. 7. & ex recentioribus scriptis Pauli, dicitur, *Ex hoc, sed ex recentioribus scriptis Pauli*, & *Ex hoc, sed ex recentioribus scriptis Pauli*. Secunda tentatio est communis aliorum dicentium verbo precedencia illud promovens. Hoc, non esse de necessitate sacramentorum folium precepit, ac proinde licet omittatur, adhuc per illa quatuor verba: *Hoc est corpus meum. Ehezchias illis factamentum concrecerunt, quamvis enim vetum fuit, quod illa quatuor verba absolute prolati non praescientibus ex vivo verborum non significant id quod efficiunt, sed corporis protegunt, quia illa clausum in corpore ad sum, qui dicit *mense*; tamen si Sacerdos, cum illa verba proficeret, intendat corpus Christi, iam haec non significant corporis praeserventem, sed Christum. Et haec non solum est communis in Schola Thomistam, sed etiam in Aelius & Bonaventuram. Tertium folium illud Scotti interpres at Doctorum oppositum docentes illi portantes, gatianum tamen opposita fonte firmata adhaerere quia ibi se remittit melius iudicio, quia de causa plures etiam, & graviores Scotti, tum veteres, tum recentiores, hanc secundum tuum sententiam ut Daturum est Bischofum, Huiusmodi, Averinus, Hieronimus, Gavatius, Poncetus, & alii Recensiones plures.*

ARTICULUS PRIMUS

Digitized by srujanika@gmail.com

I³ N hac questione dicitur propter quod licet prima opinio sua probabilitate non casaret, ut ostendunt Ponctus & Hiquetus, etiam secundum sententias ramorum secunda probabilitatis illorum, tamen qui communis est cum qua Doctor inf. 3. c. 47. quavis art. pro prima opinioni late vellem tamen in diverso communione opinionem ipsius, ne confundatur, videtur etenim in urbis et Hiquetis ibidem, postquam in 3. libro de loco fose differt, ut de resu illius orationis in rigore logico, subiungit resolutio, non esse necessarium Ministrum taliter sententiam exquirat, sed resolvat, quia esse possit, ut thure potest orationem sub ea intemperie, sicut Christus eam inservit profectus, & de eis instrumentum ponendi corporis Christi sub speciebus in aliis, tali agenti prolati afflitti. Densat ponat affectu in multis, ut si per actiones ejusque, Ex quibus videtur significari H. iug. 1. ad confirmationem validam sufficiere prolatas habet feruata intentione profectio latram, prout Christus institutus cam profecit, & habens effectum tanquam instrumentum sensibilem Christi, institutionem cui Deus affidit ad effectum canendum in istius infiniti proficatione verborum, ita claudit Doctor in exterrito articulo sub littera Y. vestig. sic ergo in vobis ex quo Sciri di scirem exigitur, quod quotiescumque Secundum sententiam propter et propter verba coherentes secundum quod summa a Christo instituta sufficiens intelligitur locum in persona Christi, & habet tuum id quod requiritur ut constitutus faciemus, feliciter intentio debita, & in instrumentum debitum, cui Deus affidit quod est ab hominibus. **G**ratianus diff. 3. q. 3. 1. non ergo in lege magis Doctoris ne negligatur alia verba procedentia formam non habent, factum est instrumentum coniunctionum, sed illam, sicut in modis in fisco, articulis propriis, ut probabilem disputationis gratianum verbo ut ab autore sensu divisa et cetera, et actus vero non enim, sicut vera via significantiam utrum huius terram, quod cum in re permanet etiam significatio, ut in eius sententia & valorum pertinet nequeunt quare in Luce Evangelio, ex verba omnimitis, cum dicat accepto pange gratias, & hoc est deinde sis dicere, Hoc est corpus meum non est autem credibile Evangelium. Eius habet etiam institutione differentem, id quod erat in saltem forme necessaria omnis; Et per hoc arguitur, non habentur excludere conflictus. Ad verificandum responsum dicentium multorum rationes probare non taxat, verba illa praecedentia non esse necessaria quia sunt pars intrinsecis formae de illis sufficientia non autem nobis non requiri, ut verba illa Hoc est corpus meum, sint verba Christi, & in persona Christi prolatas, quod necessarium requiriunt, ut in apta forma confirmationis. Excedit ita in parte, ut respondere quoniam rationes illate non capiunt probare verba praecedentia illa in qua non esse de etiencia confirmationis, sed neveniam faceremus, hinc non constitutus omnes protervent a bacerdotio. In persona Christi etiam mallei, & signaculare, quia hoc est sensus penitus, in instantia Sacerdotum & Christi nullius tunc. **R**esponsum hanc sententiam, et intentionem Ministri una sufficiens & in secundum, non illa verba secundum proprietas sermonis, sicut ymagini Christi, & propter et in persona Christi, quoniam voluntas & intentione praefertur non tribuit verbis, vim illi significandi, quare ille aplaudit finiter dicit, & sine praecedentia non significatur ex proprio corpus Christi sed corpus prolatum, neque intentio proterventum sufficit, ut taliter vix significandi habeat; unde si Sacerdos ex eis alat, haec verba proferat, **H**ec corpus meum, & haec vellet in per seam Christi prolatas per ea non significatur corpus Christi, sed ipsum Sacerdotem, si loquens quisquis et necessarium est quilibet precepsit, et verba et permissa sunt, ut secunda confirmationis in persona Christi, & in instantia.

139 Probatu utrum nostra conclusio, ut verba formam huius sacramentorum constitutimur, ea fortantibus refutemus. In ex *vi* ipsius ponatur corpus Christi sub fasciis passioneis crucifixum est ut proferatur in persona Christi, nam in co *i* n *f*erat *o*ratione Eucharistie verba non eruntur illud modo ad personam deitatis locutus sed ad Christum, in cuius persona locutus Sacerdos dum inquit: *Hoc est corpus meum, sed in hac verba proferatur in persona Christi non perdat ex verbis antecedentibus in Canonie Iei *u* ext *i*nt *o*n *f*ice Ministris, quia postulat veritas; si laetare a Christo infinita, etenim hoc ipsius tuorū verba formis proferuntur vera occasio est proferari in persona Christi ergo co *i* m *p*ati *o* probat *o* ministrum quantumcumque sacra *t*er *i* verba pre *c*edentia premittat, si cetera intentione non habet *o* se vera pro *f*erendo omni modo quod Christus infinita, & si *l*e *a*nd *i*l *e* quid Christus effectus sacramentum non confiteri, quia sine illa intentione profendo, ea tantum profere etiam memoriter, & recitatione non vero formaliter, & significative, ut ad effectum sacramentum necessarium est quid *e*st *r* vera pro *f*er *o* ut cum tali intentione eo ne *p*ro *f*ero *d* modo quod Christus infinita sufficiens interigit ea verba pro *f*er *o* non tantum materialiter, & recitativa *t* fed *e*ram *i* formularis & significativa *t* ac proinde eo i *s*u *s* in persona Christi loquetur *o*, & sacramentum conficeret *o*, ergo verba praecedentia non sunt sufficiens, ut intelligatur Sacra *t*os locuti *o* in persona Christi, sed hoc specialiter determinat *o* intentione ministerii, quam etiam habere potest *o* fine pro *f*er *o* verba *t* posse *d*ent.*

140 Confirmitur, quia si Secundus legat historiam institutionis huius sacramentorum in Evangelio, vel in Epistola citata D. Pauli, ac eius proficit nisi verba His est corpus meum, & si sensibili distractur in persona Christi tecum invenitum Evangelium, vel locum D. Pauli.

decedamus, fac et ditem praecepsa verba confectionis materialia, scilicet & ieiunio, & recitatio, & recitatio tempore praepollit verbo, quibus Christus facit sacramentum conferit, quo modo non ligantur ab illis corpora Christi. Quare quod in forma sacramentali, soluta facit, ut debet esse feialis non autem exigat ut sensibili modo profectetur in persona Christi: sed hoc adequate dependet a fala intencionis facie donec Christi institutione finis que est si sensibiliiter dicatur verba Ultra in persona Christi, nisi testando Evangelium, vel Epistolam Pauli ubi referunt historias institutionis huius sacramentorum, non essent fata ad consecrandum.

Respondet multus Franciscus nobis: loco citato negando non pendere ex verbis formam collectariorum praecedentium, quod in qua Sacerdos est ipse Christus, sed utrum ea intentione fuerit loquens; nam licet eo intercessus aliquod dictum Deum, integrum loqui in persona Christi, illud tamquam dictum non praeficeret, neque significaret nisi primitum aliquod verbum quod attendat Deum, loqui v. g. si dicamus: *Ecce meum panum in subiecto Sec.* & intendamus loqui in persona Christi, qui hoc dixit, si nullum aliud verbum praemittamus, verba nostra intelliguntur de me ex verbis Christi, & non de Deo & contra eum. *Nous refutemus* quod dixit Pontius: *Mas auant pas nos et ab omnibus debet deo. Iam representemus Pontium*, cum loquenter, & *nos* illa figura nostra confortemus Pontificis, qui se in fuit loco curia Sacerdotis cum referat idem dixit Christus: *Resistite adversario vestro in loquenter & sic dicentes. Hoc si conservarete*; si vero non referat, quod Christus fuerit locutus, verba tota tollerentur de te, & ex vi si non significaret corpus Christi, sed tu.

143 Sed contra argumentum ex communione doctrinae scotistarum, & ipsius Brancensis ibidem, ubi item quod verba Eucharistie non solum representare debent Christum loquuntur sed corpus Christi ex vi prolationis quia Sacrae profere debet verba consecrationis non tantum materialiter & significative, sed formaliter quoque & significative, quia si locutus fuerit Xat professor, sacramentum non consecrat, sed etiam intentione facienti id modum Christus induxit per verba consecrationis precedentia datur tantum intelligentia Sacerdotum verba consecrationis profere mater illittere & significativa non vero materialiter & significativa erat id specialiter per dictum ad intentionem missivam chrysostomus professor illa intentione, qua Christum significare debent.

ARTICULUS SECUNDUS.

Adversariorum Objectiones occurritur.

145 **N** Opositum urgent Primo Scotia opposita sententia ratione ad Septo adductam hoc est, quia verba sacramentalia debent ex se, & ex vi propriis significacionibus, & non tantum ex intentione ministerij significare, quod efficiuntur ergo efficaciter corpus Christi hoc faciebunt, debent vi sua, & non tantum ex intentione ministerij illud significare, non posse autem vi sig- nificari illud ex parte misericordie patrum Canonis, qui pronunciantur mensa nisi consecutur eis verbis preceptis antebitis, quae verbis significare aut illius propter in persona Christi, vi si donat, per fratrem loquuntur, si profetas haec verba absoluunt, deinceps non si meas, vi fermos referuntur ad personam locutarii, quantum potest, intendat te illa profeta in persona Christi, & ad hanc indebet tunc connexione cum aliis verbis antecedentibus, Confr. ex D. Ambrosio, 3 de sacramentis cap. 1, ubi de confirmatione Eucharistie locum inquit, quibus verbis fit attendere que sunt verba accepta, & considerare hoc est corpus meum ergo necessaria sunt antecedentia verba, per quae Sacrae in persona Christi, in locum significare et corpus Christi.

144 Deinde probatur nostra affectio & quia nulla requiritur ad confectionem aliquorum sacramentorum: ppter fissum & materialiter essentiale, ac debitam intentionem ministri ex Concilio Florenti, in decreto Eugenii ad Armentos, sed quatuor illa verba habet *et corpus* *et forma* *et materia* *et pars super quam applicatur* *et materia sufficiens non requiritur* alioquin ab significacionem vel manifestacionem non intentione ministerius constat in aliis sacramentis: ergo nulla illa verba necessaria respondeat.

Respondit Scottus opposuit sententiam quatuor illa verba
Hoc est corpus meum, non illa verba *consecrationis* absolute summa, sed tantum in quantum fuit verba Christi, non sunt autem verba Christi nec in persona Christi. Sacerdotem prolatam nisi premitatur alia verba. Sed haec responsum toties repetitum latius ex dictis impinguata manet, nam per verba anteceditia non loquuntur Sacerdos in persona Christi, nisi misere materialiter & remittit, recitando nempe & referendo verba, quibus Christus Sacramentum confecit quod modo prolatam non significant illi *est corpus Christi*; unde si illa verba preferenda se habeat, rancunam privata persona recitans & referens quod Christus dixit, & fecit; at quando profecto consecrationis verba formulare, & significative, non se habebat persona privata de particulari sed in die persona Christi, quantum illa proficit cum intentione faciendo quod Christus intrinsecus dum effectu in fine prolatione sit signum evidens non necesse fatio requiri verba consecrationis esse ex iis propriis significativa illius, quod per consecrationem efficiatur ut in solutione huius argumenti sententia Gerardi ad verbit et & locet verba consecrationis, nunc & aboluta a Sacerdotio prolate ad personam huius reteratur ut in debita tamet intensione prolati scilet eo modo quod Christus infinitus ad corpus Christi referuntur. Neque eft par ratio de exemplo ad dictu de doctrina Christi, siquidem verba illa *doctrina mea*, non sunt infinita in Deo, ut quies proferuntur illius verba proferantur in persona Christi, sicut indicata sunt verba Iesu sacramentaria, sicut si Rex aliquis statueret verba, que quiescat a regio Cœli, dicentes per formam Regi representantes, hoc ipsa potest, quod verba illa preferantur a Cœlio absente alias verbis, quibus significativa se locutus in persona Regi Cœli, taliter proficeret verba ipsa in actu exercitio per formam Regis sententiam datur et vincitur ad cœli

institutionis. Ad Confirm. dico Ambrosum illa verba adduce qui licet non sint de necessitate consecrationis, adhuc tamen sunt de necessitate præcepti, ut supra dictum est, & idem Ambrosius verba illa alibi prætermisit.

148 Secundo arguit Huius proposita sententia, quan-
tumque, quod defendit, quia tam Patres, quam Ecclesia ex vi vi-
borum, & proprieate probant realem presentiam corporis Christi
sub speciebus; ergo forma in ea determinatione facit sententia
crucis, & ex vi verborum, sed hoc etiam absolute prolatam
vi verborum significat corpus loquens non alterius genere nisi aliud
addatur, significare corpus factedotis loquens; probatur alius
ex eo enim, quod Christus profluit illam formam, ex vi pronomi-
nis illius intelligunt omnes eum locutum, si uis de corpore proprio
aliis nullum fundamentum esset colligendi ex vi verborum re-
bus presentiis. Confirmatur, quia a intentio non facit utrum
significare ex vi verborum, quid non est natu significare, sed ex
verborum non est natura significare nisi corpus profectivis, & al-
li soluti, & fine limitatione, ergo &c. Major pater, quia oratio est
gnificativa, non ex beneplacito proferentes, sed ex instituto, quae
est signum communis, sed ex communis instituto non significata,
si corpus profectus, ergo non sufficit intentio proferentes, aliis
significare. Denique intentio est occulta, neq; cognoscatur, si
vi sermonis ergo nequit limitare orationem, nam facit aliud con-
ceptum ex vi sermonis in audiente, nisi aliis ex communis institu-
to copetatis hoc videtur significare Ecclesia, dum doceat de de-
fendibus Misericordia, quod in causa, quo in eodem sacrificio fit novatio
sua confundenda, incipiat natus consecratio ad illis verbis Cau-
monis, Quis pridebit, &c. quia minimum sine illis praecedentibus verbis
factedotis non proferret verba consecrationis in persona Christi
sed propria.

149 Resp. negando assumptum, quia neq; Ecclesia, neq; Patrum præsentiam corporis Christi probant ex vi, & proprietate verbis tunc confeerationis, sed ex eorum institutione a Christo facta, intentione ministri facientis, quod Christus instituit, ad probandum nec dicendum ita contingit in confeeratione a Christo facta, quia ipse fuit huius Sacram. institutor, & auctor, & inde ly meum rebatur ad corpus proprium, quia etiam in propria persona loquuntur autem verba illius proferimus in persona Christi, & cuius intentione faciendo, quod ipse fecit, & nobis praepicit a faciemus in eius commemorationem; unde non elipit propter omnino verbis confeerationis a Christo prolatas, & ut a nobis. Ad Conpatet ex dictis n. 142, quod licet verba confeerationis nullæ, & absolute sumpta abstrahendo ab institutione, & praecapo Christi significent corpus profiterentis non autem Christi; tamen si accipiuntur, quatenus a Christo ad hunc effectum instituta fuerant corpora Christi insufficientes, non autem facerent profiterentur significantes tunc enim facteros in persona Christi loquitur, non vero propter & quamvis id a full voluntate, & intentione proferten habeant, non possint per se sumpta, possunt tamen hanc vi habere ab intentione ministri, ut substat institutione Christi. Ad ultimum conflat, etiam ex dictis n. 144, non requiri alia verba formata dignitatem, & manu etiandem Ministrorum intentionem ut collas in altis sacramentis, & quod fit formam sacramentalis, solam facit, & in eis, quod debet esse sensibilis, non autem existit esse sensibili modo clareretur esse prolatas in persona Christi; Neq; ad hunc finem Ecclesia praepicit, ut in casu conseruante nova hostie in eodem officio, & inceptu tuis suis confeccato illis formulis, Quod pridie, ut ser fertur titulus, quo Ecclësia sua representat Christi actionem, & que in ultima Cœna a Christo perfecta sunt in confeeratione huius, & confitat ex dictis num. 142.

151 Tertio arguit Brancarius ad idem probando intentione
minituli non sufficiunt dicatur verba consecrationis proferre a
persona Christi, sed necessaria esse verba praedictarum nam verba
significare ex vi verborum aliud non est, nisi significare ex natura
propria; supposita intuitione primi imponentibus abfue respectu
aliquid ad intentionem significandi, nam hoc verbum *panis* v.g.
v*ia* sua panem significat & licet profeteret hoc verbum *panis* inter-
det significare lignum, non ob id ex vi sua lignum significare
det panem; ergo quacunq*ue* intentione profeterantur verba illa *H*
ecce corpus meum ex vi sua aliud non significat, nisi corpus loque-
ritur, quia adhuc significandum iam impeditus ab intuitione. Con-
firmatur quia si intentio profectus salvare posset significare
verbis competenter ex propria natura, sequeretur post aliisque
in forma baptismi his verbis uti baptizo te & insuflare hanfis.

aliter, & salvati significatio ex vi verborum ob intentio emendatur. Tamen verba significativa ex modo, quo à primis impositionibus sunt deponit, & instituta, ne, si profeterent verba illi intentio, alius significatio, tali verba fient proinde significativa illius, quod intellit, sed haec verba *Hoc est corpus meum* sunt impunita significativa corpus illius, qui loquitur ergo nulla intentio praesertim poterit ecedere non significativa ex modo, sed aliter.

151 Respondeo haec, & similia argumenta supponere, quod non dicamus significativa verborum consecrations pendere à formantibus ministeriis preferentis in omni, & absolute sumptuosa, quod in

Meld. in Quatuor Serm. 10

nime nos alesserimus; sed solum dicimus significationem verborum confectiones penderit ab intentione Ministeri, ut substat institutio Christi, verba enim consecratiova ab intentione profectis vim significandi non accipiunt; quis amens hoc diceret; sed ab institutione Christi institutis verba illa cum debita intentione. Sacerdote prolatam valem significativam habere quare concepero antecedente negatur consequentia; quamvis enim verba illa Hoc est corpus meum ex iis corporibus loquentis significent; quando loquitor in propria persona; possum tamen significare et iis corporibus alterius; quando profectus loquitor in aliena persona; ut contingat in proposito hanc enim effectum à Christo instituta fieri; ut per illa cum debita intentione prolatam super ea materia debitam faciendo factamentum Eucharistie conficeret; & quidem loquenter in persona ipsius; non autem propria. Ad Confirmationem patrem ex ead em doctrina; non enim sola voluntas loquenterque intentio profectus tribuit verbis vim significandi; sed voluntas Christi institutis verba illa cum intentione debita à ministro prolate tam valem significativam habere; & ita mutuisse formam baptismi ut si solum disceretur baptizari qui aqua ablueretur à ministro formam pronunciante cum debita intentione facient; quod Christus instituit. Ad ultimum patet per idem; quamvis enim verba illa finis imponit ad significandum corpus loquentis; quando ex profecto in propria persona; possum tam a significare corpos alterius etiam si profectus loquitor in persona aliena; & cum debita intentione ab illo alio ordinata; & instituta; ut tali modo proferantur; & ad talen effectum ponendum; ut contingat in proposito nostro.

152 Quod arguit Faber, verba confessoris non habent vim
transstantiū panem in corpus Christi, nisi quatenus sunt ve-
ta Christi, & in eis per somam prolatæ: at illa non sunt verba in per-
sona Christi prolatæ, nisi præcedant aliquæ verba, quæ faciant hanc
determinationem, nam hac determinatione debet fieri per aliquæ
signum sensibili, & nūn est magis sensibile, & significativum
quam verba; ergo hac determinatione debet fieri per verba præ-
denta. Confidatur, quia certi est sacerdotem illa verba profer-
re mater alitatem, & recitative, licet illa quoque dicat formaliter, &
significative; sed illa verba ab solute sumpta ab aliis præcedentibus
ex propria natura, & vi non habent recitative dicuntur a Sacer-
doti, sed ut propriæ verbi ministri, & significative, ut patet in qua-
cumque simili locutione, ut dico, hec est doctrina mea, haec est
caro mea semper illæ locutiones supponunt pro persona loquientis
& dicuntur significative, non materialiter, & recitative. Tandem
facientrum Eucharistia est illum sacramentum, & sacrificium
at de ratione sacrificii est, ut sit oblatio extrema hostia filii Deo, in
qua aliqua res sensibili est consecrata; ergo in hoc sacrificio debet
esse aliquæ oblatio, nec autem non potest fieri nisi verbis, & signi-
ficatibus, & conformatim ut res sensibili; ergo in hoc sacra-
mento debent præcedere verba aliquæ ipsam consecrationem.

Respondetur, negando minorem, nam sufficiens determinatur illa verba ad personam Christi quatenus proficeretur supra materiam debitam a Christo institutam, & cum in intentione proferendi, sicut Christus praecepit, & proculit, & efficiendi, quod ipse effectis, & in inicio ministeri suis est, ut proferent oratio illa in persona Christi formaliter, & falso est determinationem istam debere fieri per aliquod signum sensibili percedens sensibilitatem, ut fatis confutat ex dictis. Ad Confirmationem dico, confessio enim tuorum argumento nihil contraria nos concludi, non enim conficit factos sacramentali, quatenus verba consecrationis proficeret materialiter, & recitatice, sed quatenus illa proficeret formaliter & significative, hoc est, cum intentione proferendi illa, ut sunt a Christo instituta, & efficiendi, quod ipse efficiendu illa solum formaliter, & significative proficeret, adhuc sacramentaliter conficeret. Ad ultimum magne minor stabilitas, oblationem nempe, quae de ratione facticis altaris ponitur, fieri debet signis, & verbis consecrationis prececedentibus, cum sufficiens est oblatio ipsa implicita facta per positionem vestimenta in altari, prater quam quod licet de facto in Eucharistia ex institutione divina sacramentum, & missa sacrificium sine simul conjuncta: unum tamen non est de ratione ipsius factio alterius, & absolute separari possunt.

152 Postremo arguit, quia sine precedentibus verbis forma confectionis non habetur perfectum sensum; ergo illa quoque sunt necessaria; antecedens probatur; quia particula *enī* interposita continuat totam formam cum precedentibus verbis; & facit propositionem causalem; & hypotheticam, atque ideo utrum sensum non habent etiam verba precedencia proferantur. Consequientia etiam probatur; quia si forma confectionis debet cauare, quod significat, opus est ut sensum perfectum habeat.

Respondet, particulam enim non esse de essentia forma conf-
rimationis, ut dictum est ab initio questionis ac proinde absque illa
la posset valide consecratio fieri, ut parat ex Liturgia D. Iacobii,
in qua hęc particula omittitur: & quāvis in nostra ponatur, id ratiōnē
fit ob continuationem sequentia verborū cum precedentibus,
undē ad argumentum dicendum aliquod licet fine præcedētibus ve-
bis forma confirmationis non habet perfectū sensum, ut propo-
rietatis hypotatica, bene tamen ut categorica illa enī propositio

causalib; his duabus simplicibus equivalent: *Hoc est corpus meum*, & *ideo debitis illud comedere*; ex quo pater sicutum primae proportionis similes per se sunt illa, quia non sufficit ut causa positi, quod significat; Concludendum est itaque ad validam panis consecrationem: necessaria est esse & sufficere illa quatuor verba: *Hoc est corpus meum*, quod probat perpetuus Ecclesie usus, que semper eam formam adhibuit, & quia ea quatuor verba necessaria sunt, & sufficiunt ad concordiam panis substantiam in corpus Christi & ad significandum corpus Christi est sub speciebus; verba autem antecedentia Canonis: *Qui pridie quam patetit* &c. licet ad consecrationem hujus sacramenti non concurrent, altho tamen sine peccato mortali omitti nequeant, quia periculum sit in tunc quod Ecclesia preferat actionem, & ea, quia in ultima Cena a Christo peracta sunt in hujus sacramenti institutione.

QUESTIO SEPTIMA.

Quoniam si forma consecrationis Calicis, scilicet sanguinis.

Grauior est controvergia de forma calicis, an omnia verba in ea contenta sint de essentia consecrationis, quia plura adhibentur in consecratione calicis, quam in consecratione panis; & quando cum certum est illa verba: *Hic est calix sanguinis mei*, vel illa equivalens: *Hic est sanguis meus*, nam illa verba intelligitur per signum mettonitiam pro re consecrationis in calice, esse similiter de essentia consecrationis calicis, ita ut illos omnes, esto alio profectius non sit verum sacramentum, & hoc de fide credendum est, quia illi verbis sit, & significatur viuum eis conversum in sanguinem Christi, sicut his verbis: *Hoc est corpus meum*, sit, & significatur panem eis conseratum in corpore, non esse de eius essentia. Ita Docit, & probatur pater ab Augustinibus tunc sententia, quia credibile non est Evangelista, & Paulus i. Corinthus 11. ubi de institutione huius sacramentorum loquitur, formam debitam omnime ad valorem huius sacramentorum, in modo putandum illi singulis possuisse integrum ritum essentiale huius sacramentorum; illa vero priora verba, quae diximus indubitate esse de essentia consecrationis ponuntur ab omnibus, alia vero sequentia, vel a nullo ponuntur vel latenter non ab omnibus ergo &c.

Contra qua ita confitit perfectus sensus substantialis consecrationis calicis in his verbis: *Hic est sanguis meus*, sicut in illis: *Hic est corpus meum*, in consecratione corporis; sed haec verba solum sunt necessaria, & constitutant essentialiter formam consecrationis panis; ergo & illa sola consecrationem calicis. Denique specialiter contra tertiam opinionem probatur non esse necessaria illa verba *qui pro vobis effundetur*, quia in forma consecrationis panis ea verba, *qui pro vobis tradetur*, non sunt de essentia sed ea dantur, *Hic est corpus meum*, ergo neq; in forma consecrationis calicis necessaria etiam necessitate essentia illa verba, *qui pro vobis effundetur*, & illa sola consecrationem calicis. Denique specialiter contra tertiam opinionem probatur non esse necessaria illa verba *qui pro vobis effundetur*, quia in forma consecrationis panis ea verba, *qui pro vobis tradetur*, non sunt de essentia sed ea dantur, *Hic est corpus meum*, ergo neq; in forma consecrationis calicis necessaria etiam necessitate essentia illa verba, *qui pro vobis effundetur*, & illa sola consecrationem calicis. Denique specialiter contra tertiam opinionem probatur non esse necessaria illa verba *qui pro vobis effundetur*, quia in forma consecrationis panis non sunt essentia, quamvis addantur a Gracis, nisi quia mere recitatione Sacerdotum proferatur, nam vere corpus Christi non amplius tradetur, sed iam traditum est, verba autem consecrationis essentia Sacerdotum significative preferuntur profecti debent illa, scilicet ut veritatem de presenti, & non tantum recitatione referendo, quod dictum, vel factum fuerat, ut pote dicimus; sed pars exercitio in consecratione calicis de illis verbis, *qui pro vobis effundetur*, quod non nisi recitatione dicuntur, nam vere sanguis Christi non amplius effundetur, cum iam effunditus; Neq; hic recurreat juvare ad multos febus, ita ut verba illa intelligentur de effusione sanguinis sacramentalis & mystica, quam dicuntur illa fieri in Missa sacrificio, non juvare, quia ex ipso evangelico contento constat verba illa inservi a Christo prolatas de reali sanguinis effusione, quam ipsa in nocte cena futuram esse predictas, sequenti passionis die, & hec sanguinis effusio, cuius mentio fit in calice consecratione, igitur neq; seismodi ultima verba sunt de essentia consecrationis huius.

I 57 Deinde probatur ratione a priori: illa sola verba sunt de essentia consecrationis calicis, quia sufficienter significant presentem sanguinem Christi sub speciebus vini, sed illa verba, *Hic est calix sanguinis mei*, vel illa equivalens, ita illa verba: *Hic est sanguis meus*, est de essentia consecrationis calicis, tamen vero illa conteruntur, ut *Hic est sanguis meus* est de essentia consecrationis calicis, tamen vero illa tantum necessariae praescripti, saltem in Ecclesia Latina, que sunt testimonia Aelensis, D. Bonaventurae, Aureoli, Majoris, Marthili, & aliorum antiquorum, quia panis tenuerunt Recentiores. Vnde Vaf, Conimchius, Card. de Lugo, Meracius, Averla, Morandus, Gradanus, Hurtadus, Caspensis, Beccanus, Baldius, Orlando, & aliis; & hec etiam sunt fidentes Scotti i. dñm. 8. quæst. 2. & 5. de *secundo articulo*, ubi licet dicat turius esse omnia verba Canonis à principio, usque ad finem distincte legere cum intentione facient, quod dictum Eccliesi, & hoc ad cunctos tollendos; tamen ut ibidem advertit Huius expressa significativa verba, quia coquuntur *sanguinis mei*, in forma calicis esse essentia, dum inquit remitterat verba illa conterunt ea de essentia forme calicis, & dicitur: *Hoc est sanguis meus*, tamen quia sunt minoris efficaciae verba, *qui pro vobis effundetur*; Varias solutiones ad haec rationes adducunt. Autem secunda fidentes, quia singulatim hic sunt referenda, & scilicet:

I 58 Primo responderet Cornenus loc. cit. illis verbis, *Hic est sanguis meus*, non significari perfette, & complete esse calicem sacramentum, quia id non est illi, quod significatur conversione vini in sanguinem absolute, sed ultra hoc requiri, quod significetur conversione in sanguinem effusum in remissionem peccatorum, quod significari non potest sine verbis sequentibus.

Sed contra quia hinc sequeretur primo non tantum esse necessaria verba illa ad consecrationem calicis, qui *pro vobis effundetur*, sed etiam illa ultima in remissionem peccatorum, quod negat tam Amicus, quamvis sit eiusdem opinionis. Deinde, quia sicut in consecratione corporis non sunt essentia, quae sunt de essentia, & sequentia illa Ecclesie autoritatem, cuius est discernere, an ver-

Quest. VII. Quoniam si forma consecrationis sanguinis, Art. I.

139

ba illa sint essentia, vel accidentalia, unde facit inadvertenter dicitur: *Hic est corpus meum*, hic tricordeo Docit, in aliis verbis, que sunt de essentia consecrationis calicis.

ARTICULUS PRIMUS.

Deciditur questione.

I 56 Secundum est cum tercia sententia, quae est communis formam consecrationis sanguinis in illis verbis essentialiter confitit. *Hic est calix sanguinis mei*, vel in equivalentibus, *Hic est sanguis meus*, verba vero sequentia non esse de eius essentia. Ita Docit, & probatur pater ab Augustinibus tunc sententia, quia credibile non est Evangelista, & Paulus i. Corinth. 11. ubi de institutione huius sacramentorum loquitur, formam debitam omnime ad valorem huius sacramentorum, in modo putandum illi singulis possuisse integrum ritum essentiale huius sacramentorum; illa vero priora verba, quae diximus indubitate esse de essentia consecrationis ponuntur ab omnibus, alia vero sequentia, vel a nullo ponuntur vel latenter non ab omnibus ergo &c.

Contra qua ita confitit perfectus sensus substantialis consecrationis calicis in his verbis: *Hic est sanguis meus*, sicut in illis: *Hic est corpus meum*, in consecratione corporis; sed haec verba solum sunt necessaria, & constitutant essentia, formam consecrationis panis; ergo & illa sola consecrationem calicis. Denique specialiter contra tertiam opinionem probatur non esse necessaria illa verba *qui pro vobis effundetur*, quia in forma consecrationis panis ea verba, *qui pro vobis tradetur*, non sunt de essentia, sed ea dantur, *Hic est corpus meum*, ergo neq; in forma consecrationis calicis necessaria etiam necessitate essentia illa verba, *qui pro vobis effundetur*, & illa sola consecrationem calicis. Denique specialiter contra tertiam opinionem probatur non esse necessaria illa verba *qui pro vobis effundetur*, quia in forma consecrationis panis non sunt essentia, quamvis addantur a Gracis, nisi quia mere recitatione Sacerdotum proferatur, nam vere corpus Christi non amplius tradetur, sed iam traditum est, verba autem consecrationis essentia Sacerdotum significative preferuntur profecti debent illa, scilicet ut veritatem de presenti, & non tantum recitatione referendo, quod dictum, vel factum fuerat, ut pote dicimus; sed pars exercitio in consecratione calicis de illis verbis, *qui pro vobis effundetur*, quod non nisi recitatione dicuntur, nam vere sanguis Christi non amplius effundetur, cum iam effunditus; Neq; hic recurreat juvare ad multos febus, ita ut verba illa intelligentur de effusione sanguinis sacramentalis & mystica, quam dicuntur illa fieri in Missa sacrificio, non juvare, quia ex ipso evangelico contento constat verba illa inservi a Christo prolatas de reali sanguinis effusione, quam ipsa in nocte cena futuram esse predictas, sequenti passionis die, & hec sanguinis effusio, cuius mentio fit in calice consecratione, igitur neq; seismodi ultima verba sunt de essentia consecrationis huius.

I 57 Deinde probatur ratione a priori: illa sola verba sunt de essentia consecrationis calicis, quia sufficienter significant presentem sanguinem Christi sub speciebus vini, sed illa verba, *Hic est calix sanguinis mei*, vel illa equivalens, ita illa verba, *Hic est sanguis meus*, est de essentia consecrationis calicis, tamen vero illa conteruntur, ut *Hic est sanguis meus* est de essentia consecrationis calicis, tamen vero illa tantum necessariae praescripti, saltem in Ecclesia Latina, que sunt testimonia Aelensis, D. Bonaventurae, Aureoli, Majoris, Marthili, & aliorum antiquorum, quia panis tenuerunt Recentiores. Vnde Vaf, Conimchius, Card. de Lugo, Meracius, Averla, Morandus, Gradanus, Hurtadus, Caspensis, Beccanus, Baldius, Orlando, & aliis; & hec etiam sunt fidentes Scotti i. dñm. 8. quæst. 2. & 5. de *secundo articulo*, ubi licet dicat turius esse omnia verba Canonis à principio, usque ad finem distincte legere cum intentione facient, quod dictum Eccliesi, & hoc ad cunctos tollendos; tamen ut ibidem advertit Huius expressa significativa verba, quia coquuntur *sanguinis mei*, in forma calicis esse essentia, dum inquit remitterat verba illa conterunt ea de essentia forme calicis, & dicitur: *Hoc est sanguis meus*, tamen quia sunt minoris efficaciae verba, *qui pro vobis effundetur*; Varias solutiones ad haec rationes adducunt. Autem secunda fidentes, quia singulatim hic sunt referenda, & scilicet:

I 58 Primo responderet Cornenus loc. cit. illis verbis, *Hic est sanguis meus*, non significari perfette, & complete esse calicem sacramentum, quia id non est illi, quod significatur conversione vini in sanguinem absolute, sed ultra hoc requiri, quod significetur conversione in sanguinem effusum in remissionem peccatorum, quod significari non potest sine verbis sequentibus.

Sed contra quia hinc sequeretur primo non tantum esse necessaria verba illa ad consecrationem calicis, qui *pro vobis effundetur*, sed etiam illa ultima in remissionem peccatorum, quod negat tam Amicus, quamvis sit eiusdem opinionis. Deinde, quia sicut in consecratione corporis non sunt essentia, quae sunt de essentia, & sequentia illa Ecclesie autoritatem, cuius est discernere, an ver-

ba illa tradatur, quibus sicut in passionem exprimit; ita neque in consecratione sanguinis est necessaria illa, qui *pro vobis effundetur*; probatur consequentia ex paritate rationis, quia non minus ad sacrificium incruentum Missie concordat corpus, quam sanguis Christi; & cum hoc sacramentum quoad utrumque sit memoriale passionis Domini juxta illud t. Cor. 11. *Quisuscumque manducabit panem hunc*, & *calicem bibet mortem Domini annuntiabit*, non magis debuit fieri ex prelia mentis passionis forma consecrationis sanguinis, quam in forma corporis; signi evidentes ad effectum sacramentale perfecte, & integrè significandi non requiri, quod in forma consecrationis explicetur hoc mysterium, ut representant sanguis Christi in remissionem peccatorum, sed sufficiere, quod explicetur presentia sanguinis Christi sub speciebus vini, que complete, & integrè significatur per illa verba *Hic est sanguis meus*, nec alia sequentia verba essentialiter ad valorem illius requiriuntur, sicut in consecratione panis requiruntur, illa *qui pro vobis tradetur*.

I 59 Secundo responderet Amicus loc. cit. negando paritatem rationis, & ratio determinans est, quia corpus ad sacrificium concordat inchoative tantum, sanguis vero completivè, nam ut ex Paulo ad Hebreos 9. colliguntur, sacrificium in sanguinis effusione completivè, & consummatur: igitur potius expressio sacrificii fieri debuit in sanguine, quam in sanguine, quam in corpore, quia corpus tantum inchoat, sanguis vero compleat, & perfectivè sacrificium; sic etiam inquit Corinejus, quod representatio passionis Domini, quia sit in hoc sacramento, perfecte & complete confitit in effusione sanguinisque sanguinis effusio est passionis consummatio, & in consecratione calicis posita sunt haec verba à Christo portius: quam in consecratione corporis.

Sed contra, quia quamvis illa sit addita ad declarandum fructum sanguinis Christi pro nobis effusa, non tamen ad essentia consecrationis sunt requiri, quia minus corporis sensus consecratio immolationem Christi in Cruce significat, & separatione sanguinis, quam sanguis ipsius formae sanguis ergo sicut hoc non obstante non sunt de essentia consecrationis corporis illa, *qui pro vobis tradetur*, ita neque de essentia consecrationis calicis erit illa *qui pro vobis effundetur*. Sufficit ergo, ut in hoc sacramento ratio sacrificii, & representationis passionis Domini exprimatur, per sacramentalem separationem sanguinis a corpore, quia maior, & expressio eius quam per verbam, eo maxime, quia sacrificium non constant in verbis, sed ex cœbus, atque idem ad illud exprimendum non sunt necessariae verba, sed res sufficiunt: cum igitur pro sanguinis consecratio sacramentaliter a corpore separati naturam sacrificii cuicunque in Cruce parata sufficiunt representent, non erunt alia necessaria verba ad illud exprimendum.

I 60 Tertio responderet turris: Amicus negando allumputnam in reliquo sacramentis non sufficit, ut effectus sacramentum exprimatur, folis rebus, sed requiri ut etiam exprimatur verbis significativis id ipsum, quod representant; non enim sit sicut ad effectum Baptismi, Confirmationis, Confessionis, & ordinis exprimendum sola aqua aspergendo, frontis, unctionis, penitentis confessio & Sacerdotio: tis super absolvendum manuus impositio, & sic de aliis, sed requiri propria forma in uniuerso sacramentum id ipsum verbis significativis, quod non sunt partes forma, & tandem quando dicuntur simul cum forma, evadere partes eius; Regula enim generalis est, quod sicut illa omnia, & sola verba sunt effectiva, five significativa sacramentaliter, quia Christo sunt ad hoc allumputnam: ita omnia illa, & sola posita in uero habent hunc effectum: & idem quicunque à ministro adiunxit, sive in principio corum, quia sunt allumputna, sive in medio, sive in fine, caret haec formaliter significatio sacramentis, non enim eorum intuito couat Deus sacramentorum efficiens.

A RTICULUS SECUNDUS.

Objectiones solute.

I 61 Noppositum arguit primi auctores prime opinionis probantes omnia illa verba, que profert Ecclesia Latina pro consecratione calicis esse de essentia forme, nā omnia illa verba nova. *Ecclesiæ testamenti* complent cū præcedentibus, nisi propositiones m. c. teneant ex parte illius predicatori *sanguinis mei*, non sunt determinantes; ergo omnia pertinent ad integrandum unum sensum, atque adeo ad integrandum unum formam consecrationis calicis, cum enim finalis sensus præcedentium verborum *Hic est calix sanguinis mei*, eo enim ipso, quod his verbis significatur conversione, cum non sint verba ipsa forma, *Hic est calix sanguinis mei*, vel illa est in completus, & suspensus quoque illa verba profertur, sive illa consecratio non fieret.

Contra, quia omnia illa verba eodem ritu protectant à Sacerdotio calicem per manus habente, & eis in characteribus maiusculis in Missali notantur, nec populo proponit adorandus, donec omnia peralata sint, & completa signum ergo est omnia illa verba esse de essentia forme consecrationis. Denique quia in Concilio Cœlestino, & in Cœcilio Romano dicitur, omnia illa verba ad formam consecrationis sanguinis pertinere, & idem habetur in Concilio Florentino.

Contra, quia omnia illa verba eodem ritu protectant à Sacerdotio calicem per manus habente, & eis in characteribus maiusculis in Missali notantur, nec populo proponit adorandus, donec omnia peralata sint, & completa signum ergo est omnia illa verba esse de essentia forme consecrationis.

I 62 Respo. negando omnia verba, que determinant predicatum, esse de essentia forme, aliqui in absolutione sacramentali verba illa, *in nomine Patris &c.* que determinant predicatum formam sacramenti posse intendere, & eis in esse de essentia;

causalibus his **duabus** **simplicibus** **equivalent**. *Hoc est corpus meum,* & *ideo debitis illis comendare;* & *qui patet* **leuisim** **prime** **propositio-**
ne **simplici** **est** **ne** **te** **de** **esse** **magnum** **sufficere** **ut** **caute** **modi**; **quod**
bailla **int** **essentialia** **la** **ve**; **accidentalia** **unde** **scatis** **inadvertentes** **d**
xit **Branicus** **hic** **tripudie** **Dicit**; **in aliquid verbis**, **que** **int** **de**
essentialia **conferentias** **calicis**.

ARTICULUS PRIMUS.

Deciditur quæst.

Dicendum est cum tercia sententia que est communis sacramentorum consecrationis sanguinis in illis verbis ecclesiasticalibus confitetur. *Hic est alix sanguinis mei vel in equivalenteribus. Hac est sanguis meus : verba vero sequentia non esse de eius essentia. Ita Docit. loc.cit. & probatur paulum ab Auctoribus tria sententiae, quia credibile non est Evangelistas & Paulum 1. Corinth. 11. ubi de institutione huius sacramenti loquuntur, formam debitam omnifide ad valorem huius sacramenti, immo mirandum est si non locutus*

Q U Ä S T I O S E P T I M A

Quam sit forma consecrationis Calicis, scilicet sanguinis

²⁵⁴ Ravint est controversia de forma calicis, an omnia vetera
vel falso non ab omniibus ergo &c.

Gba in ea conseruare finit de essentia confarerationis, quia plura ad libenter in confareratione calicis, quam in confareratione panis: & quidem certum est illa verba. *Hoc est sanguis meus, sic ut in illis, vel in aliis equivalens.* *Hoc est sanguis meus, nam illa verba intelliguntur per signum metanomoum propter contentum in calice, esse simpliciter de essentia confarerationis calicis, ita ut illi omnes, esto alia profesaruntur, non est vere factum tantum: & hoc de fide tenendum est, quia illi verbis fit, & significatur vnum esse conversus in sanguinem Christi, sicut his verbis, *Hoc est corpus meum, sic, & significatur panem esse et verum in corpus Domini.* Quare solum dubium est de aliis verbis haec verba antecedentibus, scilicet, *Similiter dico &c.*, ac etiam subsequentibus, scilicet, *et ceteri similes mentes &c.* & quidem de antece-antibus eodem modo discutendū est, ab precedentibus formam confarerationis panis, quod nimirum sunt necessariae conditiones necessitate precepti, non vero sacramentum, ut constat ex dictis quatuor, praecedit in finibus de confareratione panis de subsequentibus: & tunc praecepit sunt tententur.*

Confirmit uti constitit perfectus sensus substantialis confarerationis calicis in his verbis. *Hoc est sanguis meus, sic ut in illis, Hoc est corpus meum, in confareratione corporis; sed huc verba solum sunt necessariae, & constitutae essentiale litterae formam confarerationis panis, ergo & illa sola confarerationem in calici. Denique, specialistes contra tertiam opinionem probant non esse necessaria illa verba quia pro *zolos* effunduntur, quia in forma confarerationis panis ea verba, quod pro *zobis traditor*, non sunt de essentia, sed ex duxata, *Hoc est corpus meum*, ergo neq; in forma confarerationis calicis necessaria erunt necessitate essentiale illa verba, quia pro *zobis effunduntur*, consequenti patet ex partite ratione, quia in utriusque specie confareratione ex modo dicendi Christus regnabit illa uero, pavit: Tunc quia intimum verba illa in confareratione panis non sunt essentia, quoniam addantur à *Gracilis* quia mox recitatit: *E*sacerdote profesaruntur, nam vere corpus Christi ad amplius traditur, sed iam traditum est, verba autem confarerationis essentiales Sacerdotem significative praefestis profert debent illa, scilicet*

155 Prima sententia afferit omnia verba in forma calicis; quia utrum contenta esse in etiencia consecrationis pro qua citatur D. Thomas s. p. ques. 78. art. 3. C. ad l. 8. quæst. 2. art. 2. subdicit omnia illa verba de substantiis huius consecrationis; & videtur intelligere eis illa essentialia; & necessaria; ut illis vel eorum aliquo deficiens non perficeretur sacramentum; & ita defendunt antiquiores omnes Thomistæ Capellus, Hæretius, D. A. vonimus, Silvester Armilla & alii. Nec quidam Recentiores Thomistæ alio modo consentantur Sanctum Thomam interpretari; sed vero opere propria afferit verba illa; *Qui pro nobis. O promulges tu indicatrix peccatorum; illa vera alia intermedia nostra.* Et iterum *testamenti*; non sicut essentialia; sed profecti ad magis explicandum mysterium; in Corinso i. 4. q. 78. disp. un. dub. 1. cœt; ut verificantur de presenti; & non tantum recitative referendo; quod dictum; vel factum fuerat; ut postea dicimus; sed pars effectio in consecratione calicis de illis verbis; qui pro zibz confunduntur; quod non nisi recitative dicuntur; nam vere fanguis Christi non amplius effundetur; cum iam sit effusus. Neq; his recutentes juvataz multicosis sensibus; ita utrāque illa intelligentia de sanguinis sacramentali & multica quā dicitur inunc fieri in Missa faciendo; non juvataz inqua quia ex ipso evangelico contento confortat verba illa; a Christo prolatæ de reali sanguini afflictione; quam ipse in nocte cena futuram esse predixisse sequenti passionis die; & hoc est sanguinis effusio; cuius mentis fit in calice consecratio; testatio; igitur neq; eiusmodi ultima verba sunt de essentia consecrationis huius.

157. Deinde probatur ratione a priori; illa sola verba summa de effientia consecrationis calicisque sufficienter significavit per traditionem sanguinis Christi sub speciebus vini, sed sola illa verba, hic est calix sanguinis mei vel hic est fons meus, id sufficit inter signata, ergo causa. Minor patet, quia illa verba sufficiunt ad silentium.

tentia Atenisi, D. Bonaventura, Aureoli, Majors, Matili, & aliorum antiquorum in quam paucum tuerunt Recentiores. Suntque Vsq. Conimicinus, Card. de Lugo, Mercuria, Averla, Morandus, Grandatus, Hurtadus, Caspelinus, Becauseus, Baldius, Orlando, & alii; & hec etiam fuit sententia Scotti 4. distin. 3. quæst. 2. s. de isto secundo articulo, ubi licet dicat turritus eis omnia verba Canonis à principio, usque ad finem distincte legere cum intentione facientia, quod facit Ecclesia, & hoc ad scapulæ tollendos, tamecum ibidem adhuc Huiusque expressæ significavit, verba quæ cœquuntur *sanguinis mei*, in forma calicis non esse essentialia, dum inquit remoratum esse affectare verbū illa consequentia est si esse de essentia formæ calicis sine sufficienti autoritate, supponens priora esse omnino essentialia, quam proinde etiam tuerunt Scotti, omnes tam Veteres, quam Recentiores, Baspilus, Aretinus, Hibitantes, Niqueus, Gavatius, Poncius, Brancatus, & alii & haec re vera fuit sententia Doctoris loc. cit. postquam enim in art. 2. impugnavit opinionem D. Thomæ Ascensionis omnia verba esse essentialia, deinde sub lit. D. s. de isto secundo articulo ait, Dicobreviter, quod non est nobis traditum omnino certitudinem, ut ad formam consecrationis sanguinis pertineant aliæ verba post illud *sanguinis mei* idem periculum hoc affectare, de quo nulla auctoritas habetur; hec Scotti, quibus verbis expressæ doceat verba illa. *Hic est calix san- guinis mei*, esse essentialia, ex etate vero, quæ sequuntur non esse es- sentialia, & periculum eius id affectare sine sufficienti autoritate. Unde valde falluntur Recentiores dicensc Scottum dum illi suffi- forme, quæ significant ea, quæ sunt de essentia factamenta, ve- bram sacramentaria id efficiunt, quod significant, minor probatus, quia illa verba significant id, quod sub speciebus vini continetur, et illa Christi sanguinem, & hoc in ultimo instanti suis prolatis antecedenter ad prolationem sequentiam; ergo cum tota consacratio in tali significacione constitut, verba illa ad consecrationem sufficientia erunt. Confit, quia prolatis illis tantum verbi necessario causant punctionem sanguinis Christi sub speciebus cum necessariâ sunt vera, & ex institutione divina efficientes, quod significant; ergo ipsa sunt fons de essentia consecrationis calicis, quia antecedenter ad sequentia verba contingit veritatem, & verissima sunt. Tamen aquila non sunt minoris efficacia verba illi *sanguinis mei* in consecratione calicis, quam ita, hoc est corpus meum in consecratione panis, ergo sicut haec sufficiunt ad consecrationem panis in coruus Christi, nec sunt de essentia alia sequentia verba quod pro zabis traducit, ita & illa ad consecrationem vini in sanguinem nec sunt de essentia sequentia verba, qui pro zabis *sundetur*. Varias solutiones ad has rationes adducunt. Autores secundi sententiae, quæ singulatim hic fuit referenda, & refutatae.
158 Prime respondebat Corneus loc. cit. illis verbis, *hic est calix sanguinis meus*, non significari perfecte, & completere effid. cum sacramenta- lem, quia ad id non fatis est, quod significatur, conversio vini in sanguinem absolute, sed ultra hoc requiri, quod significetur conser- vatio in sanguinem, et effusum in remissionem peccatorum, quod significari non potest nisi verbis sequentibus.

*vobis tradatur, quibus sua m^u passionē explicitit; ita neque in confestatione sanguinis est necelarit illa qui pro vobis effundetur; probatur conseq^uentia ex paritate rationis, quia non minus ad sacrificium incertum Miss^e concurrit corpus, quam fons sanguis Christi; & cum hoc sacramentū quod utriusque sit memoriale passionis Domini iuxta illud e. Cor. 11. *Inquit scilicet mundacib^{us} panem hunc & cedam vobis mortem Domini annunciatib^{us}; non magis debet fieri ex p^{re}terito meum passionis forma cōfessionatus sanguinis, quam in forma corporis; signū evidens ad effectū sacramentale perfecte, & integrē significanda non requiri, quod in forma confessionatus explicetur hoc mysterium, ut representaret sanguine Christi in remissione peccatorum, sed sufficer^e, quod explicetur presentia sanguinis Christi sub speciebus vīa, quā complete, & integrē significatur per illa verba *hic est sanguis meus*, nec alia sequentia verba essentialiter ad valorem illius requiriuntur, nisi nec in confessionatus panis requiruntur; illa q^{uod} pro vobis traditur sacramentum, n*isi* in fine omnium; nec mirū esse debet inquisit quod aliquid sit substantia, & integrat^e tibi, non autem de effientia, nam manus, & digiti sunt de substantia, & integrat^e homini, non vero de effientia; ita Soto in 4. diff. 11. q. 1. ar. quem fecuti sunt ali poeteſtis Th, quorum fundamentū est, quia multa verba in formis sacramentorum apponi solent, quae non sunt de effientia forma, tamen quando dicuntur simul cum forma, evadunt partes ejus, & ideo sunt sacramentaliter significativa, id est, causant practice effectum; ut il^e in forma Penitentia apponatur Ego a principio, & in fine addatur a peccatis tuis, vel etiam in nomine Patris, & C^{hristi}, & Sp. I*lli* verba addita, five in principio, five in fine, concurrunt partialiter ad effectū eiusdem, & sunt partialia motiva Dei ad causandum physicē, ideoque ad formas spectant, quia quae sunt significativa, & causativa sunt forma; ergo idem dicit potest de forma confessionatus calicis, quod licet non omnia ejus verba finit^e formae partes essentiales, quando tandem**

15 Secundo responderet Amicus loc. cit., negando paritate rationis, & ratio discrimini est, quia corpus ad sacrificium concurrit in initiative tantum, sanguis vero in completive; nam ut ex Paulo ad Hebreos 9, colligitur sacrificium in languine effusum non compleatur, & consumatur, igit: potius expressio sacrificii fieri debuit in sanguine, quam in languine, quam in corpore, quia corpus tantum inchoatus, sanguis vero compleatus, & perficit sacrificium: si etiam inquit Corineus, quod representatio passionis Domini, qua sit in hoc sacramento, perfecta & complete consistit in effusione sanguinis, in qua sanguinis effusio est passionis consummatio & ideo in consecratione calicis postea sunt haec verba a Christo potius quam in consecratione corporis.

Sed contra quia quamvis verba illa addita sunt ad declarandum
factum sanguinis Christi pro nobis efficiunt, non tamen ad essentiam
consecrationis sunt requiri, quia in corpore sicuti consecratio
immolationis Christi in Cruce significat, & separatione
sanguinis, quam sanguis ipsius fecerit in consecratio, ergo sic hoc non
obstante non sunt de essentia consecrationis corporis vero illi,
quod pro vobis tradidimus, ita neque de essentia consecrationis calicis
erit illa, qui pro vobis effundimus. Sufficit ergo, ut in hoc factemus
ratio sacrificii, & representationis passionis Domini exprimitur
per sacramentaliter separationem sanguinis a corpore, que maior &
expresior est, quam per verba. Eo vel maxime, quia factum
non consistit ex verbis, sed ex cibis, atque idea ad illud exprimendum non sunt necessaria verba, sed esse sufficientia, cum igitur
sanguinis consecratio sacramentaliter a corpore separata naturam
factum in cibis in Cruce peractu, sufficienter representetur, non
erit autem nec essentia verba ad illud exprimentia.

160 Tertio responderunt his Amicis negandu allum peum
in tenuis factamentis non sufficiat, ut effectus sacramenti ex-
matu. Iles rebus, sed requiritur ut etiam exprimatur verbis si-
ficantibus id ipsum quod res representant; non enim sat est ad
fictum Baptismi, Confirmationis, Confessionis, & ordinis ex-
pendendum sola aqua & spissio, frontis, iunctio, peccatoe con-
tione. Sacerdotis super abundantem manuq; impositio, &
filiis; sed requiritur propria forma in unoquaque sacramen-
tiis verbis significanis, quod res ipsa exprimant; ergo nec
erit ad factum novae legis exprimentis sola retum expre-
sio, sed requiretur praeterea significatio verbum, cum non
significatio sacrificii, quam sacramentum in nova lege institu-
ta iniuita sit ad instaurando Christi fideles.

Sed contra, quia neque in hoc sacramento tali expressio, & representatio sacrificii cruentis passionis Domini fit subitis rebus, sed priam verbis, cum sunt in forma conferentibus etiam in aliis con-

ARTICULUS SECUNDUS.

Objectiones solute.

163 **I**n Noppofitum arguant primò auctores prime opinionis probantes omnia illa verba, quæ profert Ecclesia Latinus pro confecturis calicis eis de clementia formæ, nō omnia illa vera, sed illa nova. Et acimi testamenti complent cū præcedebitis in proportione m, et te teneant ex parte illius predicatori *sanguinis mei* sunt determinations; ergo omnia pertinent ad integrandam unum sanguinem atque adeo ad integrandam unam formam confessio calicis, cum enim sine illis sensus præcedentium verborum sit. Hic est calix *sanguinis mei*, non in complectu, & suspensu quoque illa verba interrogantur, sive illis confessatio non fieret.

161 Quarto tandem nonnulli Thomite videntes opposita
in vini in sanguinem denotatur effusio, ac proinde redemp-
verba vero sequentia non sunt addita: ut essentia, se-
declaratam magis explicitè passionem, & redempcionem,
in illis prioribus verbis non ita explicite significabantur.

Quoque quod in omnibus hominibus videntes oppo-
tentiam difficultate posse in toto rigore defendi, respondebat
concedendo vera essentia formam calicis esse sola illa. **H**ec et
sanguinis mei; reliqua tamen dicunt esse adhuc de
integritate formae, qua ex intentione Eccl. omnia concurre-
consecrationemque; ita quidem posse sacramen-
tum, tamen quando dicuntur, vere concurreat; ita si Sacra
habeat intentionem per illa omnia consecranda, vere non posse.

ARTICULUS SECUNDUS

Objecções solu.

¹⁶³ **I**n *Noppositum arguunt prima auctores prime opinionis probantes omnia illa *verba*, que profert Ecclesi. Latinus pro confutatione calicis eius de essentia forme, nō omnia illa *verba* *sunt*. **C.** *eterni testamenti* complūt cū praecedēbant uti propositiōne, cū se teneant ex parte illius predicatori *sanguinis misericordiae* suis fuit determinatio; ergo omnia pertinent ad integrandam unum *sermonem* actue adeo ad integrandam unam formā *confessionis* calicis cum enim sine illis sensus praecedentium verborum *Hic est calix sanguinis meus*, sit incompletus, & suspensus quoque illa *verba* irregerantur, siue illis *confessatio* non fieret.*

Confit. quia omnia illa verba contineunt ritus professorum à Sacerdotiis caliceis pro manus habentes, & eisdem characteribus missulis notantur, nec popule proponuntur adorandus donec omnia priuata sunt & completae signum ergo est omnia illa verba esse de affectione formae conformantibus. Deinde curia

verbis illis de essentia forma confectiones. Denique quia in Concilio Coloniensis & in Catechismo Romano dicitur, omnia illa verba ad formam confectiones fanguiis pertinet, & idem habetur in Concilio Florentino.

164. Rep. negando omnia verba, quae determinant predicationem, tunc de essentia forma, aliquo in abolitione sacramentorum verba illa, *in nomine Patris &c.* quae determinant predictam formam sacramenti Penitentiae, essent de essentia; sola igitur verba

que determinant prædicatum ad significandam conventionem
vini in fæcum, sum de essentia formæ calicis; unde scilicet illa
verba, *pro vobis traditæ*, determinant illud prædicatum *corpus
meum* in consecratione panis, & tamen ad integratæ forma-
tionis pertinent, ita quiamvis illa verba novi, & *eterni* &c. deter-
minent illud prædicatum *fæcum meum* in consecratione calicis,
non pertinent tamen ad elementum formæ. Et cum dicitur, totam
propositionem manente sumpsitam, donec omnia verba in ea con-
tenta proteruantur; intelligendum est de verbis enim determinan-
tibus ad aliquid essentiales, non autem ad aliquid accidentiale
quando enim verba fæcum non varient sensum propositionis,
sed deservient ad illum magis explicum dum p; priora verba suam
veritatem habent ante prolatactionem posteriorē, si ante illam
prolatactionem habeant sensum perfectum, ut in quæ baptizant adde-
ret in nomine *Patri*, & *Fili*, & *Spiritu sancto* ab utroque pro-
cedens, effectum baptismi ponetur ac ante prolatactionem illius vocis
ab utroque procedentes & si conferat ipsa panem dictere. *Hoc est cor-
pus meum præstosum* consecratio fieret ante prolatactionem illius
vocis *præfatio*, & sic dicendum est in causa nostra.

Ad confirmationem, quod omnia verba forma calicis et len-
ti proferantur, & noscias iniquitatis in Missali sunt impressa, post
ea omnia prolatas calice expomat populo adorandus, & non ante,
non convincent ea omnia esse de effientia formae. sed tantum illa
sub precepto si proferrentur, etiam particula eiusdem est dilectio littera
majuscula notatur, & eodem iuri proferuntur, & tamen coelestis
omnes non esse de effientia formae, & in forma absolutionis collam
ritu, & tenore proferuntur illa omnia, ergo re absolvitur peregrinus
in nomine Patris, &c. tamen haec ultima non sunt effientia.
Ad ultimum, in eis locis omnia illa verba traduntur, non tanquam
necessariae necessitate facimenti, sed necesse praecepit iuxta
Ecclesiasticum. Et in Catechismo non dicitur omnia
illa verba esse de effientia formae, sed in illis verbis continetur, &
comprehendi potest, quod verba illae licet non omnia sint necesse
ad necessitate facimenti. Et tandem Council. Flor. dixit
formam in his facimenti esse verba quibus Salvator noster illud
concepit, non tam debeat, que et quod sine fine de effientia.

165 Secundo arguit, in facimento baptismi illa verba, ego te baptizo tuum effectu sacramenti significant, qui est spiritus tuus abutio, & tamen ante prolationem illorum verborum in nomine Patris & filii Spiritus sancti non fit abutio sacramentalis, & ideo sunt de essentia forme baptisimi; ergo si quoniam illa verba, Hic sic calix fanginus mei, habeant sensum perfectum requirunt tam ad causitatem, & efficiunt formae confirmationis sensum alia verba, que sequuntur, quibus explicetur beneficium pallioris. Contra quia haec vox calix est non necessaria, ipsa potest enim dicitio nisi sensus meus, tamen de facto concurredit ut essentialemente necessaria, ergo similiter illa verba quamvis non copiam sensum perfectum verborum concurrit, tamen est essentialemente necessaria. Tandem quia Luce 22. verba postea interponuntur prioribus homode, His calix nunc testamini est in meo fangagine; signum igit est omnium illa verba pertinet ad essentiam formae, cum interponantur verbis significatibus conversionem vini in fangagine.

166 Respondet negando antecedens, quia illa verba, ego te baptizo, interponit abutitionem spirituum non significant, nisi addatur ex prelata invocatio Trinitatis, & ratio est, quia baptisimus est iunctio fidei, & legis novae, per quam homo incipit esse membrum Ecclesie, & Christi per fidem, & ideo cum hoc sacramentum si quedam fidei professo, consequens est, ut hujus sacramenti effectum non significetur, nisi prae dictis verbis, ego te baptizo, addatur alia, in nomine Patris & C. & ideo etiam illa ad essentiam non pertinens, ut verba illa, Hic sic calix fanginus mei, conversionem vini in fangagine, independenter a posterioribus significant, & ideo cum primam profundenter sit conversio, & consecratio,

Ad Confirmationem negatur consequentia, quantum entra illa vox, *calix*, absolute non sit necessario, quia posset dici, *Hie est anguis mens*, de facto tamen concurreat, ut essentialetur requifita, quia illa non explicaretur sufficienter sensus cum illo definitivo *sanguinis mens*, requiritur enim essentialetur, vel *sanguis mens* in tacto, vel aliud rectum cum *sanguine* in obliquo.

Ad ultimum dicunt Aeternus. Gavatius, Scalii, quod licet à Divo Luca interponatur illa verba *nostrum reficiantem*, ex hoc tamen non sequitur, quod finis de essentia forte, quoniam ea tantum verba sunt de essentia locorum, que efficiunt conversionem, quam significant, sed solum hoc verba *Hic est sanguis mens, vel hic est calix sanguinis mei*, significant conversionem, et illam efficiunt, atque aeneo felium illa sunt de essentia forma, tūm quia Matthaus etiam in forma calicis cum verbis prioribus conjunctionem *enim* interponit, que tamen in omnium sententia non est de essentia forma.

Sed melius respodetur ex doctrina precedentibus solutionis, quod quavis illud nostrum testamentum non sit essentialiter requisitum, si sanguis diceretur in recto; concurrit tamē ut essentiale in verbis illis: *ut carnis novum testamentum est in meo sanguine*, quia sine illis non significaretur futurum sensu posito *sanguine* in ablative.

unde *iv novum testamentum* alter se habet in forma Latinorum
qua nos uituntur; & alter in illa, quia legitur apud Lucas, & Dum
vum Paulum, qualia in noua loca facit ad sensum forme, quae
supponit compleatamq[ue] illa verò speciat ad essentiam forme
verba illa in *sanguine meo nullum facerent sensum nisi respectu
ad ly novum testamentum*; idēo in illa forma illi particula sunt
sentientia, quia illi ipsi non subiaceret sensus, ut etiam hic adven-
tū Hiezequias, qui proinde sit, ex modo quo: omnia particula con-
stitutuunt cum alia, quam determinat, colligandū est, quomodo
se habeat ad sensum orationis; & sic dicitur modo parte de
ad aliud, & aliud referri, ita facit ad aliam, & aliam significatio
nem. Unde illa est ratio de illa particula, quae solum in communi-
git illam orationem cum verbis precedentibus; id est quae illi sunt
adhuc perfectus; & complectit se sensus illius orationis in ratio
ne propositionis estheticorum, ut supradictum est.

Brancatus loc. cit. dif. 19. ar. 2. n. 7. & sequentibus. huic solutioni non
acquiesco, sed inquit quod etiam illis verbis *nominis testamentum*
significatur propter sanguinem, si dicatur. *Hic est calix in sanguine meo;*
et perinde esset, ac si diceat *Hic est calix sanguinis mei;*
pati ferente, quod in obliquitate ponatur *angus;* quia non sum
magis significativa grammaticaliter sanguinis illa verba *hic calix non*
testamentum est in meo sanguine quoniam haec alia hic est calix est in sanguine
meo; nam *lo nomen testamentum* non est significativum sanguinis,
quia ad hoc significandum non est a grammaticis impotendum; verbo
ergo, quo significavit sanguinem sacramentaliter, fuit illa *nie est calix in sanguine meo;* atque idcirco super illa precise fiducia significativa
facta sacrales, quare concludit etiam in predicta forma nostra tradita
a Luca 22. Apud hinc *nominis testamentum* non posse esse partem formae
essentialis vel convertitiva, quia non significat sanguinem praesens
sed hec dicitur, non placet, quia regula generalis apud Dicimus
quod illa particula, quae interponit postulat in consecratione calicis,
est tali modo inseparabilis, quia defervit ad perfectum sensum
verborum, censendis a finit de essentia, & necessitate sacramenti; ita
illa autem sunt illa verba *nominis testamentum* in illa forma Lucae.
Apud hinc *calix non nominis testamentum est in meo sanguine;* nam illi
sublatius non recte sed erigunt sensu illis dicendo *calix est in meo sanguine;*

gine, dicit particula *catechesis* ex vi nominis non significat sanguinis praetantem, censetur tamen cum aliis conjuncta esse de eius forma dicendo, *hunc est sanguis meus*, quia non valere dixeris *est sanguis meus*, quia si aliqui tota et cetera, & substantia per salverunt dicendo *hunc est sanguis meus*, quia huc modo prolatus sanguis in calice teato per hunc generat sanguis coventionis in sanguinem, quare a dicta solutio ne recessendum non potest, qui fuit *Vetus*, *7.16.5.4.* & aliorum, quod illa propositio, *hunc est sanguis meus* sanguis generans perfectum conversionis in sanguinem, ultra concedet eum in predicta forma Luce, & Apost, *ly noui testamenti*, non esse patrem formae etiamen.

163 Tertio agimus Audtores secundum sententias probando, scilicet cum verbis eius de effientia consecrationis calicis, qui una cum vini coventione in sanguine, ejus etiā pro nobis effusionem significant, nam sanguis Christi est sub speciebus vini, ut representativa facilius entent iheradi in aria crucis, ergo prater verba coventionis significativa necessaria sunt alia, que determinent formam consecratoria ad hoc significandum, aliuscum concedens omnibus, consequenter probatur, ex verba sub eius effientia forme calicis, que adequate exprimit naturam Eucharistiae, atque uita fuchitatis non solum constat ex ratione sacramenti sed etiam ex ratione sacrificii, ut contat ex verbis Christi Luce, 22, hoc fac te in meam commemorationem, nequit autem exprimi nequa sacrificii, nisi per sanguinis effusionem, sicut nec natura sacramentis nisi per sanguinis presentiam sub speciebus sensibilibus vivit, utraque igitur verbi erunt de effientia forme calicis, & quae sanguinis nostra ferimur, sub speciebus sensibilibus, & non frangimur.

angustis presentantibus speciem sensibilius, & quia sanguinem effundere non significat; Confutatur quia tertia Apollonio ad Hebreos 9, sacrificium in sanguinis effusione completeret, & confirmaret, cum igitur utraque ratio & sacramenti, & sacrificii ex intentione Christi sit de scientia huius mysterii, non potest una fieri ab aliis, aque ideo utraque verba utrum que significat, erunt necessaria, & essentialia forma. Tandem dici non possunt, prius perfici factamentum per viam in sanguinem conversionis, quem ad sacrificium presupponit, tum sacrificium ipsum per verba expiavit in sanguinis effusione; quia cum confirmatione sanguinis et effectus formae sanguinis, includatur res ipsa ex Christi institutione natura perfecti sacrificii, non potest res ipsa non ante prolationem ipsius formae, quae perfectum sacrificium significat; ita argues Amicus *loc. cit.*

¹⁶⁵ Rsp. p̄mō, negando conf. quantum, & minorem proportionem eius, quod felicit̄ natura Eucharistia constat ex ratione sacramenti; & etiam ratione sacrificii, quia licet de facto ex iustificatione divina Eucharistia sacramentum, & mīta sacrificium simul conjunguntur, hoc tamē non est de ratione intrinsecis illis, sed per se patiunt; & proinde non requiritur essentialem, quod in forma explicetur, hoc mysticum; ut representans sacramentum quantumcumque in necesse in conformatio[n]e namē debatur;

omitti verbis, quibus suā passionē Christus expressit, sed tunc ad valore, quoniam explicetur prefigens corporis & sanguinis Christi sub speciebus panis & vini. Deinde dato eritiam, & non concessio ratione sacrificii esse sacramēto Eucharistie necessario conjunctum, abinde posso rite utriusque sacrae significationis.

Quia sacramentale non sufficit quod significetur conversio vii in sanguinem absolute sed requiritur ulterius quod significetur conversio in sanguinem ut efficiat in remissionem peccatorum; hoc autem sine verbis sequentibus significari non potest.

Confit, quia rosa nostra salvi pender ex passione Christi, & sui
anguinis effusione, ut patet; ergo oportuit aliquod faciat, initiat
in nova lege, in cuius forma pro telemacum omnem nostram fa-
tulam ab eis passione derivare, ergo hoc fieri debuit in hoc Sac-
rum prefectorum locutum fuit in commendationem passionis eius.
Deinde, quia verbacula, quae posse nominari videntur, non sunt
necessaria, non apparet cur magis in ceteratione calicis explicitus
sit effusio in semiductum peccatorum, quam in coniecturam
corporis.

Res. ex eadem doctrina primo negando malorum, quod scilicet ecclesia essentialem requiri coactum ad confundendum effectum faciat, talem, qua sola velut sufficiunt quibus absolute significatur: conversione vel in fangum; deinde etiam concessa maiori ad hunc negotium minor, quia fangummodo effici etiam sufficienter per illa sola vestre exprimitur. Hie vel calix, fangum mei, cum ex vi infusio significetur separatio sacramentalis fangum a corpore, que fine creatione comp. nequitur supra dictum est.

Ad confirmationem paret per idem, unde enim folium inferi potest aliqua ratio congruere, cur in consecratione calicis explicet Ecclesia effusionem sanguinis in remissionem peccatorum immo

tem quod illa verba sint essentialiter requiri, ut in propria verbis sufficiunt explicitum idem sensus. Ad ultimum plures solent adducere hanc etiam patribus admodum congruentem, ut prius pollicitor verba adductum primis in forma calicei sed res prae ipsius aqua memorat. Card. da Lugo hoc est primi eius quia in confirmatione ealices Christi mentionem fecit novi testamenti, res invenientur autem sanguine confitentes in domini iudeo opere sanguinem eius in applicare. Secundum aqua magis aqua sanguis fangus effusus ad eis preponitur.

tandam passionem, & necesse, quia corpus id est Martyrum passum rubro colore celebratur; Tertia, quia nouum complete Christi mortis representatione, donec corpus sordidum ex vi verborum, & sanguis Christi preponantur, quia enim separatio unitus ab aliо complete exprimitur; cum ergo facta sit elem pallium Christi commemorata, magis coniugio ut sit facete in confectione calice quando Iam ex eius sordidum, & sanguis ex vi verborum propriebus sunt, quam in confectione corporis quando illa separatio pondice complete extinuerit.

QUESTIO OCTAVA

Quomodo verba consecrationis a Sacerdotiis proferantur, quid significent.

373 **Q**uestio duarum haber partes, in prima queritur, num verba consecrationis materialiter tantum, & recitatione an fer-

maliter & significative proficerantur, proficeruntur verba recitativa, fei materialiter, quando per illa proficerem non intendit asserere, vel negare, quod ipsi assertent, vel negant, sed solum illa referuntur ab eo enunciata, sicut cum quis legit in Evangelio illa verba Christi.

etiam in aliis, ut in aliis quibus cum illis legi in usum est illa Verba Christi ad Petrum. *Tu es Petrus. Et super hanc petram auctoritate mea* sec. illi qui recitat hec verba hinc significare, vel affectum folum illa Verba referat, nam Christus dixit ad Petrum: *Potestor autem auctoritate mea significare*, etiam enunciacione, quando per ea proferentur auctoritatem affectus, vel negatio, quid verbis ipsa viue significacionis alterum vel negare, ut cum affectus quid enunciatio. *Et si triplex. Et si unus.* Quare sensus significatiois sicut etiam conformatiois auctoritate proferuntur tunc etiam in significativa vel etiam utroque modo etiam multi. *Misericordia vestra est misericordia vestra* significativa, etiam utroque modo etiam multi. *Misericordia vestra est misericordia vestra* significativa, etiam utroque modo etiam multi.

venit autem in eis utilitas de verbis predictis consecrationis, nam omnes in eorum conveniunt ut verba formam consecrationis, antecedentia accipere, & manducare. Et huius ex eis omnes ac eis consequentes ut sunt illi. Hac quod si quaque fecerint vocantur recusatae a fratribus ex profecto.

recitativa a sacra & prolixi.

In qua controvèrsia tria sunt sententiae due extreme de una media; Prima extrema docet prælìbā verba colim dicā & farere recitative & materialiter p̄ea quā citantur plurē antiquissimis Ocham, Malo, Durangis, Samsonis, Mirandularis, Catherinis, &c. alii. Secunda extrema affect significative tantum proferri, non recitari, vestis Va[ri]o, &c. cap. 2. Amicu[us] d[icit] s[ed] f[ac]et. Bern[ard] d[icit] 39. f[ac]et & alii Recipere, non fuit sententia Marci illi & d[icit] 40. ne res 2.

*...as-as-as-as Recetas, instituta tentativa Martini 420-421 ap. 1
dabo, & Gabriel, letta 48, in Canon. Media tantum tentativa affectu
tituturo modo neofetris, qui fuit sententia D.Th. Bonaventura
Scotie, omnium Thomistiarum & Scotistarum, & apud Re
cantatores Suarez, Lugo, Averfam, Caspem, Conine, & alios com
minister canonis*

174 In altera questionis parte queritur, quid demonstrare pronomen hoc, vel hoc in forma consecrationis, & ratio dubitanti est: quia vel pronomen hoc in forma corporis significari panem, & tunc propositio est talis, quia panis non est corpus Christi; vel significat accidens panis, & neq; hoc dici potest ob eundem rationem;

quam proferatur, corpus Christi non ad effundatur, cum non ponatur nisi in fine prolationis votus formae. Ad quam difficultatem enduuntur varius modi dicendi, ex quibus tres refertur communiores & probabiles: Primum est pronomen hoc significative ex parte subiecti, & substantiae, sive substantia, sive sub sensibilibus accidentibus continetur, & hinc, ita quatenus se tenet ex parte substantiae, mercede inuenit substantiam panis, substantiam corporis Christi, sed & sive substantiam ab utraque abstrahentem, sive individualis substantiale, vaga, & indifferenter sumptum, quod post ad unam & ad unum partem determinari per pradicandum; & si tandem per ipsam propriae rationes velicatum datur mutuus in fine prolationis verborum. Ita postea iste secundum Card. de Lugo, scilicet: Aver. quatuor, &c. plus alii Recensiones, qui nec non omnes omnes uniforme lumen dicendi modum explicant re causa ipsi convenientem per hanc designat aliquod communem corpori, & panis per modum individualium vagitudine oportet emulatur corpus Christi.

Secundus illud modus dicendi est per pronomen hoc significative ipsi corpori Christi, sicut in principio prolationis verborum, quando ipsum pronomen proferatur, non demontes aliquod certum, sed habent in sensu significativa actionem, seu terminum significativa, etiam si substantia significativa in fine prolationis, aut tunc pronomen hoc significativa, & faciat convenientiam in genere numero, & qualitate sicut hoc nominis Corpus, & similiter in hac oratione Hoc est corpus meum. Hoc est corpus meum illud pronomen hoc significativa, & est significativa pro persona Christi, & non modo significativa, & recitative. Denique ex Conc. Flor. Trid. & Patribus, dicitur Sacerdos in persona Christi loquens hoc significare sacramentum, si uero hoc verba recitative tantum proferat, unius haec sacramenta non confitetur loquens in persona Christi, sed proprie, siquidem qui tam uero recitat alterius verba, non loquitur in persona illius, cuius verba recitat, sed in propria, et enim recitationis actus ipsius recitantis non autem eius, cuius verba recitantur, quamvis enim verba, vel gesta, que narrantur, & regunt, sive alterius, atque tamquam quia illa narrantur, & referuntur, eis proprie recitantis, ac narrantis.

171 Ref. Autem primi opinione, duplicitate dicti posse aliquem loquens in persona alterius, una modo, ut in ea se repræficeret, & exprimeret, & in ea loqueretur, sicut qui in Tragedia Principis conuerterat cum fanginum neque enim illi maior ratiōne quā p̄cipit pro nomine vel significativa quam pronomen Hoc est Vafquez, p. 164. Hartan. d. 2. off. 10. A mīcū. 2. 4. f. 3. Meīat. d. 2. f. 3. Bernal. d. 30. f. 2. Cipriani d. 7. f. 2. Et alii. Tercius tandem dicendum modus est Scotti, d. 10. 8. 4. cont. & quod ubi latere loqui sive substantia, & non significativa, sicut & sic non demonstrare aliquod singulariter vagum communem substantiam panis & corporis Christi, sive substantiam vini, & sanguinis, cuiusdem denique singulariter & individualiter entis, quod contrahitur ad corpus Christi, & non per se singulariter minus universaliter quam in prima affectibus sentitur ista. Doct. loc. cit. quem leuissimum omnes Scoti, tam veritas, non Recensiones sive Ratis. Illustratus, Aeratus, Illicatus, l'uncius, Gavatus, Blancaus, & alii.

ARTICULUS PRIMUS.

Quoniam Resolutio quod primam partem,

172 Primum dicendum est, quod verba confectionis sint: modo a Sacerdoti profecti felicitate recitative & significativa, ita Scotti loc. cit. lit. B. & R. omnes Scotti etiam Recensiones etiam contra duas extremitates superius relatae. Prima pro probatur, quia illud verba deinceps in immediate ponuntur in Canonie missa, et verba confectionis, ergo illae verba proferuntur a faciendo recitative negari oportet, & cum factio expelleat nascit verba illa sive Christi prolati in ultima Canonie enim benedictio, & regula dicta, sive ipsius suis dictis aliis, & mandatis, hoc est corpus meum, et go proferat illa verba recitative, & sequentia patet, quia aliquod recitative & profecti non est aliud quam proferat ad dictum ab illo. Non sufficit dicere, quod verba prædicta solum recitative, & tunc vero ipsa esse recitative tantum, & in persona Christi. Sacerdote proferuntur. Hoc enim sine fundamento dicendum, & coram Canonio respondeat alterius, qui eodem modo per participem dicens conseruantur verba antea dicta cum verbis informata, ut una idem: Christi selecati verba protulisse antecedentes, atque in illa verba forme. Parte diu etiam ex verbis confectionis, aue fabiuntur post confectionem fanginum, qui mox uero multo etiā etiā, quod cum intelligatur de illi honeste in quod in punctione erat, & iam sensu facta est solum recitative retinetur, prout tunc dicta Christi sunt, tunc sacerdotis Sacerdotis illa, quae Christi verba illa in talibus quae significative proferuntur. Probatur autem, quia ad ecclesiasticam huius factamentum non altera verba tenuntur, & sicut nascit. Christi protulit. Tela Christi factum tantum significativa prolati ergo tunc significatio ad validitatem, & ecclesiasticam huius factamentum sufficiens, & pro confitentibus quamvis verba possunt solum recitative profecti, ad effectum tamen sacramentalem illam, concutuntur factum solum figurativis in quo ex Christi præcepto, & institutione proficiunt, & recitative dicuntur.

173 Deinde probatur altera pars conclusionis ex Sc. sub. lit. R. nimis verba confectionis. Sacerdote proficit, non tantum historicis, & recitative, sed etiam enunciative, & significativa; quia certè Sacerdos de illa res quam manibus tener, quando confitat, serio affutat esse corpus Christi, esse fanginem Christi. Tum quia ex mera recitative verborum non colligunt praeterea corporis, & fangiis Christi in Eucaristia, verba namque prædicta recitative, & historicis prolati sunt referunt factum Christi, & solum significative id quod Christus habuit in manibus post confectionem esse corpus, & fanginem suam, non autem hoc, quod od Sacerdos habet in manibus esse corpus, & fanginem Christi.

In opere

174 In oppositum obicitur Primo Auctores prima opinionis probando, quod verba confectionis castum recitative dicuntur, quia si significative proficerentur, sacerdos dicendo Hoc est corpus meum non fecerat illud esse corpus suum, quod ei ratiōne, & forma sanguinis etiā esset factum illud illa verba qui pro tubis effundet, quia cum ibi sit forma de cruentu effusione, & quia Patres communiter illum locum intelligunt, talis sicut jam factum est in Christi passionem ergo, & significativa illa verba debet solum recitative proficer. Conferatur, quia illa verba tam intercedens, quam consequentia factum felicitate accipere, & manducare, hinc qui pro tubis effundet solum recitative, non significative dicuntur, ergo pariter verba ipsa intermedias, & consequentia patet, quia nulla potest significativa ratio disparti, nec veritatem sibi facit, donec in eadem oratione contexta, quandoque materialiter, & recitative, & aliquando formaliter, & significative locuti. Tandem quia vel simile non sit Auctores primi sententiam extrema reportant, namcum confitent, dum conferunt, non intendunt illa verba dicere nisi recitative.

175 Ref. Negando confectionem, quia quāvis fieri debet verba illa significativa proferi, & non tantum recitative, proficer illa in persona Christi, non autem in propria, & ideo quia deinde illa verba illa dicitur. Hoc est corpus meum. Hoc est sicut enim ad corpus, & sanguinem locutus est Christus referens sicut sicut Angelus omnium in veteri testamento apparet, & loquitur in persona Dei Iacob. Ego sum Deus, & ab ambe verba illa in consideratione cœlum, qui hōs uobis fundam, eum non sicut de effusa confitentur, ut supra dictum est, solum recitative dicuntur. Ad Confirmationem negatur ut supra confectionem quam sententiam illa verba, tam antecedens, etiam in consequentia solum recitative dicuntur, tamen verba confectionis debet etiam significative dicuntur, quia illa verba proficer facient ut perfusa privata hec verbo ut in diuisu per sonam Christi. Ad ultimum hinc quod si fieri debet illi sententia ad hanc, verba confectionis, tamen recitative proficer, & tamen adhuc sicut habet in intentione generali confectionis, quod si fieri est, & Christus loquitur, tunc confitentur ex parte ipsius, ut in eis est, ut per eam recitative, & approbat, neque implicatur in hoc sensu per eamdem propositionem aliquis illi, vel non sicut negare, & non negare quia contradictione non sicut in hic suppletur per intentionem illam generali.

176 Dicitur arguitur. Alii tamen sententia extrema probando verba confectionis solum significativa proficer, nam quandoque recitative sicut verba alterius, verba illa significare debet, quod alias voluntate significante, sed forma confectionis non significativa modo a sacerdoti proficer illa omnino, quod significatur a Christo prolati, sacerdoti non dieit illam recitative, sed tantum significativa, minime probatur, quia forma a Christo prolati figura habet corporis sicut illa sicut patitur, quem ipse dedit differentia, et forma a faciendo proficiat hoc non significatur, sed potius illud est ubi speciebus numeri dilinquit, illius nempe panis, quis ipse presentem habet. Conferatur quia Sacerdos, hoc confitent factum loquens in persona Christi sicut ergo ille loquitur recitative, sed etiam significativa, & sicut etiam recitative illa dicitur, non tantum nomine Christi loqueretur, sed etiam nomine propriorum recte, ut sic, ut propria locutio persona, ut tunc dictum est. Denique si faceret hoc solum verba proferat Hoc est corpus meum, fieri confectionem, sed non proficeret, et recitative, sed tamen significativa, ergo semper ea proficerunt, allumpsum patet ex dictis quod.

177 Ref. Verba, ita faciendo prolati, ut recitative ab ipsi dictur, non denotare aliud, quam quod Christus loquerat de paterno, quod ipse in manus habuit, & deinde ipsius, sed quod significativa erat ab ipso dictum ut illud determinatur ad patrem, quem facerunt demonstrant, & in manus transire quendam significativa, quia ipso Christi facti in hanc litteram initiatione recitative dicitur, ut sicut significativa facere modo, quod iam Christus fecit, & institutus duxit in numero verbis, licet idem in specie, & super diversam in modo materialiam, illud species enim significativa in profectu major illa significativa quando verba recitative tantum dicitur, non autem quando est significativa proficerunt, ut contingerit in profectu, & illam habent significacionem in numero dictum. Ad Confirmationem dicto argumentum probatur, tamen, ut verba confectionis confectionem sacramentum, ut proficerunt significativa, non autem in significativa illa verba, quatenus dicitur a Christo super illud, quod olim Christus suis manibus tenebat, & ego nunc dico super hanc patrem, manibus tenebam, in persona illius Hoc est Eccl.

Ad ultimum Brancusi dicitur, art. 10. 167, negat sacerdotem vaga illa significativa dicentem exire per sonam propria, & induere per sonam Christi, quia loquens ut sic, ex natura recte, & locutionis representant seipsum loquentem, ex verbis autem ipsi, quia dicit, dicit intelligere, an in persona sic, an in aliena loquatur, negi unquam potest loquens propriam exire per sonam in locutione, sed ex modo loquendi alium representare, ex eo enim quod loquuntur, propter per sonam demonstrat. Comitus in Scania representat Trenorum, et ipsum primo reprobatur alterius vicem gerentem. Verum nimis audacter negatur illud allumpsum, cum pallium Concilia, & Patres dicant, sacerdotem hoc factamentum confitent in persona Christi loquenter, & ut induit per sonam, quod autem sicut solum ad validitatem formae confectionis non afferat, neque hanc significativa acceptatio vero de persona formaliter, & significative acceptatio vero de persona formaliter.

ter, & reduplicative sumpta; & in hoc sensu Comicus Tyrannum in scena representans scipium primo representat, & in persona proprii loquuntur materialiter, & specificative tantum nam formaliter, & reduplicative loquuntur in persona Christi in eode sensu dicendum est, siacerdotem loqui in persona Christi formaliter, dum verba confectionis profert, & materialiter soli in loco in persona propriam enim regnunt, ut eadem persona materialiter sumpta eandem ex exercitio locutione nomine utique persona & propria illam recitative refecundo, & aliena eande affective enunciando. Unde quando dicebarat quod locutus in persona alterius excludit locutum in persona propria, hoc etiam verum est summo de persona formaliter, & reduplicative, quia sibi aquit nominis alterius non potest ut scimus locum nomine propriam autem sumendo personam materialiter, & specificative. Ac etiam quod dicitur, siacerdotem ita proferte confectionis verba, ut exar omnia propriam personam etiam intelligenti est, quatenus predicatione & confiteacione enim confidetur discutere recipit in persona propria, sed tantum in significative dicuntur in persona aliena, hoc enim modo omnino induit personam Christi.

Sed in ista Auctoritate, quod hinc non implicant locutionem recitare, ut dicta sit alio, & simili per eam in persona propria enunciare, ut patet in exemplis superius adducitis, qui utruequas scilicet recitare verba alterius, ut ab altero dicta, & simili per eam enunciari est alterius, quod verba ipsa significant, refecundo ad eadem persona propria, regnunt ratiunculae verba enunciative efficiere in persona alterius, & simul eadem recitare in persona propria, qui sunt duo actus, qui simul eadem tempore, & respectu eiusdem locutionis exercitare a persona propria & aliena per propriam personam regnunt, quod utius naturaliter factum excludit alterum, quod cum locutum in persona propria nomine alterius est, pro eadem tempore regnunt ratiunculae locutionis, qui nomine proprio. Rerum ex dicto non iam aliquatenus negando id respiciens a persona materialiter, & specificative, ut regnunt sciendi persona formaliter, & reduplicative, quia dum locutum nomine alterius, non potest ut sic, simili locum nomine proprio, & place non video in hoc ratione regnunt, qualem cōcordie Auctoritate dicuntur verba confectionis recitative profertur, modo dicuntur locuti in persona propria, nisi mere materialiter, nam in tempore enunciative verba profertur substitutis personam propriam loco alieno, unde formaliter & proprii loquuntur in nomine alterius, per rationem inductionis autem nomine proprio, nisi mere materialiter, ita ut in hoc ratione regnunt, qualem cōcordie Auctoritate dicuntur locuti nomine Regis, non autem nomine proprium ergo illi duo actus inveni regnunt, sed verba enunciative efficiere in persona alterius, & simili eadem recitare in persona propria materialiter sumptus, sed tunc formaliter, & reduplicative, sumptus ut supra exceptum est.

ARTICULUS SECUNDUS.

Quaestio Resolutio quod primam partem.
In altera questionis parte, in qua maximam terminorum confusionem apud Auctores tam nostris quam ex veteri & diffiniente procedamus, & incerta, ut improbabilius sit, & probabilius sic erit, supponendum in primis est, pronominis illius Hoc & Hic in forma confectionis non significare substantiam panis, & vini, nec etiam eorum accidentes, sicuten recte & noluntur horum illi deus ne predictus corus, vel famulus Christi, sed pronominis illa demonstrari aliquod de quo predictatur corpus Christi, tum quia corrumpere propria notio, & significatio verba, ut nam hic particula significare non posset id, atque predictatur cum subjecto, sed ad summum, conseruationem corporis, & sanguinis Christi sub illis ac cibis, etsi quod sensu hoc continet corpus mesum sanguinem, Neque demonstrare potest illi Hoc patrem non qui manet, sed qui invicem ruit in corpore Christi, sed sanguinis illa demonstrari aliquod de quo predictatur corpus Christi, & sanguinis, vel transire, vel converti in corpora mesum, quidam antiquiores dixerunt, quia hic etiam dicens modum corruptim propriam significacionem verbi substantivum est, quoniam non transire ex uno termino in aliud, sed identiter predictari cum subjecto proprie impedit. Nec recte alii explicant verbum *el pro sit*, ut melius hunc dicendi modum evidentem, quia cum nullum maneat substantium panis & corporis Christi communis, non recte adhuc dicendum, sed corpus Christi, ut non fit sanguis Christi, sicut proprie dicitur lignum fit lignum, sed quis sit, qui manet idem substantium utique termino communem, tum quia in hac propositione *Hoc est corpus meum*, *Hic est sanguis meus*, loquitur summae affective in propria significacione, ita quod affectus existentiam cor dotis, & sanguinis Christi sub speciebus, ut docent Concilia, & Pater aliquo si fidelis concedamus, ut ad mittere aliquas expositiones minus proprias, scilicet transire, sit &c. ut reddit sensum, hoc fit corpus meum, vel transit in corpus meum, illico resolutus aditus Hereticis interpretandi est pro significativa, atque adeo negandi veram, & realem presentiam Christi in Eucharistia.

non indeterminate, & vagae, sed determinate, supponit pro illo singulari, cui copertis eius ab eo, sed ergo sic eius est ea in proposito. 191. **Res.** Adversari, interdum etiam pronominis demonstrativa non demonstrare rem individuum, sed communem, ut eum quis dicit, *hoc herba nascitur in horto meo*, illud pronomen *hoc* non significat hanc numero hetam, sed ei similem, poterit ergo proponere hoc demonstrari in centum in communis sub speciebus; ita quod ex parte contenti fit quasi proprium indeterminatum, ac ex parte speciem, in ordine ad quas haec demonstratio sensibilis, sit singularis, quia demonstratur contentum sub his numero speciebus. Verum hoc exemplum non est ad rem, quia hec proprium, hoc contentum sub speciebus est corpus meum, non ei simile illi, hec herba nascitur in horto meo, sicut herba, quia nascitur in alio, ita inde sensus validus diversus, quia in hac propositione *herba*, supponit pro natura genericis vel specificis sensibus, si hoc genus aut species herba nascitur in horto meo, in forma confectionis ly hoc non ita supponit, nec demonstrat aliquod sumile corpori Christi, nec aliquod commune indifferenter & indeterminatum, sed ipsi Christi corpus determinante, inquit, *in Pater*, *ne Conci. & praefact. Trident. de cit. ex vi demonstrationis facta per illud pronomen hoc recte colligentes veras & realē presentia corporis Christi sub speciebus, sed aliquod simile, sicut ex illius propriis, *herba nascitur in horto meo*, non sequitur, quod illa eadem numero herba per illud pronomen *hoc* demonstrata sit, quia nascitur in horto profectus, sed eatum *alia herba continuatur*, ut advertunt Capitoni, & Osius circa hoc exemplum i Dominico Soto adducunt, qui videns non esse fatus accommodatus, alium commodius constitutuere, quod etiam optimè rectificat Gavatius *dis p. 3. q. 8. n. 25.**

192. **Tertius** dicendum est, quod illud pronomen *hoc*, quoniam secundum rem demonstrat corpus Christi, tamen secundum modum significandum, vel ex vi significacionis sua demonstrat singulare, & non per se singulare, aliquo minus universali, quia siens, it sit sensus, *Hoc est corpus meum*; ita Doctor loc. cit. *concl. 13. sub lit. P.* pro eius declaratione per missis, *cav. g. ful. o. dictum*, quam ex initio dictum max. *dis p. 4. lug. quest. 1. de genere a. 3.* ubi diximus dati individua generis, de quibus genus immediate predictari posse, & quod in singularibus est ordinem universaliter, & quod pars universale quicunque potest intelligi descendere in proprium singulare, quia contrahens per differentiam aliquam ad aliquod infirmum, tanquam ad specimen, ut habeamus ordinem illorum singulorum, hoc est *hoc* subilius, *hoc* corpus, & sic deinceps usque ad Sarcos, tandem *ly hoc ex vi sua significacionis non denotat aliquam specie particulariter entis*, & demonstrare non potest coru genus entis, atque ideo quod proprium ligulatum est denotare in dividu aliquod indeterminatum vel in quantum, ut rem sit determinatae corporis entis; *Hoc* supposito probatur conclusio, quia pronomen *hoc* est singulare determinatum atque ideo demonstrare non potest naturam, sed substantiam communem ad panem, & corpus Christi, & cum hunc pronominis addi possit usquecumque predictamentum hic homo, haec superflue hic color, ergo ex vi sua significacionis non significat determinatum aliquam predictamentum, atque ideo absoluere loquendo non significat idem, quod *hoc* substantia vel hoc corpus, sed absolute significat, idem, quod *hoc* ens, alioquin hunc pronominis non potest ad illi res cuiuslibet predictam, ergo in proprio pronome *hoc* licet significet corpus Christi secundum rem, secundum tamen modum significandum, ex vi sua significacionis significat singulariter entis, scilicet *hoc* ens. Confirmat, quia rationabiliter de multis querunt, quid *hoc*, & ita dicunt Lebinger *Exod. 16*, In deserto, quamvis ei pluit Manna de Caelo, *Mana* quid est hoc, ratione sicutem idem supponit, & querunt, Igitur non supponit per ly hoc, hoc lignum, vel hec lapis, quia illud significat, nam isto vel ipso dato est lignum, vel illi lapis, quia inter anima, quae est de illo singulari, & de illo ergo singulari determinato supponit tantum, ut *el* singulariter entis, & querunt aliquod specie sub ente, & quoniamque speciale conveniens est ad respondentem, & querendam animam, quae est, & conceptus horum singulorum sunt diversi ab invicem, quia conceptus singularis est in corpore, sed corporis, ut certus, conceptus vero singularis magis determinatus, & specialioris, quod querunt, est dubius, non est autem idem conceptus certus, & dubius, licet ergo pronomen *Hoc* secundum rem corpus Christi significet, illud ratiocinio significat, quia corpus Christi significat corpus Christi, nam corpus Christi lignum corpus Christi est singulariter nature determinata, ut vero pronomen *Hoc* significat corpus Christi, ut est singulariter entis, & ut sit praesens, & determinatus, non quidem per se, sed per accidentia, sub quibus continetur, & hoc conceptum diversa sufficiunt illa proprie, *Hoc est corpus meum*, ut identica formulatur, ut contra ex dictis in logica.

193. **In Oppositum** primum obiectum contra primam affectum, quia in forma calice ponitur pronomen masculinum *hic est calix sanguinis meus*, ut adiectiva summa, & accidenti, quae si ly hoc supponit pro singulari, potest ex quo bene pro utroque supponit. *N. 193 Ref.*

155 Respondeo regendo consequentia quod utrumque patrem ad probationem concedo, prouincit *Hoc* non demonstret substantiam panis, sed ex vi significacionis, & secundum modum significandi demonstrat hoc enim quod secundum rem veritatem est corpus Christi, & nego hinc sequitur etiam consecratio nisi corpus meum vel corpus Christi est corpus Christi; sed tenuis effigie est corpus meum, que propoſitio facit sensum a priori diversum, quia hoc nomen corporis meum vel corporis Christi significat corpus Christi abstrahendo a loco usque inquit figura propoſitio illa corporis Christi cuius est vera etiam a Luce proliſſa & quamvis enim corpus Christi non sit sub speciebus panis, sed pronominis *Hoc* ut a faciendo profertur super panem non demonſtrat corpus Christi, ut in oratione huius causas quod sub speciebus panis continetur idonea habeantur, hoc est corpus meum potest est consecratio panis in corpore Christi, quia virtus eius fieri potest, ut corpus Christi fiat hoc ens, sed sub speciebus panis continetur, quid facere non potest illa oratio, corpus Christi est corpus Christi, quia corpus Christi non potest illa fieri iterum corpus Christi.

Ad Confirmationem nego minorum, quia ly *Hoc* licet nondeterminat corpus Christi sub conceptu sociali corporis determinat tamen sub conceptu formalis corporis determinat, non communis neque sub conditione demonstratur huius, vel illius, sed similius per determinatum hunc singulare corporis Christi, quod non sub accidens corporis, sicut modo dicibile currit non supponit pro uno eum individuo etiatis pro illo determinato, cui corerit tale predicatio, ita in proprio quod est eo, hoc enim contentum sub his speciebus est corpus Christi ly *Hoc* non supponit pro uno eum individuo entis, sed determinate perte illo in corporis reali praedicationi, scilicet esse corpus Christi se proposito est identicus, omnis hoc est corpus meum est corpus meum, sed formaliter, quia subiectum aliter importat praedicationis vel corporis. Ad ultimum nego consequentiam argumentum principis, id est ea proportionis, quae enim in conuentu secundum substantiam & accidentem istud tam, quod cum dico, hoc est homo velletur, ly *Hoc* supponit pro alijs communis substantia & accidentia nam lapis & homo determinante est substantia & consequenter hoc ens de quo huius praedicationis vel corporis. Ad ultimum nego consequentiam argumentum principis, id est ea proportionis, quae enim in conuentu secundum substantiam & accidentem istud tam, quod cum dico, hoc est homo velletur, ly *Hoc* supponit pro alijs communis substantia & accidentia nam lapis & homo determinante est substantia & consequenter hoc ens de quo huius praedicationis vel corporis.

156 Rursus arguitur significatio per ly *Hoc* est vel est, quod est in substantia panis, velut, quod est in corpore Christi; non primatum concilium est, neque secundum meum, quia illa corpus Christi est significatur per ly *Hoc*, quod hanc est, negetur, quia tunc est propositio identica & inutilis, non quod est in corpore Christi, sed id est idem realiter & formaliter cum corpore Christi. Deinde quia tales singulares quod est in corpore Christi, quando profertur *Hoc* non adit, sed ponitur cum corpore Christi, cui est identificatum, hoc autem in completa oratione. Tandem proponitur *Hoc* & *Hic* in forma consecrationis, profertur relativa ad pronomen *Hoc*, in verbis ante edictibus accipit & comedite ex hoc omnes, bibite ex eo omnes; sed tunc non significatur corpus & sanguis Christi, quia non dum est perfecta consummatio, ergo neq; significatur per ly *Hoc* & *Hic* in ipsa forma.

Repli: ei significatio per ly *Hoc* est singulare entis conceptus a dicente: quod est unum ex predictatis, quia in fine prolationis fuerit in corpore Christi. Ad primam impugnationem nem negatur consequentia, quia corpus Christi insubicie per ly *Hoc* ita significatur, ut non inotescat illa Christianis ex predictato, quia est importator solum confitit & complicit, quod fatus est in proprio fit identica, nam fatus est sub substantia implicita, & confitit, quod predictus distincte aliquo propositionis omnibus in quibus predicatione implicite includitur in subiecto esset identicus, quod est fatus est pater in propositione, in qua definitio de definito predictatur, quod est recte id est predictum implicite in subiecto includitur, quia dictum est Ad veritatem ad sum opimoni tuendam, quod ly *Hoc* supponit pro corpore Christi pro singulari determinato eris & non alicuius minus universalis, quia ut legit D. *L. lit. Q. concl. 12.* non idem sicut haec universalis propositionis, hoc est corpus meum, & corpus meum est corpus meum, vel corpus Christi est eo per Christum qui huc subiectum consequentia supponit pro subjecto antecedentis, alias tamen est intellectus antecedentis & alias consequentis, nam conceptus antecedentis potest esse certus, & conceptus consequentis potest esse dubius, potest enim aliquis esse certus de singulari magis universalis, & dubius de singulari minus universalis, nempe certus, quod sit hoc animal, & dubius, quod non sit hic hominum potest autem idem conceptus esse certus, & dubius longe iugit melius deservit hec doctrina de evitandis predictationem identicam in opinioni nostra, quam Adversariam dicendum, ly *Hoc* supponere pro corpore Christi, tunc enim redderet huic sensum corpus meum est corpus me-

ARTICULUS PRIMUS.

Quomodo verba consecrationis sint vera.

157 Dicendum est, verba consecrationis in hoc sacramento proprias & in rigore sermonis esse vera, quando profertur quatuor non nisi in ultimo instanti prolationis earum resperatur corpus Christi sub speciebus panis, & sanguis sub speciebus vini. Hoc est communis inter Catholicos, quam veritatem in ratione logico demonstrat Scopus validè subtiliter loquitur, ut tredecim conclusiones probatur, quia verba Christi loquuntur necessario debent esse vera, cum enim sit prima veritas nec per seipsum nec per aliū mentiri potest, sed verba consecrationis sunt verba Christi loquentis per os Sacerdotis, & affirmant illud esse suum corpus, & suum sanguinem, quia Sacerdos cōficiendo hoc sacramentum loquitur in persona Christi, id est supra diximus, non tantum ab eo recitativo profert, sed etiam significative, ergo necessario debent esse vera. Deinde veritas propositionis non regulatur pro tempore, quo copula profertur, sed pro tempore, quo tota pro-

Questio XI. De veritate, & efficacia verborum consecrationis. Art. I.

propositio absolvitur atq; id est à tota propositione finita desumitur, sed in ultimo instanti prolationis verborum, quod est primum non esse illorum in quo praeceps instanti verborum sacramentali significatio intelligitur completa, res per illa significata à parte rei existunt, scilicet, corpus Christi sub speciebus panis, & sanguis sub speciebus vini, ergo forma illa secundum omnem rigorem, & verborum proprietatem sunt vera; minor est de fide, maior probatur quia conceperat per orationem prolatam causam non habetur nisi in ultimo instanti prolationis eiusdem ergo ut aliqua proposicio illa sit vera de rigore sermonis, sat est, quod in illo ultimo instanti in quo conceperat illius complectat, significatum per eam à parte rei existat, quod hec oratio, *Hic* est corpus meum, non fortior veritatem, & significatum totalem, sicut sit omnino finita, & secundum omnes eius partes completas, in eis quis haec oratione profert, hoc est corpus meum, sed dicitur Petri, certe talis oratio referetur tota ad corpus Petri, ergo eius sensus nondum determinatus est, nisi ultima quoque particula profertur, per quam determinantur termini priores, & copula eundem.

158 Tandem hoc totum presertim in propositoribus practicis verificatur, ut dictum est supra, huius enim specialis est in inventus, quod omnino rem, quam significatur, procedere debet, cum eum res significata per illas ex vi existentibus sicut esse habeat, quod est, ut tales propositiones supponantur, quod eorum complectant significatum de eis omnis causa universaliter loquendo ad finem supponit effectum, prædicti autem propositio formam consecrationis constitutam, tam corporis quam sanguinis, prout a Sacrae profertur super legitimam materiam, & cum debita intentione sunt practicas, ergo similis significatur & cauantur, accepit, tunc enim solim inhabentur illis, quod est invenit, ut in ultimo instanti prolationis verborum, & distingueantur, ut in eis profertur, tunc veritas, vel falsitas, est, quod talis significatio non cestur constitueretur, in intellectus illi absentia, quoniam sit propositio sit prolata.

159 Denique obiectum difficultatem adhuc magis urgente in formis consecrationis, quam in aliis orationibus vocalibus, ob pronominis demonstrativa, que in ipsi ponuntur, quia pronomen demonstrativa statim ac profertur, demonstrat id, in quod cadit, cum in demonstrando id, in quod cadit, non pendat ex intentione profertur, sed ex propria significacione, statim ac profertur informa consecrationis, cadit in substantiam panis presentem, quia cum corpus Christi nondum sub speciebus existat, non potest in illud cadere, nam in eam substantiam cadit, quia per specie profectus tempore, non est demonstratur, quando profertur, sic autem dicendum pro parte oratione, est, quod est, quia substantia panis non praedicatur corpus Christi. Ref. ex dictis, non semper pronomen demonstrativum completa habere significacionem, statim ac profertur, sed interdu illam habere eautum in fine completa orationis, id est, non ex intentione tantum profertur, sed etiam ex vi confirmatione, id est cum predicatur, quod determinat ad supponendum pro hac illa, tunc in eis, ut supra dicebamus, si quis haec orationem diceret, *Hoc* est corpus meum, sed addetur Petri, autem istud oratio tota ad corpus Petri referetur, id est significatio pronominis illius determinata non est, nec per sensum totius propositionis, nisi unius partula profertur, per quam determinantur termini priores, & copula eundem, in propposito igitur, cum significatur illius pronominis, *Hoc* est profertur, si unius dividatur & singulare entis, ut dictum est quod predictum art. 2. ens, quod capitul. d. d. profertur, ly *Hoc*, cum sit illud, quod in corpore Christi existit, post prolationem orationis, non existit tunc sub speciebus, sed tandem post illo tunc est mente conceptum.

160 Sed contra hanc doctrinam infibit, pro eo tunc oratio est vera, pro quo ipsa est, & exsistit, sed solidum pro tempore, pro quo profertur, exsistit, ergo pro eo tantum est vera. Conf. quando oratio est completa, non est completa enim in ultimo instanti prolationis verborum, quod est primus non esse eorum, successiva nam, definit per ultimum instanti extrinsecum confit ex dictis in Physica ergo tunc non potest subiectare veritatem, cum tunc non sit. Tandem, qualibet dictio significatur, dum profertur, si est vox significativa; sed ly est in propositione significat unionem predictarum subiectorum, ergo negat non potest, quod consecratio sit vere, tunc falsa in progressu, quando profertur, partula est.

Ref. Doc. loc. cit., quod in fine prolationis cuiuscunq; dictio per aliquod causatum inphantia a dictione, dum profertur, intellectus in se causat conceptum aliquem dictum, atq; ita per aliquas species a singulis dictiobus derelictum, dum profertur intellectus in ultimo instanti per actum collatiuum, ut maxime conceptus totius propositionis, unde oratione vocalem veritatem, quando non est potest duplicitate intelligi, aut quando non est formaliter in sensu, quando non est in aliquo effectu sibi propriozimmo modo conceendum, est, ratione, ut etiam, quando non est non tam sensu secundo modo, quia inphantia audiens, & etiam loquens, qui seipsum audit, causatur aliquid ex prolatione singulorum partium orationis, id est, species, ad quas se intellectus convergit, & ex illis formatur conceptum illius orationis, unde licet oratio non existat formaliter in sensu pro tempore, qui profertur, adhuc tamen in fine prolationis dicitur existere, & remanere in aliquo effectu, se causato inphantia audiens. Ad Cont. patet per item quamvis enim oratio, quando est completa, non amplius in se existat, dicitur tamen ex iste in aliquo effectu a se producere, scilicet in speciebus causatis, inter species autem istas, & tem expellit, in suis relationibus, & sic salvatur obiectum veritatis eodem modo, quo inter rem, & orationem scripturam, quae remaneat licet per motum sit. Ad ultimum negantur consequentia, quia ut copula exercet suum minus copulandi, debet intelligi cuo ordinare inter predictarum & subiectum, qui ordine non intelligitur in principio, vel in progressu, fed tantum in fine quando est completa oratio, ubi enim non concipiuntur unita, nec uno intelligi possint, quando in progressu, & prolatione propositionis profertur, partula est, habet potius rationem verbi subiectivi, ut idem

ARTICULUS SECUNDUS

Quomodo verba consecrationis sint efficacia, & conservativa.

161 Dicendum est, formam consecrationis esse conservativa, inquantum est significativa, non vero inquantum est vera, unde verba consecrationis, est non vera in fine prolationis, non tamen sunt conservativa, quatenus recta, sed quatenus neutra, & pre-

155 Respondeo regendo consequentia quod utrumque patrem ad probationem concedo, prouincit *Hoc* non demonstret substantiam panis, sed ex vi significacionis, & secundum modum significandi demonstrat hoc enim quod secundum rem veritatem est corpus Christi, & nego hinc sequitur etiam consecratio nisi corpus meum vel corpus Christi est corpus Christi; sed tenuis effigie est corpus meum, que propoſito facit sensum est prius dixerunt quia hoc nomen corporis meum vel corpus Christi significat corpus Christi abstrahendo a loco usque inquit propoſito illa corporis Christi est corpus Christi, ut vera est in Luce proliſſa & quamvis enim corpus Christi non sit sub speciebus panis, sed pronominis *Hoc* ut a faciendo profertur super panem non demonſtrat corpus Christi, ut in oratione huius causas quod sub speciebus panis continetur id est haec ratio, hoc est corpus meum dicitur etiam consecratio nisi corpus Christi, nisi quia virtus eius fieri potest, ut corpus Christi fia hoc ensitudo sub speciebus panis continetur, quid facere non potest illa oratio, corpus Christi est corpus Christi, quia corpus Christi non potest illa fieri iterum corpus Christi.

Ad Confirmationem nego minorum, quia ly *Hoc* licet nondeterminat corpus Christi sub conceptu sociali corporis determinat tamen sub conceptu formalis corporis determinat, non communis neque sub conditione demonstrata huius, vel illius, sed similius per determinatum hunc singulare corporis Christi quod non sub accidens corporis, sicut modo dicibile currit non supponit pro quo enim individuo est sed pro illo determinato, cui cor est tale predicatio ita in proprio quod ex hoc ens contentum ab his speciebus est corpus Christi ly *Hoc* non supponit pro quo enim individuo est, sed determinate pro illo in corporis ratio predictio, scilicet esse corpus Christi se proposito est eidem, quia hoc corpus meum, illa enim priora non sunt arietivitas praepositive, posteriora vero sunt arietivitas ac quantum veritatem requiriunt obiectum, tunc in tunc, quia tunc sunt in eis, unde sensus illorum verborum est accipere, & comedere ex hoc, quod post consecrationem acceptis, tunc enim solim inhabentur de illo, quod erant accepti, manducate quod non erant accepti, nisi consecratio petra, unde illud verbum: accepte, distractis significacionem pronominis *Hoc* ad id, quod erit, quando habitur.

QUESTIO NONA.

De veritate, & efficacia verborum consecrationis.

156 Hec quarto partiter duas habet partes, in prima queritur, an verba consecrationis sint vera in toto rigore, & ratio dubitatur, et quia copula de presenti solum significat tempus praesens, in quo profertur, ergo solum pro tempore praesenti debet verificatione non vero futuro; sed quando profertur oratio talis copula de presenti confusa, nondum est id, quod significat, scilicet corpus Christi, hoc namque non est sub speciebus, non completa illa oratio, *Hoc est corpus meum*, ergo quod profertur, non videtur vera absolute, & de rite fermis, sed quam difficultate varii exegi, tunc modi dicendi ad veritatem verborum consecrationis explicandum, & tuendam. In altera vero questionis parte circa etiam in verborum consecrationis dubitatur, an verba consecrationis sint tunc operantes, quatenus vera adeo veritas forma sit causa conversionis panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi, vel potius contra conversio non causa veritatis, vel brevius, an verba consecrationis sint causa conversionis, non solum ratione significacionis, sed etiam ratione veritatis Thomistam communiter patrem tunc affirmavit, & quia Concilia & Patres ex veritate verborum deducunt conversionem panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi; Secutus vero a.d.8. q.2. non longe ante sicut existimat, verba pro illo potest esse quidem significativa sui objectum non tamen veritas falsa, sed ut non innotescat illi Christi nisi ex predicatione, quae est importans solum confusus & implicite, quod latet in proprio profitice identica, nam tunc est sub substantia implicita, & confusa dicitur, quod predicatione distincte aliquo propositionis omnibus in quibus predicatione implicita includitur in subiecto esset identica, quod est falsum ut patet in propositione, in qua definitio de definito predicatorum, quod est recte id est predicatione implicite in subiecto includitur, quia dictum est Ad veritatem autem solum opinione tua, quod *Hoc* supponit pro corpore Christi prout solum determinato erit, & non alicuius minus universaliter, quia ut legit D. L. lit. Q. concl. 12. non idem sicut hanc hanc propositionem, hoc est corpus meum, & corpus meum est corpus meum, vel corpus Christi est eo per Christum, qui hunc subiectum consequenter supponit pro subiecto antecedentis, alias tamen est intellectus antecedentis, & aliis consequentias, nam conceptus antecedentis potest esse certus, & conceptus consequentis potest esse dubius, potest enim aliquis esse certus de singulari magis universaliter, & dubius de singulari minus universaliter, nempe certus, quod sit hoc animal, & dubius, quod non sit hic hominum potest autem idem conceptus esse certus, & dubius longe iugiter melius deserbit hec doctrina de evitandis predicationem identicam in opinione nostra, quam Adversariam dicendum, ly *Hoc* supponere pro corpore Christi, tunc enim redderet huic sensum corpus meum est corpus me-

ARTICULUS PRIMUS.

Quomodo verba consecrationis sint vera.

157 Dicendum est, verba consecrationis in hoc sacramento proprias & in rigore sermonis esse vera, quando profertur quatuor, non nisi in ultimo instanti pronunciationis earum resperatur corpus Christi sub speciebus panis, & sanguinis sub speciebus vini. Hec est communis inter Catholicos, quia veritate in toto rigore demonstrat Secutus valde subtiliter loquitur in tredecim conclusiones, Probatur, quia verba Christi loquuntur necessario debent esse vera, cum enim sit prima veritatis, nec per seipsum nec per alium mentiri potest, sed verba consecrationis sunt verba Christi loquentis per os Sacerdotis, & affirmando illud esse suum corpus, & suum sanguinem, quia Sacerdos cōficiendo hoc sacramentum loquitur in persona Christi, id est supra diximus, non tantum ab eo recitativo profert, sed etiam significative, ergo necessario debent esse vera. Deinde veritas propositionis non regulatur pro tempore, quo copula profertur, sed pro tempore, quo tota pro-

Questio XI. De veritate, & efficacia verborum consecrationis. Art. I.

propositio absolvitur atque id est a tota propositione finita desumitur, sed in ultimo instanti pronunciationis verborum, quod est primum non esse illorum in quo praeceps instanti verborum sacramentalium significatio intelligitur completa, res per illa significatae a parte rei existunt, scilicet, corpus Christi sub speciebus panis, & sanguinis sub speciebus vini, ergo forma illa secundum omnem rigorem, & verborum proprietatem sunt verae; minor est de fide, maior probatur quia conceperat per orationem prolatam causam non habentem in ultimo instanti pronunciationis eiusdem ergo ut aliqua proposicio illa sensus sit vera de rigore sermonis, sat est, quod in illo ultimo instanti in quo conceperat illius complectat, significatum per eam a parte rei existat, quod hec oratio, *Hoc est corpus meum*, non solum est veritas, sed significatio totius orationis, non est ratio formalis causando, sed secundum omnes eius partes completas, si in quis haec oratio profertur, hoc est corpus meum, sed dicitur Petri, certe talis oratio referetur tota ad corpus Petri, ergo eius sensus nondum determinatus est, nisi ultima quoque particula profertur, per quam determinantur termini priores, & copula eorumdem.

200 Tandem hoc totum presertim in propositionibus practicis verificatur, ut dictum est supra, non enim specialiter in eis inventur, quod omnino rem, quam significatur, procedere debent, cum eum res significata per illas ex vi exactitudine suum esse habeat, opus est, ut tales propositiones supponantur, quod eorum completarum significatio de eis omnis causa universaliter loquendo ad suum suppontum effectum, praeceps autem propositiones formam consecrationis constitutam tam corporis quam sanguinis, prout a Sacerdote profertur super legitimam materiam, & cum debita intentione sunt practicas, ergo similis significatio & causant, accipiendo eum, siam significacionem completam non habent, nisi in ultimo instanti pronunciationis verborum, consequence in eodem instanti suum suam causabilitatem exercent, & pro eodem instanti sunt verae. Ex qua faciliter occurrit ratione dubitabili, ab initio questionis allata, si *Hoc est corpus meum*, est veritatem propositionis regulari pro tempore, quo profertur copula de presenti, potius enim regulari pro tempore, vel instanti, quo tota propositione absolvitur, unde licet quelibet propositione five categoriae, ut hypotheticum ex terminis, vel simplicius, vel complexius, est compatorum, & hi termini successive profertur, & ut se profertur, etiam significant, veritas, & falsitas, talem significacionem, consequens non est, ceterum, nonne intellectus illi sufficiunt, quod sique tota propositione sit proferta, & tunc integra propositione dicitur ex iste, non vero antea, & id maxime in propositione dicendum est, cum enim forma consecrationis non practicas, & operatives, tota carum veritatem refutant ad ultimum instanti in quo operantur, & tota haec est Secunda doctrina, s. altera ergo in prima parte.

201 Sed contra haec doctrinam infuisse, pro eo tunc oratio est vera, pro quo ipsa est, & exsistit, sed solum pro tempore, pro quo profertur, exsistit, ergo pro eo tantum est vera. Contra, quando oratio est completa, non est completa enim in ultimo instanti pronunciationis verborum, quod est primus non esse eorum, successiva nam, definit per ultimum instanti extrinsecum confit ex dictis in Physicis ergo tunc non potest subiectare veritatem, cum tunc non sit. Tandem, qualibet dictio significativa, dum profertur, si est vox significativa; sed ly est in propositione significat unionem predicationis subiecto, ergo negat non potest, quod consecratio sit vera, & vel falsa in progressu, quando profertur particula est.

Ref. Doc. loc. cit., quod in fine pronunciationis cuiuscumque dictio, per aliquod causatum inphantia a dictione, dum profertur, intellectus in se causat conceptum aliquem dicti, atque ita per aliquas species a singulis dicti, a dictum, dum profertur, intellectus in ultimo instanti per actum collativum, ut maxime conceptus totius propositionis, unde orationem vocalem verificari, quando non est, potest duplicitate intelligi, aut quando non est formaliter in factu, quando non est in aliquo effectu sibi propriozimmo modo conceendum, est, orationem verificari, quando non est non tamens secundo modo, quia inphantia audiens, & etiam loquens, qui seipsum audit, causat aliquid ex pronunciatione singulorum partium orationis, id est, species, ad quas se intellectus converget, & ex illis formatur conceptus illius orationis, unde licet oratio non existat formaliter in sensu pro tempore, qui profertur, adhuc tamen in fine pronunciationis dicitur existere, & remanere in aliquo effectu, se causato inphantia audiens. Ad Cont. patet per item quamvis enim oratio, quando est completa, non amplius in se existat, dicitur tamen ex iste in aliquo effectu a se producere, scilicet in speciebus causatis, inter species autem istas, & rem expellit, in fugit relatio veritatis, & sic salvatur obiectum veritatis eodem modo, quo inter rem, & orationem scripturam, quae remaneat licet per motum sit. Ad ultimum negant consequentias, quia ut copula exercitat suum minus copulandi, debet intelligi cu' ordine inter predicationem & subiectum, qui ordine non intelligitur in principio, vel in progressu, fed tantum in fine quando est completa oratio, ubi enim non concipiuntur unita, nec uno inligi possint, quando in progressu, & prolatione propositionis profertur particula est, habet potius rationem verbi subiecti, ut idem

Mel, in Quarto Sententia.

202 Dicendum est, formam consecrationis, vel sanguinem Christi, in quantum est significativa, non vero inquantum est vera, unde verba consecrationis, est non vera in fine pronunciationis, non tamens consecratio, quod exsistit, quam copula, & constituit propositionem de secundo ad laicente, non autem de tertio, nisi pronunciato predicato, quod proficit statim habet rationem copulae, & propriæ unione significati eius cum subiecto.

203 Rursus obicitur, significatur totius orationis constat ex

edentia veritatem saltem naturam sita Scottus loc. ex. subl. V. 5.0
figuram, cum omnibus tunc Recensentibus huc extra Scholam D. Th.
relatatur. Card. de Lugo d. 11. sec. 116. 146. De quidem quod pri
partem nulla est difficultas, quia omnia sacramenta fusa et effectu
causant, quatenus sunt quando magna sensibilitas ad Deo amplificata
et instituta; ut ad eum positionem Deus ipse afflent per nos effe
ctus aliquos; ergo causant, quatenus significant. ut in qua ea
quod forma confectionis significat corpus Christi et sub spe
ciebus colliguntur, quoniam cauf est presentia eius sub illius nam
sacramento efficit, quoniam significant; ergo ut significativa caufant.

Quod secundam partem probat Doctor, ideo huc oratio est vera, *Hoc est corpus meum*, quia ex parte aperte et corporeus Christi habet speciem ponitur: in quo confitetur converti ergo prius natura ponitur Christi corpus habet speciem, quam intelligatur oratio illa veritatem habere consequentiam, ut non causa omnis, secundum quam cum fuit debet praedere effectum factum natura antea dicit probatur, nam ideo oratio illa aliquid vera vel falsa, quia quod exprimitur, vel significatur per eam, est vel non est a parte rei, tunc exprimitur ex eo in qua est res ea, vel non est oratio dicta verave ea caput substantiae.

Confiti quis in omni propositione prius natura intelligitur significative, quam veritas at pater in addiscere, prius enim siquicunclio non demonstratur; et tamen per discipulum et tunc quid ut acutum est tam in totius per se eius conceperit percepit vel concipiatur, deinde demonstratione ad ipsam applicata, conceperit ut verius quod adhuc magis pater in propositiis contingitibus potest enim aliquia talis proppositio eadem certe significari in eis modo vera, modo falsa si dicatur *Petrus carrit*, que semper item significativa est vera, *Petrus certe carrit*, non certe, ergo si forma significativa virtus specificativa, et conversa convenientia ruris significativa praeceps, utique etiam ei conveniret independenter à veritate. Denique probat Doctor quia potuisse Deus absoluere locundam institutioe aliquam orationem non significavam, ad cuius prolationem à Ministro ipse affligeret ad causandum effectum in fine prolacionis, ergo quamvis de facto, & quidem in eonvenientiam orationem instituta et voleretur huius praefectione significativa, ipsiusque propositionis sic significativa et attribuente virtute efficienti eadem prestatione significativa, dicendum tamen est, haec virtutem nulli illi communiceat in se considerante, prout à veritate, vel falsitate praescindit, ita ut ea ruris virtus convenientia per rationes significativaes, & non rationes veritatis reduplicativa, sed tantum specificativa.

206. Resp. aliqui Thomistae cum Caletano hac argumenta concludere de veritate speculativa, de qua procedit. Atque dicunt, ex eo orationem esse veram, vel falsam, quod res sit, vel non sit, ut per

ipsum exprimitur non autem de veritate practica ut cum dicitur
in causando, non se proponit sed facta temere ante quae
sit veritas practica est. unde dicuntur omnia confectionis cau-
sare hoc factum, ut veritas practicatio autem sit veritas speculati-
vus. Alii vero cum Dominico Soto contendunt, formam confi-
ctionis procedere, ut veritas utrumq; modo in practice, quam spe-
culativae, presentem corporis Christi & omnino causare, ut verum
modo. Nec obstat quod ut vera se proponat corpus Christi
praeferat sub specie hostie, non implicatur in eodem tempore
instante forma praeponatur corpus in genere causa objectiva, &
materialis, & simul ipsa praeponatur ad corpus in genere causa
accidentalis, non varijs exemplis per fusione concurat, & ex Aris.
lentibus, cuius est alio fibi in invicem causis in diverso genere cause.

Sed prima responsio non facta est; falsum enim est differentia illud, quod ponitur a Catet, inter veritatem practicam & speculativam, neminem in eo convenientem quod intrahit in convenientiam propositionis cum sequam enunciatur & in eo tantum diffidatur, ut veritas speculativa confundatur in convenientia propositionis cum sequam enunciatur & non efficit; practica vero in convenientia propositionis cum tunc sequam enunciatur & efficit; unde licet hanc practicam sit per se significativa, tamen veritas eorum colligit in connectione cum suo significato praesenti, ideoque quodcum haberet connexionem infallibiliter cum suo significato diei, si figura certum & infallibile, quando vero non temporis prefisi habet significari dictum dubium & equivocum. Nec etiam illa responsio subficit, si sequitur mutuum illa res saltem in geometria causa materialiter diligenter omnino reculimus dicitur. Propterea, quod si quando Arift dixit, causa est illa post invicem causas, solum intelligit in causa efficienti & finali non autem in cause, ne causas ex exemplaribus & in causa obiectiva.

ut comit ad exemplis ab ipso adductis.
Resp. *ruris Coninc.* p. q. 78. art. 5. veritatem propositionis
tam practicam prodere ab existentia rei, non tam absolu-
& necessario praesenti, sed vel potius ex parte vel per se, vel
futura, precepit in propositione illa affirmativa, sicut enim in veritate huius
propositionis Petrus erat carcer, requirit ut Petrus erat carcer, non
utem hodie, ita veritas propositionis practicae de praesenti requi-
rit ut es, quae alluitur, existat quidem in eodem instanti temporis,
quo habet complectionem suam esse, sed postuersi natura, quam ipsa
esse, hoc implicite affirmatur, sicut invenimus.

ter minum ab aliis latere futurum; potest eo prior esse tempore; si que
respiciunt futurum posterius natura, potest eo esse prior natura, talis
autem est veritas deponitur.

Ceterum hanc quoque solatio plura continet falsa. & minime facit, si enim verum est, veritate propositionis praedictae ab existentia rei pendere, prout in propositione esse affirmatur et cum non tamen conformatum ait existentia corporis. Quare illius speciebus de presenti, non poterit ut vera talis effectum causare, cum potius haec veritas caueatur, & determinatus ex ipso effectu, ex existente, ut supra argumentabatur, quare continet aliquid, quod non

prædicta talis proportionis præcedat natura realem ex intentione corporis & sanguinis Christi, quia potius esse contraria omnino se habet; unde ita natura & infinita distinguuntur. Deinde suu fidei, in predicti casu illo eodem instanti sempiternaque completerat forma conformatio[n]is, & et vera, quia non realiter existens corpus, & fagus Domini sub speciebus, in primo predicta propositione est significativa, in secundo causat, quia significativa causa latet in tandem et formaliter vera causa, id est conformitas actualis propositionis rem quam enunciatur. Nam et veritatem propositionis per actus est factis conformatum illius ab obiectum, quod causat, antequa

quis a qua vis sit infallibiliter extitutum, adhuc tam et vera pro illo infallit non existit quod significat proprieitatem praesens, & non de futuro. Accedit quod luxurio & male explicatur per infinitas naturas quia ea re extituta mea furitatae per infinitas compositiones naturae & præteritam, pefens & futuram designant in finitam temporis non naturam, & in eo infiniti temporis, quo corpus luminis suum producunt, neque diversitas, quia in posteriori figura naturae ab eo producetur lumen vel quod lumen est futurum in posteriore naturae signo, quia existentia & productio rei per infinitas temporis, non vero natura mensuratur, ut dictum est in Logica in Postpredicamentaria in eodem instanti temporis quo corpus luminis suum producitur subponitur etiam lumen extitutum. Et pro dictu, licet illud sit lumen natura prius, Denique talium efficiunt, sicut posse relationem, que finis possit precedere terminum. Sed hanc magis absurdum quod etiam prioritate temporis illum precedere postulatua relatio in suo esse non tantum i fundamento, sed etiam in termino dependet, ab aliis magis ab ictu, quam ab ictu relatio quidem actualis a termino actualis ut actus litter exsistente, & relatio spiritualius v.g. cibis, ut actus animali, non solum posterior est suo fundamento, sed etiam termino, nec aliqua relatio extinguitur per se, que sic fuerit minime, ut non possit esse, ut non possit esse, ut non possit esse, ut non possit esse.

propter, ut etiam est usq. p. 4. 17. 3. 2. non quia ea res sunt ut supponitur, & non esse relativa, quia cum hęc sit essentia litterarum, & habitudine inter duo, extrema, non nisi presuppositis extremitate in fungere potest, sicut etiam unius negotiorum extrema uniuersa sumuntur.

potest, ne debet, iustitio necesse est ex causa iusta supponit.
207 Regis tandem Amicus dicitur, p. 4, distinguens tripli-
citem veritatem in forma sacramentalibus, quia distinctione op-
posita sententias conciliat et preget ut prima definitus ex pacto
et promulgatione Dei ex eo enim quod Deus promulgit ad per solitudo
talis forma supra debitam materiam ex productum rem per talen
formam significat, hoc ipsa forma fortius est infallibilis veri-
tatem in ponendo sicut efficiunt a parte rei ut illud significare.
Secunda derivatur ex ipsa existenti effectibus quidem existen-
tiatis futura, ex eo enim quod futurus est effectus se causandus
prius prioritate rationis, & naturae, forma sacramentalis intelligi-
tur vera per conformatum est alio loco effectum se causandum.
Tertia definitus ex ipsa actuali existenti effectu producitur, ut ordi-
nat cuicunque sacramentalis acquirit novam confirmationem.

ad quam formam sacramentorum acquirent novam conformatio-
nem in actualitate quam ante non habebat quia nunc cognoscit
existentiam per sententiam sui obiecti - quam ante non conoscebat.
Tunc habet distinctionem triplex veritatis in forma sacramen-
ti assignabilis statim deinde: Amicus tres Conclusioes quibus
opposita sententia conciliare pretendit, & concordit ratione pro-
pria sententia adducere procedere tantum de tercia veritate
est veritas actualis in practica desumpta ex ipsa existentia actuali rei
productae. & probare tantum non possit formam sacramentalem
causa fuisse effectum veram, veritate practicant desumptam ex
conformitate cum existentia sui obiecti acta existentia cum quo
ad hanc statim posse caufate siuum efficiuntur utra veritas pri-
mum & secundum genitivum quo sentiu explicat oppositum Thomisticum
cum sententiam.

³⁰⁸Sed neque huc solutio, & conciliatio placeat hoc enim est facere questionem de nomine, & eam extrahere a proprio, & genitivo sensu, in quo disputari solet, etenim hic quæsio moverunt tantum de veritate practica actuali defensum ex conformitate ad rem actu existentem, que propriæ sunt veritas appellatur et ceterum ut supra diximus, veritas practica illa propriæ dictior, que est lativa significatio, & consistit in conformitate, & connexione cum suo significato praedita; unde agnum, quod dictius dubium, aut equivocum, tale dicimus, quia non semper habet præsumendum significatum, agnum vero certum, & infallibile dicimus ex coniunctione infallibili, & certa ad suum significatum. Nam, cum, ut diximus, ad veritatem propositiones practicas, de qua est questione,

qui re vera pro illo instanti non existit, quod significat propositio, eto infallibiliter ut extitorum. Quare in eo sensu ad summi dici possunt predicate propositiones causaet ut veretur quae tam virtuali & radicali, quantum scilicet, ut verba Christi per os sacerdotis prolatas infallibiliter efficiunt, quod significat, quoniam enim ipso quod intelligitur esse verba Christi, intelligantur cum infallibiliitate otios ex ipso loquente & cum necessitate ad conseruandum cum objecto, & cum repugnante ad disformitatem, qui quid determinatio, & necessitas ponendi obiectum, seu conformitatem cum illo potest dici veritas radicale, & antecedens ad omnem denominationem ex tristisecam ab objecto provenientem, ut optimus adoravit Cardine Lugo *sec. et. cit.* in fine, sed de veritate haec que est velut in actu primo, hic non est quodque, hanc enim omnes agnoscuntur elementalem, & intrinsecam in omni cognitione divina, & in omni actu fidei, & in omni locutione, Dei, prout talis est, quam cum verba confessoris antecedenter ad operationem in locutione Christi, iaceat illi quod pro illo priori cum hac veritate, radicali, & velut in actu primo intelligatur. Alia vero veritas, quam Amicus etiam praecedentem affigit in forma confessorialis, qua scilicet definitum non quidem ex existentia effectus praesentium, sed futura a posteriori signo naturae, prout etiam quid futurum effectus male explicatur per insinuans naturam, supra diuinum contra Coninch, altho non est ad tem, quia veritas forma confessorialis, de qua hic est quodque, constituit in connexione cum effectu praesentis, quem effectus non vere futura.

209 In Oppositum obicitur. Primo quia omnis propositio eo ipso quod est significativa est etiam vera vel falsa sicut enim significativa rem si est et sic est vera aut alterius qui in fits & sic est falsa cum enim haec fuit contra dictoria non potest inter eam et dictam medium peribnegare nisi extremitatem pro quoconque signo fieri deponit, five naturae ergo si formam conseruationis non efficiunt conversionem ut verba illa confessantur falso non veris ut mettere. Conferat quia Tertii, *fallit*, 13. ex quatuor verbis horum de confessione panis, & vini in corpus & sanguinem Christi, ergo efficiunt ut veras.

Respondeo ex Sc. Ll. X. & Jam dicit supra n.205. veritatem. & falsitatem non esse de clementia propositionis. sed propriam ejus passionem. unde in illo priori nature. antequam fundat confirmationem. vel deformitatem ad objectum. ratio significat. non tamen vere. vel falso. quod ex eo constitutum diximus. quia eadem numero etiam transit de vera in falsum. & contra per confirmationem. vel deformitatem ad objectum. quod aliter. & scilicet se

habere potest, id est quod oratio secundum suam essentiam confide-
rat abstrahit a veritate, & falsitate; & si enim homo in illo prae-
signo naturae, in quo confidetur, precise secundum suam pre-
tationem essentialem, non intelligitur esse infabilis, nec non infabilis;
quia infabilitas et tantum convenit in seculo naturae signo, in quo
et convenienter p[ro]dicatur secundi modi dicendi per se, ita propon-
et secundum p[ro]dicatio essentia confidetur nec intelligi-
tur vera nec falsa, sed ab atrocie abstrahit, & concepit neutra
qua talia p[ro]dicato non convenient ei, nisi in posteriori igno-
natura, in quo ei tribuntur p[ro]dicatio secundi modi. Et ad aliud
quod inter contradictione non datur medium, jam dictum est in
Logica, hoc verum esse in contradictione complexus, non tan-
tem in incomplexis, quando sumuntur cum aliquo circulo hegemone-
ce unde homo per se in primo dicendi modo nec est infabilis,
neque infabilis, nec per se est alius, nec per se non alius, quia in talis
signo naturae ab hisjusmodi p[ro]dicatis omnino abstrahit, & pre-
scindit. Ad Confessionem dico, quando Concilia, Patres col-
ligunt praesentiam Christi ex veritate forme, & vel verborum, col-
ligunt a posterioribus a priori. Et p[re]sestat in Tridu[um] e[st] quando
ex veritate forme deducit praesentiam corporis Christi sub spe-
ciebus, potius loqui videtur de veritate practice in actu primo
& virtutib[us], aut radicali ex infabilibus premissione Christi defini-
pta, de formalib[us], & actualib[us], de qua hie est quodlibet; colligunt enim
conversi omnes panis in corpus Christi, quia Christus vere dixi
id, quod sub speciebus panis offerebat, et coruscum fum.

210 Deinde arguit Conlinch, in tantum forma confectionis sum operante effectum, in quantum sunt verba prima veritatis ergo quatenus necessaria et vera conversionem efficiant. Conficiatur quia forme aliorum sacramentorum efficiuntur sicut significatum, in quantum verba sunt; ergo multo magis forma hujus sacramenti hoc dicere efficeret.

R eponendo conseq̄tia; aliud enim est, verba consecratio-
nis causaे conseruacione, quia sunt verba prima veritatis; aliud
vero, quod causent ut vera sint ipsa veritas sit causa conver-
sionis; primum quidem verum est; & ultrò concedimus, id è
nō conversione causant, quia dicta sunt à Deo prima veritate
& instituta ad conversionem efficiendam; secundum, vero negatur
quia ut supra dictum est, potuerit Deus prima veritate a se bene
institutore aliquam orationem non significativa inaudita prola-
cione à ministro ipse affilere, ad causandum effectum in fine pro-
lationis; tunc adhuc ester verum dicere, quod illa verba conver-
sionem causarent, quia sunt verba prima veritatis; & à Deo institu-
ta, qui nimirum de ceteris postulat, nec tam ubi hinc exponit.

& adeo certa, ut sine maxima temeritate in dubium revocari negat, propter confititudinem, qua Ecclesia Romana iutus cum Sacerdotibus tecum ordinatis qui omnes cum Episcopo ordinis concelebrant simul eum, ipso verba confessio[n]is super canis matem proferentes, quoniam ritum ab omnibus Episcopis est observari praecepimus in novo Pontificatu iusti Clementis VIII. edito: & est per se fatum contra Durandum. 4. d. 1. *graffi*. si huius multis contatur ostendere. Sacerdotes noviter ordinatis non debete una cum Episcopo verba confessio[n]is proferre ob periculum ejusdem, quia raro, vel nunquam eveniet, ut omnes si uoluerint illam, ad quod inconveniens evitandam plura a Doctribus exco[m]munitate sicut modi qui patens a Recentioribus refutatur, & ponderantur, & videri possunt agere eundem Gavinius 9. c. cit. cap. 2. nec ultius in hac materia percas, cum sim mere mortali.

QUESTIO DECIMA

Quid sit sacramentalis praesentia Christi in Eucharistia?

²¹⁴ H[ic] supponendo est, canquam dogma Catholicum, in pluribus Concilii definitum, Ephesino, Romano, Viennae, Coloniensi, Florentino, & aliis contra quoddam Hereticorum antiquos, & Recentiores, exterisque Sacramentariis sub speciebus Eucharisticis continet 1. veritatem, & substantialitatem corporis, & sanguinis Christi, & non tantum in figura, signo, & virtute, ut illi communicauntur de mortuis verum sensum Scripturarum, Patrum, & Conciliorum, etenim haec catholica veritas nullam habet repugnationem cum principiis philosophicis, ut ostendit Doctor ad. 10. qu. 11. ex quibus supponimus, nullam esse implacabilem idem numero copias esse in pluribus locis, & habere plures praesertim siue hujusmodi presentes sunt diversificationes scilicet una circumscripitione, alia definitiva, diversiorum eiusdem, scilicet plures circumscripitiones, vel plures definitives, in his enim nullam esse implantacionem de potentia Dei absolute, jam ostendimus diff. 11. Primit.

Hoc suppedito triplex ortitur difficultas in proposito de praesentia Christi in Eucaristia. Prima est, quod cum duplice praesentia in Christo sacramentum confidere possumus, unam in ordine ad locum, in quo sunt species consecratae; certum enim est, cùm corpus & sangus Christi sub illis speciebus continetur, in eodem loco esse cùm illis; alteram in ordine ad ipsas species, quibus dicunt esse praesens est, inquam difficultas, in plenaria sacramentali Christi ad locum specierum sit alia à presentia; quam habent species ad eundem locum. Negant enim Vaquez, Albertinus, & ali ex R. C. centurib[us], etiam Poncii ex nostris, illi vero comiuntur affirmant. Secunda Difficultas est, in predicta praesentia sacramentalis Christi ad locum specierum sit sola negatio distantiae corporis Christi à speciebus, ut Nominales universalia tenent de omni praesentia locali, cum explicantes per solam indistantiam, vel negationem distantiae unius rei ad aliam; ut potius dicat modum, aut refutetur quendam accidentalem, & positivum ab ipso corpore Christi distinctum, siquicunque superadditum, ne fuit communio.

3 Tertia difficultas est de praesentia sacramentali Christi ad species, an prater inseparabilem corum presentiam ex pacto divino includat etiam aliquam unionem physicam corporis, & sanguinis Christi sub speciebus; Negant Scoti, & Nominales; affirmant Thomisti, & Recentiores, licet non codem modo temere explicant; Aliqui enim affirmant, talem presentiam sacramentalem, Christi ad species haberi per unionem physicam formalem similem illi, quam dicitur substantia panis, & vini, cum eiusdem accidens corporis & sanguinis, ita Cato, Soto, Bellarmine, Albertini, Paquialius, Avara, Olandus, & alii Recentiores; Quidam vero negant, inter corpus Christi, & species tales unionem formalem, & physicam intercedere, & volum admittunt unionem quandam effectuam, seu per vim attractivam, qua unum trahit, & unit sibi alterum, sicut magnes trahit ad se ferrum, & sibi copulatum retinet, taliter, inquam, reale vinculum admittunt inter species, & corpus Christi per efficienciam unius ad alterum, quod consistit in sola mutua efficiencia corporis Christi in species, & specierum in corpore Christi; ita Suarez, Cardinalis, de Lugo, Beccanus, Caspensis, & alii Recentiores. Quarta tandem difficultas est, que si proprie praesentia sacramentalis constitutio Christi formaliter in hoc sacramento, Aliqui cum Durando 4, 10, quaq. 3, in fine, dicunt, praesentiam Christi sacramentalem referti tantum ad ipsas species sacramentales, non ad locum, vel scilicet, in quo sunt species, & cum speciebus Christi. Alii & contra cum Suarez dyp. 47, sect. 2, significant, praesentiam sacramentalem Christi per se referti ad locum, vel factum, in quo sunt species, specieque ad praedicamentum Vbi, consequenter affirmant, sacramentalem praesentiam variata ad motum specierum.

ARTICULUS PRIMUS

Questionis Resolutio

& similiter sicut locatum cùratur à loco, sed potius sibi invicem coextinxit, ut substantia ipsa panis & ipsa species, adeo quod corpus Christi non est sub speciebus, sicut locatus in loco, sed potius per medium substantiam ab ipsius occultate & Christus continetur sub speciebus sumpto contumelie pao oculari & non sumptu pro ea abici; atque inde cōtinuitas illa Christi sub accidentiis non est localis, quia localis continuitas debet circumficiare locum a Christis penetrat cum speciebus; dicatur ergo continuitas in esse sub eius, quod substantia etiam competit; respectu accidentium quia vere est sub illis. Addit tamen Doct. loc. cit. ad 109. t. quod licet intima illa coniunctio Christi cù speciebus non sit res ipsa Ubis, quia non continetur ab eis in loco, et tamen res ipsa reducibilis ad genus Ubis, quia magno cum eo haber coniunctio, neque commodius ad aliud reducitur; quam ad illud; Argumenta vero contrá hoc affectum militant, quia jam pridem solutes sunt loc. cit. dif. 11. Phys. q. 3. etenim qui oppositum hanc conclusionis tenet, non idest hoc affectum, quia de his presenti sacramentali Christi in Eucharistia speciale habet difficultatem; sed quia universaliter sustinet, nullam presentiam locum esse aliud superadditum rei, quadquidetur prestat.

219 Quod tertiam difficultatem. Dicendum est, inter species & corpus Christi nullam physica intercede unionem, nec formaliter esse possunt. Sed taliter. Et concretum illud.

male, nec effectivam, sed solum telem, & inseparabilem per-

sentiam quia Christus est indissolubiliter praesens speciebus; quia indissolubilis praesentiam non ab aliqua formali unione physicā attendi debet, neque ab aliquo naturali, & necessario vinculo, scilicet a divina voluntate, quia decessit, corpus Christi esse in forma & similitudine praesens speciebus, quoniam sicut esse speciem retinuerat. Deinde dicitur: *Exponit ergo cum tota sua Schola;* Et probatur, quia non fuit multiplicata enim finis insegnante; nulla autem et hoc esse posse ponendit aliam unionem, quam illam praesentiam Deo concurvate, quamvis species manerent &c. Minore probatur. Primum quia Patres, & Concilii praesentum Flor. & Trid. qui exactim Christi existentiam in Eucharistia declarant, aliis vocalibus non utuntur, quam in presentia, vel continentia ergo signum est illam aliam unionem Inter Christum, & species esse necessariam. Deinde quia eo ipso, quod necessarium ex pacto Dei illa praesentia conservetur corporis Christi sub speciebus necessariis etiam non veletur corpus Christi, motis speciebus ut patet, & his mouit, ut potest semper vice dici. *Hoc est corpus Christi,* quia corporis Christi sub eius continentia, ut magis patet, fulvoe ratione exppositum. Tandem, quia illa una formalis physis non datum nisi vel ut partium in continuo, vel ut forme in subiecto, quoniam neutrum dicti potest, quia licet species, & corpus Christi competenterius ad invicem, non tamun-continuantur, nec accidentia illa pro parte corporis Christi inherent, at subiecto, nec illa taliter affectu, non enim dicuntur quantum, vel alium quantitate, vel albedinem panis, neque est contuta corpus Christi affectus, cum nihil ab illo recipiant, aliter non essent ibi accidentia sine subiecto; Nec valet dicere cum aliquibus, hanc unionem esse ineffabilem, & inexplicabilem, quia si illud possent omnes difficultates circa mysteria fidet contingentia, quod est contra Apostoli montium dicentes, nos esse debere paratus de illis ratione non redire, quantum fieri potest ex principiis fidei.

Nec etiam dici potest, ut unione in eis effectiva sit, at illi non inserviant, quibus interfundere dicunt inter se, & magnetum illius ibi copulantur; nam in primis fallim est, & magnetum ferum trahentem, aut succinum trahens paleas physice uniti ad invicem non intima praesentialitate vocemus unione; Tum quia nec Patres, neque Concilia nec quidam longe indicavit vim hujusmodi attractionis, neque in corpore Christi respicit Socie- rium, neque in speciebus respectu illius, quod tamen mystes unitate non debuissent, cum esset valde mirabile in Eucharistia. Tum etiam quia nullum specialem operationem facit Christus in Euch. quam non exercet in Celo, atq; in Celo calens vim attracti van non habet, alter etiam ibi species habens sibi unitas. Tunc tandem quia talis unitas efficiens, & attractionis corporis Christi habens speciem, & corporis Christi adinvicem, & preterea talis attractionis est moralis, & non phisica, nam motus attractionis physice fit semper cum aliquo violentia ex Arift., Phys. f. 10. Non dicit enim Iusta, in primo quidem inlauri sacramentum fieri vi conseruationis, & post fieri conseruationem per mutuam extenuationem non univitam conservari. Non iuvat inquin, quia decretum effectus divinis voluntatis est sufficiens causa talis conseruationis, nec conseruator accidentium extra subjectum potest physice corpore Christi penderit, tantum tantum ad Deum, siquidem nulla cetera nec principaliter, nec instrumentalis creare potest, ut dicitur in 1. f. dist. 1. qu. 1. conseruator verò accidentium extra subjectum habet rationes in creationis; Denique in sola ea sufficiens est, quia sufficiens non est ad denominandum Christi corpus unitum speciem, & species illiusunitas, causafitas enim effectiva non potest, ita ut sua unione effectus cum causa, aliquo poterit creari, tunc tamen de Divinitate ex. in effectu conseruatoris in prima

em
od Resp. Adversarii proprie, & in tigore loquendo hanc unionem
esse altioris, & eminentioris ordinis, quam sint omnes prefatae unio-

nes, reduci tamen ad genus uillonis accidentalis, illa se fit, quem habet subiectum cum suis accidentibus, seclusa inherenter ipsorum in illo, se proinde necessarium non esse ut extrema se habeant.

in illis primum necessarium non esse, ex parte extrema le habent
tanguum acutum, & potenter, cum species factamentales non inhe-
teant in corpore Christi, haec enim conditione non videtur necessaria
in omnibus animalibus praesertim supernaturalibus, ut patet in
anone Uerbi divini cum huminatu. Nec mirum esse debere,
quod haec unius dicatur ineffabilis, & inexplicabilis, si enim appa-
pellatur a Trid. dict. 23. cap. 1. ab aliis. Christianus est in hoc Sacra-
mento ex extenuatione quam etiā verius exprimeret via possumus
probabilius tam a se de cognitio per fidem illustrata affectu pos-
sumus. Et constanti simile credere debemus. Tum tandem quia etiam
in natura poeti haberi aliquod exemplum, aut vestigium talis utili-
tatis ob hanc genitatem, nam partes continuo unitur ad invicem
unione formulis, non compartes absque ratione adhuc ad poten-
tias, & absque inherentia unius in alia; & anima rationalis in omni
corpore, & tamen ei non imminuit, neque inhaec, sed per se habet
ceteras in aliis corporibus, ut in aliis animalibus.

conscientia naturale: accidentis inter animam, que est forma substantialis, & corpus, potest fieri supernaturale: et inter accidentia, & corpus Christi.

²²⁰ Sed contù, quia ex cogitabilitis non est unio phisica accidē-

220 Sed contra, quia exigitur non sicut unio physice accidens subiecto, scilicet inherenter, nam forma ipsa inheret, si autem subiecto aliqui substantiales habet, quod requiritur ad integrum modeo que valde difficitur salvati potest; quid accidentia sunt physice, & formaliter unita Christo, & tamen corpus eius non efficiunt, nec illi inherenter licet enim actualis inherentia in accidentibus suspendi possit, ut separata a mente, quando tam non unita, non apparet possibilitas; et merum figuratum, quod dicunt aliqui, omnia subiecta habere quendam modum unionis cum suis accidentibus priusquam ipsa infusione, & hoc naturaliter, si enim naturaliter ante infusionem accidentia essent sibi subiectis unita, in hec illa omnino superflua esset. Neque ad rem factum exemplum de unione hypothistica nature humanae ad Verbum; quia cum Verbum sit unitas infinita, non potest respectu naturae assumptionis habere nisi actuacione potentie. Deinde satis etiam interpretari talis unio dicitur ineffabilis, & inexplicabilis, qui nihil potest admittiri, neque si intellecatur, tanquam vera assertio, nisi vel evidenter in se apparatur, vel ex sua naturaliter cognoscibili deducatur, vel falso ex alio creditor, ut dictum est lib. 3, sent. 4. de Fide; sed hanc uno, quod ineffabilis dictum est, non in te est evidens, neque ex aliquo principio naturali concluditur, alioquin ineffabilis non esset, neque ex aliquo principio credito sufficeret deducitur; ex eo enim quod Christus eruditur accidentibus praesens non sequitur, quod sit ipsius physice unitus, si ergo nulla ex his modis talis unio sit explicabilis, incepit inducatur ad hoc mysterium contundendum; hoc enim in sanctis Hystericis probet negandi possibilitatem mysterii; quod mentem nostram ab angustiis adducere, ut eius possibiliteritate conceperit nequeant. Neque Concil. Trid. locutum, modum, quomodo Christus est in hoc factuamento sub speciebus contentu absoluto appellari inefabilem, sed dicit, quod quamvis difficile sit, & adhuc per verbis illis non exprimere, possibiliter tamen esse. Deinde conseruare fieri illud, ut res ipsa, afferat, noscatur, quoniam ne-

Dicit cogitatione per fidem illustrata alicui possumus quibus veris significatis ex aliquo principio credito tunc inter deduci posse. Denique falsum est in natura haberi posse aliquod exemplum talis unionis accidentium cum corpore Christi absque inherentia; nam hoc conexio corporis Christi cum accidentibus est omnino diffinis unius partium continuo qui a accidentia licet sicut cum corpore Christi competenter, non tamen cum eo co-intinentur, quod anima rationalis corporis unica non ei inheret, id est, quia non est forma apta inherere, si enim de talis effectu statim ac esset illi unita inheret, quamvis illa non intiretur, adhuc tamen illud affectus. & denominatio animalium, & se habent per modum affectus, & potentie, id est que ratione animalium exemplum effat res. Et planum, cum unio hypothistica omnium difficultissima adueniatur etiam si capillis per similitudinem ad alias qualitas uniones, ut dictum est lib. 1. sent. 4. etiam & hinc unio sacramentalis, si aliquid amplius importaverit prius intimus Christi praesertim sub speciebus. A diversari contendunt, aliquibus exemplis explicati debetur, & suaderi, cum non admittat potius scititia dicti debet, & chimerica, quam inefabilis, & inexplicabilis.

que, cum etiam adhibet Branc. noster, & aliqui portant urgentissimam; si inter corpus Christi, & species sacramentales intercederet aliqua vera, & propria unio physica, sequeretur, ut leumque ponatur corpus Christi, non debet species sacramentales per conce-
runtur, & cum quibus physice unitis, atque alleo in singulis ho-
filiis, & in Celo deberet secum habere accidentia altiarum hostiarum, quod patet omnino ab absurdum esse. Consequenter probabant
quia omnis versa, & propria uno physica ita affigunt ut utrumq; ex-
tremum exigit quantum est de se, quod ubi leumque sit unum ex-
tremum, sit etiam, & aliud, hinc enim est, quod sub speciebus Eu-

rapuit etiam per concomitantiam anima, & omnia accidentia, quae habet in Celo, quia non nisi uno physica corporis Christi cum anima vel cum illis accidentibus perit ut nulli illi possint illud corpus. Hinc tamen rationem patet invalidam Orlaudum, q. 3, q. 3, quia licet una physica naturalis exigat, quod absumat ut unum extremitatem sit etiam & aliud unum tamen figuratum superioris & eminentioris ordinis, sicut illi hoc non exigit; ut patet in unione Verbi divini cum humanitate, nec enim ubique ponitur humanitas Christi debet poni Verbum divinum quod est illi unitum; non tamquam ponitur Verbum divinum poni debet humanitas Christi, nam hic est Verbum divinum & non est humanitas; Ita si patet id ubi sunt species sacramentales, ibi sit etiam corpus Christi, non tamen, ubiquecumque est corpus Christi, tenebat illas species sacramentales.

Verum nec recte dicitur ab argenteo, quod omnis una physica ita licet utrumque extremitatem sit, quod ubiquecumque sit etiam non extremitatem est, & aliud & aliud est in pede, & non est in capite, & est contra & sic in illis partibus; ita illa propositio, quando duas res inter sep. huc sit unita, ubi sit una esse est & alteram esse, verificatur solus, non unita, tali unita est totalis & segregata, non vero quando est in unitate, ut diximus d. i. p. 7, q. 9, in fine unde Doct. 4, 10, q. 3, ad 3, moniti, hunc arguunt modum non tenere, dum res limitata comparatur illimitatae quod est effundens in loco; Et si haec ratione argumentum non uter de humanitate a lumina, quia humanitas est inad-quate unita Verbo ob eius illi mutatis non est anima rationalis, quia quae libet pars corporis humani est inadquate illi unita ob eius limitationem in eorum distinctione, sic partem calorem agere dicunt Adversarii, argumentum hoc in proposito non urgescit, quia licet corpus Christi secundum suum esse naturale sit limitatum quod effundens in loco, tamen secundum esse sacramentale est illimitatum, quia de causa ista, vel illa species sacramentales sunt illi inadquate unita ob eis limitationem, & Ideo opus non est utibimur quae corpus Christi sacramentum reperimus, ibi etiam fuit etiam omnes aliae species sacramentales, haec igitur precise de causa dividitur etiam argumentum hoc non urgescit.

224 Quod quartam difficultatem Dicendum est, praesentiam Christi sacramentalem per se primario, & intrinsecum retiri ad species sacramentales concomitantem verò ad hanc praesentiam sacramentalis Christus in sacramento habet etiam praesentiam localem ad quodcumque, illud spatium, in quo sacramentales species reperiuntur. Hoc affectio colligitur ex Scoto loc. cit. & ex communis in Scholis, & constat ex ipsius verbis consecrationis quibus exprimitur, & effectus praesentia Christi in Eucharistia, non enim dicitur, Hoc igitur, in hoc loco, sed dicitur, Hoc est corpus meum, ideo contentum sub his species ubi expresso constitutus, prout ex decreto ex vi horum verborum expressum est praesentis, & coniunctionem corporis Christi cum speciesbus, non autem praesentiam localem ad illud spatium, in quo sunt istae species; Hoc ideo colligitur etiam ex modo loquendi Conciliorum, & patrum, dum dicunt, huius sacramentum mysterium in eo confidit, ne ex vi verborum corporis & sanguinis Christi sub visibilibus accidentibus panis & vini continetur, illaque coniungantur quaque evidens, praesentiam Christi sacramentalem esse praesentia, & coniunctionem cum ipsius species, & non solum coextinentem, & comprehendentiam localem in eodem spatiu, cum eius. Confir. quia praesentia sacramentalis, que principales ponuntur ex vi verborum, semper manet eadem, quoniamcumque species sacramentales de uno ubi ad alium ubi transferuntur simul cum corpore Christi, nec dici potest, in quocumque motu locali hostie exercitare in eam actionem, sicut fuit illa, quae ab initio consecrationis facta fuit, producunt scilicet novam praesentiam sacramentalem ergo hoc praesentia sacramentalis & proprie loquendo est illi solidus, qui intercedit in veritate inter Christum, & ipsa species, aquae ita unio sacramentalis, quia Christus dicitur speciebus sacramentaliter unitus, in nullo alio posita ei, quam in motu, & reali praesentia, reali, sed non mutua continet corporis Christi sub speciebus, quia ex infallibili divine voluntatis decreto corporis Christi sit in separabilitate & infallibili praesens, & sub quibus realiter, & substantiale continetur.

Altera vero pars affectionis quod scilicet concomitantia ad hanc praesentiam sacramentalem Christus in hoc sacramento habeat etiam praesentiam localem ad quodcumque illud spatium, vel Ubis, in quo sacramentales species reperiuntur, satis de se patet, nec potest in dubium revocari, constat enim Christus in omni illo loco in quo sunt species esse praesentem, & quando hostia consecrata de loco ad locum defertur, constat, Christum non remanere in illo spatio, vel ubi quo ante erat, sed simum cum ipsa hostia trasferri, & hoc solidus significare voluerunt Concil. & Patres, quos Suarez adiunxit loc. cit. ab initio questi, pro parte opposita.

ARTICULUS SECUNDUS.

Saluatoris rationes adversa.

225 IN Oppositorum contra tertium affectum praesentem Adversarii arguant probando, hanc praesentiam sacramentalem, qua Christus est praesens speciebus aliquip physicis, & realem unionem includere ad illas; Primo quia sola praesentia corporis Christi ad species non est sufficiens ad salvandum omnia, quae de ipso dicuntur in hoc sacramento, quae de corpore Christi sub speciebus affirmatur, quod est incompromissibile cum substantia panis, & eius unione ad sua accidentia; sed hoc incompatibilis non potest provenire ex mera praesentia corporis Christi quia optimè posse, ponit corpus Christi praesens sub speciebus panis, manente ipsa substantia panis, vel quia penetratur cum illa, vel alio modo; ergo ad hoc, quod corpus Christi dicitur, quod sic incompatibile cum substantia panis, nec multulari praesentiam ad species sacramentales aliis uno physica cum illis; & hoc est praeceptum.

226 Respondit hucus fundamenti debilitatem etiam aliquos ex Adversariis agnoscere, unde Orlaudus quoque loc. cit. facit, nonne mihi coeludere quia licet de facto manifestetur de corpore Christi, quod est incompatibilis cum substantia panis? & eius unionem ad sua accidentia, nam hanc incompatibilitatem per Adversarios ex acta praesentia corporis Christi provenire non potest, quia posset ponit corpus Christi praesens sub speciebus panis, manente ipsa substantia panis, vel quia penetratur cum illa, vel alio modo, ita dicentes nos hanc incompatibilitatem ex propria unione corporis Christi cum species non provenire, quia manente substantia panis, & eius unionem cum suis accidentibus, posset ponit corpus Christi sub illavet per penetrationem, vel alio modo, ita ut sit unum cujus eidem accidentibus non enim implicat, corpus Christi sit uno cum accidentibus etiam manente unione substantiae panis cum illis, nam cum hoc accidentia corporis Christi non inhaerent, quamvis sint unita cum illo, posset quidem inhaerere substantia panis, & miri alterius cum corpore Christi sine actualitate in ipso, in hoc enim nulla certitudine repugnat; Quod etiam ex eo patet, quia materia unita cum sua forma posset de potentia ab aliolo unita cum alia forma, unio ergo unitus formae non est essentialemente incompatibilis cum unione alterius formae, ac protinde ex praesencia uno corporis Christi cum speciesbus non colligunt omnino incompatibilites illius cum substantia panis, ita in ista Orlando contra tertium hoc commune fundatum Adversariorum, & optime; Ad argumentum itaque dicendum est, de facta tantum sit hoc sacramentum, substantiam panis repugnare cum corpore Christi, absolute enim loquendo potuisse Deus aliter hoc instituire sacramentum, & tunc cum pane posset illa similitudinem corporis Christi, & de facto igitur non ex natura rei, sed dictum, Hoc est corpus meum, ideo contentum sub his species ubi expresso constitutus, prout ex decreto ex vi horum verborum expressum est praesentis, & coniunctionem corporis Christi cum speciesbus, non autem praesentiam localem ad illud spatium, in quo sunt istae species; Hoc ideo colligitur etiam ex modo loquendi Conciliorum, & patrum, dum dicunt, huius sacramentum mysterium in eo confidit, ne ex vi verborum corporis & sanguinis Christi sub visibilibus accidentibus panis & vini continetur, illaque coniungantur quaque evidens, praesentiam Christi sacramentalem esse praesentia, & coniunctionem cum ipsius species, & non solum coextinentem, & comprehendentiam localem in eodem spatiu, cum eius. Confir. quia praesentia sacramentalis, que principales ponuntur ex vi verborum, semper manet eadem, quoniamcumque species sacramentales de uno ubi ad alium ubi transferuntur simul cum corpore Christi, nec dici potest, in quocumque motu locali hostie exercitare in eam actionem, sicut fuit illa, quae ab initio consecrationis facta fuit, producunt scilicet novam praesentiam sacramentalem ergo hoc praesentia sacramentalis & proprie loquendo est illi solidus, qui intercedit in veritate inter Christum, & ipsa species, aquae ita unio sacramentalis, quia Christus dicitur speciebus sacramentaliter unitus, in nullo alio posita ei, quam in motu, & reali praesentia, reali, sed non mutua continet corporis Christi sub speciebus, quia ex infallibili divine voluntatis decreto corporis Christi sit in separabilitate & infallibili praesens, & sub quibus realiter, & substantiale continetur.

228 Sed intibus cum Averro, & alii, cum certi sit, ubiquecumque collo-

Quest. X. De sacramentali praesentia Christi in Eucharistia. Ans. II.

153

collocentur species, & quocunque deferantur, ibi est Christum, & quando manducantur, & sumuntur species, vere sumi ipsum Christum, dici non potest, hoc proveniente tamum extinse fecit ex pacto, & voluntate Del. sicut & Angelus manens in eodem loco cum lapide & ego mox eam lapidem, & Angelus pro sua voluntate sum lapidem, non autem ex cuncta gatione aliquia cum ipso lapide, potius fateri oportet, id intrinsecus proveniente ex aliquo colliguntur Christi cum ipsius species simili illi, quia substantia panis illi accidentibus colligata est, in hoc enim factamente succedit, & substantia panis Christi pro substantia panis. Tunc quia hoc non valat, quod Sacerdos ipse moveat, & deglavit corpus Christi, sicut non receteretur quis moveat Angelum movendo lapidem, cuius Angelus est tantum praesens, sed tantum est conditio, quia posita Angelus ipse se movevit, unde nec propriè diceretur faciens eternum corpus Christi, neque illud ad infinitum defere, aut in processione, quod est, contra veritatem & modum loquendi, secundum Canonum.

Resp. negandum attingamus cum eius probatione, imo dicit Doctor, quod si Angelus voluntarie se faceret praesentem lapidi, & decerneret à lapide non recedere, quoque lapis in eis lapidis permanenter, stante tali decreto non potest movere lapis. Angelo immo, ne unum ab alio separari posset, & ubiquecumque est lapidis, & Angelus absque illa traditione unione, quia in ista loca lata presens ex acta sua voluntatis octa, & igitur in propposito, posito de divina voluntatis decreto, quo dicitur Deus, corpus Christi esse realiter, & inesse praesens in speciebus, quoque permanenter, & posita tali reali, intima, & infallibili praesentialitate, eo ipso sequitur, illas species esse signum infallibilem continentia realis corporis, & sanguinis Domini, abque illa unione magis invenientur, & secundum modum moveri & aliud. Ad Conf. inquit, Deinde illa, qui physice moveat corpus Christi ad motum speciem, & faceret de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè dicitur Sacerdos moveri, & elevere corpus Christi, & facerat de factu, faceret de suto, & mortalitate moveat corpus Christi ad motum speciem, quia ex eadem voluntate, quia Deus voluntem semper esse praesens corpus illa specie etiam afficit, ut moveatur corpus ad motum speciem, id dicitur auctor Sacerdos, & non raliter moveat corpus Christi, quia non est illud, ex quo lequitur concomitans motus corporis Christi divina virtus; unde ita videtur, & propriè

ARTICULUS PRIMUS.

Quaestio Resoluta quod primam partem.

nando subiectivam inherentiam illorum; sicut etiam efficiunt, per coendam speciem modum efficiunt, quo exstincta agentia illa non pollunt consecrare; hoc ergo secundo modo corpus Christi dicitur consecrare species, & successere loco panis, scilicet imperfectio inherente, & hanc unitatem effectivam habet cum eis. Tandem Bernal. disp. 2. sec. 2. ejusdem unionis effectiva possibiliter declarat, quia consistit in actione quadam productiva corporis Christi sub speciebus dependenter ab illis, que actio est ratio, qua species unantur cum Christo.

232 Respondet negando autem, quia ut dictum est lib. 2. fons. disp. 1. qu. 1. repugnat, ceteratum alium, ut instrumentum physicum creationis, consecratio autem accidentia ex parte subiectum se habet per modum creationis, ut supra dictum est; Ad secundum, neque secundum ille dicendi mox sufficiunt ostendit ad modum spiritus, ita enim ex instituto probat Doctor ostendit hujus mysterii possibiliter declarat, quia consistit in actione quadam productiva corporis Christi sub speciebus dependenter ab illis, que actio est ratio, qua species unantur cum Christo.

233 Respondet negando autem, quia ut dictum est lib. 2. fons. disp. 1. qu. 1. repugnat, ceteratum alium, ut instrumentum physicum creationis, consecratio autem accidentia ex parte subiectum se habet per modum creationis, ut supra dictum est; Ad secundum, neque secundum ille dicendi mox sufficiunt ostendit ad modum spiritus, ita enim ex instituto probat Doctor ostendit hujus mysterii possibiliter declarat, quia consistit in actione quadam productiva corporis Christi sub speciebus dependenter ab illis, que actio est ratio, qua species unantur cum Christo.

234 Quod si primam partem omittimus, aliis dicendis modo statutum posse est, debet iuxta dicta disp. 1. 1. Phys. q. 8. concil. 2. ubi statutum posse est, posse est, ut expoliari a Deo suo conaturali modo effendi in loco, & ibi individualiter ponit ad modum spiritus, ita enim ex instituto probat Doctor ostendit hujus mysterii possibiliter declarat, quia consistit in actione quadam productiva corporis Christi sub speciebus dependenter ab illis, que actio est ratio, qua species unantur cum Christo.

235 Respondet negando autem, quia ut dictum est lib. 2. fons. disp. 1. qu. 1. repugnat, ceteratum alium, ut instrumentum

physicum creationis, consecratio autem accidentia ex parte subiectum se habet per modum creationis, ut supra dictum est; Ad secundum, neque secundum ille dicendi mox sufficiunt ostendit ad modum spiritus, ita enim ex instituto probat Doctor ostendit hujus mysterii possibiliter declarat, quia consistit in actione quadam productiva corporis Christi sub speciebus dependenter ab illis, que actio est ratio, qua species unantur cum Christo.

236 Secundo dicendum est, Christum in hoc sacramento non

habere unam propriam presentiam, quia constitutus totus in toto, & totus in qualibet parte sacramentaliter cum productione, ex Scoto q. 12. potest utique substantia panis illa accidentia conservare, quia eram illi primo produxit; sed corpus Christi nunquam illa produxit, & id est illa conservatae nequit, neque in hoc munere vices panis gerit. Ad tertium, ne etiam tantum illa dicendi modus sufficiens latet huius effectivae unitate possibiliter, dum etiam constituit in actione productiva corporis Christi dependentia a speciebus, nam primo falso supponitur, Christum sibi sub speciebus per substantiam reproductionem, ut paret infelix; & etiam hoc dato, falsum est propter dependentiam a speciebus, cum nullam consuetudinem physicanam circa Christi corporis exercere possit, nec ante consecrationem, nec post; Et tandem data etiam huius modi dependens, non adhuc ex a sufficiens deducit porro unio physica inter illa, quia non omne dependens in fieri ab aliquo, est per se, & immediatum ei, a quo dependet, est illi unitum, ut patet de lumine respectu corporis Iustini, & quo dependet in fieri.

QUESTIO UNDECIMA.

Quaestio Resoluta Christi in Eucharistia, & an hec dependeat a modo existendi natura altera in se ipso.

237 Quod si duas habet partes, prima querit quod modo possit existere Christus totus in toto, & totus in qualibet parte sacramentaliter, & ratio difficultatis est, quia si hujus praesentie corpus Christi sit indivisibiliter praeferens sub speciebus divisibilibus, quod corpori repugnare videtur, cum hoc sit proprium spiritus, mens et capite nequit, quomodo Christus cum tota sua corporis mole, & magnitudine sub tam modica speciebus sacramentaliter, immo & fabulatius caro minima parte existere possit, unde hac est una, & principalis ex parte suis huius mysterii difficultatibus; & quoniam hec veritas sit de fide in pluribus Conciliorum, & propter in Flor, in decreto unionis Armenorum, & Trin. sec. 13. can. 3. ad eadem tam difficiliter est explicatu, ut Amicus disp. 19. sec. 11. decem de hac re referat sententias, vel dicendi modos, quibus omnibus illustrata proprie aperte, quem ne sibi plane fati acere ingenue faterit, quos singulos referre, & examine non solum operari solet, sed fati est modum dicendi Doct. 4. disp. 10. qu. 1. declarare, qui finis dubio est omnibus facilior, & probabolior, ut verbius discebamus ibi hoc puncto.

238 Sic igitur dicendum in proposito, quod quamvis concedatur Christus esse similis in tota hostia, sicut & Angelum in suo loco aliquo, & animam in corpore, quatenus non est ibi per literas totius sui esse replicationes, sed per unam duximus, & quasi continuo totius sui esse diffinitionem; tamen non est ita semel in tota hostia constitutus, & singulis eius partibus per unicam presentiam aequaliter his omnibus constitutus praesens; sed est per totam hostiam diffensus, & omnes eius partes proportionales per totam praesentiam, quod sunt illae partes, ac etiam indivisibilis, & ratio praecipua est, quia si per unicam duximus praesentiam est illi omnibus praesens, quod sequitur quod constitutus aliqua particula hostie, & cetera Christus esse illi praesens, deliceret etiam praesentia eiusdem alias, cum ponatur esse praesens toti hostie, & singulis eius partibus per unicam numero praesentiam, hoc atem falso est, quia amittendo praesentiam ad hanc partem, non obdicit praesentiam aequaliter ad alias, sed semper manet ex acta praesens sua in genitivo intercepitur, quoniam manet; non ergo per unicam tantum praesentiam, sed per plures constitutus sub speciebus praesens, & sub singulari eius partibus, illa vero rationalis praesentia, quia Christus dicitur toti hostie praesens, & singulari eius partibus in sensu dici debet copio ex aliis praesentias ad partes hostie terminatis, quatenus non est tota aggratio illarum, ratione cuius dicitur Christus totus, & totaliter hostie praesens, quod nequit sibi convenire, ratione cupis illarum

singuli-

Quest. XI. Qualis sit praesentia Christi in Eucharistia Art. I.

155

engallatim, per eam enim triplex totus constitueretur in illa parte hinc, ad quam terminatur, non tam tota, tamen tota, ut jam notavimus disp. 11. Phys. cit. mon. 124.

239 Dices, praefatam unius partis corporis Christi v. g. capit. non posse facere praesentes partibus localis partes, scilicet materialis, vel pedem, sed precise illam partem, in qua fundatur, si enim ponetur totum Christi corpus in ea parte loci ad quam terminatur sic facit praesentia totalis, ut jam praeceperunt toti.

Reipsi, aliuscum vel eam vel quoniam loquuntur de partibus corporis, ut servant in se positionem de genere sicut non autem illi sunt positione denudatae, ut eventus in se nolit, cum enim tunc una pars non sit extra aliud in ordine ad locum, praesentia unius ad unam loci partem potest item facere praesentem aliud quoque comparatum, ut docet Doctor d. 10. cit. qu. 1. in fine fol. ad 2. ubi quadrat ratio, & aut in Eucharistia illa pars corporis Christi extra partem, aut non, si sic ergo non efficit omnes partes sibi sub eadem parte hosties si non ergo eorum Christi non sit quantum, Cui argumento responderet Doctor loc. cit. concedendo quod pars est extra partem prout & extra confitetur per ipsa partes corporis & requirit ad positionem, quod est differentia quantitatis; sed prout extra pertinet ad locum, sic passim est extra partem, non est, extra illum locum, in quo est alia pars; nec ex hoc sequitur, quod totum non sit quantum, quia totum quantum habens eodem modo suas partes extra se in toto potest habere unicam presentiam sibi, & omnium partium ad aliquum unum extra dividibile, vel quanto mecumque modicum dividibile, ita quod non est ibi aliis praesentia illi parti, & alia illa, ita Doctor ibi, neque ex hoc sequitur, singulas harum praesentiarum toti argagationis illarum ad ipsas, & ea partem toti, quia licet singulis aliarum sive totales ex parte subjecti, quoniam per singulas totas Christi constitutis praesentibus non tamem sunt totales ex parte termini, quia singula non terminatur ad totum locum, & licet hostiam, sed ad singulas illius partes, proinde per singulas dicitur solum totum Christus in illis hostiis partibus, ad quas terminantur non tamem totaliter, ut etiam dicitur in loc. cit.

240 Quartu dicendum est, ita totum Christum esse in qualibet parte speciem ut in qua quantitas minima, & minutissima excepit docet, ita expresso Doctor d. 10. qu. 1. cit. in fine, & est communis inter Recentiores, & probatur, quia substantia panis, & sanguinis Christi possit confectionem corpus Christi reparare, ut praefat substantia panis, vel falso aliquod eiusdem aliquid substantia panis sub indivisibili quantitatibus ante confectionem, ergo & corpus Christi, minor probatur, quia si sub indivisibili quantitate non efficit modum dividibile substantiam, ut dicitur in Va- duf. 189. c. 4. sequitur in duobus inconvenientia, primum est, quod natura litter loquendo daret accidentis sine substantia, in dubio dividitur quantitas, si alterum est, substantiam panis non esse continet, & unitam, sed interrupit, & dividit substantiam, non enim continetur partes subtilis nisi materialis, quia non sibi dividitur in continuata, quam sibi substantium quantitas: concedendum est ergo, ut substantia illa quae subdivisa est, quae indivisibili quantitate correspondit, ut dictum in Physica.

241 Repondet Hispanus d. 10. q. 9. 2. 13. probabiliter est, non a littermittre hujusmodi indivisibili substantiam, quia neque ad substantiam hostiam, & ratione suorum dividitur, ut dicitur in Physica in proprio Disp. nam, ut dicitur in Phys. cit. q. 1. 8. cap. 12. haec infinitas praesentiarum in proposito novam difficultatem non ingreditur, ac de diversis, que fieri soleat de infinitate partium continenti, quare solvi debet, ut illarum difficultates vidi ibi foliatus.

Dices, Christus est per se omnis speciem partibus etiam

minimus, dummodo sibi sensibilis ex Scoto d. 18. q. 9. A. & ratio est

qua ex vi verborum ponitur sub eisdem, & eorum partibus,

& ponitur sacramentaliter, partis vero duximus sensibilis posuit

eis sacramentales, sive figuram sensibilem vel factum, ergo neque est

sibi omnibus proportionalibus, parum plus minusve minimum

sunt infinites, ut patet procedendo in divisione continua, que

potest latenter a Deo heri, vel ab Angelo.

242 Repondet negando consequentiam, quia in altera pars

proportionalis quantitas est minima, ut alteri coniuncta est sensibilis, licet scilicet non est sensibilis, quia neque nisi

scilicet non est sensibilis, & consequenter non est sensibilis

substantia panis, & consequenter non est sensibilis

ARTICULUS PRIMUS.

Quaestio Resoluta quod primam partem.

nando subiectivè inherenter illorum; sicut etiam efficienrem per coendam speciem modum efficiens, quo exstincta agentia illa non pollunt consecrare; hoc ergo secundo modo corpus Christi dicitur consecrare species, & successere loco panis, scilicet imperfectio inherente, & hanc unionem effectivam habet cum eis. Tandem Bernal. disp. 2. sec. 2. ejusdem unionis effectiva possibiliter declarat, quia consistit in actione quadam productiva corporis Christi sub speciebus dependenter ab illis, que actio est ratio, qua species unantur cum Christo.

232 Respondet negando autem, quia ut dictum est lib. 2. fons. disp. 1. qu. 1. repugnat, creaturam nullam, ut instrumentum physicum creationis, consecratio autem accidentia ex parte substantiae habet per modum creationis, ut supra dictum est; Ad secundum, neque secundum ille dicendi mox sufficiunt ostendit ad modum spiritus, ita enim ex instituto probat Doctor ostendit hujus mysterii possibiliter 4. d. 10. q. 1. M. C. 4. 29. q. 16. C. ubi ostendit, posse Deum impetrare effectum naturalem corporis replendi locum, & consecrante ipsum velare positione de genere situs, que est materialis illa communio corporis ad totum locum, & partem eius ad partes istas; eo autem ipso quod corpus non est in loco divisibilis, con sequens divina virtus manet in ipso indivisibili ad modum spiritus. Non autem ob id Doctor intendit, hanc sacramentalē Christi praesentiam sub speciebus constitutam in sola extensione localis negatione, ut Vasquez intellectus videtur disp. 19. m. 1. nam ut bene arguit Amicus loc. cit. ex precipia locali extensionis negatione tantum sequitur negatio localis divisibilitatis, non autem positiva indivisibilitatis, quia pater negavit effectum formalium positivum tributare nequit; corpus autem Christi non tantum est non divisibile, sed etiam positivum indivisibile quod speciem partem intendit ergo Doctor hanc praesentiam sacramentalē esse modum supernaturalem corporis Christi superaditum, vi cuius totum corpus fit praesens sub ipsius parte speciem, ut declarat ibidem. Sed quis dubitet, an Christus in facie mentis unam propriè habeat praesentiam, qui erat ille primo produxit; sed corpus Christi nunquam illa produxit, sed ideo illa consecratae nequit, neque in hoc munere vice panis gerit. Ad tertium, ne etiam tantum illa dicendi modus sufficienter latet huius effectivae unionis possibiliter, dicit enim in actione productiva corporis Christi dependentia a speciebus; nam primo falsa supponit, Christum sub speciebus per subtiliter reproductionem, ut paret infelix; & etiam hoc dato, falsum est propter dependentiam a speciebus, cum nullam consuetudinem physicanam circa Christi corporis exercere possit, nec ante consecrationem, nec post; Et tandem data etiam huius modi dependens, non adhuc ex a sufficiens deducit porro unio physica inter illa, quia non omne dependens in fieri ab aliquo, est per se, & immediatum ei, a quo dependet, est illi unitum, ut patet de lumine respectu corporis iunctum, & quo dependet in fieri.

QUESTIO UNDECIMA.

Quaestio sit praesentia Christi in Eucharistia, & an hec dependeat a modo existendi naturae altera in se ipso.

233 Quidam duas habet partes. Prima querit quomodo possit existere Christus totus in toto, & totus in qualibet parte sacramenti, & ratio difficultatis est, quia si hujus praesentie corporis Christi fit indivisibilis, per praeceptum sub speciebus divisibilis, quod corpori repugnare videtur, cum hoc sit proprium spiritus, mens et capite nequit, quomodo Christus cum tota sua corporis mole & magnitudine sub tam modica specieum sacramentum mensura, imo & fabulat baron minima parte existere possit, unde hac est una & principalis ex parte suis huius mysterii difficultatibus; & quare si hec veritas sit de fide in pluribus Conciliorum, & prefectorum in Flor, in decreto unionis Armenorum, &c. Trd. sec. 13. can. 3. ad eadem difficiliter est explicatu, ut Amicus disp. 19. sec. 11. decem de hac re referat sententias, vel dicendi modos, quibus omnibus illustrata proprie appetit, quem nec sibi plane fati acere ingenere fatur, quos singulos referre, & examine non operari offerit, sed fati est modum dicendi Doct. 4. d. 10. q. 1. declarare, qui finis dubio est omnibus facilior, & probabolior, ut verbius discebamus ibi hoc puncto.

234 Sic igitur dicendum in proposito, quod quamvis concedatur Christus esse sim in tota hostia, sicut & Angelum in suo loco aliquo, & animam in corpore, quatenus non est ibi per literas totius sui esse replicationes, sed per unam duximus, & quasi continuo totius sui esse diffinitionem; tamen non est ita semel in tota hostia constitutus, & singulis eius partibus per unicam praesentiam aequaliter his omnibus constitutus praesens; sed est per totam hostiam diffensus, & omnes eius partes proportionales per tota praesentiam, quae sunt illae partes, ac etiam indivisibilis & ratio praecipua est, quia si per unicam duximus praesentiam est illi omnibus praesens, quod sequitur quod constitutus aliqua particula hostie, & cetera Christus esse illi praesens, delinqueret etiam praesentia eiusdem alias, cum ponatur esse praesens toti hostie, & singulis eius partibus per unicam numero praesentiam, hoc atem falso est, quia amittendo praesentiam ad hanc partem, non obstante illius praesentiam aequaliter ad alios, sed semper manet eius alia praesens sive laudis intercupio, quoniam manet; non ergo per unicam tantum praesentiam, sed per plures constitutus sub speciebus praesens, & sub singulis eius partibus, illa vero totalis praesentia, quae Christus dicitur toti hostie praesens, & singulis eius partibus in sensu dici debet copio ex aliis praesentias ad partes hostie terminatis, quatenus non est tota aggratio illarum, ratione cuius dicitur Christus totus, & totaliter hostie praesens, quod nequit nisi convenienter cupis illarum.

ang.

Quest. XI. Qualis sit praesentia Christi in Eucharistia Art. I.

155

Engallatim, per eam enim utique totus constitutetur in illa parte hec, ad quam terminatur, non tamen totaliter, ut jam notavimus disp. 11. Phys. cit. mon. 12. 4.

235 Dices, praesentiam unius partis corporis Christi v. g. capitatis non potest esse praesentes partibus locali alias partes, scilicet maxima, vel pedem, sed precise illam partem, in qua fundatur, si enim ponetur totum Christi corpus in ea parte loci ad quam terminatur sic facit praesentia totalis, ut jam praeceperunt toti.

Reipsi, aliuscum vel eam utique loquendo de partibus corporis, ut servant in se positionem de genere situs, non autem ille sunt positione denudatae, ut eventus eius nolit, cum enim tunc una pars non sit extra aliam in ordine ad locum, praesentia unius ad unam loci partem potest iterum praesentem aliam quoque comparare, ut docet Doctor d. 10. cit. qu. 1. in fine fol. ad 2. 12. quod erat rati, aut in Eucharistia illa pars corporis Christi extra partem, aut non, si sic ergo non esset omnis partes summa sub eadem parte hostie si non ergo eorum Christi non sit quantum. Cui argumento responderet Doctor loc. cit. concedendo quod pars est extra partem prout & extra confitetur per se ipsa partem corporis, & requirit ut ad positionem, quae est differentia quantitatis; sed prout extra pertinet ad locum, sic passionis est extra partem, non est, extra illum locum, in quo est alia pars; nec ex hoc sequitur, quod totum non sit quantum, quia totum quantum habens eodem modo suas partes extra se in toto potest habere unicam praesentiam, & omnium partium ad aliquam unum extra indivisibilis, vel quantumcumque modicum divisibilis, ita quod non est ibi aliis praesentia illi parti, & alia illa, ita Doctor ibi, neque ex hoc sequitur, singulas harum praesentiarum toti argagationis illarum adiungi, & ita partem toti, quia licet singuli & alia sunt partes ex parte subjecti, quae sunt per singulas hostias constitutis praesens, non tamen sunt totales ex parte termini, quia singula non terminant ad totum locum, & licet hostiam, sed ad singulas illius partes, proinde per singulas dicitur solum totum Christus in illis hostiis partibus, ad quas terminantur non tamen totaliter, ut etiam dicitur in loc. cit.

236 Secundo dicendum est, ita totum Christum esse in qualibet parte speciem ut in quaquantum minima & minutissima excepit docet; ita expedit Doctor d. 10. q. 1. cit. in fine, & est communis inter Recentiores, & probatur, quia substantia panis, & vini praefuit sub omnibus tali parti, ergo etiam substantia corporis & sanguinis Christi post consecrationem, & confiteantur pater, quia corpus, & sanguis Christi succedit loco substantia panis, & vini. Confirmatur, quia etiam non sunt in qualibet minima parte separatae praesentiarum potest substantia panis, atque adeo neque corpus Christi tamquam sic dicunt omnes partes vita sunt, in qualibet conservant substantiam panis, & post consecrationem madevit tota substantia Christi. Ex quo sequitur, est etiam sub omnibus accidentiis partibus communicantibus, quia incommunicantibus, sive tam equalibus, quam proportionibus, quia sibi etiam omnibus est substantia panis, & vini ante consecrationem. Nec refert, hinc sequitur, infinitas fore praesentias, quia infinita sunt hostiis modis proportiones in continuo ex dictis in Physica.

Reipsi, Huiusmodi dicitur d. 10. q. 9. 13. probabiliter est, non a littera huiusmodi indivisibilis substantialis, quia neque ad substantiam hostie, & vini ante consecrationem, sicut substantia panis, & vini non conveniret, substantia per se extenso, si haberet illa indivisibilis, quia conveniret in definitio quantitatis, ut habere partes copulatas termino communem, sed quicquid sit, sicut indivisibilis substantia non sunt substantia, sicut nec indivisibilis quantitatis, non enim continetur partes substantia materialis, quia non sunt inveniuntur in continuo, quam sunt substantia quantitatis: concedendum est ergo, ut substantia illa quae est indivisibilis, quae correspondit, ut dictum in Physica.

Reipsi, Huiusmodi d. 10. q. 9. 13. probabiliter est, non a littera huiusmodi indivisibilis substantialis, quia neque ad substantiam hostie, & vini ante consecrationem, sicut substantia panis, & vini non conveniret, substantia per se extenso, si haberet illa indivisibilis, quia conveniret in definitio quantitatis, ut habere partes copulatas termino communem, sed quicquid sit, sicut indivisibilis substantia non sunt substantia, sicut nec indivisibilis quantitatis, non enim continetur partes substantia materialis, quia non sunt inveniuntur in continuo, quam sunt substantia quantitatis: concedendum est ergo, ut substantia illa quae est indivisibilis, quae correspondit, ut dictum in Physica.

Dices, Christus est per se omnes speciem partibus estim minimis, dummodo sunt sensibilis ex Scoto d. 18. q. 9. & ratio est quia ex vi verborum ponitur sub eisdem, & eorum partibus, & ponitur sacramentaliter, partes vero duximus sensibilis ponitur esse sacramentales, sive figuram sensibilem per se factam, ergo neque est sub omnibus proportionibus, partes vero minus versus minimum sunt insensibilis, ut patet procedendo in divisione continua, quae potest latenter in Deo heri, vel in Angelo.

237 Respondet negando consequentiam, quia in altera pars proportionalis quantitatis est minima, ut alteri coniuncta est sensibilis, licet scilicet non est sensibilis, quia neque nra est eis.

238 Reipsi, dicitur dicitur d. 10. q. 9. 13. ratione est ad oppositum, quia substantia panis non alijs que est eis correspondet insensibilis quantitatis, sed ratione suorum individualium igitur Christus succedit panis, qui non est in illis accidentibus per correspondientiam partium ad partes, & indivisibilis ad indivisibilis, sed per ordinem totus Christus ad tota ipsam, & totius ad singulas partes sensibilis, si hoc tantum succedit panis, quod sicut totus est sub totis accidentibus & Christus, in aliis non modo est, sed non succedit, quia est ibi sacramentaliter & subfigno, quod ergo sunt partes, juxta eis ponitur singula sacramentum, & tota pars replicationes praesentia Christi sub eis.

239 Sed solitus Huiusmodi dubitum ex dictis dicitur Phys. 4.

1. ubi ex iustificato demonstratur, dari huiusmodi indivisibilis substantialis, quia substantia secunda quantitate suas habet partes entitatis, & consequenter ex partibus integrantibus, & extensis est composta ex supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & consequenter nullam est ibi pars in sensibili, sicut minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

Christus est sub omniparte sensibili hostie, etiam minima, & quantum, ut explicatum est supra qu. 5. a. 1. & ita tanto de de magnitudine & parvitate materie & cetera, Ex quo desinatur.

venit habere partes suas termino communis copolitas; ut fuisse in ostenditur; Et tandem quamvis individualibus substantiae non sint substantia in re, id est quae sunt esse materia coextensio falso rem economirauntur, & per necessariam confectionem, unde id falso convincent. Christum non esse sub individualibus primo & per se, non tamen excludit, quia potest esse sub aliis concomitantibus, & per necessariam confectionem, quatenus talia individualibus sunt partibus substantiae conjunctae, ut termini easum communis.

Nec etiam solutio Baneatus obesse potest, quia & ipse quoque Ies. cit. in sua empl. 2. lib. n. 260, in secundaria parte conclusione, videlicet corpus & sanguinem Christi esse etiam sub individualibus evidentem, seu speciem, quia sunt accidentibus conformati ab ipso discontinuatione, sed per modum communis existimat euperant tota species, ut ipse loquitur, enim non essent in individualibus continuativi partibus, silent fuisse modo discreto & discontinuo. Et quia potest, ut lib. n. 27. pag. Christum replicari, & esse presentem in punctis, & individualibus, hinc ad tollendum contradictionem itatur in concilio bon. lib. n. 278. debet, ut in prima conclusione admittere presentem tam, tamen inad- quatam Christi sub individualibus, & in quinta conclusione negare tam ad gradum, quam folum admittit in partibus sensibilibus, ubi adhuc se magis explicare imponeat. Christum in individualibus non habere peculiaritatem, & distinctionem, tamen a particuli- partium, alioquin posset in eius remanescentia facilliter alterius existimare. Sed si quoque hinc alter, non alio modo possit existimare Christum per se sub individualibus, non quidem praesentem distinguita ab ea, quia est partium, sed eadem praesenta, quia est ad partes; quamvis non repugnat, corpus Christi ponit in punctis, ita ut dicitur presentem propter ad punctum; In propo- positiu tam non contingit, nisi praesenta Christi, quia su- cedit ad presentem panis, ex primo respectu torius, & partium, & sub speciebus tantum sub signo sensibili, nonne ad continuati- onem hujus praesentie exigunt propria, & diversi respectu punctorum, quia per eandem, quia est presentis partibus, est etiam presentis modo explicato. Imo in hoc sententiam tenet Hengs. loc. cit. n. 16. concedit. Christum esse sub individualibus speciem, & verba. Dicitur. Ad negat, inquit Hengs. in sensu jam explicito locutus est. Doctorum, neque non eis presentis individualibus praesenta diffinita ab ea, quia est partium, sicut est sub qualibet parte praesentie propriis illi parti, non autem negat eis praesentis praesenta eadem, quia est ad partes, & hoc modo conciliat opposita sententias adductas.

2. Sed in contrarium oblicant, quia hinc sequeretur, posse Sa- cerdotem confidere individualibus, v.g. si intendat conferre- re folsam ultime superfectam, que sensibus immediate objectibus, aut punctis, in quo hoffia perfecte spissiter tangit planum, quod est omnino absurdum. Deinde sequeretur, quod fracta hoffia Christi de novo est sub singula individualibus extensis de novo re- entrantibus nova confectionem, quod, etiam viderit inconveniens. Tandem arguit Baneatus, cura hinc sequeretur, posse corpus Christi remanere sub individualibus, etiam facta separatio- ne a corpore, quod est fallax, quia non potest illi sub hac facie- tate, id est, tanquam sub signo sensibili, sequela prohibiri, ex hoc enim quod sub partibus maneat replicatur ante separationem, sequitur quod, nullo facto, miraculo remaneat, etiam in ipso sepa- ratione, ergo si in individualibus maneat, potest confectionem ma- nere, omnia praesentia non dependent ab alia.

R. Respondit nominali cum sua disp. 52. secunda, concedendo fe- quient, cum nulli contradictionis in eo cau involvatur, quia illa uisus superfectus est sensibili, & Ideo corpus Christi potest esse sub instrumentali, hinc est tanquam sub signo sensibili. Sed quia hoc admettere, ad hoc ruit et difficultas de puncto, in quo hoffia spissiter tangit planum, quia hoc non est sub sensibili, sed tantum quibus partibus coniunctum; Quare melius cum Aver- ffa. q. 4. C. 2. neganda est sequela, quia confectione debet esse hu- mano modo accommodata, & cedere super materiam humano mo- do tractabilis, quare folum coniunctum cum partibus potest in dyvibilitate conserari. Ad 2. jam diximus disp. 9. P. 1. q. 2. art. 2. & 7. Christi heri, nemo sub illis individualibus subiret nova con- fectionem praesentem, etenim ex vi precedentis confectionis ineipit illi sub illis individualibus de novo resolutibus, quemadmodum in pane non consecrato refutatur in dyvibilitate panis, & enemadmodum sub illis accidentibus de novo producit in speciebus v.g. sub colore, vel calore, illi Christi, & he etiam sub nova quantitate per ratiōnēm inducā in opinionē, quod per ratiōnēm nova qualitatē acquiratur. Ad ultimum sequela tunc est, si dicimus Christum esse sub individualibus propria, & peculiaře praesentie diffinita à praesenti partium, quod nos non affiramus; die mus enim, illa praesens individualibus est semper praesenta, quia est ad partes, qui copulant, quia praesenta dici potest instantia, & materialis, non autem formalis, sicut con- tenti ad continent, atque signi ad signum, quia non est sub sensibili, tanquam sub signo sensibili, nisi prius coniuncta sunt partibus, unde folum sequitur, Christum esse sub punctis calo praesenti, quia est

tub pareibus, quamvis etiam non repugnaret ponit sub punctis, ut dicitur praesentem propriam ad punctum, ut supra dictum est.

243 Quinto dicendum, praesentiam Christi facientalem in loco societatis esse definitivam, quatenus est in eo circuferi- pte, & per confectionem ad locum specierum. Concilio suo est. Scito loc. cit. & deducitur ex dictis dyp. 1. P. Physica. 8. n. 10. ubi diximus modum etendi in loco definitivo dupliciter usurpar posse, vel idem tonante quod est in loco incircumscriptive, quo se- fu appropriatur rebus incorporeis, unde in communis modo loquendo, modum etendi in loco Angelorum dicimus esse definitivum, quatenus a angelis est tota in sua spuma loci, & totus in qualibet eius parte; Vel ac ipsi potest, ut vis vocabulata, quatenus dicitur negotiacione cuiuscumque alterius loci in quo sensu communis est omnibus creatis rebus, quod ex vi potentie naturalis unum certum locum sub determinavit, in quo sensu conceditur, ut quod nihil posse ponit in pluribus locis, ille definitivus, qui hic est modus naturalium rerum, quem illi naturaliter vendicant, & co- existentes statim, ac ponuntur in pluribus locis, ut in primo sensu taliter est, nihil posse ponit in pluribus locis definitivis, & in hoc sensu illius praesentiam Christi facientalem in loco speciebus esse definitivam, ex quo facile solvit fundamentum S. Iust. d. 4. art. 3. ubi sit Christus non esse in Sacramento definitivus, quia de ratione praesentie definitivae est, ut ex natura fons illi repugnet, remensibilis, quia non est ad corpora separata; Verbum autem, & accidentia unita corpori extra factum, sufficit etiam unita in factum.

Quaest. IX. Qualis sit praesentia Christi in Eucharistia. Art. II.

157

licet non possit habere ibi ubicationem Romanum; & sic in proposito posset dici, corpus Christi in Eucharistia habere tandem numero figuram situalem, quam habet in Celo, licet non ubicationem celstem.

Resp. ex dictis in Physicaq. etiam in logica explicando predi- camentū Situs, situm non esse aliquod accidens positivū ab ubicationibus partium animalium, & loci distinctum; homine enim habeat, vel federe aliud non est, quia partes animalium esse in talibus locis, & taliter inter se distinguitur; Neq; homo in lectica fidei dicitur propriè, etiam tenere felicem, quod est de praedictamento situs, quando lectica moveretur, dicitur retinere eandem figuram qua- titativam, ratione cuius exigunt taliter positionem in ordine ad locum, ubi cumponatur, & quoconquo deteratur; ut enim diximus dyp. 8. P. Phys. 4. art. 2. n. 53, figura quantitativa dicit relationem partium corporis ad se invicem, ut sunt ordinabiles in loco, non quidem hoc vel illo, sed indeterminatè, quia licet partes corporis trā- late variant locum, & ubi tandem tamen servante coordinatione, & proportione ad se invicem, ut sunt in loco v.g. palmaris ordinabiles, quia non hie vel ille loco palmaris speciat ad rationem illius figure, sed fons palmaris indeterminatus sumptus. Quare ex hoc dicitur, ut ex natura fons Christi habere eandem figuram quantitativam, & organicas, quam habet in Celo; non tamen eandem figuram situalem, quia non habet ibi extensionem actualis localis, nec figuram, quem habet in Celo, quia extensio actualis localis, & situs inclut tales ubicationes partium in tali loco, que ubicationes ce- lestes non repugnant Eucharistia. Cautè tamen legendus est, in hac materia Branc. dyp. 21. art. 12. ab inicio, ubi ut fides figuram Christi in Eucharistia quantitativam, & organicas notat ex Scito dyp. 4. art. 1. n. 1. fine, quod corpus Christi in Eucharistia sine sub specie panis significare vini, licet careat modo quantitativo, five positione fitus, non tamen carat ordine quantitatitudinem totum; vere enim una pars est extra aliam, neque putandum est, partes subintrare ad invi- cem, ut reducantur ad minimam partem naturalem, sed partes omnes sunt exarà alias, & caput diffat à pede &c. aliquin figura caret, que sine tali positione non datur; ita Brancatius ibi. 266, que quidem est doctrina Scito loc. cit. non tamen talibus verbis expli- cata, quia licet in corpore Christi in Eucharistia vere una pars sit extra aliam modo jam explicato, non tamen vere dici potest, caput diffat à pede, & propinquas sunt differentie locales, & pertinent ad figuram situalem, non vero quantitate, evam præcisæ sumptus, quam folum fecerit Christus in Eucharistia.

Dices, quantitas non potest ponit sine respectu illius, quem dicit modus quantitativus, quia non potest esse quantum cum alio quā- tocum illi communitetur; ergo neque ponit corpus Christi in Eucharistia finis positione de genere situs, nec consequenter sine figura situale. Negatur aliuscum ex Scito loc. cit. ad probacionem dicendum, quod verum est, loquendo de communitatione secundum qualitatem hostie, & totum in qualibet illius parte, quod etiam dicitur de fangiue respectu quantitatis vini secundum proportionem.

249 Sic igitur pariter distinguenda est duplex figura in corpore quanto, ut jam diximus dyp. 9. Phys. 1. n. 3. & dyp. 11. n. 12. & col- ligitur ex Doctore 4. dyp. 1. 2. q. 4. Iusta intrinsecus, & quantitativa, quam ali appellant organicas, que funditus in positione de ge- nere quantitatis, altera extrinseca, & situales, que funditus in po- sitione de genere situs, prima confitit tali unione, & ordine ta- lium partium inter se ratione cuius iuxta illam, & istam parte me- diant plures, vel pauciores, & ratione cuius caput Christi in Euch. licet spatium rotundum adiu. non occupat, taliter tamen habet partes unitas, & inter se dispositas, ut postulet extentionem localis circularem: brachium vero habet partes inter se dispositas, ut postulet extentionem localis per longitudinem. Altera vero figura scilicet extrinseca, & situalis est tali dispositio, ut patrum in ordine locuti, quia scilicet caput est sursum, pedes deorsum, manus ad alteram, & sic de aliis. Quia ergo illa attenditur penes ordinem partium in tuto, & ad se invicem, ista penes ordinem partium in loco, id est corpus accidentis per accidens, ac proinde ab ipso separabilis, illam vero semper retinet etiam existens in loco dyvibilitatis. Et id est figura extrinseca, & quantitativa con- sideratur eandem, quam Christus habet in Celo etiam in Eucharistia retinet, quia licet ibi partes corporis eius sint in eadem spatiis, tamen tamen talis ordinem unionis inter se ratione illius caput sit immediata unitate collo, non manibus vel pedibus, & ratione cuius etiam talem exigunt localem dispositionem, si conformati modo locentur, ut caput petat esse sursum, pedes deos- sum, & sic de aliis; ita etiam discutunt S. A. L. Card. de Lugo, dyp. 8. sec. 1. & alii Recentiores.

247 Sed dubium est potest de figura situale; hac enim videtur esse accidentis independens à loco, nam potest homo diversa loca mutare, & eandem figuram situalem retinere; sic homo fidei in lectica successivæ mutabulationes, & sepe retinet eundem modum fidelium; videatur ergo dicendum, figuram situalem esse alioquin quod accidens ab hoc, & illo loco independens, acque idem corpus existens Rome replicetur Venetiis, posset ibi habere eandem numero figuram situalem, quam habet Rome.

Meld. in Quaest. Sentent.

O Tho:

a Thomistis, quasi non iūm hujusmodi accidentales formae secundum entitatem suam absolutam, & inter se ratione sunt supernaturales, & ordinis divinitatis, ut ipsi loquuntur, nam praefata distinctione entium supernaturalium secundum sensum, vel modum, inquit Doctor *loc.cit.*, admitti debet tantum relata in ordine ad efficiens & non absolute secundum formalem entitatem, quia naturale, & supernaturale non distinguunt naturam aliquam in se, sed tantum in comparatione ad agens, adeo supernaturale secundum substantiam dicatur illud, cuius entitas est supra vires naturae absolute loquendo, & est ita *loc.cit.* Deo producibile supra omnem debitum virtutis creata, vel supra omnem naturalem eius, exigentiam modo iam explicato *loc.cit.* supernaturale vero secundum in modum dicatur illud cuius entitas est supra vires naturae, non absolute loquendo, sed tantum quod circumstantiam, quatenus sit, vel post privationem, vel contra ordinem naturae, unde entitas producta non excedit naturae facultatem, sed tantum modus, quo fit hic, & nunc ex quo patet inquit Doctor, totam hanc distinctionem per extirpationem, scilicet per comparationem ad agens, non a genere penes intrinsecas entitatis.

249 Itaque loquendo in hoc sensu de supernaturitate secundi substantiam praesentia corporis Christi in Eucharistia dicenda est si per naturam sive felicitatem secundum substantiam; ita jam statuimus lib. 2d. cap. 2, 10, quod facit probari pote ex descriptione allatius e supernaturale secundum substantiam tam de communione confusum, quia predicta praesentia est nulla causa creatuaria exigentia corporis & sanguinis Domini; & à nulli causa creatuaria induci potest ergo est supernatura licetque ad substantiam, consequtiva patet ex definitione nam altera estis supernaturale secundum substantiam; probatur assumptionis quia praesentia naturae sive cuiusque partis rei quantitate exigunt locati diffinitio loco a ceteris partibus sic enim per modus efficiendi in loco circumscripti est quod sit pote in seipso regum corporum ut dictum est in Physica, ergo caput v.g. Christi cum adhuc in Eucharistia remittat quantitate exigit correspodere aliis parti loci a maiori predictis &c. cum ergo ex vi praesentie factamentalis omnes partes corporis Christi in eodem loco ponantur; id est omnino supra naturalem exigentiam iudicem corporis & sanguinis Christi, sequitur nec esset quod sit supernaturalis secundum substantiam; Conferatur, quia exigentia naturae cuiuscumque substantie materialis est continetur & subicit accidentibus suis, sustentando illa per inherenteriam, nec fieri potest per naturam ut substantia retine continetur; & subicit accidentibus sine illius invenientia; sed corpus Christi continetur sub accidentibus panis per solam intentionem praesentia, & unionem absq; illa tali inherenter accidentibus in poferto cum hoc sit supra naturalem eius exigentiam, et at talis continetur supernaturales quoad substantiam, & non tantum quod modum.

Sed ies, praesentia Angeli est ejusdem rationis cum praesentia sacramentali, nem de deficit uisus a circumscripsijs constitutis, ut perfector illa, quia est omnino spiritualis, et tamen est naturalis quod substantia ergo etiam praesentia sacramentalis. Deinde quia id falso in anima Christi negari non potest, quia cum sit natura spiritualium modis praesens, non potest exire, quam exire totam in toto, & totam in qualibet parte loco, spicatum, & consequenter eius praesentia sacramentalis naturalis est. Tandem contendit Branc. *disp. 21. art. ult.* praesentiam Christi ad species formaliter acceptam esse naturalem, & solum prepositive supernaturalem, ex suppositione nimis antecedentia miraculi; facta enim miracula ex replicatione corporis Christi, & enucleatum, pars ex aliis sub filigulis hollie partibus, illi respectu praesens, qui ex Christi corpore, & partim eius insurgunt, sunt formaliter naturae, respectu illius, superposito miraculo, exigitur a natura, ex eaque producentur, sicut in aliis congentis respectu continentium, & ne sit alii respectus distantiae, vel in distante, & similes, qui in Christo se replicato insurgunt, tunc quia si aliquod corpus cum sua extentione replicatur, facta tali replicatione, respectu circumscripsijs essent illi naturales, sicut etiam si Angelus definitive replicatur, essent illi naturales, sicut etiam contenti essent naturales, quia in his mynibus solus oritur dicente finem naturae.

in his omnibus folium primum dicere super naturale,
250 Respondebat negandum illius umps, quia praesentia Angeli
supponit subiectum indivisibile, quod naturaliter perit totu locari
in tuto loco, & totum in qualibet parte; sacramentaliter vero in pppo.
ut subiectum divisibile, & extensum in ordine ad se, ac proinde
est naturaliter exigens extensionem in ordine ad locum, quam
modice predicta praesentia ponens corpus in loco divisibili modo
indivisibili; Quid sute Angelica praesentia sit entitatem perfectionis
sacramentalis, parum ad rem facit, quia ut dictum est loc.cit. lib. i. d.
2. omnis substantia naturalis a tuto genere perfectior est quocumque
accidente supernaturali, quia ratio supernaturale istud non
attendit neque maiorem, vel minorem perfectionem entitatis. Ad
secundum genus concedit Card. de Lugo. disp. 5. feta. 3. n. 173.
praesentia anima Christi in Eucharistia esse simpliciter naturalem
in substantia, quia nil habet pecuniae utilitatem ratione anima Christi
in Eucharistia, per quod possit entitatis differe ab ubicatio-
ne naturali eiusdem animae, & qui defendant, praesentiam Chris-

fit in Eucharia ut et super natura sit; videtur sed in loco di-
presumere corporis Christi, & nihil dicunt de auctoritate; illi canse-
derent etiam in prefigurante manu Christi; alijs non posse superna-
turalitatem quod modum; quoq; in hoc consistit; quod extra fa-
cramenntum correspondet tota singularis pars corporis spacio, sed per di-
linctas corporis partes, quibus inexistat forma; & in factum
correspondet per omnes partes ejusdem corporis, quia ita est corpus
est totum in toto spatio, & in qualib; parte spatio, & conseque-
ter fit quidam replicatio ejusdem praesertim ad eandem loci par-
tem, ita praesertim Morandus frat; 349, 11. Ad ultimum natu-
rallimum, ad probacionem diei, & dispatum esse ratione de repli-
catione sacramentali corporis Christi ac circumscripsi; corporis
vel definitiva Angelii in pluribus locis, nam si corpus cum sua ex-
tentione in pluribus locis replicaretur, facta tali replicatione, re-
plicetur circumscripsi; illi naturales, quia ponetur in singulis
locis modo circumscripsi; qui est proprius, & conaturalis corpori
parum, & sic etiam si Angelus replicaretur definitivè in pluribus
locis, respectus illi definitivè efficiatur naturales, facta tali replicatione
qui ponetur Angelus in singulis locis modo definitivo, qui est
proprius, & conaturalis spirituum, si replicetur corpus in plu-
ribus locis factamentarium, & cur fit totum in toto, & totum in qua-
libet partem tantum replicatio ipsa erit miraculosa? & superna-
turalis, sed etiam modus, quo fit presens pluribus locis, quia colli-
igitur in illis modo in circumscripsi; nimirum totum in toto
totum in qualib; loci parte, ac proinde etiam talis liber perfec-
tio dicitur supernaturalis, quia ponit omnes partes corporis
in eodem loco quod est supra exigentiam corporis.

251. Tertia Difficultas est: an intellectus creatus posse naturaliter videre existentiam corporis Christi in Eucharistia? & quidem non est difficultas de intellectu sensibus alligato, cum enim in talibus non in intelligibili ex sensibus his, eodem modo, sibi praestantibus, eodem etiam modo intelligit: sensibus autem accedit pars eius, & vii sunt sibi eodem modo pertinentia, antequa non sit ibi corpus Christi, & prope, atque id fuit scire non videt ibi corpus Christi, quia ite conformatio non est ibi, ita neque post. Quare sola difficultas est de omni intellectu, qui in intelligibili a sensibus non dependens, sive fit Angelicus, sive animal separatus, sive hominibus beatior polit naturaliter videre existentiam corporis Christi in Eucharistia. Negat Thomas, p. 4, 76, c. Sun. Suarez, ibidem, 5, 1, sec. 5, & illis Recensionibus. Affirmat Scotinus: tam vereres, tam Recensiones cum Scot. 6. diff. 10, 19, 8. & Nominalites, quam difficiliter jam ante tractavimus lib. 2. diff. p. 2, 9, 10, sub illo titulo, An Angelus naturaliter cognoscere possit efficiatur supernaturales, & mysteria gratie? *Et ibidem* art. 2, scilicet viii. mis. aliquos effectus supernaturales ad gradus mysteriorum pertinentes, supponit iam primum miraculo, quod finit a Deo productum, ut ab aliis super naturali naturaliter oportet, ut inveniatur in existentia corporis Christi in Eucharistia speciatim in eum mecum visus.

speciem enim heretivum.
252 Itaque iuxta ibi dicta dicendum est, existentiam corporis Christi polle distincte, & intuitivo cognoscere quicunque intelle-
ctu creato senibus non alligato in intelligendo; quod probat Do-
ctor L. ratione à priori quia totum ens creatum est objectum pro-
portionatum tali intellectu quantum ad cognitionem tam abstrac-
tivam quam intuitivam quod adhuc magis declaratur qd. 14. ut alio
objecto naturaliter intelligibile ab intellectu creato ex natura
potentia esse quodcumque ens finitum. & limitatum, ab solutu-
vel respectu finitum; dummodo non habeat pro termino ens infiniti,
ut iam latius in libro de Anima declarando latitudine in eisdem
ad aquatis intellectus creari ex natura potest; Sed corpus Christi
exiliens in Eucharistia sub latitudine huius objecti continetur; est
enim ens finitum, & limitatum, abolutum quidem, si secundum
substantiam suam consideretur; respectum vero, si reduplicatur,
prost in Eucharistia existens, sed illius terminus est aliquid finiti
nem species sacramentales, cum ergo corpus Christi etiam re-
duplicatur consideratur in Eucharistia ex istente, limes non
excedat objectum naturaliter attingibilis ab intellectu creato ex
natura potentie, est etiam sub taliter ab eo attingibile, & cognosc-
ibile medium abstractum, sed etiam intuitivo, et sensu dicendum.
objectum ad eumque intellectus creari ex natura potentie et
termino enim finitum, quod non resipicit aliquid, quod excedat virtus
tempore naturale intellectus sensu unius hypothetica, vel simili modo
intinfusus ter, qui est ad Deum ratione propria, qui excedit in
tellectum creatum, & objectum eius naturale motivis et terminis
ut declaratur et dispensatur de Angelis q. 10. m. 326. exilien-
tibus aetate induvilibus Christi in Eucharistie et huiusmodi, quia et
inter corpus Christi, & species queritur quodlibet et contentum sub
objecto naturali intellectus Angelici, & humani ex natura potest,
Neque sacrificium communis, & frequens at variiorum solutio-
rum repugnantiam est in eo, quod haec existentia fit supernatu-
ralis in entitate; nam, ut urgeamus loco citato, in primis hec est
manifesta principiū pietatis, id enim est quod cōvertitur an-

naturalitas, quod substantiam possit semper esse ratione, ut aliquis effectus sic supernaturalis non sit naturalitas cognoscibilis ab intellectu creato; & id non confutare negamus in quibusdam effectibus. Tum qui si ponetur ad Deo idem corpus simile in pluribus locis, ita similitudiniter cognoscetur ab Angelis, immo & a nobis, percipiemus enim. Porro v.g. esse hic & ibi, & tamen ea presentiam similitudinam hie & ibi in eodem subiecto est supernaturalis quod substantiam, cum tota definitio talis entis supernaturalis ei conveniat. Tum tandem, qui ut arguit Doctor, supernaturalitas non variet ratione rei in se formale, siquidem naturale, & supernaturale non distinguunt naturam alieium in se, sed tantum in comparatione ad agentem confitit ex dictis, n. 148. & ideo non contradic hoc, & illud est aliud, & aliud in ratione intelligibilis; & ideo qualis aliquod ens creatum sit ordinis supernaturalitionis ob id subterfugit sphaera objecti intellectus creati ex natura potentie; & si aliquod subterfugit, hoc non est ea ratione praecise, quia sit ordinis supernaturalis, sed alia peculiaria ratione, ut lucidius declaratum est.

255 Quarta deum difficultas est, cum corpus Christi sacramentaliter existens per divinam potentiam videri posse oculo corporeum. Hanc etiam difficultatem jam est probata tradivimus dict. 5. de *Aimia qu. 7.a.2-27*, ubi tres rectulimus sententias, duas extremas, & unam medium, prima extrema assertis, medium supernaturale iter, sed etiam naturaliter posse videri oculo corporeo, non tam ad viderique Deus non vult, que opinio Nominalibus ad scribitur 4.40. Secunda extrema negat, quae videri tam naturaliter, omnia su-

253 Deinde hoc idem probat Doctor, quia intellectus Angelicus potest naturaliter cognoscere, non esse sub accidentibus substantia panis, & corpus Christi esse sub eius sine modo quantitative; ergo cognoscere potest, corpus Christi ibi indivisibiliter existere. Consequientia patet nam ex eo praesice, quod corporis aliquod quantum aliquid actu existens caret extensione ad locum necessarium intelligentius, ipsum exilere e indivisibilitate; tunc quia si Deus supernaturaliter ponet duo corpora in eodem loco invicem coenpaterit, posset Angelus naturaliter cognoscere, utrumque prefigerentur ergo pariter si Deus ponat omnes partes corporis Christi in eodem loco, potest Angelus cognoscere, omnes presentes esse ibidem; probat alium patet Doctor quod utrumq[ue] pars, quia virtus potens cognoscere objectum, dum et p[ro]tens intuitivitate, potest cognoscere etiam eam absentiam, dum est absens ut patet ex 2.de Anima, quia per visum cognoscimus non tantum lucem, sed tenebras; sed intellectus creatus ex natura potentia presentiam panis cognoscere potest, quando prefigerit ei, quia non est objectum supernaturaliter, ergo etiam cognoscere potest absentiam. Item si corpus Christi efficit sub speciebus modo circumscriptivis, modus sic existendi cognoscere tur ab Angelo, quia tam substantia corporis Christi, quam modus sic existendi in loco sunt ordinis naturalis ergo in causa, quod eam ibi videret non actu localiter extensam, jam enim videtur humus de extensione carens, atque idee in loco indivisibiliter existente.

10. Secunda extrema negat, posse videri tam naturaliter, quia si supernaturaliter, quam aliqui Recitatores defendunt cum aliis anterioribus ibi citatis. Tertia sententia media docet, hoc naturaliter fieri non posset bene supernaturaliter, que est communis inter Thomistas, & Scotistis, nec eodem modo defendant; Thomistae namque dicunt, posse oculi corporis videte corpus Christi in Euch. etiam ut sub modo indivisibili existit, quod negant Scotistae afferentes, posse tantum videri, ut tali modo praescindit, & quatenus habet esse extensum fundamentaliter, & positionem de genere quantitatis, ita Mairon, Baffolius, Faber, Arctinus, Higmanus, Blaustius. Alii vero Scottista dicunt, posse utique Deum caufer, visione corporis Christi in Eucharistia existens in oculo corporeo, sumendo visionem materialiter & pro absoluto, ceteri per illam, non posse oculum corpus Christi videre, & ratio est, quia visione materialiter sumpta est forma absoluta, nempe plena, ergo non repugnat, posse Deum caufer in potentia capaci finis respectu attingenter, & tendenter in objectum, & sic Sponsi intelligunt 4.d. 10. q. 9. ad questionem in 1. consol. t. Rada, Gavatius, & alii.

256 Itaque iuxta ibi dicta Dicendum est, naturaliter nullo modo corpus Christi posse in Eucharistia videri, supernaturaliter autem neque videri posse, sub modo indivisibili existit, sed tantum ut a tali modo praescindit, & quatenus habet esse extensum fundamentaliter, & positionem de genere quantitatis, licet neque hoc ultimum Sponsus ex ore altera loxi. His conclusio[n]ibus fin-

Raspoder Beccanus cap. 19. quæst. 7. fine, quod cognoscet corpus Christi nisi fine extentione locali; se proinde habent quemadmodum existendi individualiter quia autem sit ille modus in particulari non cognoscit; sicut enim variis modis existendi individualiter; nam & Deus exigit individualiter in omnibus rebus, & Angelus in suo loco ad equum, & animal rationalis in corpore, & corpus Christi in sacramento; Unde licet generali quadam ratione possit cognoscere, corpus Christi existere individualiter in Eucharistia; non tamen cognoscit in particulari, qualis sit illi modus existendi, & qui modo essentialem differat a modo existendi animalis rationalis; debet enim necessario differre, quia alter est spiritualis, aliter materialis, aliter individualis, aliter divisibilis, & extensus, non quidem ex parte locis, sed subjecto; Tertio, Beccanus plus Scotti concordat, cum scire facilius sit. Ad eam sententiam, quod

25 Sed dices, quodcunq; cognoscibile per fidem excedit id quodcunq; cognoscibile naturaliter; sed existentia corporis Christi in Eucharistia est tantum per fidem cognoscibile; ergo non naturaliter. Ad hoc jam diximus *q. 10. c. art. 3.* et cum responsio Scorū ad *2. primi* aliquid esse cognoscibile ad intellectu nostro pro statu viae tantum per fidem, sicut tam ab intellectu nostro separato. & tam magis ab Angelico naturaliter ut cognosci potest, ut accidet esse sine *ibid.* in *Oriente. Sylva.*

continet suadet tamum terram conclusum partem, nempe corpus Christi posse in Eucharistia videtur; quatenus habet esse extensum fundamentaliter, & positionem de genere quantitatis, praesciendo a tali modo existendi individualiter terminativa, ut patet ex mox dicendis.

249. Tandem quod saltem supernaturaliter elevari posse oculus ad videndum corpus Christi in Eucharistia, ut tali modo praescindit, & quatenus habet esse extensum fundamentaliter, & positionem de genere quantitatis, suadet potest quoniam extenso loculis, & positione de genere situs est, sed condito extra in objecto visibili, quia divinitus non responsum poterat visioni in obiectum fieri; condito verò intus, quae redundant in rationem formalem objecti, est extensio integratris partium in se, & cum positione de genere quantitatis, his enim tali extensione nullum objectum à potentia sensitiva percipi potest, sicut id cum materialis abiectu materialis, & extensum possula faleste extensus integratris partium in se, sicut obiectum in sensibile secundum seut in positu sensato specificari, quae cum corpus Christi in Eucharistia adhuc talem sensitivitatem retinetur, etiam si locali extensione privatum non implicant, sicut tamen supernaturaliter in talis statu visionis oculi corporis terminare possit; & hoc scilicet propter Amicos loc. cit. has enim ipsissima doctrina dictum in foro dicitur: Adhuc tamen verū est ut locis dicere oculum quid est id ut sit probabile quia divina omni potentiā denegati non debet, siquicunque manifestam implicit contradictionem tam expressè docetur. Scito loc. cit. et. 20. q. 9. ibi enim oculum afficit, ipso Deum talem visionem causare in oculo dñe respectu personaliter ad objectum quibus verbis potius innuit, visione materialiter sumptuosa, & pro absoluто posse fieri respectu attingunt ad objectum quo sensu locutus fuerat q. 5. p. 26c. adhuc tam ita intelligi potest. Auctius exponit, quod implicatur video corpus Christi ut huius primo existens, nempe ut formaliter huius existens cum per terminativa inveniibilis, & enim, inquit Doctor, non sit absolute vidibile, nec ut causativum visionis, nec ut terminativum.

250. In oppositum oblicium Suarez disp. 13. sec. 4. Scotti alterius opinionis, & alii R. exponentes, quia nullum objectum est visionis nisi sit sensibile & nullum objectum est sensibile nisi sit loco extensum, neque haec conditio est supposibilis a Deo, cùm se generat ex parte objecti formaliter, quod cum sit sensibilis & actu est omnino insupposibilis, sed corpus Christi in Sacramento existens non est loco extensum, ergo non modo vidibile. Contra quia terminatio visionis requirit in objecto terminante debitum, & positionem secundum locum, tempore approximationem, & distantiam debitam, sed corpus Christi hic non potest debitum approximari organo aut debitum est, quia non est hic localiter, ergo nequit terminare visionem. Denique ut arguit Doctor, video corporeis fit per figuram pyramidalem, cuius basi sit in objecto, conus vero terminetur ad oculum, repugnat autem huius pyramidis fundatio in objecto, inveniibilis & inextenso, quale est corpus Christi in sacramento existens, ergo &c.

Resp. ex dictis ut objectum possit terminare, & specificare situationem, sicut est, quod objectum est sensibile in se, & extensum in ordine ad se, quam sensibilitatem, & extensionem adhuc retinet corpus Christi in Eucharistia, & nemo, ex ratione localem esse conditionem de tenente ex parte objecti formaliter, est enim sola conditio extrinsecus ad visionem requisita, ut sit regulariter, & naturaliter modo. Ad Conf. concedo, objectum vidibile non posse ab oculo corporeo percipi absque aliqua presentia, & debita approximatione, sed negotiatio illa necessaria circumscriptiā implicant, & absolute loquendo erit in ordine ad potentiam Deliberationis, non sufficere potest definitiva ipsius objecti quātū dividibilis sit terminativa ad locum, est tamen individualiter terminativa.

Ad ultimum ait Amicus, sufficiat ut objectum sit extensus in ordine ad se, & entitative, ut terminare possit oculis visionis, & extensum in ordine ad se, quam sensibilitatem, & extensionem adhuc retinet corpus Christi in Eucharistia, quia licet individualiter terminativa sit terminativa ad locum, est tamen individualiter terminativa ad locum, est tamen dividibilis, & inextensio.

251. Deinde arguit, quia video oculi corporei intrinsecè est intuitiva, at in tali causa est abstracta, quia praescindet à tali modo existendi in loco, scilicet inveniibili. Contra natura quia visione, cum sit intuitiva, necessario terminari debet ad objectum existens, & in se prefens, ergo etiam ad modum quo existit, video extensio, si non autem ut tali modo praescindit, quia tali abstractio modus est impossibilis cognitione intuitiva. Demum, quia vel videtur Christus extensus, vel inextensus, non primus, quia in sacramento non est extensus, neque secundum quia oculus non attigit inextensem.

Resp. quod non ob id cessaret cognitio illa esse intuitiva, quia

sicut terminaretur ad objectum in se prefens, & non in specie, neque propriè abstracta, quia non praescindet ab existentia solute, & in se f. l. impropositum, quatenus praescindit à modo existendi dictum est loc. cit.

Ad Confirmationem negatur consequentia cum eis probantur, nequa ut ibidem dicemus, etiam naturalis visione est intuitiva, & tamen non semper terminatur necessario ad omnem modum objecti at patet, cum tes a longe videatur, que non appetit sub propria figura, aut colore, & sub motu, sed confuso modo conspicitur, tanto ergo magis de potentia absoluta dari potest visione, que terminatur ad objectum in se, & in tali locis existens, secundum quod habet positionem de genere quantitatis, his enim tali extensione nullum objectum à potentia sensitiva percipi potest, sicut id cum sit materialis abiectu materialis, & extensum possula faleste extensus integratris partium in se, est objectum in sensibile secundum seut in positu sensato specificari, quae cum corpus Christi in Eucharistia adhuc talem sensitivitatem retinetur, etiam si locali extensione privatum non implicant, ac tamen non est in extenso inveniibilis, sed inextensio.

252. Tandem arguit ex absurdis, primò enim sequitur, quae cum corpus Christi in Eucharistia adhuc talem sensitivitatem retinetur, etiam si locali extensione privatum non implicant, sicut tamen supernaturaliter in talis statu visionis oculi corporis terminare possit; & hoc scilicet propter Amicos loc. cit. has enim ipsissima doctrina dictum in foro dicitur: Adhuc tamen verū est ut locis dicere oculum quid est id ut sit probabile quia divinitus non responsum poterat visioni in objectum fieri; condito verò intus, quae redundant in rationem formalem objecti, est extensio integratris partium in se, & cum positione de genere quantitatis, his enim tali extensione nullum objectum à potentia sensitiva percipi potest, sicut id cum sit materialis abiectu materialis, & extensum possula faleste extensus integratris partium in se, est objectum in sensibile secundum seut in positu sensato specificari, quae cum corpus Christi in Eucharistia adhuc talem sensitivitatem retinetur, etiam si locali extensione privatum non implicant, ac tamen non est in extenso inveniibilis, sed inextensio.

Respondebat Doctor loc. cit. sub A. negando sequentiam, quia existentia corporis Christi in Eucharistia, licet quod aliquid immisit sit existentia Angelorum, tamen quod sensibile, & vidibile, quia Angelus caritatis principis, qui requiriuntur in aliquo objecto ad adam sensibilis, scilicet, quantitate, & qualitatibus sensibilibus, licet modus aliquis eis afferatur; & postea ergo probatur, inquit Doctor, quod talis modus est simpliciter necessarius, ad hoc quod effet sensitio istorum, ita Doctor, quibus verbis non obscurè indicat probabilitatem huius tertiae partis conclusionis.

Ad Conf. negavit sequela, quia ratione in communis est omnime extra objectum visionis, cum enim hic sit potentia materialis, & organo materiali affixus, non sit in hunc colorum, individualium, & particularem feci potest, & color, vel lumen punctualis, inquit Doctor, in fol. ad 2. non potest se multiplicare ad organum corporale, ita quod effet visibile, quia sensibilis habet sensibilitatem, neque in ordine ad locum, ne in linea ad se, implicit autem, sensum fertur in objectu omnium sensibilitate carens. Ad ultimum negatur etiam sequela ei Amico loc. cit. nam reliqui sensus extreni tendunt in objectu ipsa immediate per phycum, & quantitatem, contactum, qui sine linea locali extensione fieri nequit, & licet autem non stetar in objectu solum per contactum phycum, & quantitativum, sed tantum visionem intentionalem, & medi spacio, aut ita est, id expressum obiectu auditibili, sonus tamen qui est objectum formale ipsius essentialiter, includit motu successivo, & divisiblem, qui non locali extensione esse potest; potenter vero visionem percepit solum objectum contactu phycum, & quantitativum, sed virtutib, & intentionib media species, & actu in seipso, & sic exprimit nullo intentione motu successivo, & divisiblem, ut in audiū contingat, & id est negatur partis quod hoc de visu, & aliis sensibus extensis, alia sunt argumenta minoris momenti, vide soluta disp. 1. cit. & Animalia q. 7. in fine.

ARTICULUS TERTIUS.

Quæstiones resolutio quod alteram partem.

262. Pro reiolutione questionis quod alteram partem, an si licet presentia factamentalia Christi in Eucharistia dependeat à modo existendi naturaliter in seipso, ad evitandum sollemnem aquivocationem, quia deceptus est Cajetanus, p. 5. q. 9. art. 2. in intelligentia tituli, quod sensus huius, unde peste occiduum sumptu appellandi chimericā Scotti sententiam ad verendum est cum omnibus Scotti & Recentioribus presentientiam naturali vel modum existendi naturaliter intelligi non debere veram, & remansit melius iam ex iuxta p. 5. cit. de Animalia q. 7. in fine, sumptum valere de visione naturaliter producta ab objecto, tunc enim inveniuntur species ad modum pyramidis; unde à Doctore adducitur ad probandum, id naturaliter contingere non posse; in catu autem questionis visione producetur immediate à Deo in oculo, & terminatur ad objectum in se praefendendo ab eis in loco divisibili, vel inveniibili.

263. Deinde arguit, quia video oculi corporei intrinsecè est intuitiva, at in tali causa est abstracta, quia praescindet à tali modo existendi in loco, scilicet inveniibili. Contra natura quia visione, cum sit intuitiva, necessario terminari debet ad objectum existens, & in se prefens, ergo etiam ad modum quo existit, video extensio, si non autem ut tali modo praescindit, quia tali abstractio modus est impossibilis cognitione intuitiva. Demum, quia vel videtur Christus extensus, vel inextensus, non primus, quia in sacramento non est extensus, neque secundum quia oculus non attigit inextensem.

Resp. quod non ob id cessaret cognitio illa esse intuitiva, quia

posse ipsum Christi substantiam existere per presentiam sacramentalis sub speciebus panis, & vini, sublata presentia naturalis, & circumscriptiva extra sacramentum, quod sane nullum impossibiliter posse, & tamen non recedere loquitur, proprieatis eius inveniibiliter pariter, ut de latere distinguere potest, quod non similitudine significacionem verborum, & divinam ordinacionem.

264. Primo itaque dicendum est, de facto & juxta presentiam institutionis factamentalia presentiam sacramentalis in ea ex naturali locundum divinam ordinacionem penderat, quod sine illa fieri, aut conservari non debet. Hac affectio est fieri communis, neque omnipotens docet Scottus loc. cit. ut illi solum loquitur de eo, quod possibile est absoluто loquendo, supponens de facto presentiam sacramentalis Christi Fuchas, pendere à naturali, id est, supponere naturam, quam habet in Coelio, scilicet cum suo modo quantitative. Et quidem, hoc indicat ipsa verborum forma. Hoc est corpus meum, & hoc figura loquendi in persona Christi, sub qua ratione hujus sacramentum in omnibus Sacerdotiis conferentur.

Conferatur, quia quando hoc sacramentum fuit institutum, corpus Christi sub speciebus posuit fidei passibile, ut patet ex illis verbis quod ubi tradidit, post refutationem vero ponitur impossibilis, & immortalis, ergo juxta presentiam institutionis presentiam sacramentalis aliquo modo à naturali dependet. & canit proposito. Deinde factio ex vi confirmationis tale ponitur corpus Christi sub speciebus, quae sub esse naturali reportat, ut si vivum est secundum esse naturale, tamen ponitur sub speciebus, & si effectorum locundum esse naturale, tamen ponitur sub speciebus, vel vivum pro presentia sacramentalis necessariò à presentia naturali dependet, ut illa, quia non dependet ab illa, quia illa dependet ab aliquo, quod non est de essentia eius, nec causa eius.

265. Sed Dicimus, destruetur existentia Christi extra sacramentum, definetur etiam in sacramentum, sicut si extra sacramentum examinatur, etiam in sacramentum fieret examine, nam ut supra dictum est, tamen ponitur corpus Christi in hoc sacramentum, quale est extra sacramentum, scilicet passibile vel impossibile mortuum, vel vivum pro presentia sacramentalis necessariò à presentia naturali dependet, non ne deponeret, manere posse illa destruere, nec tale necessariò est corpus Christi in hoc sacramentum, quae est extra sacramentum.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelo, pro presentia sacramentalis à naturali dependet. Tandem, ut infra dicemus, ponitur corpus Christi in Eucharistia per inductionem, & non per productionem, ergo debet esse ante productum ut sub speciebus adiudicatur.

Reff. nomini illi Recensio, gratis concedendo, nosse Christum unum hilari in Coelo, & remanere in Eucharistia, vel defini in Eucharistia, & manere posse in Coelo, & quod mirabilis est, hoc docent, tanquam de mente Scotti, cum tamen Doctor oppositus omnino docet id, loc. cit. q. 3. & 4. ubi expresse habet lit. H. inquit, quod si in Coelo vel in Eucharistia corpus Christi amitteret esse per destructionem forme corporeitatis, id est esse ubique de perdere & nulli remaneat, & quod si in Coelo aliquam amitteret partem essentialis, vel integratam, ut aliquam formam, & proprietatem priorem loco, & ab ipso independentem, eadem modo illam definetur in Eucharistia juxta regulam generali, quam supra tradidit, quod si non sufficeret Christum proesse in illa hostia consecratio, si non existat naturali modo in seipso, quia mere per accidentem se in brevi presentia sacramentalis Christi in una hostia ad consecrationem macte in hostiis, nec dependet una presentia sacramentalis ab aliis sacramentali consimili, sed omnia presentia sacramentalis in aliis presentia sacramentalis in seipso, ab aliis naturali dependet.

266. Secundum dicendum est, presentia sacramentalis non ita à naturali dependet, quod sine illa conservari, sicut est hanc factam de potentia Dei absolute non posse. Contra istum Scotti dicitur, q. 10. sub C. omnium Recentioribus ad initio questionis citato, quoniam ita probat Doctor, quanto existentia aliqua est indifferens ad duos modos, sicut si implicatur haberet potest sub uno modo, & sub alterius, sed existens corporis Christi simpliciter, seu realis, indifferens ad utrumque modos, scilicet naturali, & sacramentali, vel esse potest sub uno modo, licet non sub aliis.

Respondebat Cajetanus, ut etiam est, quod si corpus Christi extra sacramentum definetur, etiam presentia eius in sacramentum, sicut non sequitur, si definetur presentia corporis Christi simpliciter destrueretur, etiam annihilaretur in digitu, anno huiusmodi, & converti sicut in aliis sacramentali consimili, sed omnia presentia sacramentalis in aliis presentia sacramentalis in seipso, ab aliis naturali dependet.

Hec respondit ex perverbia rationis Scotti intelligentia, cum tamen sit clarissima, cumque terminos intelligentia, non Doctor tres terminos in ea ratione distinguere, nempe existentiam simpliciter, iuxta substantiam, deinde existentiam sub modo naturali, ut tandem existentiam in ordine ad locum per quantitatem.

Et tandem existentiam sub modo sacramentum, quae est ipsa presentia sacramentalis, & indifferens, existentiam sub modo quantitatis, excludens, unde non videtur quia ratione vel ratio, dicitur Cajetanus, in sua response sententiam naturali, seu sub modo naturali sumptu, pro existentia substantialis corporis absolute, & non pro modo quantitatis, seu per quantitatem extenso in ordine ad locum, non potest illa, nam illa Thomista pro ipso dicere potest, Scottum esse imprudentem locutum, non tam in Theologia, sicut omnes modis existentiae, sed in corporis Christi sumptu pro existentia sub modo naturali, sub utroque modo, nec sit illa pars, & proprietas loco indifferens, & ex parte priores, qui est ipsi sumptu sub modo naturali, intermixta utriusque modo, & existentia sub modo naturali sumptu, & existentia sub modo sacramentum, ut illa existentia sub modo naturali modo existens, & existentia sub modo sacramentum, & potest sub sacramentum, id est diximus n. 25, presentiam sacramentalis de facto ex divina ordinatione, & presentiam naturali modo dependet, quoniam illam praesupponit.

267. Ad Conf. committit rursum agere vocatio de modo naturali existenti corporis Christi, non si intelligatur antecedens de modo extenso, & accidentaliter, de quo est terminus, falso sum est, non potest illa, nam illa Thomista pro ipso dicere potest, Scottum esse imprudentem locutum, non tam in Theologia, sicut omnes modis existentiae, sed in corporis Christi sumptu pro existentia sub modo naturali, sub utroque modo, nec sit illa pars, & proprietas loco indifferens, & ex parte priores, qui est ipsi sumptu sub modo naturali, intermixta utriusque modo, & existentia sub modo naturali sumptu, & existentia sub modo sacramentum, ut illa existentia sub modo naturali modo existens, & existentia sub modo naturali sumptu, & existentia sub modo sacramentum, & acciden-

talem, non vero intermixta, & accidentaliter, super quem fundatur presentia sacramentalis, quare potius inferri debet, quod presentia sacramentalis nobis adiudicatur, sicut in loco sacramentaliter, & coextensum est, & adiudicatur corporis Christi in Coelio, quia sine isto esse potest, & de facto est sicut ipso in Eucharistia.

Ad. in Quart. sentent.

do ergo Cajetanus inquit in responsione allata modum effendi, ut tamē ele corporis Christi infrequentem, aut non recte locum in doctrina fidei, aut validè impracticabile loquitur, proprieatis eius inveniibiliter pariter, inveniibiliter existentiam Christi substantiam inveniibiliter existentiam, inveniibiliter, quantum ad separationem ad duos existendi modos, alterum naturali, alterum sacramentali. Consi. quia nulla plane adduci potest repugnancia, ut aliis rationibus prosequitur Doctor, quare Dei conservare nequeat, ac etiam primò produceat inveniibiliter, corpus sub illo modo existendi, tota in toto, & tota in qualibet parte, sicut nunc existit corpus Christi in Eucharistia, quia existit sub modo naturali, nec inveniibiliter existentia corporis, tamen nec est de essentia eius, nec de essentia existentia sacramentalis, neque eius causa, ut ibidem Doctor ostendit; ergo ita non dependet ab illa, quia illa dependet ab aliquo, quod non est de essentia eius, nec causa eius.

268. Sed Dicimus, destruetur existentia Christi extra sacramentum, inveniibiliter, etiam in sacramentum, sicut si extra sacramentum examinatur, etiam in sacramentum fieret examine, nam ut supra dictum est, tamen ponitur corpus Christi in Coelio, vel in Eucharistia, quia existit sub modo naturali, alterum sacramentali. Consi. quia nulla plane adduci potest repugnancia, ut aliis rationibus prosequitur Doctor, quare Dei conservare nequeat, ac etiam primò produceat inveniibiliter, corpus sub illo modo existendi, tota in toto, & tota in qualibet parte, sicut nunc existit corpus Christi in Eucharistia, quia existit sub modo naturali, nec inveniibiliter existentia corporis, tamen nec est de essentia eius, nec de essentia existentia sacramentalis, neque eius causa.

269. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet. Tandem, ut infra dicemus, ponitur corpus Christi in Eucharistia per inductionem, & non per productionem, ergo debet esse ante productum ut sub speciebus adiudicatur.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

270. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

271. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

272. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

273. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

274. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

275. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

276. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

277. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

278. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

279. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

280. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

281. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

282. Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali, super quem fundatur illa factamentalia, nam in Eucharistia, id est, corpus Christi, quod est in Coelio, pro presentia sacramentalis à naturali dependet.

Conferatur, quia signature per verba consecrationis hoc est corpus meum, et corpus Christi cum suo modo naturali,

Ad ultimum, id est Scetus docet, corpus Christi de facto ponit in Eucharistia per adductionem quae de fato supponit productionem & aliis exitibus, deoque Jam supra diximus de fado & iuxta presentem institutionem praesentiam sacramentalem alio modo naturali pendere ex divina ordinatione; sed si corpus Christi non praeteritteret, nec suillet ante productum per ipsam formam consecrationis producere in Eucharistia, nam enim existit veritas huius propositionis. *Hoc de Latini mem.*

267 Tertio Hoc est ut per meum.
Tertio est, portuimus Deum ante Incarnationem; hoc est, ante umbras humanas ad Verborum faciem in utero Virginis modo naturali, & circumscriptivo sacramentum Eucharistie instituere. Ita doctas hoc sibi iste & eum quo Scotti omnes Recentes ut praecitat, & penderit ex eodem fundamento, quod existens facilius credat non dependet a naturali sunt enim diversorum credimus & una non credimus aliam, ut subiectum cum noctis invicem concordantia, sed ut in immediatae se velut corporis

potius invicem opponuntur de ut animata est tempore corporis Christi quod est ad ut tamque infinitissima prouide fuit disponit uila pro se connexa huius ut probatum est in precedente sententia; ergo corpus Christi primo ex illius modo factum, qui in modo naturali est; ergo infiniti porro sunt Eucharistie factae in unum ante incarnationem, hinc enim unigenitum humanum eam in Verbum habet. Virginitas modo circumferitur priuata, & excentio factum; Quam necessariam est in susuaditio ne ad excludendas. Ceteris inutinas dicuntur hanc efficiens in Scott chimeram nam ita sunt nulli Christus in factamento nullus oritur cum corpore, & anima, & divinitate, nec nunc est; iam ergo tunc, fida nullus incarnationis Verbum dicitur eum humanus natura & turba deinde factamente, non nullus Christus de novo factus secundum

ratu fierentibus, non iussit. Christus de novo factus secundum
futurum animam, exinde tunc fuit esse substantia propter hoc sacramen-
to implicata ergo Christus ex iste in sacramento, ut resquem ex-
isteret cum sua hypothetica unitate in ipso constitutus Incarnationis. Sed
ex primaria de incarnatione hinc manifestatio certa, quia hec solum futurum
poterit et utrum notavisse Averroes locet, potuisse huius sacramenti
mysterium fieri ante Incarnationem Verbi ex vi corporis Beate
Virginia, & ita potuisse Christiani peccatum in sacramenta implicata
sunt modo sacramentaliter, & potest naturaliter modo in utero Maria
concepti, & successice nascitur, & vivitur, at tunc non modo, & declarat
Doctor, ut in causa quod Christus in Sacramenta substantiarum pra-
existit, sed potius causa novum fieri, secundum quidam etiam cum unio
humanitatis ad Verbum, in utero Virginis modo circumseri-
pervis. Extenso factu, non autem simpliciter de novo, siquidem
cum supponeretur extare tota substantia Christi sub modo sacra-
mentaliter. Unde si per Incarnationem intelligantur coniunctio car-
nis cum divinitate simpliciter, & abfoliatur de novo etiam Cicerone
lexicarius apotropus Christi non potest esse in Ezechiel, ante Incarnationem
nempe foli potius esse in Ezechiel, ante Incarnationem, a cetero
ipsius propria exceptione eis ex utero Virginis, hoc est antequam ex
utero Virginis conceperit, sicut quilibet homo potius non mis-
tus, antequam in utero Matrix concipitur, pote post creationem. Si
vel alio modo, & ita expresso Doctor suum declarat sententiam in
extremis terminis solutio-

argumentorum solutione,
283 Sed Christus impossibile est quod aliquid incipiat esse postquam fuit; sed si Christus possit esse in Ezech. ante Incarnationem, potest incipere esse, postquam fuit ergo ete. malum patet, minus probata, quia possit esse adhuc incipere esse in utero Virginis per Incarnationem Domini; ita incipere esse simpliciter possit.
Respondeo ex modo dictis, quod accipiendo Incarnationem, non pro unione humanitatis ad Verbum, sed pro conceptione facta in utero Virginis, opus non esset, quod corpus Christi per eam acciperet esse simpliciter, & substantiale; sed illa incipiens fecit formatio corporis Christi solum fulles in episo secundum quidque uterum corpus Christi incepit esse sub modo naturali, seu in coniunctive in utero Virginis, unde non valet consequentia, inquit Doc. incipere esse modo naturali in utero Virginis

ergo incipit esse est fallacia a fecunditate quia ad simpliciter; autem non modo velut dico; quod corpus Christi incipit esse simpliciter per transubstantiationem in Euch. eocquid incipit esse illi modo Sac-

Dicessin conceptione Christi; prout facta est in utero Virginis; corpus eius incepit esse simpliciter; & non tantum secundum quid ergo si praecellit in Eucaristia; sed poterat formari in aliis modis utroque Virginis nullus incepito simpliciter pro; ita incepit esse simpliciter postquam fuit. Negat Docet; pariter in qua incepit sim- pliciter postulat; quoniam sit ad primum esse telus inveniens; atque in easius proprio non fuit incepito corporis Christi secundum pri- mum esse absolute; sed fuit in secundum primum esse secundum quid; hoc est secundum primum esse in utero Virginis; & sub modo naturali; & circumscriptio nunc autem de facto in Incarnatione non tantum tunc incepit sub modo naturali; sed omnia prima

lita grisealis & nero acc. le. talis, non terminata ad substatam corporis Christi sed modum essendi accidentialem, scilicet modum elicandi in loco circumscriptive in utero Virginis, ita modo quia corpus Christi praedicit in eis naturali ponitur in eas, huius per actionem accidentiam, quae ad presentem ejus accidentem terminatur et magis explicitum est.

269 Sed contra hanc solutionem curia intant, quia si procedatur corpus Christi in Eucharistia, & posset aliud postea conceperi corpus in utero Virginis, utique ex eis purissimis saginisibus formatum est, illi sagittantes defloreretur ad destructionem suam necessaria est actio substantialis alia, quia fungi substantialis ergo tunc conceptio non esset fala actio accidentialis. Continetur autem nulla dilucrum sequentur in talibus Rebus. Virginitatem autem sive veram Christi Matrem, qui generatio est ad placitum nam esse dicitur, et absolutione nostra autem ex solutione data aperte Christus utero Virginis in aliis sed non prius.

Resps. quod in eo casu destrutio sanguinis utique futilis ad
substantialis, posito atque corporis Christi in utero Virginis esse
accidentaliter terminata ad modum essendi in se circumstans
et localiter; fuit modo involuta sententia destritio panis et
vini in eis adhuc substantialis, posito autem corporis Christi
ad specie usq. ad arcu[m] finaliter terminata ad modum essendi ejus
temporaliter in Eucaristia. Dices ergo illi in illa est
compositio et formatio corporis Christi, sed potius sententia querendam
in eo. Resps. concedendum non sufficiunt in eo casu conceptionis
formatio in proprio locu[m] ut de tacto, sed licet et conceptionis
ceptio et formatio corporis proper locu[m], in pueris, qui fieri
et in utero in qualitate conceptionis nesciunt fieri.

ad confirmationem Matron. 4. a. 19. q. alter et item in eo c
aligine dicti ipsius Christi Matr. 50, quia mater administrat tam
in materiali quam in spiritu in causa ad ministrat sed non sufficiat
sufficiat eius filium, quia tota fonsque substantia filius in ipsius
transubstantiatione permanens. Sed praevaricatio falso
est. Matrem in post generatione ministeriacione materiali
etia etiam modo ad eum concurreat in lib. de Generatione d
et alii; si enim conceditur Virginem in eo causa humum Christi
latre concedetur etiam necessario debet esse ratione Christi fac
tus eius humus esse enim per naturam, & conditio relativa in
materiali quales sunt Maternitas, & filiatione, ut per usus ratione
negat. Chirurum luctum eius filium, etiam regare debet
sem futurum. Matr. 50; dum enim dicit, quod etiam in eo ca
materiam administrat, si materiali accipiter per se pro parte
composita, quae in corporis, et mentalium aliud est, &
utrum impinge veritatem potest accipiendo materiam nec re
mum corrupto, comodo, quod Sanctorum dicunt, nisi materiali
dum illustrare, ex quia velut ex oppo sito corrupto confusus cor
pus Christi in faciem, ad veram autem materialitatem adm
inistratur, ut materiali minister, ex quo corpus gestio et or
atione, & que in genito permaneat, velut pars habilitatis ipsius actus cum
anguine. Virginem etiam facetus Matron. non minus sufficiat
Christi transubstantiationem modo in eadem trans

an. Christi tunc transubstantiatum modo in eadem transubstantiatam panis. Melius ergo cum Baffofo quem etiam fecerat Gavatius d. sp. 44. 45. ait concessum tunc est, in eis cuius Beatae Virginis non tantum in proprie Christi Matrem, sicut nec eius filium, sed etiam in uteo fuisse precepit, & generatio, & quippe non accipiter esse simpliciter & primum.

270 Quarto tandem dicendum est, quod Eucharistia sic ex hoc ostendit instituta ante Incarnationem factam cum modo naturali ostendit ratione, & Eucharistia laqueo nunc est; & Iulianus pro consueto distinetur. Colligitur ex Scoto loco *In sub E& probat* idem identitas specifica facientem defunctione ex uteoritate significativa, & rel significativa; in eis autem postio est ut item significativa facilius panis & vinius, deinceps significativa, feliciter, & ac bene ut Christi etiam omnibus perfectioribus essentibus.

libus solutus; ergo est idem sacramentum. Differentia-
to connotato, quia transubstantiatione in eo casu connotat alia
rationem quam modo non connotat, quia connotatio ad hoc
creativam, vel aliam per quam produceretur corpus Christi in
hoc in existencia substantiali; nunc autem connotatio tantum
ratione adductivae per quam casu praefulta Christi ad spe-
cias qui supponit, Christum implere esse; unde de factis
lantio et tantum adductiva ea causa autem potest est pro-
ductiva; certum necesse est, neq; altera actio connotata ei de la-
one intrinseca transubstantiationis ut precise est conversione sub-
stantiae patetibus ex infra dicendi; ideoque manente transub-
stantiatione eadem per principali significato ut dicit cōveniens
abstinentiam. & manentibus eodem signo & significato sepe-
ramentum uniformiter habere.

Dices, ex vi presentis institutionis. Sacerdos non potest conferare nisi ut minister Christi, & loquens in nomine Christi : ex vi presentis institutionis, preceptum est Christus existens in carne natura, ut verba fortiori effectum, atque idea vel impressio eius in Eucharistia instituante iacturatio nomine, vel si possit, anno annis, sive dies, sive tempore, sive loco, sive ratione, sive causa, sive occasione.

c. Confirm, quis institutio, quo est de facto, non coniunctat, ne
infectio hominis producti cum corporis Christi, quibus effectis
in causa fed ramis in adiuvantum dictum est, si non eadem
sed diversa institutio virata autem institutione variatur etia
flitur, & ipsum secundum. Demique tunc nos potuerit rep-
sentare nostrem Christum, nec modo, ergo non idem.

179. Rely, negando consequiamur ut enim esset sacramentum etiatis cum Eucharistia de factis instituta sufficit supponeretur Deus in omnibus la verba die dicenda, & cum taliter, ut ad eorum prolatione Deus faciat corpus Christi primo presens Eucharia sic enim est significativa praesentie corporis Christi sub speciebus non modo. Cetera vero facient Euchariam illam tantum in materialitate diversam a nostra ratione veritatem ratiocinare non faciuntur. Quia dicitur quod non solum idem esse.

maliter ratione significatio[n]is, quia significari est idem mutu-
to nunc & tuco significatio[re] a termino significato[re] nomi-
nus specificari potest, ut Iacob Deus institueret quod Michae-
lachi diceret super parva verba confessoris & in eis multa
prolationis verbora efficeret, quod humanitas Christi accep-
tus esse simpliciter etenim Verbo unita, & constitutus corpus
Christi sub speciebus sacramentalibus, ab his quo[rum] aliis habita-
modum essent in loco naturaliter, quia hec naturam involvi-
contradicione[n], ut supra ostendimus. Ad Confusum, sequi-
solum non est tandem institutionum extrinsecus & pro conve-
niencia ut supra dictum sit, cum quo sit ut eadem in intinse[n]-
pro principali significatio[re] emat, enim fons est in ratione, &
sentia institutionis est ex eiusdem voluntate Dei esse, & sub
cooperando facimento, & forme sensibili verborum, prope sig-
nificare practice corpus Christi speciebus praesertim hanc eni[m]
luntatem de determinante causa principali ad confirmationem C[orpo]s
sui corpus speciebus praeultra[m] propositis verbis
transfiguratio[re] vero talis praefata habeat prout secundum Christum
vel adducendo[re] ex exercitu in institutione, & significatio[n]e
clementia, sc[ilicet] etiam[que] in contento, ut significatio[n]e sacramenta
ellosq[ue] denotat tantum modum agendi causa principali, ut
ingreditus elefantam modum facientur, ut hic advertit
quies in suo Commentario. Ad ultimum negatur consequentia
qua hoc sacramentum non habet ex significante determinata
mortem Christi, ut praeterita, nam ipsius Christi habuit
ramificationem, & significationem, quam modo habet, & non
Christi.

Q U A S T I O D U O D E C I M A.

QUESTIO DUODECIMA

*An Corpus, & Sanguis Christi ponatur sub specie hostiarum, &
tunc per veram, & propriam conversionem substantia-
lem, que sit Transubstantiatio.*

272 **H**oc facrum mysticum particular conuersatione totius
statutis pauci, & vni in corpus, & sanguinis in Chur-
chianum potest deinde definitum est in Cœlum Regnum nisi sub Ge-
nito VII. & Nicolaus III. Lateranensi sub Innocente III. Chur-
chianus, feli 8. & Trid. ed. 13. c. 4. & can. 2. ubi ex proprio
apertissime Transubstantiationem appellat contra Ihereticos.
Cavimur ergo regales profetas real et praeterea Christi sub specie
bus, sine qua non possit esse huiusmodi conuersio, quia in Luthe-
riano qui fecerit ad mittant regale praesertim in Christi sub specie
ad hunc tamen patitur inesse simul sub speciebus subiecta p-
plicatio actionem illam per quam ponuntur sub speciebus cor-
crisis corporis & sanguinis Christi, vocant impetrationem non
Transubstantiationem, Ideo in prestanti questione expliqueremus
Transubstantiationem huius ad mirabilem naturam, in quo tota hi-
storiæ mysterii confitit difficultas. Sed quoniam Transubstantia-

ta species est conversionis omnis enim transubstantiationis est conversionis est contra ceteras neque perfecte speciei natura ligata & explicata nisi prius intellectu genere dicitur prius in intenti explicanda conversionis natura, que genus est ad transubstantiationem, ut in Seco de aliis q. 1. p. 1. & q. 2. per totam.

275. Hic autem ad vestrum est cum Seco quod. 10. ab ins. & jam notavimus dicit de Gen. 2. Corpus q. 1. art. 2. q. 1. & conser-
vacione in communione privata dividit in accidentalem, & subtili-
tatem primae est, que veritas inter terminos accidentales, &
transitus de uno in alio accidens, et cum eiusdem convertitur
in solidum, vel e contrario. Secunda est, que veritas inter terminos
substantiales, & ex una substantia fit transitus in illa, ut ex una
sit aeterni ligatum convertitur in ignem; Et huc sunt duplex
aetate formalis & partialis, in qua pars tantum substantiae conver-
tur in aliam partem, substantia manente sub ea in communione
transitus a cum forma ligii convertitur in formam ligii, & in
formatio die, tunc que veritas inter formatas. At vero corporis
qua tota substantia in eundem omnes fluxit partes in aliis subli-

tiū convertit, & hęc adhuc propriū dicitur converſio cōver-
fio enim, ut sit importans terminali habitat in membra, & ita
hendo subjectus ut sit Doctor 4. diff. 11. quest. 3. cuius nullum
habere pollium in natura exemplum, quia nullum agens natura-
le agere potest, nisi dependere a materia, et si est pars substanti-
alis compositum, id quęc convertere nequit totam substantiam
fecundum omnes fratres patres in aliam substantiam, quia talis actio
a materia non dependet: & hęc converſio talis proprius ap-
pellatur Transubstantiatio, hoc est, transmutatio in substance
in tocam aliā substantiam; & talis interventus in Sacramento
Eucharistie, in quo tota substantia panis transit in corpus, & tota
substantia vias in sanguinem Christi, Itaque hęc dicitur Transu-
stantiatio, & quot requirantur ad talēm conversionem substantiam

ARTICULUS PRIMUS

Quare, & quot ad ueram Conuersacionem regnari putu-

Primo inquisitur theolodibus & communis concilii exhortacione ad vetem, & tealem conventionem regit, ut inter duos terminos positivos, quoniam unus habet actionem termini quo alter termini ad quem. Hic est communis omnium sententia, per hanc enim omnes pallium secundum conversionem in simili productione, seu creatione, & simpli delectatione, sive ammiracione, in creatione est quid est terminus positivus qui incipit, non tam tamen quis definiri & est contentio in annihilatione & termino positivus, qui definitio non tam illucque incipit: uterque autem res relinquit in conversione, & ita ut verba docet etiam Doctor *Ad. i. 14. 3. d.* Nihil aut. quod ipsa sit inter terminos positivos, ita quod nec ex creatione delectatio tam, & transfiguratione inquit ei inter terminos positivos, qui sunt substantiae, quando iudicem superius, c. 1. can definitio esse transformati substantiae in substantiam. Et hoc deinceps pater definitionis ipsius Conversionis iam agitatur: quod se transformatius rei in aliis, per hanc distinguuntur in creatione, propter habet pro termino quo negationem, & ab annihilatione, cuius terminus ad quem similiter est negationem, conversione igitur inter duos minores positivos versari debet.

275 Ex qua prima conditione ad vestam . & realem conversionem requiruntur breviter resoluti potest illa difficultas . quoniam tracta-

Item sequitur de ceteris rebus potest illa dicuntur, quae tracta
Doctor q. dicitur, &c. Ad quatenus, & de qua deo iustifici per
sanctum spiritum tot implementa paginae enim tamen non sit, nisi puta quarto de
nomine; Aut per transubstantiationem, vel conversionem ambi-
letur panis in Eucharistia, et quid post eucaristiam vel panis
merit neque qual formam neque quad materialiter sed tortu-

etiam substantia panis destruitur; Ex hanc in qua pars conditione deductio ipsam habet correctionem non amplificari, quia terminus per se huius conversionis est nihil, sed aliud non enim corpus Christi, ergo hec conversionis non est annihilationis, cuius estamus nisi nihil antecedens patet ex modo dictum, quia hoc convertit inter terminos positivos versatus enim ut trahimus quidam totaliter substantiam panis ad substantiam corporis Christi; & hoc est manifestissimum deducitur ex Secundo Iustitiae. Quod licet esse invenimus concrederetur desuersione panis secundum le迢onem considerare esse annihilationis ad hunc tam etiam ita conversionis nullo modo est annihilationis, nec per eam dicti potest panis annihilari, sed in aliis converti scilicet in corpus Christi; illi fuscatur enim ad usum definitum. Ita autem hec quarto de nomine, ut dicebamus, quia si per annihilationem non panis nihil aliud intelligatur, quam quid ita definiatur, ut nihil eius intrinsecum, nec ullius pars eius maneat, in hoc sensu utique dicit potest annihilationis, quia nihil eius sufficiat manneri. Si ideo per non annihilationem intelligatur, quod ita secundum omnia ad ipsum spectantia, ut nique accidentia eius manent, aut tamen neque in aliud convertantur, ut communiter sumuntur annihilationis nomen, in hec plane sensu, qui est magis proprius certum esse debet non annihilationis, non solum, quia ei accidentia manent, sed praeterea quia substantia panis convertitur in corpus Christi, et deinde in parum nihil.

276 Petrus sattem defitio panis secundum se considerata dicitur annihiilatio. Scotti & pauli affit' autem cum Scoto loqui quod transitus panis ad esse ait non esse secundum suam naturam. & in trincoceo a proprios terminis consideratur secundus isti, qui ex per accidens consummatur est annihiilatio; & quia transitus panis ab effunditioe complicitate ad esse idem nihil eius maneat; ergo talis defitio secundum se considerata est vere annihiilatio, quia si la negatio, a qua terminatur illi transitus panis, est negatio exinde genus, quod est terminus ad quem annihiilationis, sicut est terminus a quo creationis. Nec juva dicere ille, nolum negationem terminare illi transitum in dispositu aliquo, vel leuitate in corpore Christi, quia potius corporis Christi ex speciebus per accidentes conjungi tunc cum his iusmodi transiti. & mutatione, ergo si secundum se effunditio annihiilatio etiam cum coniunctione eius annihiilatio est, quia quod est per accidentem variation, aliquid quod per se convenit, ita praefitatur Radicantis. 7. art. 3. cap. 7. & et ratio ipsius Doctoris. Et caput dictum est omnibus urgentior. & ob quam Scotti ponuntur darem, affirmativam omnino defendunt, nisi seruire